РЕЧНИК
ЗА
К. НЕПОТА

РЕЧНИК

ЗА

КОРНЕЛИЈА НЕПОТА

Rečnik za Kornelija Nepota

НАПИСАО

Др. Јов. Туроман

Jov. Turoman

У БЕОГРАДУ

ИЗДАЊЕ И ШТАМПА КРАЉ. СРПСКЕ ДРЖ. ШТАМПАРИЈЕ

1890

Cornelium Nepotem Ruhnkenius secundum Ciceronem simplicis nativaeque venustatis causa maxime mirabatur: huius dotes cum propter corruptelas scripturae, tum propter ignorationem vel materiae vel proprietatis minus quam par esset a multis percipi et dolebat et ut quoddam bonorum studiorum damnum moleste ferebat.

Витенбах у Рункеновом животу

стр. 125.

напомену. Од ученика треба најстроже захтевати, да правећи препарацију за поједине лекције свагда забележе и науче *најпре главно значење*, а по том изведено. За то је и штампано главно значење дебелим словима.

При изради овог речника употребио сам најбоље немачке специјалне речнике за Непота, као што су Gemss-ов, Koch-Georges-ов, Haacke-ов, Jahr-ов. Осим тога употребио сам и најбоља коментарисана издања Корн. Непота, као што су нарочито Gemss-ово и Siebelis-Jancovius-ово.

У Београду месеца септембра 1890. г.

Писац.

СКРАТИЦЕ.

abl. = ablativus.
abl. diff. = ablativus differentiae.
abl. abs. = ablativus absolutus.
abl. instrum. = ablativus instrumenti.
abl. lim. = ablativus limitationis.
acc. = accusativus.
acc. adv. = accusativus adverbialis.
acc. c. inf. = accusativus cum infinitivo.
act. = activum.
adi. = adiectivum.
adv. = adverbium.
безл. = безлично.
c. = commune.
cf. = confer.
charact. = characteristicus.
comp. = comparativus.
coni. = coniunctio.
coniunct. = coniunctivus.
dat. = dativus.
dat. fin. = dativus finalis.
def. = defectivum.
demin. = deminutivum.
demonstr. = demonstrativum.
distr. или distrib. = distributivum.
expl. = explicativus.
f. = femininum.
fut. = futurum.
gen. = genitivus.
гл. = гледај.
impf. или imperf. = imperfectum.
impers. = impersonale.
ind. или indic. = indicativus.
indecl. = indeclinabile.
indef. = indefinitum.
inf. = infinitivus.
intens. = intensivum.
interi. = interiectio.
interrog. = interrogativum.
intr. = intransitivum.
и т. ч. = и тако често.
m. = masculinum.
neutr. = neutrum,
nom. = nominativus.
nom. c. inf. = nominativus cum infinitivo.
num. = numerale.
об. = обично.
obi. или obiect. = obiectivus.

2) темпорално: **од**: ab adulescentia од младости Cato 2, 4. 3, 2. a puero од детињства Cim. 2, 1. a condiscipulatu од ђаковања Att. 5, 3. a consulatu Att. 16, 3 a stirpe ad hanc aetatem Att. 18, 3

3) каузално, и за назначење почетка: ab initio Them. 1, 2. Timol. 3, 1. ab tenui initio Pel. 2, 3. a quo appellabantur по чему Iph. 1, 3. понајчешће код лица уз **пасив**: ab aliquo premi Milt. 3, 3. sepeliri Them. 10, 6. corrumpi Milt. 7, 4. erudiri Epam. 1, 4. munera a rege Philippo sc. data или missa Phoc. 1, 3. doctus ab aliquo Dion 8, 5. и т. д. За тим aliquid ab aliquo accipere Con. 4, 5. Timoth. 1, 1. Att. 1, 1. bona ab natura habere Dion 1, 2. ab aliquo audire Them. 7, 2. comperire Dat. 3, 4. ortus a Pylamēne Dat. 2, 2. исто тако a quoque (м. et a quo) ortus Att. 18, 3. ganeratus ab origine ultima Att. 1, 1. Тако исто periit a morbo Reg. 3, 3, insidias vereretur ab amico Dat. 2, 3. quaerere ab aliquo питати кога Arist. 1, 3. Dion 2, 4. Epam. 4, 5. etc. Petere ab aliquo, precari etc. гл. ова verba.

ab-aliēno 1. **отуђити:** aliquem suis rebus некога (од своје ствари =) од себе отуђити Ages. 2, 5; одметнути: totam Africam Ham. 2, 2. ab eo Alc. 5, 1. — Part. perf. pass. ab-alienatus отуђен, отпао: oppida Ham. 2, 4.

ab-do, dĭdi, dĭtum 3. (ab-dare) **уклонити;** se abdere уклонити се, повући се, побећи: in Thraciam Alc. 9, 1.

ab-dūco, duxi, ductum 3. **одводити** Con. 4, 5.

ab-eo, ii, ĭtum, īre одлазити; прен. прелазити: res abit a consilio ad vices rerum vimque pugnantium гл. consilium, 4.

ab-horreo, ui 2. **ужасавати се, препадати се,** ab aliqua re од нечег; одступати од, не слагати се са: a consilio Milt. 5, 3. a moribus Att. 14, 1.

abĭcio, iēci, iectum 3. (ab-iacio) 1) **одбацивати, побацати:** arma Chabr. 4, 3. statuas domi in propatulo Hann. 9, 3. — 2) прен. оборити: aliquem, Att. 8, 6.

abrĭpio, rĭpui, reptum 3. (ab-rapio) **отимати:** cives abripere одвлачити, т. j. у ропство Milt. 4, 2. одвлачити, красти: quae regi portarentur Dat. 4, 2.

ab-rŏgo 1. (питањем народа какву установу, какав закон) **укинути,** (какав избор) уништити: alicui magistratum abrogare одузети некоме звање

Alc. 7, 3. imperium alicui abrogare главно заповедништво некоме одузети Epam. 7, 3.

abs-cēdo, cessi, cessum 3. 1) **отићи,** повући се: Sparta из Спарте Iph. 2, 5. — 2) прен. одустати, оканити се: non prius absc.... quam Epam. 9, 1.

absens гл. absum.

ab-solvo, solvi, solūtum 3. **ослободити,** са ген. кривице или казне: capitis од смртне казне Milt. 7, 6; Paus. 2, 6 зависи capitis од accusatus, но ваља да се мисли и уз absolvitur. — sententiis iudicum гласовима судаца Lys. 3, 4. eo iudicio у тој парници Iph. 3, 3.

abstinentia, ae f. (abstineo) **уздржање;** 1) некористољубље: aliquā a. (abl. qual.) esse Arist 3, 2. abstinentiā excellere Arist. 1, 2. alicuius abstinentiam tentare Epam. 4, 1. abstinentiae erit hoc satis testimonium Epam. 4. 5. — 2) умереност: signum abstinentiae videre Ages. 7, 4.

abstineo, tĭnui, tentum 2. (abstene...) **задржавати;** se abstinere уздржавати се, — aliqua re од нечег: cibo Att. 22, 3.

abs-trăho, traxi, tractum 3. **одвлачити,** aliquem ab aliqua re некога од нечег одвлачити, у нечем спречавати: a maiore re у већем каквом подузећу Dat. 4, 3.

abstuli гл. aufero.

ab-sum, abfui и **āfui, abesse 1) не бити овде, одсуствовати:** Milt. 3, 1. Them. 8, 4. Con. 1, 2. Dion 5, 4. Eum. 2, 2. Athenis Chabr. 3, 4. — 2) ab aliqua re, одстојати од нечег: decem milia passuum ab oppido Milt. 4 2. ab his regionibus Dat. 4, 3. a Zama Hann. 6. 3. abesse ab urbe бити изван земље Att. 20, 1. Одређена мера удаљености стоји у acc., н. пр. decem milia passuum, неодређена као adv. н. пр. longe Alc. 8, 1. procul Dat. 11, 3; с тога прен. a) бити прост (чист) од нечег, бити без нечег: ab invidia Chabr. 3, 4. ab insolentia gloriae Ages. 5, 2. a cupiditate; a societate sceleris Timol. 1, 3. b) не доликовати некоме: a principis persona Epam. 1, 2. — Part. praes. absens, absentis 1) одсутан, у одсуству; se absente (abl. abs.) кад њега не беше Timoth. 3, 3. — 2) из даљине (не саставши се сам с неким): Alc. 4, 1. 4, 2. 7, 3. Dat. 10, 2. и 3. Eum. 6, 3. Hann. 5, 3. 8, 1. и т. д.

abundo 1. (unda талас) **прелевати се;** прен. обиловати, бити изобилан, aliqua re

нечим: omni genere copiarum Eum. 5, 2. — Partic. abundans као adi. са gen.: via omnium rerum abundans erat пут беше свачим изобилан Eum. 8, 5.

ac (никад испред вокалâ и испред h) и **atque** coni. (испред вокалâ и консонантâ) **и.**

1) спојна конјункција: и, а и, и уз то, нарочито за везивање синонимних или супротних појмова; in scaenam prodire ac spectaculo esse Praef. 5. vineis atque testudinibus Milt. 7, 2. crudelitate ac perfidia Lys. 2, 1. commendatio oris atque orationis Alc. 1, 2. consilio atque auctoritate Alc. 3, 1. ingenii atque virtutis Alc. 7, 3. splendore ac dignitate vitae Alc. 11, 2. victus atque cultus Alc. 11, 4. ordine atque vestitu Dat. 9, 4, vir fortis ac strenuus Epam. 7, 3. saucius ac fugatus Hann. 4, 1. — honesta atque (а и) turpia Praef. 3. servi atque liberi Them. 6, 5. admiratus est atque (и уз то) adamavit Dion. 2, 3. cum eum flens atque osculans oraret atque obsecraret Att. 22, 2. — па тако: dissolveretur ac reditu intercluderetur Them. 5, 1. dissolveretur atque circumiretur Them. 9, 3. — и то: pro sertis atque aënis (loricis) linteas dedit Iph. 1, 4. atque ita (sc. se interposuit) и то тако Att. 2, 4. complures nobiles atque in his nonnulli regis propinqui Paus. 2, 2. — atque etiam и шта више: Eum. 1, 1. 8, 7.

2) у почетку које реченице зарад простог надовезивања или зарад истицања нове какве мисли: и, па, и тако, те тако, еле: Epam. 2. 3. Pel. 5, 4. Ages. 8, 1. Eum. 10, 3. Hann. 13, 2 и 3. Cato 3, 4. Att. 2, 3. 10, 4. 13, 7. 21, 4.

3) после речи једнакости (par, aeque, proinde, totidem) и различности (alius, alio, aliter, secus): као, него, а и друкчије: hoc longe alio spectabat atque videri volebant ово смераше са свим другде некамо него што хоћаху да изгледа Them. 6, 3. parique eum atque illos imperio esse iussit заповеди да он има једнаку власт као они, онаку исту власт какву они Dat. 3, 5. cum totidem navibus atque erat profectus с онолико исто лађа, с колико беше одбродио Milt. 7, 4; исто тако Ages. 3, 4. Hann. 2, 1. 5, 3. 7, 5.

4) после негативних реченица може се atque превести и са већ: resistere ausi non sunt atque ex insula demigrarunt Milt. 2, 5.

Acarnāna, ae (f. од Acarnan, ānis) **Акарнанка,** женска из области Акарнаније у средњој Грчкој: Acarnana civis, акарнанска грађанка Them. 1, 2. Уз персонална имена стоји име народно, а не какав адјектив, као атрибут; упор.: Macedones veterani (milites); Molossus rex; satellites Medi.

accēdo, cessi, cessum 3. (ad-cado) **приступити.**

1) прићи некоме, доћи некоме или некамо; код лица стоји ad са acc., код места или ствари стоји понајвише сам acc.: ad ephoros Them. 7, 2. ad chiliarchum јавити се, представити се хилиарху Con. 3, 2. quo nemo accedit камо нико нема приступа Praef. 7. са или без navibus, извести се, доћи: Africam Hann. 8, 1. Lemnum Milt. 1, 4. често непријатељски, поћи, кренути се на: ad Atticam Milt. 4, 2. astu Them. 4, 1. propius muros accessit примакне се ближе зидовима Milt. 7, 2. налик на то ad manum accedere доћи близу, доћи на дохват Eum. 5, 2.

2) прен.: a) са личним субјектом: accedere ad rem publicam почети бавити се државним пословима, започети политичну каријеру Con. 1, 1. accedere ad consilium пристати уз предлог, усвојити га Milt. 3. 5. ad hastam publicam accedere приступити јавној лицитацији, бити купац на њој Att. 6, 3. ad amicitiam alicuius accedere опријатељити се с киме, задобити чије пријатељство. — b) са стварним субјектом: animi bona accedunt ad aliquid духовне врлине придружују се нечему Epam. 3, 1. mirabiles casus accedunt ad aliquid спајају се с нечим Timol. 5, 1. febres accedunt придолазе грознице Att. 21, 4. animus accedit храброст расте Milt. 4, 5. accessit, quod .. aperiret придође још нешто, што Pel. 3, 2.

accĕlĕro 1. (ad-celero) **убрзати:** aliquid sibi Att. 22, 2.

acceptus 3. adi. (управо part. perf. pass. од accipio примити) примљен = **драг** Hann. 7, 3.

accerso гл. arcesso.

accessio, ōnis f. (accēdo) **придолажење;** прен. **умножење:** pecuniae Att. 14, 2.

accĭdo, cĭdi, 3. (ad-cado) **пасти** на што; прен. збивати се, догађати се: res adversae, res secundae alicuius opera accidunt Alc. 6, 2. si quid adversi accidisset Alc. 8, 4. Dat. 5, 3. quod accidit што се доиста и збило Dat 4, 3. Hann.

12, 3. quod accidisset Hann. 9, 1. quae acciderunt Att. 16, 4. са dat. лица дешавати се коме, сналазити кога: calamitas accidit alicui Ages. 6, 1. accidit huic, quod ceteris mortalibus десило се са овим, што и са осталим људима Con. 5, 1. priusquam ei hoc accideret пре него што би му се ово (т. ј. да се чир прокине) десило Att. 21, 4. Кашто испадати за руком: quod saepe accidebat perito regionum Dat. 8, 4. — Безлично accidit ut.. дешава се да: Milt. 1, 1. Alc. 3, 2. 7, 2. Timoth. 3, 3. Att. 20, 3.

accĭpio, cēpi, ceptum 3. (ad-capio) 1) **примити** (т. ј. не одбити), добити: epistulam ad aliquem (за некога) ab aliquo Paus. 4, 1. uxorem ab aliquo Att. 2, 4. pecuniam Timoth. 1, 3. arma adversus aliquem Hann. 1, 5. imperium ab exercitu Ham. 2, 3. talenta Con. 4, 5. condicionem Dat. 8, 6. usuram Att. 2, 4. praefecturas Att. 6, 4. dextram (sc. manum) Dat. 10, 2. gloriam задобити Timoth. 1, 1. dignitatem a maioribus наследити Att. 1, 2. divitias pro caritate patriae (примити благо место љубави к отаџбини =) заменити љубав к отаџбини благом, дати љубав к отаџбини за благо Epam. 4, 2. — 2) за означење нечег рђавог, претрпети: calamitatem accipere штету какву, несрећу Con. 1, 3. iniuriam пр. неправду, бити увређен Att. 11, 5, vulnus accipere задобити рану Milt. 7, 5. Dion. 6, 2. Epam. 9, 3. Ages. 4, 6.

3) примити, дочекати са личним објектом: male aliquem accipere примити, дочекати кога ружно Eum. 8, 1.

4) о чулним или духовним утисцима, auribus accipere чути ушима Timol. 2, 2. схватати: celeriter accipere, quae tradebantur Att. 1, 3.

accrēdo, dĭdi, dĭtum 3. ad-credo) **готов сам да верујем** Dat. 3, 4; у прози врло ретко.

accresco, crēvi, crētum 3. (ad-cresco) **нарасти, расти:** dolores accrescunt болови бивају већи Att. 21, 4.

accŭbo, ui, ĭtum 1. (ad-cubo) **лежати на** нечем, **уз** нешто: in convivio лежати за столом Pel. 3, 2. (као наше „седети за столом“); јер Римљани нису јели за столом седећи, већ лежећи; ту лежати: Ages. 8, 3.

accumbo, cubui, cubĭtum 3.) ad-cumbo) **лећи, логорити се;** perf. accubui легао сам; in acta (на обалу), eodem Ages. 8, 2.

accurāte adv. **брижљиво, тачно,** опширно: accurate scribere Lys. 4, 1. a. certiorem aliquem facere Att. 20, 4. accuratius (одлучније, озбиљније) cum aliquo agere Alc. 10, 2. accuratissime accusare са свим опширно, са највећом опширношћу Lys. 4, 2.

accusātor, ōris m. **тужилац** Lys. 4, 3.

accūso 1. (ad и causa) 1) **тужити, оптужити:** aliquem Con. 3, 2. са gen. кривице: proditionis за издајство Milt. 7, 5. Timoth. 3, 5. ante actarum rerum за пређе извршена дела Thras. 3, 2. такође са ген. казне: capitis на живот и смрт Paus. 2, 6. aliquem crimine accusare оптужити некога услед каквог окривљења, crimine Pario услед окр. због острва Пара Milt. 8, 1. гл. crimen. Често се исказује кривица реченицом са quod (или каквим acc. c. inf.): Them. 8, 2. Lys. 3, 3. 4, 2. Phoc. 3, 4. — 2) тужити се на што, осуђивати што, са acc.: avaritiam perfidiamque Lys. 4, 2.

Ăce, es f. (*Ἄκη*) **Ака,** приморски град у Феникији, у старо време Ptolemais, а у средњем веку све до новог времена St. Jean d'Acre.

acer, acris, acre, comp. acrior, superl. acerrimus **оштар.** — прен. 1) одлучан, енергичан: vir Alc. 5, 1. — 2) ватрен, страстан: populus Timoth. 3, 5; о животињама: дивљи, разјарен: leo Eum. 11, 1. о боју: жесток: acerrimus concursus Eum. 4, 1. Adv. acriter, Comp. acrius: acrius hostibus instare жешће Eum. 4, 2. adversarios premere Hann. 11, 5. Superl. acerrime occupatus најживље забављен Hann. 7, 1.

acerbĭtas, ātis f. **опорина;** строгост: imperii Cim. 2, 4. грчина, голема невоља: pristini temporis Alc. 6, 3.

acerbus 3. **опор, грк,** жалостан: mors acerba Cim. 4, 4. — строг: imperium acerbius одвећ строга власт, управа Eum. 6, 2.

Achĕruns, untis (старији облик за Achĕron, ontis) m. (*Ἀχέρων*), **Ахерон,** река у подземном свету; затим подземни свет: aliquem ab Acherunte (= ab inferis) redimere искупити кога из подземног света, повратити му живот Dion. 10, 2.

acies, ēi f. **оштрина.** — као војнички израз: 1) бојни ред: aciem instruere постројити, уврстати војску Milt. 5, 3. Epam. 9, 1. Eum. 8. 1. constituere Hann. 11, 1. instructā

acie (**abl. abs.**) у отвореној битци: confligere; hostibus instare. — 2) битка, бој: in acie resistere Hann. 5, 4. decernere acie бити одсудан бој Milt. 4, 4. in aciem producere Milt. 5, 4, educere Eum. 3, 6, извести у бој; ex acie efferre Eum. 4, 4. excedere ex acie отићи са бојишта Hann. 6, 4.

acquiesco, quiēvi, quiētum 3. (ad-quiesco) 1) **одмарати се:** lassitudine Dat. 11, 3. — 2) прен. смирити се = умрети: Hann. 13, 1.

acroāma, ătis n. (ἀκρόαμα), све што се радо слуша, **забава, наслада за уши;** у лат. само о лицу, које читањем, играњем или певањем забавља, забављач (Att. 14, 1.

acta, ae f. (ἀκτή) **обала морска** Ages. 8, 2.

Actaeus 3. (од ἀκτή, приморје) **приморски, атички** (ἀκτή беше старо име атичког приморја). Actaei као subst., Атичани, Атињани. (Thras. 2, 1 налази се Actaeorum у врло многим издањима, у Халма стоји место тога Atticorum).

actor, ōris m. (ago) **извршитељ:** aliquem actorem auctoremque habere имати кога за помоћника и саветника, имати у некоме помоћника делом и словом Att. 3, 2.

acūmen, ĭnis n. (acuere оштрити) **оштрина;** acumen ingenii оштроумље Alc. 11, 3.

acūtus 3. (управо part. perf. pass. од acuo), adv. acute, заоштрен, **оштар;** прен. оштроуман: ad fraudem acutus (у варању оштроуман =) препредена варалица Dion. 8, 1. acute cogitatum паметна мисао Dat. 6, 8.

ad praep. са acc., **к(а), до, за.** 1) локално: особ. уз верба, што значе ићи, доћи, послати, а) на питање камо (куда)? к, ка, а врло често се и не преводи: adducere ad aram ка жртвенику Hann. 2, 4. ire ad cenam ићи на ручак Praef. 4. ducere ad regem водити краљу Dat. 4, 5. mittere ad mare, ad exercitum Con. 4, 2. Dat. 3, 5. classem ad Ciliciam appellere притерати флоту Киликији, пристати са флотом код Киликије Thras. 4, 4. ad Euboeam Milt. 4, 2; ad bellum proficisci отићи у рат (на бојиште, на војску) Alc. 4, 1. Timoth. 3, 2; прен. venire ad propositum Praef. 8. accedere ad consilium Milt. 3, 5. Елипт. liber ad Rhodios (где из претходног confectus ваља од прилике scriptus допунити) на Рођане (управљена) Hann. 13, 2. — до: ad internecionem до истраге Eum. 3, 1. ad eum finem дотле Epam. 2, 5. — у непри-

јатељском смислу, против, на: ad aliquem venire Dion 5, 4. ad hostem vehi Dat. 4, 5. — о правцу, према: ad meridiem Cim. 2, 5. — b) на питање где?: код, уз: sepultus est ad quintum lapidem Att. 22, 4. прен. alqm ad manum habere имати кога при руци, уза се Eum. 1, 5.

2) темпорално: a) до: ad nostram memoriam до нашег времена Them. 10, 3. ad senectutem vivere Iph. 3, 3. ad annum octogesimum Phoc. 2, 1. ad extremam, ad hanc aetatem Att. 10, 3. 18, 3; у свези са usque: usque ad septimum diem, usque ad hanc aetatem Eum. 12, 3. Hann. 2, 5. 7, 1. b) при: ad adventum при доласку, баш пред долазак Att. 10, 2.

3) о цељи, на, за, зарад, или реченица са да: ad supplicium dare Paus. 5, 5. exercitus ad bellum contrahere за рат Dat. 3, 5. impelli ad perniciem Dat. 5, 4. aufugere ad salutem зарад спасења, да се спасу Dion 9, 2. exercebatur ad eum finem на ту цељ Epam. 2, 5. aliquid cogitatum est ad perniciem на пропаст Dat. 6, 8. conferre ad perniciem civitati Epam. 7, 5; уз адјектива, ad omnes res aptus Alc. 1, 2. ad artes optimas aptus Dion 1, 2. ad fraudem acutus Dion 8, 1. levior (pelta) ad motus concursusque Iph. 1, 3. Особито често уз gerundium и gerundivum: за или на с којом имевицом, или реченица са да: ad muniendum за утврђење Them. 6. 5. ad obsistendum да отпор даде (даду) Dat. 4, 4. ad maturandum concitari Dion 8, 5. ad depugnandum cogi Them. 4, 4. ad Graeciam opprimendam да Грчку потлачи Them. 8, 2, ad quod (bellum) gerendum за вођење овог (рата) Them. 2, 1. delectus est ad bellum gerendum Alc. 3, 1. eligere ad pecuniam dispensandam Con. 4, 1. И т. д.

4. модално, према, по: ad nostram consuetudinem Epam. 2, 3. alienos mores referre ad suos оцењивати према Epam. 1, 1, hiberna sumpserant non ad usum belli sed ad ipsorum luxuriam зимовнике беху узели не према потреби ратној, већ према своме раскошном животу Eum. 8, 3.

ad-ămo 1. **заволети:** aliquem Dion 2, 3.

ad-do, dĭdi, dĭtum 3. (ad-dare), **додавати, дометати,** in или ad aliquid нечем: naves ad superiores Them. 2, 8. multas res novas in edictum уметнути у едикт многе нове одредбе; са идућим qua re = ut ea re да тиме Cato 2, 3. supra nihil po-

test addi (више се ништа не може додати =) више шта не може се пожелети Att. 4, 3.

ad-dubĭto 1. 1) intrans. **сумњати се.** 2) trans. нешто посумњати, о нечем сумњати, нешто оставити неизвесно: utrum ... an Con. 5, 4.

ad-dūco, duxi, ductum 3. 1) **доводити,** aliquem ad aliquid, некога к нечем Epam. 3, 6. ad aram Hann. 3, 4. alicui aliquid некоме нешто: exercitus alicui subsidio (dat.) add., доводити у помоћ Eum. 6, 4. — 2) прен. a) ставити некога или нешто у известно стање = довести н. пр. in opinionem на мисао Dat. 6, 6. aliquem alicui in suspicionem некога опасти код некога Hann. 2, 2. ad desperationem довести до очајања Eum. 12, 1. sermonem ad finem adducere говор довршити Epam. 3, 3. copias in eam consuetudinem adducere војску на то навикнути, тако извежбати Iph. 2, 2. b) некога на нешто приволети, склонити, побудити: или са ad c. gerund.: ad credendum adducor дајем се склонити да верујем Con. 3, 1; или са ut: ut ... depelleret Alc. 8, 3. Precibus adductus молбама побуђен, намољен Dion 2, 3.

ademptus гл. adimo.

ad-ĕo, ii, ĭtum, īre прићи; 1) отићи: ad aliquem (к) некоме, ad magistratus Them. 7, 1. 4. ad regem Hann. 2, 3. — 2) примити на се, подврћи се са acc.: labores et pericula Timol. 5, 2. capitis periculum изложити се смртној опасности Timoth. 4. 3.

ad-ĕo adv. **дотле:** 1) уз верба: тако, тако врло: adeo perterrere, ut. — 2) уз adi. и adv: тако, н. пр. adeo facile; adeo angustum mare.

adfecto гл. affecto.
adfĕro гл. affero.
adficio гл. afficio.
adfinis гл. affinis.
adfinitas гл. affinitas.
adfligo гл. affligo.

ad-hĭbeo, ui, ĭtum 2. (ad-habeo) 1) **довести, дозвати:** aliquem in convivium некога на част Praef. 7. — 2) употребити: vim Paus. 4, 3. modum adh. држати се мере, бити умерен Epam. 4, 6. celeritatem adh. доказати брзину Eum. 9, 2. nullam memoriam alicuius rei adh. заборавити на нешто са свим Epam. 7, 2. aliquid in aliqua re adh. употребити што на нешто: curam diligentiamque in valetudine tuenda сву бригу на очување здравља Att. 21, 5.

ad-huc adv. (ad hoc sc. tempus) **до овог часа, до сада** Att. 19, 3; о прошлости: до онда Milt. 5, 5.

ad-iăceo, ui, 2. **лежати** уз нешто, становати поред, са acc., н. пр. mare adiacere становати, живети на мору Timoth. 2, 1.

adĭcio, iēci, iectum 3. (ad-iacio) **добацивати, додавати:** numerum Ages. 6, 3.

Adimantus, i m. (*Ἀδείμαντος*) **Адимант,** атински војсковођа Alc. 7. 1.

adĭmo, ēmi, emptum 3. (ad-emo) **отети,** украсти: alicui pecuniam Epam. 4, 4.

adipiscor, adeptus sum 3. (ad-apiscor) **задобити:** victoriam Chabr. 1, 3. amicitiam Them. 9, 4. regnum Eum. 6, 2. Reg. 1, 2. gloriam стећи Iph. 2, 3. Chabr. 2, 2.

adĭtus, ūs m. (adeo) **приступ,** аудијенција: aditus patet ad aliquem слободан је приступ к некоме, излазак пред некога Milt. 8, 5. aditum petere аудијенцију тражити Paus. 3, 3. non dare не дати Paus. 3, 3.

ad-iungo, nxi, nctum 3. 1) **додати:** adiunctis (sc. nonnullis) de suis comitibus Ages. 6, 3. insula oppido (dat.) adiuncta = са градом спојено острво Dion 5, 5. — у говору додати: hoc Hann. 2, 3. hoc unum Epam. 10, 4. — 2) прен. задобити: sibi aliquem amicum за пријатеља Alc. 9, 5. aliquem socium (за савезника) Timoth. 2, 1. urbes ad amicitiam (suam) adiungere (добити градове за пријатељски савез =) задобити за се Alc. 5, 6. bellicosas insulas adiungebat гледаше да придружи Hann. 10, 2.

adiūtor, ōris m. (adiuvo) **помоћник** Chabr. 2, 2. заменик Con. 4, 2.

ad-iŭvo, iūvi, iūtum 1. **помагати, потпомагати:** aliquem; venire, proficisci adiutum (sup.) Chabr. 2, 1. Timol. 2, 4. adiuvante aliquo (abl. abs.) с нечијом помоћу, te adiuvante с твојом помоћу Paus. 2, 4. Lacedaemoniis adiuvantibus с помоћу Лакедемонаца Alc. 9, 5.

Admētus, i m. (*Ἄδμητος*), **Адмет,** молоски краљ у Епиру Them. 8. 3.

ad-ministro 1. **управљати,** rem publicam државом Epam. 5. 2. Cato 2, 2. bellum водити и даље рат Chabr. 2, 1. Eum. 5, 1. 7, 2. legationes fideliter administrare верно извршивати послаништва; provinciam bene adm. налог срећно извршити Alc. 4, 3. руковати, вршити: rem non sine cura

Con. 4, 3. eo peius res administrata est Con. 1, 2.

admirabĭlis, e (admīror) **диван** Dion 5, 3. Ages. 7, 3.

admiratio, ōnis f. (admiror) **дивљење**; admirationem sui alicui inicere побудити нечије дивљење према себи Iph. 3, 1.

admīror 1. **дивити се, чудити се.**

1. дивити се: aliquem некоме Alc. 11, 5. Dion 1, 5. 2, 3. Ages. 8, 1. animi magnitudinem Them. 10, 1. Part. fut. pass. admirandus као адјектив диван: admirandum in modum на диван начин Epam. 3, 2. о догађајима знатан Cato 2, 3.

2. чудити се: aliquid нечем: stultitiam alicuius Epam. 6, 3. или са acc. c. inf. Praef. 3. Eum. 12, 1.

ad-mitto, mīsi, missum 3. **допустити**; 1) пустити: aliquem ad aliquem пустити некога некоме Con. 3, 2. Eum. 12, 3. Timol. 1, 5; исто тако ad (in) aliquid у нешто: ad officium у какву службу Eum. 1, 6; дозвати, довести: iussit eum admitti Dat. 3, 4. in numerum admitti бити примљен у број Lys. 1, 5. — 2) нешто кажњиво допустити: scelus admittere (= committere) учинити злочинство, зл. на душу своју натоварити Epam. 6, 3.

admŏdum adv. (ad modum) до потпуне мере, с тога: сасвим, врло: durum admodum initium adulescentiae Cim. 1, 1. admodum adulescentulus још врло млад човек Hann. 1, 1. non admodum multi не баш многи Reg. 1, 1.

ad-mŏneo, ui, ĭtum 2. **опомињати, световати:** aliquem Paus. 5, 1. зависна реченица обично са ut, али Phoc. 1, 3 admonerent (допуни ut) liberis prospicerent.

admonĭtus, ūs m. (admoneo) **опомена,** готово само у abl. sing.: admonitu alicuius по наговору нечијем Att. 20, 3.

ad-nuo гл. annuo.

adolescens, adolescentia, adolescentulus гл. adulescens и т. д.

ad-opto 1. **узети под своје, посинити:** aliquem testamento Att. 5, 2.

ad-ŏrior, ortus sum 4. 1) **напасти,** aliquem на некога Con. 4, 4. Dat. 6, 6. Ages. 4, 1. Eum. 9, 6. navem Hann. 11, 4. — 2) покушати, са inf.: oppugnare Thras. 2, 5. demergere Dion. 6, 1; осмелити се на нешто: Dodonam (= Dodonaeum oraculum) на Додону, на додонско пророчиште Lys. 3, 2.

adprīme гл. apprime.

adscendo, adscisco, adspectus, adspergo, adspicio гл. ascendo, ascisco, aspectus, aspergo, aspicio.

ad-sum, ad-fui или affui, adesse 1) **бити ту, присуствовати** Con. 1, 3. Ham. 1, 2. Att. 3, 2. qui aderant они који око њега беху Paus. 3, 2. affuturus videbatur изгледаше да ће он ту бити, да ће стићи Eum. 9, 1. — 2) учествовати, суделовати: alicui rei или in aliqua re у нечем, omnibus periculis adesse учествовати у свима опасним подузећима Pel. 4, 3. — 3) помагати: alicui некоме. in aliqua re у нечем: utrique in consilio Eum. 1, 6. aderat in magnis rebus (sc. Dionysio) Dion 1, 3.

adulescens, tis (part. од adolescere одрасти) 1) adi: млад: Marius Att. 2, 2. Caesar Att. 12, 1. — 2) subst.: младић, млад човек, од 18. до 24. године, но кашто и до 40. Dion 9, 3. Epam. 2, 2. Hann. 3, 2. Att. 4, 2. 8, 2.

adulescentia, ae f. **младост, младићско доба,** од 18. до 24., одн. 40. године: iniens adulescentia настала младост, huius vitia ineuntis adulescentiae његове погрешке у насталој младости Them. 1, 1. ineunte adulescentia у почетку младости Alc. 2, 2. duro initio adulescentiae uti Cim. 1, 1. ab adulescentia од младости Cato 2, 4. 3, 2.

adulescentŭlus, i m. (деминутив од adulescens) **млад човек,** од 16. до 18. (40.) године Praef. 4. Paus. 4, 1. Epam. 4, 1. Ages. 6, 2. 3. admodum adul. још са свим млад човек Ham. 1, 1; Att. 2, 4 о човеку од 23 године; Timoth. 4, 2 о човеку готово од 40 година.

adūlor 1. **ласкати, умиљавати се** са dat.: Att. 8, 6; у других писаца највише са acc.

adulter, ĕri m. **прељубник, милосник.**

adulterium, i n. **прељуба** Epam. 5, 5.

ad-vĕnio, vēni, ventum 4. **доћи** Alc. 6. 1.

advento 1. (intens. од advenio) **долазити, примицати се:** Milt. 7, 4. Eum. 3, 3.

adventus, ūs m. **долазак:** adventu alicuius при доласку нечијем Ham. 1, 2. ad adventum пре доласка, баш пред долазак Att. 10, 2. у војничком погледу примицање, долазак Them. 2, 6. Cim. 2, 5. Timoth. 3. 3. Ages. 6, 2. Eum. 8, 6. 9, 4.

adversarius 3. (ad-vertere) 1) окренут на супрот, **супротан,** непријатељски, противнички: populus Timoth. 3, 5.

pars, factio противничка странка Pel. 1, 2. Phoc. 3, 2. — 2) subst. adversarius, i, m. противник, непријатељ било у рату било у приватном животу Them. 3, 3. 4, 3. Lys. 1, 2. Dat. 6, 4. 7, 3. 8, 5. Ham. 1, 5. Hann. 11, 7. — Dion 5, 4. 5, 5. 7, 1. 8, 2. 8, 3. Epam. 5, 2. 8, 2. Pelop. 2, 4. Timol. 2, 1.

adversor 1. **противити се,** стати на супрот, alicui adv. некоме се противити. бити противник некоме Timol. 2, 3.

adversum гл. adversus (praep.).

adversus 3. (part. од advertere) 1) окренут нама, окренут на супротну страну, **супротан:** ventus alicui tenet adversum (acc. neutr. као субст.) ветар држи супротан правац, т. ј. душе некоме на супрот Milt. 1, 5. — 2) прен. неповољан: res adversae неповољни догађаји, несреће Alc. 6, 2. casus adversi Dat. 5, 4. fortuna adversa несрећа Con. 5, 1. Pelop. 5, 1. Timol. 1, 2. Neutr. као subst: aliquid (quid) adversi нешто несрећно, несрећа каква, какав несрећан обрт Alc. 8, 4. Dat. 5, 3.

adversus adv. и praep. **на супрот, против.**

1) adv. на супрот: adversus resistere давати снажан отпор Pelop. 1, 3. qui adversus arma tulerant који против њега беху дигли оружје Ages. 4, 6.

2) praep. са acc. (такођер adversum) a) са локалним значењем, према: ponere castra in campo adversus aliquem Hann. 5, 4. b) о непријатељском мишљењу или смеру, против (у Непота се никад не употребљава у пријатељском смислу): adversus aliquem dimicare Milt. 4, 5. bellare Them. 9, 2. duces adversus barbaros Arist. 2, 3. bellum gerere Alc. 4, 6. Timoth. 4, 3. etc. copias parare Dat. 6, 1. bellum suscipere Dat. 8, 6. 10, 3. proficisci Eum. 8, 2. Облик adversum: Them. 9, 2. Chabr. 3, 1. Att. 4, 2. Посебна спајања: esse adversus ius hospitii Hann. 12, 3. facere adversus aliquem радити против некога Eum. 8, 2. sentire adversus aliquem мисати непријатељски против кога Dion 7, 1. stare adversus aliquid и aliquem устати против чега или кога, adversus commoda Phoc. 4, 1. adv. barbaros Ages. 5, 4. venire adversus aliquem Hann. 4 2. — Каткад стоји adversus и иза свог падежа (анастрофа): hunc adversus Con. 2, 2. Timoth. 4, 3; између прон. и субст.: has adversus copias Dat. 8, 3.

ad-verto, verti, versum 3. **обрнути:** animum пажњу скре-

нути на нешто, мотрити на нешто, **ad cavendum** на то да се чува Alc. 5, 2; са асс. лица и part. = animadverto **опазити, приметити**: insidiatores concurrentes нападаче, где против њега јуре Dat. 9, 5. са зависном упитном реченицом Epam. 6, 2.

ad-vŏco 1. **дозвати**: contionem сазвати народну скупштину Alc. 6, 4.

aedes или **aedis, is** f. 1) **храм**: Iovis Att. 20, 3. Minervae Paus. 5, 2. Proserpinae Dion 8, 5. — 2) plur. **aedes, ium** f. **кућа**: primus locus aedium (т. j. atrium) Praef. 6. pars interior Praef. 7. superior pars кров Dion 4, 5.

aedificātor, ōris m. (aedifico) **зидар**, као adi.: **који радо гради**, minus aedificatorem esse мање радо градити = нерадије градити, с мање воље градити Att. 13, 1.

aedificium, i n. **зграда**: Alc. 10, 6. Hann. 12. 3. и 4; **грађевина**: domus amoenitas non aedificio, sed silva constat Att. 13. 2.

aedifĭco 1. (aedes и facio) **градити, саградити**: muros Them. 6, 2. castellum Hann. 12, 3. classem Them. 2, 2. Arist. 3. 2.

aedīlis, is m. **едил** (од aedes), првобитно у Риму они званичници, који надзираваху храмове и сваковрсне јавне зграде, друмове, путове, клоаке (подземне канале), водоводе, мерне, купалишта, јавни ред и владање, тржиште и т. д., који дакле од прилике оно исто беху, што и наша полиција. У почетку беху само 2 изабрана из средине плебејаца (aediles plebi, место plebĕi, Gen. од plebes по 5 декл.); касније придођоше још 2, бирани изнајпре између патриција (aediles curules), и ових звање би у току времена први ступањ ка добивању највиших државних звања Cato 1, 3.

Aegae, arum гл. Aegiae.

Aegātes, ium (insulae) f. **Егатска острва** на северозападној обали Сицилије Ham. 1, 3.

aeger, aegra, aegrum болестан; узрок или место болести стоји у abl., н. пр. aeger erat vulneribus лежаше болан од ранâ Milt. 7, 5; субстантивно aeger **болник** Dion 2, 5.

Aegiae, arum f. такође **Aegae, arum** (*Αἰγίαι*), **Егије**, град у Македонији Reg. 2, 1.

Aegŏs flumen (ĭnis) n. (*Αἰγὸς ποταμοί*, Козја река), **Егоспотами**, речица и град на источној обали трачког Херсонеза

Alc. 8, 1. Con. 1, 2. Lys. 1, 4. Thras. 1, 9.

Aegyptius 3. 1) **египатски:** rex Iph. 2, 4. classis Chabr. 2, 3. bellum Dat. 3, 5. — 2) subst. **Египћанин** Chabr. 2, 3. 3, 1.

Aegyptus, i f. (*Αἴγυπτος*) **Египат,** земља у Африци; Aegyptum (место in Aeg.) у Египат Dat. 4, 1.

Aemilii, orum, m. **Емилији,** чланови породице Емилијеве (gentis Aemiliae) Att. 18, 4. (где конструкцију овако ваља допунити: parĭ modo [hoc idem fecit] Marcelli Claudii [rogatu] de [familia] Fabiorum et Aemiliorum). Од Емилијâ спомињу се

1) L. Aemilius Paulus, Луције Емилије Пауло, консул 216 пре Хр. погинуо код Кане Hann. 4, 4; његов син

2) L. Aemilius Paulus, консул 182, победитељ код Пидне 168 над макед. краљем Персејем Hann. 13, 1.

aemulatio, ōnis f. **надметање, утакмица:** tanta aemulatio laudis est inter eos толика је борба за славу међу њима Att. 5, 4. aem. maximarum rerum (борба за оно што је највише =) борба за власт Att. 20, 5.

aemŭlor 1. **надметати се,** aliquem с неким Epam. 5, 6.

aëneus (и **aënus**) 3. од туча (aes), **тучни:** statuae Pel. 5, 5. Hann. 9, 3. loricae Iph. 1, 4.

Aeŏlia, ae f. (*Αἰολία*) **Еолија,** грчка област на западној обали Мале Азије Milt. 3, 1. Con. 5, 2.

Aeŏlis, ĭdis f. = Aeolia.

aequālis, e једних година, alicui с неким; soror prope aequalis Att. 17, 1; као subst., **aequalis, is** m. **вршњак** Epam. 2, 2. Att. 1, 3. 8, 2. 10, 2. 12, 3. 16, 1; са gen. Arist. 1, 1. савременик.

aeque adv. од aequus, **једнако, исто тако;** quod aeque corpus tegeret et leve esset што би не само тело покривало, него и лако било Iph. 1, 4. aeque nitidus ac si исто тако угојен као да Eum. 5, 6. aeque bene исто тако добро Hann. 4, 3.

aequipăro гл. aequipero.

aequipĕro, 1. **бити једнак,** aliquem некоме, aliqua re у нечем, нечим: aliquem labore viribusque corporis Alc. 11, 3. urbem dignitate aequiparare бити једнак граду величанственошћу Them. 6, 1.

aequĭtas, ātis f. (aequus), **једнакост;** 1) правичност Milt. 2, 2. Arist. 2, 2. — 2) задовољство: aequitas animi мирноћа, спокојство душе Thras. 4, 2.

aequus *3.* **једнак;** прен. 1) згодан, удесан: locus Milt. 5, 4. — 2) спокојан, миран, задовољан: aequo animo с мирном душом, ferre Dion 6, 4. 7, 3. Att. 1, 3. intueri Chabr. 3, 3. — 3) правичан, праведан: aequum est Them. 7, 2. aequum censere сматрати за право, удесно Thras. 2, 6. condicio aequa Att. 2, 4.

aerarium, i n. (aes туч, новац) **благајница, каса,** благо: pecuniam in aerario reponere Hann. 7, 5. aerarium publicum државно благо; aer. privatum приватна каса Att. 8, 3. commune aerarium (заједничка =) савезна каса, савезно благо Arist. 3, 1. 3, 3.

aes, aeris n. **туч, бакар.** — прен. новац: aes alienum (туђ новац =) дуг, aes alienum inveterascit Att. 2, 5.

aestas, ātis f. **лето:** proxima aestate Con. 4, 2.

aestĭmo 1. 1) **проценити:** litem aest. одредити казнену суму, глобу Cim. 1, 1; са abl. вредности: quinquaginta talentis од 50 таланата Milt. 7, 6. centum talentis Timoth. 3, 5. — 2) прен. о унутрашњој вредности: ценити, уважавати: magni, pluris, plurimi, parvi etc. врло, више, највише, слабо и т. д. (gen. pretii); non minoris aest. (не мање =) исто тако ценити Cato 1, 3.

aetas, ātis f. 1) **доба (живота), век:** puerilis Att. 1, 2. aetate provectum esse бити старији човек Timol. 4, 1. extrema aetas последње године живота, старост Cato 2, 4. Att. 10, 3. cui aetati fuerit aptissimus коме је веку био најприлагоднији, коме се добу најлакше придобљивао Att. 16, 1. ea aetate (abl. qual.) esse бити у оним годинама Milt. 1, 1. aetatis vacatio ослобођење од ратне службе због велике старости Ages. 6, 1. Att. 7, 1. — 2) време (у ком се живи): aetate proximus по времену најближи Them. 9, 1. ad hanc aetatem Att. 18, 3. primi, formosissimus aetatis suae Iph. 1, 1. Alc. 1, 2. extrema aetas imperatorum Atheniensium последње време (добрих) атинских војвода Timoth. 4, 4. eiusdem aetatis esse припадати једном истом времену Alc. 11, 1. aetas fert aliquem време, век рађа некога Att. 12, 4. — 3) живот: aetas incidit in ea tempora Eum. 1, 2.

Afĕr, fri m. **Афричанин** Lys. 3, 2.

affabĭlis, e (ad-fari) **љубазан** Alc. 1, 3.

affecto 1. (ad и facio) **жудети, тежити,** aliquid за нечим:

omnis diligentia affectat affluentiam сва брига његова управљена је на изобиље Att. 13. 5.

affĕro, attŭli, allātum, afferre (ad-fero) **доносити,**

1) са правим значењем: lapidem ad aliquid Paus. 5, 3. epistulam Athenis ab aliquo alicui Pel. 3, 2. sua, quae attulerat Epam. 4, 4. munera afferre Ages. 8, 3. 8, 4. особ. донети глас, јавити: nuntius affert гласник јавља Milt. 3, 3. но nuntius affertur глас се доноси, долази, са acc. c. inf. — testimonium afferre навести као доказ Att. 16, 1. Прен.: multa nova in re militari afferre много штошта ново завести у ратништву Iph. 1, 2. vim afferre alicui учинити коме насиље Dion 10, 1. Eum. 12, 3. manus afferre alicui (подићи руке на кога =) уморити кога Timol. 1, 4.

2) причињавати, проузроковати: nonnullam deformitatem Ages. 8, 1. detrimentum rei familiari Att. 2, 3. suspicio affertur ad Eumenem у Еумена се побуђује (изазива) сумња Eum. 9, 1 са acc. c. inf.

affĭcio, fēci, fectum 3. (ad-facio) **учинити,** aliquem aliqua re **некоме нешто.** Цела фраза преводи се највише глаголом, н. пр.: afficere aliquem exsilio прогнати кога, magnis muneribus богато наградити Ages. 3, 3. poena казнити Hann. 8, 1. gravioribus poenis казнити кога тежим казнама Ages. 4, 8. — Pass. affici exsilio бити кажњен изгнанством, бити прогнат Thras. 3, 1. morbo affici разболети се Hann. 4, 3. pari leto affici једнаку смрт (у битци) наћи Reg. 3, 2.

affīnis, e сродан; као subst. affinis, is сродник (по женидби) Timol. 1, 4.

affīnĭtas, ātis f. **сродство** (по женидби): Att. 2, 1. 5, 3. 12, 1. affinitate coniungi Paus. 2, 3. propter affinitatem Dion 1, 3. in affinitatem alicuius (с неким) pervenire Att. 19, 2.

affirmo 1. (ad-firmo) **тврдити, уверавати, потврђивати:** Them 4, 2.

affligo, flixi, flictum 3. (ad-fligo) **оборити,** упропастити: прен. притиснути: rebus afflictis (abl. abs.) у очајном стању Con. 2, 1. afflictus као adi. несрећан, очајан; afflictis succurrebat Att. 11, 4.

affluenter adv. (affluens од affluo) **раскошно:** affluentius vivere Att. 14, 2.

affluentia, ae f. **изобиље:** affluentiam affectare Att. 13, 5.

affŏre = adfuturum (am, um) esse гл. adsum.

afforem = adessem гл. adsum.

Afrĭca, ae f. **Африка.** 1) у ширем смислу као цео део света Lys. 3, 3. Reg. 3. 5. — 2) област картагинска (средина северне обале) Timol. 2, 4. Ham. 2, 2 и 4. Hann. 3, 3. 7, 1. 8, 1. — 3) као римска провинција Cato 1. 4.

Africānus 3. **афрички:** Africanae possessiones афричка добра Att. 12, 4; као subst. **Африканац,** надимак Публија Корн. Сципиона због тога, што Картагину г. 202. беше покорио Cato 1, 3. 2, 2.

Agamemnon, ŏnis m. (*Ἀγαμέμνων*) **Агамемнон,** син Атрејев, брат Менелајев (с тога се обојица зваху Атрејевићи), краљ микенски и главни заповедник грчки у тројанском рату Epam. 5, 5.

agellus, i m. (demin. од ager) њивица, добарце Phoc. 1, 4.

ăger, agri, m. **њива,**

1) обрађено поље, земља, пољско добро: agros colit Paus. 3, 6. multa milia iugerum agri многе хиљаде јутара земље Thras. 4, 2. multo agro donare aliquem обдарити кога многом земљом Pel. 5, 5. agros civibus dividere земље, поља поделити међу грађане Cim. 2, 5. cives agro et urbibus augeri malo волим да грађани буду богатији земљом и градовима Timoth. 1, 3. — 2) поље (oppos. море или град): in agris по пољима Lys. 1, 2. Milt. 2, 1. ex agris с пољâ Pel. 3, 3. — 3) земљиште, област: in agro Troade у области Троади Paus. 3, 3. in agro Falerno у фалерискоj области,' у фалернском крају Hann. 5, 1.

Agesilāus, i m. (*Ἀγησίλαος*), **Агесилај,** од 397—361 пре Хр краљ спартански, Chabr. 1, 2. 2, 3 на даље, Con. 2. 2. Timoth. 1, 3. Reg. 1. 2.

aggrĕdior, gressus sum 3. (adgradior) **напасти,** aliquem на некога, са оружјем и у рату Them. 4, 4. Alc. 10, 4. Dat. 4, 1. 9, 5; напасти пред судом = оптужити: Alc. 4, 2.

Agis, ĭdis, m. (*Ἆγις*) **Агид,** спартански краљ 426—397 Ages. 1, 4.

agĭto 1. (intens. од ago) **живо покретати,**

1) гонити, нагонити: spatium agitandi (sc. equos) место за заигравање (коња) Eum. 5, 4. naves agitare окретати лађе овамо онамо, овамо онамо веслати Dion 9, 2.

2) духовно: aliquid mente agitare бавити се нечим у мислима, премишљати о нечем, са inf.: mente agito

bellum renovare на то мислим, да обновим рат Ham. 1, 4.

3) уздрмати, поколебати: bonitatem Att. 9, 1.

agmen, ĭnis n. (ago) 1) **поход,** марш војске. — 2) војска Dat. 9, 4.

Agnon, ōnis m. (*Ἄγνων*) **Агнон,** беседник атински Phoc. 3, 4.

agnōram, as, at = agnoveram гл. agnosco.

agnosco, agnōvi, agnĭtum (ad и (g)nosco) 1) **признавати:** aliquem natum некога при његовом рођењу (за свога сина) признавати Ages. 1, 4. — 2) познати на ново, познати: Thuyn Dat. 3, 3.

ăgo, ēgi, actum 3. **гонити, чинити,**

1) гонити: aliquem ante se некога пред собом Dat. 3, 2.

2) чинити, радити, делати: res ante actae пређе извршена дела, прошли догађаји Thras. 2, 2. aliquid agitur нешто се ради, нешто се збива Dion 8, 4. Dat. 2, 4. 6, 6.

3 вршити, смерати: neque aliud quidquam egit, quam armavit regem нити је ишта друго смерао доли да наоружа краља Hann. 10, 1. nihil aliud agere, quam ut ни за чим другим не ићи, ни на што друго не мислити, доли да Att. 11, 1. id agitur, ut то се смера, на то се иде, да Them. 5, 1. 9, 3. res, quae agitur ствар, о којо се ради, које се тиче Att. 4 4. existimatio mea agitur ради се о мом лепом имену, мој лепо име игра Att. 15. 2. suam rem, mandatam rem agere вр шити (заступати) своју рођен ствар, какву заповеђену ства Att. 15, 2. causam populi ager заступати, бранити ствар народну Phoc 3, 1. praeceptis a vitam agendam, non ad osten tationem uti употребљават поуке за практичан живот, не зарад разметања Att. 17, 3 vigilias agere држати стражу бити ноћу на стражи Thras 4, 4.

4) преговарати, говорит с киме о чему: per litteras ag (ea), quae cogito преко писм (писмено) преговарам о оном што мислим Con. 3, 3. prae sente vulgo agere Alc. 8, 2 potestas agendi (sc. cum patr прилика за преговарање Dio 2, 5. agere cum aliquo Cim. 3. accuratius живље Alc. 10, lege agere cum aliquo по за кону с киме поступити, судск кога гонити Timol. 3, 2. quid de se agi vellent ако хтели, да се у чему (по за кону) с њиме поступи; ако желели, да се судски гони Al 4, 1.

5) gratias agere изјавити захвалност, захвалити Timol. 4, 3.

ıgrestis, e (ager) пољски, сељачки: vestitus agrestis сељачко одело Pel. 2, 5. amiculum agreste сељачки огртач Dat. 3, 2.

ıgricŏla, ae m. (ager и colo) **земљорадник**, сељак, тежак: agricola sollers ваљан земљорадник, о Катону речено, Cato 3, 1.

Agrippa, ae m. M. Vipsanius Agrippa, родио се 63. пре Хр., а умр'о 12. пре Хр., пријатељ и зет Аугустов, ваљан државник и војсковођа, царев главни стуб у миру и у рату Att. 12, 1. 19, 4. 21, 4. 22, 2.

āio, verb. defectivum, (у Неп. само ait) **казивати, тврдити:** ut ait Thucydides Them. 1, 4. иначе долази увек acc. c. inf. Them. 10, 4. Dion 8, 1. такођер са дат. лица Eum. 11, 3.

āla, ae f. **крило** (птичије); за тим крило војске и (пошто на крилима римских војска̂ обично коњица, особито савезничка, стајаше) чета коњаничка, одељење коњаничко Eum. 1, 6. 13, 1.

alăcer, cris, cre **жив,** прегалачки, одлучан, готов: alacrior ad rem gerendam factus Paus. 2, 6. гл. fio.

Alcibiădes, is m. (*Ἀλκιβιάδης*), **Алкибијад,** славни атински војсковођа у пелопонеском рату, убијен 404. пре Хр. Thras. 1, 3.

Alcmaeon, ŏnis m. (*Ἀλκμαίων*) **Алкмеон,** син пророка Амфиараја из Арга, убица своје матере Ерифиле Epam. 6, 2 и 3.

Alexander, dri m. (*Ἀλέξανδρος*) 1) Александар, тиранин ферски у Тесалији Pel. 5, 1. 2. 4. — 2) Александар (Велики), краљ македонски, родио се 356, умр'о 323. Eum. 2, 1. Reg. 2, 1.

Alexandrīa или **Alexandrēa, ae** f. (*Ἀλεξάνδρεια*), **Александрија,** велики приморски и трговачки град у Египту Reg. 3, 4.

aliās adv. (alius) **други пут,** иначе, у другим приликама Hann. 11, 7.

alias ... alias **час ... час** Eum. 5. 7.

alienigĕna, ae m. (alienus и gignere) **странац** Eum. 7, 1.

aliēno 1. **отуђити, одвратити,** одметнути. Pass. alienari ab aliquo отуђити се, отпасти од некога Alc. 5, 1. insulae alienatae отпала острва Cim. 2, 4.

aliēnus 3. (alius) 1) који другом припада, **туђ:** aliena opulentia Chabr. 3, 3. alieni mores Epam. 1, 1. alienum imperium Epam. 10, 4. alienarum opum indigere Reg. 3, 4. Hann. 1, 3.

alienum arbitrium Hann. 12, 5. **aes alienum** туђ новац = дуг Att. 2, 5. alienae civitatis esse припадати туђој држави, бити из туђе државе, т. ј. бити странац Eum. 1, 2. — 2) прен. неприличан, неуместан: non alienum (esse) videtur docere Milt. 6, 1; незгодан: locus alienissimus, са dat. (sibi) Them. 4, 5.

alio adv. места, **другде некамо, на другу страну:** alio spectabat atque другде некамо смераше него Them. 6, 3. Гл. ac и atque 3).

aliquamdiu adv. времена, **неко време** Con. 5, 3. Dion 3, 1. Dat. 11, 3.

aliquando adv. времена 1) **некад, једном** Eum. 12, 3, Alc. 5, 1. — 2) каткад, по неки пут: anteponi Eum. 1, 3.

aliquantus 3. **повелик,** доста велик; aliquantum (acc. neutr.) као adv. нешто, не мало, aliquantum retardati sunt Epam. 9, 2; aliquanto (abl. differentiae) као адверб знатно, много: crudelior Dion 3, 3. post aliquanto много касније Alc. 11, 1.

alĭqui, alĭqua, alĭquod pron. indefin. као адјектив **икоји, неки, ма какав:** in aliqua re у ма каквој ствари, у нечем бар Dion 3, 1. aliqua commoditas ма каква корист Att. 9, 2. neque umquam sine aliqua lectione cenatum est Att. 14, 1. detrimentum aliquod Att. 2, 3. Са особитим нагласком место облика од qui, quae, quod: ne aliquam occasionem daret да ипак какву прилику не да Dion 4, 1. sin aliqua cupiditate raperetur неком (особитом) пожудом Eum. 6, 2.

alĭquis, alĭquid pron. indefin. subst. **неко** (когод), **нешто;** plur. неки; aliquid са gen. part.: aliquid novi consilii какав нов план Eum. 8, 4. Са особитим нагласком когод, ма ко, против правила место облика од quis, quid: ne aliquis dicat да когод (т. ј. Диомедон) не рече Epam. 4, 4. nisi alicui negotium daret ма коме Dion 8, 2. cum aliquem offensum fortunae Cim. 4, 2. cum aliquis captus esset Epam. 3, 5. cum aliquid de antiquitate requireret Att. 20, 2.

aliquot adi. indecl. **неколико:** consulares Hann. 4, 4. dies Hann. 5, 1, Dat. 11, 2. libri Hann. 13, 2. plagae Eum. 4, 2. sc. statuas Att. 3, 2.

aliquotiens adv. **неколико пута** Phoc. 2, 3.

alĭter adv. од alius, **друкчије,** на други начин: multo aliter fit Praef. 7; aliter ac (atque) друкчије него: neque ali-

ter ac Alc. 2, 2. multo aliter ac Ham. 2, 1; иначе: Them. 7, 6.

alĭus, a, ud (gen. alīus, dat. alii) **други** (између многих): alia causa Milt. 8, 1. alius populus Alc. 6, 4. alium substituere Alc. 7, 3. alii Macedonum други од Македонаца, други Македонци Eum. 7, 1. multa alia bona Dion 1, 2. alii nuptum dat Dion 4, 3. si qua alia Epam. 1, 4. 3, 4. Eum. 7, 1. Ages. 3, 4. Att. 3, 1. — alius .. ac (atque) други .. него: aliud eum facturum ac pronuntiasset Ages. 3, 4. alia atque antea sentire бити друкчијег мишљења него пре Hann. 2, 2. После негације, против правила, које конјункцију nisi тражи, quam него, већ: neque aliud ullum quam Arist. 2, 2. neque aliud scripserunt quam Paus. 1, 4. numquam aliud quam Timol. 4, 3. Att. 14, 1. 19, 2. nullā aliā re quam ничим другим већ Att. 19, 2. nihil aliud egit, quam ut Att. 11, 1. Lys. 1, 4. nihil aliud (sc. egit) quam bellum comparavit Ages. 2, 4. neque aliud quicquam egit, quam armavit Hann. 10, 1. — Pl. alii — alii једни — други Eum. 5, 7. Hann. 8, 2. Att. 2, 2; partim — alii једни — други, које — које Pelop. 1, 4; alii — plurimi једни — а највише их Phoc. 4, 1.

allaturus гл. affero.

ălo, ălui, altum и **alĭtum** 3. 1) **хранити,** издржавати: aliquem publice Arist. 3, 3. Phoc. 1, 4. — 2) прен. увећавати, потпомагати: morbum Att. 21, 5. luxuriam Phoc. 1, 4.

Alpes, ium f. **Алпи** Hann. 3, 4.

Alpĭcus 3. (Alpes) **алпијски;** subst. **Alpĭci, orum** m. **Алпинци,** Hann. 3, 4.

altē, adv. гл. altus.

alter, altĕra, altĕrum, gen. alterīus, dat. altĕrī (alterae Eum. 1, 6) **један** (од двојице), **други**

1) један (од двојице), други: altero pede claudus хром на једну ногу Ages. 8, 1. habebat collegas duos, quorum alter erat Pelopidas од којих један Epam. 7, 3. alterum cornu једно крило Pelop. 4, 3. alterae (место alteri) alae praefuit Eum. 1, 6. alter liber други један спис Lys. 4, 2. altera factio друга странка = противничка странка Pel. 1, 4; alter — alter један — други: harum ex altera in alterius familiae locum fieri (regem) non licebat не беше допуштено, да се изабере краљ из једне фамилије место из друге, т. ј. ако

је умр'о краљ из једне породице, н. пр. Проклове, то се на место његово није смео бирати краљ из друге породице, дакле Еуристенове Ages. 1, 3. alterum ... alteruter један другог: ne alteruter alterum praeoccuparet Dion 4, 1.

2) други: altera victoria Them. 5, 3. haec fuit altera persona Thebis ово (т. ј. Пелопида) је била друга главна личност (после Епаминонде) у Тиви Pel. 4, 3; subst. alterum tantum, ἕτερον τοσοῦτο, једно друго толико, још једанпут толико. via altero tanto longior пут двапут дужи, још једанпут тако дугачак Eum. 8, 5. При набрајањима prior — alter први — други Dion 1, 1; unus — alter — tertius први — други — трећи Hann. 3, 3. Phoc. 3, 1.

alterŭter, — ŭtra, — ŭtrum један или други Dion 4, 1. Att. 2. 2.

altitūdo, ĭnis f. (altus) **висина:** montium Milt. 5, 3. muri Them. 6, 5.

altus 3. **висок;** у Неп. не долази adv. altē, comp. altius: caput altius substringere Eum. 5, 5. прен. altius: eminere сувише одликовати се Chabr. 3, 3.

amātor, ōris m. (amo) **поштователь,** пријатељ: adulescentulorum Praef. 4. antiquitatis Att. 18, 1.

ambitĭo, ōnis f. (ambire обилазити) **обилажење,** особито од стране оних, који у Риму какву службу тражаху на грађанима иђаху, да би њихове гласове задобили; Dion 2, 2 тежња, да се коме ода поштовање: magna ambitione (abl. modi) aliquem Syracusas perducere са великом парадом.

ambĭtus, ūs m. (ambire), то исто, што и ambitio (гл. ову реч), особ. неправедно **тражење звањâ,** добивање звања подмићивањем бирачâ: effusi ambitus largitiones дарови прекомерног тражења звањâ Att. 6, 2.

amicitia, ae f. (amicus) 1) **пријатељство,** између две особе: pristina amicitia старо пријатељство, негдашње пр. Eum. 4, 4. vetus amicitia старо пр. Eum. 11, 2. am. crescit Att. 10, 3. in amicitia antecedere aliquem у пријатељству претећи кога Alc. 9, 3. amicitiam alicuius petere тражити чије пријатељство Them. 9, 4. amicitiam sibi parere cum aliquo задобити чије пријатељство Alc. 7, 5. in intimam amicitiam alicuius pervenire задобити чије највеће пријатељство, опријатељити се с киме најискреније Alc. 5, 3. ad amicitiam alicu-

ius accedere (ступити с киме у пријатељске односе =) задобити чије пријатељство Eum. 1, 4. am. manet остаје и даље Dion 3, 1. in amicitia esse cum aliquo живети с киме у пријатељству, пријатељовати с киме Hann. 2, 4. — 2) политично пријатељство, пријатељски савез: amicitiam facere пр. савез начинити Alc. 4, 7. Dat. 5, 6. 10, 2. aliquem ad amicitiam adiungere задобити кога за пријатељски савез Alc. 5, 6. amicitiam gerere подржавати Dat. 10, 3. amicitiam Atheniensium sequi придружити се Атињанима, удружити се са Ат. Epam. 6, 1. pacem amicitiamque hortari мир и пријатељски савез саветовати, препоручивати Dat. 8, 5. ab amicitia deficere отпасти од савеза Con. 2, 2.

amiculum, i n. (amicire огрнути) **огртач,** Cim. 4, 2. Dat 3, 2.

amīcus 3. (amo) 1) adi. **пријатељски,** одан: alicui Alc. 5, 1. 3. Dion 3, 2. Att. 9, 4. Comp. amicior већи пријатељ, са дат.: Ages. 2, 5. amicior libertati omnium већма одан, већи пријатељ слободи свију Milt. 3, 6. Superl. amicissimus alicui најбољи пријатељ нечији Hann. 10, 2. Att. 9, 3. Adv. amice: aliquid amice de Romanis cogitare смерати што пријатељско за Римљане Hann. 2, 6. — 2) subst. **amicus, i,** m. пријатељ, alicuius Them. 1, 2. Att. 4, 3. Epam. 3, 2 и 5. (политични) пријатељ, присталица Them. 1, 3. Dion 7, 2. Pel. 1, 4; повереник, саветник ког краља: Milt. 3, 2. Eum. 2, 4. Reg. 3, 1.

amissus, ūs m. (amitto) **губитак,** Siciliae (налази се у лат. литератури само Alc. 6, 2).

amĭta, ae f. очина сестра, **тетка,** Dat. 2, 4.

amĭtto, mīsi, missum 3. (ab-mitto) **изгубити:** multos suos Eum. 5, 3. uxorem Reg. 1, 4. optimates amittere изгубити великаше, изг. љубав великашâ Dion 7. 2. paene omnia Ham. 1, 2. Siciliam Alc. 6, 2. patrimonium Att. 12, 3. arma impedimentaque Thras. 2, 5. naves Alc. 5, 5. lumen oculorum изг. очни вид, ослепити Timol. 4, 1. civitatem Romanam римско право грађанства Att. 3, 1. Part. **amissa, orum** (као subst.) оно што је изгубљено, **губитак:** recuperare Timoth. 3, 2.

Ammon гл. Hammon.

ămo 1. **љубити, миловати:** aliquem Alc. 2, 2. 2, 3. Dion 9, 5. Att. 15, 1. 17, 2. litteras Att. 1, 2.

amoenitas, ātis f. (amoenus) **љупкост;** угодност, удобност (стана) Att. 13, 2.

amor, ōris m. **љубав:** alicuius нечија и к некоме; са субј. ген. omnium Siculorum свију Сиц. Timol. 3, 4. civium својих суграђана Thras. 4, 1. populi народна Dion 4, 1; non magis amore (ка својој сестри) quam more ductus Cim. 1, 2. amor in patriam Thras. 1, 1. amor odiosus Alc. 2, 3. aliquem venerio amore diligere некога обљубити Paus. 4, 1.

amŏveo, mōvi, mōtum 2. (abmoveo) **уклонити;** одузети: alicui victum, некоме храну Eum. 12. 3.

Amphipŏlis, is f. (*Ἀμφίπολις*), **Амфипољ**, град у Тракији на Стримону, Cim. 2, 2.

amphŏra, ae f. (*ὁ ἀμφορεύς*), суд земљани са два дршка, **крчаг, ћупа,** Hann. 9. 3.

amplitūdo, ĭnis f. (amplus), **велик обим,** пространство; прен. величина: rerum gestarum Att. 18, 5.

amplius, компаратив адверба од amplus, 1) **више,** уз бројна и темпорална назначења са quam: Eum. 12. 4. Att. 13, 6; још чешће се quam изоставља: non amplius hominum mille cecidit погине не више од хиљаду људи Dat. 8, 3. amplius centum millia Ham. 2. 4. non amplius centum (adulescentuli) Pel. 2, 3. puerulus non a. novem annos natus дечачић истом од девет година Hann. 2, 3. non a. quaternis quinisque versibus у не више већ по четири до пет стихова Att. 18, 6. — 2) још више: atque hoc (acc.) amplius praedicarent и за тим ово још Alc. 11, 2. neque huc amplius quam pellis est iniecta нити ишта више већ, и ништа више већ Ages. 8. 2.

amplus 3. 1) **простран, велик;** Comp. neutr. amplius као субст., више: nolo amplius quam centum iugera Thras. 4, 2. amplius requirere Thras. 4, 3. — 2) прен. угледан, величанствен, сјајан: civitas знатна Alc. 1, 2. forma corporis Reg. 1, 4. funus Eum. 4, 4. triumphus Cato 1, 4.

Amyntas, ae m. (*Ἀμύντας*), **Аминта,** краљ македонски, отац Филипов, а дед Александра Великог, Eum. 1, 4. Iph. 3, 2. Reg. 2, 1. (Аминта је умр'о г. 370. пре Хр., оставивши за собом три сина, Александра, Пердику и Филипа; овај последњи беше отац Александра Великог; за то, што је био син Аминтин, називан је Amyntiades).

an, упитна речца 1. **или,** 2. **да л' не,**

1) за навођење другог члана ког дисјунктивног питања, или, а уз претходно utrum (да ли), нарочито после глагола, што значе размислити, као: delibera utrum colloqui malis an per litteras agere Con. 3, 3. после magna fuit contentio, Milt. 4, 4; после difficile est iudicare, intellectu, Att. 12, 5. 15, 1. uter eum plus diligeret, Cicero an Hortensius ко га већма уважава, (да ли) Ц. или Х., Att. 5, 4.

2) после dubito, nescio (са претезањем афирмације) да л' не: dubito an hunc primum omnium ponam сумњам се, да л' да не сматрам овога за првог међу свима (= готово сматрам овога за првог међу свима) Thras. 1, 1. nescio an не знам, да л' не = може бити: huic uni contigit, quod nescio an nulli што може бити није ником (испало за руком), Timol. 1, 1.

ănagnostes, ae m. (*ἀναγνώστης*) **чатац,** Att. 13, 3. 14, 1.

anceps, cipĭtis adi. (am [двоструко] и caput) двоглав; с тога прен. **двострук, двојак:** periculo ancipiti premi Them. 3, 3. ancipitibus locis premi с две стране доћи у теснац (шкрипац), Dat. 7, 3.

ancŏra, ae f. (*ἄγκορα*) **котва, ленгер, сидро:** in ancoris navem tenere стајати са спуштеним ленгером Them. 8. 7.

Andocĭdes, is и **i** m. (*Ἀνδοκίδης*), **Андокид,** славан беседник и државник, а и војвода атински, уз рат пелопонески, Alc. 3, 2.

anfractus, ūs m. **облазак, околишење:** longiorem anfractum copiosae viae capere изабрати подужи облазак путем, који је храном изобилан; подуже околишити путем, који је храном изобилан Eum. 8, 5. 9, 6.

angustiae, arum f. plurale tantum. 1) **теснођа, теснац:** locorum angustiae узано земљиште, теснац, кланац. locorum angustiis claudere hostem затворити непријатеља у кланац Dat. 8, 4. Epam. 7, 1. Ham. 2, 4. Hann. 5, 2. — 2) море уз (јер angustiae sc. maris) Them. 3, 2.

angustus 3. **узан, тесан:** adeo angusto mari confligere на тако узаном месту морском побити се, Them. 4, 5.

Anicia, ae f. Аниција, Атикова рођака. жена Сервија Сулпиција Att. 2, 1.

anĭma, ae f. **дах, животна снага, живот, душа;** animam deponere Hann. 1, 3 или a. efflare Paus. 5, 4 или a. emittere Epam. 9, 3 испустити ду-

шу, издануги; anima eum reliquit остави га, Eum. 4, 2.

animadverto, verti, versum 3. (animum adverto управљам дух, мисли на што, обраћам пажњу на што) 1) **опажати, примећивати:** aliquem Pel. 5, 4. quendam scribentem Arist. 1, 3. fortunae varietatem Timoth. 4, 1. са acc. c. inf., Them. 8, 3. Milt. 4, 5 (auderi да се сме); Epam. 6, 3; Ages. 2, 5 (где је exercitus субјектом уз animadverteret). — 2) технички израз за изрицање укора цензором, in aliquem animadvertere (против кога приметити што =) укорити кога, казнити укором кога, Cato 2, 3.

animātus 3. **задахнут:** bene animatus одан, Cim. 2, 4.

anĭmus, i, m. 1) **душа, дух** (oppos. corpus): Att. 14, 1. magnitudo animi величина духа Them. 10, 1. animo magno et corpore Iph. 3, 1; генитив animi преводи се често адјективом духовни: animi labor духовно напрезање Alc. 1, 4. animi bona духовне врлине Epam. 3, 1. animi virtutes духовне врлине Epam. 1, 4. Ages. 8, 1. — 2) дух, ум, памет, као снага што мисли, расуђује: animum advertere управити свој дух, обраћати пажњу на што, ad cavendum Alc. 5, 2. са зависном упитном реченицом Epam. 6, 2. aliquid in animo alicuius esse debet нешто мора бити некоме на уму, са acc. c. inf., Thras. 2, 3. — 3) намера, воља, жеља: bono animo facere радити у доброј намери Ages. 6, 2. — 4) снага духовна, осећање, мишљење, срце: animo magis etiam pugnare quam corpore борити се још више жестином него телесном снагом Eum. 4, 2. animo bellare cum Romanis борити се са Р. свом снагом духовном Hann. 1, 3. fidenti animo atque Romanis infesto са самоноуздањем и срцем на Римљане кивним Ham. 3, 1. animos cognoscere знати мишљења Dion 8, 2. aequo animo равнодушно Dion 6, 4. 7, 3. Chabr. 3, 3. animi aequitas (једнакост духа у изобиљу и у оскудици =) задовољство Thras. 4, 2. animo placari in aliquem у души својој утишати се према коме, помирити се с киме Pelop. 5, 2. eodem animo sum erga aliquem онаког истог непријатељског осећања сам према коме, онако исто непријатељски дишем према коме Hann. 10, 1. — 5) срце (јуначко), храброст, јунаштво: animus accedit alicui охрабрује се неко Milt. 4, 5. animo forti храбра срца

Cim. 3, 2. maximo animo (abl. modi) Dion 5, 3. abl. qual.) Epam. 3, 1. animo strenuo (abl. modi) срца одлучна, са одлучношћу Dat. 6, 4. si isto animo eras ако беше таког срца јуначког Eum. 11, 4. animi magnitudinem minuere (frangere), Eum. 11, 4. animum debilitare Dat. 6, 1.

annālis, is m. (scil. liber) **летопис,** натпис једног дела Помпонија Атика, Hann. 13, 1.

annicŭlus 3. **једногодишњи** Att. 19, 4.

annuo, ui, ūtum 3. (ad-nuo) намигнути, **обећати,** Att. 15, 2.

annus, i, m. **година:** anno vertente (abl. abs.) у току једне године, Ages. 4, 4. у Gen. qual. poena decem annorum десетогодишња казна Arist. 1, 4. exilium decem annorum Arist. 1, 2. tyrannis multorum annorum многогодишње (многолетно) тиранство Dion 5, 2. imperium quinquaginta annorum Dion 5, 3. filium decem annorum Ham. 3, 1. matrem nonaginta annorum Att. 17, 1. septem et sexaginta annorum est 67 година му је Att. 17, 1; у Gen. qual. са допуном ког субстантива, као vir, iuvenis, тако звани брахилошки генитив: annorum octoginta in Aegyptum ivit као човек (старац) од 80 година Ages. 8, 2. annorum quinqu[e] et quadraginta periit Eum. 13 1. primum stipendium merui decem septemque annorum ка[о] младић од 17 година Cato 1, 2 У акузативу уз natus навршивши: annos circiter quadra[ginta] quinta natus навршивши о[д] прилике 40 година Alc. 10, 6 maior sexaginta annos natu[s] имајући више од 60 годин[а] Reg. 2. 3. такође у акуз. н[а] питање: колико (времена)? Milt. 8, 3. У аблативу на питање: када? anno superior[e] и т. д. Hann. 4, 4; anno pos[t] praeturam Hann. 7, 6. ann[o] tertio postquam profugerat н[а] три године после свог бегств[а] Hann. 8, 1. sexto fere anno quam erat expulsus од прилике на шест година после св[ог] прогнања Arist. 1, 5. у абл. [на] „за колико времена“? vix decem annis једва за десет година Epam. 5, 6. multis anni[s] Ham. 2, 5. Са препозицијама in tam multis annis Reg. 2, 3.

annuus 3. **који траје годину дана;** tempus annuum dar[e] дати годину дана, дати рок о[д] године дана Them. 9, 4. reges annui creantur к. се бирају на годину дана Hann. 7, 4.

antĕ praep. са acc. **пред.** 1) локално: пред, испред: ante ianuam Alc. 3, 2. ante se agebat Dat. 3, 2. ante oculos

alicuius esse Chabr. 3 2. — 2) темпорално: **пре:** ante pugnam Leuctricam Epam. 6, 4. ante aliquot dies Dat. 11, 2. ante nos пре мене. пре мог времена Epam. 4, 6. ante eum Hann. 3, 4. ante illum imperatorem пре његовог војводовања, пре но што је он био главни заповедник Iph. 1, 3; исто тако ante se imperatorem Epam. 8, 3. ante Epaminondam natum пре Епаминондиног рођења Epam. 10, 4. ante eius adventum Ham. 1, 2. ante haec sponsalia већ пре Att. 20, 1; до: ante id tempus до тог времена Arist. 2, 2. Timoth. 2, 3. Препозиција ante стављена иза релатива (анастрофа препозиције): diem certam praestituerunt, quam ante nisi redisset до кога Chabr. 3, 1. — 3) прен. о првенству: carus ante alios (мио мимо све остале =) милији од осталих свију Att. 3, 3.

ante, adv. 1) локално: **напред:** paucis ante gradibus (abl. diff.) quam qui sequebantur за неколико корака испред оних, који га гоњаху (испред својих гонилаца) Paus. 5, 2. — 2) темпорално: **пре, пређе, раније:** neque ante neque postea Them. 2, 4. res ante actae Thras. 3, 2. ante saepe dictum est Dion 9, 5. ante non fecerunt Eum. 9, 2. ter ante iurare Eum. 10, 2; са abl. differentiae: paucis annis ante неколико година раније Milt. 8, 1. multo ante много раније Eum. 3, 3. paulo ante мало пре Alc. 5, 5.

antea (ante-ea) adv. пре тога, **пре, пређе, раније:** Lys. 1, 3. Alc. 6, 3. Hann. 2, 2.

ante-cēdo, cessi, cessum 3. **ићи напред;** прен. превазилазити, надмашати: aliquem Eum. 2, 2. alqm in amicitia Alc. 9, 3. in disciplinis Epam. 2, 2. in his rebus Alc. 11, 4. alqm honore antecedo надмашам кога чашћу (одликовањем), више се поштујем Thras. 4, 3. fortitudine Hann. 1, 1. gloriā Reg. 2, 1.

ante-eo, ii, īre ићи напред, предњачити; прен. превазилазити: aliquem virtutibus Thras. 1, 3. omnes auctoritate Chabr. 4, 1.

ante-fĕro, tŭli, lātum, ferre носити напред; прен. **претпостављати:** Ages. 1, 5. nullius consilium Timol. 3, 6. aliquem alicui Them. 1, 1. pacem bello Epam. 5, 3. libertatem saluti Timol. 1, 3. religionem irae antetulit ставио је богобојажљивост изнад гнева = савладао је свој гнев богобојажљивошћу Ages. 4, 6.

ante-pōno, pŏsui, pŏsĭtum 3. **стављати напред;** прен. **претпостављати:** aliquem alicui Iph. 1, 1. Epam. 2, 2. Eum. 1, 3. res gestas virtutibus Epam. 1, 4.

ante-sto, stĕti 1. **стајати напред;** прен. **превазилазити,** надмашати, бити моћнији: eloquentia antestat innocentiae (dat.) речитост је моћнија од поштења Arist. 1, 2.

Antigĕnes, is m. (*Ἀντιγένης*), **Антиген,** војвода Александра Великог, Eum. 5, 1. 7, 1.

Antigŏnus, i, m. (*Ἀντίγονος*), **Антигон,** један од најзнатнијих војвода Александра Великог. После смрти Александрове добије при првој деоби македонске монархије (г. 323. пре Хр.) Фригију, Ликију и Памфилију, буде за тим од Антипатра постављен за заповедника над целом предњом Азијом, дадне (315. пре Хр.) погубити Еумена, ну изгуби у борби против својих супарника Селеука, Лисимаха и Птоломеја државу и живот у боју код Ипса (г. 301. пре Хр.).

Antiŏchus, i, m. (*Ἀντίοχος*), **Антиох** III. или Велики, краљ Мале Азије, владао је 223. до 187. пре Хр. К њему побегне Ханибал године 196, Hann. 7, 6, на га подстакне на рат против Римљана 192. г. пре Хр. Hann. 2, 1; код Магнесије на брегу Сипилу 189. г. потучен. Hann. 8, 2. 3. 9, 1, задржи власт само над Сиријом.

Antipăter, tri, m. (*Ἀντίπατρος*), **Антипатар,** један од најзнатнијих војвода и најискренијих пријатеља Александра Великог; на њега је после смрти Пердикине прешла највиша власт (г. 322. пре Хр.) Eum. 2, 2. 5, 1.

antiquĭtas, ātis f. (antiquus) 1) **старина, стародревност:** antiquitas generis старина рода Milt. 1, 1. civitates antiquitate praestare Att. 3, 3. — 2) познавање старина, старинарство, стара историја: ab aliquo de antiquitate aliquid requirere у некога разабрати што о старој историји Att. 20, 2. antiquitatem cognitam habere старо време, старинарство проучити, exponere представити Att. 18, 1. amator antiquitatis старог времена Att. 18, 1.

antiquĭtus adv. (antiquus) **од старине, у стара времена:** tectum a. constitutum старинска кућа Att. 13, 2.

antīquus 3. **стари, древни:** antiquo genere ortus Dat. 2, 2.

antistes, ĭtis m. (ante-sto) **предстојник** (особ. каквог храма),

свештеник: antistes Iovis, Lys. 3, 3.

Antōnĭus, i, m. **Антоније,** и то **M.** (Marcus) **Марко,** познати триумвир, Цицеронов непријатељ, а пријатељ Јулија Цезара, после чијег је убиства (г. 43. пре Хр.) саставио друго триумвирство са Октавијаном и Лепидом; касније се зарати са Октавијаном, па кад буде у битци код Актије г. 31. пре Хр. побеђен, побегне у Египат, где се сам убије, Att. 20, 4.

anŭlus, i m. **прстен, печатни прстен,** као знамење власти владалачке, Eum. 2, 2.

Apennīnus, i, m. **Апенини,** планински ланац, што се пружа кроз целу Италију од севера к југу Hann. 4, 2.

apĕrio, pĕrui, pertum 4. **отворити,** прен. открити, одати, обелоданити: открити Paus. 3, 7. Alc. 9, 5. Dion 8, 5; одати Dion 8, 2. изнети на видело Pel. 3, 2. доказати, јасно показати Dion 6, 4. показати Att. 9, 5. отворено изјавити Them. 8, 6. Paus. 4. 5. Eum. 13, 3.

apertus 3. 1) (Part. perf. pass. од aperio) **отворен:** regione non apertissima на земљишту не са свим отвореном Milt. 5, 3. — 2) прен. очевидан, доказан: crimen Paus. 3, 7. id (т. ј. одметање) apertum erat беше познато Con. 3, 1. neque vero non fuit apertum, са acc. c. inf., а и доиста беше са свим очевидно, да Con. 2, 3.

Apollo, ĭnis, m. (*Ἀπόλλων*), **Аполон,** бог прорицања, а такођер песништва и сунца. Њему беше посвећено пророчиште у Делфима, Apollinem consulere т. ј. питати за савет Аполоново пророчиште у Делфима, Milt. 1, 2, те према томе и Apollinis consilium (Аполонов савет =) делфијским пророчиштем дâти савет Them. 2, 7. Apollini donum dat даје Аполону дар Paus. 1, 3.

Apollocrătes, is m. (*Ἀπολλοκράτης*), **Аполократ,** најстарији син Дионисија млађег, тиранина сиракуског, Dion 5, 6.

apparātus, ūs m. (ad-paro) **спрема** 1) за рат: ратни прибор, опсадне махине Eum. 5, 7. — 2) свака сјајна припрема, сјај, велелепност: apparatus regius Paus. 3, 2.

appāreo, ui, ĭtum 2. (ad-pāreo) 1) **појавити се, показати се:** armati apparent Hann. 12, 4. — 2) прен. постати јасан: res (догађаји) apparere non poterunt Timoth. 4, 6. minus dilucide apparet доста нејасно изгледа Pel. 1, 1. quod

post apparuit што се после јасно показало Epam. 6, 4. nihil non apparet све је јасно Att. 16, 4. Обично impers. apparet јасно је, очевидно је, познато је, са acc. c. inf. Lys. 1, 1. Alc. 3, 3. Ages. 6, 1. Eum. 10, 3. Att. 4, 1. 10, 5. — 3) alicui apparere бити при руци некоме, бити уз кога, служити кога Eum, 13, 1.

appăro 1. (ad-paro) **приправљати, спремати:** bellum apparare спремати се за рат Ages. 3, 2. Hann. 7, 1. bellum apparatur чини се спрема за рат Alc. 3, 2. res смерати, имати на уму Eum. 2, 3; апсол. occupatus in apparando забављен оружањем Hann. 7, 1.

appello 1. **1. проговорити, 2. назвивати.** 1) alqm appellare проговорити коме, обратити се на кога (с молбом), молити кога, с тога са ut, Att. 8, 3. — 2) називати са два accus.: omnes (libros) Origines Cato 3, 3. eamque illi oblivionis (sc. legem; eam у српском то) appellarunt Thras. 3, 2. Pass. appellari називати се, звати се, са два ном.: Praef. 7. Att. 2, 6. 9, 1. a quo postea peltastae pedites appellabantur по чему се пешаци после пелтастама називаху Iph. 1, 3. ex quo cognomine Bonus est appellatus због чега је прозван »Праведником« Phoc. 1. 1. quo facto (због чега) is saltus Graius appellatur Hann. 3. 4.

appello, pŭli, pulsum 3. (ad-pello) **пригнати, притерати:** classem appellere ad Ciliciam флоту притерати Киликији, са флотом пристати код Киликије Thras. 4. 4. classis appellitur ad Euboeam флота се притерује Еубеји, пристаје код Еубеје, classe appulsa притеравши флоту, приставши са флотом Milt. 4, 2.

appĕto, īvi и ii, ītum 3. (ad-peto) **тежити,** alqd за нечим: maiores res appetere тежити за вишим чиме Paus. 2, 2.

Appius 3. **Апијев:** via Appia **Апијев друм,** који је начинио г. 312. пре Хр. ценсор Appius Claudius Caecus, по коме је тако и назван; ово беше најлепши и најживљи друм у Италији, и вођаше из Рима најпре у Капуу, а доцније је продужен до Брундисије, одакле се превозило у Грчку Att. 22, 4.

applĭco, āvi и ui, ātum и ĭtum 1. (ad-plico) **приденути, придружити;** преп. se ad Atheniensium societatem applicare придружити се савезу атинском Arist. 2, 3.

appōno, pŏsui, posĭtum 3. (ad-

pono) **дометнути;** додати: custodes Dion 4, 5.

apporto 1. (ad-porto) **донети, са собом донети** Alc. 9, 2.

apprīme (ad-prīme) adv. **особито:** apprime bonus Att. 13, 3.

appropinquo 1. (ad-propinquo) **приближивати се:** ver Eum. 5, 7. hostis Eum. 9, 1. ad insulam Timoth. 3, 3. adventus appropinquat предстоји наскоро Iph. 2, 5.

Aprīlis, e априлски (aperio): Kalendae Apriles априлске календе = **први април** Att. 22, 3.

aptus 3. **згодан, удесан, подобан,** за нешто ad aliquid и alicui rei: ad omnes res Alc. 1, 2. ingenium ad artes optimas aptum подобан, створен за науку и уметност Dion 1, 2. cui aetati fuerit aptissimus за који је век био најприлагоднији, коме се нараштају најлакше приљубио Att. 16, 1.

apud, praep. са acc. 1) **код,** о местима: ap. Salamina, ap. Plataeas Arist. 2, 1. ap. Mutinam Att. 9, 1. ap. Artemisium Them. 3, 2. ap. Cadmeam Epam. 10, 3. ap. Venusiam, ap. Zamam Hann. 5, 3. 6, 3. ap. Haliartum Lys. 3, 4. ap. insulas Aegates Ham. 1, 3. о рекама и језерима, на: apud Crinisum flumen Timol. 2, 4. ap. Rhodanum, ap. Padum Hann. 4, 1. 2. и 3. sacrificare ap. aram на олтару Hann. 2, 4. — 2) код о лицима, близу кога: ap. eum Eum. 12, 2. apud quem Hann. 10, 1. ap. Volumnium код В., у кући Волумнијевој Att. 10, 2. habeo alqm ap. exercitum имам кога код војске (као заповедника) Hann. 7, 3. код = у земљи, области чијој: ap. Massagetas Reg. 1, 2. ap. Lacedaemonios Alc. 11, 4. — 3) код, о лицима (= у очима чијим, по мишљењу чијем): apud aliquem tantum (plurimum, minus, multum) auctoritate (eloquentiā, gratiā, valere (posse) Cim. 2, 1. Con. 2, 1. 3, 1. Dion 3, 3. 6, 1. gloriam consequi apud aliquem Them. 6, 3. aliquid apud aliquem turpe (infame, humile и т. д.) ponitur, putatur, ducitur Praef. 5; Praef. 6; Epam. 1, 2. apud alqm summa laus est fortiter venari Alc. 11, 5. in aliquo est magna auctoritas apud alqm Milt. 8, 4. — 4) код (у), да се назначи писац, код (у) ког се нешто находи: apud plerosque scriptum est Them. 10, 4. — 5) пред, о лицима, уз глаголе што значе говорити, изјавити и т. д.: apud eos (ephoros) contendere Them. 7, 2. apud eos profiteri Them. 7, 4. ap. regem verba facere,

Them. 10, 1. ap. magistratum dicere Lys. 4, 3. ap. Philippum causam dicere Phoc. 3, 3. — 6) **у** са ген. (= у власти чијој, у рукама чијим): apud alqm est summum imperium Phoc. 2, 4.

Apŭlia, ae f. **Апулија,** област у доњој Италији Hann. 4, 4.

ăqua, ae f. **вода** Eum. 8, 5.

aquĭlo, ōnis m. **север, северни ветар** Milt. 1, 5.

ara, ae f. **олтар, жртвеник** Hann. 2, 4. Timoth. 2, 2. Ages. 4, 7; као прибежиште гоњених, in aram confugere Paus. 4. 5. in ara considere Paus. 4, 4.

arbitrium, i n. 1) **пресуда, одлука:** arbitrio alicuius talenta conferre Arist. 3, 1. id arbitrium (= eius rei arb.) одлука о томе Con. 4, 1. aliquid arbitrio alicuius permittere оставити што одлуци чијој Ham. 1, 3. — 2) мишљење, воља: arbitrio alicuius geritur aliquid Alc. 7, 1. Con. 2, 2. — 3) самовоља: alienum arbitrium Hann. 12, 5.

arbitror 1. (arbiter судија, оценитељ) 1) **мислити;** neque id sine causa arbitrari videbantur и, као што изгледаше, они тако мишљаху (то вероваху) не без основа (са основом), Alc. 6, 2; са acc. c. inf.: Con. 4, 3. Dat. 11, 1. Epam. 1, 1. 3, 2. etc. – 2) сматрати за нешто, са два acc.: loca **non satis tuta** за не довољно сигурна Alc. 9, 1. **me tutum** Timoth. 4, 3. **me satis tectum** Pel. 5, 1. quod non iucundissimum **arbitramur** Att. 14, 1; са два acc., од којих је **Inf.** акузатив објекта: dimicare utile arbitrabatur борење за корисно сматраше Milt. 5, 4. quam (tempestatem) evitare utile arbitrati Timoth. 3, 3. Елиптично: quod non liberalis, sed levis (esse) arbitrabatur да није особина човека дарежљива и т. д., Att. 15, 1.

arbor, ŏris f. **дрво,** Milt. 5, 3.

Arcădia, ae f. (*Ἀρκαδία*) **Аркадија,** област у средини Пелопонеза Alc. 10, 5.

Arcas, ădis m. (*Ἀρκάς*) **Аркађанин,** становник Аркадије Epam. 6, 1. и 2 (где је грчки акуз. плур. Arcadas).

arcesso, īvi, ītum 3. (спор. облик accerso) **позивати,** дозивати; aliquem Timol. 3, 1. Platonem Athenis Dion 3, 1. generum ad se arcessi iussit Att. 21, 4.

Archias, ae m. (*Ἀρχίας*), **Архија,** Тивљанин Pelop. 3, 2.

Archīnus, i m. (*Ἀρχῖνος*) **Архин,** Атињанин Pelop. 3, 2.

Ardeatīnus 3. (Ardea) **ардејски,** код Ардеје (старог

града у Лацији): praedium Ardeatinum Att. 14, 3.

Arēte, es f. (*Ἀρήτη*) **Арета,** кћи Дионисија старијег. сиракуског тиранина, жена Дионова, Dion 1, 1. 4, 3. 8, 4.

argentum, i n. **сребро, новац,** Epam. 4, 2. Hann. 9, 3.

Argi, orum m. или **Argos** само у nom. и acc.) n. (*τὸ Ἄργος*) **Аргос,** главни град области Арголиде на северној обали Пелопонеза Them. 8, 1 и 3. Reg. 2, 2.

Argilius, i m. **Аргиљанин,** становник града Аргила у Тракији Paus. 4, 1. 4, 3. 8, 4.

Argīvus, i (*Ἀργεῖος*) **Аргивљанин,** Epam. 6, 1 и 2.

Argos гл. Argi.

arguo, ui, ūtum 3. 1) **оптуживати, окривљивати,** са acc. c. inf. Alc. 7, 2. (sc. eum). — 2) обличити: quo argui posset којим би могао бити обличен, Paus 3. 7.

Ariobarzānes, is m. **Ариобарзан,** персијски сатрап (наменик) у Фригији Dat. 2, 5. 5, 6. 10, 1. Timoth. 1, 3.

Aristīdes, is m. (*Ἀριστείδης*), **Аристид,** атински државник и војвода.

Aristomăche, es, f. (*Ἀριστομάχη*) **Аристомаха,** сестра Дионова. жена Дионисија старијег, Dion 1, 1. 8, 4.

arma, orum, n. plurale tantum, **оружје;** 1) оружје: Alc. 8, 1. Thras. 2, 6. Ham. 4, 1. arma Graeciae Them. 4, 5. arma pedestria Iph. 1, 2. armorum officinae фабрике оружја Ages. 3, 2. arma accipere добити Ham. 1, 5. arma sumere узети оружје Dat. 4, 5. armis contendere борити се оружјем Cim. 3, 3. arma tradere предати Ham. 1, 5. a. relinquere оставити, положити Ham. 1, 5. armis amissis изгубивши оружје Thras. 2, 5. a. abicere бацити Chabr. 4, 3. arma ferre adversus aliquem дићи оружје, борити се против кога Ages. 4, 6. a. ferre cum aliquo contra aliquem борити се уз некога против некога Att. 4, 2. — 2) прен. оружана сила, оружје: sine armis Dat. 2, 3. armis dimicare Milt. 1, 2. alqm armis persequi Ham. 1, 4. armis parem esse Hann. 10, 4. arma alcs superare савладати нечије оружје, нечију оружану силу Hann. 11, 7. — 3) рат: arma inferre Italiae унети рат (бојиште) у И., завојштити на И., Hann. 2, 1. — 4) вежбање у оружју, војничко вежбање: consumere studium in armis Epam. 2, 5.

armatūra, ae f. **оружје, наоружање;** метон. levis armaturae (gen. qualitatis, sc. mili-

tes) лако наоружани војници Dat. 8, 2.

Armenius, i m. Јерменин, становник азијске области Арменије (Јерменске) Dat. 8, 2.

armilla, ae f. **гривна:** armillae aureae Dat. 3, 1.

armo 1. **оружати, наоружати:** = orno, Ages. 3, 2. прен. armare se imprudentia alicuius (наоружати се нечијом непажњом =) употребити нечију непажњу као оружје, у нечијој непажњи наћи најбоље оружје своје Dion 8, 3. regem armare краљу дати оружје у руке. раздражити на рат Hann. 10, 1. — Part. perf. pass. armatus као subst. оружаник, ратник: Milt. 5, 1. Dion 9, 2. Ham. 2, 4. Hann. 12, 4.

Arretīnus 3. **аретински,** т. ј. који је на хатару града Ареције у Етрурији: praedium Att. 14, 3.

arrĭpio, ripui, reptum 3. (adrapio) 1) **зграбити, шчепати:** alqm Them. 8, 4. aliquid Alc. 10, 5. — 2) прен. одати се нечем, прионути око нечег: studium litterarum arripere Cato 3, 2.

ars, artis f. **уметност;** 1) **вештина, уметност,** plur. знања (oppos. doctrinae, философске науке) Epam. 2, 2. artes optimae виша уметност и наука, у опште „племенитије тежње", „више образовање" Dion 1, 2. Att. 12, 4. — 2) ратно лукавство Milt. 5, 3.

Arsīdēus, i m. **Арсидеј,** син Датамов, Dat. 6, 1.

Artabānus, i m. (*Ἀρτάβανος*) **Артабан,** Ксерксов убица Reg. 1, 5.

Artabāzus, i m. (*Ἀρτάβαζος*) **Артабаз,** персијски сатрап у Даскилиону (у Битинији) Paus. 2. 5. 4, 1.

Artaphernes, is m. (*Ἀρταφέρνης*) **Артаферне,** војвода Дарија Хистаспа Milt. 4, 1.

Artaxerxes, is m. (*Ἀρταξέρξης*) acc. и Artaxerxen; 1) Артаксерксес I, прозван Macrochir *Μακρόχειρ* (Дугоруки), краљ персијски Reg. 1, 3. Them. 9, 1. 10, 2. — 2) A. II, прозван Mnemon, *Μνήμων* (Памтило), персијски краљ, Reg. 1, 3 и 4. Iph. 2, 4. Chabr. 2, 3. Con. 2, 2. 3, 1. Dat. 1, 1. 5, 1. 7, 1. Epam. 7, 1. Ages. 2, 1.

Artemĭsium, i n. (*Ἀρτεμίσιον*) **Артемисија,** најсеверније предгорје острва Еубеје Them. 3, 2 и 4.

artĭfex, ĭcis m. (ars и facio) 1) **вештак, уметник:** athletae ceterique artifices Chabr. 1, 3. — 2) рукодеља (о робо-

вима, који се одликују у каквој уметности) Att. 13. 3.

arx, cis, f. **тврђава** (особито у каквој вароши), без додатка за означење тврђаве атинске, Акропоља, Them. 2, 8. 4, 1. arx Athenarum Cim. 2, 5. тврђава сиракуска Dion 5, 5. Timol. 3, 3. тврђава тивска, тако звана Кадмеја Epam. 10, 3. Pelop. 1, 2. 3, 3.

ascendo, di, sum 3. (ad-scando) 1) **попети се:** navem ascende уђи у лађу Hann. 7, 6. in triremem Alc. 4, 3. — 2) прен. заузети: gradum (положај) ascendere Phoc. 2, 3.

ascisco, īvi и **ii, ītum** 3. (adscisco) **примити;** 1) добити: civitatem asciscere добити право грађанства Att. 3, 1. — 2) прен. стећи, присвојити: lepos ascitus љупкост учењем стечена Att. 4, 1.

Asia, ae f. 1) (део земље) **Азија** Milt. 3, 1. 2, 4. 4, 1 и 2. Them. 5, 1. 2, 3. 9, 1 и 3. Ages. 2, 1. 4, 3. Eum. 8, 2. — 2) Мала Азија: Them. 10, 2. Lys. 2, 2. Alc. 7, 1. 9, 3. 10, 1. Con. 2, 2 и 3. Ages. 2, 1 и 2. 3, 6. Eum. 3, 2. 6, 1. Hann. 8, 4. (ex Syria in Asiam) 12, 1. 13, 2. — 3) као римска провинција Азија, која је обухватала Мисију, Лидију, Јонију, Карију и Фригију Att. 4, 1. 6, 4.

aspectus, ūs m. (aspicio) **изглед;** ipso aspectu самим изгледом Iph. 3, 1.

Aspendius, i, m. **Аспенђанин,** становник града Аспенда у малоазијској области Памфилији Dat. 8, 2.

aspergo, si, sum 3. (ad-spargo) **попрскати;** прен. окаљати, осрамотити: aliquem aliqua re; infamia aspergi срамотом бити обасут, бити у рђаву гласу Alc. 3, 6.

asperĭtas, ātis f. (asper) **суровост** Att. 5, 1.

aspernor 1. **презирати,** одбијати: condicionem Cim. 1, 4.

aspicio, exi, ectum 3. (ad-specio) 1) **погледати:** aliquem Timol. 1, 5. sanguinem Timol. 1, 4. — 2) (с поштовањем) гледати на кога, поштовати: aliquem Chabr. 4, 1. — 3) (са споредним значењем: не бојати се) погледати некоме у очи, у некога погледати: aspicere aliquem in acie Epam. 8, 3.

Aspis, is и **ĭdis,** acc. Aspim, m. **Аспис,** кнез катаонски (Катаонија у Малој Азији) у време Артаксеркса II., Dat. 4, 1. **и т. д.**

asporto 1. (abs-porto) **однети,** уклонити Them. 2, 8.

assĕcla, ae m. (управо assecula од assequi) **пратилац; са**

презорним споредним значењем = пришипетља: assecla praetoris Att. 6, 4.

assiduus 3. (assideo) непрекидан: assiduae obtestationes Ham. 4, 3.

assimŭlo 1. (ad-simulo) **сличавати**, подражавати, угледати се (претворно): assimulare consuetudinem castrorum бајаги подражавати околском обичају, бајаги подражавати ономе што бива у околу Eum. 9, 4.

astu indecl., n. (грчко *ἄστυ*), **град**, особ. Атина на питање куда (камо)? у acc., astu accessit Them. 4, 1. in astu venit Alc. 6, 4.

at, конјункција, свагда у почетку реченице, **али**,

1) у врло наглашеним супротностима: но, а, али, Praef. 4. Dion 8, 4. Chabr. 4, 3. Timoth. 3, 4. Dat. 9, 4. Epam. 2, 3. 4, 2. 9, 3. Att. 8, 4. Hann. 13, 1.

2) при прелажењу на нешто ново: но, међу тим: Them. 3, 2. 4, 1. 8, 7. Paus. 3, 1. Alc. 9, 1. 10, 6. Epam. 2, 2. Ham. 2, 1. 4, 1. Hann. 8, 1. Cato 2, 3. Att. 4, 2,

3) са афектом при каквом приговору, или при одговору на какав приговор: али: at non inopinata (perpetior), Phoc. 4, 3; ама: at merito facio Iph. 3, 4. at desine .. exprobrare Epam. 5, 5.

Athamānes, um m. (*Ἀθαμᾶνες*; грчки acc. Athamanas) **Атамани**, народ у југоисточном Епиру Timoth. 2, 1.

Athēnae, arum f. (*Ἀθῆναι*) **Атина**, главни град Атике.

Atheniensis, e (*Ἀθηναῖος*) атински; subst. **Atheniensis, is,** m. **Атињанин.**

athlēta, ae m. (*ἀθλητής*) **атлет, борац** (у великим народним играма) Chabr. 1. 3. Epam 2, 4.

atque гл. ac.

attendo, di, tum 3. (ad-tendo) **затезати**; прен. animum attendere ad aliquid (дух) пажњу обраћати на нешто: ad cavendum на то, да се чува Alc. 5, 2.

Attica, ae f. (*Ἀττική*) **Атика,** област у средњој Грчкој, Milt. 4, 2. Them. 10, 5. Alc. 4, 7. Thras. 2, 1.

Atticus 3. (*Ἀττικός*) **атички:** rhetor Epam. 6, 3. subst. **Atticus, i** m. **Атичанин,** често = Атињанин, тако Thras. 2, 1. 3, 1. Timoth. 2, 2. Epam. 6, 1.

Attĭcus, T. Pomponius Att., **Атик,** римски витез, савременик и пријатељ Цицеронов, који је прозван Atticus због дугог свог бављења у Атини.

attingo, attigi, attactum 3. (ad-tango) **додирнути,** terram pedibus Eum. 5, 5. **дотаћи се,** т. ј. узети, nil nisi arma Thras. 2, 6. какво место додирнути, Siciliam извести се на обалу Сицилије Dion. 5, 3 — 2) прен. а) дотаћи се речима, спомињати узгред: res summas дотаћи се главних ствари Pelop. 1, 1. att. reges nolo Reg. 1, 1. b) бавити се нечим, огледати се у нечем: poëticen у песништву Att. 18, 5.

auctor, ōris m. (augeo) **виновник, саветник, сведок:** 1) виновник, узрочник: auctores Cadmeae occupandae виновници заузимања Кадмеје Pelop. 3, 3. — 2) саветник: aliquem actorem auctoremque habere Att. 3, 2. — 3) сведок: aliquem auctorem probare држати се некога као сведока Them. 10, 4.

auctoritas, ātis f. **уважење, углед, утицај; савет.**
1) углед: Dion 4, 1. tantum apud alqm auctoritate posse Dion 3, 3. magna auctoritas apud alqm Milt. 8, 4. plurimum auctoritate apud exercitum valere са свог угледа имати највећи утицај код војске Cim. 2, 1. sibi auctoritatem constituere стећи углед Con. 5, 2. aliquem auctoritate anteire Chabr. 4, 1. in aliquo est tanta auctoritas у некога је толики углед Timoth. 3, 2. alicuius auctoritas (име, ауторитет) in aliqua re magna est Lys. 4, 1. auctoritate moveri Con. 4, 1.
2) савет какве уважене личности: auctoritate alicuius impelli Milt. 5, 2. auctoritati alicuius cedere послушати савет нечији Timoth. 3, 4. huius (Alcibiadis) consilio atque auctoritate по савету свога и на заузимање његово Alc. 3, 1.

audacter adv. од audax, **смело, дрско:** audacius instare одвећ смело нападати Epam. 9, 1.

audax, ācis adi., (audeo), смео, јуначан: adulescens Dion 9, 3. дрзак Lys. 1, 3.

audeo, ausus sum 2. смети, усудити се: са inf.: Milt. 2, 5. 4, 5. Them. 3, 3. Alc. 10, 4. Chabr. 1, 2. Dat. 7, 1. Epam. 8, 3. Eum. 12, 1. Hann. 5, 2. 12, 3.

audio 4. 1) **чути, слушати,** а) са стварним објектом: Them. 4, 5. 8, 3. Paus. 4, 4. Alc. 7, 4. Dat. 4, 5. 6, 3. aliquid non auditum (не као чувено, т. ј. по чувењу), sed cognitum praedicare Att. 13, 7. de aliqua re за нешто Eum. 9. 5. b) са личним објектом: acroama, anagnosten Att. 14, 1. eius audiendi

cupiditas Dion 2, 2. c) са acc. c. inf.: Them. 6, 4. 7, 2. Paus. 4, 5. Con. 2, 1. Dat. 6, 1. cum audiret suas laudes praedicari кад год би чуо, где се његове заслуге хвале Timol. 4, 3. se damnatum (sc. esse), Alc. 4, 5. елипт. quem quidem audierimus (sc. ita appellatum esse) за ког смо ми бар чули (да је тако прозван) Arist. 1. 2. d) aliquem c. partic. praes. act.: aliquem querentem чути некога где се тужи Timol. 4, 1. alqm gloriantem некога где се поноси Att. 17, 1. апсол.: audiente populo тако да народ чути могаше, пред народом Phoc. 2, 4. — 2) слушати, да се што научи: audiendi cupiditate flagrare Dion 2, 2. studiosus audiendi Epam. 3, 2. — 3) слушати кога, бити послушан коме, особ. партиции: audiens dicto (abl. causae) слушајући реч, слушајући заповест, покоран: dicto audiens sum покоран сам, са дат. лица Lys. 1, 2. Iph. 2, 1. Dat. 2, 3. и са дат. ствари, iussis magistratuum Ages. 4, 2. — 4) male audio слушам да се о мени ружно говори, у рђаву сам гласу, извикан сам, insuetus male audiendi ненавикао да слуша, да се о њему ружно говори Dion 7, 3.

aufĕro, abstŭli, ablātum, auferre (ab-fero **однети, одузети, украсти** Alc. 9, 2.

aufŭgio, fūgi, fugĭtum 3. (ab-fugio) **побећи, утећи, умаћи;** aufugere ad salutem побећи зарад спасења, побећи да се спасе Dion 9, 2.

augeo, auxi, auctum 2. **умножавати, увећавати:** divitias Dion 1, 2. possessiones Att. 12, 2. dolores Att. 21, 6. gloriam Timoth. 1, 1. numerum Ages. 6, 3. luxuriam Phoc. 1, 4. — pass. augeri множити се, расти: Con. 5, 2. opes auctae sunt моћ је порасла Thras. 2, 4. simultas Dion 3, 1. cives agro atque urbibus augentur добивају земље и градова Timoth. 1, 3. — 2) прен. подизати, одликовати: auctus adiutusque ab aliquo Phoc. 2, 3.

aulĭcus 3. (aula двор) **дворски;** subst. **aulicus, i** m. дворанин Dat. 5, 2.

Aulus, i, m. Ауло, римско име (praenomen), скраћено A.

Aurelius, i m. 1) G. Aur. Cotta, **Г. Аурелије Кота,** римски консул са Сулпицијем г. 200. пре Хр., Hann. 7, 1. — 2) L. Aurelius Cotta, консул г. 65. пре Хр., Att. 4, 5.

aureus 3. (aurum) **златан,** tripus Paus. 1, 3. corona Alc. 6,

3. Pelop. 5, 5. Hann. 7, 2. armillae Dat. 3, 1. sella Eum. 7, 2.

auris, is f. **ухо:** auribus accipere чути ушима Timol. 2, 2. ad aures regis pervenire доћи до краљевих ушију Milt. 3, 6. ad aures magistratuum Thebanorum Pelop. 3, 1.

aurum, i n. **злато,** Epam. 4, 1. 4, 2.

aut раставна или дисјунктивна конјункција, **или,** показује свагда, да једна од означених ствари може бити, али никад нешто треће: dimicare aut pacem petere Alc. 8, 2. vivum aut mortuum tradere Alc. 10, 2. refugere aut uno loco sedere Dat. 8, 1. redde argentum aut te tradam magistratui Epam. 4, 3. ut acerrimum leonem aut ferocissimum elephantum Eum. 11, 1. Много се употребљава и за настављање каквог питања: Praef. 6; quare id faceret aut quid Aristides commisisset Arist. 1, 3. После негације служи за надовезивање: mirari se non haberi.. aut non gravioribus poenis affici Ages. 4, 8.

aut ... aut или ... или,

1. искључује једно или друго, те тако само једно може бити: Ham. 1, 4. Att. 4, 3. 10, 2. 17, 2. Eum. 11, 3.

2. не искључујући са ослабљеним значењем готово = vel .. vel или .. или. било .. било: Alc. 7, 2. Epam. 3, 3. 3, 5. Att. 7, 2. 12, 2. Hann. 10, 6. Cato 3, 4.

autem, coni. **а, пак,** најслабија адверсативна или супротна конјункција, не стоји никад као прва реч у реченици стоји

1) показујући какву супротност; а, пак, но: Milt. 2, 4. 4, 4. 6, 2. 8, 2. Them. 7, 1. 7, 6. 9, 4. Arist. 2, 3. Alc. 8, 3. 10, 5. Thras. 2, 2. Dion 3, 3. cum autem Epam. 1, 3. Att. 9, 2. 9, 7. 10, 4.

2) показујући прелаз или наставак причања; а, пак, еле: Milt. 4, 1. Them. 2, 1. 9, 1. 10, 3. Arist. 1, 2. 2, 1. 3, 3. Cim. 1, 2. Lys. 2, 3. Con. 2, 1. Dion 7, 1. 9, 3. Hann. 1, 3. 10, 6. Cato 3, 3. Att. 1, 3. 3, 1. 4, 1. 17, 1 и тако још на многим другим местима; postquam autem Them. 6, 4. Alc. 4, 5. Hann. 11, 6. cum autem Epam. 1, 3. — Редак положај између препозиције и субстантива: post autem Alexandri Magni mortem Eum. 13, 1.

Automatĭa, as (и **ae**), f. (*Αὐτοματία*), богиња, која сама собом, без људске припомоћи, догађајима управља, **богиња**.

среће (у Римљана Bona Fortuna), Timol. 4, 4.

Autophradātes, is m. **Аутофрадат,** персијски сатрап у Лидији и Јонији Dat. 2, 1. 7, 1. 8, 1 и 6.

auxilium, i, n. **помоћ:** auxilium ab aliquo petere молити кога за помоћ Milt. 4, 3. auxilium suae vitae (gen. obi.) petere ab aliquo тражити од кога заштите за свој живот Att. 10, 5. celeri auxilio opus est потребна је брза помоћ Milt. 4, 3. auxilio privari бити лишен помоћи Epam. 6, 4; auxilio alicuius (gen. subi) (c) помоћу чијом Milt. 4, 1. Paus. 1, 4. — auxilio (dat. finalis) у помоћ: alicui venire Milt. 5, 4. Thras. 3, 1. proficisci Timoth. 1. 3. mittere Timol. 1, 1. auxilio esse alicui бити некоме у помоћи, помагати некоме Milt. 5, 1. Att. 11, 1. plur. auxilia помоћна војска Ham. 2. 3.

avaritia, ae, f. **грабљивост, лакомство:** Lys. 4, 2. Hann. 9, 2.

avārus 3. **грабљив, лаком, тврд:** tyrannus Reg. 2, 2. Adv. **avāre; лакомо:** multa avare facere учинити многа недела због лакомства Lys. 4, 1.

averto, ti, sum 3. (ab-verto) 1) **уклонити:** puppes (обрнути лађе =) побећи са лађама Hann. 11, 6. — 2) одвратити: aliquem a societate Alc. 4, 7. — Part. perf. pass. aversus 3. обрнут, с леђа, од острага: aliquem aversum transfigere (пробости) Dat. 11. 5.

avŏco 1. (ab-voco) **одазвати, одвратити:** cives a bello Epam. 5, 3.

avuncŭlus, i m. **ујак:** Att. 5, 1. 13, 2. 22, 4.

ăvus, i m. дед Timoth. 4, 1.

B.

Babўlōn, ōnis, f. (*Βαβυλών*), **Вавилон,** главни град азијске области Вавилоније, Eum. 2, 1. Reg. 2, 1.

Baebius, i, m. име једне римске породице. 1) Cn. B. Tamphĭlus. **Гнеј Бебије Тамфил,** консул г. 182. пре Хр. Hann. 13, 1. — 2) његов брат M. Baebius Tamphilus, Марко Бебије Тамфил, консул 181. пре Хр., Hann. 13, 1.

Bagaeus, i m. **Багеј,** Персијанац, брат Фарнабазов,. Alc. 10, 3.

Balbus, i m. L. Cornelins B.,

Луције Корнелије Балф, Атиков пријатељ, Att. 21, 4.

barba, ae f. **брада:** barbā promissā (abl. qual.) esse бити дугачке спуштене браде Dat. 3, 1.

barbărus 3. (*βάρβαρος*) **варварски, туђински, страни;** subst. **barbarus, i,** m. **варварин,** туђин, странац. Овако називаху Јелини све Нејелине, а особито Персијанце. Исто тако називаху и Римљани варварима све стране народе осим Јелина; Timoth. 4, 5. Dat. 8, 2. Barbarus у синг. употребљено је (*κατ' ἐξοχήν*) о Ксерксу Them. 4, 5. о Артаксерксу Мнемону Con. 4, 3. и о Тисаферну Ag. 3, 1. Плурал barbari странци, страни народи употребљен је: о Персијанцима у опште Milt. 7, 1. Them. 3, 1. 6, 2. 7, 5. Arist. 2, 1. 2, 3. Paus. 1, 3. 2, 1. Cim. 2, 3. Alc. 10, 6, Con. 3, 4. Ages. 4, 7. 5, 4. о Тракијанцима Milt. 2, 1. Alc. 7, 4. о Аспенђанима Thras. 4, 4. о Египћанима Ages. 8, 5.

Barca и **Barcas, ae** m. **Барка** („муња"), Хамилкаров надимак, Ham. 1, 1.

beātus 3. (управо part perf. pass. од beare усрећити) 1) усрећен, **срећан.** — 2) богат, имућан: homines Ages. 8, 2.

bellicōsus 3. **ратоборан:** gens Ham. 4, 1. homo Timol. 2, 4. Hann. 10, 2.

bellĭcus 3. (bellum) **ратни, војни:** virtus bellica Ages. 4, 2.

bello 1. **ратовати, водити рат,** cum aliquo: cum Hiceta Timol. 3, 3. cum populo Romano Reg. 2, 2. cum Romanis Hann. 1, 3. adversum alqm: adversum patrem tuum Them. 9, 2. апсолутно: Them. 5, 1. bellatum (супинум) mittere Con. 2, 2. causa bellandi повод рату Ham. 3, 1. cupiditas bellandi ратоборност Hann. 2. 1.

bellum, i n. (duellum двобој) **рат:** bellum Aegyptium Dat. 3, 5. Caesarianum bellum civile Att. 7, 1. b. Corcyraeum керкирски рат, рат са Керкиром Them. 2, 1. b. Corinthium Ages. 5, 1. b. Peloponnesium Alc. 3, 1. Thras. 1, 3. Con. 1, 1. Pelop. 1, 3. b. Persicum Them. 2, 4. b. Poenicum (I) Ham. 1, 1. secundum b. Poenicum Ham. 4, 3. Cato 3, 3. b. sociale савезнички рат Iph. 3, 3. b. Troicum Dat. 2, 2. b. Antiochi са Антиохом Hann. 8, 1. у свези са другим адјективима extremo bello на свршетку рата Con. 1, 2. b. infinitum (рат бескрајан =) рат на живот и смрт Dat. 10, 3. b. intestinum унутрашњи рат Ham. 2, 1. b. navale поморски рат Them. 2, 3.

— Уза субстантива у генитиву: calamitates belli ратне несреће Ham. 1, 3. causa belli Lys. 1, 3. belli gloria Paus. 5, 4. diuturnitas belli Timol. 3, 1. inscientia belli ратна невештина Epam. 7, 4. belli usus или utilitas корист у рату Epam. 2, 4. — уз адјектива у генитиву: belli peritus Them. 2, 3. Epam. 3, 1. imperitus Epam. 7, 1. — У аблативу уз адјектива и верба: superior bello sum у рату сам надмоћнији, побеђујем у рату Alc. 4. 7. bello strenuus Dat. 1, 1. као abl. instrum.: bello exercitatus ратовањем, у ратовању извежбан, извежбан ратник Epam. 5, 4. bello opprimere Them. 10, 2. Dat. 9. 1. bello devincere Chabr. 2, 2. bello subigere Timoth. 1, 2. premere Timoth. 3, 1. као Abl. temporis: bello praesenti у садашњем рату Them. 2, 1. hoc bello Them. 6, 1. bello Peloponnesio Thras. 1, 3. Con. 1, 1. extremo bello Con. 1, 2. eodem bello Iph. 2, 3. bello sociali Iph. 3, 3. Troico bello Dat. 2, 2. поред in bello у рату Cim. 4, 1. Lys. 4, 1. Thras. 1, 5. 2, 3. Dat. 1, 2. in eo bello Dat. 1, 2. Timol. 2, 1. — d o m i b e l l i q u e у миру и у рату Alc. 7, 1. — У свези са глаголима: bellum као субјекат: bellum confertur рат се води Ages. 5, 1. b. conflatum est рат је изазван, рат је букнуо Chabr. 2, 3. Eum. 3, 1. b. exarsit рат је букнуо Ham. 2, 1. b. imminet предстоји рат Con. 4, 3. bellum као објекат: bellum administrare ратом управљати, рат водити Chabr. 2, 1. Eum. 5, 1. 7, 2. bellum apparare спремати се, оружати се за рат Alc. 3, 2. Ages. 3, 2. Hann. 7, 1. исто тако b. comparare Dion 5, 1. b. componere свршити рат (уговором) Alc. 8, 3. Ham. 5, 1. Hann. 7, 1. bellum conficere свршити рат (уништењем противника) Them. 4, 4. b. delere свршити рат са свим Alc. 8, 6. b e l l u m d u c e r e рат одуговлачити Alc. 8, 1. Dat. 8, 5. bellum facere alicui започети рат с неким Dion 4, 3. Ages. 2, 1. b e l l u m g e r e r e водити рат, cum aliquo с неким Lys. 1, 1. 3, 5. 4, 1. Alc. 4, 6. Iph. 2, 1. Epam. 7, 4. Hann. 10, 2. Но и adversus aliquem за означење противника Timoth. 4, 3. и adversus aliquem cum aliquo против некога заједно са неким, против некога уз некога Chabr. 3, 1. b e l l u m i n d i c e r e alicui објавити рат некоме Them. 8, 3. Cim. 3, 2. Alc. 3, 1. Thras. 1, 5. Con. 2, 4. Dat. 2, 5. Ages. 4, 1. b e l l u m i n f e r r e a l i c u i дићи оружје

против некога, завојштити на кога Milt. 3, 1. Them. 2, 4. Iph. 2, 4. bellum inferre in Italiam пренети рат (бојиште) у Италију Ham. 4, 2. bellum parare спремати се за рат Alc. 9, 5. — bello persequi aliquem дићи оружје против некога, завојштити на некога Milt. 7, 1. Con. 4, 1. — ad bellum proficisci отићи у рат, отићи на војску Timoth. 3, 2. bellum renovare рат наново започети Arist. 3, 1. Ham. 1, 4. — b. sedare рат свршити Dat. 8, 6. — bello subigere aliquem покорити некога у рату Timoth. 1, 2. bellum suscipere рат започети Dat. 8, 6. 10, 3. 11, 1. Epam. 7, 4. Hann. 8, 3.

bĕnĕ, adv. од bŏnus, comp. melius, superl. optime, **добро:** bene sperare de aliquo добру се надати од некога Milt. 1, 1. bene animatus (добро расположен =) одан Cim. 2, 4. bene vestitus добро одевен Cim. 4, 2. bene mereri de aliqua re бити заслужан, стећи заслуге за нешто Phoc. 2, 2, нарочито Part. bene meritus заслужан Paus. 4, 6. добротвор Eum. 6, 5. bene habitare добро т. ј. удобно становати, имати удобан стан Att. 13, 1. altero oculo non bene uti (једним оком не служити се добро =) не видети добро на једно око Hann. 4, 3. с појмом одобравања bene inquit добро, право Thras. 4, 2. — optime suos nosse врло добро Con. 4, 1.

beneficium и **benificium, i, n.** (bene и facio) **доброчинство:** beneficia percepta добивена доброчинства Att. 11, 5. mutuis beneficiis contineri узајамним услугама бити спојен Dat. 10, 3; у државном животу: одликовање, beneficio uti одл. примити Att. 3, 1.

benevolentia и **benivolentia, ae, f.** (bene и volo) **оданост, љубав:** imperium benevolentiā (љубављу грађана) munitum Dion 5, 3. benevolentiam consequi Dat. 5, 2. retinere Att. 5, 1. talem benevolentiam accipere такав доказ оданости примати Alc. 6, 3. — 2) омиљеност: aliquid benevolentiā alicuius fit Timol. 3, 6. aliquid benevolentia tenere Timol. 3, 5.

benignĭtas, ātis f. benignus) **доброта, услужност, предусретљивост:** Timol. 2, 2.

bestia, ae, f. животиња: fera bestia дивља ж. Dat. 3, 2.

bĭduum, i, n. (bis и dies) време од два дана, **два дана:** acc. biduum два дана Att. 22, 3. biduo (abl.) за два дана Hann. 6, 3.

bini, ae, a num. distrib. **по два,** reges Hann. 7, 4.

bis adv. num. **двапут,** Them. 7, 5. Thras. 2, 5.

Bisanthe гл. Bizanthe.

Bithynia, ae, f. **Битинија,** област на северозападној обали Мале Азије, Hann. 12, 2.

Bithynius, i, m. **Битињанин,** становник области Битиније у Малој Азији Hann. 11, 4.

Bizanthe, es, f. **Бизанта,** приморски град на Пропонтиди у Тракији.

blandus 3. (blandiri ласкати) **ласкав, умиљат,** Alc. 1, 3.

Blitho, ōnis, m. Silpicius B., **Сулпиције Блитон,** римски летописац (аналиста), Hann. 3, 1.

Boeotius и **Boeotus, i,** m. (*Βοιωτός*), **Беоћанин,** становник области Беотије (*Βοιωτία*) у средњој Грчкој; Boeoti: Epam. 8, 3. Ages. 4, 1; Boeotii: Con. 2, 4. Alc. 11, 3. Epam. 9, 2.

bonĭtas, ātis, f. **доброта:** Milt. 8, 3. Timol. 5, 1. Att. 9, 1. 10, 3. 21, 1.

bŏnum, i, n. (bonus) **добро** сваковрсно; naturale quoddam bonum неки природни дар Thras. 1, 3. Особито плурал bona a) добра, имање: dispertire militibus разделити међу војнике Dion 7, 1. publicare прогласити за државна, конфисковати Alc. 4, 5. Hann. 7, 7. restituere повратити Alc. 6, 5. vendere Att. 12, 3. b) лепа својства, одличне особине, врлине: Alc. 2, 1. Dion 1, 2. animi духовне врлине Epam. 3, 1. c) добра, доброчинства: multo plura bona facio alicui чиним некоме много више добра, много већа доброчинства Them. 9, 3.

bŏnus 3. **добар,** comp. mĕlior, superl. optimus, 1) у физичном погледу добар: portus Them. 6, 1. bonae res добри залогаји, слаткиши Ages. 8, 5. multa meliora facere много штошта учинити бољим, поправити, многе поправке завести (о оружју) Iph. 1, 2. omnibus optimis rebus uti имати све најбоље, имати све особито добро Att. 13, 1. optimae artes наука и уметност Dion 1, 2. Epam. 2, 2. — 2) у моралном погледу добар, ваљан, поштен, правичан: vir Them. 7, 2. Att. 12, 4. amicus Them. 9, 4. civis Iph. 3, 2. pater familias Att. 13, 1. artifex ваљан, способан Att. 13, 3. optima familia (слуге), optimi anagnostae Att. 13, 3. Bonus, поштени, надимак Фокионов Phoc. 1, 1. Iuppiter optimus maximus J. предобри и свемоћни Hann. 2, 3. bona existimatio добар глас Ages. 4, 3. bono animo у доброј намери

Ages. 6, 2. — 3) у друштвеном, особ. политичком погледу добар, отмен: optimarum partium esse припадати најбољој странци = припадати странци оптимата̂, великаша Att. 6, 1. — Subst. boni orum родољуби, патриоте: boni omnes Att. 22, 4. но са подсмехом Thras. 2, 4.

Borĕas, ae m. (*Βορέας*), **северни ветар,** од Римљана aquilo назват: ventus Boreas Milt. 2, 4.

brĕvis, e кратак: hasta Iph. 1, 3. via Eum. 8, 5. brevi tempore за кратко време, наскоро: Milt. 2, 1. Them. 1, 4. Eum. 1, 4. такођер само brevi наскоро Them. 4, 4.

brevĭtas, ātis, f. **краткоћа:** respondendi одговарања Epam. 5, 1.

brevĭter, adv. (brevis) **кратко,** у кратко, declarare alqd Att. 18, 6.

Brūtus, i, m. 1) Marcus Iunius Brutus **Марко Јуније Брут,** син Марка Брута и Сервилије, сестре Катона Утичког, и један од убијца Цезарових Att. 11, 4. пријатељ Атиков Att. 8, 2 и 3 и 4 и 5 и 6. 9, 3. 10. 1. 16. 1. 18. 3; свршио је самоубиством после изгубљене битке код Филипа̂ г. 42, Att. 11, 2. — 2) Decimus Iunius B., првога брат и сазавереник, 43 пре Хр., убијен у Аквилеји на заповест Антонијеву; Plur. Bruti оба Брута, Att. 18, 1.

Byzantium, i, n. (*Βυζάντιον*), **Византија,** трачки град на Боспору (сада Цариград) Paus. 2, 2 и 3. Alc. 5, 6.

Byzantius, i m. (*Βυζάντιος*), **Византињанин,** становник града Византије Timoth. 1, 2.

C.

C., 1) скраћење римског имена **Caius** или **Gaius,** Cato 1, 2 и 3. — 2) као бројни знак = **centum,** 100.

Cadmēa, ae, f. (*Καδμεία*) **Кадмеја,** тврђава у Тиви, главноме граду Беотије, по причи основана од Кадма, Pelop. 1, 2. 3, 3. Epam. 10, 3.

cădo, cecĭdi, cāsum 3. **пасти;** 1) пасти (у боју), погинути: Paus. 1, 2. Thras. 2, 7. Dat. 8, 3. Ages. 5, 2. in proelio Dat. 6, 1. Eum. 11, 4. Reg. 1, 2. Cato 1, 2. in eo bello Dat. 1, 2. — 2) (у)пасти, допасти (нечег): in suspicionem alicuius (пасти код некога у сумњу =) постати некоме зазоран, сумњив Paus. 2, 6. — 3) испасти: res praeter opinionem cadit ствар испада против

очекивања, друкчије него што се мисли Milt. 2, 5.

cadūcēus (такођер — **um**), **i**, m. (n.) **палица викачева;** ко је ношаше, беше сматран за гласника мира Hann. 11, 1.

Cadūsii, orum, m. **Кадушани,** народ на југозападу Касписког мора Dat. 1, 2.

Caecilius, i, m. **Цецилије,** Q. Caecilius, богат витез римски, Атиков ујак Att. 5, 1 и 2. 22, 4.

caedes, is, f. (caedo) **убијање, убиство, покољ, пролевање крви:** caedem eorum facere поубијати их Thras. 3, 3. magna caede (sc. facta) после великог покоља Epam. 9, 1. quamdiu caedes facta est док год је покољ трајао Epam. 10, 3. confecta caede после извршеног убиства Dion 10, 1.

caedo, cecīdi, caesum 3. **обарати;** прен. убијати, Dat. 6, 4.

caelum (coelum) i, n. **небо:** aliquem laudibus in caelum efferre дизати некога у небеса, ковати некога у звезде Dion 7, 3. vesperascente caelo (abl. abs.) у вече Pelop. 2, 5.

caerimonia, ae, f. поштовање према боговима, **страхопоштовање:** quae summa caerimonia colebatur Them. 8, 4.

Caesar, ăris, m. 1) C. Iulius Caesar, **Гај Јулије Цезар,** римски државник и војвода, најпосле диктатор, убијен г. 44. пре Хр. Att. 7, 3. 8, 1 и 3. Att. 19, 2. — 2) C. Iulius Caesar Octavianus, посинак Цезаров, триумвир са Антонијем и Лепидом, најпосле цар римски, обично назван „цар Аугуст“ (Augustus узвишени), владао од 31. пре Хр. до 14 после Хр., Att. 12, 1. 19, 2 и 3. 20, 3 и 5.

Caesariānus 3. **Цезаров:** Caesarianum bellum civile грађански рат између Цезара и Помпеја (од Цезара победоносно свршен битком код Фарсала г. 48. пре Хр.), Att. 7, 1.

calamĭtas, ātis, f. 1) у опште **штета, несрећа, пропаст:** calamitati esse alicui бити некоме на штету, на пропаст Dat. 6, 6. Pelop. 3, 1. calamitatem moderate ferre Timol. 4. 1. calamitates belli ferre сносити ратне невоље Ham. 1, 3. bellum maiore regis calamitate (abl. modi на већу штету по краља) ducere Dat. 8, 5. — 2) особ. несрећа у рату, пораз, погибија: calamitatem accipere претрпети пораз, бити потучен Con. 1, 3. illa calamitas apud Leuctra Ages. 6, 1.

Calendae (Kalendae), arum, f., **календе,** први дан сваког месеца: Cal. Apriles први април, Att. 22, 3.

Calĭdus, i, m. **Калид,** Att. 12, 4. надимак иначе са свим непознатог римског песника Луција Јулија Калида.

Callias, ae, m. (*Καλλίας*), **Калија,** богат некакав Атињанин, Cim. 1, 3 и 4.

Callicrătes, is, m. (*Καλλικράτης*) **Каликрат,** убица Дионов, Dion 8, 1 и 3 и 4 и 5.

callide, adv. (callidus) superl. **callidissime,** мудро, паметно, лукаво: callide cogitare Dat. 8, 4. callidissime temporibus servire врло лукаво се повијати према приликама Alc. 1, 3. callidissime conicere de futuris врло паметно судити о будућности, изводити врло основане закључке о будућн., Them. 1, 4.

callidĭtas, ātis, f. (callidus) **препреденост, лукавство:** aliquem calliditate (ingenii) vincere Eum. 1, 3. praestare Reg. 3, 5.

callĭdus 3. (од callere имати масница, значи дакле: онај, који је много радио и који је услед тога богат искуством) 1) **паметан, мудар:** non callida ratione не на паметан начин Paus. 3, 1. tam callidus vir Dat. 10, 1. vir callidissimus Hann. 9, 2. callidus imperator Eum. 10, 1. Ham. 5, 2. callidum inventum мудар проналазак Eum. 5, 4. — 2) у рђавом смислу: подмукао, лукав, препреден: homo callidus Dion 8, 1. callida liberalitas лукаво прорачуната податљивост Att. 11, 3.

Callĭphron, ŏnis, m. (*Καλλίφρων*), **Калифрон,** Епаминондин учитељ играња Epam. 2, 1.

Callistrătus, i, m. (*Καλλίστρατος*) **Калистрат,** славан атински беседник Epam. 6, 1.

calx, calcis, f. **пета:** calces remittere (пете бацати натраг =) **ритати се,** Eum. 5, 5.

Camisāres, is, m. **Камисар,** Датамов отац, Dat. 1, 1 и 2.

campester, tris, tre (campus) **пољски,** раван: in locis campestribus у равном пределу Eum. 5. 6.

campus, i, m. **равница, поље:** campus Marathon маратонско поље Milt. 4, 2. in campo на отвореном пољу Ages. 3, 6. Hann. 5, 4.

canis, is, m. **пас:** canis venaticus ловачки пас Pelop. 2, 5.

Cannensis, e adi. **кански:** pugna Cannensis канска битка, битка код Кане (Cannae беху град у Апулији). У овој битци беше Ханибал до ноге потукао Римљане г. 216. пре Хр., Hann. 5, 4.

căno, cecĭni, cantum 3. 1) **певати.** — 2) (с тога што се про-

роштва и казивања виделаца у стиховима састављаху) прорицати, предсказивати Att., 16 4.

canto 1. (intens. од cano) 1) **певати:** ad sonum chordarum уза звук од жица, уз цитру Epam. 2, 1. — 2) свирати у какав инструменат: tibiis (abl. instrum.) = свирати у врулу Praef. 1. Epam. 2, 1.

Cānus, i, m. Q. Gellius C., Кв. Гелије **Кан,** Атиков пријатељ, Att. 10, 2 и 4.

capesso, īvi, ītum 3. **примити се, жељно прихватити:** rem publicam capessere примити државну службу, учествовати у управи државној, Them. 2, 1.

capillus, i, m. **коса:** longo capillo (abl. qual.) esse имати дугачку косу Dat. 3, 1.

căpio, cēpi, captum 3. **ухватити, прихватити;** I. у опште, узети (у руке), прихватити, добити, 1) у правом значењу: quinquaginta talenta vectigalis добивати 50 таланата прихода Alc. 9, 3. magnas praedas велики плен запленити Dat. 10, 2. nihil praeter gloriam de re publica cepit ништа осим славе није добио за заслуге за државу Epam. 3, 4. honores aut divitias per aliquem доћи преко неког до господства и до богатства Att. 7, 2. honores добити велике службе Att. 6, 2. 18, 3. magistratus summos највеће службе отправљати, бити у н. службама Phoc. 1, 1. imperia добити краљевине Reg. 3, 1. anfractum viae capere узети, изабрати облазак путем Eum. 9, 6. — 2) преносно о лицима, с обзиром на дух: misericordia captus обузет милосрђем, из милосрђа Them. 8, 7. aliquem capere, у добром смислу, за се задобити, освојити, опчарати некога, humanitate (уљудношћу, финим образовањем) Alc. 9, 3. humanitate et doctrinā Att. 4, 1. elegantia vitae Att. 19, 2; у рђавом смислу: притеснити, притерати у теснац, secundā fortunā Milt. 2, 5; оманути, преварити: perfidia неверством Dat. 10, 1. simulata amicitia capi бити преварен лажним пријатељством, бити жртвом лажна пријатељства Dat. 11, 5. non virtute, sed periurio Eum. 13, 1. — Са стварним објектом, fructum oculis (dat.) capere ex casu alicuius (добавити очима задовољства услед нечије несреће =) наслађавати очи нечијом несрећом Eum. 11, 2, dolores capere ex curatione осећати болове услед лечења Att. 21, 3. consilium capere смислити план, одлучити

Eum. 9, 3. Ham. 9, 3. de summis rebus Eum. 7, 2. aliquid novi consilii какав нов план Eum. 8, 4. consilia capere ковати планове Paus. 3. 3. — II. ухватити, особ. силом или лукавством: 1) лица: ухватити, заробити: Paus. 2, 2. 3. Alc. 9, 2. Timol. 2, 4. Dat. 2, 5. Epam. 3, 5. Hann. 10, 6. dolo Dat. 10, 1. consilio лукавством, мудрим планом Eum. 5, 3. — bello captus заробљен у рату Reg. 3, 3. captus заробљеник Alc. 5, 6. — 2) ствари: bestiam ухватити Dat. 3, 2. classem освојити, заузети Cim. 2. 2. исто тако naves Cim. 2, 3, Alc. 5, 5. Con. 4, 4. — 3) места: заузети, освојити: Eretriam Milt. 4, 2. Cymen Alc. 7, 2. Pheras Con. 1, 1. Spartam Iph. 2, 5. Samum Timoth. 1, 2. 3, 4. castra Dat. 6, 7. urbem Epam. 5, 6. locum editum заузети вис Ages. 6. 2.

Capitōlium, i, n. **Капитол,** 1) троструки храм Јупитера, Јуноне и Минерве на Капитолском брежуљку у Риму. — 2) Капитолски брежуљак сам Att. 20, 3.

capitulātim adv. (capitulum, demin. од caput) **у главном:** dico alqd дотакнем се нечег Cato 3, 3.

Cappadŏcia, ae, f. **Кападокија,** југоисточна област Мале Азије, северно од Taypa, Eum. 2, 2. 13, 4. Dat. 1, 1. 4, 1.

Cappădox, ŏcis m. **Кападочанин,** становник Кападокије. Dat. 8, 2.

Captiāni, orum, m. **Каптијанци,** непознат азијски народ, Dat. 8, 2.

captīvus 3. **ухваћен, заробљен;** subst. **captīvus, i,** m. **заробљеник,** Hann. 7, 2 и 3.

Capua, ae, f. **Капуа,** град у Кампанији, југозападној области средње Италије, Hann 5, 1.

căput, ĭtis, n. 1) **глава** Alc. 10, 6. Dat. 3, 2. Eum. 5, 5. — 2) прен. a) глава (први у нечем), поглавар: caput totius Graeciae Epam. 10, 4. b) живот: capitis periculum опасност живота Timoth. 4, 3. causa или iudicium capitis парница у којој игра глава Iph. 3, 3. Phoc. 2, 3. Epam. 8, 5. capitis aliquem accusare оптужити кога на живот и смрт Paus. 2, 6. capitis dammare осудити на смрт Paus. 3, 4. Alc. 4, 5. Chabr. 3, 1. Eum. 5, 1. capitis absolvere ослободити од смртне казне Milt. 7, 6. Paus. 2, 6. c) грађански положај, скуп свију грађанских права: capitis damnare осудити на губитак грађанских права Phoc. 3, 2.

Căr, Cāris m. (*Κάρ*, pl. *Κᾶρες*) **Каранин,** становник области Карије у Малој Азији, Dat. 1, 1. Plur. Căres, um, Карани Milt. 2, 5.

Cardăces, um, m. (грч. acc. plur. Cardacas), **Кардаци** (упр. ваљани; персијско karda ваљан), персијски пешаци Dat. 8, 2.

Cardiānus, i, m. **Кардијанац,** становник града Кардије на северозападу трачког Херсонеза Eum. 1, 1.

căreo, cărui, carĭtum 2. **немати нешто** (нечег), **бити без нечег,** са абл.; 1) немати нешто: nomine regio Milt. 2, 3. бити без нечег: facile muneribus Phoc. 1, 3; прост бити од нечег: suspicione Paus. 3, 5. (супротност habere suspicionem Epam. 5, 5.) — 2. не служити се нечим, не употребљавати нешто: amicorum facultatibus Epam. 3, 4. — 3) бити изван нечег (супрот. uti), о изгнанику, patria carere бити изван отаџбине, бити лишен от., живети далеко од от., Pelop. 1, 4. 5, 1.

Caria, ae, f. (*Καρία*) **Карија,** област у Малој Азији Ages. 3, 1 и 5.

carĭtas, ātis, f. (carus) **љубав:** caritas patriae (gen. obi.) љубав к отаџбини Alc. 5, 1. 8, 1. Epam. 4, 2.

carmen, ĭnis, n. **песма** Epam. 2, 1.

Carthaginiensis, e картагински; subst. **Carthaginiensis, is,** m. **Картагињанин:** Dion 1, 5. Timoth. 4, 5. Timol. 2, 4. Ham. 1, 3. 3, 3. Hann. 1, 1. 7, 4 и 6.

Carthāgo, ĭnis, f. (*Καρχηδών*), **Картагина,** град на северној обали Африке Ham. 2, 1 и 4. Hann. 2, 3. 3, 1. 7, 4 и 6.

cārus 3. **мио, драг,** a) о лицима Timoth. 4, 2. Att. 1, 4. 2, 3. 16, 2. aliquem carum habere имати некога радо, волети некога Alc. 11, 6. quem carissimum habebat кога најрадије имађаше, кога највољаше Att. 10, 5. — b) о апстрактним појмовима, observantia alcs omnibus est carior, cum etc. пажња је нечија свима (свакоме) дража, кад и т. д. Att. 6, 5. quā (existimatione) nihil habebat carius од кога (гласа) ништа не имађаше драже Att. 15, 2.

căsa, ae, f. **колиба, кућица** Alc. 10, 4.

Cassander, dri и **Cassandrus, i,** m. (*Κάσσανδρος*), **Касандар,** војвода Александра Великог, најпосле краљ македонски Eum. 13, 3. Phoc. 2, 4. 3, 1 и 2.

Cassius, i, m. C. Cass., **Гај Касије,** са Марком Брутом гла-

ва завере против Цезара Att. 18, 1 и 5. 11, 2.

castellum, i n. (деминутив од castrum) **утврђено место,** тврђавица, замак, дворац, оикои Milt. 2, 1. јак дворац Eum. 5, 3 и 6. Hann. 12, 3. tria castella communiit сагради три врло утврђена дворца Alc. 7, 4; замак Thras. 2, 1. Dat. 4, 2. 10, 2.

castrum, i, n. утврђено место, **тврђава** Alc. 9, 3. понајвише plur. **castra, orum** стан, око, логор: castra facere Milt. 4, 5. 5, 2, и castra ponere Dat. 6, 2. 4, 4. Hann. 5, 4 улогорити се; c. movere кренути војску, одмаширати даље Dat. 8, 4. Eum. 12, 4. c. habere Alc. 8, 5. Hann. 5, 1. castris uti бити у логору, мислити на рат Epam. 5, 4. castra alicuius sequi војевати под неким Cato 1, 2. пратити некога на бојиште, (от)ићи с неким заједно у рат Att. 7, 2. in castris cum aliquo esse бити с неким у логору, бити с неким на бојном пољу Hann. 13, 3. in castra proficisci отићи у рат, отићи на бојно поље Hann. 2, 4. castra nautica логор на обали (за заштиту бродовâ) Alc. 8, 5. Hann. 11, 6.

căsus, ūs, m. (cădo) падање; 1) (пад у боју) **смрт** Epam. 9, 2. — 2) **случај:** casu accidit догађа се случајно Hann. 12, 1, nescio quo casu Milt. 7, 3. особ. plur. casus случаји, случајни догађаји Att. 9, 1. casus mirabiles Timol. 5, 1. casus adversi несрећни, c. secundi срећни догађаји Dat. 5, 4. — 3) несрећан случај, недаћа, несрећа: casui alicuius illacrimare Alc. 6, 4. ex casu alicuius fructum oculis capere Eum. 11, 2.

Cataŏnia, ae, f. **Катаонија,** област у Малој Азији, северно од Киликије Dat. 4, 1.

caterva, ae, f. **гомила, чета:** catervae conducticiae чете најамничке Chabr. 1, 2.

Căto, ōnis, m. 1) M. Porcius Cato Censorius **М. Порције Катон Ценсорије** (бивши ценсор), чији је живот описао Непот. — 2) M. Porcius Cato Uticencis (Утички), Ценсоријев праунук, противник Цезаров Att. 15, 3.

Catullus, i, m. C. Valerius Cat. **Гај Валерије Катул,** песник римски, рођ. 87 г. пре Хр., а умр'о 43. пре Хр. Att. 12, 4.

Catŭlus, i, m. C. Lutatius Cat., **Гај Лутације Катул,** римски консул год. 242. пре Хр., Ham. 1, 3 и 5.

causa, ae, f. 1) **основ, повод, узрок:** belli Lys. 1, 4. bellandi Ham. 3, 1. damnationis Milt. 8,

1. adventus Dat. 4, 4. Epam. 4, 1. consilii Paus. 4, 5. epistolae Hann. 11, 3. causam interserere Milt. 4, 1 и interponere Them. 7, 1 наводити као узрок; causam reperire Hann. 11, 3. causa subest quare има узрока, са шта Alc. 1, 3. ob eam causam (због тог узрока =) због тога Milt. 6, 2. Cim. 1, 1. quam ob causam због тога, с тога Paus. 2, 6. Dion 5, 2. Dat. 2, 3. 8, 3. quas ob causas (због тих узрока =) с тога Con. 1, 1. sine causa Alc. 6, 2. non sine causa Thras. 2, 3.

2) изговор, тобожњи повод: causam nancisci Them. 6, 2.

3) ствар, парница, спор: causam populi, optimatium agere бранити, заступати ствар народну, великаша Phoc. 3, 1. super tali causa због таке ствари, тим поводом Paus. 4, 1. causam cognoscere судски испитивати ствар, causa cognita пошто судски би испитана ствар, после судске истраге Milt. 7, 6. causam transferre in aliquem пренети парницу на некога, некоме је натоварити Epam. 8. 1. causam dicere бранити се пред судом Alc. 4, 3. Timoth. 4, 2. causam capitis dicere бранити се против оптужбе на смртну казну Iph. 3, 3. Phoc. 2, 3. apud aliquem пред неким Phoc. 3, 3.

causā, (abl.) као препозиција **због, ради, зарад,** стоји иза генитива: Lacedaemoniorum causa Lys. 1, 4. honoris causa Thras. 4, 1. suorum causa зарад својих Dion 1, 3. utriusque causa зарад обојице Dion 4, 1. illius causa њега ради, њему за љубав Att. 10, 4. suae salutis causa Dion 4, 2. rei publicae conservandae causa зарад тога да се спасе држава, зарад спасења државе Epam. 7, 5. rei publicae causa ради државе, на корист државну Cato 2, 4. dicis causa само привидно Att. 8, 5. temporis causa зарад прилика Att. 9, 6. — Али са абл. посесивних пронomina: meā, tuā etc. causā мене, тебе и т. д. ради Epam. 4, 4.

căveo, cāvi, cautum 2. **чувати се:** Alc. 5, 2. са ne c. coni. Att. 11, 6.

cēdo, cessi, cessum 3. **отићи, уклонити се:** cedens одлазећи (из скупштине) Arist. 1, 3. cedentes они што узмицаху Thras. 2, 6; са аблативом: loco cedere отићи с места, оставити положај Chabr. 1, 2. Italiā cedere отићи из Ит., Att. 8, 6. 9, 2; са дативом: узмакнути испред некога: hosti Ham. 1, 2; прен. попуштати, покоравати се: auctoritati cedere послушати савет нечији Timoth. 3, 4. invidiae cedere

уклонити се испред мржње Cim. 3, 2. pertinaciae c. покорити се упорности Ham. 1, 5. такође заостати: alicui in nulla re cedere иза неког ни у чем не хтети заостати Chabr. 2, 3. Prospere cedere срећно испасти, поћи за руком: gesta prospere ei cesserunt Timoth. 4, 6.

celĕber, bris, bre много похођен, жив: celeberrimo lŏco на једном врло живом месту Dion 10, 3.

celebrĭtas, ātis f. **многобројно друштво:** versari in celebritate бити међу људима, бити изложен погледима многих Praef. 6.

celĕbro 1. **у великом броју походити, доћи у великом броју:** Sicilia totā celebrante (a b l. a b s.) уз многобројно учешће целе Сицилије Timol. 5, 4 и 2. — 2) често спомињати, ширити; славити: quod totā celebratum est Graeciā Iph. 2, 3. hoc famā celebratum est totā Graeciā ово је слављено по целој Г. Chabr. 1, 3.

celĕr, ĕris, ĕre брз: auxilium Milt. 4, 3. factum Dat. 6, 8. rumor celer differtur глас се брзо распростире Dion 10, 1. remedium c. средство које брзо дејствује Att. 21, 2.

celerĭtas, ātis, f. 1) **брзина:** Dat. 5, 2. Ages. 2, 2. 4, 4. celeritas consilii Ages. 6, 2. — 2) budноћа, одлучност: ingenii Eum. 1, 3. celeritatem adhibere радити брзо Eum. 9, 2. c—m impedire Eum. 10, 1.

celerĭter, adv., **брзо,** Milt. 4, 2. Them. 1, 3. 2, 3. Paus. 5, 2. Cim. 2, 1. Dion 7, 2. Dat. 6, 6. Ages. 8, 3. Hann. 12, 5. Att. 1, 3. Comp. celerius Dat. 8, 6. брже, пре, Cim. 3, 2. Pel. 4, 3.

cēlo 1. тајити, прећутети: aliquem aliquid или aliquem de aliqua re тајити од некога нешто; p a s s. celor aliquid (a c c.) од мене се нешто таји; — si me celaris (м. celaveris) Hann. 2, 6 (где је акуз. ствари у si quid); commissa celans Epam. 3, 2. omnes celat са зависном упитном реченицом: Eum. 8, 7. Dat. 5, 6. 6, 1. P a s s. id (acc.) Alcibiades diutius celari non potuit то се није могло дуже затајити од Алкибијада Alc. 5, 2. alqd minus diligenter celatur нешто се не таји довољно, не држи довољно у тајности Con. 5, 3. non est celandum Att. 12, 2.

cēna, ae, f. (такође coena) **ручак, гозба:** ad cenam ire Praef. 4. cena sequitur Cim. 4, 3.

cēno 1. **ручати:** apud aliquem Hann. 12, 1. Att. 14, 1.

censeo, censui, censum 2. **оцењивати;** мислити, за нешто сматрати: aequum censere налазити за право Thras. 2, 6.

censor, ōris, m. (censeo) **ценсор** (оценитељ), чиновник римски, чије дужности беху: 1) да пописује грађане и њихово имање, и да их по имању увршћује у једну од шест класа; 2) да надзирава јавну моралност; 3) да утврђује погодбе са предузимачима за грађење и поправљање свију јавних грађевина, и да даје под закуп државне приходе од земаља, рудника, царина и т. д., Cato 2, 3.

censōrius, i, m. (управо адјектив, sc. vir) **бивши ценсор,** Cato 1, 1.

censūra, ae, f. **ценсорство,** Cato 1, 1.

Centēnius, i, m. G. Centenius Гај **Центеније,** пропретор г. 217. пре Хр., Hann. 4, 3.

centies adv. num. **сто пута,** Att. 5, 2. 14, 2.

centum, adv. card., **сто** Milt, 5, 4. Them. 2, 2.

cēra, ae, f. (κηρός) **восак:** aliquem cera circumfundere Ages. 8, 7.

Ceraunus, i, m. (κεραυνός муња), **Муња,** надимак Птоломеја, сина египатског краља Птоломеја Лага Reg. 3, 4.

cerno, crēvi, crētum 3. **видети, опажати:** oculis Timol. 2, 2; са acc. c. inf.: nullum locum sibi tutum (esse) cernens Alc. 9, 3.

certāmen, ĭnis, n. **борба:** mihi est certamen cum aliquo de aliqua re борим се с неким за нешто Them. 6, 3.

certe, adv. **известно** (у неким издањима certe vincere одржати извесну, т. ј. несумњиву победу Ham. 1, 4).

certus 3. (cerno) 1) одређен, известан: diem certam praestituere рок одредити Chabr. 3, 1. — 2) поуздан: indicium Arist. 3, 2. homines Paus. 2, 4. Alc. 10, 1. Eum. 9, 3. без homines: certi поуздани људи Dion 9, 1. — 3) aliquem certiorem facere некога известити, некоме јавити, са acc. c. inf.: Them. 5, 1. 9, 3. Alc. 10, 1. Dat. 11, 1; са зав. упит. реч. Att. 20, 4. Pass., certior fio eodem nuntio извештавам се истим гласом, добивам глас истом поруком, са acc. c. inf. Att. 12, 3.

cetĕrum, adv. (ceterus) **у осталом** Eum. 8, 5.

cetĕrus 3. **остали,** об. plur. остали; cetera Graecia Paus. 2, 4. c. cultus Dat. 3, 1. у плур. као адјектив Milt. 2, 5. Cim. 3,

1. etc.; као субстантив ceteri остали Milt. 3, 5. Arist. 1, 4. Con. 3, 1. 4, 3. Dat. 6, 3. Epam. 1, 1. 6, 2. Eum. 2, 4. Att. 11, 2. cetera остало, остале ствари Ages. 8, 4. Hann. 10, 3. Epam. 6, 3.

Cethēgus, i, m. P. Cornelius Ceth. **Публије Корнелије Цетег,** римски консул 181. пре Хр., Hann. 13, 1.

Chabrias, ae, m. (*Χαβρίας*), **Хабрија,** војвода атински Epam. 4, 5.

Chalcioecos, i, f. (*Χαλκίοικος, χαλκός* мед, *οἶκος* кућа) „која у кући од меди станује“, надимак богиње Минерве (Атине) огуда, што у Спарти имађаше храм, који изнутра беше покривен плочама од меди, Paus. 5, 2.

Chalcis, ĭdis, f. (*Χαλκίς*), **Халкида,** град на острву Еубеји, Timoth. 3, 5.

Chaŏnes, um, m. **Хаонци,** народ у северозападном Епиру, Timoth. 2, 1.

Chares, ētis, m. (*Χάρης*), **Харет,** атински војвода, Chabr. 3, 4. Timoth. 3, 1. Phoc. 2, 3.

Chărōn, ōnis, m. (*Χάρων*), **Харон,** Тивљанин и сазавереник Пелопидин, Pelop. 2, 5.

Chersonēsus, i ,f. (*Χερσόνησος — ἡ χέρσος* тврда земља, и *ἡ νῆσος* острво), **Херсонез,** особ. трачко полуострво на Хелеспонту, Milt. 2, 4. 3. 6. Реч се конструише као какво име града, на питање камо? стоји у акузативу: Chersonesum у Херсонез Milt. 1, 1. 4, 6; на питање где? долази у генитив (локатив): Chersonesi у Херсонезу Milt. 2, 4. 8, 3.

chiliarchus, i, m. (*χιλίαρχος — χίλιοι* 1000, и *ἄρχειν* владати), заповедник од 1000 људи, **тисућник, хилиарх;** код Персијанаца највиши чиновник после краља, државни канцелар, Con. 3, 2.

Chius (Chios) i, f. (*Χίος*), **Хиос,** острво на западној обали Мале Азије. Chabr. 4, 1.

chorda, ae, f. (*χορδή*, црево), (од црева начињена) **жица:** ad chordarum sonum cantare Epam. 2, 1.

cibāria, orum, n. **храна, таин:** cib. cocta decem dierum приправљена храна за десет дана, хлеб за десет дана Eum. 8, 7.

cibus, i, m. 1) **јело, храна:** cibum sumere Att. 21, 6. cibo se abstinere Att. 22, 3. — 2) храна за стоку, пића: cibo uti, Eum. 5, 4.

Cicĕro, ōnis, m. 1) M. Tullius Cicero **Марко Тулије Цицерон,** славни римски беседник, Att. 5, 4. савременик и пријатељ Атиков, Att. 1, 4. 4,

4. 5, 3. 4. 9, 3. 10, 1, 4. 16, 1. 2, 4, који је о његовом консулству написао књигу на грчком језику Att. 18, 6. Родио се 106. пре Хр. у Арпинуму, а убијен 43. пре Хр. по заповести Антонијевој. — 2) Q. Tullius Cicero, Квинт Тулије Цицерон, брат Марков, пријатељ и зет Атиков Att. 16, 2. 5, 3. пропретор у Малој Азији 61. пре Хр. Att. 6, 4. присталица Помпејев Att. 7, 3. Родио се 102. пре Хр., и убијен је такођер г. 43. по заповести Антонијевој. — Plur. Cicerones, M. и Q. Tullius Cicero, Att. 15, 3.

Cilicia, ae, f. Киликија, област на јужној обали Мале Азије, Thras. 4, 4. Dat 1, 1. 4, 1. 4.

Cilicius 3. **киликијски:** portae Ciliciae киликијске капије, теснац у планини Тауру, који води из Кападокије у Киликију, Dat. 7, 2.

Cĭlix, ĭcis, m. **Киликијанац,** становник области Киликије, Dat. 8, 2.

Cĭmōn, ōnis, m. (*Κίμων*), **Кимон,**

1) отац Милтијадов Milt. 1, 1.

2) син Милтијадов, славни атински државник и војвода; о њему је 5. vita. Његова женидба са сестром Praef. 4. Cim. 1, 2, појављује се као државник после прогнанства Темистококова Cim. 2, 1, као војвода у Тракији 476. г. пре Хр., и његова победа на Еуримедону над Персијанцима, у Непота погрешно код Микале, 469. г., Cim. 2, 2. 3, његово прогнанство 463 Cim. 3, 1. и позивање натраг 458 Cim. 3, 3. однос према Спарти Cim. 3, 3, његова смрт при опсади Китиона на Кипру (449. пре Хр.) 3, 4. Његова дарежљивост описује се у с. 4.

Cinnānus 3. **Цинин:** Cinnanus tumultus Цинин рат грађански Att. 2, 2, што га је 87. пре Хр. Луције Корнелије Цина као присталица Маријев изазвао против Суле; Cinnanae partes Att. 2, 2.

circa 1) adv. **около, унаоколо:** qui circa erant (који около њега беху =) његови другови, пријатељи Eum. 10, 4. — 2) praep. са acc. **око:** circa casam Alc. 10, 4. circa Corinthum Ages. 5, 1.

circĭter, adv., **око, од прилике:** Milt. 4, 2. Alc. 10, 6. Dion 10, 3. Dat. 8, 2. c. milia passuum trecenta Hann. 6, 3. c. annos octoginta Cato 2, 4, c. centies sest., Att. 5, 2.

circueo гл. circumeo.

circŭlus, i, m. (деминутив од circus) **круг;** прен. **друштво** Epam. 3, 3.

circum-do dĕdi, dătum, dăre: опколити, оградити, aliquem (или aliquid) aliqua re: domum multitudine Hann. 12, 4. portum Piraei moenibus обзидати пирејско пристаниште Them. 6, 1. amiculo circumdatus заогрнут у некакав огртач Dat. 3, 2.

circum-eo, ii, ĭtum, īre 1) **обилазити** (= ићи око чега), **опколити,** особ. pass., circumiri ab hostibus Them. 9, 3. Dat. 7, 3. multitudine adversariorum circumiri Them. 3, 2. Dat. 6, 2. Eum. 5, 3. — 2) обилазити, ићи од једног до другог: fores aedificii ићи од једних кућних врата до других Hann. 12, 4. Исто тако Eum. 9, 2 circumirent sc. copias suas нека обиђу војску своју.

circum-fundo, fūdi, fūsum 3. 1) **облевати, облагати:** aliquem cerā некога воском Ages. 8, 7. — 2) прен. опколити: concursu hominum circumfusus Chabr. 4, 2.

circum-sĕdĕo, sēdi, sessum 2. **седети около,** alqd **опсађивати** Eum. 5, 4.

circum-vĕhor, vectus sum 3. **бродити око** нечег: Peloponnesum circumvehens Timoth. 2, 1.

circum-vĕnio, vēni, ventum 4. **опколити:** aliquem insidiis намамити некога у клопку Hann. 4, 3.

citerior, ius овострани: Hispania citerior овострана Шпањолска (т. ј. северно од Ебра, који је чинио границу) Cato 2, 1.

citharīzo 1. (*κιθαρίζω*) **свирати у цитру** (cithara, *κιθάρα*), Epam. 2, 1.

Citĭum, i, n. (*Κίτιον*), **Китион,** град на острву Кипру, Cim. 3, 4.

cĭto 1. **прозивати** (особито о викачу, који на јавним играма каквог борца прозиваше, да прими победну награду, какав венац): aliquem victorem некога као победиоца Praef. 5.

civīlis, e грађански: ius civile Cim. 2, 1. victoria civilis победа над суграђанима Epam. 10, 3. fluctus civiles струје државног живота Att. 6, 1. procellae civiles политичке буре, буре у државном животу Att. 10, 6. bellum civile Att. 7, 1.

cīvis, is, c. 1) **грађанин, грађанка** (Them. 1, 1). — 2) **суграђанин.**

1. грађанин Milt. 4, 2. 4, 5. Cim. 2, 5. Thras. 1, 5. Att. 13, 1. etc.; cives principes први грађани Them. 8, 3. civem facere aliquem начинити некога грађанином, дати некоме право грађанства Att. 3, 1. — 2) су-

грађанин Praef. 4. Milt. 1, 1. 3, 5. 7, 4 и тако врло често.

civĭtas, ātis, f. 1) **грађанство** = cives: Alc. 6, 1. Timoth. 3, 5. Att. 4, 5. 8, 1; општина Ages. 7, 3. — 2) држава: Milt. 5, 1. 6, 1. 8, 3. Att. 2, 2. 3, 3. quaeque c. Italica Cato 3, 3. c. Graeca Con. 5, 2. primus Graecae civitatis први из државе грчке, као први грчки грађанин Alc. 7, 4; civitas mea моја отаџбина Con. 3, 4. — 3) право грађанства: civ. Romana, Att. 3, 1.

clam adv. **тајно:** Them. 10, 5. Paus. 2, 2. Alc. 4, 4. 9, 5. 10, 4. Con. 5, 2. Dat. 2, 3. 5, 6. (6, 1) Eum. 2, 5.

clandestīnus 3. (clam) **тајни, потајни:** consilia Hann. 2, 2.

clāre adv. **јасно:** clarius exsplendescere већма сјати, већма одликовати се Att. 1, 3.

clarĭtas, ātis, f. (clarus) **сјај;** прен. **слава** Eum. 3, 3.

clārus 3. **јасан, славан, одличан:** clari viri Phoc. 4, 3. Att. 18, 2. 4. tam clarus vir Paus. 3, 7. clarissimus vir Them. 8, 7. clarissima civitas Thras. 2, 1.

classiarius 3. који се тиче флоте, **поморски;** subst. **classiarii** (sc. milites), **orum,** m. **војници с флоте, мрнари:** Milt. 7, 3.

classis, is, f. **флота:** Milt. 7, 4. Them. 3, 5. Paus. 2, 6. Lys. 1, 4. Con. 5, 1. са назначеним бројем лађа, који стоји у gen. qualitatis Milt. 4, 1. 7, 1. Them. 2, 2. 2, 5. 3, 2. classis communis савезна флота Them. 3, 2. Arist. 3, 2. Paus. 2, 1. classis exit фл. навози се на море Alc. 3, 2. classis appellitur ad Euboeam флота се притерује Еубеји, пристаје код Еубеје Milt. 4, 2. ad Ciliciam Thras. 4, 4. classis facit naufragium фл. се разбије Them. 7, 5. classis confligit флота се побије Them. 3, 2. али classe confligit бити се флотом, бити се на мору Alc. 8, 2. classem aedificare саградити флоту Them. 2, 2. Arist. 3, 1. cl. efficere саградити Them. 2, 3. cl. comparare набавити, саставити флоту Con. 4, 2. cl. constituere уврстати (формирати) флоту, поставити флоту у бојни ред Them. 3, 2. Alc. 8, 1. cl. contrahere скупити Con. 4, 4. cl. supprimere задржати Timoth. 3, 3. copias e classe educere искрцати војску Cim. 2, 3. classe proficisci са флотом одједрити, отпутовати Milt. 1, 4. Alc. 7, 1. classe decernere бити одсудну битку флотом т. ј. на мору Hann. 10, 4. classe (abl. instr.) superari бити побеђен у морској битци Ham. 1, 3. praefectus

classis заповедник флоте, адмирал Lys. 4, 1. Con. 1, 1.

Clastĭdium, ii и **i,** n. **Кластидија,** град у горњој Италији (Gallia cisalpina), не далеко од Пада. (Hann. 4, 1 преводи се gen. Clastidii: у околини града Кластидије).

Claudius, i, m. 1) M. Cl. Marcellus **Марко Клаудије Марцел,** славни римски војвода у другом рату пунском Cato 1, 2. Hann. 5, 3. — 2) G. Claudius Nero Гај Кл. Нерон, консул 207. г. пре Хр., победитељ над Хаздрубалом код Сене, Cato 1, 2. — 3) M. Claudius Marcellus консул 183. пре Хр. Hann. 13. 1, 3. — 4) G. Claudius Marcellus, консул 50. пре Хр. Att. 18, 4. — 5) Tiberius Claudius Nero, пасторак цара Аугуста, потоњи цар Тиберије (14—37. после Хр.), Att. 19, 4.

claudo, si, sum 3. 1) **затворити,** alqm: ad filium claudendum да затвори сина Paus. 5, 3. — 2) особ. у војничком језику, затворити, опколити, alqd или alqm aliquā re, као: multitudine Milt. 5, 3. urbem operibus опсадним махинама Milt. 7, 2. urbem obsidione метнути град у опсадно стање Epam. 8, 5. locorum angustiis Dat. 8, 4. Epam. 7, 1. Ham. 2, 4. Hann. 5, 2.

claudus 3. **хром:** altero pede (abl. lim.) на једну ногу Ages. 8, 1.

clāva, ae, f. 1) **кијак, штап, батина:** cl. gerens Dat. 3, 4. — 2) Paus. 3, 4 значи clava то исто што и грчка реч scythăla (*σκυτάλη*), округао штап, којим су се служиле власти спартанске за читање тајних заповести. И ефори у Спарти, а и чиновници спартански, који су били на страни, имали су такав штап једнаке величине и дебљине. Кад би дакле хтели ефори да јаве што коме државном чиновнику, они би обмотали око тог штапа танак, бео каиш, попреко га исписали, за тим опет одмотали, па онда послали дотичном чиновнику. Овај обмотаваше за тим кајиш око свог једнаког штапа, те могаше тако прочитати депешу; с тога **тајна депеша, тајна заповест:** ad aliquem legatos cum clava mittere послати некоме посланике са (писменом) тајном заповешћу, депешом.

clemens, tis благ, тих, милостив, Epam. 3. 2.

clementia, ae, f. 1) **благост:** clementia uti in aliquem показати се према некоме благим Alc. 5, 6. — 2) милост, милосрђе, човечност: clementiam violare повредити човечност., повредити осећање

човечности, презрети дужност човечности (према Алкибијаду) Alc. 10, 3. clementia est in aliqua re човечности има у нечег, при нечем Timol. 2, 2.

Cleon, ōnis, m. (*Κλέων*), **Клеон,** некакав беседник из Халикарнаса у време Лисандрово, Lys. 3, 5.

Clinias, ae, m. (*Κλεινίας*), **Клинија,** отац Алкибијадов, Alc. 1, 1.

clipeus, i, m. и **clipeum, i,** n. (округао) **штит,** Iph. 1, 3.

Cn. = Cneus (Cnaeus) или Gnaeus, **Гнеј,** римско име (praenomen).

Cnĭdus, i, f. (*Κνίδος*), **Книд,** приморски град у малоазијској области Карији, Con. 4, 4 и 5, 2.

coarguo, ui, ūtum 3. (con-arguo) **јасно доказати:** tyrannidem Epam 6, 4.

coëo, ii, ĭtum, ire (con = cum и ire) **ићи заједно;** 1) intrans. спојити се, удружити се: Pelop. 2, 3. cum aliquo Att. 8, 4. — 2) trans., societatem coire cum aliquo закључити, начинити с киме савез Con. 2, 2.

coepi, coepisse, verb. def. **(за)почео сам;** у praes., imperf. и fut. замењује се глаголом incipio (pugna coepit Epam. 10, 3. у неким издањима); morbus levior essse coepit (почне бити лакша =) почне попуштати Att. 22, 3. обично о лицима са инф.: praeesse coepit exercitui почне заповедати над војском, почне војводовати Ham. 1, 1. упор. Paus. 1, 3. 2, 2. и 4, 6. Alc. 8, 2. Con. 5, 2. Dion 3, 3. Timol. 5, 3. Cato 1, 1. Att. 8, 5. — Pass. **coeptus sum** (за)почео сам само са пасивним инфинитивом: Athenienses coepti sunt premi Ат. почну бити притешњавани Timoth. 3, 1. Epaminondae diligentia coepta est desiderari Епаминондина брижљивост стане се желети, за Еп. брижљивошћу стане се уздисати Epam. 3, 1. pugnari coeptum est започне се борба, започне бој Epam. 10, 3. vasa conici coepta sunt Hann. 11, 5.

coërceo, ui, ĭtum 2. (con-arceo) **стегнути, зауздати, укротити:** manibus procacitatem alicuius coërcere сузбити дрскост нечију силом, Timol. 5, 2.

cogitātio, ōnis, f. **мишљење, мисао:** omni cogitatione fertur aliquis ad aliquid (гл. fero) неко се свим својим мишљењем предаје нечем, Alc. 9, 4.

cogĭto 1. **мислити, размишљати,** без објекта: prius cogitare quam conari Dat. 7, 1

callide cogitare Dat. 8, 4. — 2) смислити, измислити; са акуз.: aliquid ad perniciem alcs cogitare измислити нешто на пропаст нечију Dat 6, 8. — 3) мислити = смерати, намеравати, наумити, са акуз.: quae cogitaverant што беху смерали, њихове мисли, њихови планови Ages. 6, 3. si quid amice de Romanis cogitabis ако па какво пријатељство према Римљанима узмислиш Hann. 6, 2; са инф.: Eum. 2, 3. quae cogitas sc. agere Con. 3, 3. — Part. perf. pass. као субстантив cogitatum, i, n. мисао, намера: acutum cogitatum паметна мисао Dat. 6, 8. cogitata patefacere открити своје намере Paus. 3, 1.

cognātio, ōnis, f. (cum и nascor) **сродство** (по крви): propinqua cognatione coniunctus Praef. 7.

cognōmen, ĭnis, n. (con-nomen) **надимак:** cognomine са надимком Reg. 1, 3. Ham. 1, 1. aliquem cognomine appellare некога прозвати Arist. 1, 2. Phoc. 1, 1.

cognosco, nōvi, nĭtum 3. (con-nosco) 1) **познати,** aliquem: cognitus est a Lacedaemoniis Epam. 9, 1. aliquem propinquum у некоме сродника Paus. 2, 3. quem puerum in ludo cognoverat с којим се као дечаком у школи беше познао Att. 10, 3. — знати, сазнати, видети, увидети, наћи, aliquid: clarorum virorum propagines Att. 18, 2. alcs prudentiam познавати, знати обазривост нечију Alc. 5, 1. sententiam сазнати мишљење Timol. 3, 5. voluntatem сазнати Paus. 2, 6. omnium animos сазнати, прозрети мишљење свију Dion. 8, 2. formam alcs видети нечији облик, спољни изглед Eum. 11, 2. alqd habere diligenter cognitum знати нешто тачно Att. 18, 1. consilii voluntatem уверити се о Eum. 12, 3. paria (facta) horum cognoscat (coni. pot.) = paria factis horum cogn. наћи ће их (дела њихова) једнака делима ових Eum. 8, 3. multo aliter rem publicam se habentem cognovit види да држава много друкчије стоји, нађе државу у много друкчијем стању Ham. 2, 1. memorem gratumque cognosci бити нађен за таког човека, који се сећа (доброчинстава) и који је захвалан Att. 9, 5. ex quo cognosci potest отуда се може видети, са acc. c. inf. Att. 14, 3. са зависном упитном реч. Dat. 3, 4. cognitum est видело се, са acc. c. inf. Att. 12, 5. са зависном упитном речен. Them. 2, 4. Arist.

1, 2. — огледати: talem futurum, qualem cognitum iudicarunt (овде cognitum = cum cognitus esset) да ће онакав бити, за каквог су га сматрали, пошто га беху огледали Milt. 1, 1. et fide et industriā cognitā и верности и вредноће огледане Eum. 1, 5. hoc non auditum sed cognitum praedicamus ово не кажемо као чувено од других, већ (као нама самим огледано =) по свом рођеном искуству Att. 13, 7.

2) чути (за) нешто, дознати (за) нешто: hoc responso cognito чувши овај одговор Hann. 7, 4. id Ages. 2, 3. his rebus cognitis чувши ово, на глас о овоме Paus. 5, 1. causa adventus cognoscitur дозна се за узрок доласка Dat. 4, 4. cognita morte Dat. 6, 1. adventu cognito Timoth. 3, 3; са acc. c. inf. Dat. 4, 4; са зависном упитномречен. Eum. 3, 4.

3) прочитати: librum Lys. 4, 3. litteras Dat. 5, 5. quibus cognitis прочитавши ово, ову писмену изјаву Con. 4, 1.

4) судски испитати: causa cognitā пошто се ствар судски испита, после судске истраге Milt. 7, 6.

cōgo, coēgi, coactum 3. (con-ago) **принудити, приморати,** aliquem са инфинитивом: insulas ad officium redire coēgit принуди острва да се врате покорности Milt. 7, 1. Cim. 2, 4. dare soporem, iurare Dion 2, 5. 8, 5. dimicare Alc, 8, 2. in Mediam redire да се врати у Мидију, на повратак у, M. Eum. 8, 1. ac coēgit (copias) satis habere, si etc. и принуди је, да буде задовољна (весела), ако и т. д. Timol. 2, 4. singulos (adversarios) consectari cogor принуђавам се, морам Them. 4, 4. nisi si quid (sc. commutare) vetustate coactus est осим ако је због старости зграде морао шта мењати Att. 13, 2. са допуном објекта eum: ut cogebat militum voluntas Eum. 8, 1; са ut Alc. 4, 5; са ad: ad depugnandum cogerentur Them. 4, 4; са акузативом неутрума: quod natura cogeret на што природа принуђава Att. 22, 2.

cohortātio, ōnis, f. (cohortor) **храбрење, сокољење:** cohortationem militum facere храбрити војнике Hann. 11, 1.

collabefio, factus sum, fiĕri (pass. од collabefacio) пољуљати се; прен. **бити оборен,** Arist. 1, 2.

collaudo 1. (con-laudo) веома **хвалити,** Paus. 2, 5. Ages. 1, 1. officium alicuius Att. 4, 2.

collēga, ae, m. **друг у звању,** у војводском звању, савој-

вода: Milt. 5, 2. Alc. 3, 1. 5, 6. 7, 1. Epam. 7, 3. 8, 1; у каквом грађанском звању Hann. 4, 2, collegam habere имати за друга in consulatu censuraque Cato 1, 1; при каквом посланству: сапосланик Them. 7, 1. 7, 3.

collĭgo 1. (con-ligo) **свезати,** спутати: aliquem Dion 9, 4.

collĭgo, lēgi, lectum 3. (con-lego) накупити, **скупити:** manum Alc. 7, 4. ex fuga reliquos остатак који се после бегства затекао, остатак разбеглица Hann. 6, 4. serpentes Hann. 10, 4.

collis, is, m. **брежуљак:** c. Quirinalis Att. 13, 2.

collŏco 1. (con-loco) 1) **поставити, наместити,** in aliqua re: praesidia in litore Hann. 11, 4. — 2) сместити, населити: multitudinem in agris Milt. 2, 1. — 3) удомити, удати: Arist. 3, 3. virginem nubilem Epam. 3, 5. virginem filiam alicui (за некога) Att. 19, 4.

colloquium, i, n. (colloquor) **договор, разговор:** alicuius с неким Dat. 10, 3. in colloquium venire доћи на договор Dat. 1, 1, исто тако convenire Hann. 6, 2. in colloquio esse договарати се Dat. 11, 3.

collŏquor, cūtus sum 3. (con-loquor) **договарати се, разговарати се:** cum aliquo Paus. 2, 4. Con. 3, 2 и 3. Eum. 11, 2. de aliqua re Dion 2, 4. Att. 8, 4. такођер aliquid говорити о нечем Them. 9, 4; апс., tempus colloquendi Dat. 11, 1. — преговарати, водити преговор: cum aliquo per internuntios с неким преко посредникâ Alc. 5, 3.

cŏlo, cŏlui, cultum 3. неговати; 1) **обрађивати:** agros Paus. 3, 6. — 2) прен. поштовати: sacellum Timol. 4, 4. sacrarium Them. 4, 4. matrem Att. 11, 4. aliquem litteris одликовати некога писмом, шиљањем писама Att. 20, 4.

Colōnae, arum, f. (*Κολωναί*), **Колоне,** варошица у малоазијској области Троади Paus. 3, 3.

colōnia, ae, f. **насеобина, колонија:** Lacedaemoniorum Con. 1, 1. mittere in coloniam послати ради насељавања, послати као насељенике Cim. 2, 2.

colōnus, i, m. **насељеник:** colonos mittere Milt. 1, 1. arcessere дозвати Timol. 3, 1.

cŏmes, ĭtis, c. **пратилац, пратилица;** прен.: invidia gloriae comes Chabr. 3, 3.

comĭnus гл. comminus.

cōmis, e љубазан, предусрет-

љив, уљудан: ingenium Dion 1, 2.

comĭtas, ātis, f. **љубазност, предусретљивост, уљудност:** mira comitas Milt. 8, 4 (у неким издањима), Att. 15, 1.

comĭtium, i, n. (com-eo = coëo) »збориште«, место на форуму у Риму, где су народне скупштине држане, с тога 1) на спартанске односе примењена реч, c. Spartae службена кућа ефорâ у Спарти, **ефорион** Ages. 4, 2. — 2) plur. comitia **народна скупштина,** особ. **изборна скупштина, комиције:** ad amicorum comitia ventitare (долазити на изборну скупштину која се тиче пријатељâ =) долазити на скупштину зарад избора пријатељâ Att. 4, 4.

comĭtor 1. (comes) **пратити** (каквог покојника): comitante aliquo уз пратњу нечију Eum. 13, 4. Att. 22, 4.

commeātus, ūs, m. (com-meo) **довожење хране, таин, провијант:** urbem commeatu privare Milt. 7, 2; такођер у плуралу: commeatibus Phoc. 2, 4.

commemŏro 1. **спомињати, помињати:** multa, plura de aliqua re Hann. 2, 3. Att. 17, 1; са acc. c. inf., Praef. 1. Alc. 2, 2; de aliquo говорим о некоме, спомињем некога Dion 6, 2; pluribus verbis, са зависном упитном реч. Att. 21, 5.

commendātio, ōnis, f. (commendo) 1) **препорука.** — 2) оно, што препоручује, задобива: tanta est commendatio oris atque orationis толико има на лицу и у говору његову онога што препоручује (задобива, осваја) Alc. 1, 2.

commendo 1. (com-mando) **препоручивати:** non minimum Dion 1, 2; предати, поверити: regnum tutelae alcs Eum. 2, 2.

com-meo 1. **ићи, путовати;** Eum. 8, 5.

comminiscor, mentus sum 3. (con и основа men у mens, memini) **измислити,** alqd, Alc. 2, 1.

commĭnus adv. (com-manus) **из близа, прса у прса:** pugnare Chabr. 4, 3.

com-misĕror 1. **жалити, сажаљавати:** fortunam Graeciae Ages. 5, 2.

com-mitto, mīsi, missum 3. 1) **заједно послати,** особито војску у бој: proelium committere битку започети, бој бити, побити се Milt. 5, 3. 5, 4. 6, 3. Eum. 3, 6. Hann. 11, 3. — 2) предати, поверити: alicui imperium potestatemque

omnium rerum Lys. 1, 5. regnum Eum. 2, 2. se committere civilibus fluctibus предати се струјама политичког живота Att. 6, 1. Neutr. part. perf. pass. као subst. commissa, orum тајне: commissa celare чувати поверене тајне Epam. 3, 2. — 3) скривити, (нешто недопуштено, кажњиво) учинити, alqd, Arist. 1, 3.

commŏde, adv. (commodus) **прикладно, удесно:** commode saltare вешто играти Praef. 1. commodius verba facere вештије, боље говорити Them. 10, 1.

commodĭtas, ātis, f. (commodus) **корист:** commoditatem consequi Att. 9, 2.

commŏdum, i, n. **корист:** adversus populi commoda stare устајати против народних користи (интереса) Phoc. 4, 1.

com-mŏveo, mōvi, mōtum 2. 1) **кретати, покретати:** se comm. маћи се Ages. 6, 3. — 2) пren. некога склонити, приволети, побудити: Paus. 3, 5. Alc. 10, 2. Dion 2, 5. — 3) узнемирити: quibus rebus adeo commotus est овим би тако јако потресен Timol. 1, 6; commotus узнемирен: nuntio Dat. 8, 1; изненађен: nova re Dat. 6, 6.

com-mūnio 4. **опкопати, утврдити:** loca castellis (dat.) idonea Milt. 2, 1. castella communire врло утврђене дворце саградити Alc. 7, 4.

commūnis, e 1) **заједнички, општи:** communis affinis заједнички сродник (Тимолеонов и Тимофанов зет, по имену Есхил) Timol. 1, 4. commune odium Dat. 10, 2. commune aerarium савезна благајница (на острву Делу) Arist. 3, 1, de communi aerario из опште државне благајнице Arist. 3, 3. utilitas communis опште добро, општа корист Alc. 4, 6. ius commune gentium опште право народâ, међународно право Them. 7, 4. classis communis савезна флота Them. 3, 2. Arist. 2, 2. Paus. 2, 1. commune vitium magnis liberisque civitatibus општа мана великих слободних држава Chabr. 3, 3. omnia mihi cum amicis sunt communia (све ми је заједничко са пријатељима =) делим све са пријатељима Epam. 3, 4. laudes communes cum Epaminonda заслуге уједно и Епаминондине Pel. 4, 1. illa omnia communia imperatoribus cum militibus све оно (т. ј. сва она славна дела) деле војводе на једнако са војницима Thras. 1, 4. — 2) љубазан, alicui према некоме: infimis Att. 3, 1.

commūnĭtas, ātis, f. **љубазност, предусретљивост:** in aliquo est mira communitas Milt. 8, 4.

communiter, adv. заједнички, заједно Pel. 2, 2.

commūtātio, ōnis, f. **промена, обрт:** tanta commutatio rerum facta est толика промена ствари настане, стање ствари̑ толико се промени Alc. 5, 5. subita commutatio consecuta est изненадан обрт следовао је непосредно Dion 6, 1.

commūto 1. **сасвим променити:** status vitae commutatus сасвим промењен начин живота Dion 4, 5. in tecto nihil commutavit на кући ништа није променио Att. 13, 2.

com-pāreo, ui 2. **показивати се:** in quibus multa industria et diligentia compareret у овим књигама излази на видик велика вредноћа и брижљивост Cato 3, 4.

com-păro 1. (con-paro) 1. **приправити:** utres atque culleos добавити Eum. 8, 7. incendium c. наложити ватру Alc. 10, 6. iter спремати се за пут Alc. 10, 3. factionem створити себи странку Dion 6, 3. — (на)оружати: manum (чету) Dion 4, 3. copias Ages. 2, 3. exercitum Arist. 3, 1. Dat. 4, 1. Hann. 3, 2. Pisidas ad resistendum Dat. 4, 4. classem Milt. 4, 1. Con. 4, 2. Ages. 2, 1. bellum оружати се за рат Dion 5, 1. Ages. 2, 4. Eum. 7, 1. апсол. tempus ad comparandum време за оружање Thras. 2, 2.

campăro 1. (com-par) **поредити, упоређивати:** alqm cum aliquo Them. 5, 3. Iph. 1, 1. consilium comparare зарад поређења наводити Timol. 3, 6.

compello 1. (упор. appellare) 1) **позивати на одговор:** aliquem crimine некога због окривљења Alc. 4, 1. — 2) карати, корити, прекоравати: aliquem fratricidam некога као братоубицу Timol. 1, 5.

com-pello, pŭli, pulsum 3. (con-pello) 1) **стёрати:** adversarios intra moenia (иза зидова) Ages. 5, 3. — 2) преп. стерати у теснац: eo hostes compulit, ut стера непријатеље тако у теснац, да ... Ham. 2, 4.

compĕrio, pĕri, pertum 4. (упор. peritus) **дознати:** aliquid Paus. 4, 5. Eum. 8, 4. Hann. 2, 2. de aliqua re добити поуздан глас о нечем Paus. 5, 3. per speculatores, са acc. c. inf. Alc. 8, 6. ab aliquo чути што од некога Dat. 3, 4.

com-plector, plexus sum 3. **обухватити:** inter se complexi један другог обухватив-

ши Eum. 4, 2; Epam. 2, 4 допуни као објекат adversarium, свога противника. — прен.: corripere atque complecti спојити у једну целину Eum. 2, 3.

com-plĕo, plēvi, plētum 2. 1) **напунити:** amphoras plumbo, statuas pecuniā Hann. 9, 3. naves serpentibus Hann. 11, 3. — 2) потпунити: decem milia armatorum Milt. 5, 1. — 3) навршити: septem et septuaginta annos поживети равно 77 година Att. 21, 1.

complūres, a и ia, gen.-ium, adi. **више** (= неколико и много, према смислу), свагда без поређења (без quam): nobiles Paus. 2, 2. Eum. 7, 1. Cato 2, 3. pauperes mortuos Cim. 4, 3. naves Con. 4, 4. Timoth. 3, 4. viri Epam. 4, 6. scriptores Epam. 4, 6. menses Eum. 5, 6. anni Timol. 2, 4. Att. 4, 3. 12, 3. castella Dat. 10, 2. amphorae Hann. 9, 3. compluribus locis Cim. 4, 1. Dat. 11, 2; са gen. qualit. Alc. 5, 6. Субстантивно њих више Timol. 5, 2.

com-pōno, pŏsui, posĭtum 3. **сложити,** 1) **уговорити,** неутрум парт. пас. composito (abl.), обичније ex composito по договору, договорно, споразумно Dat. 6, 6. — 2) уредити: bellum componere (уговором) свршити рат, закључити мир, о појединим лицима Alc. 8, 3. Ham. 1, 5. Hann. 6, 2, као и о појединим народима Hann. 7, 1.

com-prehendo, di, sum 3. **ухватити, шчепати:** aliquem Pel. 5, 1. Hann. 7, 7. 12, 3. затворити Paus. 4, 3. 5, 1.

com-prŏbo 1. **одобрити, потврдити:** id publice comprobatum est то би потврђено од стране државе Hann. 3, 1.

conātum, i, n. **подузеће,** Dion 8, 5 conata perficere, где се сада чита највише cogitata.

conātus, ūs, m. (conor) **покушај, намера:** a conatu resistendi deterreri Dat. 4, 5.

con-calefacio, fēci, factum 3. (calidus топао и facio) **угрејати.** Pass, concalefio, factus sum, fieri угрејати се, ознојити се, о коњима Eum. 5, 4.

con-cēdo, cessi, cessum 3. 1) intrans. a) **отићи, умаћи:** Argos habitatum (sup. да ту станује). b) **попуштати** Con. 3, 3. — 2) trans. уступити, предати: principatum Them. 8, 1. прво место Dion 6, 3. principatum maritimi imperii старешинство на мору Timoth. 2, 2. aliquem alicui concedere помиловати некога некоме за љубав Att. 7, 3. — допуштати: legibus (abl.) non conceditur Them. 10, 5.

concĭdo, cĭdi 3. (con-cado) **пасти заједно;** 1) пасти (мртав), погинути Dat. 9, 5. Epam. 9, 1. Pelop. 5, 4. Ages. 5, 2. — 2) прен. пасти, (политички) пропасти, бити уништен: uno crimine Phoc. 2, 4. quorum imperii maiestas concidit велики углед власти ових (Спартанаца) пропадне, нестане га Pelop. 2, 4.

concīdo, cīdi, cīsum 3. (con-caedo) **сасећи, побити:** aliquem, Dion 10, 1. Dat. 6, 6. 8, 3. Hann. 3, 4.

conciliātor, ōris, m. **виновник, посредник:** nuptiarum Att. 12, 2.

concĭlio 1. **спојити,** прен. 1) задобивати, опријатељити: reges (т. ј. за Прузију) Hann. 10, 2; са дат. лица, talem virum sibi conciliari да се такав човек за њега придобије Them. 10, 1. homines sibi conciliari amiciores да му људи постају још већи пријатељи Ages. 2, 5. — 2) изрсдити: nuptias Att. 5, 3. pacem начинити мир Cim. 3, 3. Ham. 1, 5; добавити: Att. 19, 3. otium totae (м. toti) insulae добавити мир целом острву, начинити мир и тишину на целом острву Timol. 3, 2. servitutem спремати, приправљати Epam. 5, 3. suos cuique nores plerumque conciliare fortunam да свакоме понајвише свој карактер срећу гради Att. 19, 1.

concilium, i, n. (con-cieo, cio) **скуп, збор:** c. populi habere држати Timol. 4, 2.

concinnus 3. **добро уређен, згодан:** c. in brevitate respondendi досетљив у краткоћи одговарања, у кратким одговорима Epam. 5, 1.

concio гл. contio.

con-cĭto 1. брзо покретати; 1) **нагнати,** подстицати: equum in alqm нагнати коња на неког, појурити с коњем на кога Pelop. 5, 4. equo concitato ad hostem vehi обости коња па појурити на непријатеља Dat. 4, 5. aliquem ad maturandum (sc. inceptum) подстаћи кога, да пожита (са својим подузећем) Dion 8, 5. — 2) раздражити: multitudinem in alqm Arist. 1, 3. — 3) изазвати: risum pugnantibus смеј у бораца Hann. 11, 5. bellum Ham. 4, 3.

conclāve, is, n. (con и clavis, claudo) **соба:** c. editum Dion 9, 1.

conclūdo, clūsi, clūsum 3. (con-claudo) **затворити;** прен. обухватати: vitam excellentium virorum complurium uno volumine concludere обухватити животопис многих

славних људи у једној књизи Epam. 4, 6.

conclūsio, onis, f. (concludo) **затварање, опсада:** Eum. 5, 7.

concupisco, pīvi и **pii, pītum** 3. (cupio) **желети** што, **тежити, жудети** за нечим: Thras. 4, 2, Eum. 2, 3. maiora concupiscere тежити за нечим вишим Paus. 1, 3. tyrannidem Alc. 7, 3. plura више зажелети Con. 5, 1; са инфинитивом: pervertere concupivit тежио је за тим, да разори Lys. 2, 2; апсол. non intemperanter Att. 13, 4.

con-curro, curri, cursum 3. 1) **стрчати се, слећи се,** (у великом броју) **дотрчати, похрвети:** Dion 10, 1. Timol. 5, 2. undique ex agris Pel. 3, 3. ad recuperandum Piraeum Phoc. 2, 5. ad aliquem opprimendum Eum. 3, 1. in unam navem похрвети на лађу Hann. 10, 5. апс. Dat. 9, 3. — 2) побити се, cum aliquo с неким: cum hoc (Neoptolemo), Eum. 4, 1.

concursus, ūs, m. 1) **стицај:** magni concursus fiunt (бивају велики стицаји =) слеже се силан свет Phoc. 4, 1. magnus concursus est велика је гунгула, слеже се силан свет Dat. 3, 3. — 2) с у к о б, с у д а р, б о ј: acerrimus Eum. 4, 1. in proelii concursu у бојној вреви Thras. 1, 4. in concursu eorum при њиховом судару Hann. 11, 4. — 3) н а п а д а ј, ј у р и ш: vim barbarorum uno concursu prosternere Cim. 2, 3. leviores ad motus concursusque лакши за кретања (маршеве) и нападаје Iph. 1, 3. circumfundi concursu hostium (бити опкољен навалом непријатељском =) бити опкољен непријатељима, који наваљиваху Chabr. 4, 2.

concŭtio, cussi, cussum 3. (con и quatio) **потрести, уздрмати:** opes alicuius моћ нечију Epam. 6, 4.

condĭcĭo, ōnis, f. 1) **услов, погодба:** de condicionibus tractare Eum. 5, 7. condiciones conveniunt о условима су сложни Hann. 6, 2. versurae aequam condicionem habere наћи праведан услов за зајам Att. 2, 4. his condicionibus под овим условима Thras. 3, 1. — 2) п р е д л о г, п о н у д а: condicionem accipere примити предлог Dat. 8, 6. aspernari одбити Cim. 1, 4. — 3) ж е н и д б а: potestatem condicionis habere Att. 12, 1.

condiscipulātus, ūs, m. саученииштво: a condiscipulatu од ђаковања Att. 5, 3.

condiscipulus, i, m. саученик Epam. 2, 2. Att. 1, 3.

condĭtor, ōris, m. (condo) **оснoвaтeљ:** urbium Timol. 3, 2.

condo, dĭdi, dĭtum 3. **основати, саградити:** urbem Timol. 3, 1.

con-dūco, duxi, ductum 3. **најмити:** aliquem mercede Praef. 4. subst. **conducti, orum,** m. најамници Dat. 8, 2.

conducticius 3. (conducere) **најмљен, најамнички:** exercitus conducticius најамничка војска Iph. 2, 4. conducticiae catervae најамничке чете Chabr. 1, 2.

con-fĕro, contŭli, collātum, conferre 1) **нанети:** ligna circa casam Alc. 10, 4; особ. скупити (новаца за извесну цељ): pecuniam, pecunias Epam. 3, 6. Att. 8, 3. 8, 6; донети (као порезу): talenta Arist. 3, 1. munera alicui доносити некоме дарова Ages. 7, 3. nihil domum suam conferre ништа не однети кући својој, ништа не примити Ages. 7, 3. — 2) скупити у непријатељској намери: arma conferre cum aliquo бити се с неким Eum. 3, 6. 11, 5. — 3) свести: bellum collatum est circa Corinthum рат се сведе на коринтску околину Ages. 5, 1. — 4) (у)поредити: facta utrorumque Hann. 13, 4. — 5) употребити: legem ad (на) perniciem civitatis conferre voluit Epam. 7, 5. — 6) склонити некамо: ut in naves se suaque conferrent (да себе и своје имање склоне на лађе =) да се са својим имањем склоне на лађе Them. 2, 7. Тако нарочито se conferre склонити се, отићи, побећи: Athenas, in civitatem Att. 2, 2. 3, 3. Colonas Paus. 3, 3. Pactyen Alc. 7, 4. ad alqm Alc. 5, 2. Con. 2, 1. quo Hann. 9, 1.

confestim adv. **одмах, с места:** Paus. 2, 5. 5, 4. Epam. 4, 3. 9, 4. confestim sequi ићи узастопце (за неким) Dat. 6, 4.

con-fĭcio, fēci, fectum 3. (confacio) 1) **саставити, скупити:** summam суму новаца Epam. 3, 6. — 2) израдити, извршити, свршити: alqd Con. 3, 3. rem conficere извршити дело Timol. 1, 4. извршити план Milt. 3, 5. ad hanc rem conficiendam зарад извршења овог плана, да би извршио овај план Eum. 8, 7. quibus rebus confectis пошто ово дело би извршено, по извршењу овог дела, за тим Pel. 3, 3. пошто све ово би извршено, пошто све ово испаде за руком Timol. 3, 1; bellum conficere свршити рат Them. 4, 4. caedem c. извршити убиство Dion 10, 1; iter conficere прећи пут Ages. 4, 4. tertiam

partem itineris трећину пута Eum. 8, 6. dimidium spatium половину пута Eum. 9, 1. res divina conficitur извршује се свето дело Hann. 2, 8. legitima quaedam conficiuntur неке законите формалности извршују се, испуњавају се Phoc. 4, 2. orationes conficere саставити беседе Cato 3, 3. librum conficere написати књигу, liber Graece confectus Att. 18, 6 или liber Graeco sermone confectus Hann. 13, 2 грчки, грчким језиком написана књига. — 3) уништити: alqm incendio Alc. 10, 4; сатрти, савладати: Athenienses Lys. 1, 1.

con-fīdo, fīsus sum 3. **уздати се,** са acc. c. inf. Milt. 1, 1.

con-fīgo, fixi, fixum 3. **пробости,** alqm Dat. 9, 5.

con-fīnis, e 2. **суседни:** alicui, Dat. 4, 1.

con-firmo 1. 1) **утврдити:** regnum Persarum власт персијску Milt. 3, 5. — 2) храбрити, соколити: exercitum Ages. 2, 5. — 3) утврдити у верности: bene animatas insulas лојална острва Cim. 2, 4. adversarios alcs coniuratione противнике нечије међусобном заклетвом Dion 8, 3. — 4) потврдити: decreta Phoc. 3, 2. fide confirmare заклетвом потврдити, са acc. c. inf. Lys. 1, 5. — 5) доказима потврдити, доказати: aliquid Dat. 11, 1.

confĭteor, fessus sum, 2. (confateor) **признати:** aliquid Epam. 8, 2.

conflicto 1. (intens. од confligo) **ударити** једно о друго; pass. conflictari прен. имам да се борим, (cum) aliqua re с нечим: non simplici fortuna са промењивом судбином Timol. 1, 2. cum adversa fortuna Pelop. 5, 1. боловати од: gravi morbo Dion. 2, 4.

con-flīgo, flixi, flictum 3. ударити једно о друго; **побити се, борити се:** Milt. 5, 4. Them. 4, 5. Dat. 8, 3. Pel. 5, 3. classe на мору Alc. 8, 2 и 3. paucis navibus adversus classem Hann. 8, 4. cum aliquo Them. 3, 2. Eum. 8, 1. Hann. 3, 3. 4, 1. 6, 3.

con-flo 1. заједно духати; прен. **распаљивати, подстицати:** pass. bellum conflatum est букне рат Chabr. 2, 3. Eum. 3, 1.

con-fluo, xi, xum 3. заједно тећи; прен. **слећи се, поврвети:** ad aliquam rem Alc. 6, 1.

con-fŏdio, fōdi, fossum 3. **пробости:** coniectu telorum Pelop 5, 4.

con-fŭgio, fūgi, fugĭtum 3. **побећи, утећи, склонити се:** ad aliquem Them. 8, 3. 9, 4. Iph. 3, 2. aliquo Paus. 4, 4. 5, 2. Thras. 2, 1. Eum. 5, 3.

con-gĕro, gessi, gestum 3. **нанети** Them. 6, 5.

con-grĕdior, gressus sum 3. (con-gradior) 1) **састати се** Dat. 11, 3. — 2) побити се, борити се: Dat. 8, 1. с неким cum aliquo Ages. 3, 6. Eum. 11, 5. Hann. 1, 2; апс. заметнути, започети бој, Hann. 6, 2.

congruo, ui 3. **слагати се,** alicui rei с нечим: sententiae deûm Lys. 3, 5.

conĭcio, iēci, iectum 3. (coniacio) **заједно бацати;** 1) бацати: vestimenta in ignem Alc. 10, 5. tela in alqm бацати, пуштати стреле Dat. 9, 5. serpentes in vasa Hann. 10, 4. vasa fictilia in naves Hann. 11, 5. aliquem in vincula бацити у тавницу Milt, 7, 4. Paus. 3, 5. Con. 5, 3. Pel. 5, 1. aliquem in custodiam у затвор Phoc. 3, 4. se conicere склонити се, утећи, побећи: in sacrarium Them. 8, 4. ex fuga in templum Ages. 4, 6. — 2) (знаке или дела поредећи) закључивати, изводити, умовати: callidissime de futuris Them. 1, 4; са индир. упитном реченицом Timoth. 4, 2; са acc. c. inf. Eum. 2, 2.

coniectus, ūs, m. **бацање, пуштање:** coniectu telorum пуштањем стрела као кише, кишом стрела Pel. 5, 4.

coniŭgium, i, n. (coniungo) **женидба, удадба:** huius (Elpinices) coniugii cupidus желан да се ожени овом Cim. 1, 3.

coniunctē adv. (coniunctus) **пријатељски:** coniuncte vivere Att. 10, 3. coniunctissime vivere cum aliquo живети у највећем пријатељству с неким Att. 5, 3.

coniunctim adv. (coniungo) **заједнички, заједно,** у неким издањима Att. 10, 5.

coniunctio, ōnis, f. **веза** (по сродству), **сродство** Att. 13, 4.

coniunctus 3. (part. perf. sass. од coniungo) **спојен;** т. j. **суседни,** са дативом: huic coniuncta Paphlagonia Dat. 5, 6. прен. везан, cum aliquo или alicui с неким: cognatione propinqua Praef. 7. alicui intima familiaritate искреним пријатељством с неким, најискренији пријатељ Att. 12, 1. Pompeius coniunctus Помпеј који с њиме пријатељоваше Att. 7, 1; с тога као субст. coniunctus пријатељ Att. 10, 5.

coniungo, iunxi, iunctum 3. **спојити, везати:** coniungi cum aliquo affinitate, оаријатељити се с неким (женидбом) Paus. 2, 3.

coniuratio, ōnis, f. (con-iuro) 1) **међусобна заклетва:** adversarios alicuius coniuratione confirmare Dion 8, 3. — 2) завера Alc. 3, 6.

Cŏnon, ōnis, m. (*Κόνων*), **Конон,** 1) атински војвода, отац Тимотејев Timoth. 1, 1. Chabr. 3, 4. — 2) првога унук, син Тимотејев, Timoth. 4, 1.

cōnor 1. **кушати, гледати, покушавати, подузимати:** са inf. Them. 6, 2. 7, 2. Arist. 3, 1. Lys. 3, 1 и 3. Dion 4, 3. Ages. 4, 5. 6, 2. Eum. 2, 5. Timol. 5, 2. Hann. 2, 1. 3, 4. Att. 21, 6. multa stulte чинити многе луде покушаје, упуштати се у многа луда подузећа Hann. 8, 3; апсол.: чинити покушаје Dat. 7, 1.

con-quīro, quisīvi, quisītum 3. (con-quaero) **скупити:** Siculos, quos potuit (conquirere) Timol. 3, 1. socios ad interficiendum aliquem Dion 8, 3; (по)тражити: proscriptos praemiis imperatorum conquiro побуђен наградама триумвирâ тражим грађане стављене изван закона Att. 11, 1.

conscendo, di, sum 3. (con-scando) **попети се:** navem (попети се на лађу =) ући у лађу Dat. 4, 3. Hann. 7, 6.

conscius 3. ко с другима заједно за нешто зна· tam multis consciis (abl. abs.) пошто тако многи за то знађаху Milt. 3, 6. multis consciis, quae (res) ageretur пошто многи знађаху, шта се ради (смера) Dion 8, 4; subst. саучесник: facinoris conscii саучесници у делу, сазавереници Dion 9, 1.

con-scrībo, scripsi, scriptum 3. **списати;** 1) у какав известан разред грађанâ уписати, изабрати: patres conscripti (у листу сенаторâ уведени т. ј.) изабрани оцеви, управо = patres et conscripti оцеви и изабраници (овако се сенат поздрављаше од оног доба, од како је по прогнању Тарквинија Охолог попуњаван новим члановима из средине плебејаца) т. ј. сенатори Hann. 12, 2. — 2) саставити, написати: librum multis verbis опширан спис Lys. 4, 2. librum de historicis Graecis Dion 3, 2.

consector 1. **гонити:** singulos adversarios Them. 4, 4. maritimos praedones consectando гоњењем морских разбојника, гонећи морске разбојнике Them. 2, 3.

consensio, ōnis, f. **сагласност, споразум:** multorum Alc. 3, 4. globus consensionis (= consentientium) руља, клика једномисленикâ Att. 8, 4.

consensus, ūs, m. (consentio) **сагласност,** једнодуш-

н о с т, п р и с т а н а к: quorum censensu са чијим пристанком, одобрењем Dion 6, 3.

con-sentio, sensi, sensum 4. **слагати се:** cum aliquo de urbe tradenda alicui с неким о предаји града некоме; гласати с неким за то, да се град преда некоме Phoc. 2, 2. in illo uno laudando consentiunt слажу се у похвали њега једног, слажу се у томе да њега једног хвале Alc. 11, 1. consentiunt ad aliquem opprimendum слажу се, да оборе некога Dat. 5, 2.

con-sĕquor, secūtus sum 3. **1) следовати, пратити:** tanta prosperitas Caesarem consecuta est толика је срећа пратила Цезара, стопе Цезарове Att. 19, 3. has res magna commutatio consecuta est после ових догађаја настала је велика промена Dion 6, 1. quod dictum magna invidia consecuta est ову изјаву пратила је велика мржња, ова изјава уродила је великим незадовољством Dion 6, 4. — 2) с т и ћ и: aliquem Hann. 7, 7. — 3) д о б и т и, з а д о б и т и, с т е ћ и, п о с т и ћ и, aliquid: Milt. 2, 3. 8, 3. Lys. 1, 2. Alc. 2, 1. 9, 5. Ages. 1, 4. 2, 5. Hann. 10, 5. Att. 19, 3. dominationem Milt. 8, 3. gloriam Them. 6, 3. Epam. 5, 5. benevolentiam Dat. 5, 2. salutem consequi наћи спасења, мира Hann. 11, 4. commoditatem Att. 9, 2. familiaritatem alicuius consequi стећи нечије пријатељство Att. 19, 2. magnas hereditates Att. 21, 1. — Апсолутно: п р и с п е т и, с т и ћ и: Them. 7, 2; н а с т а т и, п р о б у д и т и с е: desiderium virtutis alicuius Cim. 3, 2.

con-sĕro, serui, sertum 3. **спојити;** manum conserere б о ј з а м е т н у т и, п о б и т и с е Dat. 8, 4. Ages. 3, 6. cum aliquo Hann. 4, 2.

con-servo, 1. 1) **спасти:** aliquem Them. 5, 2. 8, 6. Dat. 2, 1. res suas своје имање Hann. 10, 1. rem publicam државу Epam. 7, 5. odium paternum задржати очинску мржњу Hann. 1, 3. — 2) п о ш т е д е т и, о с т а в и т и ч и т а в а, н е у н и ш т и т и: simulacra arasque Ages. 4, 7. aliquem поштедети, помиловати некога Eum. 10, 3. 11, 2. — 3) прен. н е п о в р е д и т и, о д р ж а т и: inducias Ages. 2, 4. religione conservata савесним одржањем заклетве Ages. 2, 5; исто тако iusiurandum conservare Hann. 2, 5. legibus conservatis а да се одрже закони, уз одржање законитих одредаба Att. 6, 2.

considĕro 1. огле́дати, сматрати; п р е н. **размислити:** са

индир. упитном реченицом, Hann. 9, 1.

con-sīdo, sēdi, sessum 3. сести: in ara, Paus. 4, 4, да тражи закриља.

consilium, i, n. 1) саветовање: consilia interiora тајна саветовања (са краљем) Hann. 2, 2. aliquem alicui in consilium dare некога некоме дати за саветовање, за саветника Timol. 3, 2. principem consilii aliquem habere имати некога за првог (или: најглавнијег) саветника Att. 8, 3.

2) савет = скуп саветника, особ. ратни савет, државни савет: amicorum consilium habere држати савет пријатељâ, посаветовати се са пријатељима Epam. 3, 5. ad consilium referre изнети (на оцепу) пред ратни савет Eum. 12, 1. consilii voluntas мишљење државног савета Eum. 12, 3. ex sententia consilii по пресуди државног савета Phoc. 3, 4. alicui in consilio adesse у савету (било државном или ратном) бити уз некога, помагати некоме Eum. 1, 6.

3) усвојени савет, одлука, план, намера: repentinum consilium изненадна одлука Paus. 4, 5. celeritas consilii брзина одлучивања, одлучност, присуство духа Ages. 6, 2. suo privato, non publico consilio aliquid facere чинити нешто по својој памети (на своју руку), а не по одлуци државној Pel. 1, 2. participem esse consilii знати за какав план Eum. 1, 5. abhorrere a consilio ceterorum не слагати се са планом осталих Milt. 3, 5. consilium capere смислити план: Paus. 3, 3. Hann. 9, 3. Eum. 7, 2. 8, 4. 9, 3, тако исто consilium inire смислити план, одлучити Att. 22, 3. consilia iniit reges tollere он је ковао планове да смакне краљеве Lys. 3, 1. consiliis alicuius obsistere бити противан плановима нечијим Con. 2, 3. Dion 9, 2. consilium aperire план открити, обелоданити Dion 8, 5. consilium alicuius sequi план нечији прихватити, угледати се на пример нечији Dion 6, 3. c. mutare план променити Eum. 9, 6. eo (hoc) consilio с том намером Ham. 1, 5. eo (hoc) consilio, ut ... Milt. 5, 3.

4) савет (који неко да), предлог: Milt. 3, 6. Dion 3, 3. Timol. 3, 6. consilia clandestina тајни савети, потајне сплетке Hann. 2, 2. (suo) huius consilio по (његовом) овога предлогу Them. 6, 1. 7, 4. Alc. 3, 1. 4, 7. Phoc. 2, 2. — ad consilium accedere предлогу приступити, предлог усвојити Milt. 3, 5. consilium probare пр. одобри-

ти Them. 2, 8. Dion 8, 3. c. displicet не свиђа се Them. 3, 1. consiliis alicuius uti саветима нечијим користовати се, савете нечије слушати Them. 10, 2. Dion 3, 1. Epam 5, 5. consilio alicuius moveri управљати се по савету нечијем Dion 1, 3. consilium est Apollinis ut савет је Аполонов да Them. 2, 7. id arbitrium non mei consilii est одлука о томе није ствар мога савета, т. ј. не зависи од мог савета Con. 4, 1.

5) као духовна особина: мудрост, увиђавност: plenus consilii пун увиђавности, увиђаван Paus. 1, 2. Alc. 1, 2. vir maximi consilii човек највеће мудрости, најмудрији човек Timoth. 4, 5. consilio својом мудрошћу Alc. 5, 6. Iph. 1, 2. Dat. 11, 5. — смишљај: res abit a consilio ad vires virtutemque pugnantium ствар (т. ј. свршетак боја) прелази са смишљаја на снагу и храброст бораца, не зависи више од смишљаја већ од и т. д. Thras. 1, 4. — лукавство, особ. ратно лукавство: Them. 4, 5. Dat. 6, 8. Ages. 3, 5. Eum. 5, 3. 10, 1. Hann. 11, 7.

con-sisto, stĭti, stĭtum 3. **ставити се:** 1) особ. о војсци: поставити се, наместити се: sine ducis opera Iph. 2, 2. — 2) прен. стајати чврсто, оснивати се на нечем: omnis spes alicui in se locique natura consistit некоме је све уздање у се и у природни положај места, неко се узда једино у се и у природни положај места Dat. 8, 3.

consobrīna, ae, f. **сестра од тетке,** Att. 2, 1.

con-sōlor 1. **тешити:** aliquem Eum. 11, 2.

conspectus, ūs, m. (conspicio) **поглед, видик:** in conspectum alicuius venire доћи некоме пред очи, доћи пред некога Con. 3, 3. Dat. 10, 3. in conspectu esse бити на догледу, бити близу Dat. 11, 4. a conspectu alicuius recedere изгубити се некоме испред очију Chabr. 3, 4. исто тако ex conspectu decedere Timol. 1, 2.

conspĭcio, spexi, spectum 3. (con и specio застарело) гледати некамо; 1) **поглéдати** на некога (с пажњом, са чуђењем): aliquem Dat. 3, 3. supellex in neutram partem poterat conspici покућанство не могаше упадати у очи ни на једну ни на другу страну (т. ј. не беше нити одвећ раскошно, нити одвећ просто) Att. 13, 5. — 2) опазити, угледати, приметити: lucum Milt. 7, 3. hostem Pel. 5, 3. naves completas

serpentibus лађе змијама напуњене гледати; са part. praes. act.: hostem ad se ferentem conspicit угледа непријатеља како на њега јуриши Dat. 4, 5.

conspĭcor 1. (conspicio) **опазити, угледати:** ignes Eum. 9, 5.

con-spīro 1. заједно духати, прен. **слагати се**, у неким издањима Alc. 11, 1 место consentiunt.

constans, tis, adi. (consto) који чврсто стоји, непомичан; прен. **постојан, непоколебљив,** истрајан: inimicus упоран Lys. 2, 2.

constantia, ae, f. 1) **сталност, непроменљивост:** vocis atque vultus Att. 22, 1. — 2) о лицима: сталност (карактера), постојанство, непоколебљивост, Thras. 1, 1.

constĭtuo, ui, ūtum 3. (con-statuo) **ставити;** особ. у војн. говору

1) поставити, наместити: vineam ac testudines Milt. 7, 2. classem поставити флоту у бојни ред Them. 3, 4. Alc. 8, 1. quarum (classium) acie constitutā пошто једна и друга флота бише постављене у бојни ред Hann. 11, 1.

2) подићи: statuam Chabr. 1, 3; основати: oppidum Cim. 2, 2. privatum aerarium alicui приватну касу за некога Att. 8, 3. domicilium sibi constituere настанити се Them. 10, 2; саградити, начинити: aedem храм Att. 20, 2. sacellum капелу Timol. 4, 4. portum Them. 6, 1. tectum antiquitus constitutum кућа одавно саграђена, старинска кућа Att. 13, 2; прен. magnam auctoritatem sibi constituere прибавити себи велико уважење Con. 5, 2.

3) утврдити: regnum alicui власт, престо некоме Chabr. 2, 1; установити, поставити: potestatem decemviralem Lys. 2, 1. 3, 1; уредити: res ствари, односе домаће (т. ј. херсонеске) Milt. 2, 2. Chersonesum уредити Херсонез, уредити односе у Херсонезу Milt. 2, 4. res, quas ipse Athenis constituit установе, које је сам у Атини завео Alc. 10, 1. особито у формули tres viri rei publicae (датив) constituendae тријумвири за уређење државних односа Att. 12, 2. — закључити: pacem his legibus мир под овим условима Timoth. 2, 2.

4) одредити, са зав. упитном реченицом, quantum pecuniae quaeque civitas daret Arist. 3, 1; одлучити са инфинитивом: Dat. 2, 3. 5, 5. Epam. 4, 6. Timol. 4, 3; са инф., који

ваља допунити, qua constituerat (proficisci) Eum. 8, 7. — de aliquo о некоме, о судбини нечијој Eum. 12, 1.

con-sto, stĭti 1. **стајати;** 1) прен. impers. constat, то стоји, познато је, са acc. c. inf. Reg. 3, 5. constat inter omnes сви се слажу у томе, опште је познато Alc. 1, 1. — 2) састојати се из нечег: ex sacellis sepulcrisque Them. 6, 5; у нечем: in possessionibus Att. 14, 3. или са самим abl.: non aedificio sed silva не у грађевини већ у шуми Att. 13, 2.

con-suesco, suēvi, suētum 3. **навикнути се;** perf. consuevi навикао сам се, имам обичај, са инфинитивом: Lys. 3, 1. Alc. 4, 6. 10, 6. Thras. 4, 2. Con. 3, 4. Dat. 3, 1. 7, 1. Pel. 2, 2. 5, 1. Ages. 2, 5. Hann. 12, 5; са инф., који ваља допунити Dat. 9, 3.

consuetūdo, ĭnis f. 1) **навика, обичај:** civium Alc. 4, 1. castrorum околски обичај, оно што у околу обично бива Eum. 9, 3. praeter consuetudinem против обичаја Hann. 12, 4. ad nostram consuetudinem према нашем обичају Epam. 2, 3. ea est consuetudo regia то је обичај краљевски Dat. 5, 4. ea consuetudine, qua tum res gerebatur по оном обичају, по ком се онда поступаше Att. 12, 3. — 2) начин живота: imitari alicuius consuetudinem Alc. 11, 5. са додатком vitae Att. 14, 2 и Epam. 1, 3 imaginem consuetudinis vitaeque exprimere нацртати слику живота; правац живота, развитак Milt. 8, 2. — 3) друговање, дружевност: aliquem consuetudine devincire Att. 1, 4. — 4) извежбаност, окретност: in eam consuetudinem aliquem adducere, ut некога тако извежбати, да, Iph. 2, 2.

consul, ŭlis m. **консул,** један од двојице највиших поглавара у Риму за републике римске; сваке године бирана су по два консула Hann. 7, 2; по њиховим именима назначаваху се године, дакле M. Claudio, L. Furio consulibus (abl. abs.) под консулима Марком Клаудијем и Луцијем Фуријем, за консуловања М. Клаудија и Л. Фурија = год. 196 пре Хр. Hann. 7, 6; L. Cornelio, Q. Minucio consulibus = 193 пре Хр. Hann. 8, 1; Q. Fabio, M. Claudio Marcello cons. = 214 пре Хр. Cato 1, 2; L. Cotta, L. Torquato consulibus = 65 пре Хр. Att. 4, 5; Gn. Domitio, G. Sosio consulibus = 32 пре Хр. Att. 22, 3; usque ad P. Sulpicium C. Aurelium consules до кон-

сулства П. Сулпиција и Гаја Аурелија Hann. 7, 1; quibus consulibus под чијим консулством, за чијег консуловања, које године Hann. 13, 1; имена консулâ стоје свуда једно до другог без et, кад уз гентилно име стоји још име (praenomen) или презиме (cognomen). — iterum consul јест онај који је по други пут консул, дакле: по други пут консул будући, за време другог консулства, а bis consul јест онај, који је двапут консул био, дакле: после другог консулства; у истом параграфу quinquies consul после петог консулства, а quintum consul за време петог консулства. Пошто би консули одслужили ону годину дана, за коју беху изабрани, те иступили из службе, звали би се proconsules, проконсули, и добивали обично какву провинцију на управу; Cato 1, 3 и Att. 6, 4 стоји consul место proconsul, и значи дакле бивши консул.

consulāris, is, m. **бивши консул, консулар:** Hann. 4, 4. 12, 1.

consulātus, ūs, m. **консулство, консулско достојанство:** liber de consulatu Ciceronis Att. 8, 9. collegam habere in consulatu Cato 1, 1. in priori consulatu за првог консулства Cato 2, 2. consulatum gerere консуловати Cato 2, 1.

consŭlo, sŭlui, sultum 3. 1) **бринути се,** alicui за некога или за нешто: male patriae слабо за отаџбину Epam. 10, 1, рђав савет дати отаџбини Phoc. 2, 2; sibi бринути се за себе, мислити на себе Att. 21, 5, или: мислити на своје спасење Them. 8, 5; suis rebus мислити на своје спасење, мислити на себе, себе спасти Lys. 2, 3. — 2) consulere aliquem некога питати за савет, питати: Apollinem Milt. 1, 2. his consulentibus Pythia praecepit овима што питаху за савет заповеди Питија, на њихово питање заповеди им П. Milt. 1, 3. mittere consultum (sup.) послати да се пита, дати питати Them. 2, 6. Eum. 6, 1.

consultum, i, n. **одлука:** senatus consultum одлука сената Hann. 7, 3.

consultus 3. (part. од consulo питан за нешто), са gen.: **вешт** нечем, **искусан** у нечем; с тога subst. iuris consultus зналац права Cat. 3, 1.

con-sūmo, sumpsi, sumptum 3. са свим одузети; 1) **потрошити,** aliquid in aliqua re нешто на нешто: mille et ducenta talenta in oppido oppugnando на опсаду Timoth. 1, 2. — 2)

употребљавати, трошити: plurimum studii in armis највише труда на војничка вежбања Epam. 2, 5. — 3) о времену: провести, изгубити: tres menses in morbo Att. 21, 3. — 4) уништити, сатрти, уморити: morbo consumptus est Reg. 2, 1.

con-tĕgo, xi, ctum 3. **покрити,** застрети: aliquem veste Alc. 10, 6.

con-temno, tempsi, temptum 3. 1) **сматрати за незнатно** нешто: morbum Att. 21, 2. nihil Thras. 2, 3. — 2) презирати: aliquem Ages. 8, 1 и 5. Thras. 2, 2; герундив contemnendus онај који је за презирање Epam. 2, 3.

con-tendo, di, tum 3. прегнути; 1) **похитети, хитети:** Lacedaemonem Cim. 3, 3. pervenit, quo contenderat стигне, куда беше прегао (да стигне), куда беше намерио Timoth. 3, 4. Dat. 6, 2. per loca deserta (у неким издањима loca sola) кроз пусте пределе похитети, проћи Eum. 8, 6. — 2) борити се, огледати се: Con. 4, 3. Cim. 3, 3. inimica mente из личног непријатељства Eum. 4, 2. de principatu cum aliquo борити се за првенство, отимати се о првенство с неким Arist. 1, 1. de honore regni Ages. 1, 4; рвати се: complecti atque contendere обухватити па порвати се Epam. 2, 4. — 3) изјавити, тврдити: са acc. c. inf.: Them. 7, 2. Att. 12, 4. suā operā factum (esse) Epam. 8, 1.

contentio, ōnis f. **препирка, борба:** de contentione desistere оканити се борбе Timoth. 2, 2. de regno cum aliquo habere contentionem отимати се с неким о краљевску власт Ages. 1, 2. inter quos magna fuit contentio (препирка), utrum... an Milt. 4, 4.

contentus 3. **задовољан,** aliqua re нечим: Alc. 9, 4. Thras. 4, 3. Ages. 7, 4. eo тиме Ham. 2, 5. honore Att. 6, 4. ordine equestri Att. 19, 2. contenti erimus uno testimonio ми ћемо се задовољити тим јединим доказом Timoth. 4, 2.

contextus 3. (part. од contexo) саткан; прен. **спојен:** historia Att. 16, 3.

contĭnens, tis (part. praes. од contineo) 1) **спојен:** terra continens Them. 3, 2 или као subst. **continens, entis,** f. **копно** Milt. 7, 3. — 2) прен. уздржљив, умерен, некористољубив: Epam. 3, 2. continentis debet duci мора се сматрати за особину човека који собом влада, за знак уздржања Att. 13, 4.

continentia, ae, f. уздржање, владање самим собом Att. 13, 4.

contineo, tĭnui, tentum 2. (con-teneo) **држати заједно;** 1) прен. спајати, везати; pass. contineri бити везан, спојен: hospitio Lys. 1, 5. beneficiis mutuis, communi odio Dat. 10, 3. — 2) обухватити, садржати: res gestas Cato 3, 3.

contingo, tĭgi, tactum 3. (contango) **додирнути;** прен. intr. **пасти у део, допасти:** honos alicui contingit Timoth. 2, 3; безл. contingit alicui, ut испада неком за руком, да.. Thras. 1, 2. Timol. 1, 1.

contio, ōnis, f. (управо conitio од con-eo) **скуп, скупштина:** Alc. 4, 1. c. populi Them. 1, 3. Timol. 5, 3; in contionem populi prodire устајати као говорник у народној скупштини Them. 1, 3. contionem advocare сазвати народну скупштину Alc. 6, 4.

contra 1) adv., **а, на против:** Them. 4, 5. Alc. 5, 3. 8, 1. Epam. 6, 1. — 2) praep. са акуз., **против:** contra aliquem froficisci Dat. 3, 5. contra aliquem arma ferre Att. 4, 2. Врло често contra ea на против, а: Praef. 3. Alc. 8, 4. Con. 5, 4. Iph. 3, 4. Epam. 5, 6. 10, 4. Ages. 2, 4. 7, 4.

con-trăho, xi, ctum 3. **саставити, скупити:** copias Eum. 9, 2. multos Hann. 6, 4. classem Con. 4, 4. exercitum Dat. 4, 5.

contrarius 3. (contra) **супротан, противан;** као subst. e contrario на против, а: Iph. 1, 3. Eum. 1, 5. Ham. 1, 2. Att. 9, 3. Plur. contraria (oppos. utilia) противност, оно што је противно, што је шкодљиво Epam. 4, 2.

con-tueor, ĭtus sum, 2. **гледати, с пажњом посматрати:** id novum Chabr. 1, 2.

contumacĭter, adv. (contumax) **упорно:** contumacius se gerere понашати се одвећ упорно Cim. 2, 5.

contumēlia, ae, f. срамоћење, срамота: contumeliam exstinguere Them. 1, 3. nullam memoriam contumeliae adhibere ни не помислити на (пређашње) срамоћење Epam. 7, 2.

con-vĕnio, vēni, ventum 4. 1) са главним значењем, **скупити се:** Timoth. 4, 2. Epam. 6, 4. Eum. 7, 2. 9, 1. in colloquium convenire скупити се на договор Hann. 6, 2. Pass. convenitur безл. долази се: cum ad principia conveniretur Eum. 7, 3; locus, quo conveniretur место, на које би се дошло, на коме би се ваљало скупити Dat. 11, 1.

2) aliquem convenire саста-ти се с неким; adversarios са противницима Dion 3, 3. Epaminondam Epam. 4, 2. eius conveniundi potestas прилика за састанак с њиме, пр. да се с њиме састане Alc. 9, 5. conveniundi eius gratia зарад састанка с њиме Dion 9, 3. Са допуном акузатива лица: in itinere convenit (sc. eos), qui Aspim ducebant Dat. 5, 1. conveniunt (sc. eum), cuius de periculo timebant Dion 8, 4.

3) прен. сложити се, погодити се, бити уговорен, a) са номинат. ствари, која се уговара: condiciones non convenerunt (inter eos) услови не бише уговорени, у условима се не погодише Hann. 6, 2. quae inter regem Pausaniamque convenerant што између краља и Паусаније беше уговорено, у чему се краљ и П. беху сложили Paus. 4, 2. b) безлично: mihi convenit cum aliquo de aliqua re погодим се с неким, ut Lacedaemoniis cum rege conveniret да се Лакедемонци са краљем погоде, измире Ages. 2, 3; non convenit апсол.: о томе нема сагласности, са зав. упит. реч. Hann. 13, 1.

4) convenire alicui или ad (in) aliquid доликовати некоме или нечему, слагати се с нечим: quod moribus ipsorum convenit Praef. 2. non hoc convenit prudentiae alcs, ut и т. д. Eum. 11, 3. negavit id convenire virtuti suae рекне, да то не доликује његовоме достојанству Ages. 5, 3. hoc convenit in aliquem ово приликује некоме Alc. 3, 4.

conventus, ūs, m. (convenio) **састанак, скупштина:** coram frequentissimo conventu пред врло многобројном скупштином Epam. 6, 4. in conventu Arcadum у аркадској савезној скупштини Epam. 6, 1; свечана скупштина: a conventu remotus Dion 9, 1.

con-verto, ti, sum 3. **обрнути,** aliquid нешто, ad salutem на своју срећу Dat. 6, 8; pass. обрнути се, окренути се: conversa est subito fortuna наједанпут окрене се срећа, преврне се лист Att. 10, 1. omnium oculos ad se convertere привући на се пажњу свију Alc. 3, 5. se convertere in Phrygiam окренути, отићи у Фригију Ages. 3, 2. civitas ad Brutos se converterat грађанство беше пристало уз Бруте, уз једног и другог Брута Att. 8, 1.

convictus, ūs, m. (convivo), **друговање:** aliquem principem in convictu habere с неким се највише дружити Att. 8, 2.

convīva, ae, c. (con-vivo) **гост** Att. 14, 1.

convīvium, i, n. **гозба, част:** Att. 14, 1. aliquem in convivium ducere повести са собом на част Praef. 6. adhibere пуштати Praef. 7. in convivio accubare лежати при ручку, лежати за столом, ручати Pelop. 3, 2.

con-vŏco 1. **сазвати:** classiarios Hann. 10, 5.

coŏrior, ortus sum 4. (con-orior) **настати, дићи се:** risus omnium cum hilaritate coortus est настане опште грохотање, ударе сви у смеј Epam. 8, 5.

cōpia, ae, f. **изобиље, мноштво;** особ. плурал copiae, arum војска: magnae copiae велика војска, много војске Dion 5. 4. Eum. 3, 3. maximae copiae Timol. 2, 4. magnitudo copiarum мноштво војске Timoth. 4, 6. exiguae copiae незнатна војска, мало војске Milt. 4, 5. tantae copiae толико војске Them. 2, 4. pedestres copiae пешачка војска, пешадија Alc. 8, 2. omne genus copiarum војска сваке врсте, в. сваковрсна Eum. 5, 2; средства: non ita magnis copiis не баш тако великим средствима Pelop. 2, 3.

copiōsus 3. **богат храном:** via Eum. 8, 5. 9, 6.

copŭla, ae, f. 1) **уже, конопац:** copulā vinctus Dat. 3, 2. — 2) прен. веза: copula talium virorum веза између таких (таке двојице) људи Att. 5, 4.

cŏquo, coxi, coctum 3. **кувати:** cena sic ei coquebatur Cim. 4, 3. cibaria cocta dierum decem печена храна (хлеб) на десет дана Eum. 8, 7.

cōram 1) adv. **у очи** Epam. 4, 2. — 2) praep. са абл. **пред:** coram conventu legationum, Epam. 6, 4.

Corcȳra, ae, f. (*Κέρκυρα*), **Керкира, Крф,** велико острво на западној обали Грчке, Them. 8, 3. Timoth. 2, 1.

Corcyraeus 3. (*Κερκυραῖος*) **керкирски:** bellum Corcyraeum Them. 2, 1. subst. **Corcyraeus, i,** m. Керкиранин, становник острва Керкире, Them. 2, 1. 3.

Corinthius 3. (*Κορίνθιος*) **коринтски:** bellum Corinthium Ages. 5, 1, коринтски рат, који од 394—387 трајаше (Коринт, Тива, Аргос, касније такође Атина и Тесалија против Спарте), cf. Iph. 2, 1; subst. **Corinthius, i,** m. Коринћанин, становник града Коринта: Timol. 1, 1. 3. 2, 1. 2.

Corinthus, i, f. (*Κόρινθος*), **Коринт,** славни трговачки град на земљоузу (Истму) између средње Грчке и Пелопонеза:

Dion 4, 1. 5, 1, Iph. 2, 1. Ages. 5, 1. 3. Timol. 2, 2. 3, 1.

Cornelius, i, m. име једне фамилије римске (gens Cornelia), из које многи славни људи беху. У Непота се спомињу:

1) P. Cornelius Scipio, Публије Корнелије Сципион, консул 218. пре Хр., од Ханибала потучен на Родану, на Тицину и на Требији Hann. 4, 1. 2. 6, 1; погинуо је 212. са својим братом Гн. Корнелијем Сципионом у Шпанији. Његов је син

2) P. Cornelius Scipio Africanus maior Hann. 6, 1; био је после смрти очине и стричеве заповедник над војском у Шпанији, покорио ову земљу, победио Ханибала код Заме Hann. 6, 1, а умр'о 183; његова расправа са Катоном Cato 1, 3. 2, 2.

3) L. Cornelius Scipio Hann. 8, 1, консул 193, брат пређашњега.

4) Cornelius Scipio Att. 18, 4, пријатељ Атиков, таст Помпејев, консул 52.

5) P. Cornelius Cethegus П. Корнелије Цетег Hann. 13, 1, консул 181.

6) L. Cornelius Cinna Att. 2, 2, консул 87 и 86, друг Маријев у грађанском рату против Суле г. 87.

7) L. Cornelius Sulla, рођ. 138, умр'о 78, победитељ Митридатов Att. 4, 1. 2. 16, 1., покорава у првом грађанском рату народну странку под Маријем и Ципом.

8) L. Cornelius Balbus Att. 21, 4. консул 40, пријатељ Атиков, повереник Цезаров и Октавијанов.

cornu, ūs, n. 1) **рог:** iuvencorum Hann. 5, 2. — 2) прен. крило војске: cornu tenere Pelop. 4, 3. cornu (abl.) rem gerere борити се на крилу Hann. 8, 4.

corona, ae, f. **венац:** honoris corona facta duabus virgulis oleaginis почасни венац, оплетен од две гранчице од маслине Thras. 4, 1. 3; c. aureae као знаци поштовања и каквог покојника Pelop. 5, 3 (5), као почасни дарови од побеђених победитељима Hann. 7, 2; c. laureae ловорови венци као награда за победитеље у борбама за опкладу Alc. 6, 3; coronae Ages. 8, 4, од цвећа, ради украса за оне, што ручају.

Coronēa, ae, f. (Κορώνεια), **Коронеја,** град у Беотији, знаменит са победе Агесилајеве над Атињанима и Беоћанима 394. пре Хр. Ages. 4, 5. Поштована ту беше Минерва Итонија, њен се храм спомиње Ages. 4, 6.

corpus, ŏris, n. **тело:** Iph. 1, 4. Epam. 9, 3. Ages. 8, 1. Dat. 9, 3. corporis custos чувар тела,

телохранитељ Dat. 9, 3. Eum. 7, 1. (гл. custos); corpore pugnare борити се телом, снагом телесном Eum. 4, 2. о телу каквог покојника, мртво тело Paus. 5, 5. генитив corporis преводи се врло често адјективом телесни, vires corporis снага телесна Alc. 11, 3. c. firmitas Alc. 11, 3. Epam. 3, 1. motus Eum. 5, 4. forma corporis pulcherrima врло леп облик (изглед) телесни Reg. 1, 4. — тело = (телесни) узраст, састав: homo maximi corporis Dat. 3, 1. magno corpore esse бити тела висока Iph. 3, 1. Eum. 11, 5. exiguo corpore esse бити слаба тела, слаба телесног састава Alc. 8, 1. magna corporis dignitas велика достојанственост тела Dion 1, 2.

corrĭpio, rĭpui, reptum 3. (con-rapio) **зграбити, шчепати;** приграбити, отети: omnium partes Eum. 2, 3.

corrumpo, rūpi, ruptum 3. (con-rumpo) сасвим разбити; прен. 1) **уништити, покварити:** mores civitatis Att. 6, 2. populum largitione Milt. 6, 4. — 2) подмитити (са и без абл. pecuniā) aliquem некога: Milt. 7, 5. Lys. 3, 2 и 3. Alc. 7, 2. Epam. 4, 3. Hann. 2, 2.

cotidiānus 3. **дневни:** victus Eum. 12, 3. cultus Att. 14, 2. cotidiani sumptus sunt maximi дневни издаци (за дарове војницима) врло су велики Dion 7, 2.

cotīdie adv. **сваки дан,** Cim. 4, 3. Eum. 7, 2.

Cotta, ae, m.; L. Cotta, консул 65. пре Хр. Att. 4, 5.

Cŏtus, i, m.; **Кот,** трачки краљ, таст Ификратов, Iph. 3, 4. Timoth. 1, 2.

crastĭnus 3. **сутрашњи;** subst. in crastinum на сутрашњи дан, на сутра Pelop. 3, 2.

Cratĕrus, i, m. (*Κράτερος*), **Кратер,** један од војвода Александрових Eum. 2, 2. 3, 3. 4, 1. 3, 4.

crēber, bra, brum чест, учестан, многобројан: excursiones Milt. 2, 1. nuntii Milt. 3, 3.

crēdo, dĭdi, dĭtum 3. 1) **предати, поверити,** alicui aliquid: custodiam alicui Milt. 3, 2. fortunas suas (своје имање) fidei alicuius Hann. 9, 3. pecuniam alicui sine faenore позајмати некоме новаца без интереса Att. 9, 5. — 2) веровати: Ages. 3, 4. alicui Them. 9, 1. Con. 5, 4. Dat. 9, 2. ad credendum adducor дајем се склонити да верујем Con. 3, 1. quod vix credendum est и то се једва може веровати, са acc. c. inf.: Att. 18, 6. —

3) мислити, са acc. c. inf.: Them. 4, 5. Alc. 4, 3. Eum. 7, 2. 9, 5; парентентично, credimus, мислимо = вероватно, на сву прилику Att. 18, 5.

crĕmo 1. **спалити:** mortuum Alc. 10, 6.

creo 1. створити, завести (какву власт); с тога **бирати, изабрати:** praetores Milt. 4, 4. reges Hann. 7, 4; у пасиву са два nom., бити за нешто изабран: qui praetores creati Thras. 3, 1.

cresco, crēvi, crētum 3. **расти;** a) са стварним субјектом: моћ Alc. 5. 3. дуг Att. 2, 5. пријатељство Att. 10, 3. — b) са личним субјектом, прен. порасти, бити богатији, aliqua re нечим: creverat cum famā tum opibus био је богатији не само славом него и имањем, беше се не само прославио већма него и обогатио Alc. 7, 5. crevit laude virtutum био је богатији славом својих заслуга, бивала је све већа слава његових заслуга Cato 2, 4. non minus dignitate quam gratiā fortunaque crevit Att. 21, 1.

Crēta, ae, f. (Κρήτη), **Крит,** најјужније грчко острво у средоземном мору Praef. 4. Hann. 9, 1.

Cretensis, is, m. **Крићанин,** становник острва Крита Hann. 9, 2. 10, 1.

crīmen, ĭnis, n. 1) **окривљење, тужба:** cr. adversariorum Epam. 7, 3. harum rerum nullum erat apertum crimen о овим стварима не беше ниједног доказаног окривљења Paus. 3, 7. accusari crimine invidiae (= invidorum, gen. subi.) бити оптужен услед окривљења завидљиваца, услед окр. (учињеног) из зависти Alc. 4, 1; crimine Pario est accusatus би тужен услед окривљења због (острва) Пара Milt. 8, 1. hoc crimine услед овог окр., на основу овог окр. Them. 8, 2. Lys. 3, 4. Alc. 4, 1. Epam. 8, 1. uno crimine concidere једним окривљењем бити срушен Phoc. 2, 4. aliquid alicui crimini dare некоме нешто уписивати у кривицу, некоме замерати нешто, некога због нечег кривити Epam. 8, 2. aliquid in crimen vocare нешто замерати Timoth. 3, 5. — 2) кривица, преступ, злочинство: suspiciones criminum vitare избегавати сумњу о каквим преступима Att. 6, 5.

Crīnissus, i, m. **Кринис,** река у Сицилији, знатна са Тимолеонове победе над Картагињанима 341. пре Хр. Timol. 2, 4.

Crithōte, ēs, f. (Κριθώτη), **Критота,** град на источној обали трачког Херсонеза Timoth. 1, 3.

Critias, ae, m. (*Κριτίας*), **Критија,** најугледнији међу тридесеторицом тирана̂ у Атини Alc. 10, 1. Thras. 2, 7.

crudēlis, e (од cruor крв) **крвљу попрскан, свирен, грозан:** Reg. 2, 2. Dion 3, 3. crudelissimum nomen tyranni тако крвљу попрскано име тиранско Dion 1, 4.

crudēlitas, ātis, f. **свирепство:** Lys. 2, 1. Alc. 4, 4. Thras. 3, 1. Dion 1, 3. Timol. 2, 2.

crudelĭter, adv. **грозно, свирепо:** crudeliter violare aliquem грозно поступати с неким Dion 2, 3. crudeliter imperare издавати грозне заповести Paus. 3, 3. multa crudeliter facere починити многа грозна дела Lys. 4, 1; суперл. crudelissime se gerere Eum. 6, 3.

cruento 1. (cruor) **крвљу попрскати:** manus sanguine Epam. 10, 3.

cubĭtus, i, m. **лакат:** in cubitum inniti Att. 21, 5.

cŭbo, ui, ĭtum 1. **лежати:** in lecto cubantem Dion 9, 4.

culleus, i, m. (велика кожна) **врећа, мех:** culleos comparare Eum. 8, 7.

culpa, ae, f. **кривица:** culpae alicuius tribuere aliquid приписивати нешто кривици нечијој, сваљивати на некога кривицу за нешто Alc. 6, 2; без ген., приписивати погрешци Alc. 7, 2; culpā својом **кривицом,** са своје погрешке Iph. 1, 2.

cultus, ūs, m. (colo) 1. **неговање, начин живота:** cultum vestitumque mutare Paus. 3, 1. nihil de cultu cotidiano mutare Att. 14, 2. cultus domesticus домаћи живот Att. 13, 3. — 2) одело, ношња: parsimonia victus atque cultus простота живљења и ношње Alc. 11, 4; aliquem cultu regio ornare украсити некога краљевским украсом Dat. 3, 1.

cŭm, praep. са аблативом, **са,** 1) с овом препозицијом реч у аблативу показује да је заједно оно што сама значи: cum delecta manu Milt. 1, 4. cum copiis Milt. 3, 4. cum uxore et liberis Dat. 2, 5. cum exercitu Dat. 6, 1. Hann. 8, 1. cum totidem navibus Milt. 7, 4. non ita cum magna manu Dat. 6, 1. Etc. — sum cum aliquo с неким сам: Alc. 10, 5. Dat. 2, 4 и 6, 3. Eum. 10, 2. Ham. 3, 2; habeo aliquem (aliquid) mecum имам некога (нешто) са собом, уза се: Dat. 4, 4. Dion 4, 1. Hann. 12, 5. Att. 4, 1. Врло често cum = et, risus cum hilaritate Epam. 8, 5, с тога предикат у плу-

ралу: Demosthenes cum ceteris (= et ceteri) erant expulsi Phoc. 2, 2. nisi ille cum suis .. decederent Ham. 1, 5.

2) показује a) пријатељску, b) непријатељску дружбу; a) amicitia cum aliquo Alc. 7, 5. hospitium Them. 8, 3. loqui, colloqui, societatem facere cum aliquo на многим местима; ago cum aliquo Cim. 1, 3. bellum gero cum aliquo (заједно са неким, уз некога, као савезник) adversus aliquem Chabr. 3, 1. societatem habeo cum aliquo Chabr. 2, 3. cum tantis copiis, quantas и т. д. Them. 2, 4. cum universa Graecia Epam. 5, 6; исто тако: facio, sto cum aliquo држим с неким, уз некога сам Ages. 2, 5. Eum. 8, 2. b) bellum cum rege Dat. 11, 1; уз верба, што значи борити се, са = против: Milt. 1, 2. Them. 3, 2 и 6, 3. Arist. 1, 1. Con. 4, 3. Iph. 2, 1. Dat. 6, 6. гл. certo, confligo, dimico, pugno и т. д.; ago lege cum aliquo поступам по закону с неким Timol. 5, 2.

3) употребљава се, кад се наводи ствар, која је у кога: cum caduceo Hann. 11, 1. cum nummis Cim. 4, 2. испор. Paus. 2, 5. Alc. 9, 3. Epam. 4, 1. cum imperio са главним заповедништвом, као главни заповедник Hann. 7, 3.

4) употребљава се, кад се наводе прилике, уз које нешто бива: maiore cum labore Them. 4, 4. magna cum dignitate Them. 8, 2. cum tanto flagitio Ham. 1, 5.

5) показује последицу неке радње, и преводи се са на: magna cum offensione па велико незадовољство Milt. 7, 4. summa cum offensione Att. 7, 2. cum summa ignominia Timoth. 4, 1.

6) употребљава се и о времену, назначујући да се нешто збива у један мах с нечим другим: simul cum nuntio Eum. 3, 4.

О положају препозиције cum уз pron. pers. и relat. ваља запамтити: за персонални прономен се везује; а испред релативног става; дакле secum Milt. 2, 1. 3, 1. 4. Alc. 4, 4. Con. 4, 3 etc. tecum Them. 9, 4. Paus. 2, 3. али cum quo Them. 8, 3; Dat. 1, 3. Att. 5, 3. cum quibus Milt. 1, 2 и 2, 3. Eum. 3, 6. 8, 2. Dat. 9, 4. Thras. 3, 3. Att. 4, 2.

cum, а и **quum,** coni., **кад, пошто, премда.**

1) са индикативом, показујући време: a) показујући радњу, која се један пут збила у прошлости, cum temporale, кад, онда кад, са индикативом перфекта Pelop. 4, 3. Iph. 2, 4. Con. 1, 2. Ham.

2, 1 (у неким издањима такођер cum [м. quam diu] necesse fuit Them. 9, 2. cum tempus est visum Pelop. 2, 2. cum arbitratus est Dat. 11, 1.); b) показујући какав понављан случај у прошлости, кад год, cum iterativum, са индикативом имперфекта Chabr. 3, 3. Att. 9, 6, плусквамперфекта Epam. 3, 6; c) односећи се на будућност, кад, са индикативом футура, Praef. 1. Hann. 2, 6, ексактног футура Ages. 5, 4. d) да се назначи какав изненадан догађај, cum inversum, кад али, са индикативом перфекта Eum. 9, 1, са инд. презенса Dat. 6, 5; e) да се назначи истовременост, а, а уз то, са инд. перфекта, Ages. 7, 1. Dat. 10, 3.

2) са конјунктивом a) у споредним реченицама индиректног говора, где би у директном говору стајао индикатив, кад (са погодбеним значењем, те се може заменити са ако); cum venisset = cum veneris (Fut. ex.) Milt. 1, 5. cum pervenisset (Fut. ex.) = cum perveneris Milt. 2, 4. cum viderent = cum videbunt Milt. 4, 5. cum animadverteret = cum animadvertet Ages. 2, 5. — b) назначујући узрок или повод, cum causale, пошто, како, будући да, Milt. 1, 2. 3, 6. 7, 2. 8, 2. Them. 1, 2. 4, 4. Cim. 1, 4. Alc. 3, 3. Dion 2, 2. 3, 1. Dat. 6, 4. Eum. 7, 3. Phoc. 4, 1. Hann. 10, 4. 11, 6. Att. 2, 2. 6, 5. 17, 1. 20, 5. 21, 5. cum quidem Thras. 2, 7. — c) са концесивним значењем, cum concessivum, премда, мада: Milt. 7, 5. Arist. 3, 2. Lys. 1, 4. Alc. 4, 3 и 6. 7, 1. Dion 2, 3. Dat. 2, 5. 8, 3. Iph. 1, 3. Chabr. 4, 2 и 3. Thras. 1, 3. 3, 2. Timoth. 4, 2. Ages. 4, 2. 6, 1. Eum. 5, 2. 3, 6. 7, 3. 10, 2. Phoc. 1, 2. Timol. 2, 2. 3, 4. Reg. 2, 4. Hann. 8, 3. Att. 1, 3. 4, 3. 6, 2. 4. 9, 3. 12, 1. 13, 1. 14, 2. 22, 2. cum quidem и ако овамо Cato 2, 2. — d) у историјском причању, cum narrativum, када, пошто, са конјунктивом имперфекта или плусквамперфекта. — e) **одступајући** од обичног правила, које индикатив тражи, за назначење понављања, кад год: Cim. 4, 2. Alc. 1, 3. 5, 2. Iph. 2, 2. Chabr. 1, 3. Dat. 7, 1. 8, 4. Epam. 3, 3. 5. Ages. 8, 1. Timol. 2, 3. 4, 2. 3. Att. 2, 4. 20, 1. 2.

cum ... tum не само ... него (већ) и, које ... које и: Praef. 8. Milt. 8, 4. Paus. 3, 3. Cim. 2, 1. Alc. 7, 5. Dion 9, 3. Dat. 3, 4. Pelop. 1, 1. Eum. 3, 3; cum ... tum etiam Them. 2, 3. Eum. 8, 2; cum ... tum ma-

xime (него још највише) Iph. 3. 2. cum ... tum eximie (него још особито) Ages. 1, 1.

cunctus 3. (пост. од coniunctus) **сав, цео:** cuncta Graecia Them. 9, 4. Con. 4, 4. cunctae nationes Hann. 1, 1; subst. cuncti сви (без изузетка) Dat. 5, 2.

cupĭde, adv. **жељно** Arist. 1, 4.

cupidĭtas, ātis, f. (cupio) 1) **жеља, жудња, тежња,** са објект. ген.: pugnandi cupiditas жудња за војевањем, ратоборност Milt. 5, 1. bellandi c. ратоборност Ham. 1, 3. Hann. 2, 1. cup. alicuius audiendi жеља, некога да слуша, нечији слушалац (ученик) да буде Dion 2, 2. cupiditatem notitiae clarorum virorum habere имати тежњу за познавањем славних људи Att. 18, 4. cupiditate in Macedoniam rapi Eum. 6, 2. — 2) у рђавом смислу: грамжење, страст: pecuniae c. среброљубље, грабљивост Att. 12, 2. imperii, tyrannidis c. грамжење за влашћу, властољубље Milt. 8, 2. Timol. 2, 3. turpissimis cupiditatibus imbui привикавати се на најгадније страсти Dion 4, 3. maior ipsius cupiditas intercedit одвећ велика његова страстност смета Dion 1, 3.

cupĭdus 3. (cupio) **жељан, жудан,** са ген.; 1) у добром смислу: coniugii Cim. 1, 3. litterarum cupidissimus врло жудан наука, велики пријатељ наукâ, књижевности Cato 3, 1. salutis quam fidei non sum cupidior не обзирем се више на Eum. 3, 1. — 2) у рђавом смислу: жудан, жељан: nullius rei cupidus nisi singularis imperii ничега жудан осим Reg. 2, 2.

cŭpio, īvi и **ii, ītum** 3. **желети, жудети;** са инфинитивом: Milt. 5, 4. Dio 10, 2. Dat. 6, 1. 11, 3. Pelop. 5, 1. Eum. 11, 2. Hann. 6, 2. Att. 4, 2. 9, 2; са acc. c. inf.: Them. 10, 1. Paus. 2, 3. 5, 1. Alc. 9, 5. Hann. 10, 2. Att. 20, 5 (при једном истом субјекту).

cŭr, adv., (управо cui rei чему) **за што, са шта;** a) у независном питању: cur non cecidisti potius Eum. 11, 4; cur non .. existimetur за што да се .. не сматра Att. 10, 6. b) у зависном питању Arist. 1, 3.

cūra, ae, f. 1) **брига, старање;** cura alicuius rei брига за нешто: magna cura custodire templum с великом брижљивошћу Hann. 9, 4. curam adhibere бр. употребити, засведочити Att. 21, 5; савесност: Eum. 1, 3. tantā curā (abl. qual.) esse бити толике савесности, показати толику савесност Att. 15, 2; aliquis mihi curae est неко ми је на срцу, водим бригу о некоме Att. 12,

5; curae habeo mihi са инф. настојим, сматрам за своју дужност Att. 20, 4. — 2) брига, бојазна, страховање: rem administrare non sine cura Con. 4, 3. curā frangi Dion 7, 3.

curātio, ōnis, f. (curo) **старање** о нечем, особ. **лечење:** ex curatione dolores capere Att. 21, 3.

curo 1. **побринути се:** aliquid за нешто; curavit, quod leve esset Iph. 1, 4. praeceptum diligenter curare налог тачно извршити Eum. 9, 5. са акуз. ствари или лица и акуз. герундива: muros reficiendos curare побринути се, да се зидови наново начине (подигну); преводи се и са „дати“: дати наново начинити зидове Con. 4, 5. legem ferendam Thras. 3, 3. aliquem interficiendum Dion 6, 5. ossa in Cappadociam deportanda Eum. 13, 4. aedem reficiendam Att. 20, 3.

curro, cucurri, cursum 3. **трчати** Eum. 2, 4.

cursor, ōris, m. (curro) **тркач, улак** Milt. 4, 3.

cursus, ūs, m. (curro) **трк;** о лађама брођење, пут(овање): cursum dirigere узети пут, упутити се Milt. 1, 6.

custōdia, ae, f. (custodio) 1) стражарење, чување: custodiam credere Milt. 3, 2. **стража:** summa imperii custodiae главни надзор над стражом Eum. 11, 3. domum custodiis saepire Dion 9, 1. — 2) затвор, тавница: custodiā teneri бити држан у затвору Cim. 1, 1. custodiā liberari бити пуштен из затвора, из тавнице Cim. 2, 1. aliquem in custodiam dare Eum. 11, 1, in c. conicere Phoc. 3, 4; in custodia perire Reg. 3, 3.

custōdio 4. **чувати:** templum ab aliquo Hann. 9, 4.

custos, ōdis, c. **чувар:** Milt. 3, 1. 3, 3. Cim. 4, 1. Alc. 4, 4. Dion. 4, 5. 9, 6. custos gazae regiae Dat. 5, 3. praefectus custodum заповедник над тавничарском стражом Eum. 11, 1. corporis custodes телесна стража Dat. 9, 3. corporis custos Eum. 7, 1 имао је висок положај код македонских краљева, од прилике положај нашег главног ађутанта.

Cyclădes, um, f. (*Κυκλάδες*), **Кикладе,** грчка острва у Егејском Мору, леже у једном кругу (cyclus [*κύκλος*] круг) око острва Дела Milt. 2, 5.

Cȳme, es, f. (*Κύμη*), **Кима,** град у малоазијској приморској области Еолиди Alc. 7, 1. 2.

Cyprius, i, m. (*Κύπριος*), **Кипранин,** становник острва Кипра Cim. 2, 2. Con. 4. 2.

Cyprus, i, f. (**Κύπρος**), **Кипар,** острво јужно од Мале Азије Cim. 2, 4. Paus. 2, 1. Chabr. 2, 2.

Cyrēnae, arum, f. (**Κυρῆναι**), **Кирена,** грчка насеобина у северној Африци, западно од Египта Ages. 8. 6.

Cyrenaeus, i, m. (**Κυρηναῖος**), **Киређанин,** становник града Кирене Hann. 8, 1.

Cȳrus, i, m. (**Κῦρος**), **Кир,** 1) старији, краљ персијски 559 до 529 Reg. 1, 2. — 2) млађи, брат краља Артаксеркса II, погинуо у боју код Кунаксе г. 401. пре Хр. Alc. 9, 5. Con. 3, 1.

Cyzicēnus, i, m. (*Κυζικηνός*), **Кизичанин,** становник града Кизика Epam. 4, 1.

Cyzĭcus, i, f. (**Κύζικος**), **Кизик,** малоазијски град на Пропонтиди Timoth. 1, 2.

D

D. скраћење имена Decimus.

damnātio, ōnis, f. (damno) **осуда** Milt. 8, 1.

damno 1. **осудити:** Them. 8, 1. Timoth. 3, 5. Phoc. 4, 2; са ген. злочинства, за које, због којег се неко осуђује: aliquem proditionis некога за издајство Them. 8, 2. 10, 5, sacrilegii Alc. 6, 4, са ген. казне, на коју се неко осуђује: aliquem capitis некога на смрт Paus. 3, 4. Chabr. 3, 1. Alc. 4, 5. Eum. 5, 1, али Phoc. 3, 2 осудити на губитак грађанских почасних права; прен. voti damnatum esse бити осуђен на извршење своје заклетве (пошто се испунило, што се желело), с тога видети своју жељу испуњену Timol. 5, 3.

Damon, ōnis, m. (*Δάμων*), **Дамон,** славни грчки музичар, савременик Перикдов и учитељ Сократов Epam. 2, 1.

Darīus или **Darēus, i,** m. (*Δαρεῖος*) 1) **Дарије** I., син персијског краља Хистаспа 521 до 485. пре Хр. Reg. 1, 2. Milt. 3, 1. 3. 4, 1. 5, 5. — 2) Дарије II., прозвани Nothus (*νόθος* лажни), краљ персијски 424 до 405 пре Хр. Alc. 4, 7. 5, 2.

Datămes, is и **i,** m. **Датам,** војвода и сатрап персијског краља Артаксеркса II.

Dătis, ĭdis, m. (Acc. Datim), **Датид,** војвода Дарија I, потучен на Маратону 490, Milt. 4, 1. 5, 4.

dē, praep. са абл., **са, о.**
1) о простору за назначење растављања: с(а) (често уз верба

састављена са de, ex, ab): de vehiculo dicere говорити с кола Timol. 4, 2. se deicere de superiore parte aedium Dion 4, 5. de foro decedere отићи с тржишта Att. 10, 2; из: de templo efferre изнети из храма Paus. 5, 4. de provincia depellere протерати из своје провинције Cato 2, 2.

2) прен.: a) уз верба, што значе одузети, одустати: detrahere de aliquo одузимати некоме или од некога = омаловажавати некога Chabr. 3, 3. desistere de contentione одустати од борбе, оканити је се Timoth. 2, 2. eximere de numero Att. 10, 4. nihil de vestitu, cultu mutare ништа не променити у оделу Ages. 7, 3. Att. 11, 2; из: dotes de communi aerario Arist. 3, 3. — b) партитивно за назначење целине, од које се један део узима, од, између, међу: fidelissimus de servis Them. 4, 3. proximus de iis Them. 9, 1. triginta de suis Thras. 2, 1. quisquam de maioribus natu који од старијих Iph. 1, 1. si quid de suis facultatibus Att. 8, 4. non potest neque de Graecis neque de Italicis rebus (sc. quidquam) reperiri ни из грчке ни из итал. историје штогод Cato 3, 2. adiunctis (sc. nonnullis) de suis comitibus додавши им неколико од својих пратилаца Ages. 6, 3. de exercitu Dat. 8, 3. — c) о, уз изразе, што значе говорити, причати и овима сличне н. пр. Praef. 8. Them. 2, 6. 10, 4. Paus. 4, 1. 5, 3. Lys. 2, 1. 4, 3. Alc. 1, 1. 2, 2. 4, 1. 5, 3. 11, 2. 11, 6. Dion 2, 4. 3, 2. 7, 3. 10, 2. Dat. 7, 1. Epam. 1, 1. 3, 3. 4, 5. Pel. 1, 1. Ages. 6, 1. Eum. 9, 5. Hann. 2, 2. 2, 3. 8, 2. 9, 2. 11, 5. 12, 1. Cato 3, 5. Att. 8, 4. 16, 3. 4. 18, 6; што значе умовати, размишљати: Them. 1, 4. Paus. 3, 7. Lys. 3, 4. Alc. 4, 4; што значе очајавати: desperare de virtute alcs Milt. 4, 5; изрећи одлуку: constituere de aliquo Eum. 12, 1; за: certamen de principatu Them. 6, 3. испор. contendo, dimico, pertimesco; од: de re publica nihil praeter gloriam capere Epam. 3, 4. bene sperare de aliquo надати се добру од неког Milt. 1, 1; над: de praesente quaestionem habere Alc. 4, 1. — d) најпосле, зарад, што се тиче, по: quid facerent de rebus suis Them. 2, 6. de ea re Them. 6, 4. 9, 4. Paus. 2, 4. Alc. 4, 3. Att. 6 3; de se agi да се с њиме поступи Alc. 4, 1. amice cogitare de Romanis имати на уму какво пријатељство према Римљанима Hann. 2, 6.

dea, ae, f. **богиња** Timoth. 2, 2.

dēbeo, ui, ĭtum 2. **бити дужан, дуговати,** о новчаним сумама: ut neque.. longius debere (sc. eos), quam dictum esset, passus sit Att. 2, 4; прен. quantum cuique deberet колико коме дугујо (има да захвали) Epam. 3, 6. — 2) дужан сам учинити нешто, моја је дужност, треба да (ја, ти и т. д.) са инфинитивом: Alc. 2, 2. Thras. 2. 3. Con. 4, 1. Epam. 5. 4. 6. 2. Att. 17, 2. quantum (operae).. deberet (sc. dare) Att. 4, 3. partem regni habere debeo треба да ја имам један део државе Dion 2. 4. minus quam debeam мање него што бих био дужан Att. 9, 1. nemini dubium esse debet никоме не треба да је сумњиво, никоме не може бити сумњиво Hann. 2, 5.

debilĭto 1. (debilis) **слабити, ослабити:** opes Ages. 5, 2. ne animi militum debilitarentur да не би војници клонули духом Dat. 6, 1. civium meorum invidiā debilitor завишћу суграђана својих спречавам се. подсецају ми се крила Hann. 1, 2.

debĭtum, i, n. (управо part. perf. pass. од debeo) **дуг:** naturae (dat.) debitum reddere вратити природи дуг = (пошто нам је живот тако рећи позајмљен) умрети природном смрћу Reg. 1, 5.

de-cēdo, cessi, cessum 3. 1) **отићи, оставити:** Siciliā Hann. 1, 5. foro или de foro decedere оставити форум, повући се из јавног живота Att. 10, 2; e conspectu hominum уклонити се људима испред очију (самоубиством) Timol. 1, 6; особ. из провинције (као чиновник) отићи: ex Africa Cato 1, 4. ex Asia Att. 4, 1. — 2) прен. растати се (sc. de vita са животом), умрети: Arist. 3, 2. 3. Cim. 1, 1. Ages. 1, 3. 8, 6. Reg. 2, 3. Att. 2, 1. 22, 3. — 3) о грозници, попустити, нестати: febris decessit Att. 22, 3.

Decelēa, ae, f. (*Δεκέλεια*), **Декелеја,** место у Атици на беотској граници Alc. 4, 7.

dĕcem, num. card. 1) **десет:** decem septemque Cato 1, 2. — 2) subst., decem, *οἱ δέκα* (decemviri), a) децемвири (одбор од десеторице људи), који за управнике државне од Лакедемонаца беху постављени у покореним трачким и малоазијским градовима Lys. 1, 5, b) десеторица власника, што после пада тридесеторице тирана у Атини беше изабрани Thras. 3, 1.

decemplex, ĭcis, adi. **десеторострук** Milt. 5, 5.

decemvirālis, e децемвирски (т. ј. који припада влади, што се састоји из десеторице чланова, грч. *δεκάδαρχοι*); decemviralis potestas децемвирска влада, декархија Lys. 2, 1. 3, 1.

de-cerno, crēvi, crētum 3. 1) каквом одлуком **наредити, одлучити:** de aliqua re о нечем Timol. 3, 5; ca ut Timoth. 3, 2; одобрити: alicui statuas Milt. 6, 1. honores Alc. 7, 1. — 2) одлучити, решити се, са inf. Milt. 2, 2. 3, 1; са acc. c. inf. gerundivi Alc. 4, 2. — 3) решити оружјем = бити одсудан бој Eum. 9, 6. d. cum aliquo с неким Hann. 4, 1. особ. acie decernere бити одсудан бој у отвореној битци Milt. 4, 4. classe decernere бити одсудну битку флотом, т. ј. на мору Hann. 10, 4.

decessus, ūs, m. (decedo) **одлазак** Timol. 2, 3.

dĕcet, uit, 2. verb. impers. (decus украс) **прилични, доликује,** aliquem некоме, са inf. Att. 6, 1.

decĭdo, cĭdi 3. (de-cado) 1) **спасти:** ex equo in terram Eum. 4, 2. — 2) прен. пасти = бити упропашћен, оборен: perfidiā amicorum Eum. 11, 5.

decĭpio, cēpi, ceptum 3. (decapio) **преварити, омануги,** aliquem некога, Alc. 5, 2. Dat. 9, 4.

de-clāro 1. (clarus јасан), учинити јасним. 1) **показати:** navem ducis alicui Hann. 11, 2. — 2) прен. доказати, показати: aliquid in aliis rebus (нешто у другим приликама), in liberis tuendis Iph. 3, 2. — 3) описати, јасно представити: res breviter Att. 18, 6. imaginem consuetudinis atque vitae Epam. 1, 3.

decōrus 3. (decet) **пристојан, прикладан:** Praef. 6.

decrētum, i, n. (управо part. perf. pass. од decerno) **одлука:** decreta (закључене осуде) confirmare Phoc. 3, 2.

decreturus гл. decerno.

de-curro, cucurri и **curri, cursum** 3. **стрчати;** трчати: in spatio Eum. 5, 5.

dedĭtio, ōnis, f. (dedo) **предаја, капитулација:** deditionem simulo претварам се, да хоћу да се предам Eum. 5, 7. a deditīone Milt. 7, 4.

dēdo, dedĭdi, dedĭtum 3. 1) **предати,** у војн. смислу aliquem alicui Eum. 10, 2. Hann. 9, 1. 12, 2; se dedere (alicui) предати се (некоме) на милост и немилост: Milt. 2, 4. Lys. 1, 2. Dat. 4, 5. — 2) прен. se dedere alicui rei одати се, посветити се нечем: rei

publicae јавним, државним пословима Them. 1, 3. litteris sermoniquè Them. 10, 1 (у неким издањима без se). duritiae Alc. 11, 4. fluctibus civilibus предати се струјама политичког живота, грађанским немирима Att. 6, 1; part. dedītus одан, alicui некоме Epam. 2, 2, у рђавом смислу vino epulisque Pel. 3, 1. rebus veneriis Alc. 11, 4.

de-dūco, duxi, ductum 3. 1) **одвести:** alqm Pydnam Them. 8, 5. alqm in aedem Proserpinae Dion 8, 5. alqm Athenas Phoc. 3, 4. quo куда Epam. 4, 5; извести: copias in campum Marathona Milt. 4, 2. classis ab utrisque in proelium deducitur Hann. 11, 1; умамити: exercitum in ea loca Eum. 4, 3. Особ. апсол. одводим насељенике, насељавам насеобину: non illi, qui initio deduxerant (sc. colonos) а не првобитни вођи насеобина Timol. 3, 2. — 2) прен. одучити: aliquem a victu pristino Dion 4, 5. — 3) довести: rem eo deducere, ut довести ствар дотле, да Dion 5, 6. rem utrorumque Epam. 8, 4. res eo deducitur, ut дотле се ствар доводи, дотле се долази, да Epam. 7, 1.

de-fatīgo 1. **уморити:** lectores plura enumerando Lys, 2, 1.

defectio, ōnis, f. (deficio) **одметање:** patris Dat. 7, 1.

defendo, di, sum 3. **бранити,** se moenibus Milt. 4, 4. Them. 4, 2. са ab од неког (= против некога), deos ab hoste Them. 7, 4. se a ceteris Hann. 10, 5; са самим акузативом: astu Them. 4, 1. Erycem Ham. 1, 2. patriam Them. 9, 2. Hann. 6, 1; cf. још Ages. 3, 5. Eum. 10, 2; пред судом in iudicio Phoc. 2, 3, где ab eodem од истога није = против истога, Timoth. 4, 2; defensus sum opibus alicuius брањен сам нечијом војеном силом Iph. 3, 2.

defensio, ōnis, f. (defendo) **обрана,** пред судом Epam. 8, 1.

de-fĕro, tŭli, lātum, ferre 3. 1) доле носити, **сносити:** nave deferri in Ciliciam доћи на лађи у Киликију Dat. 4, 4; прен. (з)бацити: aliquem ex regno ad fortunam Timol. 2, 2. — 2) донети, предати: alicui munera Att. 4, 2. — 3) дати, понудити: aliquid delatum (као понуду, као дар) accipere Epam. 4, 4. fortuna alicui aliquid defert (даје) Att. 19, 3; о звањима: предати, поверити: alicui honores висока звања, potestates пуномоћства Phoc. 1, 2. praefecturas Att. 6, 4. ad aliquem summam imperii Hann. 3, 1.

rerum summam намесништво, врховно заповедништво Eum. 5, 1. — 4) нешто доставити, јавити: aliquid alicui Them. 7, 2. Dat. 9, 2. Hann. 12, 2. de aliqua re Dat. 7, 1. ad aliquem (некоме) Dion 8, 4.

defĭcio, fēci, fectum 3. (de-facio) **отпасти, одметнути се:** Cim. 2, 4. Timoth. 3, 1. Dat. 2, 1. a rege Con. 3, 1. Ages. 7, 1. ab amicitia deficere распријатељити се Con. 2, 2.

deformĭtas, ātis, f. **ругоба** Ages. 8, 1.

de-hortor 1. **одвраћати:** Att. 10, 4. 21, 6.

deicio, iēci, iectum 3. (de-iacio) 1) **бацити доле, збацити, пообарати:** Hermas Alc. 3, 2. рефл. se in mare deicere скочити у море Chabr. 4, 3; se de superiore parte aedium deicere Dion 4, 5. — 2) прен. некога оборити, уклонити = убити: hoc deiecto пошто овај би оборен, после пада овога човека Thras. 3, 1.

dein, adv. = deinde, **за тим:** Milt. 5, 3. primum ... dein Timol. 3, 1.

deinde, adv. **за тим:** Eum. 5, 5. primum ... deinde Dion 6, 3. Epam. 1, 4. Att. 21, 6,

delecto 1. **наслађавати, веселити;** pass. delectari aliqua re уживати у нечем: facto et ornatu Dat. 3, 4. aliquo у некоме Dion. 2, 3. ventre (animo) delectari телесно (духовно) уживати Att. 14, 1.

delectus, ūs, m. гл. dilectus.

de-lēgo 1. **упутити:** ad aliquid на нешто Cato 3, 5.

deleo, ēvi, ētum 2. **уништити, сатрти, разорити:** barbaros Paus. 1, 3. Karthaginem Ham. 2, 1. urbem incendio (град пожаром уништити =) град спалити Them. 4, 1. bellum delere рат сасвим свршити, учинити му крај сасвим Alc. 8, 6.

delesse = delevisse, гл. deleo.

delibĕro 1. (de и libra, мера) мерити; 1) **размишљати, промишљати:** са зависном упитном реченицом (utrum ... an) Con. 3, 3. de rebus deliberare посаветовати се о стварима Eum. 7, 3. spatium deliberandi sibi relinquere оставити себи времена за промишљање Eum. 12, 3. — 2) питати за савет особ. пророчиште: mittere deliberatum (sup.) Milt. 1, 2. Them. 2, 6.

delicāte, adv. (delicātus) **фино, на фини начин:** multa delicate iocoseque facere много штошта израдити на фини и шаљиви начин Alc. 2, 3.

delictum, i, n. (delinquo) **преступ** Alc. 8, 4.

de-lĭgo 1. **привезати,** alqd in

aliqua re нешто за нешто: sarmenta in cornibus Hann. 5, 2.

delĭgo, lēgi, lectum 3. (de-lĕgo) **изабрати:** aliquem Arist. 3, 1. Lys. 1, 5. 3, 5. Alc. 3. 1. Epam. 7, 1. Ages. 1, 3. Timol. 1, 3; са два акуз. изабрати кога за нешто: aliquem sibi ducem Arist. 2, 3; са стварним објектом: locum Dat. 7, 3. diem Pelop. 2, 2, affinitatem alcs Att. 12, 1. — Part. delectus одабран: manus Milt. 1, 4. Pelop. 4, 2; subst. delecti изабраници: Milt. 1, 2. Them. 3, 1.

Delphi, orum, m. (*Δελφοί*), **Делфи,** град у грчкој области Фокиди са славним пророчиштем Аполоновим, Milt. 1, 2. Them. 2, 6. Paus. 1, 3.

Delphĭcus 3. **делфијски:** oraculum Lys. 3, 1; deus т. ј. Аполон Paus. 5, 2.

Dēlus, i, f. (*Δῆλος*), **Дел,** једно од кикладских острва у Егејском Мору. Arist. 3, 1.

Demādes, is, m. (*Δημάδης*), **Демад,** атински беседник и државник, противник Демостенов и вођ македонске странке у Атини, Phoc. 2, 2.

Demaenĕtus, i, m. (*Δημαίνετος*), **Деменет,** Сиракузанац Timol. 5, 3.

dēmens, tis (de и mens с ума) **сумануг, безуман, луд:** ratio Paus. 3, 1.

dementia, ae, f. **безумље, лудост** Pelop. 3. 2.

de-mergo, mersi, mersum 3. **утопити;** прен. **понизити:** aliquem, Dion 6, 1.

Demētrius, i, m. (*Δημήτριος*) 1) D. Phalēreus, Димитрије Фалеранин (Фалерон, атински приморски град), од 345—283 пре Хр., философ и беседник, Касандров намесник у Атини, Milt. 6, 4. Phoc. 3, 1. 2. — 2) D. Poliorcētes (*Πολιορκητής*. од *πολιορκεῖν* опсађивати), Д, Полиоркет (опсађивач градовâ), син Антигона, војводе Александра Великог, од год. 294 пре Хр. краљ македонски Reg. 3, 3, умр'о је 283.

demigrātio, ōnis, f. (demigro) **исељење** (реч, која је у рим. књижевности употребљена само Milt. 1, 2).

de-mĭgro 1. **иселити се, преселити се:** ex insula Milt. 2, 5. Corcyram Them. 8, 3; cf. Alc. 4, 5.

de-mōlior 1. **срушити, разорити:** propugnacula tyrannidis Timol. 3. 3. tectum Paus. 5, 2.

demonstro 1. **показивати:** locum digito Dat. 11, 5.

Demosthĕnes, is, m. (*Δημοσθένης*), **Демостен,** Атињанин (383—322 пре Хр.), највећи грчки беседник, противник

македонске странке Phoc. 2, 2. 3.

dēmum adv. **тек, истом:** nunc demum сад тек Timol. 5, 3.

denĭque adv. 1) **најпосле** Reg. 2, 2. — 2) у опште, у кратко, једном речју Pelop. 4, 3. Eum. 12, 2.

de-nuntio 1. **званично објавити:** са acc. c.-inf., Chabr. 3, 1.

de-pello, pŭli, pulsum 3. **отерати, протерати:** hostem terrā Alc. 8, 3. aliquem totā Siciliā Timol. 1, 2. gradu из згодног положаја Them. 5, 1. praesidia ex regionibus Paus. 2, 1; истиснути: aliquem de provincia Cato 2, 1. — 2) прен. отклонити: instans periculum Paus. 3, 5. servitutem a civitate скинути са државе ропски јарам, ослободити државу ропства Timol. 1, 1. aliquem a re depellere принудити некога да се прође нечег: a qua re depulsus принуђен да се овог предузећа прође Dat. 7, 3.

de-pingo, pinxi, pictum 3. **насликати:** pugnam Milt. 6, 3.

de-pōno, pŏsui, posĭtum 3. 1) **оставити** (на чување): amphoras in templo Hann. 9, 3. — 2) прен. оставити: imperium Timol. 3, 4. prius animam quam odium deponere пре пустити душу, него оставити се мржње Hann. 1, 3.

de-popŭlor 1. **опљачкати, опустошити:** Phrigiam Ages. 3, 2.

de-porto 1. **однети** некуда: sua omnia Salamīna све своје на Саламину Them. 2, 8. ossa in Cappadociam ad uxorem Eum. 13, 4; aliquem донети натраг некога Alc. 4, 3; прен.: triumphum deportare ex Hispania задобити тријумф (победу) над Шп. Cato 2, 1.

de-prĕcor 1. **молбом отклањати:** pericula, incommoda alicuius Att. 12, 2.

deprĭmo, pressi, pressum 3. (de-premo) **доле потискивати;** 1) потопити: naves Con. 4, 4. — 2) прен. ућуткати: preces Att. 22, 2.

de-pugno 1. **борити се:** ad depugnandum cogere принудити на одсудан бој Them. 4, 4.

Dercy̆lus, i, m. (*Δερκύλος*), **Деркил,** атински војвода, Фокионов друг у служби Phoc. 2, 4.

de-scendo, di, sum 3. (de-scando) **сићи:** huc Paus. 4, 4; о грађанима, који из града Атине, који више лежи, у пристаниште силазе: alicui obviam in Piraeum descendere сићи пред некога у Пиреј Alc. 6, 1; о персијском краљу, кад оставља своју престолницу и у оп-

ште унутрашњост своје земље: in Graeciam descendere сићи, отићи у Грчку Arist. 1, 5.

de-scisco, scīvi и **scii, scitum** 3. **отпасти,** ab aliquo од некога: Alc. 5, 1. Dat. 5, 5. 7, 1. Timol. 3, 1. Ham. 2, 3.

de-scrībo, psi, ptum 3. **описивати:** facta versibus Att. 18, 6,

de-sĕro, sĕrui, sertum 3. (series ред) отићи из реда, оставити, изневерити, aliquem: Dat. 2, 5. Timoth. 3, 4. Eum. 2, 4. 3, 1. 10, 2. Hann. 8, 3; qui deseruerant (eum) они што га (Антипатра) беху изневерили, што му се не беху придружили Eum. 5, 1.

desertus 3. adi., (управо part. perf. pass. од desero) остављен, пуст: regiones, urbes Timol. 3, 1. fana Timol. 3, 2. loca deserta Eum. 8, 5.

desiderium, i, n. (desidero) **тежња, чежња,** alicuius rei за нечим: virtutis notae alicuius за познатом врлином нечијом Cim. 3, 2; предмет чежње, т. ј. губитак: lacrimis dolorem futuri desiderii indicare (сузама бол будуће чежње показивати =) сузама показивати бол због губитка у будућности, сузама показивати како ће им тешко бити без њега Att. 4, 5.

desidĕro 1., 1) **тежити, чезнути** за нечим (чега нема ту) или за неким (кога нема ту): historiam contextam Att. 16, 3. aliquem Cim. 4. 1. alicuius imperatoris opera desideratur наново се жели услуга нечија (суделовање нечије) као војсковође Epam. 5, 3. diligentiam alicuius desiderare уздисати за обазривошћу нечијом, осећати потребу обазривости нечије Epam. 7, 1. — 2) искати, захтевати: tempus (cultus domesticus) aliquid desiderat Ages. 8, 4. Att. 13, 3.

de-sĭno, sĭi, sĭtum 3. **престати,** са inf. Them. 6, 4. Timoth. 3, 1. Epam. 5, 5. Att. 21, 5.

de-sisto, stĭti 3. **оканити се,** de aliqua re нечег: de contentione Timoth. 2, 2; престати, са inf.: Dion 3, 1. Epam. 8, 5. Hann. 1, 3. Cato 2, 4.

desperātio, ōnis, f. (despēro) **очајање:** aliquem ad desperationem adducere Eum. 12, 1. in desperationem pervenire Ham. 2, 3.

de-spēro 1. **очајавати** 1) intr., de aliqua re о нечем: de virtute Milt. 4, 5. de summis rebus Eum. 9, 2; — 2) trans., alqd очајавати о нечем, немати наде с обзиром на некога или нешто, са acc. c. inf. Them.

10, 4. С тога part. perf. pass. desperātus, као адјектив **изгубљен, онај који је у очајном стању** Att. 8, 6. Особито у апсол. аблативу, desperatis generi rebus пошто зета свога сматраше за изгубљена, пошто о стању зета свога очајаваше Dat. 6, 3. desperatis rebus очајавајући о успеху, у очајању **Hann.** 8, 2. desperatis rebus (provinciarum) изгубивши наду (да ће се одржати у провинцијама) Att. 8, 5.

despĭcio, spexi, spectum 3. (de-specio) **доле гледати**; прен. **презирати**, слабо ценити: aliquem Thras. 2, 2; alqd Pelop. 3, 2. Att. 6, 4.

de-spondeo, ndi, nsum 2. **обећати**, особ. верити: alicui filiam кћер с неким Att. 19, 4.

destĭno 1. **утврдити, одлучити:** са inf. Eum. 2, 4.

destĭtuo, ui, ūtum 3. (de-statuo) **оставити** (на цедилу), **изневерити:** aliquem Alc. 5, 4.

dē-sum, fui, esse; 1) **недостајати**, немати: alicui deest honos Timol. 3, 5. pecunia Dion 7, 2. stirps Epam. 10, 2. Eum. 1, 2. ulla res Att. 11, 1; alicui maledici deesse non possunt Ham. 1, 2. — 2) не бити ту (oppos. adsum), не бити при руци; alicui deesse не бити некоме при руци, изневерити некога Timoth. 1, 3. non deesse не изостати Att. 4, 4. nulli fides, opera, res familiaris deest никоме не изостаје заштита и т. д. Cim. 4, 3.

de-tĕgo, xi, ctum 3. **скинути кров:** aedis Iovis vetustate atque incuria detecta храм лишен крова Att. 20, 3.

detĕrior, ius, gen. oris, **лошији, слабији:** deterior peditatu пешадијом слабији; (нека издања имају у Eum. 3, 6 deteriore est peditatu [abl. qual.]: peditatu dimicavit, quo erat deteriore коју имаћаше слабију).

de-terreo, ui, ĭtum 2. **одвратити, задржати:** aliquem ab aliqua re некога од нечег, a deditione Milt. 7, 4. ab ea voluntate Dion 3, 3; Pass. deterreor дајем се одвратити, a conatu resistendi Dion 4, 5. hac religione (овом заклетвом) non est deterritus Dion 8, 5.

de-testor 1. **проклињати:** Timol. 1, 5.

de-trăho, xi, ctum 3. **свући, откинути:** signum печат Paus. 5, 1. — одузети: novem partes multae (gen.) девет десетина глобе опростити Timoth. 4, 1. pondus detrahere терет умањити Iph. 1, 4; прен. multum alicui detrahit, quod (субјекат реченица са quod)

много му шкоди то, што Eum. 1, 2. — 3) прен. одузимати, побијати цену (вредност): de aliquo некоме Chabr. 3, 3. de rebus gestis делима Timol. 5, 3.

detrimentum, i, n. (de-tero) **штета, губитак:** sine ullo detrimento exercitūs Hann. 5, 2. nullum detrimentum existimationis facere не претрпети никаква губитка по своје лепо име, ништа не изгубити од свог лепог имена Cato 2, 4. detrimentum rei familiari afferre нанети штету имању, оштетити имање Att. 2, 3.

dĕus, i, m. (plur. dei или di, Gen. deum м. deorum Lys. 3, 5) **бог:** Lys. 2, 5. 3, 1. Ages. 2, 5. Timol. 4, 4. dei publici богови целе земље, dei sui patrii своји отачаственни богови, богови свога места рођења, поред penates кућни богови Them. 7, 4; d. Delphicus = Аполон Lys. 3, 5. исто тако deus = Аполон Them. 2, 7.

de-ūtor, ūsus, sum 3. **ружно, свирепо поступати,** aliquo с неким: victo Eum. 11, 3.

de-vĕho, vexi, vectum 3. **одвести;** pass. devehor одвести се: nave Corinthum на лађи у Коринт, Dion 4, 1.

de-verto, ti, sum 3. скренути с пута, **навратити се:** domum Pelop. 2, 5.

de-vincio, vinxi, vinctum 4. **везати;** прен. задобити, освојити: aliquem liberalitate Alc. 3, 4. aliquem consuetudine Att. 1, 4.

de-vinco, vīci, victum 3. **победити, потући:** classem Them. 5, 3. Cim. 2, 2. Con. 5, 1. copias Con. 1, 2. exercitum Milt. 2, 2. Persas Eum. 8, 2. Athenas Pelop. 1, 3; aliquem Con. 2, 2; покорити: Cim. 3, 4. Chabr. 2, 2; прен. multorum obtrectatio unius virtutem devincit побеђује, савлађује Hann. 1, 2.

devius 3. (de и via) који лежи на страни од пута: iter devium странпутица Eum. 3, 5.

de-vŏco 1. **одазвати;** позвати на ручак. Cim. 4, 3.

devotio, ōnis, f. (devoveo) **проклињање, клетва** Alc. 4, 5.

de-vŏveo, vōvi, votum 2. **проклињати, клети,** aliquem Alc. 4, 5.

dexter, tra, trum (a и tĕra, tĕrum) **десни:** oculus Hann. 4, 3. manus Dat. 3, 2; dextra, ae као subst. десница, десна рука: dextrā datā Them. 8, 4, или само dextrā Dat. 10, 1 пруживши десну руку, руковањем; dextram missam accipere Dat. 10, 2 добити послату десницу = добити

свечано уверење. („dextram mittere“ шиљање свечаног уверења, биваше на ова два начина: персијски краљ даваше десну руку каквом свом заменику, а овај то исто чињаше некоме трећем; или краљ јављаше писмено, да даје десну руку зарад потврде свога уверења).

diadēma, ătis, n. (διάδημα), **дијадема,** врпца на чалми персијских краљева, знак краљевског достојанства Eum. 7, 2.

Diāna, ae, f. (код Грка: Ἄρτεμις), **Дијана,** кћи Јупитерова и Латонина, богиња месеца и лова Hann. 9, 3.

dĭcis gen. (од неупотр. nom. dix), само dicis causā (и dicis gratia) само зарад форме, привидно Att. 8. 5.

dico, dixi, dictum 3. 1) **рећи, казати, изјавити, говорити,** aliquid Lys. 4, 3. Epam. 8, 5. mendacium Att. 15, 1, vere dictum est истинито је причано Alc. 8, 4. Att. 11, 6. sicut ante dictum est као што је већ напред речено Dion 9. 5. de aliqua re говорити о нечем Epam. 1, 4; са acc. c. inf. Milt. 2, 4. 3, 5. Paus. 5, 5. Lys. 3, 2. Thras. 2, 3; са ne, рећи, да нешто не буде Dat. 5, 1. satis dictum est довољно је о томе говорено Epam. 10, 4. Reg. 3, 5. Hann. 5, 4. У пасиву лично: dicor, diceris и т. д. говори се, да ја, да ти и т. д. Them. 2, 6. 10, 1. Arist. 1, 3 и тако врло често. Ретко безлично dicitur са acc. c. inf. прича се, говори се, да Paus. 5, 3.

2) беседити, (јавно) говорити (као беседник у народној скупштини): Timol. 4, 2. diserte dicere Epam. 3, 2. apud aliquem пред неким Lys. 4, 3. exercitatus in dicendo извежбан у беседењу, извежбан беседник Epam. 5, 2. dicendo valere беседењем својим бити моћан, имати велики утицај као беседник Alc. 1, 2. Особито пред судом зарад одбране, pro se dicere беседити за себе, бранити се Milt. 7, 5; исто тако causam dicere бранити се пред судом Alc. 4, 3. Timoth. 4, 2. causam capitis dicere бранити се против оптужбе на смртну казну Iph. 3. 3. Phoc. 2, 3. 3, 3.

3) називати, у активу са два акузатива, alqm prudentem Att. 9, 1; у пасиву са два номинатива, omnes tyranni dicuntur Milt. 8, 3.

4) одредити, утврдити, longius quam dictum esset Att. 2. 4; обрећи, обећати, alicui aliquid Eum. 2, 2.

dictu, Supinum II.: incredibile dictu Hann. 6. 3.

dictātor, ōris, m. **диктатор,** ванредни, особито у време какве велике опасности изабрани поглавар у Риму, са неограниченом влашћу, но која је трајала највише шест месеци Hann. 5, 1. 3.

dictito 1. (frequent. од dico) чешће говорити, изјављивати: са acc. c. inf. Lys. 1, 4. Dion 7, 3.

dictum, i, n. 1) **реч, изјава, изрека:** Dion 6, 4. dicto (својом датом речју, својим обећањем) capti Milt. 2, 5. — 2) заповест: dicto (abl. causae) audiens sum alicui покоран сам некоме Lys. 1, 2. Iph. 2. 1. Dat. 2, 3.

dies, ēi, m. (и fem., у Непота само Chabr. 3, 1 diem certam praestituere), у плуралу свагда m. 1) **дан:** dies festus Dion 9, 1. Timol. 5, 1. dies natalis рођендан Timol. 5, 1. diem noctemque (један) дан и (једну) ноћ Them. 8, 7. dies noctesque дан и ноћ Dat. 4, 4; paucis diebus за неколико дана Milt. 3, 4. Hann. 6, 4. 10, 4. non ita multis diebus (и то) после не баш тако много дана Hann. 5, 3. postero die сутрадан Milt. 5, 3. Dat. 8, 3. minus diebus triginta Them. 5, 2. eodem die Cim. 2, 3. nullo die Cim. 4, 3. ante aliquot dies неколико дана раније Dat. 11, 2. die ipso, quo баш оног дана, кога Hann. 10, 5. die uno за један дан Epam. 5, 6. tertium diem трећи дан (= више од два дана) Eum. 11, 3. in dies из дана у дан Att. 21, 4. his diebus ових дана, т. ј. у последње време Att. 21, 6. — 2) дан одређен, рок: dies colloquii за договор одређен дан Dat. 11, 2. d. deligere ad alqd као термин изабрати за нешто Pelop. 2, 2. tempus et diem dare назначити дан и час (tempus) Pelop. 2, 5. fundum in diem emere купити земљиште са роком (за плаћање) одређеним Att. 9, 5. dies induciarum Ages. 3. 1. diem certam praestituere одредити рок Chabr. 3, 1. — 3) последњи дан (живота): diem obire или diem supremum obire навршити последњи дан живота = умрети, извековати.

differo, distŭli, dilātum, differre (dis-fero) I) trans. **разносити;** прен. 1) (говором) ширити, распростирати: differre rumorem, са acc. c. inf. Dion 10, 1. — 2) одлагати: res severas (serias) in crastinum Pelop. 3, 2. differendo (одлагањем, тешењем) negare Cim. 4, 2. — II) intrans.

бити различан, разликовати се: domus nulla in re a cuiusvis inopis atque privati (sc. domo) differt Ages. 7, 4.

difficĭlis, e (dis-facilis) Superl. difficillimus; 1) **тежак** (за извршење): quod difficilius putatur што се сматра за теже Timol. 1, 2; id quod erat difficillimum Att. 5, 4. 18, 2; difficile est тешко је, није лако, са другим супином, intellectu Att. 15, 1; са инф., omnia persequi Att. 11, 3. iudicare тешко је одлучити, Att. 12, 5. 16, 1; са инф. и дативом лица, Phoc. 1, 3; са acc. c. inf., Them. 8, 5; — 2) о карактеру, незгодан, самовољан: (homo) difficillimā naturā (abl. qual.) природе врло ћудљиве, Att. 5, 1.

diffīdo, fīsus sum 3. (dis-fido) **не уздати се, не веровати:** са acc. c. inf., Alc. 10, 4.

digĭtus, i, m. **прст:** locum digito demonstrare, Dat. 11, 5.

dignĭtas, ātis, f. 1) **достојанство:** propter dignitatem honores patent Att. 6, 2. — 2) врлином код других стечени достојни положај: a) (спољно) достојанство, част, углед, поштовање, уважење, уважено име: dignitate regia (abl. qual.) esse уживати краљевско поштовање, бити поштован као краљ Milt. 2, 3. magna cum dignitate vivere уживати велико поштовање, бити врло поштован Them. 8, 2. dignitate crescere Att. 21, 1. — b) особито високи положај (који неко заузима у држави или у грађанском животу), велика државна служба: dignitas equestris витешки ранг Att. 1, 1. pro dignitate према положају Eum. 4, 4. Att. 2, 2; principes civitatis pari dignitate (abl. qual.) Att. 19, 2. aliquem ad dignitatem perducere Phoc. 1, 4. dignitati servire бити роб свога положаја, радити на одржању свог положаја Att. 6, 5. — 3) о стварима, које заслужују, да их ценимо и да им се дивимо: a) достојанствен изглед, достојанственост: magna dignitas corporis велика достојанственост тела, врло достојанствен изглед Dion 1, 2. honesta dignitate (sc. corporis) esse бити смерног достојанства, бити господска изгледа Eum. 11, 5; b) величанственост, сјајност, красота: urbem dignitate aequiperare Them. 6, 1. aliquem vitae dignitate superare Alc. 11, 3.

dignus 3. **вредан, достојан,** aliqua re нечег: laude Epam.

1, 4. poenā Arist. 1, 1. personis Praef. 1. memoriā Chabr. 1, 1. Timoth. 4, 4. Reg. 1, 1.

digrĕdior, gressus sum 3. (dis-gradior) **разићи се,** отићи, уклонити се: digrediens одлазећи, при одласку Dat. 11, 4. procul ab aliquo Pelop. 5, 4.

dilābor, lapsus sum 3. (dis-labor) **разићи се, растркати се** Lys. 2, 3. Eum. 3, 4.

dilectus, ūs, (такођер delectus) m. избирање, **попис, рекрутовање** војникâ, Plur. novi, Hann. 6, 4.

dilĭgens, tis, (diligo) **обазрив, тачан, брижљив, савестан:** pater брижљив, штедљив Att. 1, 2; d. imperator војвода обазрив Con. 1, 1. veritatis diligens пријатељ истине Epam. 3, 1.

diligenter, adv., **брижљиво, пажљиво, савесно, тачно:** diligenter servire Them. 1, 3. dil. notare Dat. 11, 2. minus diligenter са одвећ мало брижљивости Con. 5, 3. non satis diligenter са недовољном брижљивошћу Thras. 4, 4. diligenter legationes obire Dion 1, 4. aliquid diligenter cognitum habere нешто тачно проучити, знати Att. 18, 1.

diligentia, ae, f. 1) **тачност, обазривост:** alicuius diligentiam desiderare Epam. 7, 1; pari diligentiā (abl. qual.) se praebere Hann. 7, 5. — 2) брижљивост, савесност, вредноћа: tanta diligentia officium suum praestare Att. 9, 4. multa industria et diligentia Cato 3, 4. curam diligentiamque in aliqua re adhibere Att. 21, 5; omnis diligentia alqd adfectat Att. 13, 5; штедљивост: potius diligentiā quam pretio parare Att. 13, 4.

dilĭgo, lexi, lectum 3. (dis-lego избирати) 1) **љубити, волети, миловати:** о пријатељима и знанцима Dion 2, 1. Epam. 4, 1. Att. 5, 4. 16, 2; о грађанима и т. д., према власнику Alc. 7, 3. Timol. 3, 4; — 2) обљубити: Paus. 1, 1. Ham. 3, 2.

dilucĭde adv. **јасно:** dilucide apparet Pelop. 1, 1.

dimĭco 1. **борити се:** у рату Milt. 5, 4. Alc. 8, 2. Dat. 7, 3. Ages. 2, 1. Eum. 3, 6. in terra (на суву) Them. 3, 1. ad dimicandum за борбу Dat. 6, 2. cum aliquo с неким Milt. 1, 2. Con. 4, 3. Pel. 4, 1. de aliqua re за нешто Eum. 10, 3. Hann. 8, 3; такођер ădversus aliquem против некога Milt. 4, 5. Reg. 3, 2; прен. de fama dimicare борити се за поштено име, за част Timoth. 4, 3.

dimĭdius 3. пола (dis-medius): dimidium spatium = dimidia

pars spatii пола (половина) пута Eum. 9, 1.

dimitto, mīsi, missum 3. (dis-mitto разашиљати) 1) **послати, одаслати, отпустити:** legatos Them. 7, 3. aliquem a se пустити некога Epam. 2, 2. Att. 4, 2. aliquem saucium ac fugatum Hann. 4, 1. neminem nisi victum dimisit никога није пустио непобеђена, никога није пустио а да га није победио Hann. 3, 3. — 2) прен. пропустити: occasionem, tempus Milt. 3, 3. Alc. 8, 6. imperium оставити Timol. 2, 3; са дат., предати, vitam alieno arbitrio Hann. 12, 5.

Dinon, ōnis, m. (*Δείνων*), **Динон,** грчки историчар, савременик македонског краља Филипа II., Con. 5, 4.

Diomédon, ontis, m. (*Διομέδων*). **Диомедон,** посланик краља Артаксеркса II. к Епаминонди Epam. 4, 1.

Dion, ōnis, m. (*Δίων*), **Дион,** шурак сиракуског тиранина Дионисија I; о њему је 10. vita.

Dionysius, i, m, (*Διονύσιος*) 1) Дионисије старији, сиракуски тиранин, родио се 431. а умро 367. пре Хр. Dion 1, 1. 3. 5. 2, 1. 4. Timol. 3, 3. Reg. 2, 2. — 2) Дионисије млађи, првога син и наследник Dion 1, 1. 2, 5. 3, 1. 3. 4, 2. 5, 1. 4. 5. 6. Timol. 2, 1. 3. — 3) Д., славан тивски музичар, учитељ Епаминондин Epam. 2. 1.

dirigo, rexi, rectum 3. (dis-rego) **управити:** navem eo d. управити онамо лађу Chabr. 4, 2. cursum d. узети пут, упутити се Milt. 1, 6.

dirĭpio, rĭpui, reptum 3. **разграбити;** прен. пљачкати, опљачкати: Lusitanos Cato 3, 4.

diruo, ui, ŭtum 3. (dis-ruo) **срушити, разорити:** muros Con. 4, 5.

dīs, Gen. **dītis** (постало од dives) **богат:** pater Att. 1, 2 (abl. diti); superl. ditissimus Alc. 2, 1.

dis-cēdo, cessi, cessum 3. 1) **разићи се, растркати се:** Them. 4, 4. diversi у разним правцима, на разне стране Dat. 11, 3. longe inter se discesserant на далеко се беху један од другог разместили Eum. 8, 3. — 2) отићи: ab aliquo од неког Alc. 8, 5. Dat. 5, 1; a foribus Dion 9, 1. ab Artemisio Them. 3, 4. inde Epam. 3, 3. Chabr. 2, 2. in Cappadociam Dat. 5, 6. domos suas својим кућама, у своју домовину Them. 4, 2. апсол. Milt. 7, 5. Alc. 10, 5. Особито о онима који се боре: pari proelio dis-

cedere разићи се после битке нерешене, отићи с бојишта са једнаким успехом Them. 3, 3. superior discedo одлазим с бојишта као победитељ, победитељ сам Dat. 8, 4. Ham. 1, 2. Hann. 1, 1; исто се тако преводи superior proelio discedo Eum. 10. 2. infectis rebus отићи ништа не свршивши Milt. 7, 5; maximā gloriā (abl. modi) a iudicio capitis изићи са највећом славом из парнице, у којој игра глава Eum. 8, 5. liberatus discessit би ослобођен Phoc. 2, 3.

dis-cerno, crēvi, crētum 3. **разликовати,** alqd Lys. 4, 2.

disciplīna, ae, f. (disco настављам се) **настава,** образовање; 1) (наставом и вежбањем прибављено) знање: d. militaris знање ратничко, вештина ратничка Iph. 1, 1. 2, 4 (обично значи d. m. војнички занат); — 2) plur. оно у чему се наставља, наставни предмети, науке: aliquem disciplinis erudire Epam. 1, 4.

disco, didĭci 3. **учити,** увидети, са acc. c. inf. Praef. 3; са inf., ex hoc (одовуд, тиме) facillime disci arbitrabatur Epam. 3, 2.

discrīmen, ĭnis, n. (discerno) одсудан час, **погибао, опасност:** Dat. 5, 4. Ages. 6, 2.

disertē adv. (disertus) **речито:** dicere Epam. 3, 2.

disertus 3. (dis-sero) **речит:** Alc. 1, 2. Timoth. 1, 1. Epam. 5, 1.

disicio, disiēci, disiectum 3. (dis-iacio) 1) **разбацати, разбити, распрштати:** copias barbarorum Milt. 2, 1. globum coniurationis (у неким издањима consensionis) Att. 8, 4. — 2) срушити, разорити: munimenta Eum. 5, 7. moenia Timol. 3, 2. arcem a fundamentis Timol. 3, 3. cetera propugnacula Timol. 3, 3. domum Hann. 7, 7.

dis-pālor 1. **лутати, растркати се,** понајвише у part. perf.: dispalati in agris Lys. 1, 2. multitudo dispalata Hann. 5, 2.

dis-penso 1. (frequent. од dispendo) тачно измерити, подједнако **поделити:** pecuniam dispensare новцем руковати; aliquem ad dispensandam pecuniam eligere изабрати некога за руковање ратном благајницом, за ратног благајника Con. 4, 1.

dispergo, spersi, spersum 3. (dis-spargo) **расути;** dispersi (расути, подељени =) појединце Them. 4, 2.

dispertio 4. (dis-partio) **поделити, разделити,** са акуз. ствари и дативом лицâ, међу

која се нешто подели: Dion 7, 1. Dat. 10, 2. Ages. 8, 4. Eum. 2, 1.

displĭceo, ui, ĭtum 2. (dis-placeo) **не допадати се, не свиђати се,** alicui некоме: consilium Them. 3, 1. crudelitas Dion 1, 3. facinus Dion 10, 1. displicet pluribus не свиди се већини, већина не одобрава Paus. 5, 5.

dis-pōno, pŏsui, posĭtum 3. **распоредити, поставити,** singulos Iph. 2, 2.

dis-pūto 1. **разлагати, говорити:** de re publica disputatur говори се о државној управи, разлаже се какво питање државне управе Epam. 3, 3.

dissensio, onis, f. (dissentio) 1) **неслагање:** dissensio unius противно мишљење, непристанак једног јединог Att. 8, 4. — 2) неслога, раздор: dissensio oritur Dion 6, 3.

dis-sentio, sensi, sensum 1. **не слагати се;** бити у завади: ab aliquo с неким Cato 1, 3; апсол. бити другог мишљења, пристати уз противну странку: quem (а да овај, т. j. Hicetas) non odio tyrannidis (sc. a Dionysio) dissensisse, indicio fuit, quod ... Timol. 2, 3.

dissĭdeo, sēdi, sessum 2. (dissedeo, седети одвојен **не слагати се, бити у непријатељству,** ab aliquo с неким, Hann. 10, 2; sensus dissidentes непријатељско мишљење Dion 8, 2

dis-simĭlis, e несличан, различан, са ген. лица: horum factis et moribus (abl. lim.) несличан овима (различан од ових) делима и карактером Chabr. 3, 4. mei dissimiles Phoc. 1, 4.

dissimilitūdo, ĭnis, f. **различност:** in aliquo est tanta dissimilitudo (контраст) Alc. 1, 4.

dis-sŏcio, 1. **раздвојити, поцепати:** animis civium dissociatis (abl. abs.) како грађани беху поцепани, код поцепаности грађанâ Att. 2, 2.

dis-solūtus 3. (dissolvo), **растројен;** прен. о лицима, неуредан, разуздан Alc. 1, 4.

dis-solvo, solvi, solūtum 3. 1) **растројити:** pontem dissolvere скинути мост Them. 5, 1. 9, 3. 2) прен. укинути: potestatem regiam Lys. 3, 5; раскинути: societatem Reg. 3, 2.

distĭneo, tĭnui, tentum 2. (disteneo) **држати растављено;** прен. litibus distineri парницама бити претрпан, сувише заузет (забављен) Att. 9, 4.

dis-trăho, traxi, tractum 3. **развући;** прен. о онима, који

се боре, раставити: Eum. 4, 2.

distringo, strinxi, strictum 3. (dis-stringo) **развући;** прен. tantis bellis districtus тако великим ратовима разнет Hann. 13, 2.

ditissimus гл. dis.

diū, adv. (управо стари абл. од dies). Comp. diūtĭus, Superl. diutissĭmē, a) **дуго,** о времену: Cim. 4, 1. Dat. 8, 1. 10, 3. tam diu quoad дотле док год Att. 11, 5. quam diu гл. quam. b) diutius, дуже, Milt. 8, 4. Alc. 5, 2. Chabr. 3, 1. Hann. 12, 5. Epam. 7, 5. Ham. 1, 3. одвећ дуго Cato 2, 2. quattuor mensibus diutius четири месеца дуже Epam. 7, 5. c) quam diutissime што дуже Alc. 8, 1.

diutĭnus 3. (diu) 1) **дуготрајан, дуг:** contentio Timoth. 2, 2. — 2) трајан: pax Epam. 5, 4. munera Thras. 4, 2.

diuturnĭtas, ātis, f. **дуго трајање:** belli Timol. 3, 1. externi mali Ham. 2, 1.

diuturnus 3. **дуготрајан, дуг:** laetitia Alc. 7, 1.

diversus 3. (part. од diverto) **различан;** 1) на разне стране: diversi discedunt Dat. 11, 3. — 2) прен. супротан, сасвим различан: natura Alc. 1, 4.

di-verto, ti, sum 3. (с пута) **скренути:** Thasum Lys. 2, 2.

dīves ĭtis богат (спор. облик dis ditis, абл. diti Att. 1, 2.): Alc. 1, 3. Att. 5, 1. Superl. divitissimus Phoc. 1, 2. ditissimus (овај облик упр. од dis) Alc. 2, 1.

divĭdo, vīsi, vīsum 3. **разделити, поделити:** Dion 7, 2. aliquid alicui нешто међу некога, agros civibus Cim. 2, 5. possessiones novis (civibus) Timol. 3, 2; а и са inter: inter se dividere поделити међу собом Thras. 1, 5; copias hiematum (sup.) разместити војску по зимовницима Eum. 8, 1.

divinātio, ōnis, f. **пророчки дар,** Att. 9, 1. 16, 4.

divīno 1. **слутити;** de aliqua re нешто: de exitu Ages. 6, 1.

divīnus 3, 1) **божанствен:** res divina света радња (служба), жртвовање Hann. 2, 4. — 2) богом надахнут, особ. о некоме, ко је обдарен пророчким даром, subst. divinus: divinus fuit показао се као пророк богом надахнут Att. 9, 1.

divitiae, arum, f. (dives) **богаство:** magnae divitiae Dion 1, 2. divitiae orbis terrarum све благо овог света Epam. 4, 2. cives ornare divitiis Them. 2, 3. divitias capere per aliquem Att. 7, 3.

divum (dium), **i,** n. **ведро небо,** **sub** divo под ведрим небом, на пољу Paus. 5, 2. Eum.5, 7.

dīvus 3. **божанствен;** 1) Divus „Божанствени“, надимак Гаја Јулија Цезара, који је после смрти обожаван, Att. 19, 2, а тако исто надимак и римских царева. —

do, dĕdi, dătum, dăre дати, 1) са акуз. А. каквог стварног објекта а) у правом смислу: amiculum Cim. 4, 2. librum Lys. 4, 3. Cappadociam Eum. 2, 2. castellum Hann. 2, 3. classem Milt. 7, 1. coronam pro meritis Thras. 4, 1. tripodem alci donum троножац некоме као дар или на дар Paus. 1, 3. epistulam (предати) Pelop. 3, 2. dotem Arist. 3, 3, gladium per fenestras Dion 9, 6. Grynium Alc. 9, 3. loricas linteas (завести) Iph. 1, 4. milites Milt. 4, 1. partem Timoth. 4, 1. pecuniam Arist. 3, 1. Cim. 4, 2. Epam. 3, 5. decem talenta ad alqd и т. д. Timoth. 4, 1. Att. 7, 1. 8, 6. praesidium Them. 8, 5. Epam. 4, 5. signum proelii знак за бој Milt. 7, 3. Iph. 2, 2. Hann. 11, 1. soporem Dion 2, 5. statuam (одобрити) Timoth. 2, 3. testimonium alicui ad alqm. Lys. 4, 1. vestitum Dat. 9, 3. — b) прен.: fortunam; par fortuna data est virtuti допала је Eum. 1, 1. aditum дати приступа Paus. 3, 3. dextram (пружити) Them. 8, 4. diem (одредити) Pelop. 5, 2. facultatem vivendi Att. 2, 2. fidem d. дати веру, реч Dat. 10, 1. imperium Milt. 3, 1. iusiurandum (положити) Hann. 2, 5. locum nocendi Ham. 1, 2. victum manus dare побеђен пружити руке (за везање) = прогласити се за побеђена, предати се Ham. 1, 4. negotium Alc. 10, 4. Con. 4, 1. Dion. 8, 2. 9, 3. occasionem Milt. 3, 3. Alc. 8, 5. Dat. 4, 1. Ham. 1, 2. o p e r a m d a r e u t (дати себи труда, да =) т р у д и т и с е, н á с т о ј а т и д а, Them. 7, 1. Dat. 5, 1. Con. 5, 2. Ages. 2, 3. Timol. 3, 3. Hann. 2, 2. operam dare, ne Dat. 3, 1. palaestrae operam dare ићи марљиво у школу рвања Epam. 2, 4. honoribus operam dare тражити звање Cato 1, 1. tantum operae rei familiari d. толико се трудити око управе имањем Att. 4, 3. poenas dare бити кажњен Milt. 3, 5. potestatem Ages. 2, 2. potestates Phoc. 1, 2. senatum допустити улазак у сенатску седницу Hann. 7, 6. summam belli Pelop. 5, 3. supplicium dare alicui бити љуто кажњен од неког Ages. 5, 2. tempus d. дати прилику Thras. 2, 2. Hann. 2, 3. tempus annuum d. дати годину дана времена

Them. 9, 4. tempus et diem dare одредити дан и час Pelop. 2, 5. vela ventis dare (предати једра ветровима =) одједрити Hann. 8, 2. veniam Them. 10, 1. Paus. 4, 6. Dion 2, 2. Eum. 6, 4. verba dare (дати празних речи =) преварити Hann. 5, 2.

B. са акуз. личног објекта: alqm adiutorem некога за помоћника Con. 4, 2. Chabr. 2, 2. collegas Alc. 3, 1. 7, 1. aliquem ad supplicium предати некога на погубљење Paus. 5, 5. alqm in consilium alicui за саветника Timoth. 3, 2. alqm in custodiam бацити некога у тавницу Eum. 11, 1. aliquam uxorem alicui за жену Cim. 1, 5. filiam in matrimonium d. удати кћер Reg. 3, 3. Ham. 3, 2. se dare adversariis alicuius придружити се Att. 9, 2. se dare duritiae одати се строгом начину живота Alc. 11, 4. se d. fluctibus civilibus предати се струјама државног живота Att. 6, 1.

2) са акузативом и герундивом: librum legendum dare дати књигу на читање Lys. 4. 3.

3) са два датива: muneri на дар Thras. 4, 2. Ages. 8, 6. Hann. 12, 3. crimini dare aliquid alicui некоме замерати нешто, некога прекоравати због нечег Epam. 8, 2.

4) са супином: nuptum dare удати Paus. 2, 3. Dion 1, 1. 4, 3.

dŏceo, dŏcui, doctum 2. 1) **учити** некога нешто или нечем, **настављати** некога у нечем, са два акуз.: alqm musicam Praef. 1; са инф.: phalangem impetum excipere Chabr. 1, 2. saltare doctus est (место обичнијег didicit) играти учио је Epam. 2, 1. — 2) разлагати, доказивати Pelop. 4, 1; са зависном упитном речен. Milt. 6, 1; са acc. c. inf.: Ages. 2, 1. Dat. 5. 3. Att. 19, 1.

docĭlis, e (doceo) **поучљив:** ingenium Dion 1, 2.

docilĭtas, ātis, f. (docilis) **поучљивост:** d. ingenii поучљивост духа Att. 1, 3.

doctŏr, ōris, m. (doceo) **учитељ:** litterarum Graecarum грчке књижевности Hann. 13, 3.

doctrīna, ae, f. 1) **настава.** — 2) ученост: Cato 3, 4. civitates humanitate doctrinaque praestare Att. 3, 3. humanitate et doctrina captus Att. 4, 1; научно образовање: aliquid non naturā (по природном осећању) solum, sed etiam doctrinā (услед научног образовања) facere Att. 17, 3. — 3) plur. наставни предмети, науке: in doctrinis aliquem antecedere Epam. 2, 2. aliquem doctrinis erudire, impertire Att. 1, 2.

Dodōna, ae, f. (*Δωδώνη*), **Додона,** град у Епиру са славним пророчиштем Јупитеровим: adoriri Dodonam (= Dodonaeum oraculum) насрнути на додонско пророчиште Lys. 3, 2.

dŏdrans, ntis, m. (постало од dequadrans, т. ј. as dempto quadrante, дакле 1 — $^1/_4$) **три четвртине** једне целине; heres ex dodrante наследник трију четвртина имања Att. 5, 2.

Dolŏpes, um, m. (*Δόλοπες*), **Долопи,** тесалски народ на острву Скиру Cim. 2, 5.

dŏlor, ōris, m. (doleo) **бол,** a) телесни, Att. 21, 3. 4. 6; b) душевни, dolor futuri desiderii (бол будуће чежње =) бол због губитка у будућности Att. 4, 5; quo dolore incensus (гневом због овога распаљен) iniit consilia Lys. 3, 1. dolori indulgere предати се тузи Reg. 1, 4.

dŏlus, i, m. **лукавство, превара:** nihil doli subest никаква се превара не скрива иза тога Them. 4, 5. sine dolo без л., т. ј. верно и поштено Ages. 2, 4. dolo преваром, лукавством Dat. 10, 1. Reg. 3, 4. Hann. 5, 3. 10, 4.

domestĭcus 3. (domus) 1) **кућевни, домаћи:** cultus domesticus домаћи живот Att. 13, 3. rebus domesticis interesse Att. 13, 7. domestico summo genere esse бити из врло угледне домаће породице, припадати породици која је у домовини врло угледна Eum. 1, 3. opes domesticae своја домаћа снага, средства своје (рођене) земље Hann. 10, 2.

domicilĭum, i, n. (domus) 1) **стан, пребивалиште:** domicilium sibi constituere настанити се Them. 10, 2; двор: domicilia ipsius in Caria erant Ages. 3, 1. — 2) прен., седиште: imperii orbis terrarum власти над целим светом (о Риму) Att. 13, 3.

domĭnātio, ōnis, f. (dominor) **власт, господарство:** Milt. 3. 4. 3, 5. 8, 3. Them. 7, 6. impotentem dominationem refringere сломити неограничену власт Lys. 1, 4.

domĭnātus, ūs, m. (dominor) **власт, господство:** dominatum imperio tenere одржавати се у власти (неограниченом) силом Reg. 1, 2.

domĭnus, i, m. **господар, власник:** d. navis Them. 8, 6.

Domitius, i, m. Cn., **Кнеј Домиције,** римски консул г. 32. пре Хр., Att. 22, 3.

dŏmus, ūs, f. **кућа,**

1. кућа, са правим значењем; Dion 9, 1. Ages. 7, 4. Hann. 7, 7. 12, 4. Att. 13. 2. 4. amoe-

nitas domus Att. 14, 2. in domo eius Lys. 3, 5. in domo sua Alc. 3, 6. domo (abl. instr.) se tenere бити у својој кући Epam. 10, 3. ex domo in domum migrare ићи из куће у кућу Att. 22, 1.

2. завичај: domum Chersonēsi habere Milt. 2, 4.

3. седиште, боравиште: urbem et patriam (за постојбину) et domum (за боравиште) habere Att. 3, 3.

4. кућа = породица: mala in domum alicuius inferre Them. 9, 2. domus et familiae inimicissimi највећи (заклети) непријатељи куће и породице Eum. 6, 3. Као адверби употребљавају се облици:

1. **dŏmi,** на питање: где?, код куће: domi se tenere бити, остати код куће Dion 9, 1. domi quietus fuit Pelop. 4, 1. suae domi sacellum constituere у својој кући Timol. 4, 4. domi in propatulo слободно и отворено код куће Hann. 9, 3; domi natus domique factus у кући Att. 13, 4; код куће = у постојбини, у своме завичају: Milt. 4, 4. Epam. 6, 3. Hann. 1, 2. Att. 7, 2. domi bellique у миру и у рату Alc. 7, 1.

2. **dŏmum,** на питање? куда (камо)?, кући: domum suam Timoth. 1, 3. Ages. 7, 3. domum suam invitare позивати кући својој, позивати к себи Att. 13, 6. domum alicuius devertere навратити се у кућу нечију Pelop. 2, 5. domum ad se admittere пуштати к себи у кућу Timol. 1, 5; кући = у завичај, у отаџбину: Paus. 2, 6. 3, 4. 5. Cim. 2, 4. Lys. 4, 2. Alc. 4, 3. 7, 4. Con. 2, 4. Chabr. 3, 1. Timoth. 3, 5. Hann. 7, 4; domus suas својим кућама, у свој завичај Them. 4, 2.

3. **dŏmo,** на питање: одакле?, од куће, из завичаја: Milt. 1, 5. 2, 4. Ages. 4, 1. Hann. 8, 1.

donĭcum (donec-cum старији облик место donec) coni., док не Ham. 1, 4.

dōno 1. 1) **даровати,** alicui aliquid некоме нешто: Them. 10, 3. Con. 4, 5. Ages. 8, 6. 9, 4. Att. 4, 4. — 2) обдарити, наградити, aliquem aliqua re некога нечим: Them. 10, 2. Alc. 6, 3. Con. 4, 2. Dion 10, 3. Dat. 3, 5. Pelop. 5, 5. Ages. 3, 2. 7, 2. Att. 2, 6.

dōnum, i, n. **дар, поклон:** d. alicui dare Paus. 1, 3.

dōs, dōtis, f. **мираз,** Arist. 3, 3.

Drusilla, ae, f., Livia Drusilla **Ливија Друсила,** жена Тиберија Клаудија Нерона, с којим је родила два сина, потоњег цара Тиберија и Друза,

победитеља над Германцима; од год. 88. беше удата за Цезара Октавијана, који је после као цар добио име Augustus; Att. 19, 4.

dubĭto 1. 1) **сумњати, сумњати се:** quod nemo dubitat Hann. 1, 1; са зависном упит. реченицом: dubito quem ad modum exponam не знам право, како да представим Pelop. 1, 1; dubito an не знам да л' не, dubito an hunc primum ponam не знам да л' да овог не сматрам за првог = готово бих овога метнуо на прво место Thras. 1, 1; non dubito не сумњам, у Непота готово свагда са acc. c. inf., скоро = уверен сам: Praef. 1. Milt. 3, 6. Lys. 3, 5. Alc. 9, 5. Ages. 3, 1. 4. Eum. 2, 3; само један пут са quin (да), Hann. 11, 2. — 2) устезати се, скањивати се, понајвише са негацијом и са инф.: non dubito confligere Pelop. 5, 3. venire ne dubitaret нека се не устеже доћи Ages. 4, 1; упор. још Hann. 2, 4. 11, 3.

dubĭus 3. **сумњив, неизвестан:** nemini dubium est, quin (да) Hann. 2, 5, са acc. c. inf. Con. 1, 3. — Subst., sine dubio без сумње, извесно Ages. 7, 1. Hann. 9, 1. Timol. 1, 1; illud sine dubio (sc. facio) ово пак без устезања Thras. 1, 1.

ducenti, ae, a, (duo-centum) num. card., **двеста,** Timoth. 1, 2. milia, Milt. 4, 1.

dūco, duxi, ductum 3. **водити, вући.**

1) водити, у правом смислу: bestiam Dat. 3, 2. in convivium водити, повести са собом на гозбу Praef. 6. ad regem водити пред краља Dat. 4, 5. 5, 1. ad mortem водити на смрт Phoc. 4, 3. aliquem secum d. повести, узети са собом Milt. 2, 1. 3, 1. Ham. 3, 1. Hann. 3, 3; особ. водити војску некуда: exercitum или milites Epam. 7, 3. Pelop. 1, 2. Eum. 3, 3. exercitus (plur.) предводити Eum. 13, 1. adversus aliquem Epam. 7, 3. Att. 4, 2. naves Hann. 8, 4. sua tollere secumque ducere своје (благо) узети па са собом однети Hann. 9, 4. — aliquam uxorem ducere (неку узети за жену =) оженити се неком Them. 1, 2. Cim. 1, 2. Epam. 5, 5. 10, 1. Прен.: bellum ducere одуговлачити рат Alc. 8, 1. Dat. 8, 5. tempus ducere отезати ствар Them. 7, 1. — Приволети, побудити, нарочито Part. ductus приволен, побуђен нечим, more ductus Cim. 1, 2; falsā suspicione ductus заведен Dion 10, 1; често се ductus преводи препозицијом из или од: caritate patriae ductus из

љубави к отаџбини Alc. 5, 1. studio philosophiae Att. 12, 3.

2) држати, сматрати за нешто, у активу са два акуз., у пасиву са два номинатива: eam victoriam praeclaram ducebat ону победу сматраше за славну Timol. 2, 2. dignus ducitur сматра се за достојна Arist. 1, 3. quae omnia grata et laude digna ducuntur све ово сматра се за угодно и за вредно похвале Epam. 1, 2. victor ducitur сматра се за победитеља, важи као победитељ Ages. 3, 6. nefas ducere сматрати за грех, налазити за срамно Epam. 7, 1. Att. 17, 2. satius ducere налазити за боље, са инфин. Eum. 6, 5. Timol. 1, 3, са acc. c. inf. Pelop. 1, 3. gloriosius ducere сматрати за славније, часније, са si Ages. 4, 3. continentis duci debet са inf. мора се сматрати за знак умерена карактера Att. 13, 4.

3) мислити, са acc. c. inf.: Alc. 7, 2. Timoth. 4, 3. Epam. 7, 1.

4) са дативом, уписивати: laudi ducitur са inf. уписује се у похвалу, Praef. 4.

ductus, ūs, m. (duco) **предвођење, управа:** suo ductu (под) његовим предвођењем Paus. 1, 3. quorum ductu чијом управом, под чијим предвођењем Dat. 5, 4.

dulcis, e сладак; прен. угодан: quibus libris (abl. comp.) nihil est dulcius iis, qui од ових списа није ништа угодније онима, који и т. д. Att. 18, 4.

dum, coni. 1) **док,** обично са ind. praes., који се преводи имперф. или перфектом несвршених глагола: dum haec geruntur док се ово догађаше, догађало Dat. 5, 1. Eum. 5, 1. Hann. 12, 1; упор. још Lys. 4, 2. Dat. 4, 4. Eum. 5, 7; а при једнаком субјекту главне и споредне реченице преводи се dum и ind. praes. глаголским прилогом садашњег времена: dum primus studet portum intrare, ipse sibi perniciei fuit гледајући да први уђе у пристаниште, био је сам себи на пропаст Chabr. 4, 2; ређе са ind. imperf., dum res divina conficiebatur Hann. 2, 4; и са ind. perf., dum studuit Reg. 2, 2; са конјунктивом: dum ipse abesset Milt. 3, 1. — 2) док не, са конјунктивом: dum res conficeretur Timol. 1, 4. exspectandum, dum se ipsa res aperiret док се сама ствар не изда Paus. 3, 7.

duo, duae, duo, num. card. **два, оба** (поменута): consules Hann. 4, 4; victoriae Them. 6, 3. civitates Cim. 3, 3. impera-

tores Timoth. 3, 3; duo eodem nomine (abl. qual.) оба имењака (т. ј. оба Артаксеркса) Reg. 1, 5.

duodĕcim, num. (duo и decem), **дванаест,** Pelop. 2, 3.

duplex, ĭcis (duo и plicare ширити) **двострук:** duplex amiculum Dat. 3, 2. — 2) прен. двојак: duplex memoria (приповедање), Hann. 8, 2.

duplĭco 1. **удвојити:** duplicavit modum hastae удвоји меру копља, т. ј. начини копље још једанпут толико дугачким Iph. 1, 3.

duritĭa, ae, f. **тврдина;** прен. отврдлост, страго живљење: duritiae se dare Alc. 11, 4.

dūrus 3. **тврд;** прен. тежак: durum initium adulescentiae Cim. 1, 1.

dux, dŭcis m. (duco) **вођ:** какве странке Att. 6, 4. d. adversariae factionis Phoc. 3, 2. tyrannorum Thras. 2, 7; особ. у војн. погледу: aliquo duce uti имати, узети некога за вођа Milt. 1, 2. duces sibi deligere Arist. 2, 3; често abl. absol. duce aliquo под нечијим предвођењем: quo duce под чијим предвођењем Arist. 2, 2. illo duce под његовим предвођењем Paus. 1, 2. Pisandro duce под предвођењем Писандровим Con. 4, 4. duce Pharnabazo Dat. 3, 5. duce Pelopida Epam. 10, 3. Pelop. 3, 3. Agesilao duce Ages. 5, 2; с тога војсковођа, заповедник: Paus. 1, 2. (dux Spartae) Paus. 2, 3. Lys. 3, 5 Alc. 3, 1. Con. 4, 3. Iph. 1, 1. 2, 1. Chabr. 2, 1. Dat. 5, 1. Timoth. 4, 4. Epam. 7, 1. Eum. 12, 1. (horum bellorum duces) Cato 3, 4. summus dux врховни заповедник Con. 2, 3, али in summis ducibus међу најзнатнијим војсковођама Chabr. 1, 1; према imperator, врховни заповедник, значи dux подзаповедник, Eum. 9, 1. а и заповедник појединог одељења Iph. 2, 2. delectae manus Pelop. 4, 2; dux sum mari имам на мору врховно заповедништво, имам старешинство (хегемонију) Timoth. 2, 2. et mari et terra dux sum Arist. 2, 3.

dynastes, ae m. (δυνάστης) **власник,** особ. кнез какав, који је зависан од другог ког краља, н. пр. персијског — клетвеник, Dat. 2, 2. Plur. уз reges Ages. 7, 3.

E.

e гл. ex.

eā (sc. parte, viā) adv., туда, онуда; ea ... qua онуда ... куда Hann. 3, 4.

eādem (sc. viā) adv. **такође туда;** qua ... eadem којим путем ... оним истим Them. 5, 2.

edictum, i, n. (e-dicere објавити) **едикат, објава, службен оглас,** наредба ког римског чиновника, особито претора или цензора, којом при ступању у службу објављиваху начела и правила, по којима ће да врше службу своју: res novas in edictum addere уметнути нове прописе у цензорски едикат Cato 2, 3.

edĭtus 3. (part. од edo) **узвишен, висок:** locus Ages. 6, 2. conclave соба у горњем спрату Dion 9, 1.

ē-do, dĭdi, dĭtum 3. **издати;** 1) објавити: libros in vulgus (за публику) Att. 16, 3. haec hactenus Attico vivo edita a nobis sunt све ове досадање ствари издате су од нас за живота Атикова Att. 19, 1. editis mandatis (abl. abs.) ако ми писмено саопштиш своје налоге (или пуномоћства) Con. 3, 3. — 2) распрострети: in vulgus edere пустити глас у војску, распрострети глас у војсци, са acc. c. inf. Dat. 6, 4.

edŭco 1. **васпитати,** aliquem, Alc. 2, 1, Dion 4, 3.

e-dūco, xi, ctum 3. **извести:** copias ex urbe Milt. 5, 2. exercitum in aciem Eum. 3, 6. copias ex navibus, ex classe извести војску (из лађа) на суво Milt. 7, 2. Cim. 2, 3..

ef-fĕro, extŭli, elātum, efferre (ex-fero) 1) **изнети, однети:** aliquem de templo некога из храма Paus. 5, 4. ex acie Eum. 4, 1; sua понети са собом своју имаовину Epam. 4, 4; особ. о мртвацима: изнети = сахранити: Arist. 3, 2. Cim. 4, 3. Dion 10, 3. Eum. 4, 4. Att. 17, 1. 22, 4. — 2) прен. изнети (на јавност), распрострети, објавити: res effertur ствар износи се на јавност, излази на видело Dion 8, 4; efferre aliquem уздизати некога, fortuna effert aliquem срећа уздиже (подиже) некога Dion 6, 1. alqm summis laudibus обасипати некога највећим похвалама, ковати га у звезде Lys. 4, 2. Alc. 11, 1. alqm ad (in) caelum уздизати некога до неба Dion 7, 3. Part. elātus занет, занесен: opibus, fortunā Milt.

7, 2. Alc. 7, 3. victoriā Paus. 1, 3. Lys. 1, 3.

effĭcio, fēci, fectum 3. (ex-facio) **израдити:** Milt. 3, 4. Paus. 2, 5. Alc. 7, 2. Con. 5, 1. Cato. 2, 2. Att. 8, 3; ca ut Alc. 11, 6. Thras. 3, 3. Con. 2, 1. Ages. 3, 3. Eum. 3, 6. 7, 3. 9, 2. Timol. 2, 2. Hann. 3, 4. 7, 5. Att. 5, 4. 12, 1; израдити = створити, alqd in aliquo (о природи) нешто код некога Alc. 1, 1; efficere = facere: classem саградити флоту Them. 2, 3; eff. = conficere скупити: magnam multitudinem serpentium Hann. 10, 5.

ef-flo 1. (ex-flo) **издунути;** animam пустити душу, издануги Paus. 5, 4.

effringo, fregi, fractum 3. (ex-frango) **обити, провалити:** fores Dion 9, 6.

ef-fŭgio, fūgi, fugĭtum 3. (ex-fugio) 1) intrans., **побећи, утећи,** Con. 5, 4. ex vinculis publicis Paus. 2, 2. ex praesidiis Eum. 2, 5. — 2) trans., са акуз. лица или ствари, утећи од неког (нечег), избећи (нешто): invidiam Them. 8, 1. Chabr. 3, 2. Eum. 7, 1. incendium Alc. 10, 6. insidiantes Hann. 6, 4. pericula Att. 7, 3.

effūsus 3. (part. од effundo излевам) **изливен;** понајв. прен. прекомеран, претеран: honores Milt. 6, 2. ambitus Att. 6, 2.

ĕgo, pron. 1. лица, **ja,** Con. 3, 4.

ĕgŏmet, појачано ego, **ja сам,** Att. 21, 5.

egrĕdior, egressus sum 3. (ex-gradior) **изићи, отићи:** extra vallum Hann. 5, 2. inde Them. 8, 4. Dat. 4, 4. unde erat egressus одакле беше дошао Hann. 11, 2; e navi egredi изићи на суво, извести се Alc. 6, 3; апсол. egredere propere одлази брзо одавде Epam. 4, 3.

egrĕgius 3. (e grege из стада, масе) изабран; **изванредан, одличан:** industria Ages. 3, 2.

eĭcio (eiicio), eiēci, eiectum 3. (e-iacio) **избацити,** особ. отерати, протерати: undique eiectis (sc. iis), qui Lys. 1, 5. urbe et insula из града и са острва Cim. 2, 5; прогнати: e civitate Them. 8, 1. e re publica Alc. 4, 6; eicere in exilium отерати у изгнанство = прогнати Pel. 1, 4. 3, 3.

ēius-mŏdi, adv. (управо gen. од is и modus) те каквоће, **такав:** eius modi genera opsonii такове врсте смока Ages. 8, 4. id eius modi erat то (т. j. тај поступак) беше такве последице, то имађаше ту последицу Dion 7, 2.

e-lābor, lapsus sum 3. **умаћи, утећи,** Eum. 4, 3.

e-labōro 1. **радити,** tam cupide, ut Arist. 1, 4.

elāte, adv. (elatus од effero) **охоло, обесно,** comp. elatius: elatius se gerere понашати се још охолије, одвећ охоло Paus. 2, 2.

elĕgans, antis (eligo) **одабран, фини, одличан:** el. (erat), non magnificus беше човек фина укуса, а не, који погибе за красотом Att. 13, 5. poëta elegantissimus Att. 12, 4.

elegantia, ae, f. (elegans) **одабраност, финоћа:** el. vitae фини начин живота, фино понашање у животу Att. 19, 2.

elephantus, i, m. (*ἐλέφας*) **елефант, слон,** Eum. 11, 1. Hann. 3, 4.

elicĭo, cui, cĭtum 3. (e-lacio) **измамити:** epistulas eius писма од њега Att. 20, 2.

elĭgo, lēgi, lectum 3. (e-lego) **изабрати:** aliquem e numero suorum Dion 9, 3. sui simillimum Dat. 9, 4; ad alqd за нешто: ad pecuniam dispensandam Con. 4, 1.

Elis, Elĭdis, f. (*Ἦλις*) **Елида,** област на западној обали пелопонеској, Alc. 4, 4.

eloquentia, ae, f. (eloquens) **речитост:** Arist. 1, 2. Dion. 3, 3. Epam. 5, 1. 6, 1. 6, 4. eloquentiae principatum tenere заузимати прво место као беседник Att. 5, 4. satis eloquentiae довољно речитости. говорничког дара Cim. 2, 1.

Elpinīce, ae, f. **Елпиника,** сестра Кимонова, Cim. 1, 2. 4.

e-lūceo, luxi 2. **светлити,** особ. прен. уз лични субј.: virtutibus Paus. 1, 1; уза ствари субј.: inventum eius Chabr. 1, 1. eloquentia eius maxime eluxit р. његова показала се у најсјајнијој светлости Epam. 6, 4.

ĕmax, ācis, (emo) **који радо купује;** minus emacem esse нерадије куповати, мање куповати Att. 13, 1.

emendo 1. (e и mendum мана) **поправити, изгладити:** vitia virtutibus Them. 1, 1.

e-mergo, si, sum 3. **извадити;** прен. se emergere ex malis испливати из неприлика, опростити се опасности Att. 11, 1.

e-mĭneo, ui 2. **помаљати се, одликовати се:** altius eminere сувише се одликовати Chabr. 3, 3.

eminiscor, ementus sum 3. **измислити:** bona Alc. 2, 1.

emĭnus adv. (e и manus) **из далека:** tela mittere Alc. 10, 6. sparo aliquem percutere Epam. 9, 1.

e-mitto, mīsi, missum 3. **изаслати:** exercitum in Asiam

Ages. 2, 1. aliquem (e custodia) пустити некога (из затвора) Cim. 1, 1. animam em. (sc. e corpore) пустити душу, издахнути Epam. 9, 3.

ĕmo, ēmi, emptum 3. **купити:** fundum Att. 9, 5.

Emphylētus, i, m. **Емфилет,** име једног пријатеља Фокионова, Phoc. 4, 3.

e-narro 1. **испричати, исприповедати, приповедати:** vitam Pelop. 1, 1.

ĕnim coni. 1) **јер, та, то јест,** на много места; — 2) на пример: Praef. 6. Epam. 1, 2. neque enim Cimoni fuit turpe ... на пример за К. није било стидно, Praef. 4.

Ennius, i, m. Q. Кв. **Енције,** један од најстаријих римских песника, 239—169 пре Хр., прославио се особито својом епском песмом „Annales" и својим трагедијама, Cato 1, 4.

e-numĕro 1. **избројити, набројити, навести:** plura de eodem Lys. 2, 1. omnia proelia Hann. 5, 4. familiam ordine Att. 18, 3.

e-nuntio 1. (нешто потајно) **исказати,** без обј. ne enuntiaret да се не излане Paus. 4, 6

ĕo, īvi (ii), ĭtum, īre ићи: ad cenam Praef. 4. ad Dionem Dion 9, 3. Sardes ићи, марширати у Сард, sc. cum exercitu Ages. 3, 5. obviam alicui некоме на сусрет Milt. 4, 4. subsidio (dat. fin.) alicui некоме у помоћ отићи Ages. 8, 2. ire in ius de sua re ићи у суд због своје ствари, бити пред судом као тужилац због своје ствари Att. 6, 3. infitias ire порицати Epam. 10, 4; (лако) проћи: Hann. 3, 4. Са првим супином за назначење намере: eo spectatum ludos идем да гледам јавне игре, Reg. 2, 1. — iri зарад описивања инфинитива fut. pass. Att. 13, 6.

eō adv. (is) 1) локално: **тамо, онамо,** уз верба мицања: Milt. 2, 4. Them. 8, 6. Paus. 4, 4. 4, 5. Cim. 2, 2. eo impetum facere Ages. 3, 1. copias eo contrahere Ages. 3, 1. Chabr. 4, 2. Dat. 3, 1. 9, 3; а и за назначење тренутка особ. usque eo quoad дотле, док не Epam. 9, 3. У прен. значењу: hoc eo valet, ut ово смера на то, да Them. 4, 4; за назначење ступња, дотле: Ham. 2, 4. rem eo deducere, ut Dion 5, 6. res eo deducitur, ut Epam. 7, 1. Ham. 4, 3. usque eo despicere, ut тако презирати, да Pelop. 3, 1. usque eo ... non тако не Dion 4, 5. — 2) каузално, с тога, за то, Con. 1, 2. Timol. 4, 1. са идућим quod

(што) Alc. 8, 1. Eum. 11, 5. — 3) као abl. differentiae уз компаратив, то, у толико: eo libentius Ages. 6, 3; eo minus, eo magis, eo secius гл. minus, magis, secus.

eōdem adv. **такође тамо, на исто место:** Paus. 4, 1. 5, 5 (eodem, quo). Dion 2, 3. 5, 1. Timoth. 3. 3. 3, 4. Ages. 8, 2. Hann. 11, 2. Att. 2, 3. huc eodem такођер онамо (тамо) Phoc. 3, 3.

Epaminondas, ae, m. (*Ἐπαμεινώνδας*), **Епаминонда,** славни војвода тивски, Epam. 1 и т. д. Praef. 1. Iph. 2, 5. Ages. 6, 1.

ephēbus, i, m. (*ἔφηβος*), **младић** од 16—20 година: postquam e. factus est Epam. 2, 4.

ephemĕris, ĭdis, f. (*ἐφημερίς*) **дневник,** за бележење дневних издатака и примања, Att. 13, 6.

Ephĕsus, i, f. (*Ἔφεσος*), **Ефес,** град на западној обали Мале Азије Them. 8, 7. Ages. 3, 2.

ephŏrus, i, m. об. plur. (gen. pl. ephorum, Ages. 4, 1) (*ἔφορος* упр. надзорник) **ефор,** на годину дана изабрани чиновник у Спарти; њих беше 5; с временом задобише највећу власт у држави, и имадоше право надзора и укора над свима чиновницима и грађанима, шта више и над краљевима, Them. 7, 2. Paus. 3, 5. 5, 1. Lys. 4, 1.

epĭgramma, ătis, n. (*ἐπίγραμμα*) **натпис:** inscribere, Paus. 1, 3.

Epirōtes, ae, m. (*Ἠπειρώτης*), **Епиранин,** становник грчке области Епира, Timoth. 2, 1. Reg. 2, 2.

Epirotĭcus (*Ἠπειρωτικός*) 3. **епирски:** possessiones, Att. 14, 3.

Epīrus, i, f. (*Ἤπειρος*), **Епир,** западна област северне Грчке, Eum. 6, 1. Att. 8, 6. 11, 1. 2.

epistŏla, a и **epistŭla, ae,** f. (*ἐπιστολή*) **писмо:** Paus. 2, 5. Hann. 11, 2. Att. 20, 2. epistolam ad alqm mittere послати некоме писмо Them. 9, 2. Att. 16, 3. epistolam afferre Pelop. 3, 2. epistolam ab aliquo ad aliquem accipere примити писмо од некога за некога Paus. 4, 1. epistolae vincla laxare Paus. 4, 1. ep. solvere Hann. 11, 3. per epistolas писмима, преко писама Att. 7, 3.

epŭlae, arum, f. **јела, гозба, ручак:** vino epulisque obrui Dion 4, 4. vino epulisque dediti Pelop. 3, 1.

epŭlor 1. **гостити се, ручати:** luxuriosius Paus. 3, 2. simul ep. заједно јести Pelop. 2, 2.

ĕques, ĭtis m. 1) **коњаник;** plur. equites коњаници, ко-

њица: Milt. 4, 1. 5, 4. Them. 2, 5. Paus. 1, 2. Dion 5, 1. 3. Dat. 6, 3. Eum. 1, 6. 13, 1. — 2) витез (члан реда витешког, у Риму другог, из којег особито трговци произлажаху, и који с тога са свог богаства врло уважен беше): Att. 5, 1. 8, 3. 12, 1. 3, 4. 13, 6. 15, 3.

equester, tris, tre (eques) 1) **коњанички.** — 2) витешки: equestris dignitas витешки ред, витешко достојанство Att. 1, 1. ordo equester витешки ред Att. 19, 2.

equitātus, ūs m. (equus) **коњица:** Milt. 5, 3. Hann. 3, 1. према peditatus Eum. 3, 6.

ĕquus, i, m. **коњ:** Eum. 4, 2. Hann. 4, 1; equi militares ратнички коњи, коњи коњанички Eum. 5, 4; equum concitare Pelop. 5, 4. equo concitato vehi ad aliquem Dat. 4, 5.

Eretrĭa, ae, f. **Еретрија,** град на грчком острву Еубеји, Milt. 4, 2.

Eretriensis, e еретријски, Еретријанац Paus. 1, 3.

erga, praep. са акуз. **према, на** a) обично у пријатељском смислу: fides erga Athenienses Lys. 2, 2; b) а у Непота понајвише у непријатељском смислу уз crudelitas Alc. 4, 4. уз odium Dat. 10, 3. Ham. 4, 3. Hann. 1, 3. 10, 1.

ergō (ἔργῳ), praep. са ген. **након** стављеног субстантива, **због:** eius victoriae ergo Paus. 1, 3.

ergo, као завршна партикула, **за то, с тога, дакле:** Milt. 5, 2. 7, 5. Them. 4, 5. Alc. 6, 5. 10, 2. Thras. 4, 2. Dion 2, 2. Ages. 3, 6.

erĭgo, rexi, rectum 3. (e-rego) **подићи,** прен. **охрабрити:** Them. 1, 3.

erĭpio, ripui, reptum 3. (e-rapio) 1) **истргнути:** telum, из корица, Alc. 10, 5. — 2) отети некоме нешто: Asiam regi Con. 2, 3; id ad me ereptum (као отимачина) pervenisse Epam. 4, 4.

error, ōris, m. **погрешка:** Epam. 7, 1; in errorem inducere навести на танак лед, преварити, завести Hann. 9, 3.

erŭdio 4. (e и rudis, упор.: извести из суровости) **поучавати, настављати, образовати:** aliquem aliqua re некога у нечем настављати Epam. 4, 1. filium omnibus doctrinis дајем изобразити сина у свима наукама (струкама) Att. 1, 2. quibus (litteris) adeo eruditus est, ut у овима би тако изображен, ове тако добро научи Them. 10, 1. eruditus optimis artibus ваљано образован Att. 12, 4. eruditus sic, ut образо-

ван тако, као; таког образовања, као Epam. 2, 1, exercitum omni disciplina militari извежбати војску у свакој вештини ратничкој Iph. 2, 4.

e-rumpo, rūpi, ruptum 3. **избити,** о чиру: **отворити се, прокинути се** Att. 21, 3.

e-rŭo, rui, rŭtum 3. **ископати,** corpus Paus. 5, 5.

eruptio, ōnis, f. (erumpo) **испад:** eruptionem facere Thras. 4, 4.

Eryx, ȳcis, m. **Ерикс,** брег и град на западној страни Сицилије, не далеко од предгорја Дрепанума Ham. 1, 2. 5.

e-scendo, di, sum 3. (e-scando) **попети се:** in navemући у лађу, укрцати се Them. 8, 6. Epam. 4, 5 (више се употребљава navem conscendere).

et, c o n i., **и,** везује речи и реченице. Посебна значења: и т о et ... dedit Iph. 1, 4; после негације какве има често адверсативно значење, = sed, в е ћ, н о, adire noluit et operam dedit Them. 7, 1. non putabant oportere .. et exspectandum Paus. 3, 7. non parere noluit et ascendit Alc. 4, 3. non amicus et fautor Alc. 5, 3. non tulit et maluit Alc. 10, 3. par non esse et sequi Dat. 6, 4. nunquam fecit potestatem et conseruit Ages. 3, 6. non mansit et recepit Eum. 4, 3. ne se moveret et exspectaret Eum. 6, 2; исто тако nullius momenti se fore et nullam partem Alc. 8, 4; et = etiam не долази код Непота. Et non и н е, кад non са идућом речи чини један појам: et non satis dignum Praef. 1. et non multum obesse Dat. 7, 3. difficile et non necessarium (и непотребно) Att. 11, 3. et neminem и ни према коме Eum. 6, 2. Често удвојено: et... et и... и, н е с а м о... н е г о и, к о ј е ... к о ј е Milt. 1, 1. 4, 5. 5, 3. 8, 3. Alc. 3, 4. 5. 6, 2. Epam. 1, 2. 6, 3. 11, 1. Ages. 4, 3. 8, 1. Cim. 2, 1. Con. 4, 1. Dion 8, 1. Chabr. 3, 2. Dat. 3, 1. Eum. 1, 5. 8, 3. 11, 2. Reg. 2, 2. Hann. 10, 2. Att. 4, 1. 3. 6, 1. а и више пута поновљено Milt. 1, 1. Dat. 1, 1. пет пута Cat. 3, 1.

etĕnim c o n i. **јер,** Eum. 3, 4.

ĕtĭam (= et iam) **и, такођер, а и, шта више:** Alc. 3, 6. Con. 3, 1. Timoth. 3, 5. Dat. 3, 1. Ages. 8, 1. Eum. 1, 6. Ham. 2, 3. Att. 9, 2. (saltare) vero etiam а (играње) шта више Epam. 1, 2. atque etiam и шта више и Eum. 8, 7; quin etiam шта више Att. 9, 5; ј о ш, etiam tum и онда још Them. 5, 1. Paus. 3, 5. etiam nunc и сад још Hann. 7, 3; тако нарочито уз компаратив ј о ш: magis etiam ј о ш

више (већма) Them. 4, 5. Dion 1, 3. Ages. 8, 5. Eum. 4, 2. plures etiam Alc. 3, 4. Thras. 4, 2. plura etiam Epam. 3, 1. etiam magis Pelop. 3, 2. etiam honoratior Eum. 1, 1. multo etiam familiarius Att. 5, 3. cum .. tum etiam не само .. него још особито Eum, 8, 2. Non solum .. sed etiam гл. solum.

etiam-nŭm adv., **и сад још,** Hann. 4, 3. У неким издањима etiam-tum.

etiam-nunc adv., **и сад још,** Hann. 7, 3.

etiam-tŭm, adv., **и сад још,** Them. 5, 1. Paus. 3, 5.

Etrurĭa, ae, f. **Етрурија,** област на западној обали средње Италије, северно од Рима (данашња Тоскана) Hann. 4, 2.

etsi coni. **ма да, и ако,** осим на два места, Alc. 10, 5. Pelop. 3, 1, свагда у свези са tamen (ипак) Milt. 2, 5. 3, 6. 5, 4. 8, 1. Them. 3, 3. 5, 1. Alc. 8, 4. Dion 1, 3. Dat. 4, 3. 8, 1. 8, 6. Ages. 2, 5. 4, 6. Eum. 1, 3. 3. 1. 5, 1. Phoc. 1, 1. Ham. 1, 3. Hann. 8, 3. 11, 3. Cato 3, 2. Att. 10. 4. [etsi .. tamen преводи се каткад и: додуше (истина) .. али ипак].

Euagŏras, ae, m. (*Εὐαγόρας*) **Евагора,** владалац над највећим делом острва Кипра око 400. год. пре Хр., Chabr. 2, 2.

Euboea, ae, f. (*Εὔβοια*) **Eубеја,** острво Егејског мора према источној обали Беотије и Атике, Milt. 4, 2. Them. 3, 2.

Eumĕnes, is, m. (*Εὐμένης*) **Еумен,** 1) војвода Александра Великог, од Антигона у тавници удављен, Eum. 1, 1 и т. д. — 2) краљ пергамски 198—158 пре Хр., Hann. c. 10, 2 и c. 11.

Eumolpĭdae, arum, m. (*Εὐμολπίδαι*), **Eумолповићи,** нека стара свештеничка породица у Атини, која се стараше о елеусинским мистеријама (тајним службама каквом божанству); своје порекло довођаху од Еумолпа, оснотатеља елеусинских мистерија; Alc. 4, 5. 6, 5.

Euphilētus, i, m. (*Εὐφίλητος*), **Еуфилет,** један од пријатеља Фокионових, Phoc. 4, 3.

Eurōpa, ae, f. (*Εὐρώπη*) део света **Европа,** Milt. 3, 1. 4. 4, 1. Chabr. 2, 1. Ages. 2, 1. Europa = Европљани Them. 2, 4. 5, 3.

Europaeus 3. **европски:** adversarii Eum. 3, 2.

Eurybiădes, is, m. (*Εὐρυβιάδης*) **Еурибијад,** војвода лакедемонски и главни заповедник целе грчке флоте у битци код Саламине Them. 4, 2.

Eurydĭce, es, f. (*Εὐρυδίκη*) **Еуридика,** мати македонског краља Филипа. Iph. 3, 2.

Eurysthĕnes, is, f. (*Εὐρυσθένης*) **Еуристен,** један од праотаца обадвеју спартанских краљевских породица Ages. 1, 2. 7, 4.

e-vādo, vāsi, vāsum, 3. **изићи,** прен.: timeo, quorsum haec evadant ја сам забринут, на што ће ово изићи, како ће се ово свршити Dion 8, 1.

e-venĭo, vēni, ventum 4. **изићи,** прен. **испасти, десити се, збити се:** si quid secundi evenisset ако што срећно испадне, на случај каква успеха Alc. 8, 4. utinam quidem istud evenisset! Eum. 11, 5.

e-vīto 1. **избећи** што, **утећи** од нечег, са акуз.: tempestatem Alc. 4, 4. Timoth. 3, 3. odium Dion 8, 2. periculum Dat. 2, 5. insidias Dat. 9, 1.

e-vŏco 1. **дозвати, позвати,** alqm, Con. 5, 3.

ex (испред вокалâ и конс.), или **ē** (никад испред вокалâ и h) praep. са абл., **из**

I. локално. a) уз верба што значе мицање (гл. exeo, excedo, migro и т. д.) из, са: ex domo in domum Att. 22, 1. ex insula demigrare Milt. 2, 5. и т. д. — b) назначујући страну, с које нешто бива, са: lucus ex insula conspicitur Milt. 7, 3. locus, ex quo posset audiri Paus. 4, 4. navem servo ex hieme испред, од буре Att. 10, 6, ex fuga гл. fuga.

II. темпорално: ut, quem ex proximo locum fors obtulisset, eo (loco) да оном приликом, коју случај најпре дадне Pel. 2, 1. ex bello одмах после рата Timol. 3, 2.

III. назначујући друге односе, 1) порекло или рођење: из, од, quidam ex Arcadia hospes Alc. 10, 5. natus (sum) ex matre Them. 1, 2. Iph. 3, 4. ex patre Dion 2, 4. ex Agrippa Att. 19, 4. ex parentibus Timol. 1, 4. liberos ex aliqua (са неком) procreare Dion 1, 6. Epam. 6, 2. Reg. 2, 3. — 2) материју, из које се нешто састоји, из: constare ex sacellis Them. 6, 5; такођер оно, од чега се узимају трошкови за нешто, од: ex manubiis arcem ornare Cim. 2, 5. ex praeda tripodem ponere Paus. 1, 3. reficere ex sua re familiari Timoth. 4, 1. — 3) каузално: од, услед, због: pecunia redit ex metallis добива се од рудникâ Them. 2, 2. pecuniam facere ex metallis добивати н. од Cim. 1, 3. pecunia est ex novis vectigalibus Hann. 7, 5. ex fumo castrorum због дима Eum. 9, 1. ex curatione dolores capere Att. 21, 3. triumphus ex Hispania над Шп. Cat. 2, 1. qua ex re услед (због) тога, с тога, Alc. 7, 5. Chabr. 2, 2. Dat. 2, 1. Cato 2, 2. Att. 1, 3; исто тако ex quo

Alc. 7, 2. Chabr. 1, 3. Phoc. 1, 1. Att. 20, 3. — 4) модално: према, по: ex pacto према уговору Milt. 2, 4. ex more по обичају Con. 3, 2. ex senatus consulto по (према) одлуци сената Hann. 7, 3. ex foedere према уговору Hann. 7, 5. ex sententia по жељи Alc. 7, 1. Hann. 3, 1, али ex sententia consilii по одлуци савета Phoc. 3, 4. ex quo intellegi possit по чему, откуда Hann. 5, 4. ex ephemeride по његовом дневнику Att. 13, 6. e re publica на корист државну Att. 6, 2; амо спада и heres ex dodrante наследник трију четвртина Att. 5, 2. — 5) партитивно: од, између: уз unus Pel. 3, 2. Ages. 8, 3, Hann. 3, 3. 12, 1. уз duo Reg. 1, 5. 2, 1. Hann. 13, 3. уз duodecim Pelop. 2, 3. уз centum Thras. 4, 2. уз princeps Ages. 1, 2. уз quidam Paus. 4, 4. Thras. 3, 3. Reg. 2, 3; уза superl. Ages. 1, 3. Reg. 1, 2; затим уз верба, што значе узети и изабрати; esse ex бити међу Reg. 3, 1. — 6) зарад описивања каквог адверпског појма: e contrario на против Iph. 1, 4. Ham. 1, 2.

ex-acŭo, acui, acūtum, 3. **врло наоштрити,** прен.: irā exacui пламтити гневом, бити разјарен Phoc. 1, 1.

ex-adversum praep. са акуз., **према,** Athenas према Атини Them. 3, 4.

ex-adversus praep. са акуз., **према,** Thrasybulum Thras. 2, 7.

ex-agĭto 1. **изгонити, гонити,** alqm. Them. 9, 3.

ex-anĭmo 1. **одузети живот,** Pass. exanimari издануги Epam. 9, 4.

ex-ardesco, arsi, arsum 3. **распламтети се, букнути,** bellum Ham. 2, 1.

ex-audio, 4. **чути добро,** alqd foris, Dion 9, 4.

ex-cēdo, cessi, cessum 3. **отићи:** ex proelio exc. Eum. 4, 2. ex acie Hann. 6, 4 отићи из боја, отићи са бојишта; pugnā excedere одустати од борбе, оканити се борбе Epam. 9, 2.

excellens, ntis (excello) **изврстан, изванредан, одличан:** о лицима Praef. 8. Epam. 4, 6. Reg. 1, 2. nihil Alc. 1, 1. bonitas Timol. 5, 1.

excellenter, adv. (excellens) **изванредно лепо:** excellenter pronuntiare Att. 1, 3.

excello, —, —, 3. (ex и cellere терати у висину, упор. celsus висок) **одликовати се:** aliqua re нечим Arist. 1, 2.

ex-cĭo, cīvi, cĭtum 4. **позвати:** alqm huc Hann. 8, 1.

excipĭo, cēpi, ceptum 3. (ex и capio) **извадити** (из воде),

прихватити кога, natantes Chabr. 4, 3; у прен. смислу: impetum hostium дочекати непријатељски напад, издржати га Chabr. 1, 2. invidiam excepit имао је да издржи завист, навуче је себи Dat. 5, 2; has partes узети на се овај задатак Dion 8, 3; изузети: exceptis duobus Carthaginiensibus изузевши два Картагињанина, осим двојице К-нâ Timoth. 4, 5.

ex-cĭto 1. **пробудити,** alqm (иза сна). Alc. 10, 5.

ex-clūdo, clūsi, clūsum 3. (ex-claudo) **искључити,** прен. reditu aliquem спречити некоме повратак Them. 5, 1.

ex-cogĭto 1. **измислити, смислити:** in rebus excogitandis у измишљању ствари, у смишљању планова Them. 1, 4. excogitatum est a quibusdam са идућим ut, неки смисле, неки дођу на мисао, да Att. 8, 3.

excursio, ōnis, f. (ex-curro) **испад** Milt. 2, 1. barbarorum excursiones напади Them. 6, 2.

excutĭo, cussi, cussum 3. (ex-quatio) **истрести;** sudorem истеривати зној Eum. 5, 5.

exemplum, i, n. (eximo) 1) **пример:** exempli gratia proferre ради примера навести Lys. 2, 1. exemplum alicuius sequi Ages. 4, 2. exemplum bonitatis Att. 10, 3. rerum exempla стварни примери, примери факата Att. 19, 1. — 2) препис, копија: exemplum devotionis Alc. 4, 5.

ex-ĕo, ii, ĭtum, ire 1) **изићи, отићи:** ex nave Them. 2, 7. hinc одавде Paus. 5, 2. in terram (ex navibus) на суво Alc. 8, 6. Athenis и cum canibus venaticis Pel. 2, 5. отићи (на бојиште), о војводама, Ages. 6, 1; отпутовати: Them. 6, 5. Alc. 4, 2. Epam. 4, 4; одједрити, о флоти, Alc. 3, 2. — 2) прен.: nihil ex ore eius exiit ништа није изишло из његових уста Timol. 4, 2. fama exit глас се распростире, de aliqua re Hann. 9, 2; са acc. c. inf., Ages. 2, 1; in turbam (међу војницима) са acc. c. inf., Dat. 6, 3.

exercĕo, cui, cĭtum 2. (ex-arceo) 1) **покренути:** iumentum Eum. 5, 4. — 2) вежбати: remiges Dion 9, 2. exerceri currendo вежбати се у трчању Epam. 2, 4. — 3) показати: vim in aliquo своју моћ (свирепство) на некоме (о срећи) Dion 6, 2.

exercitatio, ōnis, f. (exercito) **вежбање,** Ages. 3, 3.

exercitātus 3. (exercito) **извежбан,** Iph. 2, 1. Ages. 3, 3. in

dicendo Epam. 5, 2. bello у рату Epam, 5, 4.

exercĭtus, ūs, m. (exerceo) **војска:** exercitus victor победоносна војска Ages. 4, 2. exercitus pedester сувоземна војска Con. 1, 1. Dion 6, 3. Eum. 4, 3. необично пак ex. terrester Them. 2, 5; ex. conducticius најамничка војска Iph. 2, 4. exercitus integer нова војска Eum. 9, 6. ex. hostium непријатељска војска Milt. 2, 2. exercitui praeesse Milt. 4, 4. Alc. 6, 2. Con. 2, 2. Iph. 1, 2. Ages. 4, 2. ex. tenere Dion 6, 3. ex. comparare Arist. 3, 1. Dat. 4, 1; исто тако ex. parare Dat. 11, 1; exercitus est in terra aliqua војска је у земљи каквој Them. 8, 6; in exercitibus versari живети у војскама, т. ј. међу војницима, у ратном табору Cim. 2, 1. — Plur. такође војска, Them. 2, 5. Eum. 6, 4. 13, 1. Ages. 2, 1. 5. Reg. 1. 3. Hann. 8. 1.

ex-haurio, hausi, haustum 4. **исцрпсти,** прен. **исцрпсти, ослабити, изнурити:** Atheniensibus exhaustis Alc. 8, 1. patria sumptibus exhausta Ham. 1, 3. exhaustis facultatibus Hann. 6, 2.

exherēdo 1. (ex и heres) **искључити из наследства,** Them. 1. 2.

exigŭus 3. **мален, незнатан:** corpus exiguum тело слабо Ages. 8, 1; exigua manus мала, незнатна чета Milt. 5, 5. exiguae copiae мало војске Milt. 4, 5.

exĭlis, e танак, мршав, прен. exiles res скучена средства Eum. 5, 1.

exĭlium или **exsilium, i,** n. **изгнанство:** exilium decem annorum Arist. 1, 2. Cim. 3, 1. in exilio esse Thras. 3, 3. in exilium proficisci Att. 8, 5. exilio afficere Thras. 3, 1 и multare Pel. 2, 3. in ex. expellere Phoc. 2, 2. in ex. eicere Pel. 1, 4. 3, 3.

eximĭe adv. (eximius) **особито,** Ages. 1. 1.

exĭmo, ēmi, emptum 3. (ex-emo) **изузети:** aliquem de numero proscriptorum избрисати некога из списка стављених изван закона Att. 10, 4.

existimatio, ōnis, f. (existimo) **мишљење,** и које сами имамо, а и које други о нама имају, с тога (леп) глас, (лепо) име, existimationis detrimentum Cato 2, 4. existimatio agitur игра лепо име Att. 15, 2; са додатком bona Ages. 4, 3.

existĭmo 1. (ex-aestimo) 1) **ценити,** са gen. pretii: aliquid magni (високо) Cato 1, 2. у неким издањима minoris existimare Cato 1, 4; увидети,

у в е р и т и с е, са зависном упитном реченицом, Att. 20. 5. facile existimari potest, са acc. c. inf., Att. 16, 4. — 2) с м а т р а т и, д р ж а т и з а, у активу са два акуз.: aliquid satius existimare нешто за боље Cim. 3, 3. aliquid gloriosius нешто за славније Alc. 7, 4. me tui similem мене за једнака теби Epam. 4, 3. maximum quaestum за највећи добитак, са инф., Att. 9, 5; у пасиву са два ном., с м а т р а т и с е, в а ж и т и з а: maior quam privatus existimabatur сматраше се за већег од обичног приватног човека Alc. 3, 4. apud nos mercennarii scribae existimantur Eum. 1, 5. qui bene meriti existimantur Phoc. 2, 2. cur non singularis eius prudentia existimetur са шта да се увиђавност онога не сматра за изванредну (беспримерну) Att. 10, 6. ut optimarum partium et esset et existimaretur да странци великаша и припадаше и у њу се рачунаше Att. 6, 1. — 3) м и с л и т и, и м а т и м и ш љ е њ е *α*) у ужем смислу, male de aliquo мислити ружно о некоме Dion 7, 3. sic existimari volebat, са acc. c. inf., хоћаше да се тако мисли Dion 4, 2. — *β*) у ширем смислу, м и с л и т и, н а л а з и т и, са acc. c. inf.: Lys. 3, 2. Thras. 4, 3. Chabr. 4, 3. Dat. 4, 3. Epam. 2, 4. Pel. 1, 3. Hann. 12, 2. Att. 6, 1. 8, 4. 9, 6. 16, 4. У пасиву са личном конструкцијом: existimor мисли се, да ја..., с тога hos quoque.. sollicitare existimatur мишљаше се (о њему), да он, Paus. 3, 6. id... pertinere existimabatur мишљаше се, да то стоји у вези Alc. 3, 6.

existo гл. exsisto.

exĭtus, ūs, m. (exeo) 1) **излазак:** Hann. 12, 3. 5; — 2) к р а ј ж и в о т а, са и без vitae: exitum vitae habere Eum. 13, 1. exitum habere Phoc. 4, 3; с в р ш е т а к, особ. **несрећан** (какве војне): divinare de exitu Ages. 6, 1.

ex-ordior, orsus sum 4. **почети,** са инф., Praef. 8 (ваља допунити explicare). scribere Pel. 1, 4.

expedĭo 4. (ex и pes) 1) **ослободити, избавити;** trans., aliquem Att. 12, 4. se expedire избавити се, утећи Paus. 3, 5. Eum. 5, 3. Hann. 5, 2; rem уредити ствар, у ред је довести, избавити из неприлике Eum. 9, 2. — 2) intrans.: aliquid alicui expedit нешто је к о р и с н о некоме, dicens non idem ipsis expedire et multitudini Milt. 3, 5.

expedītus 3. (expedio) **лак** у кретању, особ. за бој Iph. 1,

4. manum habere expeditam ad dimicandum имати чету спремну за бој Dat. 6, 2.

ex-pello, pŭli, pulsum 3. истерати, протерати: Dion 5, 1, Timol. 2, 3. Athenis Arist. 3, 3. Alexandrea Reg. 3, 4; у прен. значењу: potestate expulsus из моћног положаја истиснут, власти лишен Milt. 3, 5. Врло често: протерати из отаџбине. прогнати Arist. 1, 5. inde Alc. 1, 3. e civitate Alc. 6, 2. patriā Thas. 1, 5. Epam. 6, 3; in exilium expellere отерати у изгнанство. прогнати Phoc. 2, 2.

ex-pendo, pendi, pensum 3. измерити, особ. новац, **исплатити;** expensum ferre sumptui забележити као издатак на кућни трошак Att. 13, 6.

ex-pĕrior, pertus sum 4. кушати, огледати: in hoc natura videtur experta (sc. esse), quid efficere possit на овоме је природа, као што се чини, огледала, шта може створити Alc. 1, 1; са ut = si или num, да ли Dat. 2, 3; са зав. дисјунктивним питањем Dat. 9, 2; у војн. смислу: experiri aliquem огледати се с неким Ham. 4, 3; са два акуз.: aliquem fortem inimicum наћи у некоме храбра непријатеља Them. 9, 4. као технички израз: legibus experiri законитим путем расправити Timol. 5, 2.

expers, pertis (ex и pars) **без удела,** alicuis rei у нечем: expers sum consilii још не знам за план Ages. 6, 3; expers periculi слободан од опасности Att. 2, 1; expers litterarum Graecarum не знајући књижевност грчку Praef. 2; ne eius expers esset suavitatis да би осетио (кушао) сласт његову (т. ј. песништва) Att. 18, 5.

ex-plĭco, āvi, ātum и ui, ĭtum 1. **разастрети, развити,** као војн. израз: раширити, разместити, multitudinem navium Them. 4, 5; прен. представити, описати, јасно разложити: Praef. 8. Them. 1, 3. res Pel. 1, 1. vitam alicuius Epam. 4, 6. rationem разложити унутрашњу везу Timoth. 4, 6. imperatores Romanorum (= vitas imperatorum R.) описати живот римских војвода Hann. 13, 4.

ex-plōro 1. извидети, размотрити: rem Them. 7, 2. locum Dat. 11, 2. de voluntate alicuius разабрати за нечије мишљење Hann. 2, 2; апс.: aliquem mittere exploratum (Sup.) да извиди Dat. 3, 4.

ex-pōno, pŏsui, posĭtum 3. 1) **избацити,** на сухо, aliquem Them. 8, 7. — 2) прен. разложити писмено, предста-

вити, описати, испричати, са акуз.: virtutes Praef. 3. plura de aliquo Dion 3, 2. quae ... videntur Cato 3, 4. antiquitatem Att. 18, 1; такође de vita Praef. 8. de virtutibus Pel. 1, 1. de viris Att. 18, 6.

ex-posco, poposci 3. **захтевати, искати:** aliquem exposcere искати да се неко изда, искати главу нечију, Hann. 7. 6. publice Them. 8, 5.

ex-prĭmo, pressi, pressum 3. (ex-premo) **истиснути;** у добром смислу: изнудити, coronam honoris Thras. 4, 1; изразити (о пластичном уметнику): imaginem consuetudinis atque vitae alcs нацртати верну слику живота и рада нечијег Epam. 1, 3.

ex-prŏbro 1. (ex и probrum, прекор) **прекоравати,** alicui de uxore некога због жене Epam. 5, 5.

ex-pugno 1. **освојити,** са стварним обј., Sardis, nonnullas (insulas), Parum Milt. 4, 1. 7, 1. 7, 5. Thermopylas Them. 4, 1. Byzantium Paus. 2, 2. urbes Alc. 5, 6. Ages. 5, 3. Saguntum vi Hann. 3, 2; са личним објектом, alqm, победити, сатрти некога у боју, Ages. 5, 4.

expulsor, ōris, m. (expello) **прогнатељ,** tyranni Dion 10, 2.

ex-sculpo, psi, ptum 3. **изгрепсти,** нешто урезано, versus Paus. 1, 4.

ex-sisto, stĭti 3. **појавити се, искрснути:** vis Alc. 3, 3; nihil nobilius exstitit ничег славнијег није било Milt. 5, 5. magnus exstitit био је велик човек Timol. 1, 1.

exspectatio, ōnis, f. (exspecto) **ишчекивање, жеља,** visendi Alcibiadis да виде Алкибијада Alc. 6, 1.

ex-specto 1. **чекати, ишчекивати** 1) trans., alqm Them. 7, 1. tempus Alc. 4, 2. — 2) intrans. са dum или quoad док не Paus. 3, 7. Eum. 6, 2.

ex-splendesco, splendui 3. (splendor) **сјати,** прен. о лицима: clarius quam одликовати се већма него да; одл. се тако врло, да не Att. 1, 3.

ex-stinguo, stinxi, stinctum 3. **угасити;** прен. a) уништити, alqm, Ages. 5, 4. Att. 9, 2. b) збрисати, contumeliam industriā Them. 1, 3.

ex-sto, stĭti 1. **постојати:** memoria benignitatis exstat спомен његове доброте траје, живи непрестано Timol. 2, 2.

ex-struo, struxi, structum 3. **подићи,** muros Them. 6, 5.

exsŭl или **exul, ŭlis** m. (ex и solum земља) **изгнаник:** Epam. 10, 3. Pelop. 3, 1. 3. 5, 1. ali-

quem exsulem iudicare некога за изгнаника прогласити, прогнати некога Hann. 7, 7.

exsulto и **exulto** 1. (ex-salto) **скакати овамо онамо,** Eum. 5, 5.

externus 3. **спољни,** malum (несрећа ратна) Ham. 2, 1.

ex-timesco, tĭmui 3. **веома се бојати,** са акуз., potentiam Milt. 8, 1.

extra praep. са акуз., **изван,** на питање: где? Them. 6, 2. Ages. 6, 2; на питање: куда (камо)? extra vallum Hann. 5, 2.

ex-trăho, traxi, tractum 3. 1) **извући,** ferrum e vulnere Epam. 9, 3. 4. — 2) извести, copias ex hibernaculis Ages. 3, 4. se ac suos incolumes себе и своје извуче читаве Eum. 5, 7.

extrēmus 3. (Superl. од exterus) **крајњи, последњи:** extrema aetas најдубља старост Cato 2, 4. Att. 10, 3. usque ad extremam senectutem до најдубље старости Att. 21, 1; Timoth. 4, 4 значи extrema aetas последња епоха, extremo Peloponnesio bello у последње време, т. ј. на свршетку рата пелопонеског Con. 1, 2. extremis temporibus последњих година (првог пунског рата) Ham. 1, 1. ad extremum tempus (scil. vitae) до последњих дана живота Att. 16, 3. extremis temporibus последњих дана свога живота Phoc. 2, 1. extremo tempore најпосле, на послетку Dat. 10, 1. Eum. 5, 2. Att. 21, 3. последњи пут Epam. 9, 1.

extrēmo, adv. **најпосле** Ham. 2, 3.

exul гл. exsul.

exulto гл. exsulto.

F.

faber, bri, m. **занатлија,** који од тврде материје (дрвета, метала, камена и т. д.) нешто израђује, дакле = дунђерин, ковач и т. д., plur. fabri, занатлије, који у Римљана засебан део војске беху, и који се стараху о мостовима, о опсадним махинама и т. д. (= пионири). Њихов заповедник, praefectus fabrum (= fabrorum) имађаше једнак ранг са ратним трибунима, Att. 12, 4.

Fabiānus 3. **Фабијев:** milites Fabiani Iph. 2, 4 (војници Квинта Фабија Кунктатора у другом пунском рату).

Făbius, i, m. 1) Q. Fabius Maximus, **Кв. Фабије Максим,** римски диктатор год. 217. пре Хр., који је имао надимак Cunctator (Оклевало) Hann. 5, 1. 2. Cato 1. 2. — 2) Q. Fa-

bius Labeo. Кв. Фабије Лабеон, консул г. 183. пре Хр. Hann. 13, 1. — 3) Fabius Maximus, пријатељ Атиков, умр'о 45. г. пре Хр. као консул Att. 18. 4. — 4) Fabii, orum m. Фабији, чланови Фабијеве породице Att. 18, 4.

facĕ гл. facio.

facies, ēi, f. 1) **спољни изглед, спољашност:** faciem alicuius intueri Ages. 8, 1. — 2) лице: terribili facie ужасна лица, изгледа Dat. 3, 1.

facĭle adv. **лако,** без тегобе Milt. 3, 4. Them. 1, 3. Dion 5, 3. Timoth. 4, 2. Dat. 6, 4. Phoc. 1, 3. Hann. 12, 3. Att. 8, 3. non facile Reg. 2, 2. — Comp. facilius Milt. 6, 1. Them. 7, 4. quo f.... possent Ages. 8, 7. Superl. facillime Milt. 3, 2. Alc. 9, 1. Eum. 13, 2 и т. д.

facĭlis, e (facio) **лак** (за извршење; oppos. difficilis) Hann. 10, 3; са sup. на u: facile intellectu лако увидети Dion 9, 5. facile est alicui са inf. Alc. 8, 3; remedia facilia лака, блага средства Att. 21, 2.

facilĭtas, ātis f. (facilis) **лакост,** у друговању са другим: љубазност Att. 15, 1.

facĭnus, ŏris, n. (facio) 1) **дело:** praeclarissimum facinus Timol. 1, 5. — 2) особ. рђаво дело, злочинство, недело, срамно дело: conscii facinoris Dion 9, 1. 10, 1.

făcio, fēci, factum 3. чинити, радити, правити.

1. са свим у опште: чинити, учинити, радити, урадити: Milt. 1, 3. 4, 5. Arist. 1, 3. Alc. 3, 3. Cim. 4, 3 etc. quidnam facerent dę rebus suis шта да раде у свом положају Them. 2, 6.
2. Без објекта, радити, Dat. 7, 1. numen deorum facit cum aliquo божја рука ради заједно с неким = уз некога је, помаже некоме Ages. 2, 5. adversus aliquem facere радити против некога, устати на некога Eum. 8, 2.
3. Са акуз. лица: armatos facere = conficere скупити Ham. 2, 4. aliquem domi facere (о робовима) код куће, у кући изобразити Att. 13, 4.
4. Са акуз. ствари, а значењима најразличнијим: amicitiam facere учинити, закључити пријатељство Alc. 4, 7. Dat. 5, 6. 10, 2. aram f. начинити, подићи Timoth. 2, 2. — bellum facere alicui започети рат с неким, завојштити на некога Dion 4, 3. Ages. 2, 1. bona f. alicui чинити некоме добра, доброчинства [multo plura bona f. учинити много више добра] Them. 9, 3. — caedem f. начинити покољ, поубијати Thras. 3, 3.

Epam. 10, 3. castra f. начинити логор, улогорити се Milt. 5, 2. cohortationem f. храбрење извршити Hann. 11, 1. – coronam f. венац оплести Thras. 4, 1. — detrimentum existimationis f. претрпети какав губитак своја лепог имена = изгубити од свог лепог имена Cato 2, 4. — eruptionem f. начинити испад, испасти Thras. 4, 4. — fidem f. alicui уверити некога Ages. 8, 3. finem facere alicuius rei учинити крај нечем, vitae Timol. 1, 6. belli Ham. 1, 3. tyrannidis Dion 3, 3. libri довршити књигу Hann. 13, 4. – ignes f. наложити Eum. 9, 3. iter f. путовати, маширати Dat. 4, 4. 9, 3. Ages. 3, 4. Pel. 2, 5. проћи, пролазити Them. 5, 2. Pel. 1, 2. Hann. 3, 3. imperata f. извршити заповести Eum. 9, 2. impetum f. учинити напад, напасти Dat. 9, 4 Ages. 3, 1. Epam. 9, 1. insidias facere плести (наместити) замке, радити о глави Paus. 5, 1. Alc. 9, 2. Dion 8, 4. — librum f. написати Cato 3, 5. locum f. начинити, удесити Paus. 4, 4. — mentionem f. de aliquo или de aliqua re спомињати некога или нешто Alc. 2, 2. 5, 3. Epam. 4, 5. Ham. 3, 3. Hann. 11, 5. 12, 1. Att. 16, 3. mysteria f. држати, приређивати, заводити Alc. 3, 6. — naufragium f. претрпети Them. 7, 5. nihil reliqui f. ништа не пропустити Att. 21, 5. — opus f. вршити посао т. j. грађење (зидова) Them. 6, 5. наставити грађење Them. 7, 2. pacem f. inter aliquos начинити мир између неких Thras. 3, 1. — pecunias f. добити новаца Cim. 1. 3. pontem f. in fluvio начинити мост преко реке Milt. 3, 1. 5, 1. 9, 3. postulata f. извршити захтеве Alc. 8, 4. potestatem sui f. упустити се у бој Ages. 3, 6, дати прилику за своје заробљење, дати се ухватити Hann. 9, 1. praedas f. плен пленити, имати користи Chabr. 2, 3. proelium f. бити бој Them. 9, 3. Timol. 5, 1. progressum f. учинити успех Cato 3, 2. pugnam f. бити бој Arist. 2, 1. Con. 5, 2. — societatem f. учинити савез, удружити се Them. 8, 2. Con. 3, 2. Epam. 6, 1. и т. д. statuam f. подићи Chabr. 1, 3. sumptus f. in aliquid учинити трошак на нешто Milt. 7, 6. Dion 7, 2. — verba f. држати говор, говорити Milt. 7, 5. Them. 10, 1. Alc. 6, 4. versuram f. учинити зајам Att. 2, 4. узајмити новаца Att. 9, 5. Гл. и под fio.

5. Са два акуз., начинити некога за нешто или нечим, а) о лицима: aliquem amicum некога пријатељем Alc. 5, 1. civem Att. 3, 1. here-

dem поставити за наследника Att. 5, 2. imperatorem Ham. 2, 3. Hann. 3, 2. praedem Att. 6, 3. praetorem Them. 2, 1. regem Hann. 7, 4. reum f. оптужити некога Alc. 4, 3. — aliquem f. alacriorem Paus. 2, 6. certiorem aliquem f. известити некога, са acc. c. inf. Them. 5, 1. 9, 3. Alc. 10, 1. Dat. 11, 1, или са индиректном (зависном) упитном реченицом Att. 20, 4. missum f. aliquem некога отпустити, ослободити Eum. 11, 4. robustiores Thras. 2, 2. — b) о стварима: gladios longiores f. направити мачеве дужима или: завести дуже мачеве Iph. 1, 3. melius f. aliquid поправити нешто Iph. 1. 2.

6. Са адвербима: multa crudeliter avareque f. многа грозна и грабљива дела починити Lys. 4, 1. multa delicate iocoseque f. много штошта израдити на фини и шаљиви начин Alc. 2, 3; понајвише се преводи са радити, чинити: Them. 7, 6. Alc. 4, 2. 7, 2. Hann. 2, 6. Timol. 3, 5. Dat. 6, 6. haec diu faciendo радећи тако дуго Dat. 10, 3. frustra f. чинити узалуд, без успеха Hann. 2. 2. gratis f. бадава учинити Epam. 4, 2. palam f. aliquid обелоданити, изнети на видело Hann. 7, 7. 11, 1.

7. Са gen. pretii: ценити, уважавати, поштовати, pluris већма Iph. 3, 4. plurimi Eum. 2, 2 tanti толико Timoth. 4, 3. Амо спада и lucri facere aliquid користовати се нечим: quae ille universa fecit lucri, свима овим делима он се користи, сва ова дела дођу њему добро Thras. 1, 3.

8. Са ut и конјунктивом, израдити, побринути се: Epam. 3, 6. se facturum, ut scirent Hann. 10, 6. fecit ut vere dictum videatur Att. 11, 6. neque hoc solum in Graecia fecit, ut etc. и он није чинио ово само у Г. Ages. 4, 7. Особ. императив face (м. fac) са конјунктивом: face mittas гледај да пошљеш, гледајте пошљи Paus. 2, 4. Factum est гл. под fio.

factio, ōnis, f. (facio) делање уз неког или против неког; 1) **страначки положај, страначко гледиште:** amicis sine factione (без обзира на страначко гледиште) officia praebere Att. 8, 4. — 2) странка: Dion 6, 3. Pel. 1, 4. Phoc. 2, 5; са додатком adversaria Pel. 1, 4. adversariorum Pel. 2, 4.

factiōsus 3. (factio) онај, који себи прави велику странку, **властољубив,** Lys. 1, 3. Ages. 1, 5.

factum, i. n. (facio) 1) **дело,** заједно још с којим адвербом,

пошто je factum управо Part. perf. pass., praeclare facta славна дела Timoth. 1, 2. celeriter factum брзо извршење Dat. 6, 8; са адјективом, особ. ако ту има још gen. subi., ullum huius illustre factum Arist. 2, 2. praeclarissimum eius factum Timol. 1, 5; упор. Thras. 1, 5; без адјектива или адверба Cim. 3, 2. Lys. 4, 1. Chabr. 3, 4. Dat. 3, 4. Eum. 8, 3. Hann. 13, 4. Att. 18, 6. quo facto те тим делом Iph. 2, 3. — 2) догађај, Dion 4, 2, 7, 1. Dat. 3, 1. Pelop. 5, 2. Ages. 5, 2. Timol. 1, 5. Hann. 6, 3.

facultas, atis, f. (facilis) 1) **подобност, способност:** ingenii facultates умне способности Epam. 1, 4. — 2) могућност: facultatem perorandi dare дати могућност (допуштење) да се изговори Phoc. 4, 2. facultatem vivendi pro dignitate Att. 2, 2. — 3) plur., средства за нешто, новчана средства, имање: Att. 8, 5. amicorum Epam. 3, 4. patriae Hann. 6, 2. pro facultatibus према имању Epam. 3, 5.

faenus гл. foenus.

Falernus 3. **фалернски:** ager Falernus фалерниска област, у северној Кампанији Hann. 5, 1.

fallo, fefelli, falsum 3. **омануmu, преварити:** Lys. 3, 3. Epam. 5, 3. res (opinio) fallit aliquem неко се вара у нечем, у своме мишљењу или нади Alc. 8, 6. Dion 5, 4. Ages. 3, 5. fallor, quod ... варам се, што ... Epam. 5, 6. Без падежа Them. 7, 2.

falso adv. (falsus) **погрешно;** Alc. 9, 2 као скраћена реченица, али се превари.

falsus 3. (fallo) **лажан, неоснован:** suspicio Dion 10, 1. neque id erat falsum и то не беше неосновано, и у томе не имађаше неправо Eum. 11, 5. Neutr. subst. falsum и plur. falsa неистина Dat. 9, 2. Them. 7, 2.

fāma, ae, f. (cf. fari говорити, φήμη) говорење; 1) **глас:** fama est проноси се глас, говори се Them. 10, 4. fama exit распростире се глас, говори се Ages. 2, 1. Hann. 9, 2. fama facti pervenit Dat. 3, 1. fama de male re gesta Dat. 6, 1. fama perfertur допире Dion 2, 2. f. de ādventu Ages. 8, 3; с тога и говорење људи, јавно мишљење: famae servire обзирати се на јавно мишљење Them. 1, 3. famā celebrari општим гласом народним бити слављен Chabr. 1, 3. — 2) особ. добар глас, лепо име, слава: Lys. 1, 1. Alc. 7, 5. Dion 1, 2. Phoc. 1, 1. 4, 1. eā famā (abl. qual.) esse на та-

ком гласу бити Eum. 3, 4. famā ferri стајати у гласу Eum. 3, 4. de fama dimicare борити се за лепо име, за своју грађанску част Timoth. 4, 3. iustitiae famā florere прославити се правдољубљем Reg. 1, 4.

fămes, is, f. **глад:** famē fatigari Eum. 12, 3. fame interire умрети од глади Ham. 2, 4.

famĭlĭa, ae, f. (од famulus слуга) 1) **чељад, слуге, робови:** mediocri familia uti Att. 13, 3. — 2) **фамилија, породица:** pater familias (стари генитив м. familiae) отац породице, домаћин Att. 4, 3. 13, 1. mater familias домаћица Praef. 6. — 3) = gens, породица (заједно са свом родбином, која стоји под једним домаћином): Timoth. 4, 1. Ages 1, 2. Att. 18, 2. 3. inimicissimus domus ac familiae Eum. 6, 3.

familiāris, e (familia) 1) **домаћи, кућни:** res familiaris имање Them. 1, 2. Cim. 4, 3. Timoth. 4, 1. Att. ., 3. 4, 3. 6, 4. 7, 1. — 2) прен. одан, искрен: Att. 16, 2. Као subst.

familiāris, is, m. **пријатељ:** Alc. 10, 5. Eum. 2, 1. Att. 5, 1. 8, 3. 9, 2. 3.

familiarĭtas, ātis, f. **(искрено) пријатељство;** са додатком intima: in intimam familiaritatem alicuius pervenire постати нечијим најискренијим пријатељем Eum. 1, 4. intima familiaritate alicuius uti живети с неким у најискренијем пријатељству Att. 9, 3. propter int. fam. alicuius Att. 10, 1. intima familiaritate coniunctus Att. 12, 1; без овог додатка Epam. 2, 2. Att. 13, 7. familiaritatem alicuius consequi Att. 19, 2. familiaritatem frequentiorem reddere пријатељско друговање учинити чешћим Att. 19, 4.

familiarĭter, adv. **пријатељски, искрено,** Comp. familiarius, Superl. familiarissime: familiariter uti aliquo дружити се, пријатељовати с неким Eum. 4, 4. Phoc. 4, 3. Att. 8, 2. familiariter vivere cum aliquo живети с неким у великом пријатељству Att. 5, 3. familiarissime uti aliquo живети с неким у највећем пријатељству Ages. 1, 1.

fānum, i, n. **храм, светилиште:** Paus. 4, 4. Lys. 3, 3. Ages. 4, 8. Timol. 3, 2.

fastīgium, i, n. забат у куће; прен. **висина, врх:** pari fastigio stare бити (држати се) на једнакој висини, заузимати једнако висок положај, чинити једнак трошак Att. 14, 2. in fastigio esse бити на врху моћи Att. 10, 2.

făteor, fassus sum 2. **признати** Dion 2, 4.

fatīgo 1. **морити, мучити:** aliquem fame Eum. 12, 3.

fautor, ōris, m. (faveo) **помоћник, пријатељ** Alc. 5, 3.

fautrix, īcis, f. (faveo) **помоћница, пријатељица:** naturam fautricem habere природу имати за помоћницу, у природи имати пријатељицу Ages. 8, 1.

făveo, fāvi, fautum 2. **потпомагати, помагати:** Polyperchonti Phoc. 3, 1. partibus inanis Att. 2, 2.

fĕbris, is, f. **грозница:** Att. 22, 3. Plur. Att. 21, 4.

felicĭtas, ātis, f. **срећа:** Milt. 2, 5. felicitate adiuvari Milt. 2, 2. felicitate famam parere Lys. 1, 1. incredibili felicitate alqm depellere Timol. 2, 1. tyrannidem magna felicitate retinere Reg. 2, 3. felicitate uti имати среће Paus. 2, 2.

fenestra, ae, f. **прозор:** per fenestras (кроз прозор; plur. за то што прозор има два крила) Dion 9, 6.

fĕrē adv. 1) **готово, скоро:** уз totus Praef. 5. уз omnes Arist. 2, 3. Chabr. 3, 4. Pelop. 2, 1. Eum. 2, 3; ceterae fere laudes готово све остале заслуге Pel. 4, 1; од прилике (уз бројеве и меру): Arist. 1, 5. 3, 3. Eum. 8, 5. 9, 1; уз esse, hi fere sunt duces ово су од прилике војводе Reg. 1, 2. — 2) уопште, обично, по правилу: sed ii erunt fere, qui ... Praef. 2.

Ferĕtrius, i, m., надимак Јупитеров, по свој прилици ваља да се изводи од feretrum, носила, на којима му војсковођа доношаше најкориснији плен (spolia opima), т. ј. непријатељском војсковођи отето оружје Att. 20, 3.

fĕro, tŭli, lātum, ferre носити, доносити.

1. у правом значењу: retia Pelop. 2, 5. arma f. contra или adversus alqm (носити оружје против некога =) борити се против некога Ages. 4, 6. Att. 4, 2. alqd domum suam ferre однети што кући својој Timoth. 1, 3. Пасив ferri бити ношен, lecticā (abl. instr.) на носилима Hann. 4, 3; о лађама: бити однесен: navis fertur Naxum (на Наксос) Them. 8, 6. se ferre устремити се, јуришити, са изостављањем акузатива објекта se: quem Aspis conspiciens ad se ferentem (где се на њега устремио) pertimescit Dat. 4, 5.

2. у преносном значењу: a) интранс., natura fert доноси са собом Eum. 6, 5. — b) са стварним објектом: подносити, сносити: calamitatem Ti-

mol. 4, 1. calamitates belli Ham. 1, 3. sapientius fortunam secundam quam adversam Timol. 1, 2. iniurias Epam. 3, 2. 7, 1. laborem Eum. 11, 5. statum commutatum vitae Dion 4, 5. aliquid aequo animo равнодушно, с мирном душом Dion 6, 4. indigne ferre мучно сносити, нерадо гледати Eum. 1, 3; са inf.: non ferebat de se male existimari он не подношаше, да се о њему ружно мисли Dion 7, 3; — добити: repulsam Paus. 2, 5. fructum pietatis награду за оданост Att. 5, 1; — донети: opem Eum. 6, 3. suffragium ferre донети свој гласачки камичак, т. ј. гласати Epam. 8, 5. Eum. 6, 1; — изнети (пред народ): legem f. предложити закон Thras. 3, 2. 3, 3; дати закон Epam. 7, 5; — родити: aetas tulit poëtam Att. 12, 4; — забележити: expensum sumptui ferre, гл. expendo Att. 13, 6. — c) са личним објектом: ferre aliquem одупрети се некоме, одолети наваљивању нечијем Alc. 10, 3. поднети некога, изићи на крај с неким Att. 5, 1. tyrannum non ferendum (esse) да је несносан тиранин, да је т. који се не може подносити Dion 7, 3. — Pass. ferri, famā f. = efferri стајати у гласу. ea fama qua nunc Romani feruntur у каквом сад Р. стоје Eum. 3, 4; nobilis ferebatur inter aequales као одличан спомињаше се, излажаше па глас међу својим вршњацима Att. 1, 3. Иначе ferri заносити се: odio ferri in alqm Att. 10, 4. omni cogitatione ad patriam liberandam ferri свим својим мишљењем предавати се ослобођењу отаџбине Alc. 9, 4.

ferōcia, ae, f. (ferox) **пркос, непоколебљивост:** tanta ferocia (abl. qual.) esse бити таке непоколебљивости, бити тако непоколебљив Ham. 1, 5.

ferōciter, adv. (ferox) **бесно:** ferocius loqui говорити одвећ бесно Eum. 11, 4.

fĕrox, ocis 1) **дивљи, бесан:** ferocissimus elephantus Eum. 11, 1. — 2) храбар, ратоборан: civitatem ferociorem reddere Them. 2, 1.

ferrum, i, n. 1) **гвожђе,** на кољу Epam. 9, 3. — 2) прен. голо оружје, мач: ferro aliquem aggredi Alc. 10, 4. transfigere Dat. 11, 5. interimere Reg. 1, 5. hostium ferro interire Milt. 3, 4. Ham. 2, 4.

fĕrus 3. 1) **дивљи:** fera bestia Dat. 3, 2. — 2) прен., неосетљив, бездушан Alc. 6, 4.

festīnātio, ōnis, f. **хитња, нестрпљивост** Praef. 8.

festus 3. **свечан:** dies festus Dion 9, 1. diem festum habere дан какав свечано провести, светковати Timol. 5, 1.

fictīlis, e (fingo) **земљан:** vas, Hann. 10, 4. 11, 5.

fidēlis, e веран, поуздан: Them. 4, 3. Dat. 1, 1.

fidelĭter adv. (fidelis) **верно,** Dion 1, 4.

fīdens, entis (fido) **поуздан:** fidenti animo atque infesto Romanis срца поуздана и на Римљане кивна Ham. 3, 1.

fĭdes, ĕi, f. поверење, веровање, верност.

1) поверење, веровање, вера: fidem habere alicui имати поверења према некоме, имати вере у некога, веровати некоме Them. 7, 2. Dion 5, 6. Dat. 11, 2. fidem facere alicui улити некоме веру, уверити некога Ages. 8, 3; поверење, лепо име Eum. 3, 1; fidem amittere изгубити поштено име Eum. 10, 2; вера, кредит: fide amicorum uti употребити кредит својих пријатеља Epam. 3, 4. — 2) верност: fide cognita огледане верности Eum. 1, 5. 2, 3. praecipua fide (abl. qual.) esse бити особите верности, особиту верност показати Lys. 2, 2. amicitiae fidem non praestare не показати верност у пријатељству Phoc. 2, 2. fidem praebere показати, засведочити верност Att. 4, 4; поштење: Thras. 1, 1. Dion 8, 1. Dat. 5, 5; савесност: Ages. 2, 4. mala fide у злој намери Dat. 6, 6. — 3) поузданост: Eum. 2, 3. Hann. 2, 3. magna fide врло поуздан Iph. 3, 2. — 4) обећање, вера, поштена реч: fidem dare дати поштену реч, задати или заложити веру Dat. 10, 1. Hann. 2, 4. fidem conservare одржати реч Ages. 2, 5, супротност: in fide non manere не одржати реч, преврнути вером Eum. 4, 3; заклетва: fide confirmare Lys. 1, 5. — 5) окриље, заштита: aliquem in fidem recipere примити некога под своје окриље Them. 8, 4. nulli fides defuit никоме није недостајала његова заштита Cim. 4. 3. suas fortunas fidei alicuius credere предати своје благо некоме на чување Hann. 9, 3.

fīdo, fīsus sum 3. **уздати се,** aliqua re у нешто: fidens pecuniā Lys. 3, 5. victoriā fidente summo duce како се главни заповедник поуздано надаше победи Chabr. 1, 2.

fidūcĭa, ae, f. уздање, Antiochi (у Антиоха) Hann. 8, 1. maximam fiduciam potiundi regni habere имати врло велик изглед на освојење државе Ages.

4, 2. nimia fiducia одвећ велико самопоуздање Pel. 3, 1.

fīdus 3. **веран, поуздан:** gratia Dat. 8, 6. amicitia Reg. 3, 3.

figūra, ae, f. **изглед, облик:** figura venusta (abl. qual.) esse бити мила изгледа, имати мио изглед Eum. 11, 5.

fīlia, ae, f. **кћи:** Ham. 3, 2. Att. 12, 1.

fīlius, i, m. **син:** Att. 11, 2. Dionysius f. млади Д. Dion 2, 5. sororis (сестрин син) нећак Att. 7, 3.

fingo, finxi, fictum, 3. 1) **образовати, творити, градити:** corpus Ages. 8, 1. прен. sui cuique mores fingunt fortunam hominibus људима гради свој карактер сваком своју срећу Att. 11, 6. — 2) себи представити, (себи) замислити: bona Alc. 2, 1.

fīnis, is, m. 1) **међа, граница:** fines imperii propagare Ham. 2, 5; plur. такође област: Cyrenaeorum Hann. 8, 1. — 2) прен. крај, свршетак: belli, tyrannidis, vitae finem facere гл. facio 4.; sermonem ad finem perducere довршити разговор Epam. 3, 3. exerceri ad eum finem, quoad само дотле, док не Epam. 2, 4.

finitĭmus 3. (finis) **суседни:** finitima regio Dat. 4, 2. provincia Eum. 8, 1.

fīo, factus sum, fiĕri Pass. од facio; 1. **(у)чинити се, бити начињен, постати; — 2. бивати.**

1) У првом значењу пасив за многе изразе, што су наведени под facio 3., 4., 5.: quid fieri vellent шта би хтели да се учини Paus. 4, 4. quid his (dat.) fieri vellet шта би хтео да се са овима учини Ages. 4, 6. ne id a se fieri postularent да не захтевају (да се то учини од његове стране =) да он то учини Hann. 12, 3. quaeritur, quid opus sit facto (part. perf. pass.) шта је потребно да се чини, шта је п. чинити Eum. 8, 1. vix fides facta est alicui једва би некоме уливено веровање, једва би неко уверен, са acc. c. inf. Ages. 8, 3. iudicium fit de aliquo legibus изриче се пресуда о некоме по законима Phoc. 3, 4. mentio fit de aliquo поводи се реч о некоме, спомиње се неко Hann. 12, 1. proelio facto (abl. abs.) apud Salamina (пошто је бијен бој код Саламине =) после битке код С. Them. 9, 3. tali cohortatione factā (abl. abs.) (пошто таково храбрење би извршено =) после таквог храбрења Hann. 11, 1. alacrior ad rem gerendam factus (па) приступив живље ка делању, к извршењу свога

плана Paus. 2, 6. posteaquam robustior est factus пошто би старији Alc. 2, 3. harum ex altera in alterius familiae locum regem fieri постати краљем из једне од ових (фамилија) место из друге Ages. 1, 3. populus superior factus народ (народна странка) одржавши победу Phoc. 3, 2. domi factus који код куће беше образован (о деци робова̂) Att. 13, 4.

2) бивати, збивати се, догађати се: quo facto (abl. abs.) пошто се ово збило, пошто се ово збије = a) за тим: Lys. 1, 2. Alc. 8, 3. Chabr. 4, 2. Ages. 5, 4. 8, 5. Phoc. 3, 2. Timoth. 2, 2. Pel. 1, 3. 5, 5. Paus. 2, 6. b) = с тога, услед тога: Alc. 4, 7. Iph. 1, 4. 2, 3. Dat. 5, 2. Ham. 1, 2. Hann. 3, 4. eo facto Ages. 5, 2; quāre, quibus rebus, quo fit, fiebat, factum est ut с тога бива, биваше, би, да и т. д.; дотле доће да; често само »с тога«, »отуда«: Milt. 2, 3. 5, 2. 7, 4. Them. 1, 4. 3, 4. 6, 5. Arist. 2, 2. 3. 3, 3. Alc. 3, 5. 7, 2. 4. Dion 8, 1. Chabr. 1, 3. Dat. 5, 4 Epam. 8, 1. Ham. 3. 2. Att. 4, 2. 6, 5. 12, 3. 15, 3. tanta commutatio rerum facta est толики обрт (промена) ствари настане Alc. 5, 5. strepitus fit настане бука Dion 9, 4. magni concursus facti sunt (збију се велики стицаји =) слегне се силан свет Phoc. 4, 1. И т. д.

firmitas, ātis, f. (firmus) **чврстоћа, јачина:** corporis Alc. 11, 3. Epam 3, 1.

firmus 3. 1) **чврст, јак:** vires firmae ad laborem ferendum Eum. 11, 5. — 2) поуздан: amici firmissimi Lys. 2, 2. firmae copiae Eum. 3, 3.

fistŭla, ae, f. **чир, фистула:** fistulae puris гнојаве фистуле Att. 22, 3.

Flaccus, i, m., L. Valerius Flaccus. **Л. Валерије Флак,** консул 195 пре Хр. Cato 1, 1.

flagitium, i, n. 1) **злочинство,** срамно дело. — 2) срамота: magno cum flagitio domum redire Ham. 1, 5.

flagĭto 1. **захтевати, искати:** Dion 9, 6.

flagro 1. **пламтети:** flagrare cupiditate пламтети жељом, pugnandi Milt. 5, 1. eius audiendi Dion 2, 2. bellandi Ham. 1, 3.

Flaminīnus, i, m. T. Quinctius Fl. Т(ит) Квинкције **Фламинин,** консул 198 пре Хр., који је македонског краља Филипа V. год. 197 пре Хр. победио код Киноскефала̂. Hann. 12, 1. 2.

Flaminĭus, i, m., C. Fl., **Г(ај) Фламиније,** консул 217 пре Хр., погинуо ове год. на Трасуменском језеру, Hann. 4, 3.

flamma, ae, f. **пламен:** Milt. 7, 3. Them. 4, 2. Alc. 10, 5.

Flāvius, i, m., G. Fl., Г(ај) **Флавије,** пријатељ Марка Брута, Att. 8, 3.

flecto, flexi, flexum 3. **савити:** iter f. променити правац марша, ударити другим путем Eum. 9, 6.

fleo, flēvi, flētum 2. **плакати:** Alc. 6, 4. Thras. 2, 3. Att. 22, 1.

flōreo, ui, 2. (flos) **цветати;** прен. 1) цветати, напредовати, бити моћан: regno florente (abl. abs.) за цветања краљевине Reg. 2, 3. Macedones florent M. су моћни Eum. 1, 2. pars florens странка на врхунцу своје моћи, странка кад је најмоћнија Att. 8, 6; исто тако florens кад је срећна (о Сервилији) Att. 11, 4. Subst. florentes силници: florentibus se venditare Att. 11 4. — 2) florere re или in re одликовати се нечим или у нечем, бити уважен због нечег: unus omnium maxime floret највећма је између свију уважен, заузима између свију најсјајнији положај Milt. 1, 1. Cim. 3, 1. iustitiae famā florere прославити се правдољубљем Reg. 1, 4. in re militari fl. одликовати се у ратништву, одликовати се као војсковођа Epam. 5, 3.

fluctus, ūs, m. (fluo) **талас, вал, струја:** fl. maritimi Att. 6, 1. прен. fluctus civiles струје политичког живота, политичке буре, грађански немири: fluctibus civilibus se committere Att. 6, 1.

flūmen, ĭnis, n. (fluo) **река:** Hister flumen Milt. 3, 1. Crinissus flumen Timol. 2, 4. flumen Strymon Cim. 2, 2. fl. Nilus Ages. 5, 1. Aegos flumen гл. стр. 15.

foederātus 3. **савезнички:** civitas Hann. 3, 2.

foedus, ĕris, n. **савез, уговор:** pecuniam ex foedere (према уговору) pendere Hann. 7, 5.

foenus гл. faenus.

fŏre = futurum, am, um, os, as, a esse.

fŏrem, es, et, ent = essem, esses и т. д.

forensis, e (forum) 1) **форумски,** који се тиче форума. — 2) пошто се на форуму — тржишту — суђаше (правда изрицаше), судски: opera forensis услуга (потпора) пред судом Alc. 3, 4.

fŏris, is, f. (понајвише у плуралу) **врата:** Dion 9, 1. Hann. 12, 4. f. obserare Dion 9, 4. f. effringere Dion 9, 6.

fŏris adv. 1) **на пољу, пред врати:** Dion 9, 4. intra vallum et foris иза опкопа и испред

њега Dat. 6, 4. — 2) с поља: telum foris flagitare Dion 9, 6.

fŏrma, ae, f. облик, (спољни) **изглед:** f. ignota Dat. 3, 3. amplissima pulcherrimaque corporis f. Reg. 1, 4. imperatoria forma војводски изглед Iph. 3, 1; спољашност: Eum. 11, 2; исто тако formā aliquid iudicare оцењивати што по спољашности Att. 13, 3.

formōsus 3. (forma) **красан, леп:** Alc. 1, 2. Ham. 3, 2.

fors f, (fero) **случај:** fors offert locum Pel. 2, 1. Осим nom. још само abl. **fortĕ** случајем, случајно: si forte ако случајно, ако може бити Arist. 3, 1. Dion 2, 2. 9, 2. Hann. 8, 1.

fortis, e (fero) **храбар, јуначан, одважан:** inimicus Them. 9, 4. dux Con. 4, 3. vir Dat. 4, 3. Hann. 13 1; уза strenuus Epam. 7, 3. Dat. 7, 1. manu fortis лично храбар Paus. 1, 2. Dat. 1, 1. Epam. 3, 1. Reg. 1, 4. 2, 2, animo forti (с непоколебљивим духом) invidiae civium cedere Cim. 3, 2. — Compar. fortior као subst.: cum fortiore congredi са јачим Eum. 11, 5.

fortĭter adv. (fortis) **храбро, јуначно,** Comp. fortius, Superl. fortissime: fortiter venari добро ловити Alc. 11, 5. fortius (јуначније) pro libertate loqui quam pugnare Thras. 2, 4. fortissime pugnare Thras. 2, 7. Chabr. 4, 2. Epam. 9, 1.

fortitūdo, ĭnis, f. (fortis) **храброст, одлучност:** Thras. 2, 6. Hann. 1, 1.

fortuīto adv. **случајно,** Cim. 4, 2. Hann. 12, 5.

fortūna, ae, f. (fors) 1) **судбина:** a fortuna datum Milt. 3. 3. non simplex fortuna (не проста судбина =) променљива судбина Timol. 1, 2. varietas fortunae Timoth. 4, 1. Att. 10, 2. offensus fortunae (судбини мрзак =) кога је снашла несрећа Cim. 4, 2. fortunam occulere Alc. 9, 1. fortuna convertitur окреће се судбина, срећа Att. 10, 1. fortuna alicui parcit Thras. 1, 5. fortuna ita fert доноси тако са собом Eum. 6, 5. f. aliquem effert Dion 6, 1. f. alqm demergit Dion 6, 1. f. alicuius consiliis obsistit Dion 9, 2. f. alicui aliquid defert (tribuit) Att. 19, 3. f. nos superstites ei esse vult Att. 19, 1. aliquem ad fortunam deferre Timol. 2, 2. mores fingunt alicui fortunam (судбину, срећу) Att. 11, 6. mores conciliant alicui fortunam Att. 19, 1. velut in sua manu esset fortuna Timoth. 3, 4. f. adversa несрећа Con. 5, 1. Pelop. 5, 1. Timol. 1, 2. f. secunda сре-

ћа Milt. 2, 5. Alc. 7, 3. Con. 5, 1. aliquid secundā fortunā gerere нешто извршити срећно Ham. 4, 1. secundā fortunā (abl. abs.) (у време своје среће =) за својих срећних дана Att. 9, 5. prosperā fortunā (abl. modi) у срећним приликама Phoc. 2, 1. – 2) = срећан удес, срећа: pari fortuna uti имати једнаку срећу, бити једнаке среће Cim. 2, 3. fortuna tribuit Alc. 2, 1. alienam fortunam intueri Chabr. 3, 3. virtutem sine fortuna ponderare Thras. 1, 1. fortunae suae tribuere приписивати својој срећи Dat. 5, 4. fortuna (abl. lim.) humiliores capere Att. 19, 2. — 3) зао удес = несрећа: fortunam Graeciae commiserari Ages. 5, 2. pari fortuna perculsus Att. 11, 2. — 4) имовно стање, имање: in utraque fortuna у једном и у другом имовном стању Att. 14, 2. gratia fortunaque crescere Att. 21, 1; plur. **fortunae** добра, **имање:** fortunas fidei alicuius credere Hann. 9, 3. pars fortunarum Att. 2, 3.

fŏrum, i, n. 1) **тржиште, форум:** Them. 10, 3. Cim. 4, 3. Chabr. 1, 3. Timoth. 2, 3. – 2) форум у Риму (forum Romanum), средиште јавног живота, где су држани судски претреси и народне скупштине: in foro esse ићи на форум (зарад изображавања за адвоката или беседника), бавити се јавним пословима Cato 1, 1; de foro decedere отићи са форума, не показивати се на јавном пољу Att. 10, 2.

frango, frēgi, fractum 3. **сломити;** прен. 1) савладати, покорити: Corcyraeos Them. 2, 3. Thasios adventu Cim. 2, 5. — 2) сломити, скрхати: alqm Them. 1, 3. animi magnitudinem Eum. 5, 1. Pass., frangi curā alicuius rei Dion 7, 3.

frāter, tris, m. **брат,** Milt. 7, 5 и т. д.

fraternus 3. **братски, братов:** fraternus sanguis Timol. 1, 4.

fratrĭcīda, ae, m. (frater и caedo) **братоубица,** Timol. 1, 5.

fraus, fraudis, f. **превара,** Dion 8, 1.

Fregellae, arum, f. **Фрегеле,** град на Лирису у средњој Италији (Лацији) Hann. 7, 2.

frĕquens, tis многобројан: frequens conventus Epam. 6, 4. чест: familiaritatem reddere frequentiorem пријатељско друговање учинити чешћим Att. 19, 4. propter frequentes delatos honores због често поверених звања Phoc. 1, 2.

frequentia, ae f. (frequens) **мноштво:** maximā frequentiā vulgi са врло великим саучешћем народа Att. 22, 4.

frētus 3. **уздајући се,** aliqua re у нешто: numero copiarum Milt. 5, 4. opulentiā Cim. 2, 5. copiis Dion 5, 4. Dat. 8, 3.

fructus, ūs, m. (fruor) 1) **уживање, наслада:** fructum oculis (dat.) ex alicuius casu capere наслађивати очи своје нечијом несрећом Eum. 11, 2. прен. добитак, корист: fructus rei familiaris добитак за имање Att. 6, 4. fructum pietatis ferre добити награду за оданост, за поштовање (према својим рођацима) Att. 5, 1. — 2) плод: fructus servare Cim. 4, 1.

frumentum, i, n. **храна,** Att. 2, 6.

fruor, fructus и **fruĭtus sum** 3. **уживати,** са abl.: eis rebus Cim. 4, 1. pace diutinā Epam. 5, 4. aliquo frui дружити се с неким Att. 20, 2.

frustrā adv. **узалуд,** без успеха: Att. 21, 6. frustra facere узалуд чинити, промашити свој циљ Hann. 2, 2.

frustror 1. (frustra) **преварити, омануги:** se ipsum, Hann. 2, 6.

fŭga, ae f. **бегство:** Dat. 2, 4. Att. 2, 2. fugā salutem petere потражити спасење бегством Hann. 11, 4. in fuga Hann. 6, 4. in fuga esse бити у бегству, бежати Them. 4, 3. ex fuga se in templum conicere у бегству Ages. 4, 6. reliquos e fuga colligere остатак разбеглицâ прикупити Hann. 6, 4.

fŭgio, fūgi, fugĭtum 3. 1) intrans. **бежати, побећи:** Dat. 6, 7. navi (на лађи) ad salutem (да се спасе) Dion 9, 2. ex patria fugiens Att. 4, 4. — 2) trans. a) избегавати нешто, клонити се нечег: procurationem rei publicae Att. 15, 3. b) прен. aliquid fugit aliquem остаје нешто некоме непознато: haec (ове особине) fugiebant Dionysium Dion 2, 1.

fŭgo 1. **разбити, растерати:** aliquem, Arist. 2, 2. Paus. 1, 2. Cim. 2, 2. Con. 4, 4. Epam. 5, 6. Timol. 2, 4. Hann. 4, 1, 4. 6, 1. 9, 1.

fulgeo, si 2. севати; **сјати, светлити:** indoles virtutis fulget in aliquo Eum. 1, 4.

Fulvĭa, ae, f. **Фулвија,** жена Марка Антонија Att. 9, 2. 4.

fūmus, i, m. **дим** Eum. 9, 1.

fundamentum, i, n. (fundare основати); **основ, темељ:** a fundamentis из темеља Timol. 3, 3. Hann. 7, 7.

fundĭtor, ōris, m. (funda праћка) **праћкар,** једна врста ла-

ко оружаних војника, који су се бацали камењем или куглама од олова Dat. 8, 2.

fundo, fūdi, fūsum 3. **лити;** прен. разбити, растерати, exercitum Arist. 2, 1.

fundus, i, m. **земља, земљиште, пољско добро** Att. 9, 5.

fūnestus 3. (funus) пролевањем крви окаљан; с тога **јадан, несрећан:** victoria funesta Epam. 10, 3.

fungor, functus sum 3. **вршити;** са абл.: summis honoribus fungi вршити највише службе Them. 7, 3. servorum munere f. вршити ропске послове Paus. 3, 6. barbarorum more f. поступати по обичају варварском, држати се обичаја варварског Con. 3, 4. laboribus fungi издржати нападе Hann. 13, 1; са acc. (у старијем језику): militare munus f. вршити војничку службу Dat. 1, 2.

fūnus, ĕris n. **погреб:** alqm amplo funere efferre сахранити кога сјајно Eum. 4, 4. alqm militari honestoque funere humare сахранити кога уз војничку и сјајну пратњу Eum. 13, 4. funus matris Att. 17, 1. pompa funeris сјај при погребу Att. 22, 4; прен. alicuius funus videre видети чији погреб = доживети смрт нечију Reg. 2, 3.

Fūrius, i m. L. Furius, **Луције Фурије,** консул г. 196. пре Хр., Hann. 7, 6.

futūrus 3. (part. fut. од sum) **будући:** desiderium futurum губитак у будућности Att. 4, 5. ea futura praedixit то је напред предсказао Att. 16, 4; subst. futura, orum n. будући догађаји, будућност Them. 1, 4.

G.

G., скраћено римско име (praenomen) Gaius или Caius гл. C.

Galba, ae, m., Servius Sulpicius Galba, Сервије Сулпиције Галба, римски претор г. 151. пре Хр. Cato 3, 4.

gălea, ae, f. (кожни) **шлем:** g. venatoria Dat. 3, 2.

Gallia, ae, f. **Галија,** земља Галâ (Келта), данашња Француска (Gallia transalpina) и горња Италија (Gallia cisalpina): Alpes Italiam ab Gallia (подразумева се G. transalpina) seiungunt Hann. 3, 4.

gaudeo, gavīsus sum 2. **радовати се,** са abl.: salute necessariorum спасењу Paus. 2, 5.

gāza, ae, (персијска реч) **благо** (персијског краља), **благај-**

ница: custos gazae regiae (чувар краљевског блага =) краљевски благајник Dat. 5, 3.

Gellĭus, i, m. Q. Gell. Canus, **Кв. Галије Кан,** пријатељ Атиков Att. 10, 2. 4.

gĕner, ĕri, m. **зет:** Con. 2, 1. Timoth. 3, 2. Dat. 6, 3. Reg. 3, 3. regis краљев Paus. 1, 2.

generātus 3. (part. од generare родити) рођен, потомак: ab origine ultima stirpis Ronanae generatus потомак једне врло старе породице римског порекла Att. 1, 1.

generōsus 3. (genus) 1) **племенита рода, племенит, господски:** Them. 1, 2. Cim. 1, 3. generosa propinquitas Dion 1, 2. g. stirps Eum. 1, 2. nuptiae generosarum (sc. filiarum) женидба са кћерима из господских кућа (особ. сенаторских) Att. 12, 1. — 2) прен. племенитог мишљења, племенит: condiscipuli Att. 1, 3.

gens, tis, f. 1) збир више породица, спојених заједничким именом, пореклом и религијским обредима у Риму (испрва само о патрицијима), **род, породица, задруга:** gens Iulia, Cornelia и т. д. — 2) **народ:** Praef. 5. Milt. 4, 2. Them. 6, 3. 7, 4. Con. 3, 4. Dion 5, 3. Timoth. 2, 1. Reg. 1, 1. 1, 3. 2, 1. Hann. 1, 1. 3, 2. — 3) општина: omnes eius gentis cives Milt. 4, 2. — 4) област: Cataonia, quae gens iacet Dat. 4, 1.

gĕnu, ūs, n. (γόνυ) **колено;** dat. genu; obnixo genu scuto Chabr. 1, 2.

genui гл. gigno.

gĕnus, eris n. (γένος) **род, порекло, врста.** 1) род, породица: antiquitas generis Milt. 1, 1. natus summo genere рођен од врло отмене породице Alc. 1, 2. domestico summo genere esse бити из једне врло отмене домаће породице Eum. 1, 3. honesto genere из породице уважене Epam 2, 1. nobili genere natus син отмене породице Dion 1, 1. antiquo genere, ortus a Pylaemene illo из једне старе породице, потомак оног П. Dat. 2, 2. — 2) порекло: Epam. 1, 2. Graeci genere (abl. lim.) Milt. 3, 4. — 3) врста: scripturae Praef. 1. loricarum Iph. 1, 4. in generibus exercitationum у разним врстама вежбања у оружју Ages. 3, 2. eiusmodi obsonii genera разне врсте Ages. 8, 4. munera cuiusvis generis дарови сваке врсте, свакојаки дарови Ages. 8. 3. omne genus copiarum Eum. 5, 2. genus hominum Paus. 3, 6. utrumque genus hominum Eum. 11, 2. cuius (релат. на-

довез.) **generis** magnus numerus **оваких** људи велик број Milt. 1, 2. cursor eius generis, qui Milt. 4, 3. eiusdem generis Dat. 8, 2; **eius generis** magna multitudo **такова велика множина** Hann. 5, 2. — 4) **прилика, положај**: in omni genere vitae Paus. 1, 1.

germānus 3. **рођени** (о деци од једног оца и матере, или од једног оца): soror Praef. 4. са додатком suus Cim. 1, 2.

gĕro, gessi, gestum 3. **носити,** 1) у правом значењу: vestem Dat. 3, 1. galeam in (на) capite Dat. 3, 2.
2) прен. апсол.: **радити** Chabr. 2, 1; са acc., особ. о звањима, **вршити, отправљати**: magistratus Timoth. 3, 1. honores велике службе Att. 6, 2. consulatum g. консуловати Cat. 2, 1. praeturam g. преторовати Att. 6, 4. imperium g. отправљати врховно заповедништво, војводовати Epam. 7, 5. С тога rem publicam gerere вршити државну управу, **управљати државом** Alc. 7, 1. Dion 6, 4. **bellum gerere водити рат** Them. 2, 1. Lys. 1, 1. 3, 5. 4, 1. Alc. 3, 1. Epam 7, 4. Eum. 3, 1. Ham. 1, 2. Hann. 10, 2. Att. 9, 1. cum aliquo с неким = против некога Iph. 2, 1. adversus aliquem Alc. 4, 6. Timoth. 1, 2. 4, 3. Dat. 1, 2. Hann. 6, 1. adversus aliquem cum aliquo против некога заједно с неким (уз некога) Chabr. 3, 1. Друга спојења: rem или aliquid gerere **извршишити** какво **дело (посао)**, нешто Them. 1, 3. Paus. 2, 4. Alc. 5, 6. 7, 2. Con. 1, 1. Timoth. 3, 3. Chabr. 1, 1. Timol. 3, 5. 4, 4. Ham. 1, 2. 3, 3. 4, 1. multa Thras. 1, 3. promptus in rebus gerendis окретан (хитар) у извршивању послова Them. 1, 4. ad rem gerendam к извршењу свога плана Paus. 2, 6. tempus rei gerendae (згодно) време за делање Alc. 8, 6. Pelop. 2, 2. consuetudine ea, qua tum res gerebantur по обичају, по коме се онда поступаше Att. 12, 3. Често има rem gerere значење: **војевати** Hann. 7, 1. minus ex sententia rem gerere војевати не сасвим по жељи Alc. 7, 1; **male rem gerere** војевати несрећно, **имати несреће, проћи несрећно**: Milt. 3, 3. Them. 5, 1. Iph. 1, 2. Timoth. 3, 4. Dat. 5, 4. 6, 1. male gestis in Sicilia rebus после несрећних предузећа, после несрећâ (недаћâ) у Сицилији Alc. 5, 3. — amicitiam gerere пријатељство подржавати Dat. 10, 3. nullas inimicitias gerere никакво непријатељство не учинити Att. 11, 5. morem ge-

rere alicui послушати некога Them. 7, 3. Dion 3, 1. Dat. 4, 3. — Pass. geritur бива, догађа се: Eum. 7, 3. nutu alicuius Lys. 2, 1. arbitrio Alc. 7, 1. Con. 2, 2. dum haec geruntur док се ово догађало, за време ових догађаја Alc. 5, 1. Dat. 5, 1. Eum. 5, 1. Hann. 12, 1. his de rebus si quid geri volueris ако хтеднеш, да се што у овој ствари учини Paus. 2, 4. gestum дело Timoth. 4, 6. res gestae дела, особ. ратна Lys. 4, 3. Alc. 10, 2. Iph. 1, 1. Epam. 1, 4. Timol. 5, 3. Reg. 1, 1. 2, 1. Cato 3, 3. Att. 18, 5. — se gerere понашати се: elatius Paus. 2, 2. contumacius Cim. 2, 5. crudelissime Eum. 6, 3. sic ut Att. 3, 1. parum splendide Att. 14, 2. sic se gerendo (тиме што се тако понашаше) = тако се понашајући Cim. 4, 4.

gigno, gĕnui, genĭtum 3. **родити** Iph. 3, 4.

glădius, i, m. **мач:** Alc. 10, 5. Dion 9, 6. Dat. 11, 2. gladii minuti Iph. 1, 3.

glŏbus, i, m. **кугла;** прен. круг (људи), скуп, клуб: globus consensionis (= consentientium) скуп једномисленика̂ Att. 8, 4.

glōria, ae, f. **слава:** gloria belli ратна слава Paus. 5, 4. Epam. 5, 5. gloria rerum gestarum слава извршених дела Reg. 2, 1. — Milt. 1, 1. Chabr. 3, 3. Timoth. 1, 1. Epam. 3, 4. 8, 5. Eum. 8, 2. Ages. 5, 2. Phoc. 1, 3. magnae gloriae esse бити на велику славу, дику Thras. 4, 1. non minore gloria (abl. qual.) esse (не бити мање славе =) не бити мање славан, бити исто тако славан Epam. 2, 1. gloriam adipisci Iph. 2, 5. Chabr. 2, 2. gl. consequi Epam. 5, 5, Them. 6, 3.

glōrior 1. **поносити се,** aliqua re нечим: hoc тиме се поносим, то напомињем с поносом, са acc. c. inf. Att. 17, 1.

gloriōsus 3. 1) **славан, дичан:** Milt. 6, 2. Alc. 7, 4. Ages. 4, 3. Att. 12, 5. — 2) хвалисав, разметљив: nihil gloriosum ex ore alicuius exit Timol. 4, 2.

Gn. = Gneius (Gnaeius) **Гнеј.**

Gongўlus, i, m. (*Γογγύλος*) **Гонгил,** Еретријанац, пријатељ Паусанијин, Paus. 2, 2.

Gortўnius, i, m. **Гортинац,** становник критског града Гортина Hann. 9, 1. 4.

Gracchus, i, m., Tiberius Sempronius Gracchus, **Тиберије Семпроније Грах,** консул 215. и 213. пре Хр. Hann. 5, 3.

grădus, ūs, m. (gradior) 1) **корак:** paucis ante gradibus за

неколико коракâ пре Paus. 5, 2; прен. корак к нечем: primus gradus rei publicae capessendae fuit први корак к учествовању у управи државној (ка служби државној) учињен је Them. 2, 1. — 2) положај каквог борца; прен. aliquem gradu depellere некога из (згодног) положаја потиснути Them. 5, 1. — 3) прен. ступањ, положај, ранг, достојанство: eodem gradu (abl. qual.) esse имати исти положај Eum. 1, 6. gradum tenere Phoc. 2, 3. gradum ascendere Phoc. 2, 3. secundum gradum imperii tenere друго место у држави заузимати Con. 3, 2.

Graece, adv. (Graecus) **грчки, грчким језиком:** Graece loqui Att. 4, 1. liber Graece confectus Att. 18, 6.

Graecĭa, ae, f. (Graecus), **Грчка,** 1) у ширем смислу, сва земља између Јонског и Егејског Мора: Praef. 4. Milt. 6, 3. Them. 4, 5. Paus. 2, 4. Con. 4, 4. Epam. 8, 4; = Graeci (oppos. према Persae) Ages. 5, 2. — 2) грчке насеобине у Малој Азији Milt. 3, 3.

Graecus 3. **грчки,** 1) adi.: gens (народ) Reg. 1, 1. civitas Alc. 7, 4. Graecā linguā loquens Milt. 3, 2. Dion 1, 5. sermo Hann. 13, 2. litterae Praef. 2. Pelop. 1, 1. res Graecae историја грчка Cato 3, 2. — 2) subst. **Graecus, i,** m. **Грк,** Milt. 3, 4.

Grāius, i, m. **Грк,** у песникâ и старијих писаца употребљено место Graecus: Praef. 3. Them. 9, 2. Alc. 7, 4. Eum. 1, 5. Hercules Graius Hann. 3, 4; адјект.: saltus Graius грчки Алпи („мали Бернхард") Hann. 3, 4.

grandis, e велик, голем: liber grandis (велика књига =) опширан спис (извештај) Lys. 4, 2.

grātia, ae, f. (gratus) **љубав, омиљеност, захвалност.**
1) љубав, која се чини другом, услужност, предузимљивост; abl. gratiā за љубав, ради, зарад, због са gen., који напред стоји: exempli gratiā примера ради, на пример Lys. 2, 1. fructus servandi gratia зарад чувања плодова (воћа), да чува воће Cim. 4, 1. huius accusandi gratia да овог оптужи Con. 3, 2. visendi gratia да својим очима види, да се својим очима увери Dion 10, 1. eius conveniundi gratia Dion 9, 3. sui exposcendi gratia Hann. 7, 6.
2) љубав, коју нам други чине, омиљеност: Att. 6, 2. 12, 1. 21, 1. cum aliquo in gratiam redire с неким се измирити

Alc. 5, 1. Thras. 3, 3. Dat. 8. 5; али nunquam cum matre in gratiam rediit (никад није имао мирити се с матером) = никад се није свадио с матером Att. 17, 1; (омиљеношћу задобивен) утицај, углед: Alc. 9, 6. Con. 2, 1. Att. 2, 4. 6, 2. 12, 1. 2.

3) захвалност, признање: gratiam inire добити захвалност Alc. 9, 5. gratias agere рећи хвала, захвалити (речима) Hann. 7, 2. gratiam referre вратити љубав, захвалити (делом), показати се захвалним Them. 8, 7. Eum. 6, 5. gratiam habere захвалити; diis gratias agere atque habere боговима вечно захваљивати Timol. 4, 3.

grātīs (управо gratiis, abl. од gratia) adv. за љубав, без награде, **бадава** Epam. 4, 2.

grātus 3. 1) **угодан, мио:** munus gratum acceptumque Hann. 7, 3. grata et digna laude habentur Epam. 1, 2. quies grata fuit Att. 7, 3. gratissimum illud Them. 10, 2. — 2) захвалан: Att. 9, 5. 11, 5.

grăvis, e тежак (о тежини); прен. grave vulnus Dion 6, 2. gravis morbus Dion 2, 4. Hann. 4, 3. gravis poena тешка, строга казна Ages. 4, 8. **grave est alicui** некоме је тешко, мучно, несносно, са inf., Con. 3, 4; жесток: proelium Ages. 4, 5, procellae Att. 10, 6. О лицима, озбиљан, разборит: Epam. 3, 1; важан, знатан: gravissimi historici Alc. 11, 1.

gravĭtas, ātis, f. тежина; прен. 1) достојанство, озбиљност: gravitas sine facilitate Att. 15, 1. — 2) разборитост, обазривост: Lacedaemoniorum Paus. 4, 3.

Grynium, i, n. (*Γρύνειον* и *Γρύνιον*) **Гринион,** утврђен приморски град у малоазијској области Мизији, Alc. 9, 3.

gubernātor, ōris, m. **крмар,** Chabr. 4, 2. Att. 10, 6.

gymnăsium, i, n. (*γυμνάσιον*) **гимназија,** велико јавно место, одређено за телесна вежбања; беше понајвише изван градова, а окружено портицима (ходницима на стубове), често још каменим клупама, купалиштима и другим просторијама, Timol. 5, 4.

gynaeconītis, ĭdis, f. (*γυναικωνῖτις*) **соба за женске,** Praef. 7.

H.

hăbeo, ui, ĭtum 2. **имати, држати.**

1) имати: a) са acc.: amatores Praef. 4. non satis auri Epam. 4, 2. amorem Siculorum Timol. 3, 4. annos sexaginta Att. 7, 1. — bona Dion 1, 2. — castra Alc. 8, 5. Hann. 5, 1, collegas Epam. 7, 3. condicionem добити, наћи Att. 2, 4. contentionem Ages. 1, 2. copias Them. 2, 4. Dat. 8, 2. cupiditatem Att. 18, 4. — domum Milt. 2, 4. — satis eloquentiae 2, 1. exercitum Alc. 5, 3. exitum vitae Eum. 13, 1. Phoc. 4, 3. — fidem Them. 7, 2. Dion 5, 6. Dat. 11, 2. fiduciam Ages. 4, 2. filium Epam. 10, 1. — heredium Cato 1, 1. honorem одавати част, поштовање Con. 3, 4. — invidiam побудити завист Thras. 4, 1. summum imperium Ages. 2, 3. iter путовање имати на уму, бити науман путовати Eum. 8, 7. iudicium имати судску службу Att. 6, 3. — laudem habere alicuius rei бити славан са нечег Reg. 1, 4. liberalitatem Cim. 2, 1. maiora Alc. 2, 3. manum Dat. 6, 2. mel. Ages. 8, 7. muros Them. 6, 2. — nihil negotii h. Eum. 12, 2. — obsonium Them. 10, 3. ornamentum Att. 7, 2. — partem Dion 2, 4. potestatem h. имати могућност, eius conveniundi да се с њиме састане Alc. 9, 5 и т. д. condicionis за женидбу Att. 12, 1. praedia hortosque Cim. 4, 2. prudentiam iuris Cim. 2, 1. — quaestionem држати истрагу Alc. 4, 1. — reliquias copiarum Them. 5, 1. — servum Them. 4, 3. societatem Paus. 3, 5. Chabr. 2, 3. sororem prope aequalem Att. 17, 1. spem h. in aliquo maximam поглéдати на некога са највећом надом Alc. 3, 5. suspicionem h. alicuius rei бити под сумњом нечег Epam. 5, 5. — tempus Milt. 1, 6. timorem habere in aliquo поглéдати са страхом на некога Alc. 3, 5. Са part. perf. pass. за назначење какве свршене радње, но која у садашњости још траје: spem positam habere in aliqua re полагати наду на нешто Eum. 11, 2. antiquitatem diligenter cognitam habere стародревност добро (тачно) познавати Att. 18, 1. praecepta philosophorum percepta habere поуке философâ поприматн Att. 17, 3. — b) са два acc. у активу: имати некога (нешто) за нешто, имати у некоме нешто: me bonum amicum habebis у мени ћеш имати доброг пријатеља

Them. 9, 4. socerum habuit Hipponīcum за таста је имао Хип. Alc. 2, 1. provinciam partem Ciliciae за провинцију део Киликије Dat. 1, 1. eos h. inimicissimos њих за највеће непријатеље, у њима највеће непријатеље Dat. 5, 4. praeceptorem за учитеља Epam. 2, 2. obtrectatorem Meneclіden у Менеклиди имао је Epam. 5, 2. naturam fautricem у природи пом-цу Ag. 8, 1. diem natalem festum h. рођендан имати за свечан, светковати Timol. 5, 1. alqm prope aequālem h. бити с неким готово једних година Att. 17, 1. aliquem actorem auctoremque habere имати кога за помоћника и саветника Att. 3, 2. urbem habere et patriam et domum имати град и за постојбину и за боравиште Att. 3, 3. alqm avunculum некога за ујака Att. 5, 1. principem consilii за првог саветника Att. 8, 2. testes за сведоке Att. 21, 5. aliquem carum habere имати некога радо, волети некога Att. 10, 5. quā nihil habuit carius од кога (т. ј. лепог имена) ништа није имао драже Att. 15, 2; готово = adhibere, habitus est particeps узиман је за учесника Eum. 1, 6. Место акузатива предикатова имена долази и описивање: scribae loco aliquem h. некога за секретара Eum. 1, 5. — c) сматрати за нешто; овако понајвише само у пасиву са два nom.: id nefas habetur то се сматра за грех Praef. 4. habentur tyranni Milt. 8, 3. habitus est imperator Con. 2, 2. habiti sunt fortissimi Eum. 3, 4. bonus pater familias Att. 13, 1; но и у активу са два acc.: maiora potiora h. знатније ствари за прече Alc. 2, 3 (у неким издањима м. maiora haberemus). templa sancta h. Ages. 4, 7. satis habere сматрати за довољно, задовољити се, бити задовољан Epam. 4, 5. 8, 4. Timol. 2, 4; место акуз. или ном. предикатова имена описивање са numero: sacrilegorum numero haberi бити сматран за безбожника Ages. 4, 8. — d) са in numero или са in c. abl. бројити у или међу: in numero septem sapientium међу седморицу мудраца Thras. 4, 2. in summis ducibus Chabr. 1, 1. — e) са препозицијама: ad manum h. имати при руци, уза се Eum. 1, 5. secum Thras. 2, 1. Dat. 4, 4. Dion 4, 1. Att. 4, 1. in matrimonio за жену Praef. 4. Dion 1, 1. — f) са два dat.: aliquid sibi curae habere сматрати што за своју дужност Att. 20, 4. — g) са релативним реченицама у конјунктиву и

са индиректним унит. реченицама: ut haberet, quod statim daret да би имао, што би одмах дао Cim. 4, 2. ut haberet, qua aufugeret да би имао, куд би побегао (ово место тумачи се и овако: ut haberet sc. navem, quā aufugeret) Dion 9, 2. non habebat quid diceret не знађаше, шта да рече Epam. 8, 1. — h) са адвербом: male aliquem h. рђаво поступати с неким Eum. 12, 1.

2) држати: consilium amicorum h. држати савет с пријатељима, посаветовати се с пр. Epam. 3, 5. Timol. 4, 2. quaestionem h. држати истрагу Alc. 4, 1. rationem h. узимати у обзир Ages. 1, 3. sermonem h. повести говор Epam. 3, 3.

3) se habere находити се, стајати: quemadmodum se haberet како му је Dion 2, 4. multo aliter ac sperarat rem publicam se habentem cognovit затече државу у сасвим друкчијем стању него што се беше надао Ham. 2, 1.

hăbĭto 1. (freq. од habeo) **становати, живети:** Milt. 8, 3. Them. 8, 1. in Epiro Eum. 6, 1. Athenis Att. 12, 3. bene (удобно) habitavit Att. 13, 1.

hāc adv. (sc. viā) **овим путем, овуда** Hann. 3, 4.

hac-tĕnus adv. **довде, дотле:** Att. 19, 1.

Hadrumētum, i, n. **Хадрумет,** картагински приморски град Hann. 6, 3.

Haliartus, i, f. (*Ἁλίαρτος*), **Халиарт,** град у Беотији, познат са Лисандрова пораза и смрти 395. пре Хр. Lys. 3, 4.

Halicarnassius 3. (*Ἁλικαρνάσσιος*) **халикарнаски** (из Халикарнаса, грчкога града у малоазијској области Карији) Them. 1, 2. Lys. 3, 5.

Hămilcar, ăris, m. (*Ἀμίλκας*) **Хамилкар,** отац Ханибалов, славни картагински војвода у првом пунском рату Timoth. 4, 5.

Hammon, ōnis, m. (*Ἄμμων*) **Хамон,** египатски бог, чији храм и пророчиште у данашњој оази Сиви беше, западно од Египта; од Грка и Римљана са Зевсом (Јупитером) идентификован, и као *Ζεὺς Ἄμμων* и Јупитер Амон поштован Lys. 3, 2.

Hannĭbal, ălis, m. (*Ἀννίβας*) **Ханибал,** најзнатнији картагински војсковођа у другом пунском рату (219—202), умр'о 183. пре Хр., Timoth. 4, 5. Ham. 1, 1. 3, 1. 3.

haruspex, ĭcis, m. (*ἱεροσκόπος*) **посматрач жртава, пророк** (који је прорицао из дроба закланих животиња) Timol. 1, 4.

Hasdrŭbal, ălis m. (*Ἀσδρούβας*) **Хаздрубал,** 1) зет Хамилкаров и последник његов у заповедништву Ham. 3, 2. Hann. 3, 1. — 2) картагински војвода, брат Ханибалов Hann. 3, 3. Cato 1, 2.

hasta, ae, f. 1) **копље:** Iph. 1, 3. 4. hasta proiecta са копљем напред пруженим Chabr. 1, 2. — 2) hasta publica јавна лицитација (продаја), пошто је при овој копље забадано: ad hastam publicam accedere доћи на јавну лицитацију Att. 6, 3.

hastīle, is, n. **држаље копља** Epam. 9, 3.

haud (haut) adv. **не:** Paus. 5, 5. Dat. 4, 4. haud ita magna manus не баш тако велика чета Paus. 1, 2. haud ita longe Ages. 4, 5.

Hellespontus, i, m. (*Ἑλλήσποντος*), **Хелеспонт,** 1) мореуз између Европе и Мале Азије, који спаја Егејско Море са Пропонтидом (Мраморским Морем), сада Дарданели, Them. 5, 1. 9, 3. Ages. 4, 4. Eum. 3, 2. 3. 5, 1. — 2) земља на једној и на другој обали мореуза: mittere Hellespontum послати у Хелеспонт Paus. 2, 1. H. receperat Alc. 5, 6. H. descierat Timoth. 3, 1.

Helōtes, um и **Helōtae** (или **Hilōtae), arum,** m. (*Εἵλωτες* и *Εἱλῶται*) **хелоти,** робови у Спарти, Paus. 3, 6.

Helvius, i, m. G. Helvius **Гај Хелвије,** едил г. 199. пре Хр., Cato 1, 4.

hemerodrŏmus, i, m. грчки плурал hemerodrŏmoe (*ἡμεροδρόμος*) **улак** (који је за један дан велик део пута прелазио) Milt. 4, 3.

Hephaestio, ōnis, m. (*Ἡφαιστίων*), **Хефестион,** војвода и пријатељ Александра Великог, Eum. 2, 2, умр'о је 324. пре Хр. у Екбатани.

Heraclīdes, is, m. (*Ἡρακλείδης*), **Хераклид,** Сиракузанац који је живео у време Дионово Dion 5, 1. 6, 3. 5.

Hercŭles, is, m. (*Ἡρακλῆς*), **Херкул,** син Јупитеров и Алкменин, најславнији народни грчки јунак, дао је, као што се прича, грчким (грајским) Алпима име Hann. 3, 4; од њега доводе своје порекло спартански краљеви Ages. 1, 2.

herēdĭtas, ātis, f. **наследство:** Att. 5, 2. 13, 2. hereditates consequi Att. 21, 1. odium hereditate relictum наследством, у наследство остављена мржња Hann. 1, 3.

herēdium, i, n. **наследство** (добро, које је износило најмање 2 јутра, и које се није смело продавати) Cato 1, 1.

hēres, ēdis, m. **наследник:** aliquem heredem ex dodrante facere Att. 5, 2.

Hermes (или **Herma), ae,** m. (*Ἑρμῆς*) 1) бог **Херма** (римски Меркур), гласоноша божји. — 2) **Херма,** стуб са главом бога Херме, Alc. 3, 2.

hetaerĭcē, ēs, f. (*ἑταιρική* sc. *ἵππος*), **хетерика, коњаничка чета пријатељâ** (sc. краљевих); овако се звала македонска гарда коњаничка, која се састојала из 2000 Македонаца Eum. 1. 6.

hibernacŭlum, i, n. зимна соба; plur. **зимовиште, зимовник** Ages. 3, 4. Eum. 8, 4.

hibernus 3. **зимни;** subst. **hiberna, orum** (sc. castra) n. **зимни стан, зимовник:** Eum. 8, 3.

hic, haec, hoc, pron. demonstr., **овај, ова, ово.** Стоји

a) показујући оно, што је по времену, месту или мислима најближе ономе који говори: hi (о којима ја говорим) Praef. 2. hoc genus ова (од мене изабрана) врста Praef. 1. huius (Themistoclis) vitia in adulescentia Them. 1, 1. huius animi magnitudo Them. 10, 1. haec aetas ово, данашње време Hann. 2, 5. Att. 18, 3. his diebus ових дана Att. 21, 6. hoc tempore у последње време Att. 21, 5.

b) односећи се на јунака дотичног животописа, где се онда уз име преводи са наш: Milt. 6, 3. Pel. 1, 4; нарочито често у почетку реченицâ и читавих глава: Milt. 8, 1. Them. 3, 1. 10, 1. Arist. 1, 4. 3, 2. Cim. 2, 1. Timoth. 3, 1. Pel. 4, 2. Eum. 8, 1 и тако још често, где се hic преводи са он.

c) односећи се на оно, што је на послетку поменуто: hic (pater) Att. 1, 2. cum hoc (Neoptolemo) Eum. 4, 1. hunc (Phidiam) Att. 3, 2. huic (Haşdrubali) ille (Hamilcar) Ham. 3, 2. hos т. j. Thrasybulum cum suis Thras. 2, 2. his virtutibus Thras. 1, 3. in his (annis) Eum. 13, 1. horum concursu Hann. 11, 4. in hac (altera parte) Phoc. 3, 1.

d) односећи се на какав даљи номен: huius (Hannibalis) Att. 13, 2. de hoc (Hasdrubale) Ham. 3, 3. hi (Lacedaemonii) Lys. 3, 1. hanc (invidiam) Dion 6, 5. in hoc (morbo) Att. 21, 3. ex hoc Epam. 3, 2.

e) односећи се на оно, што долази — (ево) овај (*ὅδε*): his quidem verbis Them. 10, 3. haec sententia Paus. 1, 3. Dion 6, 4. in quibus (sc. litteris) haec scripta erant у коме ево ово беше писано Paus. 2, 2. his condicionibus Thras. 3, 1. hoc

quoque Thras. 3, 2. haec Timoth. 1, 2. Epam. 1, 1. 7, 1. hoc Hann. 2, 3.

f) скраћено: in hoc (м. horum sc. amicorum) numero Milt. 3, 2.

g) неутрум hoc etc. subst.: *α*) ово, т. ј. прокидање чира Att. 21, 4. овај догађај Chabr. 1, 3. Att. 13, 7. ово предузеће Alc. 3, 3. упор. Epam. 7, 3. Alc. 3, 4. hoc Trasybuli ово дело, ова црта Трасибулова Thras. 3, 2. hoc idem ово исто Dat. 9, 5. in hoc у овој прилици Ages. 4, 2. 7, 3. sine hoc без помоћи ове, без ове пријаве код хилиарха Con. 3, 2; hoc. у вези са реченицом са ut или acc. c. inf.: Ages. 4, 7. Att. 17, 1. hoc unum Epam. 10, 4. Hann. 2, 3. *β*) hoc као абл. ради појачања компаратива = eo у толико: hoc maiore Dat. 5, 4; као abl. causae за то, с тога: hoc plura referemus Timoth. 4, 6. *γ*) Plur. haec: Dat. 6, 1 (ова напред поменута оружања). Dat. 8, 1 ове прилике).

h) као неодређен субјекат, то, ово, са идућим субстантивом у једном истом роду и броју: haec extrema fuit aetas Timoth. 4, 4. haec (ово, он) fuit altera persona Pel. 4, 3. hoc specimen prudentiae (est) Att. 3, 3. hi fuerunt... duces Reg. 1, 1.

i) у вези са ille: modo hi, modo illi час ови, час они Att. 10, 2; особ. hic ... ille, где се, супротно нашем језику, hic односи на оно, што је пре, а ille на оно, што је после поменуто: his (Lacedaemoniis).. illos (ephoros) Them. 7, 2. illorum (principum) .. his (Gortyniis) Hann. 9, 3. illos (tyrannos).. hos (Thrasybulum cum suis) Thras. 2, 2.

hīc, adv. **овде;** 1) о месту, овде, на овом месту: Them. 3, 3. 5, 1. 8, 2. 8, 6. Dat. 7, 2. 11, 3. Ages. 5, 2. Eum. 12, 1 (у ратном савету). Phoc. 3, 4 (пред Полиперхоном). Hann. 5, 2. Att. 2, 3. 3, 1. 4, 3. — 2) о времену, ту, сада, дакле, за тим: Them. 10, 2. Dat. 4, 1. Eum. 4, 3. 5, 1. 9, 2. — 3) овом приликом: Praef. 8. Dion 9, 5. Dat. 1, 2.

Hicĕtas, ae, m. (*Ἱκέτας*) **Хикета,** тиранин грког града Леонтинâ у Сицилији Timol. 2, 3.

hiemālis, e зимни: hiemale tempus Dat. 6. 1.

hiĕmo 1. зимовати, презимити: Eum. 8, 4. exercitum hiematum (sup.) reducere одвести војску да презими, одвести је у зимовник Ages. 3, 2. copias hiematum (sup.) dividere Eum. 8, 1.

hiems, ĕmis, f. 1) **зима, зимно доба:** Eum. 5, 7. — 2) бура,

непогода: navem ex hieme servare Att. 10, 6.

hilarĭtas, ātis, f. (hilăris) **веселост,** Epam. 8, 5.

Hilōtae гл. Helotes.

hinc, adv. 1) **одавде, одовуд:** Paus. 3, 5. 5, 2. Lys. 3, 2. Thras. 2, 4. Con. 4, 2. Chabr. 4, 3. Dat. 8, 4. Eum. 5. 3. Hann. 4, 4. 6, 1. — 2) прен. о времену, за тим: Timoth. 3, 4.

Hipparīnus, i, m. (*Ἱππαρῖνος*) **Хипарин,** 1) отац Дионов. Dion 1, 1. — 2) син Дионисија старијег и Аристомахе, Dion 1, 1.

Hippo, ōnis, m. **Хипон,** град на северној обали Африке у картагинској области, Ham. 2, 4.

Hipponīcus, i, m. (*Ἱππόνικος*), **Хипоник,** таст Алкибијадов, врло богат Атињанин Alc. 2, 1.

hirtus 3. **чупав: h.** tunica Dat. 3, 2.

Hispānia, ae, f. **Шпањолска,** цело пиренејско полуострво (Шп. заједно са Португалском) Ham. 3, 1. 4, 1. 2. Hann. 2, 3. 3, 1. 2, 3. Под римском владом беше подељена на две провинције, које Ибер (Ебро) растављаше: провинција, која северно од Ибера беше, зваше се Hispania citerior (Cato 2, 1), а која јужно, H. ulterior; с тога и plur. Hispaniae обе Шпањолске Cato 3, 4.

Hister, tri, m. (такођер **Ister,** грч. *Ἴστρος*), у Грка **Дунав** у опште, а у Римљана само доњи Дунав (горњи се звао Danubius) Milt. 3, 1.

Histiaeus, i, m. (*Ἱστιαῖος*), **Хистијеј,** намесник милетски (град Милет на западној обали Мале Азије) под Даријем I., Milt. 3, 5.

histŏria, ae, f. (*ἱστορία*) 1) **историја, повесница:** historiam illorum temporum relinquere Them. 9, 1. historiam scribere Pel. 1, 1. historia contexta Att. 16, 3. — 2) plur. historiae историјско дело: historias scribere Cato 3, 3.

historĭcus 3. (historia) **историјски;** као subst. **historicus, i,** m. **историчар,** писац историје: Alc. 1, 1. Con. 5, 4. Dion 3, 2; зналац историје Pel. 1, 1.

hŏdiē adv. (hoc die овог дана) **данас,** још и данас, Hann. 3, 4.

Homērus, i, m. (*Ὅμηρος*), **Омир,** најстарији и најславнији епски песник грчки, песник Илијаде и Одисеје, Dion 6, 4. Dat. 2, 2.

hŏmo, ĭnis, m. **човек,** плур. људи: Paus. 2, 4. 5. 3, 6. Alc. 10, 1. 11, 4. Ages. 8, 2. Timol.

1, 6. Att. 11, 6. 13, 6; post hominum memoriam откако људи памте, од памтивека Them. 5, 3. Arist. 1, 2. Reg. 1, 3; magnus h. Paus, 1, 1. m. homines Eum. 1, 1. homo maximi corporis terribilique facie Dat. 3, 1. oppos. према целини Alc. 1, 4, према fortuna Dat. 5, 4. Att. 9, 5. према целој држави Epam. 10, 4. Особито ако ваља назначити карактерне мане: homo amicus non magis tyranno quam tyrannidi Dion 8, 2. h. callidus et ad fraudem acutus Dion 8, 2. h. factiosus Ages. 1, 5. h. petulans et ingratus Timol. 5, 2. Често homo = is или ille: Dion 4, 2. Dat. 10, 3. Eum. 4, 4. Timol. 5, 1. 2. in homine = in eo Eum. 2, 3. — Не преводи се уз адјектив, који је изведен од имена какве земље: homines Graii Грци у неким издањима Them. 9, 2.

honestas, ātis, f. (honestus) **поштење, пристојност** Praef. 5.

honestus 3. (honos) **поштен, частан:** Praef. 3. mors Chabr. 4, 3; пристојан: funus Eum. 13. 4; угледан, смеран: dignitas Eum. 11, 5; особ. о роду, отмен, господски: genus Epam. 2, 1. locus Eum. 1, 5.

hŏnor гл. hŏnos.

honorātus 3. (part. perf. pass. од honorare поштовати) **поштован, уважен:** Chabr. 3, 4. Eum. 1, 1.

honorifĭcus 3. (honos и facio) **частан, одличан,** Comp. honorificentior: Eum. 1, 5.

hŏnos, (hŏnor), ōris, m. 1) **част:** honore alqm antecedere Thras. 4, 3. honoris corona почасни венац Thras. 4, 1; (по)част, поштовање, одликовање: populi Romani (gen. subi.) honores одликовања Milt. 6, 2. honorem tribuere alicui одати некоме поштовање, указати част некоме Milt. 6, 3. h. habere указати част, одати поштовање Con. 1, 1. 3, 4. Att. 3, 1. honores decernere одобрити одл. Alc. 7, 1. honor contingit одл. допада Timoth. 2, 3. h. deest alicui одл. изостаје некоме Timol. 3, 5. honore contentus Thras. 4, 3. Att. 6, 4; углед, слава: ceteros honore praestare Att. 18, 5. — 2) звање, служба, достојанство, готово свуда у плуралу: honoribus fungi Them. 7, 3. honores deferre дати велике службе Phoc. 1. 2. honoribus operam dare тражити службе Cato 1, 1, исто тако honores petere Att. 6, 2. h. capere добити Att. 6, 2. 7, 2. 18, 3. honor regni краљевско достојанство Ages. 1, 4.

hortātus, ūs, m. (hortor) **опомињање:** hortatu alicuius по наговору, упутству нечијем Cato 1, 1.

Hortensius, i, m., Q. Hort. **Квинт Хортенсије,** после Цицерона најславнији беседник свога времена (89—68 пре Хр.) Att. 5, 4. 15, 3. 16, 1.

hortor 1. **помињати:** aliquem Milt. 6, 3. На што се ко опомиње, казује се реченицом са ut Milt. 4, 1. Them. 4, 2. Epam. 5, 3 Ages. 5, 3 или са ne Milt. 3, 3; ретко стоји са инфинитивом: hortarentur accipere (sc. ea) Phoc. 1, 3 или са акуз. ствари: pacem amicitiamque саветовати мир и пријатељство Dat. 8, 5; hortantibus amicis (abl. abs.) пошто пријатељи наваљиваху, на наваљивање својих пријатеља Milt. 4, 1. multis hortantibus и ако многи наваљиваху, уз пркос наваљивању многих Att. 10, 4.

hortus, i, m. **башта:** Cim. 4, 1. Att. 14, 3.

hospēs, ĭtis, c. **гост, побратим, пријатељ:** Alc. 10, 5. Timoth. 4, 3. privati hospites побратими из реда приватних људи Timoth. 4, 2.

hospĭtium, i, n. (hospes) **гостопримство, побратимство:** mihi est hospitium cum aliquo с неким сам у гостинској вези, с неким сам побратим Them. 8, 3. hospitio alicuius uti уживати нечије гостопримство Cim. 3, 3. hospitio alicuius contineri гостопримством бити везан са неким Lys. 1, 5. ius hospitii Timoth. 4, 3. Hann. 12, 3.

hostia, ae, f. **жртва** (живинче за клање): h. immolare Hann. 2, 3.

hostis, is, c. **непријатељ,** као првоб. адјектив и са dat.: hostem esse Atheniensibus Milt. 4, 1. h. esse civitati Alc. 4, 6. alqm hostem reddere Romanis Hann. 2, 1; иначе свуда са gen.; нарочито спољни непријатељ, у рату (гл. и adversarius): Milt. 3, 4. 4, 1. 4, 4. 5. Them. 3, 1. 4, 5. 5, 1. 6, 2. 7, 4. 9, 3. Alc. 6, 2. 8, 5. Chabr. 4, 2. Ham. 1, 5; такођер непријатељ отаџбине, издајник, о каквом Римљанину, који је носио оружје против своје отаџбине или ма какво непријатељство смерао: hostem aliquem iudicare прогласити некога за непријатеља от. Att. 2, 2. 9, 2; пренесено на персијске односе Con. 4, 1. — Gen. plur. hostium преводи се адјективом непријатељски: Milt. 2, 2. 5, 3. 5. Cim. 2, 3. Lys. 1, 2. 4. Alc. 5, 5. Chabr. 1, 2. Dat. 6, 7.

HS гл. sestertius.

hūc овамо тамо, (онамо): Paus. 3, 5. 4, 4. Dat. 11, 2. Phoc. 4, 1. Timol. 2, 1. Hann. 8, 2. 12, 4. huc eodem такођер онамо Phoc. 3. 3; = ad haec преко ове т. j. сламе Ages. 8, 2; за назначење лица = ad Admetum Them. 8, 4.

hūmānĭtas, ātis, f. (humanus) **човечност, уљудност, доброта:** Milt. 8, 4; љубазност: Ages. 9, 3. Dion 1, 4; фино образовање, углађеност: Att. 3, 3. 4, 1. 16, 1.

humānus 3. (homo) **људски:** res humanae Timol. 4, 4.

humĭlis, e (humus земља) 1) близу земље, **низак, мален:** statura esse humili (abl. qual.) Ages. 8, 1. — 2) прен. мален, незнатан; a) о сталежу: nemo erat tam himilis, cui non aditus ad eum pateret Milt. 8, 4. b) по вредности: vestitus h. просто, сиромашно одело Ages. 8, 2; fortunā humiliores по срећи назаднији, среће мање (од њега — Октавијана) Att. 19, 2. c) у моралном погледу: низак, неплеменит Praef. 5.

hŭmo 1. **закопати,** прен. **сахранити** (спаљивањем): aliquem militari honestoque funere Eum 13, 4.

Hystaspes, is и **i,** m. (*Ὑστάσπης*) **Хистасп,** отац персијског краља Дарија I., Reg. 1, 2.

I.

iăceo, ui, ĭtum 2. **лежати** (ма како) 1) о онима који су пали у боју, nemo iacens ниједан погинули (грађанин) Thras. 2, 6. — 2) о местима: Ages. 8, 6. Eum. 3, 2. — 3) о каквом народу: бити настањен, живети: Dat. 4, 1.

iăcio, iēci, iactum 3. **бацати:** quae iacta (vasa) бацање ових Hann. 11, 5.

iacto 1. (intens. од iacio) **бацати овамо онамо:** maritimis fluctibus iactari Att. 6, 1.

iăm adv. **већ,** само темпорално: Milt. 7, 3. Them. 7, 5. Paus. 5, 1. 3. Cim. 2, 4. Chabr. 1, 2. Dat. 2, 1. 5, 5. Ages. 4, 1. Eum. 10, 3. 11, 3. 12, 3. Timol. 1, 1. Hann. 8, 1. Att. 2, 4. iam tum већ онда, још онда Thras. 2, 4. Timoth. 3, 1; iam non већ не, више не Phoc. 4, 1, али non iam не већ, још не Eum. 12, 1. non iam solum већ не само Milt. 1, 1.

iānua, ae, f. врата: ante ianuam Alc. 3. 2. ab ianua с врата Hann. 12, 4.

Iāson, ŏnis, m. (*Ἰάσων*), **Јасон,** тиранин тесалског града Фере око 380. пре Хр., Timoth. 4, 2.

ĭbi adv. (i-s) **ту, тамо,** на питање: где? Milt. 2, 1. Them. 7, 6. 8, 3. 7. Paus. 3, 1. 3. Alc. 4, 6. 7, 4. 8, 2. 9, 1. Con. 5, 4, Dat. 11, 3. Epam. 7, 1 и т. д.; уз ponere Alc. 4, 7.

ibidĕm adv. (ibi и idem) **такођер ту** Milt. 2, 2 и т. д.

ĭco, īci, ictum 3. **ударити, погодити** (ударцем): lapide aliquem Reg. 2, 2.

īdem, eădem, ĭdem (is и суфикс dem) 1) **исти, а, о; тај исти:** Praef. 4, 5. Milt. 3, 1. Them. 3, 3. 5, 1. 10, 5. Paus. 4, 2. Dion 2, 3. Epam. 6, 1. Hann. 4, 2. 12, 4. Cato 2, 3 и т. д.; eādem re због истог узрока, баш с тога Milt. 4, 5. eădem неутр. плур. (односи се на претх. quae opus erant) то исто Them. 1, 3. eădem loca исти предео, досадање пребивалиште Alc. 9, 1. fecit idem Cypri то исто учини на К. Chabr. 2, 2. ex iisdem parentibus Timol, 1, 4. duo ex his eodem nomine од ових (краљева) двојица истог имена, два имењака Reg. 1, 5. — У вези са другим прономинима: idem hic овај исти Phoc. 1, 4. Dat. 9, 5. Hann. 4, 1. Att. 18, 3. idem ille онај исти, баш онај Milt. 6, 4. Alc. 6, 5. Epam. 5, 5. ille idem он сам Reg. 3, 4. idem ... qui онај исти ... који, онакав исти ... какав: ob eundem timorem, quo због оног истог страха, због кога Them. 8, 1. erat eodem qui Alcibiades sensu беше онаког истог мишљења, каквог Алк., беше Алкибијадов једномисленик Alc. 5, 3. in eandem invidiam (inваља да се допуни) quam Cim. 3, 1. homo eādem domo contentus, quā Ages. 7, 4. eādem (sc. via) qua Them. 5, 2. — 2) један исти: eădem неутр. плур. Praef. 3. non ĭdem ipsis expedit et (што и) multitudini Milt. 3, 5. eădem natura Milt. 6, 2. eiusdem civitatis esse Them. 9, 1. de eodem о једној истој ствари Lys. 2, 1. — 3) кад се о једном истом субјекту исказује још нешто друго, онда je idem a) = quoque, те се преводи и са такође: eidem Miltiadi Milt. 7, 1. eundem Thucydidem такођер Тукидида Them. 10, 4. eundem Pausaniam Paus. 2, 1. eādem custodiā такођер у затвору Cim. 1, 1. satrapem Lydiae eundemque generum regis сатрапа лидског и уједно зета краљева Con. 2, 1. ab eodem Dyonisio од истог Д., такођер од Д. Dion. 5, 1. eandem Cariam defendere опет (као и пре) бранити Карију Ages. 3. 5. adulescens idem и као млад човек Att. 16, 1. b) у почетку

које реченице, особито као субјекат, често = исто тако, уједно, уз то: Them. 6, 2. Arist. 2, 1. Cim. 2, 2. Iph. 1, 4. 2, 5. Epam. 3, 2. Timol. 5, 3. Att. 4, 1. 12, 4. 15, 2, као субј. у acc. c. inf. Alc. 11, 4. — 4) = но, на против, кад се о једном истом субјекту исказује нешто са свим супротно: Them. 9, 3. Alc. 1, 4. Epam. 10, 3. Att. 11, 5. idem ипак Ages. 6, 1.

ĭdeo adv. **с тога, за то:** Ham. 3, 3. ideoque Alc. 9, 5. Ages. 5, 1.

idōneus 3. **згодан, удесан, способан:** locus Milt. 5, 2. causa Them. 6, 2. quem (= aliquem) invenire idoneum наћи кога за способна, наћи у коме способну личност Dion 8, 2. tempus Att. 2, 2; за што је згодан или способан неко или нешто, казује се или дативом, или препозицијом ad: locus castellis Milt. 2, 1. ad muniendum Them. 6, 5. ad castra ponenda Dat. 11, 4.

igĭtur дакле, особ. за настављање каквог прекинутог причања: Thras. 4, 3. Epam. 2, 1. Pel. 2, 5. Hann. 3, 1 и т. д.; стоји на другом месту, само Att. 3, 3 на првом месту.

ignis, is, m. **ватра:** in ignem conicere Alc. 10, 3. i. facere Eum. 8, 7. 9, 3. ignes conspicari Eum. 9, 5.

ignomĭnia, ae, f. **поруга, срамота:** cum ignominia familiae на срамоту фамилије Timoth. 4, 1.

ignorantia, ae f. (ignoro) **незнање:** ignorantia lectorum (gen. subi.) Pel. 1, 1. ignorantia bonarum rerum (gen. obi.) Ages. 8, 5.

ignōro 1. **не познавати:** aliquem (ни како изгледа ни какав је) Arist. 1, 4. Са зависном упитн. реченицом, не знам, Dat. 6, 6; са негацијом, id vos ignorare nolui нисам хтео да то не знате, да то од вас тајим Att. 21, 5. Особито non ignoro врло добро знам: aliquid Alc. 4, 1; са acc. c. inf. Dat. 5, 5.

ignosco, nōvi, nōtum 3. (in и gnosco, nosco), за нешто не хтети знати, особ. за преступе других према нама, с тога **праштати, опростити:** alicui некоме Epam. 4, 3.

ignōtus 3. (in-gnotus) 1) pass. **непознат,** alicui некоме: omnibus nautis ignotus Them. 8, 6. ignota forma непознат облик, страна појава Dat. 3, 3. — 2) act. = ignarus онај који не зна, који не познаје: ignoti (subst., они који га не познаваху) eum contemnebant Ages. 8, 1.

iissem = ivissem од eo.

illacrĭmo 1. (in-lacrimo) **оплакивати,** alicui rei нешто: casu или casui судбину Alc. 6, 4.

illĕ, illa, illud, pron. dem. **онај, она, оно.** 1) онај, показујући оно, што је по месту и времену далеко од оног, који прича али близу ономе, о чему се говори: Milt. 1, 5. Them. 8, 7 etc. illi т. ј. Грци Con. 3, 3; Атињани Cim. 3, 1. Thras. 3, 2; Персијанци Dat. 8, 2. illud magnificentissimum factum (т. ј. у § 2 поменуто ослобођење отаџбине од 30 тирана) Thras. 1, 5. ille, Xerxes (као пишчев додатак ради објашњења, с тога fecerat) Them. 5, 1. illorum, sc. Gortyniorum Hann. 9, 3. illius (Sulpicii) periculi non expers Att. 2, 1. Уз апозиционалан номен, illius imperatoris opera онога као војводе Epam. 5, 3. — 2) он, она, оно (= is, ea, id): Paus. 3, 1. Lys. 3, 5. Eum. 1, 1. etc.; нарочито се ille преводи са он, кад у индиректном говору (or. obl.) стоји место прон. другог лица: Milt. 1, 4. Them. 7, 2. Paus. 4, 6. Dion 8, 2. — У вези са другим прономинима, особ. hic ... ille гл. hic. — Од inquit, уз које иде, у директном говору одвојено: Iph. 3, 4. Epam. 5, 5. — 3) атрибутивно, уз какав субстантив, показујући нешто познато или знатно, онај познати (у добром и рђавом смислу), онај чувени, онај славни: testula illa Arist. 1, 2. praeceptum illud оно познато начело Thras. 2, 3. Pittacus ille Thras. 4, 2. pugna illa navalis Con. 5, 2; исто тако Dion 1, 1. 6, 4. Dat. 2, 2. Ages. 6, 1. Eum. 8, 2. Subst.: secutum est illud occiso Caesare оно познато стање (у неким издањима illud tempus) Att. 8, 1. illa omnia сви такови ратни успеси Thras. 1, 4. — 4) показујући нешто, што тек долази, особ. неутрум illud, наше наглашено ово Thras. 1, 1, или то Them. 10, 2. Alc. 8, 5. illud unum Att. 11, 3. primum illud munus fortunae, quod etc. пре свега то је дар среће, што итд. Att. 3, 3. — 5) привидно место рефлекс. прономена: mulieres Callicratem iurare cogunt, nihil ab illo (Callicrate) periculi fore Dioni да се Дион од њега нема ничег бојати Dion 8, 5. Antonius ei (Attico) scripsit, se eum et illius (Attici) causā Canum ... exemisse, и њега ради, Att. 10, 4.

illō adv. (ille) **онамо** Ages. 3, 5.

illūc adv. (ille) **онамо,** 1) о простору, illuc retraxisse Eum. 9, 5. — 2) прен., онамо, на

ствар или на главну ствар, к теми, у причању, sed illuc revertor Dion 4, 5. sed illuc redeamus Ages. 4, 2.

illūdo, lūsi, lūsum 3. (in-ludo) **титрати се** с неким, исмевати, варати некога, aliquem Hann. 10. 1.

illustris, e (in и luc-eo) **светао, сјајан;** 1) о лицима, славан: Eum. 1, 1; отмен: Ham. 3, 2. legatio illustrior доста угледна, доста сјајна депутација Dion 1, 4; — 2) о стварима, славан: factum Arist. 3, 2. facta Timoth. 1, 2. res догађај Att. 18, 2. Neutr. subst. са gen.: Xerxi (gen.) maxime illustre fuit, quod etc. Ксерксово најславније предузеће било је то, што је и т. д., Reg. 1, 3. huius illustrissimum est proelium овог човека најславније дело јесте битка итд., Paus. 1, 2. maxime illustre fuit, cum etc. најславније дело извршено је онда, кад итд. Epam. 7, 3.

illustro 1. (illustris) **осветлити;** прен. прославити, пас. illustrari прославити се Them. 1, 4.

imāgo, ĭnis, f. **слика,** 1) у правом смислу, Milt. 6, 3; plur. слике предака (од воска, намештене у атриуму) Att. 18, 6. — 2) прен.: imaginem consuetudinis vitaeque exprimere нацртати верну слику живота Epam. 1, 3.

imbuo, ŭi, ūtum 3. **покваснти;** прен. некога с нечим (aliqua re) упознати: alqs turpissimis imbuitur cupiditatibus (неко се упознаје са најгаднијим страстима =) неко се привикава на најгадније страсти Dion 4, 3.

imitātor, ōris, m. (imitor) **подражатељ:** summus imitator moris Att. 18, 1.

imĭtor 1. **угледати се,** alqm или alqd на некога или на нешто: aliquem in aliqua re у нечем Dion 3, 1. consuetudinem Alc. 11, 5.

immerēns, ntis (in и mereo) онај који не заслужује, **невин** Dion 10, 1.

immĭneo, ŭi, 2. **надвити се,** бити над нечим; прен. 1) предстојати, претити, bellum imminet Con. 4, 3. — 2) о лицима: претити нападом, Eum. 10, 3.

im-minŭo, ui, ūtum 3. (in-minuo) **умањивати, слабити:** animi msgnitudinem Eum. 5, 1.

im-mitto, mīsi, missum 3. (in-mitto) **напустити:** multitunem Hann. 5, 2.

immoderātus 3. (in-moderatus) **прекомеран, крајњи:** i. licentia Alc. 4, 4.

immodestia, ae, f. непослушност, разузданост: Lys. 1, 2. Alc. 8, 5.

immŏlo 1. (in и mola) жртвеним брашном (mola) посути; **жртвовати:** hostias Hann. 2, 3.

immortālis, e (in-mortalis) 1) **бесмртан:** dei Timol. 5, 3. — 2) вечан: aliquid immortali memoria retinere задржавати нешто у вечној памети = вечно се сећати нечег Att. 11, 5.

imparātus 3. (in-paratus) **неприправан, неспреман** Ag. 2, 2.

impedimentum, i, n. (impedio) **сметња;** особ. plur. **пртљаг** (какве војске), Thras. 2, 5.

impĕdio, 4. (in и pes, упр. заплести ноге) **спречавати, сметати:** celeritatem alcs Eum. 10, 1; задржавати, заустављати: equitatum Milt. 5, 3. ducem Con. 2, 3. consilium meum (мој план) Att. 21, 6; са quominus „да“ Cim. 4, 1. Dat. 6, 2.

im-pello, pŭli, pulsum 3. **натнати;** Pass. impellor прен., дајем се нагнати, приволети, склонити: ad perniciem alicuius на упропашћење нечије, да упропастим некога Dat. 5, 4; са ut Paus. 4, 3; part. impulsus побуђен, приволен, ab aliquo Con. 2, 2. impulsus auctoritate alcs по нечијем савету Milt. 5, 2.

impendĕo, di 2. висити над нечим; прен. **предстојати, претити:** tempestas impendet Alc. 4, 4. res борбе Eum. 10, 3.

impensa, ae, f. (од impendĕre потрошити) **трошак:** sine ulla publica impensa без икаква трошка по државу Timoth. 1, 2. meis impensis на мој трошак, рачун (т. j. на рачун мог лепог имена) Phoc. 1, 4.

imperātor, ōris, m. (impero) 1) **заповедник,** најчешће **главни заповедник** какве војске или флоте, војвода, војсковођа: Praef. 8. Milt. 1, 3. Cim. 2, 2. 3, 4. Lys. 1, 2. Con. 1, 2. Iph. 2, 2. Timoth. 4, 4. Epam. 5, 3 (где ген. imperatoris ваља превести као апозицију уз illius: као војводе). Eum. 10, 1. Hann. 5, 2. 13, 4. Cato 3, 1. Plur. imperatores nostri, о римским војсковођама, Ages. 4, 2 (Н. има овде на уму нарочито Цезара, Антонија и Октавијана, који се тиме, што су против сенатских одлука задржали или заузели провинције, изазвали ратове грађанске и уништење устава). — imperatore Epaminondā (abl. abs.) под Епаминондом као главним заповедником

Pelop. 4, 2. ante illum imperatorem Iph. 1, 3 и ante se imperatorem Epam. 8, 3 пре његова војводовања, главног заповедништва. — summus imperator главни заповедник Alc. 1, 2, но и без овог додатка Epam. 9, 1. Eum. 13. 1 и нарочито као oppos. према dux, чиме се назначује вођ једног одељења Iph. 2, 2. Pelop. 4, 2. — 2) почасна титула, којом римски војници свога војсковођу поздрављаху после какве победе, император; о триумвирима Атонију, Октавијану и Лепиду Att. 10, 2. 11, 1, о Октавијану самом Att. 19, 2.

imperatōrius 3. (imperator) **војводски:** forma Iph. 3, 1.

imperītē adv. (imperītus) **невешто, непаметно:** neque vero id imperite fecit а то није он чинио непаметно, не познајући прилике Timol. 3, 5.

imperītus 3. **невешт** нечем, **неискусан** у нечем, са gen.: belli Epam. 7, 1.

impĕrĭum, i, n. (impero) **заповест, власт.**

1) заповест: Dion 6, 4. Dat. 4, 2.

2) моћ заповедања; a) у опште, моћ, сила: Milt. 6, 4. imperio по сили Ages. 1, 2, или и: силом, моћу Timol. 3, 5. pristinum imp. recuperare на ново задобити негдашњу силу и моћ Ages. 7, 1. omnes in magnis imperiis сви који имају велику силу и моћ Eum. 2, 3. dominatum imperio tenere одржавати се у власти (неограниченом) силом Reg. 1, 2. b) у држави, власт, господарство, управа: cupiditas imperii жудња за влашћу Milt. 8, 2. acerbitas imperii Cim. 2, 4. imperium quinquaginta annorum педесетогодишња власт Dion 5, 3. principatus imperii maritimi највиша управа (првенство, старешинство) на мору Timoth. 2, 2. alienum imperium Epam. 10, 4. maiestas imperii Pel. 4, 2. acerbiore imperio uti одвећ строгу власт употребљавати Eum. 6, 2. species imperii Eum. 7, 2. singulare imperium власт једнога, монархија Reg. 2, 2. imperium orbis tarrarum власт над целим светом Att. 3, 3. summum imperium највиша власт Them. 7, 2. Ages. 2, 3. summum imp. populi (gen. subi.) најв. власт народна, народом дата Phoc. 2, 4 (у неким издањима); исто тако summa imperii Dat. 3, 5. Eum. 11, 3. Hann. 3, 1. 8, 3. summa imperii maritimi првенство, старешинство, хегемонија на мору Arist. 2, 2; у плуралу: summas imperii te-

nere имати највишу власт Milt. 3, 5. Као објекат imperium dare вл. предати Milt. 3, 1. dimittere Timol. 2, 3 и deponere Timol. 3, 4 оставити, imp. obtinere задржати, имати Milt. 2, 3. summi imperii potiri Ages. 2, 1. sub imperio alicuius esse Con. 4, 4. sub imperium alcs redigere потчинити власти нечијој, некоме Timoth. 2, 1. c) у војсци, заповедништво, војводство, војводовање, главно заповедништво: alqd imperio consequi својим војводством, војводским положајем Milt. 2, 3, quo in imperio за овог војводовања Milt. 7, 1. multum in imperiis maagistratibusque versari често отправљати велике војничке и грађанске службе Milt. 8, 2. memoria huius imperii спомен његовог војводовања Arist. 2, 2. horum in imperio за војводовања ових Alc. 5, 5. imp. abrogatur гл. заповедништво одузима се Epam. 7, 3. imp. gerere војводовати, имати гл. заповедништво Epam. 7, 5. i. retinere гл. зап. и даље задржати Epam. 7, 5. secundum locum imperii tenere имати друго место у главном заповедништву Eum. 4, 1. dominatum cum imperio tenere имати неограничену власт заједно са главним заповедништвом Reg. 1, 2. Hannibalem cum imperio apud exercitum habere Hann. 7, 3; нарочито summa imperii главно заповедништво: Them. 4, 2. Dat. 3, 5. Hann. 3, 1. 8, 3. 3) држава: fines imperii propagare Ham. 2, 5. secundus gradus imperii друго место у држави Con. 3, 2; краљевина: imperia capere добити краљевине Reg. 3, 1.

impěro 1. заповедати; 1) intrans., a) заповедати, издати заповест, alicui некоме: Con. 3, 4. Eum. 9, 5. ducibus Eum. 8, 2 (oppos. parere). crudeliter издавати грозне заповести Paus. 3, 3; b) alicui imperare владати над неким: patriae Timol. 1, 3. invitis Timol. 3, 4; c) војводовати, бити главни заповедник: illo imperante (abl. abs.) под његовим заповедништвом Dat. 5, 3. — 2) trans., alicui aliquid некоме нешто заповедити, особ. заповедити некоме, да нешто стави (набави), захтевати нешто од некога: civitatibus maritimis naves longas imperare захтевати ратних лађа од поморских држава Con. 4, 2. privatis pecunias од приватних људи новаца Att. 7, 3. За тим са оваком објектном реченицом: a)

са зав. упит. реч., одређивати: quantum quisque daret (колико ко да дâ), imperabat Epam. 5, 3; b) речен. са ut, некоме заповедити, да ... Hann. 12, 4, са acc. c. inf. pass. Eum. 8, 7. Hann. 10, 4. — Part. perf. pass. imperatum, i n. заповест: imperata facere Eum. 9, 2.

impertio, īvi и **ii, ītum** 4. (in и partio) **уделити;** aliquem aliqua re некога нечим обдарити, некога у нечем настављати: aetas puerilis doctrinis impertitur млађани век наставља се у наукама Att. 1, 2.

impĕtro 1. **измолити, добити:** Cim. 1, 3. inducias Ages. 2, 3. pacem Eum. 4, 4. auxilia Ham. 2, 3.

impĕtus, ūs m. **нападај, навала:** impetum excipere Chabr. 1, 2. impetum facere in aliquem напасти на некога Dat. 9, 4. Epam. 9, 1. eo = in eam regionem Ages. 3, 1. eo impetu тим ударцем Alc. 8, 6. Особ. напредовање, победоносно продирање: imp. retardare Iph. 2, 5. refrenare Eum. 9, 3.

impĭger, gra, grum (in-piger) **неуморан:** Timoth. 1, 1.

impius 3. (in-pius) **безбожан:** Timol. 1, 5.

implacābilis, e (in-placabilis) **непомирљив:** odium Dat. 9, 1.

implĭco, ui, ĭtum и **āvi, ātum** 1. (in-plico) **замотати, заплести, уплести** у нешто: in morbum implicitus допаднувши болести, разболевши се Cim. 3, 4. Ages. 8, 6. tantis rebus implicatus (у толике незгоде заплетен =) у толикој неприлици Paus. 4, 6. utrāque implicatus tyrannide Dionysiorum уплетен у једно и друго тиранство Дионисијâ, у тиранство једног и другог Дионисија Dion 1, 1.

im-pōno, pŏsui, posĭtum 3. (in-pono) 1) **метнути** у што или на што: omnia in naves Dion 4, 2. — 2) прен. a) поставити. наместити: in eis (hortis) custodem fructus servandi gratiā Cim. 4, 1. vadimonium imponere alicui (изнудити од некога обећање пред сведоцима да ће доћи у суд =) позвати некога пред суд, оптужити некога Timol. 5, 2. — 2) преварити, омануги, alicui некога: Eum. 5, 7.

impostus, a, um = impositus.

impŏtens, ntis (in-potens) **немоћан;** разуздан, самовољан: dominatio Lys. 1, 4.

impraesentiārum за онај мах, врло ретка реч, узета из обич-

ног говора (на сву прилику постала од in praesentia rerum) Hann. 6, 2.

imprīmis = in primis, гл. prior.

imprūdens, ntis који ништа не предвиђа или не слути (nihil providens), неприправан: Dat. 4, 3. Ages. 2, 2. Eum. 8, 6. 9, 6. ille imprudens (не знајући) suus fuit accusator Lys. 4, 3. utrum Tiribazo sciente an imprudente (abl. abs.) да ли са знањем Тирибазовим или без знања његовог Con. 5, 4.

imprudenter adv. (imprudens) **непаметно:** non imprudenter facere не радити непаметно = паметно радити Hann. 2, 6.

imprudentia, ae, f. **необазривост, непажња:** Dion 8, 3. Epam. 7, 4.

impugno 1. **напасти:** aliquem Epam. 10, 3. Thras. 2, 6.

impulsus, ūs m. (im-pello) **нагон;** прен., **наваљивање, подстицање:** impulsu paucorum Thebanorum подстицањем неколицине T. Pel. 1, 2.

impūne adv. (in и poena) **некажњено, без казне, сигурно:** i. facere Dat. 10, 1. dicere Timol. 5, 3.

īmus гл. infimus.

in, praep. **у,** са acc. на питање: камо (куда)?, са abl. на питање: где?

I. са acc.: 1) локално: у, на: in scaenam prodire Praef. 5. in aciem producere Milt. 5, 4. in patriam recipere Them. 7, 6; за тим Them. 8, 4. Dat. 9, 4. 5. 11, 3. Epam. 3, 3. 8, 1. Dion 7, 3. etc. — Уз имена земаља Milt. 3, 1. 4, 1. 2. Them. 2, 6. 5, 1. 2. 9, 1. Alc. 4, 3. 6, 1. 7, 1. Dat. 8, 6. Eum. 6, 2; нарочито ваља узети на ум: Thurios in Italiam pervehi превести се у Турије у Италији или: у Италију у Турије Alc. 4, 4; такође уз имена народâ: in Persas у Персију Ages. 4, 1; за тим: in domum tuam Them. 9, 2. ex domo in domum migrare ићи из куће у кућу Att. 22, 1. — И у неправом смислу: in convivium ducere на . . Praef. 7. in morbum implicitus Cim. 3, 4. in potestatem venire Alc. 5, 5. Dat. 3, 4. in locum alicuius substituere Alc. 7, 3. in conspectum venire Con. 3, 3. Dat. 10, 3. in tutum pervenire Chabr. 4, 2. in vulgus edere Dat. 6, 4. in iudicium venire Epam. 8, 2. in consuetudinem Iph. 2, 2. in opinionem adducere Dat. 6, 6. in gratiam redire Dat. 8, 6. in crimen vocare Timoth. 3, 5. in vincla conicere Pel. 5, 1.

2) темпорално: in praesentia у онај (тај) мах Milt. 7, 6. Them. 8, 4. in crastinum за сутрашњи

дан Pelop. 3, 2. in diem са одређеним роком за плаћање Att. 9, 5. in singulos menses за сваки месец Att. 13, 6. in dies из дана у дан Att. 21, 4.

3) у прен. значењу: a) к, према, на, у пријатељском смислу: clementia in captos Alc. 5, 7. amor in patriam Thras. 1, 1. placari in aliquem измирити се с неким Iph, 3, 3. Pel. 5, 2. indulgentia in aliquem Att. 17, 2; а тако исто и у непријатељском смислу: voluntas in regem Dion 7, 3. Dat. 5, 6. odium in aliquem Dat. 9, 1. Hann. 2, 3. Att. 10, 4. impetum facere in aliquem Dat. 9, 4. invehi in aliquem Epam. 6, 1. acerbiore imperio uti in aliquem Eum. 6, 2. — b) финално: на, за: sumptus facere in classem Milt. 7, 6. in coloniam mittere послати ради насељавања Cim. 2, 2. in colloquium venire доћи на договор Dat. 11, 1. Hann. 6, 2. in consilium dare дати за саветовање, за саветника Timoth. 3, 2. in matrimonium dare дати за жену, удати Ham. 3, 2. — c) модално: admirandum in modum на диван начин Epam. 3, 2.

II. са abl. на питање: где?

1) локално, у, на. a) у правом смислу врло често: in terra на суву Them. 3, 1. in eisdem gentibus код .. Praef. 5. in celebritate versari међу .. Praef. 6. in interiore parte Praef. 7. pontem facio in Histro на Дунаву, преко Д. Milt. 3, 1. in tam propinquo loco Them. 8, 5 и т. д. — b) прен.: in libro гл. liber. — c) уз верба ponere и collocare гл. ова верба; и на питање: у (на) што? стоје ова верба са in c. abl.

2) темпорално: у, за, за време, уз, гл. bellum, pax, tempus, fuga; quo in imperio Milt. 7, 1. in eo magistratu Hann. 7, 5. in funere при погребу Att. 17, 1. Особито уз abl. герундива: in oppido oppugnando при опсади града Milt. 7, 5. in deprecandis periculis при отклањању опасности Att. 12, 2. cf. Epam. 3, 4. Att. 21, 5.

3) о другим односима: a) за назначење прилика, у којима нешто бива: у, при: in ea re при том предузећу Milt. 2, 2. in paupertate mori Arist. 3, 2. in vinclis publicis decedere Cim. 1, 1. cf. Iph. 3, 2. Hann. 11, 4. Att. 3, 2. 10, 5. in eo у томе, при томе Lys. 2, 3. Ages. 2, 5. Phoc. 2, 2. in quo (релат. надовез.) при томе Them. 2, 3. Timoth. 4, 1. Ages. 3, 5. Hann. 8, 4. — b) уз esse и слична верба за означење лица или ствари, у (код) којих или на којима нешто јесте или бива: у, код, на: Milt. 8, 4.

Arist. 1, 2. Alc. 1, 1. Dion 6, 2. Timoth. 3, 1. Eum. 1, 4. 2, 3. Phoc. 4, 4. Att. 1, 3. 2, 4. quantum in me est колико до мене стоји Iph. 3, 4. — c) за означење лицâ или ствари̂, у које неко или нешто спада: у, међу: Praef. 1, и 5. Milt. 3, 2. 4, 4. Paus. 2, 2. Alc. 2, 2. 5, 6. Chabr. 1, 1. Dat. 1, 1. Epam. 1, 2. Eum. 5, 1. 7, 1. Phoc. 3, 1. 2. Reg. 3, 1. Ham. 2, 4. Hann. 4, 4. 12, 2. 13, 2. Att. 13, 3. in quibus (litteris) Dat. 5, 3; каткад м. партитивног ген., in his (annis) unum од ових година једну Eum. 13, 1. — d) о лицима или предметима, на чије се стање нешто односи: in quo због тога Epam. 10, 1. in quo односно овог, о овоме Eum. 13, 2. in ea re за то Timol. 4, 3. qua in re ма због чега Att. 11, 6.

inānis, e празан: naves Alc. 8, 6.

incendium, i, n. (incendo) **пожар, ватра:** i. effugere Alc. 10, 6. incendio conficere Alc. 10, 4. incendio delere Them. 4, 1. Iph. 2, 5. incendium aedificii Alc. 10, 6.

incendo, di, sum 3. 1) **запалити:** opera Milt. 7, 4. munitiones Eum. 5, 7. sarmenta Hann. 5, 2; pass. incendi запалити се Milt. 7, 3. — 2) прен. распалити: aliquem cupiditate bellandi incendere распалити у некога жудњу за ратовањем (против Римљана) Hann. 2, 1. Part. incensus распаљен, раздражен: dolore Lys. 3, 1. irā Pel. 5, 4; без абл.: adeo incensum esse (sc. irā) бити тако раздражен, тако ускипети Eum. 10, 4.

inceptum, i, n. (incipio започињем) **предузеће:** Milt. 1, 3. Dion. 8, 5.

incĭdo, cĭdi 3. (in-cado) **упасти;** 1) прен. допасти нечег: in morbum Dion 2, 4. in invidiam incidere навући себи завист Cim. 3, 1. 2) о времену, пасти: aetas eius in ea tempora incidit живот његов пао је у она времена Eum. 1, 2. — 3) апс. о каквом догађају, настати: bellum incidit настане, букне рат Att. 7, 1. periculum Att. 10, 4. aemulatio Att. 20, 5.

incīdo, cīdi, cīsum 3. (in-caedo) **урезати:** incidere in pilā урезати у стуб Alc. 4, 5. 6, 5.

incĭpio, cēpi, ceptum 3. (in-capio) **започети,** са inf.: Pel. 1, 1. Cato 2, 3.

incĭto 1. **покретати;** прен. **подстицати:** aliquem studio suo Att. 1, 4.

inclīno 1. **нагињати:** pass. узмицати: copiae inclinantur Pel. 5, 4.

in-cognĭtus 3. (in и cognosco) **непознат:** Cato 3, 2. tempto alqm incognitum кушам некога, кога не познајем Epam. 4, 3.

incŏla, ae, c. (incolo) **становник:** Milt. 1, 4. Hann. 3, 3.

in-cŏlo, cŏlui, cultum 3. **становати, живети;** trans. Lemnum на Лемну Milt. 2, 5. Asiam у Азији Milt. 3, 2. 4. quam (Scyrum) Cim. 2, 5; cf. још Dat. 1, 1. 4, 2. Eum. 8, 5.

incolŭmis, e неповређен, читав: Epam. 7, 2. Eum. 5, 7.

incolumĭtas, ātis, f. **неповређеност, безбедност;** ad incolumitatem pervenire (доћи у сигурност =) срећно (per) се спасти Att. 10, 6.

incommŏdum, i, n. **штета, незгода, неприлика** Att. 12, 2.

incommŏdus 3. **незгодан:** non incommodum videtur non praeterire изгледа згодно не прећи ћутањем Reg. 3, 5.

inconsiderātus 3. **непромишљен:** Con. 5, 1.

incredibĭlis, e невероватан, изванредан: felicitas Timol. 2, 1. virtus Reg. 1, 4; ca sup., incredibile (est) dictu невероватно звони Hann. 6, 3.

incūria, ae, f. (in и cura) **немарност, равнодушност:** Att. 20, 3.

in-curro, curri, cursum 3. **натрчати, напасти:** Chabr. 1, 2.

inde, adv., **оданде, за тим;** 1) локално, одатле, оданде: Them. 8, 4. Paus. 5, 5. Alc. 4, 4. 11, 3. Chabr. 2, 2. Dat. 4, 4. Epam. 3, 3 итд. — 2) темпорално, за тим: Them. 8, 7. Con. 5, 4. Phoc. 4, 2. Оба значења су умесна Milt. 4, 2.

index, ĭcis m. (indīco) **поткавивач,** Paus. 4, 4.

indicĭum, i, n. (indīco) 1) **пријава, потказ, изјава:** Paus. 4, 3. — 2) доказ: Arist. 3, 2; indicio esse служити за доказ, доказивати Lys. 3, 5. Timol. 2. 3. Att. 16, 3.

indĭco 1. **показивати:** animi aequitatem et vestram voluntatem Thras. 4, 2. lacrimis dolorem desiderii Att. 4, 5. se ipse indicat сам се одаје, издаје Paus. 4, 3.

in-dīco, dixi, dictum 3. **објавити,** bellum alicui рат некоме: Them. 8, 3. Cim. 3, 2. Alc. 3, 1. Thras. 1, 5. Con. 2, 4. Dat. 2, 5. Ages. 4, 1

indĭdem adv. (inde-idem) **такођер оданде:** indĭdem Thebis такођер из Тиве Epam. 5, 2.

indĭgeo, ui 2. (ind = in и egeo) 1) **потребовати, требати:** alicuius rei, opis Cim. 4, 2.

armorum Thras. 2, 6. **alienarum opum** Reg. 3, 4. Hann. 1, 3; а и са abl.: **quibus rebus** Att. 9, 3. medicinā Att. 21, 1. — 2) **немати,** само са абл.: pecuniā Ages. 7, 2.

indignē adv. (indignus) **мучно, тешко:** indigne ferre aliquid тешко сносити нешто Eum. 1, 3.

indignor 1. **љутити се** због нечег, што итд., са acc. c. inf., id factum (esse) Dion 4, 2.

indignus 3. **недостојан,** aliqua re нечег: fide савесности, савесна човека Dat. 5, 5. — Neutr. plur. subst. indigna недостојна, незаслужена судбина Phoc. 4, 3.

in-diligens, ntis немаран: non indiligens брижљив, штедљив Att. 4, 3.

indŏles, is, f. **урођеност:** indoles virtutis урођена ваљаност Eum. 1, 4.

induciae, а и **indutiae, arum,** f. **примирје:** Ages. 2, 3. 4. 3, 1.

in-dūco, duxi, ductum 3. 1) **увести:** in insidias умамити Hann. 5, 3. — 2) прен. a) in errorem aliquem inducere некога завести Hann. 9, 3. b) на нешто склонити, навести: aliquem ad bellum Hann. 8, 1. c) наводити некога (како говори): aliquem commemorantem наводити некога како прича Alc. 2, 2.

indulgens, ntis adi. (part. од indulgeo) **попустљив, добар,** — у неким издањима Att. 1, 2 место diligens.

indulgentia, ae, f. **попустљивост, доброта:** esse ea indulgentia (abl. qual.) бити тако доброг срца, бити тако добар Att. 17, 2.

indulgĕo, dulsi, dultum 2. 1) **чинити по вољи, угађати,** alicui некоме: Dion 2, 1. nihil iis indulsit ad Antonium violandum никако им се није показао готовим на вређање Антонија Att. 9, 3. sic sibi indulsit, ut etc. толико је себи пуштао на вољу, да итд. Lys. 1, 3. liberalius indulgebat sibi угађаше себи сувише Chabr. 3, 2. indulgendo претераним угађањем, тиме што му се сувише угађало Dion 4, 3. одвећ великим попуштањем (према дужнику) Att. 2, 5. — 2) прен. предати се нечем: dolori Reg. 1, 4.

industria, ae, f. (industrius) **вредноћа:** Cato 3, 1; уз diligentia Cato 3, 4. non mediocris est industriae знак је необичне вредноће Att. 13, 4; усталачност, енергија: Ages. 3, 2. Eum. 1, 5. 2, 3; заузимање: Att. 12, 3; на-

нор: sine summa industria Them. 1, 3.

indutiae гл. induciae.

in-ĕo, ii, ĭtum, īre ући; 1) intrans., прен. почети, започети: huius vitae ineuntis adulescentiae његове мане у почетку младости, у првим младићским годинама Them. 1, 1. ineunte adulescentiā у почетку своје младости, у првим младићским годинама својим Alc. 2, 2. — 2) trans., прен.: consilium inire начинити план (за извршење), наумити, Att. 22, 3. consilia, са inf., одлучити Lys. 3, 1; gratiam inire стећи љубав нечију, омилити некоме Alc. 9, 5. rationem inire ad alqm interficiendum изабрати какав начин (средство) за убиство нечије Hann. 10, 3.

inermis, e (in и arma) **ненаоружан:** Dion 9, 3. Hann. 3, 4.

inertĭa, ae, f. (iners) **леност** Att. 15, 3.

in-exercitātus 3. **неизвежбан:** copiae Eum. 3, 3.

infāmia, ae, f. (infamis) **ружан глас, поруга, срамота:** infamiā aspergi Alc. 3, 6.

infāmis, e (in и fama) 1) **извикан, злогласан:** filius infamis Epam. 10, 1. — 2) бешчастан, сраман: infamia ponuntur Praef. 5.

infāmo 1) **срамотити, ружити;** Alc. 11, 1.

infectus 3. (in и facio) **неучињен:** rebus infectis (abl. abs.) ништа не свршивши Milt. 7, 5.

infĕrior, ōris (comp. од inferus) 1) **доњи;** прен. **незнатнији, слабији,** aliqua re нечим: copiis војском Dat. 8, 4. — 2) superl. **infĭmus** и **īmus најдоњи;** а) локално: ad infimos montes (= ad infimas partes montium) на подножје брегова Eum. 9, 3. imum intestinum најдоњи део чмара Att. 21, 3; b) subst. најнижи, најмањи (у народу): communis infimis Att. 3, 1.

infĕro, intŭli, illātum, inferre унети: corpus inf. закопати (eodem на истом месту) Paus. 5, 5; прен. mala in domum alcs донети несрећу у кућу нечију Them. 9, 2. arma inferre alicui започети рат против некога, завојштити на некога Hann. 2, 1; исто тако bellum inferre alicui Milt. 3, 1. Them. 2, 4. Iph. 2, 4. Pel. 2, 4. Reg. 1, 3; али bellum in Italiam пренети рат (бојиште) у Италију Ham. 4, 2. signa inferre (sc. in hostes) (носити заставу против непријатеља =) напасти, учинити напад Dat. 6, 5.

infestus 3. **непријатељски:** animus infestus срце кивно, alicui на некога Ham. 3, 1. ei infestissimus његов највећи непријатељ Eum. 10, 3.

inficias гл. infitias.

inficior гл. infitior.

infimus 3. гл. inferior.

in-fīnītus 3. **бескрајан, бесконачан:** occupationes Att. 20, 2. bellum inf. рат бесконачан, т. ј. на живот и смрт Dat. 10, 3.

in-firmus 3. **слаб, немоћан:** Them. 6, 3. Eum. 3, 1.

infitias (inficias), (од fateor признајем), acc. од неупотр. infitiae, arum, f. Употребљава се само infitias ire порицати, понајвише са каквом негацијом, Epam. 10, 4.

infitior 1. (in и fateor) **порицати** Hann. 1, 1.

in-fŏdio, fōdi, fossum 3. **укопати, закопати:** Paus. 5, 5, о оружју Dat. 11, 3.

ingĕnĭum, i, n. (in и gigno) урођена способност, **дух, дар, ум:** ingenio superari Dion 4, 1. i. docile etc. Dion 1, 2. illi genti plus inest virium quam ingenii више телесне него умне снаге Epam. 5, 2. acumen ingenii Alc. 11, 3. facultates ing. умне способности Epam. 1, 4. celeritas ingenii будноћа духа Eum. 1, 3. docilitas ing. образованост духовна, моћ схватања Att. 1, 3; али Alc. 7, 3 opinio ingenii (gen. obiect.) о његовом духу.

in-grātis, а и **ingratiis** (abl. plur. од неупотр. ingratia незахвалност =) **без захвалности,** adv. против воље: Them. 4, 4.

ingrātus 3. **незахвалан:** homo Timol. 1, 6. 5, 2 civis Cim. 3, 2. civitas Timoth. 3, 5. ingratus vivo живим као човек незахвалан Eum. 6, 5.

inicĭo, iēci iectum 3. (in-iacio) **убацити;** 1) бацити, прострети: pellem huc Ages. 8, 2. — 2) задати: alicui timorem Alc. 3, 3. Dion 7, 1. terrorem Hann. 5, 2. alicui admirationem sui испунити некога дивљењем према себи Iph. 3, 1. hostibus suspicionem побудити у непр. сумњу, са acc. c. inf., Eum. 9, 4.

inimicĭtĭa, ae, f., plur. **inimicitiae, arum, непријатељство:** inimicitas suscipere Pel. 1, 3. Cato 2, 4. nullas inimicitias gessit никакво непријатељско дело није учинио Att. 11, 5.

inimīcus 3. (in и amicus) **непријатељски,** alicui према некоме: consilia patriae inimica планови према от. неприја-

тељски, по от. опасни (убитачни) Paus. 3, 3. omnibus eius (Ciceronis) amicis inimicus киван на Att. 10, 4. mente inimica с кивним срцем Eum. 4, 2; као subst. непријатељ, особ. лични: Them. 9, 4. Alc. 4, 1. 2, 6. 6, 4. Dat. 9, 2. Eum. 11, 4. inimicissimus највећи непријатељ Dat. 5, 4. Eum. 6, 3; но и (политички) противник, (пол.) непријатељ Lys. 2, 2. Dion 8, 2 (двапут). Pel. 2, 2. Hann. 7, 2. 12, 2. Att. 9, 2; са дативом Alc. 6, 4. Dion 8, 2. inimicissimus nomini Romano највећи, закleти непр. имену римском Hann. 7, 2; са ген. Dion 8, 2, са пос. прон. inimicissimum suum Hann. 12, 2.

inīquus 3. (in и aequus) **неправичан,** Att. 2, 4.

initium, i, n. (ineo) **почетак:** Thras. 2, 1. Dion 3, 1. duro initio adulescentiae uti имати тужан почетак младости Cim. 1, 1. tenue initium незнатан п. Pel. 2, 3. ab initio ordiendum est са почетком (sc. његова живота) Them. 1, 1. — initio у почетку, изнајпре Alc. 5, 3. Thras. 1, 5. Pel. 5, 1. Eum. 13, 3. Timol. 3, 1. 2. Hann. 11, 5. Att. 21, 2.

iniūria, ae, f. (in и ius) **неправда, увреда:** accipere (претрпети) Att. 11, 5. populi (amicorum, civium) iniurias ferre Epam. 3, 2. 7, 1. iniurias patriae (gen. obi. отаџбини учињене) ulcisci Con. 5, 1.

iniustus 3. **неправдан;** adv. iniuste Them. 7, 6.

in-nītor, nīsus и **nixus sum** 3. **подбочити се, наслонити се,** in aliquid на нешто: in cubitum Att. 21, 5.

in-nŏcens, ntis нешкодљив, невин Epam. 6, 3.

innŏcentia, ae, f. (innocens) тежња да се никоме не нашкоди, **правичност, поштење,** Arist. 1, 2. 2, 2.

in-noxius, 3. **невин** Milt. 8, 4.

inŏpia, ae, f. (inops) **оскудица** у нечем, (alicuius rei) немање нечег: inopiā perire пропасти са оскудице у храни, пропасти од глади Milt. 3, 4. aquae inopia Eum. 8, 5. inopiam publicam levare (новчаној) неприлици државној доскочити Att. 2, 4.

in-opīnans, ntis (in и opinor) **који не слути (слућаше),** који се не нада (надаше): rex in potestatem inopinanti venerat Dat. 3, 4.

in-opinātus 3. **изненадан, неочекиван:** res Dion 6, 1; неутр. пл. subst.: inopinata perpeti Phoc. 4, 3.

inops, ŏpis потребан, сиромашан, subst: inops atque pri-

vatus сиромашан човек приватан Ages. 7, 4.

inpraesentiarum гл. impraesentiarum.

inprīmis гл. primus.

inquam велим, inquit рекне (рече), само у директном говору, свагда после једне или више речи уметнуто; треће лице inquit употребљава се и као perfectum Alc. 8, 5. Thras. 4, 2. Con. 3, 3. Iph. 3, 4. Epam. 4, 2. 5, 3. 5. 9, 4. Pel. 3, 2. Ages. 5, 4. Eum. 11, 4. 5. Phoc. 1, 4. 4, 3. Hann. 2, 3. Att. 4, 2. 21, 5.

in-sciens, ntis (in и scio) **не знајући:** insciente Antigono (abl. abs.) без знања Антигоновог, а А. ни не знађаше Eum. 12, 4. inscientibus iis без њихова знања Hann. 9, 4.

inscītia, ae, f. (in-scītus неокретан) **незнање;** inscitia belli невештина у ратовању Epam. 7, 4.

in-scius 3. **не знајући;** omnibus insciis (abl. abs.) а свима беше непознато, а нико не знађаше, без ичијег знања Dat. 3, 1; subst. inscii (oppos. conscii facinoris) они који не знађаху за ствар Dion 9, 1. 10, 1.

in-scrībo, scripsi, scriptum 3. 1) **урезати:** epigramma Paus. 1, 3. — 2) написати на нечем: aliquid in sepulcro Epam. 8, 2.

in-sĕquor, secūtus sum 3. **узастопце ићи** за неким; некога гонити, вијати: aliquem Att. 9, 2.

in-servio 4. **робовати, служити;** прен. управљати се по нечем, одати се нечем: studiis (омиљеним занимањима) eorum Alc. 11, 3. magis firmitati corporis quam acumini ingenii пазити више на јачање тела него на изоштравање духа Alc. 11, 3. (У неким издањима место servire Alc. 1, 3 и Epam. 2, 4.).

insĭdĭae, arum, f. (insideo) 1) (војн.) **заседа:** Dat. 9, 3. aliquem insidiis circumvenire Hann. 4, 3. in insidias inducere Hann. 5, 3. — 2) прен. заседа, превара: insidias vereri Dat. 2, 3. suspicionem insidiarum praebere Dat. 10, 3. aliquem insidiis interficere Dat. 9, 1. nunquam sine insidiis esse никад ще бити без заседе, носити свагда главу у торби Hann. 12, 2. insidias alicui facere (плести некоме замке =) радити некоме о глави Alc. 9, 2. pass. insidiae alicui fiunt (замке се некоме плету =) некоме се ради о глави Paus. 5, 1.

insidiātor, ōris, m. (insidior) 1) онај који је у заседи, **на-**

нaдач, Dat. 9, 5. — 2) прен., који смера убиство, потајни убица, Dat. 9, 4. insidiator eius (imperii) завереник против ње (монархије) Reg. 2, 2.

insĭdior 1. (insidiae) **бити у заседи;** вребати некога, радити некоме о глави са dat.: Dat. 9, 2. Hann. 6, 4. ins. Piraeo бацити око на Пиреј Phoc. 2, 4.

insignĭter, adv. (insignis) **сјајно;** comp. insignius: insignius ornari сјајније се опремити Ages. 3, 2.

insŏlens, ntis adi. (in и soleo имати обичај) **необичан;** о понашању према другима, **обестан, охол:** nihil insolens (ниједна обесна реч) ex ore exiit Timol. 4, 2.

insolentia, ae, f. необичност; о понашању: **обест, охолост:** insolentiam alicui obicere Epam. 5, 5. insolentia gloriae охолост због (стечене) славе, победничка охолост Ages. 5. 2.

instituo, ui, ūtum 3. (in-statuo) 1) **поставити:** pulvinar deae наместити Timoth. 2, 2. officinas armorum установити Ages. 3, 2. — 2) завести: non affluentius vixit, quam instituerat (vivere) него што беше завео, навикао Att. 14, 2. — 3) прен. са inf.: предузети, узети на се, латити се: Cat. 3, 3. Att. 11, 2. одлучити: Alc. 5, 1; почети, започети: Hann. 2, 4; 8, 3.

institūtum, i, n. (part. од instituo) 1) **уредба, установа:** instituta patriae Ages. 4, 3; обичај: maiorum Praef. 3, eodem instituto uti Praef. 4. — 2) начело: vetus institutum vitae Att. 7, 3.

in-sto, stĭti 1. стајати изнад некога, особ. у непријат. смислу (cf. наше „седети некоме на грбачи" или „за вратом") 1) **навалити,** alicui на некога: hostibus Epam. 9, 1. Eum 4, 2. — 2) прен., о времену и приликама, предстојати, бити близу: tempus Alc. 4, 1; instans periculum већ настала Paus. 3, 5. Part. praes. act. као subst. instantia, ium, n. (oppos. futura) оно што је већ ту, садашњост Them. 1, 4.

in-struo, struxi, structum 3. 1) **саградити, подићи:** muros Them. 6, 4. — 2) прен. удесити: domum Ages. 7, 4. — aciem instruere поставити војску у бојни ред, урстати војску Milt. 5, 3. Epam. 9, 1. instructā acie (abl. abs.) confligere побити се у отвореној битци Epam. 9, 1.

in-suētus 3. (in и suescere) **ненавикао:** male audiendi не-

навикао да слуша, да се о њему ружно говори Dion 7, 3.

insula, ae, f. 1) **острво:** Milt. 7, 1 итд. — 2) = *Nᾶσος* (дор. м. *Nῆσος*) »Острво«, један део вароши Сиракузе, који је био на острву Ортигији, и који је са осталим делом вароши спојен био једним мостом Dion 5, 5.

insum, Perf. **fŭi** (а не infui), **inesse бити у** нечем, прен. inest alicui aliquid у некога има нечег Epam. 5, 2.

intĕger, gra, grum (од in и tangere) **недотакнут, целокупан, читав;** о војсци бојем недотакнутој: одморан, свеж: exercitus Eum. 9, 6.

integrĭtas, ātis, f. (integer) **целокупност;** прен. у моралном погледу, чистота, поштење: int. vitae светао образ Phoc. 1, 1.

intellĕgo, lexi, lectum 3. (inter-lego између редова читати) **увиђати, разумети, опазити,** са acc. c. inf. Milt. 6, 1. Them. 6, 3. Arist. 1, 3. Paus. 5, 1. Alc. 4, 2. 6. Dion 5, 3. Dat. 7, 1. Epam. 2, 2. 10, 4. Eum. 2, 2. 3, 4. 8, 4. 6. 10, 3. Ham. 1, 3. illud unum intellegi volumus само то једно хоћемо да се зна, са acc. c. inf., да итд. Att. 11, 3; у пасиву ретко са nom. c. inf., ut intellegi possent contendisse да се могаше видети, да су се порвали Eum. 4, 2; са зав. упитн. реченицом Them. 2, 7. Dion 9, 5. Hann. 5, 4. 11, 5. Att. 5, 4. ex aliqua re опазити на нечем Paus. 5, 1; врло често ex quo intellegi potest одовуд се може видети Dion 5, 3. Epam. 10, 4. Hann. 5, 4. facile est cuivis, difficile est intellectu свакоме је лако увидети, тешко је увидети Dion 9, 5. Att. 15, 1.

in-tempĕrans, ntis, adi. (temperare intrans. умерити се) **неумерен,** Alc. 1, 4. Adv. intemperanter: intemperanter concupiscere Att. 13, 4.

intemperantia, ae, f. (intemperans) **неумереност;** охолост, самовоља Arist. 2, 3; о војницима: непокорност, разузданост Eum. 8, 2.

inter, praep. са acc., **међу, између;** 1) локално, Them. 3, 2. Ages. 8, 6. Eum. 3, 2; код лица, чисто локално: Dat. 9, 3. Eum. 1, 2. — 2) прен., a) о лицима, у чијој средини или у чијем се броју неко замишља да је: Milt. 2, 3. Con. 5, 2. Att. 1, 3, особито constat inter omnes сви се слажу у томе Alc. 1, 1. b) за назначење пријатељске или непријатељске дружбе између њих више: Milt. 4, 4. Paus. 4, 2. Cim. 3, 3. Thras. 3,

1. Chabr. 2, 3. Dion 3, 1. 6, 3. Att. 5, 4. 17, 2. 20, 5. c) за **назначење** међусобног односа, inter se, *α*) међу собом: inter se diviserunt Thras. 1, 5. bellum inter se gesserunt Reg. 3, 2. *β*) један другог: obtrectarunt inter se (м. alter alteri) Arist. 1, 1. timerent inter se (м. alter alterum) Dion 4, 1. complexi inter se Eum. 4, 2.

inter-cēdo, cessi, cessum 3. 1) **ићи, ступити међу;** прен. a) о времену, проћи: nullus dies intercedit Att. 20, 2. b) стати на супрот, испречити се: cupiditas intercedit Dion 1, 3. — 2) бити међу, настати, постојати, бивати: inter aliquos obtrectatio Att. 5, 4. querimonia Att. 17, 2. aemulatio Att. 20, 5.

intercĭpio, cēpi, ceptum 3. (inter-capio) **ухватити** Iph. 2, 3 (у неким издањима interfecit).

inter-dico, dixi, dictum 3. **забранити,** alicui aliqua re некоме употребљавање нечег, alicui aliquo некоме друговање с неким: non poterat interdici socerŏ (abl.) genero (dat.) не могаше се зету забранити друговање са тастом Ham. 3, 2.

interdĭu (interdiem) adv. **дању** Pel. 2, 5.

inter-dum adv. **каткад, по неки пут,** Epam. 3, 2. Att. 20, 2.

intĕr-ĕā adv. **међу тим** Them. 7, 2.

inter-ĕo, ĭi, ĭtum, īre 1) о лицима, **пропасти, заглавити** Milt. 3, 4; изгинути Them. 3, 1; скапати Paus. 5, 2. Cim. 1, 4. Ham. 2, 4. свршити, умрети Dion 4, 5. Reg. 2, 2. Hann. 13, 1; главу изгубити Dat. 2, 3. Ham. 4, 3. — 2) о стварима, нестати, pecunia Them. 2, 2.

interfector, ōris, m. (interficio) **убица** Att. 8, 2.

interficio, fēci, fectum 3. (inter-facio) **убити** (ма на који начин), уморити, смакнути: alqm insidiis, dolo Dat. 9, 1. Reg. 3, 4; само alqm, Eum. 12, 2. Ham. 10, 3. Att. 12, 1. exercitum, moram уништити, сатрти Arist. 2, 1. Iph. 2, 3. Зеугматично: alii naufragio, alii a servulis interfectum eum (да је погинуо) scriptum reliquerunt Hann. 8, 2.

intĕrim, adv. **међу тим:** Them. 6, 5. 7, 2. Paus. 4, 1. Dion 2, 4. Chabr. 2, 3. Dat. 11, 4. Ages. 6, 1. Phoc. 3, 2. Timol. 2, 1. Ham. 1, 3; cum interim а међу тим Ages. 7, 1.

interĭmo, ēmi, emptum 3. (inter-emo) **смакнути, уништити, убити:** Alc. 10, 6.

Eum. 6, 3. aliquem ferro Reg. 1, 5.

intĕrior, ius, Comp. **унутрашњи:** interior pars aedium Praef. 2. прен. потајни: interiora consilia. — Superl. **intĭmus** 3. **најунутрашњији;** прен. најискренији: intima amicitia Alc. 5, 3. familiaritas Eum. 1, 4. Att. 9, 3. 10, 1. 12, 1. — Subst. intimus, i, m. најискренији пријатељ, alicui Dion 1, 3. alicuius Con. 2, 2.

interĭtus, ūs, m. (intereo) **пропаст:** aliquem ab interitu retrahere Epam. 8, 4; смрт: Epam. 10, 4. Hann. 8, 2. Att. 11, 2.

internĕcĭo, или **internicio, ōnis,** f. (упор. nex, necis) **уништење, истрага:** bellum gerere ad internecionem водити рат до истраге, на живот и смрт Eum. 3, 1.

inter-nuntius, i, m. **посредник,** Alc. 5, 3.

inter-pōno, pŏsŭi, posĭtum 3. **ставити међу;** 1) уметнути (напомену), са зав. упитн. реченицом Pel. 3, 1; наводити: causam као узрок Them. 7, 1. — 2) se interponere посредовати, бити посредником Att. 2, 4. 9, 5.

interprĕtor 1. (interpres тумач) **тумачити, објашњавати,** Att. 3, 1.

inter-rŏgo 1. **питати** Iph. 3, 4.

inter-sĕro, serui, sertum 3. **уметнути;** прен. наводити: causam Milt. 4, 1.

inter-sum, fui, esse бити међу; прен. 1) разликовати се: nulla res nisi tempus interest ништа не чини разлику доли време Eum. 8, 3. — 2) alicui rei interesse суделовати у нечем: pugnae navali Arist. 2, 1. privatis publicique rebus у пр. и j. пословима Phoc. 4, 1. rebus domesticis бити сведоком његових домаћих послова, његове радње у кући Att. 13, 7.

intestīnus 3. (intus) **унутрашњи;** прен. у унутрашњости државе bellum Ham. 2, 1. Subst. intestinum, i, n. црево Att. 21, 3.

intĭmē, adv. (intimus) **врло искрено:** uti intime живети с неким у највећем пријатељству Att. 5, 4.

intĭmus гл. interior.

intrā praep. са acc., **унутра, иза;** 1) на питање где: intra vallum et foris Dat. 6, 4. — 2) на питање камо (куда): intra moenia (за зидове, иза зидова) compellere Ages. 5, 3. se recipere intra moenia Hann. 11, 4.

intro 1. **ући,** aliquid у нешто, ступити на нешто: limen

прећи преко прага Dion 9, 4. domum Ages. 7, 4. — непријатељски: упасти, провалити у: portum Chabr. 4, 2. castra Dat. 2, 1; без падежа: упасти Dat. 7, 2.

intro-eo, ii, ĭtum, ire ући у нешто: Dion 10, 1 (т. j. у кућу). Syracusas Dion 5, 3. in Thraciam Alc. 7, 4.

introĭtus, ūs, m. **улазак:** aedis Paus. 5, 3.

intro-mitto, mīsi, missum 3. **пустити унутра** (у кућу), aliquem Dion 9, 3.

in-tuĕor, tuĭtus sum 2. 1) **гледати, сматрати:** faciem alcs Ages. 8, 1. са споредним значењем зависти, поглѐдати на: alienam fortunam Chabr. 3, 3. — 2) прен. гледати на нешто, обзирати се на нешто, узимати на ум нешто: Them. 7, 6. Alc. 4, 1. Dion 8, 1. Chabr. 2, 3. Att. 9, 7.

intŭor, tŭi 3. спор. облик глагола intueor, **поглѐдати на** што; у неким издањима Chabr. 3, 3. intuantur м. intueantur.

in-utĭlis, e некористан, шкодљив Them. 7, 4.

in-vādo, vāsi, vāsum 3. **напасти,** aliquem на некога Dion 9, 4. Dat. 6, 7.

in-vĕho, vexi, vectum 3. **увести;** Pass. invehi навалити; прен. (речима) напасти, осећи се, in aliquem на некога, multa (acc. adv.) много Epam. 6, 1. nonnulla (acc. adv.) овако и онако Timol. 5, 3.

in-vĕnio, vēni, ventum 4. **доћи на нешто;** затећи, наћи: Them. 4, 1. Dion 8, 2. Hann. 12, 3.

inventum, i, n. (part. од invenio) **проналазак:** Chabr. 1, 1. Eum. 5, 4.

in-veterasco, āvi, ātum 3. **старети;** прен. застарети: aes alienum Att. 2, 5.

inveterātus 3. (part. од invetero укоренити) **укорењен, стар:** servitus Timol. 1, 1. inveteratā cum gloriā tum etiam licentiā код своје старе славе а особито још разузданости Eum. 8, 2.

in-victus 3. (in и vinco) **непобеђен** Epam. 9, 4. Hann. 6, 1.

in-vídeo, vīdi, vīsum 2. **завидети,** alicui некоме: quod (acc.) multi invident Thras. 4, 2.

invĭdĭa, ae, f. (invidus) **завист, мржња** (особито народа на велике људе), **омраза:** invidia consequitur aliquid незадовољство, омраза Dion 6, 4. invidia gloriae comes Chabr. 3, 3. invidiae (gen. subi. = invidorum) crimine accusari бити оптужен услед окривљења завидљиваца, услед окривље-

ња (учињеног) из зависти Alc. 4, 1. invidiae cedere Cim. 3, 2. magnae invidiae esse alicui побудити велику озлојеђеност (мржњу) на некога Dion 4, 2. invidiam effugere Them. 8, 1. Chabr. 3, 2. Eum. 7, 1. nullam invidiam habere никакву завист не побудити (изазвати, проузроковати) Thras. 4, 1. inv. excipere себи навући Dat. 5, 2. lenire Dion 6, 5. in invidiam incidere Cim. 3, 1; исто тако venire Epam. 7, 3. recidere Alc. 7, 1. propter invidiam из, због зависти Epam. 7, 1. minore invidiā (a b l. q u a l.) esse (овим се изразом замењује пасив од invidere) бити мање омражен, мрзак Eum. 7, 2. invidiā због зависти Eum. 10, 2. Timol. 1, 5. invidiā civium debilitari Hann. 1, 2. abesse ab invidia бити удаљен од зависти Chabr. 3, 4.

invĭdus 3. (invideo) **завидљив** Timoth. 3, 5.

inviolātus 3. (in и violo) **неповређен** Epam. 4, 5.

invīsus 3. (invideo) **мрзак, омражен** Dion 9, 5.

invīto 1. (некога као госта) **позвати,** aliquem domum Att. 13, 6.

invītus 3. **нерадо, против воље;** alicui invito imperare заповедати некоме коме је противно, зап. некоме против воље његове: invitis (sc. Siculis) imperare Timol. 3, 4. Особ. у abl. abs., aliquo invito против нечије воље, Eum. 4, 3. — S u p e r l. invitissimus врло нерадо Att. 7, 2.

in-vocātus 3. (in и voco) **непозван, незван** Cim. 4, 3.

iŏcor 1. **шалити се** Att. 20, 2.

iocōse 3. a d v. (iocosus) **шаљиво, на шаљив начин,** Alc. 2, 3.

iŏcus, i, m. **шала:** ioco (a b l. c a u s a e) mentiri шале ради, у шали лагати, Epam. 3, 1.

Iōnes, um, m. (Ἴωνες) **Јонци,** становници грчке области Јоније на западној обали Мале Азије Milt. 4, 1.

Iōnía, ae, f. (Ἰωνία) **Јонија,** грчка област у средини западне обале Мале Азије, Milt 3, 1. Alc. 4, 7. 5, 6. Con. 2, 1. 5, 2. Dat. 2, 5.

Iŏvis гл. Iuppiter.

Iphicratensis, e Ификратов: (milites) Iphicratenses = војници Ификратови, из школе Ификратове Iph. 2, 4.

Iphicrătēs, is, m. (Ἰφικράτης) **Ификрат,** славни атински војвода, умр'о око 353. пре Хр., о њему је 11. vita; cf. још Chabr. 3, 4. Timoth. 3, 2. 4. 4, 4.

ipse, ipsa, ipsum (Gen. ipsīus, Dat. ipsi), pron. dem., стоји и као adi. и као subst.; употребљава се зарад истицања нечег као важнијег према нечем другом. 1) **сам, сама, само:** a) adiect., уз какав subst.: Them. 6, 1. Paus. 1, 2. Alc. 8, 1. Dion 2, 3. 8, 3. Dat. 11, 1. 2. Ages. 4, 1. Eum. 10, 4. Phoc. 3, 3 re ipsa у самој ствари, управо пак. Ham. 2, 2. Att. 9, 4. b) subst., понајвише уз какав вербум = **ја сам, ти сам, он сам;** ја, ти, он главом: Milt. 2, 2. 3, 1. 7, 5. Them. 7, 3. 9, 3. Cim. 3, 2. Lys. 4, 3. Alc. 2, 1. 4, 6. 7, 1, 8, 1. 9, 2. 10, 1. Con. 2, 1. 4, 1. 2. Dion 1, 2. Dat. 3, 1. 5, 6. 9, 3. Epam. 1, 1 quae ipsis leviora sunt њима самима, у њиховим очима. Epam. 3, 6 eique (dat., т. j. qui quaerebat) ut ipsi (nom., т. j. qui conferebant) numerarent. Eum. 7, 1. Hann. 6, 4. 7, 7. 8, 4. Cato 2, 2. Att. 1, 2, 21, 2. Генитиви ipsius и ipsorum као gen. poss. и subi. = његов, њихов или њихов рођени: ipsorum mores Praef. 2. ipsorum urbium Milt. 3, 1. ipsorum dominatio Them. 7, 6. Lys. 2, 1 ipsius nutu по његовој вољи. Dion 1, 3. Dat. 8, 3; = свој: servuli ipsius Hann. 8, 2. — Уз какав pron. refl. понајвише у номинативу: res se ipsa aperit Paus. 3, 7. se ipse indicat Paus. 4, 3. sibi ipse perniciei fuit Chabr. 4, 2. se ipse reprehendit Dat. 5, 1; prius fortunam quam se ipse finxit Att. 11, 6; — уз који pron. demonst.: ille ipse Alc. 6, 4. illi ipsi (Персијанци) Alc. 11, 5. iis (his) ipsis Dion 5, 5. illi ipsi custodes Dion 9, 6; — место рефл. прон. sui etc., да би се јасно и особито у супротности истакла рефлексија на главни субјекат: ipsis Milt. 3, 5. Them. 7, 6. Alc. 5, 1. Ages. 3, 1. Eum. 8, 3. 9, 1. — 2) баш онај, управо онај, при тачном назначавању времена итд.: tempore ipso баш у оно време Pel. 2, 5. die ipso баш оног дана Hann. 10, 5. sub ipsa proscriptione за време саме проскрипције, баш за време проскр. Att. 12, 3; сам = већ и: ipso aspectu самим изгледом, већ и изгледом својим Iph. 3, 1. ex ipsis rebus ac temporibus Att. 11, 4.

īra, ae, f. гнев: religionem irae anteferre Ages. 4, 6; irā incensus Pel. 5, 4; страст: plus irae suae quam utilitati parere Alc. 4, 6. irā exacui Phoc. 4, 1.

irascor, (Perf. succensui), **irasci љутити се:** alicui на некога: patriae Epam. 7, 1. eis Att. 17, 2.

irātus 3. **љут, огорчен:** alicui на некога: Ages. 2, 5. 4. 6. Cato 2, 2.

irrīdĕo, rīsi, rīsum 2. (in-rideo) 1) intrans. **ругати се:** irridentes Milt. 1, 5. — 2) trans. **исмевати,** aliquem Hann. 11, 3.

ĭs, ĕă, ĭd, pron. dem., **тај, та, то; онај, она, оно;** Gen. **eius, eorum, earum његов, њихов.**

1) демонстративно употребљено: **тај,** a) односи се на нешто поменуто или у опште на нешто, о чему је реч: ea (civitas Plataeensium) Milt. 5, 1. eo loco на том месту, ту Them. 3, 1. Dat. 7, 3. eo tempore у то време Ages. 6, 1. easque (indutias) Ages. 2, 3. итд. Neutrum id, то, subst. c. gen.: id negotii тај део посла (задатка), тај посао (задатак) Con. 4, 1. Особ. id anc., претходну реченицу или мисао реасумујући: Them. 8, 3. Alc. 4, 1. то, тај план Con. 5, 3. id, т. j. eā ut esset in suos indulgentiā Att. 17, 3. id cum ... arbitratus est како је то мислио, то мишљење о ствари имао Dat. 11, 1. изненадни долазак Агесилајев у Азију Ages. 2, 3. idque, приређивање мистерија Alc. 3, 6. овај избор Hann. 3, 1. прогнанство Дионово Dion 4, 2. оснивање приватне касе Att. 8, 3. eius за то, т. j. за прављење зајма, Att. 2, 4. eo тиме, т. j. повратком ових градова Ham. 2, 5. in eo у томе (односи се на bellum parare) Hann. 2, 6. у овој ствари, при овим предузећима Lys. 2, 3. ea те тежње Con. 5, 2. in eisque па при томе, па у својим нападима Epam. 6, 1. — b) често **он, она, оно:** cum eo Alc. 10, 5. Milt. 2, 3. eum (dolorem) га Reg. 1, 4. insidiator eius (imperii) против ње Reg. 2, 2. in eo (Attico) Att. 4, 1. eos (Romanos) Hann. 7, 2. dissidere ab eo (Prusiā) Hann. 10, 2, итд., — c) често се односи на какав даљи номен, **онај:** eum (Lysandrum) Alc. 8, 3. ab eo (Cano) Att. 10, 5. eorum (Saufei et Calidi) periculis Att. 12, 5. — d) eius, eorum, earum **његов, њихов** кроз све падеже: eius imago Milt. 6, 3. legibus eorum (Lacedaemoniorum) Paus. 3, 5. eorum (exsulum) Pel. 3, 2. consiliis eius (Hannibalis) Hann. 8, 3. post mortem eius (Bruti) Att. 11, 4. итд. — e) eō (abl. diff.) уз компаратив, **то,** у толико, гл. eō. — f) is са que, кад какав subst.ваља ближе да се означи, isque **и то:** isque ut (како) hortaretur milites Milt. 6, 3. iisque moenibus Them. 6, 1. — g) ако је is субјекат, а предикат какав subst. са esse

или сличним глаголом, онда се is управља у роду и броју по предикатову субстантиву: eum (м. eas т. j. naves) enim a deo significari murum ligneum jep то се од бога означава као древени зид Them. 2, 7. id (м. eam, т. j. Delum) commune aerarium esse voluerunt Arist. 3, 1. eam esse consuetudinem regiam то je краљевски обичај Dat. 5, 4. — h) по неки пут атрибутивно место генитива: id arbitrium (= eius rei arb.) одлука о томе Con. 4, 1. ut usus sit eā (т. j. Antonii) gratiā Att. 12, 2. — i) is место рефлексива у споредним реченицама, кад се што казује са гледишта оног, који пише; у овом случају is о н, eius њ е г о в, eorum њ и х о в: de eorum (м. sua) virtute desperari Milt. 4, 5. propter multas eius virtutes Them. 8, 2. si rex ei permitteret Dat. 10, 1. cum iis (м. secum) .... obsides eorum (м. sui) Hann. 7, 2.

2) детерминативно употребљено, ближе одређено: a) релативом qui, quae, quod; **is** — qui **онај** — који: Milt. 2, 3. 8, 3. Paus. 4, 2. Thras. 3, 1. Dat. 5, 4. 7, 3 итд.; neutr. plur. e a — q u a e о н о — ш т о: Praef. 8, итд. id quod vestimentorum fuit оно хаљина, што je било Alc. 10, 5. Често стоји id quod место простог quod, особ. кад ће релатив односи на целу идућу реченицу (а никад на поједину реч): id quod usu venerat што се доиста беше збило Alc. 4, 5; исто тако Timol. 1, 2. Reg. 2, 2. Att. 5, 4. b) конјункцијом ut или каквом рел. реченицом у конјунктиву; is = talis т а к а в, о н а к а в, р е ђ е т а j, о н а j: ea sagacitate ut Alc. 5, 2. id, quod Thras. 4, 2. ex ea quae Con. 3, 4. iis locis ut Dat. 6, 2. iis locis quibus Ages. 3, 6. in ea loca ut Eum. 4, 3. iis locis quibus Eum. 5, 2. eos quorum Att. 14, 1. ea indulgentia ut Att. 17, 2 и тако често. id agitur ut на томе се ради, на то се иде да Them. 9, 3. ea tribuit толико Att. 9, 4. 14, 1; нарочито ваља узети на ум: i s s u m, q u i са конј. j a с а м о н а j, к о j и; п о з в а н с а м, д а Ages. 5, 3. i n e o e s t u t (свагда безлично) д о т л е j е д о ш л о д а Paus. 5, 1. c) конјункцијом quod (што): in eo quod за то што Paus. 1, 3. тиме што Phoc. 2, 2.

Ismēnias, ae, m. (*Ἰσμηνίας*), **Исменија,** Тивљанин, друг Пелопидин Pel. 5, 1.

iste, a, ud, gen. istīus, dat. isti, p r o n. d e m., **тај, та, то,** о ономе, што другом лицу (коме се говори) припада или ма у којој вези с њиме стоји; с то-

га често = тај твој, тај ваш: in ista re у тој ствари (коју си ти покренуо) Epam. 5, 5. istud faciam то, о чему говориш Epam. 4, 4. utinam istud evenisset т. j. што си рекао Eum. 11, 5. ex istis од тих ваших дарова Thras. 4, 2.

Ister, tri, m. **Дунав,** гл. Hister.

ĭtă adv. **тако, овако;** 1) уопште, Them. 9, 1. Lys. 2, 1. 4, 3. Alc. 5, 7. Dat 11, 5. Ages. 1, 3. Eum. 6, 5. Att. 3, 1. atque ita на тако Dion 4, 5. Ages. 8, 7; ita ut Hann. 2, 5. Att. 2, 3. 6, 1. 8, 5. 17, 3. 18, 5. atque ita ut и то тако, да Att. 2, 4. — 2) за назначење погодбе или ограничења (као sic), тако = под том погодбом, са ut: Pel. 4, 3. Att. 2, 6. 21, 6 (само тако). sed ita (paci serviundum putavit), ut Ham. 1, 4. — 3) показујући ступањ, тако: calamitatem ita moderate ferre Timol. 4, 1; особ. уз adv. и adi. са негацијама, non (haud) ita не баш тако: haud ita magna manus не баш тако велика војска Paus. 1, 2. haud ita longe не баш тако далеко Ages. 4, 5. non ita cum magna manu са не баш тако великом четом Dat. 6, 1. non ita magnis copiis Pel. 2, 3. non ita multis diebus и то неколико дана касније Hann. 5, 3. post neque ita multo или neque ita multo post не баш много касније Cim. 3, 4. Pel. 2, 4. Phoc. 2, 5. Reg. 3, 4.

Itălĭa, ae, f. **Италија,** Alc. 4, 4. Dion 5, 4. 6. Ham. 4, 2. Hann. 1, 2. 2, 1. 3, 3. 4, 5. 5, 4. 8, 1. Cato 3, 4. Att. 4, 2. 8, 6. 9, 2. 10, 1. 14, 3. Земља место становникâ Hann. 10, 1.

Italĭcus 3. **италијски:** dux Timol. 2, 4. civitas Cato 3, 3. res Cato 3, 2.

ĭtăque 1) = et ita **и тако:** Milt. 5, 1. Alc. 4, 2. Att. 15, 1. — 2) coni., **с тога, дакле:** Milt. 3, 5. Them. 3, 1. Arist. 1, 1. Alc. 4, 7 и тако често.

ĭtem adv. **исто тако,** Reg. 2, 2. itemque Hann. 7, 1. 3.

ĭter, itinĕris, n. (ire, itum), 1) **пут** = путовање: in itinere на путу, уз пут Paus. 5, 1. Dat. 5, 1. Eum. 8, 1. in quo itinere на коме путу Dat. 9, 3. iter comparare спремати се за (на) пут Alc. 10, 3. iter conficere прећи пут Ages. 4, 4. iter habere имати на уму пут (марш), бити науман путовати Eum. 8, 7. i. flectere променити правац марша Eum. 9, 6. iter facere проћи, путовати, марширати, пролазити Them. 5, 2. Dat. 4, 4. Pel. 1, 2. — 2) пут, друм: itinera munire Hann. 3, 4. devia itinera стрампутице Eum. 3, 5.

itĕrum, adv. **наново, други пут, по други пут:** Them. 5, 1. Cim. 2, 2. Iph. 2, 3. iterum consul по други пут консул, за свог другог консуловања Hann. 5, 3. consul iterum Cato 2, 2; у набрајањима други пут: primo .., iterum ..., tertio, Hann. 6, 1.

iŭbĕo, iussi, iussum 2. 1) **заповедити,** са acc. c. inf. act. или pass.: Them. 7, 3. 8, 5. Alc. 10, 5. Dion 2, 3. 4, 3. 9, 2. Chabr. 4, 2. Timoth. 4, 1. Dat. 3, 5. 4, 5. 6, 5. Ages. 8, 4. Eum. 7, 3. 12, 3. Hann. 2, 4. Att. 4, 2. 8, 6. 11, 2. 21, 4. Каткад без акузатива субјекта, кад се лако из смисла види: rex Lacedaemonios bello persequi (eum, т. j. Cononem) iussit Con. 4, 1; исто тако admitti sc. Thuyn Dat. 3, 4. ire sc. eum Dat. 9, 3. interfici sc. »eum« victum Eum. 11, 3. Пасив iubeor заповеда ми се, добивам заповест, са nom. c. inf.: Phoc. 3, 3. Hann. 8, 4. — 2) о народу, одлучити: quattuor mensibus diutius quam populus iusserat Epam. 7, 5.

iucundus 3. (iuvat милина je) **мио, угодан:** acroama Att. 14, 1. sum alicui iucundissimus некоме сам врло мио, в. омиљен Att. 16, 1.

iūdex, ĭcis, m. (ius) **судија:** Lys. 3, 4. Epam. 8, 5.

iudĭcĭum, i, n. (iudex) 1) у опште: **расуђивање, мишљење:** omnium iudicio по мишљењу свију, по општем м. Timol. 1, 1. ille sui iudicii он као човек своје памети Att. 9, 7. iudicio из уверења, из начела Att. 15, 3. — 2) **суд** (као место или скуп судија), судска седница, судски претрес: in iudiciis пред судом Phoc. 2, 3. in iudicium venire доћи у суд, пред суд Epam. 8, 2; парница: in iudiciis privatis versari бавити се приватним парницама Them. 1, 3. iudicium capitis парница у којој игра глава Epam. 8, 5; судска истрага: eo iudicio absolutus est од ове истраге би ослобођен, у овој парници би осл. Iph. 3, 3. hoc iudicio damnatur услед судске истраге о овоме, т. j. у овој парници би осуђен Timoth. 3, 5. — 3) пресуда: Timoth. 4. 1. Phoc. 4, 2. iudicium facere изрећи пресуду Phoc. 3, 4. — 4) судска служба: Att. 6, 3.

iudīco 1. (ius и dīco) 1) у правом слислу, **пресуду изрицати,** de aliquo о некоме, aliqua re по нечем, на основу нечег: Paus. 3, 7. quam vere de eo foret indicatum како би

истинита (управо: лажна) пресуда о њему била изречена Lys. 3, 5. — 2) прен.: a) оценити, пресудити: de aliqua re оцењивати нешто Them. 1, 4; са зав. уп. реч.: Hann. 13, 4. Att. 12, 5. 16, 1. 20, 5; aliquid aliqua re оцењивати нешто према нечем Praef. 3. Att. 13, 3; ex aliqua re из нечег закључити, извести: Eum. 13, 2. Att. 11, 4. ex quo iudicari potest (са acc. c. inf.) отуда се може извести, да Att. 15, 3; ex aliquo de ceteris судити по некоме о осталима, оцењивати према некоме остале Epa. 6, 2. b) мислити, налазити: ut nos iudicamus Reg. 1, 2; са acc. c. inf.: Them. 1, 3. 5, 2. Eum. 8, 3. ut iudicari possit да се може мислити, да се може доћи до закључка Epam. 3. 4. Att. 5, 3. c) са два акуз., сматрати некога или нешто за нешто: genus scripturae leve Praef. 1. qualem cognitum iudicarunt за каквог су га сматрали, пошто га беху огледали Milt. 1, 1; особ. aliquem hostem iudicare прогласити некога за непријатеља (отаџбине Con. 4, 1. Att. 2, 2. 9, 2. aliquem exulem iudicare (прогласити некога за изгнаника =) прогнати некога Hann. 7, 7.

iugĕrum, i, n. **јутро земље, дан орања,** 240′ дугачко, а 120′ широко, Thras. 4, 2. (где је gen. plur. iugerum).

iugŭlo 1. (iugulum) **удавити,** Eum. 12, 4.

Iulius гл. Caesar.

iumentum, i, n. (iungo) **теглеће марвинче** (коњ, мазга, во), плур. особ. коњи: Eum. 5, 6. 9, 6; синг. колективно, тегл. марва Eum. 5, 4; о упрегнутим коњима или мазгама: iumentis iunctis vectus (довезавши се на упрегнутим коњима =) на коли Timol. 4, 2.

iungo, xi, ctum 3. **спојити, саставити;** iumenta упрегнути Timol. 4, 2.

Iunius 3. који припада фамилији (задрузи) Јунијâ (gens Iunia), **Јунијев:** Iunia familia (= gens) Att. 18, 3.

Iuppitĕr, Gen. **Iŏvis,** m. **Јупитер,** највиши и најсилнији бог римски (као *Ζεύς* код Грка): Lys. 3, 2. Att. 20, 3; такође највиши бог картагински: optimus maximus најбољи и највиши (као што се Јупитер код Римљана називаше у молитвама и при жртвама) Hann. 2, 3.

iūris-consultus гл. consultus

iūro 1. (ius) **заклети се,** са acc. c. inf. futuri, Dion 8, 5. Eum. 10, 2. Hann. 2, 4.

iūs, iūris, n. **право:** Cato 3, 1. ius gentium право народâ Them. 7, 4. prudentia iuris civilis знање права грађанâ, т. j. правних односа грађанâ међу собом и према другим државама Cim. 2, 1. ius legati nis право посланичко Pel. 5, 1. ius hospitii Hann. 12, 3. patriae iura Timoth. 4, 3. — iure с правом Att. 11, 6, али по праву. по праву и закону (oppos. potentiā) Cato 2, 2; iure suo с потпуним правом Thras. 1, 4. — 2) место, где се изриче оно што је право, суд: in ius ire de sua re ићи (као тужилац) у суд због какве своје ствари Att. 6, 3.

iusiurandum, Gen. **iūrisiūrandi,** n **заклетва:** i. servare своју з. одржати, остати јој веран Ages. 2, 5. alicui datum conservare Hann. 2, 5.

iussum, i, n. (iubeo) **заповест:** Ages. 4, 2.

iussus, ūs, m. (iubeo) **заповест,** само abl. iussu по заповести: populi Timoth. 4, 3. regis Dat. 4, 1. suo iussu Dat. 6, 4.

iustitia, ae, f. (iustus) **правда:** Milt. 2, 3. Arist. 2, 2. 3. Reg. 1, 4.

iustus 3. **праведан:** Milt. 8, 3, Аристидов надимак Праведни Arist. 1, 2.

iuvencus, i, m. **јунац,** Hann. 5, 2.

iŭvo, iūvi, iūtum 1. (part. fut. iuvaturus) **помагати, потпомагати,** aliquem aliquā re, Ages. 7, 1. Att. 2, 2.

iuxtā (сродно са iungo) 1) adv., **са свим близу:** statuam recentem iuxta ponere Timoth. 2, 3. — 2) praep. са acc., **уз, поред, близу,** Dat. 1, 1. Reg. 2, 1; баш уз Alc. 8, 5; iuxta viam Appiam Att. 22, 4; иза свог падежа, hanc iuxta (sc. aram) Paus. 4, 4.

K

Kal. гл. Kalendae.

Kalendae, arum, f. (или Calendae), **календе,** први дан свакóг месеца, скраћено Kal.: Kal. Apriles први април Att. 22, 3. pridie Kal.(endas) Apriles 31. марта.

Karthaginiensis, e гл. Carthaginiensis.

Karthāgo гл. Carthago.

L.

L. 1) = Lucius, Луције, име (praenomen) римско. — 2) као бројни знак = 50.

Lăbeo, ōnis гл. Fabius.

lăbŏr, ōris, m. 1) **рад, труд, напор:** maiore cum labore Them. 4, 4. multo labore Con. 2, 1. remissus in labore Iph. 3, 2. eius labore Att. 12, 3. animi laborem (духовно напрезање) perferre Alc. 1, 4. alqm labore (истрајношћу, издржљивошћу) aequiperare Alc. 11, 3. laborem ferre Eum. 11, 5. labor rei militaris ратничко делање, рад на бојном пољу Phoc. 1, 1. — 2) особ. у плур. тегобе, муке: labores adire Timol. 5, 2. laboribus fungi Hann. 13, 1.

labōriōsus 3. (labor) 1) о лицима, **радљив, вредан:** Alc. 1, 3. Timoth. 1, 1. — 2) о стварима, **мучан, тежак:** Att. 12, 5.

labōro 1. (labor) **радити, трудити се, гледати,** са ut Arist. 1, 4; са inf. Pel. 3, 1.

Lacedaemon, ŏnis, Acc. **ŏna,** f. (*Λακεδαίμων*) **Лакедемон,** обичније **Спарта,** главни град области Лаконије у Пелопонезу Praef. 4. Lys. 3, 3. и т. ч. Lacedaemoni (стари облик локатива) у Лакедемону Praef. 4.

Lacedaemŏnĭus, i, m. (*Λακεδαιμόνιος*) **Лакедемонац,** становник области Лаконије у Пелопонезу: Milt. 4, 3. Them. 3, 1. Lys. 1, 3. Cim. 3, 2 и т. ч.

Lăcō, ōnis, m. (*Λάκων*) **Лакедемонац,** о Лисандру Alc. 10, 2. о Агесилају Timoth. 1, 3. Ages. 2, 3. 5. 3, 6. Плур., Lacones, um, m. Лакедемонци Pel. 1, 2. 4, 2. Ages. 7, 3.

Lacon'cē, ēs, или **a, ae** f. (*Λακωνική*), **Лаконија,** област у Пелопонезу, Timoth. 2, 1.

lacrĭma и **lacrŭma, ae,** f. (*δάκρυ, δάκρυμα*) **суза:** lacrimis dolorem indicare Att. 4, 5.

lacrĭmo и **lacrŭmo** 1. **плакати:** Alc. 6, 3. Phoc. 4, 3.

laedo, si, sum 3. **вређати;** прен. pietatem братску љубав повредити, огрешити се о њу Timol. 1, 5. aliquem увредити Att. 11, 5. in eo laedendo њега вређајући, тиме што њега вређаху Att, 9, 2.

laetitia, ae, f. (laetus) **радост:** Alc. 7, 1. alicui laetitiae (dat.) esse бити некоме на радост Timoth. 2, 2.

Lamăchus, i, m. (*Λάμαχος*), **Ламах,** атински војвода у рату пелопонеском, Alc. 3, 1.

Lamestius, i m. у неким издањима м. Laphystius.

Lamprus, i, m. (*Λάμπρος*), **Лампар,** грчки музичар у време Перик*л*ово Epam. 2, 1.

Lampsăcus, i, f. (*Λάμψακος*), **Лампсак,** град у Малој Азији на Хелеспонту, славан са виноградарства Them. 10, 3.

Laphystius, i, m. (*Λαφύστιος*), **Лафистије,** Сиракузанац, Timol. 5, 2. 3.

lapidĕus 3. (lapis) **камен,** Alc. 4, 5.

lăpis, ĭdis, m. 1) **камен:** lapidem afferre Paus. 5, 3. lapide ictus Reg. 2, 2. — 2) камен којим се означава миља; на сваких 1000 корака (= 1 римској миљи или $^1/_5$ геогр. миље) стајаше на главним друмовима овакав један камен; први, од кога се бројаше, беше на форуму у Риму: ad quintum lapidem sepeliri бити закопан код петог камена (= 4 римске миље или $^4/_5$ географске миље од Рима).

largītĭo, ōnis, f. (largior) 1) **обилно поклањање, издашност, податљивост:** l. magistratuum издашност власти, давање трошка (народу) из државне касе од стране власти (у Атини) [т. ј. трошка на полажење народних скупштина и позоришних представа, и на плате судијâ] Milt. 6, 4. Them. 2, 2. — 2) недопуштено поклањање, подмићивање: mores largitione pervertere Ham. 3, 3.

lassitūdo, inis f. (lassus уморан) **малаксалост, умор:** lassitudine од умора Dat. 11, 3. lassitudinem sedare Eum. 9, 6.

lātē, adv. (lātus) **широко, далеко:** quam latissime possint што даље узмогну, на далеко и на широко Eum. 9, 3.

lătеo, ui 2. 1) **бити сакривен:** telum Dat. 11, 4. о каквом лицу, apud aliquem Att. 10, 2; прен. aliquis latet неко остаје сакривен, натраг се повлачи Eum. 7, 3. — 2) безл. latet непознато је, Ages. 6, 3. са зав. упит. реченицом Lys. 1, 2.

Latīnē, adv. (Latinus) **латински:** Att. 4, 1.

Latinus 3. (Latium) **латински:** sermo Att. 4, 1.

laudātĭo, ōnis, f. (laudo) **хваљење, похвала:** aliquem laudatione recuperare Ages. 6, 3.

laudo 1. (laus) **хвалити:** Milt. 3, 6. Ages. 6, 2. Att. 9, 7. in illo uno laudando у томе, да њега једног хвале Alc. 11, 1.

laureus 3. (laurus) **ловорников:** corona laurea Alc. 6, 3.

laus, laudis, f. 1) **похвала, одликовање, слава:** Alc. 11, 5. Epam. 1, 2. Att. 5, 4. huius

victoriae laus est quod слава при овој победи јесте то, што (састоји се у томе, што) Ages. 4, 6. laudem virtutis obterere Timol. 1, 5; са зав. генитивом, l. rei militaris ратна слава Milt. 8, 4. l. liberatarum Thebarum слава ослобођења Тиве Pel. 4, 1. l. virtutum слава (својих) заслуга Cato 2, 4. praecipuam laudem alicuius rei habere бити особито на гласу са нечег Reg. 1, 4. laudi ducere уписивати у славу Praef. 4. aliquid magnae laudi est нешто је на велику славу Epam. 2, 3. in summa laude esse бити највећма на гласу, бити најчувенији Iph. 2, 4. praecipua laude ferri особито се славити Att. 10, 6. Plur.: magnis in laudibus fuit у најславније ствари спадало је Praef. 5; особ. похвале, laudibus aliquem efferre Lys. 4, 2. Alc. 11, 1. Dion 7, 3. — 2) славно дело: cuius laudis memoria Timoth. 2, 3; заслуга Timol. 4, 3.

lautē, adv. (lautus) **господски, сјајно:** laute vivere Chabr. 3, 2.

lautus 3. (part. од lavo, упр. умивен) **отмен, одличан:** lautus eques Romanus Att. 13, 6.

laxo 1. (laxus) **попустити, одрешити:** vincla epistulae отворити писмо Paus. 4, 1.

lectīca, ae, f. носила: lecticā ferri Hann. 4, 3.

lecticŭla, ae, f. (demin. од lectica) **мала носила,** особ. **мртвачка носила:** in lecticula efferri Att. 22, 4.

lectĭo, ōnis, f. **читање,** Att. 14, 1.

lector, ōris, m. (lego) **читалац:** Lys. 2, 1. Epam. 1, 1. Pel. 1, 1. Att. 19, 1.

lectus, i, m. **кревет:** in lecto cubare Dion 9, 4.

legātio, ōnis, f. (legare послати) 1) **посланство, послаништво:** legationem suscipere Them. 6, 5. administrare Dion 1, 4. ius legationis Pel. 5, 1. — 2) посланство = legati посланици: conventus legationum Epam. 6, 4.

legātus, i, m. (part. од legare послати 1) **посланик:** Them. 6, 4. Epam. 6, 4. Pel. 4, 3. Hann. 7, 2. 12, 2. 4. — 2) легат (подзаповедник и помоћник намесника које римске провинције), заменик Att. 6, 4.

legitĭmus 3. (lex) **законит, законом одређен:** poena Arist. 1, 4; plur. neutr. као subst.: legitima законите одредбе, зак. формалности, legitima conficere Phoc. 4, 2.

lĕgo, lēgi, lectum 3. **скупљати;** 1) изабрати: pedites

viritim Paus. 1, 2. — 2) читати (очима тако реhи слова покупити): Lys. 4, 2. Dat. 6, 8. si quis legat ако ко ушчита Eum. 8, 3. librum legendum dare дати на читање Lys. 4, 3; relatum legere читати (наhи) испричано Praef. 1.

Lemnius, i, m. (*Λήμνιος*) **Лемњанин,** становник острва Лемна Milt. 1, 4.

Lemnus, i, f. (*Λῆμνος*), **Лемнос,** острво у Егејском Мору Milt. 1, 4. 5. 2, 4. 5.

lēnio 4. (lēnis) **блажити, ублажити:** invidiam Dion 6, 5. aliquem Eum. 10, 4. nomen crudelissimum humanitate (гл. crudelis) Dion 1, 4.

lĕo, ōnis, m. (*λέων*) **лав,** Eum. 11, 1.

Leonĭdas, ae, m. (*Λεωνίδας*) **Леонида,** краљ спартански, који је бранеhи јуначки Термопиле против Ксеркса г. 480. пре Хр. погинуо, Them. 3, 1.

Leonnātus, i, m. (*Λεόννατος*) **Леонат,** војвода Александра Великог Eum. 2, 4; погинуо је г. 323.

Leotychĭdes, is, m. (*Λεωτυχίδης*), **Леотихид,** син спартанског краља Агида Ages. 1, 2, 4.

lĕpor или **lĕpos, ōris,** m. **љупкост,** Att. 4, 1.

Lesbus, i, f. (*Λέσβος*) **Лезбос,** острво на западној обали Мале Азије Chabr. 3, 4.

lētum, i, n. (осн. le у deleo) **смрт:** pari leto affici Reg. 3, 2.

Leucosўrus, i, m. (*Λευκόσυρος*), **Леукосирац,** (Леукосирци живљаху у малоазијској области Кападокији) Dat. 1, 1.

Leuctra, orum, n. (*Λεῦκτρα, τά*), **Леуктра,** град у Беотији, славан са Епаминондине победе над Спартанцима 371. пре Хр., Epam. 8, 3. Ages. 6, 1.

Leuctrĭcus 3. **леуктриски:** Leuctrica pugna битка леуктриска, б. код Леуктре Epam. 6, 4. 10, 2. Pel. 2, 4. 4, 2. Ages. 7, 1.

lĕvis, e 1) **лак** (по тежини): armatura Dat. 8, 2. Iph. 1, 4; о војницима, лаган, хитар: ad motus concursusque Iph. 1, 3. — 2) прен. a) по вредности или дејству, незнатан: Epam. 1, 1. 2, 3. Att. 13, 6. genus scripturae Praef. 1. levior est morbus болест (је лакша =) попушта Att. 22, 3. b) у духовном погледу: лакоуман: levis (gen. charact.) arbitratur сматра за знак човека лакоумна, за доказ лакоумља Att. 15, 1.

lĕvo 1. (levis) **олакшати:** inopiam publicam levare (новчаној) неприлици државној доскочити Att. 2, 4.

lex, lēgis, f. 1) **закон:** Timol. 1. 3. 3; 2. lex oblivionis закон заборављања (праштања), т. ј. амнестија Epam. 7, 5. poena legis законита казна, законом одређена казна Epam. 8, 2. lege agere cum aliquo на основу закона парничити се с неким Timol. 5, 2. legibus по законима Them. 10, 5. Paus. 3, 5. Cim. 1, 1. Phoc. 3, 4, на основу законâ, законитим путем Timol 5, 2. lex erat беше закон Epam. 7, 5. — 2) законски предлог: legem ferre изнети зак. предлог (пред. нар. скупштину), предложити закон Thras. 3, 2. Epam. 7, 5. — 3) погодба, увет: pacem iis legibus constituerunt, ut под тим уветима, да Timoth. 2, 2.

libentĕr, adv., (libens) **радо:** Chabr. 3, 3. 4. Hann. 2, 4, уз esse Chabr. 3, 2. Comp. libentius радије Ages. 6, 3. Eum. 5, 4.

liber, bri, m. **књига:** in hoc libro Praef. 8. libri finem facere Hann. 13, 4; упор. Dion 3, 2. Cato 3, 5. Att. 18, 3. liber conscriptus est de aliqua re Dion 3, 2; liber confectus est Graeco sermone Hann. 13, 2. Graece Att. 18, 6. librum facere к. написати Cato 3, 5. l. edere Att. 16, 3; (опширан) спис или извештај Lys. 4, 2. 3.

liber, ĕra, ĕrum слободан; 1) политички слободан, независан: liberae civitates Chabr. 3, 3; такођер subst., слободан човек, слободан грађанин: servi atque liberi Them. 6, 5. nemo liber нијedan слободан грађанин Phoc. 4, 4. — 2) прен. слободан, ослобођен од нечег, ab aliqua re Milt. 3, 4.

liberālis, e (liber) **слободног човека достојан;** с тога 1) племенит, услужан: liberalis (gen. char., sc. esse) arbitratur мисли, да је особина човека племенита Att. 15, 1. — 2) дарежљив, податљив, Alc. 1, 3.

liberalĭtas, ātis, f. (liberalis) **мишљење слободног човека;** особ. дарежљивост, издашност: callida, temporaria Att. 11, 3. tanta liberalitate (abl. qual.) esse (бити толике издашности =) бити тако издашан Cim. 4, 1. liberalitate uti вршити издашност, бити издашан Att. 11, 5. liberalitatem summam habere Cim. 2, 1. aliquem liberalitate devincire Alc. 3, 4. officium liberalitate augere Att. 2, 6.

liberalĭter, adv. (liberalis) **слободна човека достојно;** с тога дарежљиво, предусретљиво; l. polliceri дра-

говољно Lys. 4, 2. non parum liberaliter invitare (не мало гостољубиво =) врло гостољубиво Att. 13, 6; обилато, особ. Comp. liberalius одвећ обилато, сувише, sibi indulgere себи угађати Chabr. 3, 2.

liberātor, ōris, m. **ослободитељ** Dion 10, 2.

libĕrē, adv. (liber) Comp. liberius, Superl. liberrime, **слободно** (= без страха), отворено: liberius loqui говорити доста слободно Dion 7, 3. liberrime profiteri сасвим отворено (слободно) изјавити Them. 7, 4. — 2) разуздано, раскалашно: liberius vivere живети одвећ раскалашно Them. 1, 2.

liberi, orum, m. **деца:** Iph. 3, 2. Dat. 2, 5. Epam. 5, 5. Eum. 2, 2. 13, 4. Reg. 2, 3. Att. 9, 2.

libĕro 1. **ослободити, избавити:** aliquem Pel. 1, 3. Graeciam Milt. 3, 3. 6, 3. Them. 5, 3. patriam Alc. 9, 4. Timol. 1, 1. ab aliquo од некога Thras. 1, 2, али aliqua re (од) нечег, obsidione Timoth. 1, 2. Epam. 7, 2. Pel. 3, 3. periculo Them. 9, 3. Epam. 8, 1. custodiā liberatus пуштен из затвора Cim. 2, 1; (пред судом) ослободити: poenā од казне Arist. 2, 1. liberatus discessit би ослобођен Phoc. 2, 3.

libertās, ātis, f. (liber) **слобода:** libertas omnium Milt. 3, 6 populi Alc. 3, 3. civium Tim 1. 1, 3. spes libertatis Paus. 3, 6. robur libertatis Thras. 2, 1. species libertatis Timol. 5, 2. in libertatem vindicare Thras. 1, 2. Epam. 8, 4. libertatem reddere Timol. 3, 2. restituere Timol. 5, 3. civitas libertate utitur ужива слободу, јесте независна, т. ј. република Milt. 8, 3.

lĭbet, (lŭbet), libuit и **libĭtum est, libēre** verb. impers. свиђа се, по вољи је (mihi, tibi etc., са inf.. Pel. 3, 1.

libidinōsus 3. (libido) **раскалашан, разуздан:** Alc. 1, 4. Reg. 2, 2.

libīdo, ĭnis, f. (libet) **пожуда, сладовање:** signum libidinis videre Ages. 7, 4.

librārĭus, i, m. (liber) **преписивач књига,** Att. 13, 3.

licenter adv. (licet) **слободно, разуздано,** Comp. licentius: licentius (доста самовољно) bona dispertire Dion 7, 1.

licentia, ae, f. (licet) недопуштена слобода, **разузданост, самовоља:** immoderata civium Alc. 4, 4. phalanx inveterata licentia (abl. qual.) Eum. 8, 2. nimia Eum. 8, 2.

lĭcet, lĭcuit, licēre, verb. impers. **слободно је, до-**

пуштено je, могуће je, са дат. лица и инф. (које често гаља допунити): Paus. 3, 5. Cim. 1, 2. Chabr. 3, 3 (могуће je). Dat. 10, 1. Epam. 4, 4. Eum. 5, 2 (могуће je). Timol. 2, 4. 5, 3; ретко са acc. c. inf.: **horum ex altera in alterius familiae locum** (sc. **regem**) **fieri non licebat** не беше допуштено, да се изабере краљ Ages. 1, 3; с неутрумум сингулара ког прономена као субјектом: **id ut Laphystio et cuivis liceret** Timol. 5, 2. **Perfectum** и у пасивном облику, **licĭtum est**, допуштено je: quoad licitum est odiosa (sc. delicate iocoseque facere) Alc. 2, 3. si per suos esset licitum да му je од његових (присталицâ) било могуће Eum. 10, 3.

ligneus 3. (lignum) **дрвен:** moenia lignea, Them. 2, 6. murus ligneus Them. 2, 7, речено о лађама.

lignum, i, n. **дрво:** ligna conferre нанети дрвâ Alc. 10, 4.

Lĭgŭr, ŭris, plur. **Ligŭres, um,** m. **Лигурани,** народ у западној горњој Италији (у данашњој Генуи, Пијемонту и Ници): per Ligures кроз Лигуране, кроз област лигурску Hann. 4, 2.

līmen, ĭnis, n. **праг:** alicuius limen intrare ступити на праг нечији, ући у кућу нечију Dion 9, 4.

lingua, ae, f. **језик:** Graecā linguā loqui грчки(м језиком) говорити; Alc. 2, 1. Dion 1, 5; Graeca lingua loquentes qui Asiam incolunt становници Мале Азије, што грчки говоре Milt. 3, 2.

lintĕus 3. (linum) **ланен:** lorica Iph. 1, 4.

līs, lītis, f. 1) **спор, парница:** litibus distineri Att. 9, 4. — 2) глоба (коју осуђени има да плати): Milt. 7, 6. Cim. 1, 1. Timoth. 3. 5; cf. aestimo.

littĕra, ae, f. **слово,** Pl. **писмо, науке, књижевност.**

Plur. писмо: Paus. 2, 2. 4, 2. 5. Dat. 5, 5. litteris писмом Them. 9, 3, али littĕris coli шиљањем писма бити одликован Att. 20, 4. per litteras преко писма, писмено Con. 3, 3. litteras mittere = scribere Timoth. 3, 4. Dat. 4, 1. Eum. 6, 4. Att. 20, 1; долази ли ut, као Dat. 4, 1. Eum. 6, 4, онда се тиме назначује, да писмо садржи какву опомену; — науке: litterarum doctor Hann. 13, 3. studium litterarum Cato 3, 2. litterarum studiosus Att. 1, 2. litteras amare Att. 1, 2. reliqua tempora litteris tribuere Att. 4, 3; књижевност: Praef. 2. Them. 10, 1. Pel. 1, 1.

Cato 3, 1; књижевни рад: Hann. 13, 2.

litterātus 3. (litterae) **научно образован:** litteratissimi pueri научно врло образовани робови Att. 13, 3.

lītus, ŏris, n. **обала** (морска), Hann. 11, 4.

locŭples, ētis, (locus и осн. ple у plenus) **богат:** munera Thras. 4, 2. regio Ages. 3, 1.

locuplēto 1. (locuples) **обогатити,** aliquem aliqua re некога нечим: Milt. 2, 1. Cim. 4, 3. Alc. 5, 7. 7, 4. Ages. 3, 2. Ham. 4, 1.

lŏcus, i, m. (Plur. **loci** и **loca) место, прилика;** 1) место; у правом смислу: Them. 6, 5. Alc. 9, 3. Dat. 7, 3. 8, 3. 9, 4. 11, 1. locus primus aedium први простор кућни, предњи део куће Praef. 6. locus editus место узвишено Ages. 6, 2. l. desertus пусто место Eum. 8, 5; исто тако locus solus усамљено место Eum. 8, 6. locus aequus Milt. 5, 4. l. alienus Them. 4, 5. loco cedere Chabr. 1, 2. Аблативи loco и locis, кад имају какав атрибут, стоје на питање где? највише без in: Milt. 5, 2. 3. Them. 4, 5. Dion 10, 3. Dat. 4, 4. 8, 1. 11, 1. 2. Ages. 3, 6. Hann. 11, 1. Att. 3, 2. eo loco Them. 3, 1. Dat. 6, 2. 9, 3. Ham. 1, 2. eodem loco Them. 3, 3. Paus. 5, 5; а на неким местима стоје са in: in tam propinquo loco Them. 8, 5. in campestribus locis Eum. 5, 6. quibus in locis Att. 20, 1. Често место = градић, варошица: Paus. 3, 3; = земљиште, терен: Dat. 7, 3; = предео, област Alc. 9, 1. Hann. 3, 4; = простор Paus. 4, 4. Генитив loci или locorum уз angustiae не преводи се: Dat. 8, 4. Epam. 7. 1. Ham. 2, 4. Hann. 5, 2.

2) прен., место: locum amicitiae tenere место пријатељства (поверења) задржати Eum. 1, 6. eum l. t. apud aliquem Eum. 13, 1. l. legatí obtínere Att. 6, 4. loco са gen. = место, као, testimonii loco као сведоџбу Lys. 4, 3. scribae loco као писара Eum. 1, 5. in locum на место, in locum alicuius substituere Alc. 7, 3. succedere Epam. 7, 3; место Ages. 1, 3. — положај, ранг, secundum locum imperii tenere Eum 4, 1. — порекло, род, honesto loco (особа) поштена рода, из поштене фамилије Eum. 1, 5.

3) прилика: Pel. 2, 1. locum nocendi dare Ham. 1, 2. hoc loco на овом месту, овом приликом Paus. 4, 3. Lys. 4, 1. Pel. 3, 1. multis locis у многим приликама Dat. 1, 1.

longē, adv. (longus), **далеко, дуго;** 1) далеко, о простору: l. abesse Alc. 8, 1. Dat. 4, 3. 4. Ages. 4, 5. discedere Eum. 8, 3. longius progredi ићи даље напред Them. 3, 1. — 2) о времену, дуго: Att. 2, 4. quam longissime што дуже Them. 7, 1. — 3) прен., куд и камо: hoc longe alio spectabat atque ... ово смераше (односаше се) на сасвим другу страну него ... Them. 6, 2.

longinquus 3. **дуготрајан, дуг:** longinquiore tempore Them. 4, 4.

longus 3. **дугачак:** capillus Dat. 3, 1. gladios longiores facere Iph. 1, 3. navis longa ратна лађа (која је дужа и ужа била од обичне лађе теретне) Them. 2, 5. Con. 4, 2. longus anfractus Eum. 8, 5. — longum est са inf., било би одвећ опширно, одвело би далеко Hann. 5, 4.

Longus, Ti. Sempronius L., консул 218. и 194. г. пре Хр., Hann. 4, 2

lŏquor, locūtus sum, 3. **говорити:** Graecā linguā Milt. 3, 2. Alc. 2, 1. Dion 1, 5. Graece Att. 4, 1. fortius Thras. 2, 4. liberius доста слободно Dion 7, 3. ferocius Eum. 11, 4; са acc. c. inf., Alc. 7, 2. Ham. 3, 2; преговарати Paus. 4, 4.

lorīca, ae, f (lorum, каиш) **оклоп, панцир:** Iph. 1, 4.

lōrum, i, n. **каиш:** Eum. 5, 5.

lubet гл. libet.

Lucānus, i, m. **Луканац,** становник области Луканије у доњој Италији; метон. (народ место земље): in Lucanis у Луканцима, у области луканској, т. ј. у Луканији Hann. 5, 3.

lucide adv. (lucĭdus), **јасно,** у неким издањима место dilucide Pel. 1, 1.

Lucrētius, i, m. Lucretius Carus **Лукреције Кар,** римски песник, савременик Цицеронов, писац дидактичног (поучног) спева de rerum natura, Att. 12, 4.

lucrum, i, n. **добитак, корист:** aliquid lucri facere (начинити нешто извором своје користи =) користовати се нечим; qua universa fecit lucri а свима овим делима он се користовао Thras. 1, 3.

luctor 1. **рвати се:** Epam. 2, 5.

Lucullus, i, m. L. Licinius Luc., **Л(уције) Лициније Лукул,** римски консул 74. г. пре Хр., војвода у 3. рату римском против Митридата, краља понтиског (74—67 пре Хр.), чувен са свог богаства и раскошства Att. 5, 1.

lūcus, i, m. **гај, шума:** Milt. 7, 3.

lūdus, i, m. 1) **игра;** plur. јавне игре: ludos spectare Reg. 2, 1. — 2) школа: aliquem in ludo cognoscere Att. 10, 3.

lumbus, i, m. бедро: Att. 21, 3.

lumen, ĭnis, n. (luceo) **светлост:** lumina oculorum amittere изгубити очни вид Timol. 4, 1.

Lusitānus, i, m. **Луситанац,** становник Луситаније (данашње Португалске), Cato 3, 4.

Lutātĭus, i, m., G. Lut. Catulus. **Гај Лутације Катул,** римски консул 242. г. пре Хр., славан са своје победе над Картагињанима год. 241. код Егатских Острва.

luxŭria, ae, f. **раскоштво:** Ages. 7, 4. Phoc. 1, 4. Cato 2, 3. perdita luxuria крајња поквареност Dion 6, 2. hiberna ad luxuriam (за раскошно живљење) sumere Eum. 8, 3.

luxuriōsē, adv. (luxuriosus) **раскошно:** epulari Paus. 3, 2. 1. vivere Alc. 11, 5.

luxuriōsus 3. **раскошан:** Alc. 1, 4. Reg. 2, 2.

Lўco, ōnis, m. (*Λύκων*) **Ликон,** Сиракузанац Dion 9, 6.

Lўcus, i, m. (*Λύκος*) **Лик,** отац Трасибулов Alc. 5, 4. Thras. 1, 1.

Lўdia, ae, f. (*Λυδία*) **Лидија,** област на западној обали Мале Азије Con. 2, 1. Dat. 2, 5.

Lўdus, i, m. (*Λυδός*), **Лиђанин,** становник области Лидије Dat. 8, 2.

Lysander, dri, m. (*Λύσανδρος*) **Лисандар,** спартански војвода у рату пелопонеском, одржао је победу код Егоспотама год. 406. пре Хр., принудио је 404. г. пре Хр. Атину да се преда, и погинуо је год. 394. пре Хр. код Халиарта, Alc. 8, 1 etc. 10, 1. Con. 1, 2. 4, 5. Ages. 1, 5.

Lysimăchus, i, m. (*Λυσίμαχος*) **Лисимах** 1) син Агатокла из Пеле, војвода Александра Великог, и после смрти његове од 306. г. пре Хр. краљ тракијски, за тим од Селеука Никатора 281. г. пре Хр. побеђен и убијен, Eum 10, 3. 13, 3. Reg. 3, 1 etc. — 2) Атињанин, отац Аристидов Arist. 1, 1.

Lўsis, is и **ĭdis,** m. (*Λῦσις*) **Лисис,** Питагоринац, родом из Тарента, око 390. г. пре Хр., Epam. 2, 2.

M.

M. 1) = Marcus, **Марко,** име римско. — 2) као бројни знак = 1000. M'. = Manius Маније.

Macĕdo, ŏnis, m. (*Μακεδών*) **Македонац,** становник Македоније: Eum. 1, 2. 3, 3. Reg. 2, 1 etc. Стоји и атрибутивно са значењем македонски: Macedones milites Eum. 3, 4. Macedones veterani Eum. 10, 2. Amyntas Macedo Аминта, краљ Македоније Iph 3, 2.

Macedonia, ae, f. (*Μακεδονία*) **Македонија,** земља у северној Грчкој, источно од Епира, северно од Тесалије Eum. 2, 4. 4, 4. 6, 1. Phoc. 3, 2.

Macrŏchir m. (*μακρόχειρ*, од *μακρός* дугачак, и *χείρ* рука), лат. Longimănus (longus и manus), **Дугоруки,** т. ј. силни владалац, чија се држава на далеко и на широко простире, надимак персиског краља Артаксеркса I. (465—424 г. пре Хр.) Reg. 1, 3.

macŭlo 1. (macula) **окаљати;** прен. gloriam belli Paus. 5, 4.

măgis, adv., **већма, више:** m. notus historicis Pel. 1, 1. Често уз adiectiva и participia (зарад описивања компаратива): magis perturbatus још већма преневеражен Paus. 4, 6. magis dicto audiens послушнији Iph. 2, 1. — Уз верба (ради појачања вербалног појма): magis placere Them. 3. 1. magis inservire alicui rei Alc. 11, 3. magis admirari aliquem Dion 1, 5. исто тако: eruditus autem sic, ut nemo Thebanus magis sc. fuerit eruditus да ниједан Т. није био боље васпитан Epam. 2, 1. — У разним спојењима: magis ... quam више ... него Them. 4, 5. Lys. 1, 1. Chabr. 4, 1 итд. — non (neque) magis .. quam не толико .. колико: non magis amore quam more ductus побуђен не толико љубављу, колико обичајем Cim. 1, 2; у оваком спојењу стоји важнија мисао у другом члану са quam, те се с тога при превођењу други члан начини првим, а први другим, па non magis .. quam и овако преводи: још више .. него, исто тако .. као, дакле горњи пример Cim. 1, 2 преводи се и овако: „побуђен још више обичајем него љубављу; neque id magis imperio quam iustitia est consecutus и он беше то постигао још више (исто тако) својом правичношћу, него (као својим заповедништвом Milt. 2, 3; исто тако Dion 3, 2. Pel. 2, 4. Timol.

3, 6. А ако оба чланаваља да буду негирана, онда се non magis .. quam преводи: не више .. него, исто тако не .. као, non magis eos in sua potestate existimabat esse ... quam qui maritimis (sc. fluctibus) iactarentur мишљаше, да нису више своји господари ... него они, које морски вали тамо амо бацају; мишљаше, да исто тако нису своји господари .. као год они, које итд. Att. 6, 1. — nihilo magis ипак не Dat. 10, 3. — magis etiam још више Th. m. 4, 5. Dion 1, 3. Ages. 8, 5. Eum. 4, 2. — etiam magis још више Pel. 3, 2. — eo magis то више, у толико већма Milt. 5, 4; quo magis = et eo magis Thras. 2, 3. Hann. 10, 2. — neque eo magis али ипак не, па ипак не Paus. 3, 5. Pel. 1, 3. Eum. 4, 3. Att. 8, 6.

magister, tri, m. (magis упр. виши, oppos. minister) **предстојник, учитељ:** magister equitum заповедник коњице, помоћник диктатору, под којим служаше; само Hann. 5, 3 спомиње се m. e. с онаком истом влашћу, какву је имао диктатор.

magistrātus, ūs, m. 1) **државно звање, (државна) служба** особ. у грађанској управи: in imperiis magistratibusque versari вршити (велике) војничке и грађанске службе Milt. 8, 2. alicui m. abrogare Alc. 7, 3. in magistratu esse Chabr. 4, 1. m. gerere Timoth. 3, 1. maximum m. obtinere Pel. 3, 2. summos m. capere Phoc. 1, 1. in eo magistratu Hann. 7, 5. magistratus describere Att. 18, 6. — 2) власт (Behörde, Obrigkeit): Lys. 4, 3. Alc. 4, 3. Epam. 4, 3. Plur. magistratus власти: Milt. 6, 4. Them. 2, 2. 7, 1. 4. Pel. 3, 1. Ages. 4, 2. — 3) државни службеник, држ. чиновник: maximi m. највиши држ. чиновници (т. ј. и лемарси) Pel. 2, 2. magistratus ordinare навести редом велике држ. чиновнике Att. 18, 1. his magistratibus = his consulibus (abl. abs.) када ови беху службеници, за службовања ових, под управом ових Hann. 7, 2.

Magnes, ētis, m. (*Μάγνης*) **Магнесијанац,** становник града Магнесије Dat. 5, 6.

Magnēsia, ae, f. (*Μαγνησία*) **Магнесија,** град у малоазијској области Карији, на реци Меандру Them. 10, 2. 3.

magnifīce, adv. (magnificus) **сјајно, богато, господски:** magnifice donatus Dat. 3, 5.

magnifĭcus 3. (magnus и facio), comp. magnificentior, superl. magnificentissimus, **величанствен;** 1) о лицима: (човек) који погибе за красотом: elegans (sc. erat), non magnificus беше човек фина укуса, а не, који погибе за красотом Att. 13, 5. — 2) о стварима: сјајан, величанствен: magnificentissimum factum најславније, најдичније дело Thras. 1, 5.

magnitūdo, ĭnis, f. 1) **величина:** а) у правом смислу: voluminis Praef. 8. libri Lys. 4, 2; b) прен.: animi Them. 10, 1. Thras. 1, 1. Eum. 5, 1. Reg. 3, 5. consilii увиђавности Timoth. 4, 6. virium телесне снате Epam. 2, 4; знаменитост, важност: rerum gestarum Iph. 1, 1. — 2) множина, мноштво: copiarum Timoth. 4, 6. pecuniae Att. 14, 3.

magnopĕre или **magno opĕre,** adv., (magnus и opus) **врло:** Milt. 3, 6. Paus. 2, 5. Dat. 3, 4.

magnus 3. **велик,** 1) у правом смислу: а) просторно, велик: clipeus Iph. 1, 3. possessiones Att. 12, 4. b) бројно, велик, знатан, многобројан: copiae Cim. 2, 2. Dion 5, 4. Ages. 3, 6. Eum. 3, 3. Timol. 4, 4. exercitus Hann. 3, 2. classis Con. 4, 4. pecunia велика новчана сума, много новаца Alc. 9, 2. Ages. 7, 2. Hann. 9, 2; Plur. велике новчане суме Cim. 7, 2. — 2) прен.: а) о лицима: велик, важан, знатан, одличан: Them. 6, 1. Paus. 1, 1. Alc. 3, 4. Eum. 1, 1. Phoc. 1, 1. Reg. 3, 1. Ham. 4, 1. Cato 3, 1. b) о стварима, велик, важан, знатан: proelium Con. 4, 4. Timol. 5, 1. bellum озбиљан Con. 4, 3. res ратно дело Con. 1, 1. res ствар, посао, предузеће Them. 1, 3. Con. 5, 3. Dion 1, 3. Att. 4, 4; munera велик, сјајан Them. 10, 2. Con. 4, 2. spes поуздан Eum. 10, 4. — magno natu (abl. qual.) стар, дубоке старости Paus. 5, 3. Timoth. 3, 1. — **magni** esse много вредити Con. 1, 1. Dat. 1, 2. — Comp. **maior,** већи, важнији итд.: res maior ствар важнија, од веће важности Them. 1, 3. Att. 4, 4. maior cupiditas одвећ велика страсност Dion 1, 3. maiores res нешто више Paus. 2, 2. maiora (neutr. pl. као субст.) нешто више Paus. 1, 3. **maiores natu** старији људи (међу онима који су сад живи) Them. 2, 8. Timoth. 3, 4; али: људи пређашњег нараштаја Iph. 1, 1. maior (quam) LX annos natus преко 60 година стар

Reg. 2, 3. Subst. **maiores**, um, m. преци: Praef. 3. Milt. 1, 1. Dion 1, 2. Epam. 2, 1. Ages. 1, 2. 7, 4. Att. 1, 1. more maiorum Att. 6, 2. — Superl. **maximus** врло велик, највећи итд.: maxima vis главна сила Cim. 2, 3. maximus magistratus највиша власт Lys. 4, 3. maximo animo срца најјуначнијег, са највећим одушевљењем Dion 5, 3. maximi magistratus највиши чиновници Pel. 2, 2. maximus natu најстарији Ages. 1, 3. maximae res највећа сила (моћ) Eum. 10, 4. Att. 20, 5. maximi duces врховни заповедници Eum. 12, 1. Iuppiter maximus свемогући J. Hann. 2, 3.

Magnus, надимак Александров, Reg. 2, 1.

Măgo, ōnis, m. **Магон,** брат Ханибалов, картагински војвода Hann. 7, 1. 4. 8, 2.

maiestas, ātis, f. **величанственост, достојанство,** велики углед: imperii maiestas Pel. 2, 4.

maiores, um гл. magnus.

măle adv. од malus, **рђаво,** Comp. **pēius,** Superl. **pessime,** особ. male rem gerere војевати несрећно, бити несрећан Milt. 3, 3. Them. 5, 1. Alc. 5, 3, Iph. 1, 2. Timoth. 3, 4. Dat. 6, 1. Ham. 1, 2. male facere радити рђаво, наопачке Them. 7, 6. male accipere Eum. 8, 1. m. habere Eum. 12, 1. m. audire Dion 7, 3. male existimare de aliquo ружно мислити о некоме Dion 7, 3. m. consulere Epam. 10, 1. Phoc. 2, 2. Comp. **peius,** горе, rem peius administrare Con. 1, 2.

maledĭcus 3. (male и dico), Comp. maledicentior, Superl. maledicentissimus, **подругљив;** historicus maledicentissimus Alc. 11, 1; subst. опадач, клеветник Ham. 3, 2.

malefĭcus 3. (male и facio) **злобан, непријатељски:** naturam maleficam nancisci Ages. 8, 1.

malignus 3. **злобан, опак,** naturam malignam nactus est у неким изданима Ages. 8. 1 место n. maleficam n. e.

malitiōse, adv. (malitiosus) **у злој намери, издајнички:** malitiōse facere Alc. 7, 2.

mālo, mālui, malle, (= magis volo) **волети:** са quam Chabr. 4, 3. Dat. 8, 1. Eum. 10, 2. Att. 11, 5; potius malle већма волети Con. 5, 2; са acc. c. inf.: Milt. 8, 4. Alc. 10, 3. Dion 9, 5. Timoth. 1, 3. 4, 3. Timol. 3. 4. Са inf. без quam Con. 3, 3.

mălum, i, n. **зло, несрећа, невоља:** Them. 9, 2. Ham. 2, 3. Att. 11, 1. malum externum

спољно зло, несрећан спољни рат Ham. 2, 1. malo esse alicui бити некоме на несрећу, шкодити Alc. 7, 3.

mălus 3. **рђав, зао:** mala fide у злој намери Dat. 6, 6; mali cives рђави, непоуздани грађани Att. 9, 7. Subst. m a l i, o r u m, m. неваљалци, непоуздани грађани Epam. 10, 3.

Mamercus, i, m. **Мамерк,** тиранин сицилског града Катане Timol. 2, 4.

manceps, cĭpis, m. (qui manu capit који узима што у руку, који се лаћа нечег) ко је при лицитацији државних прихода или издавању набавака био закупник или предузимач, **државни закупник:** nullius rei (ни при каквом послу) manceps est Att. 6, 3.

mandātum, i, n. (p a r t. од mando) **налог:** mandatis editis саопштивши своје н., ако ми саопштиш своје налоге Con. 3, 3.

mando 1. (manui-do) **наложити** некоме нешто: res mandata Att. 15, 2.

Mandrŏcles, is, m. (a c c. Mandroclen), **Мандрокле,** персијски војвода Dat. 5, 6.

măneo, mansi, mansum 2. **остати, трајати:** monumentum Them. 10, 3. opinio Paus. 3, 5. res (установе) Alc. 10, 1. amicitia Dion 3, 1. memoria Timoth. 2, 3. Reg. 3, 3. vestigia Timol. 3, 3; о лицима, о с т а т и: Milt. 2, 2. Them. 3, 3. 4, 2. Eum. 5, 4. Cato 2, 2. Att. 11, 1. in fide manere остати при уговору (задатој речи), одржати уговор (реч) Eum. 4, 3. in officio m. остати у својој дужности, остати јој веран Con. 3, 1. Eum. 6, 4. in pactione m. остати при уговору, држати га се Ages. 2, 4. in societate non m. иступити из савеза Con. 2, 2.

Manlius, i, m. **Манлије,** име једне римске задруге:

1) G n. M a n l i u s V u l s o Г н е ј М а н л и ј е В у л с о н, победитељ Галатâ 189. год. пре Хр. Hann. 13, 2.

2) L. M a n l i u s T o r q u a t u s Л у ц и ј е М а н л и ј е Т о р к в а т, Атиков школски друг, Att. 1, 4, консул 65. г. пре Хр.

3) A. Manlius Torquatus Att. 11, 2. 15, 3.

Mantinēa, ae, f. (*Μαντίνεια*), **Мантинеја,** град у области Аркадији у Пелопонезу, славан са битке г. 362. пре Хр., у којој је Епаминонда потукао Спартанце, но и сам погинуо Epam. 9, 1.

manŭbĭae, arum, f. (manus) од продаје ратног плена добивени новац, **ратни плен** Cim. 2, 5.

mănus, us, f. 1) **рука:** sua manu Att. 10, 4. dextra manu Dat. 3, 2. manus porrigere Dion 7, 2. manus afferre alicui дићи руку на некога Timol. 1, 4. victus manus dat побеђен пружа руке (за везање) = проглашава се за побеђена, предаје се Ham. 1, 4. in mea manu fortuna est у мојој је руци срећа Timoth. 3, 4. ad manum habere имати при руци Eum. 1, 5. ad manum accedere доћи на дохват, прикучити се близу Eum. 5, 2. manum conserere побити се Dat. 8, 4. Ages. 3, 6. manu superare савладати отвореним нападом Alc. 10, 4. manibus насилним средствима, силом Timol. 5. 2. manu fortis лично храбар Paus. 1. 2. Dat. 1, 1. 3. Epam. 3, 1. Reg. 1, 4. 2, 2. — 2) чета: Milt. 1, 4. 5, 1. 5. Paus. 1, 2. Alc. 7, 4. Dat. 4, 3. 6, 1. 2. Pel. 4, 2. manum comparare Dion 4, 3. Dat. 5, 6. m. contrahere Dat. 7, 3.

Marăthon, ōnis, m. и f. (грч. acc. Marathōna) (*Μαραθών*), **Маратон,** место у Атици: campus Marathon поље Маратон, славно са сјајне победе Милтијадове над Персијанцима г. 490. пре Хр. Milt. 4, 2.

Marathōnĭus 3. (*Μαραθώνιος*) **маратонски:** pugna Milt. 6, 3. Them. 2, 6. victoria Them. 6, 3. tropaeum Them. 5, 3.

Marcellus, i, m. **Марцел,** гл. Claudius.

Marcus, i, m. **Марко,** име римско, гл. M.

Mardŏnĭus, i, m. (*Μαρδόνιος*), **Мардоније,** персиски војвода, зет краља Дарија I., погинуо код Платеје Arist. 2, 1. Paus. 1, 2.

măre, is, n. **море:** Them. 2, 3. Alc. 6, 5. Chabr. 4, 3. Att. 10, 6. о средоз. мору Con. 4, 2. m. Pamphylium Hann. 8, 4. rubrum Hann. 2, 1. tam angusto mari на тако узаном месту морском Them. 4, 5. абл. mari на мору Con. 1, 1. Timoth. 2, 2. et mari et terra на суву и на мору Them. 2, 4. Arist. 2, 3. Alc. 1, 2. Ham. 1, 2. Hann. 10, 2. terra marique Reg. 1, 3. neque terra neque mari Alc. 6, 2.

maritĭmus 3. (mare) **морски:** civitates m. (при)морске државе Con. 4, 2. praedones m. морски разбојници, гусари Them. 2, 3. imperium maritimum господарство на мору Timoth. 2, 2. summa imperii maritimi врховно заповедништво на мору Arist. 2, 2. fluctus m. морски вали Att. 6, 1. villa m. летниковац на мору Att. 14, 3.

Mărĭus, i, m. **Марије,** C. Mar., римски консул 82. год. пре

Хр., син Гаја Марија, Сулиног противника: filius, adulescens млади М., Att. 1, 4. 2, 2. 15, 3.

Massagĕtae, arum, m. (*Μασσαγέται*), **Масагети,** митски народ на североисточој обали Каспијског Мора, Reg. 1, 2.

māter, tris, f. (*μήτηρ*) **мати:** Paus. 5, 3. Thras. 2, 3. mater familias домаћица Praef. 6.

matricīda, ae, m. (mater и caedere убити) **убица матере,** Epam. 6, 2.

matrimōnium, i, n. (mater) **женидба, брак:** in matrimonio habere имати за жену Praef. 4. Cim. 1, 2. Dion 1, 1. in matrimonium dare (дати за жену =) удати Reg. 3, 3. Ham. 3, 2.

matūre, adv. (maturus) **рано,** Att. 2, 1.

matūro 1. (maturus) учинити да нешто сазри; прен. 1) trans. **ускорити:** mortem alicui Chabr. 4, 1. — 2) intrans. похитети: aliquem ad maturandum concitare подстаћи некога, да похити Dion 8, 5.

maxĭme, adv., Superl. од комп. magis, **највећма, највише;** 1) уз верба, највише, највећма, особито: Them. 2, 6. Alc. 3, 4. 7, 3. 11, 5. Con. 2, 2. Dion 2, 1. Iph. 2, 3. Chabr. 1, 1. Dat. 11, 2. Epam. 5, 5. 6, 4. Phoc. 2, 4. 4, 1. — 2) уз адјектива за описивање суперлатива: maxime illustre најславније дело Epam. 7, 3. Reg. 1, 3. cf. и Timoth. 1, 2; et maxime nobilis и то најотменији Eum. 4, 3. — О спојењима unus maxime Milt. 4, 5. Cim. 3, 1. Dion 2, 1 и unus omnium maxime Milt. 1, 1. гл. unus. — cum — tum maxime и — а још највише Iph. 3, 2.

maximus гл. magnus.

Maxĭmus, i, m. **Максим,** надимак (cognomen) Фабијâ, гл. Fabius.

mĕdĕor, 2. **лечити,** alicui rei нешто, од нечег; прен. отклањати: satietati, ignorantiae lectorum Pel. 1, 1.

Mēdía, ae, f. (*Μηδία*), **Мидија,** земља у Азији, јужно од Каспијског Мора, од времена Кирова провинција персијске државе, Eum. 8, 1.

medicīna, ae, f. (medicus) **лек,** Att. 21, 1.

medĭcus, i, m. (medeor) **лекар,** Dion. 2, 4. 5. Att. 21, 2.

Medĭcus 3. (Media) **мидски:** Med. vestis Paus. 3, 2.

mĕdimnus, i, m. (*μέδιμνος*), **медимнус,** грчка мера за жито; атички медимнус = 6 римских модија (гл. modius), од прилике 50 литара.

mediŏcris, e (medius) 1) **средњи:** vix mediocris familia чељад једва средња, чељ. која једва умереним захтевима одговара Att. 13, 3. — 2) прен. обичан: diligentia non mediocris (фиг. litotes) = необична вредноћа, усталачност Att. 13, 4.

mĕdĭtor 1. **размишљати**, са и без animo; премишљати у памети, озбиљно смерати нешто, са inf.: proficisci Ages. 4, 1. bellum inferre Ham. 4, 2.

Mēdus, i, m. (*Μῆδος*) **Миђанин:** satellites Medi мидски трабанти, пандури (гл. Acarnana) Paus. 3, 2. Medus = Persa Paus. 1, 2; народ место земље, ex Medis из области мидске, из Мидије Eum. 8, 4.

mĕl, mellis, n. (*μέλι*) **мед**, код старих употребљаван за мазање тела као средство против трулежи Ages. 8, 7.

melior гл. bonus.

memĭni, Inf. **meminisse**, verb. defect., са acc., **сећати се** нечег, beneficia Att. 11, 5.

mĕmor, ŏris, adi. (memini) **сећајући се**, са gen., memor pristinarum virtutum Hann. 12, 5; memor sum сећам се, officii Att. 10, 4; cognosci memorem gratumque бити нађен за таког човека, који се сећа доброчинства и који је захвалан Att. 9, 5.

memŏrĭa, ae, f. (memor) 1) **спомен, успомена:** са gen. obiect., huius imperii Arist. 2, 2. eius devotionis Alc. 4, 5. cuius laudis Timoth. 2, 3. contumeliae Epam. 7, 2. huius (laboris militaris) m. est nulla не сећа се, не спомиње нико Phoc. 1, 1. cuius (= et huius) benignitatis Timol. 2, 2; — memoriā dignus Chabr. 1, 1. Timoth. 4, 4. Epam. 1, 4. Reg. 1, 1. post hominum memoriam откако људи памте, од памтивека Them. 5, 3. Arist. 1, 2. Reg. 1, 3. memoriae prodere (предати спомену =) причати, приповедати: Them. 10, 5. Paus. 2, 2. Alc. 1, 1. Iph. 3, 2. Hann. 13, 3. — 2) **памћење, памет:** memoria immortali retinere (задржати у вечној памети =) вечно се сећати Att. 11, 5. — 3) предање, приповедање: Hann. 8, 2. — 4) време: ad nostram memoriam Them. 10, 3.

mendācium, i, n. (mendax, mentior) **лаж** Att. 15, 1.

Meneclīdes, is и **ae**, m. (Voc. — clīdā) (*Μενεκλείδης*), **Менеклид**, Тивљанин, противник Епаминондин Epam. 5, 2, 5.

Menelāus, i, m. (*Μενέλαος*) **Менелај**, краљ спартански уз рат тројански: portus Menelāi пристанишни град у Мар-

марици, западно од Египта, где је Менелај као што се прича, враћајући се из Троје, излазио на суво; дакле portus qui Menelai vocatur тако звано Менелајево пристаниште Ages. 8, 6.

Menestheus, ei, m. (грч. acc. Menesthĕa) (*Μενεσθεύς*) **Менестеј,** син Ификратов Iph. 3, 4, а зет Тимотејев Timoth. 3, 2.

mens, mentis, f. (metiri мерити) 1) **ум, разум, памет:** si sana mens esset Graeciae да беше у Грчке (Грка̂) здраве памети Ages. 5, 2. mente agitare смишљати, мислити Ham. 1, 4. — 2) мисао, намера: hac mente са оваком мишљу, овако мислећи, са оваком намером Con. 4, 4. Dion 9, 1. Pel. 1, 4. Ages. 4, 4. Timol. 1, 4. — 3) мишљење: inimica mente са непријатељским мишљењем, с кивним срцем, из личног непријатељства Eum. 4, 2. eadem mente (abl. qual.) esse бити једног истог мишљења Hann. 2, 5.

mensa, ae, f. **сто:** mensa secunda колачи с воћем Ages. 8, 4.

mensis, is, m. **месец:** Them. 5, 2. Epam. 7, 5. Eum. 5, 6. Att. 13, 6. 21, 3.

mensūra, ae, f. (metior) **мера,** којом се мери: modus mensurae количина мере = квантум, мера Att. 2, 6.

mentio, ōnis, f. (memini) **помињање:** mentionem facere de aliquo или de aliqua re помињати некога или нешто: Alc. 2, 2. 5, 3. Epam. 4, 5. Ham. 3, 3. Hann. 11, 5. 12, 1. Att. 16, 3.

mentior, tītus sum, 4. **лагати:** Epam. 3, 1.

mercennarius 3. (merces) **за плату најмљен, најамнички:** milites mercennarii најамници, најамничка војска Timol. 1, 3. Ham. 2, 2. Subst. mercennarius, i, m. радник за плату, најамник Eum. 1, 5.

merces, ēdis, f. **плата, награда, наплата:** aliquem mercede conducere Praef. 4.

Mercŭrĭus, i, m. **Меркур,** у Грка Hermes (*Ἑρμῆς*), бог вештине говорничке и трговине, гласоноша богова̂ и извршитељ њихових заповести Alc. 3, 2. Тако звани Хермини стубови подизани су му у почаст као богу трговине и саобраћаја.

mĕrĕo, ŭi, ĭtum 3. 1) **заслужити:** primum stipendium merere заслужити прву ратну плату, = прву ратну службу вршити, први рат ратовати Cato 1, 2 (а ратовати мора-

ђаху Римљани од 17. до навршене 46. године) — 2) **mĕrĕor, merĭtus sum** 2. depon. **бити заслужан,** de aliquo или de aliqua re за некога или за нешто, bene врло: de re publica Phoc. 2, 2. Part. bene (optime) meritus de aliquo врло, особито заслужан за некога = добротвор нечији: Paus. 4, 6. Eum. 6, 5.

merīdies, ēi, m. (medius dies) **подне;** прен. југ: ad meridiem vergere Cim. 2, 5.

merĭto adv. (управо abl. од meritum) **као што ко заслужује, с правом:** Iph. 3, 4. Att. 2, 3.

merĭtum, i, n. (mero) **заслуга:** Them. 8, 7. Thras. 4, 1. Con. 3, 1.

Messēna, ae или **Messēnē, ēs,** (abl. sing. Messene) f. (*Μεσσήνη*) **Месенија,** област са истоименим главним градом на југоистоку Пелопонеза: Epam. 8, 5. Pel. 4, 3.

mĕt слог који се везује за лична прономина ради јачег истицања: egomet **ја сам** итд. nosmet Ages. 5, 4.

metallum, i, n. (*μέταλλον*) 1) **метал.** — 2) **рудник:** ex metallis из рудникâ Them. 2, 2. Cim. 1. 3.

mētior, mensus sum, 4. **мерити;** прен. измерити, оценити: aliquem (aliquid) aliqua re некога (нешто) по нечем: magnos homines virtute Eum. 1, 1. usum pecuniae non magnitudine, sed ratione употребу новца одређивати (регулисати) не по његовој множини, већ по неком утврђеном плану Att. 14, 3.

mĕtuo, ŭi, 3. **бојати се:** Dion 9, 5. Timol. 3, 4.

meus 3. pron. poss., **мој:** Them. 2, 2. Con. 3. 4 итд.

Micȳthus, i, m. (*Μίκυθος*) **Микит,** Тивљанин, Epam. 4. 1.

Midĭas, ae, m. **Мидија,** Атињанин. у неким издањима Att. 3 2 Midiae м. Phidiae.

mĭgro 1. **путовати, ићи:** non ex vita, sed ex domo in domum Att. 22, 1.

mīlĕs, ĭtis, m. **војник:** Milt. 2, 2. 5, 1. Alc. 8, 5. Thras. 1, 4. Dion 7, 1. Dat. 1, 1. Iph. 2, 4. Eum. 8, 2. miles mercennarius Timol. 1, 3. Ham. 2, 2; numero militis у рангу проста војника, као прост војник Epam. 7, 1.

Milēsius 3. (*Μιλήσιος*) **милетски** (Милет, једна од најзнатнијих грчких насеобина у Јонији, на западној обали Мале Азије): Histiaeus Milesius **милетски намесник** X. Milt. 3, 5.

militāris, e (miles) **војнички:** munus Dat. 1, 2. militari honestoque funere уз војнички и сјајан спровод, са војничким почастима Eum. 13, 4. equi militares војнички, каваљеријски коњи Eum. 5, 4; disciplina m. ратна вештина Iph. 1, 1. 2, 4; ornatūs vestitusque militaris оружје и одело проста војника Dat. 9, 3. Особ. res militaris ратништво: Arist. 2, 2. Cim. 2, 1. Con. 1, 2. Iph. 1, 2. Timoth. 1, 1. Epam. 5, 3. laus rei militaris ратна слава Milt. 8, 4. labor rei m. рад на бојишту Phoc. 1, 1.

militia, ae, f. **ратна служба,** у неким издањима Epam. 7, 1.

mille, num. card. **хиљада:** 1) у синг. обично adi. indecl., ређе у nom. и acc. као subst. са ген.: mille militum Milt. 5, 1. milie hominum Dat. 8, 3. — 2) обично neutr. plur. **milia, ium,** n. **хиљаде,** као subst. са gen., decem, multa m. итд.: Milt. 4, 1. 2. 5, 1. 4. Them. 2, 5. Cim. 2, 2. Thras. 4, 2. Dat. 8, 3. Dion 5, 3. Epam. 4, 6. terna milia (sc. sestertium, која се реч чешће изоставља) по три хиљаде сестерција Att. 13, 6.

Miltiădes, is, m. (*Μιλτιάδης*), **Милтијад,** атински војвода, отац Кимонов, спаситељ отаџбине своје победом код Маратона Milt. 1, 1 итд. Cim. 1, 1. 4. Them. 8, 1.

Minerva, ae, f. (грчка *Ἀθηνᾶ*) **Минерва,** богиња мудрости, уметностӣ и наукâ Ages. 4, 6. Paus. 5, 2.

minĭme, adv. (minimus), Superl. уз Comp. minus, **најмање;** ни најмање: Cim. 4, 4. Reg. 2, 2; quam minime што мање Eum. 8, 7. quam minime multa vestigia што је могућно мање трагова Timol. 3, 3.

minimus гл. parvus.

mĭnor гл. parvus.

Minŭcĭus, i, m. **Минуције;** 1) M. Min. Rufus, magister equitum Фабија Кунктатора у 2. пунском рату, од Ханибала 217. г. пре Хр. потучен Hann. 5, 3. — 2) Q. Minucius, консул 193. год. пре Хр. Hann. 8, 1.

mĭnŭo ŭi, ūtum 3. (minor) 1) **умањити, начинити мањим:** ignes Eum. 9, 3. Part. minūtus као adi., скраћен, кратак: gladius Iph. 1, 3. — 2) прен. умањити, слабити: bonitatem Att. 9, 1. opes моћ Alc. 10, 3. magnitudinem animi Eum. 5, 1. religionem Ages. 4, 8.

mĭnus (неутрум компаратива од parvus као) adv., **мање,** са quam Them. 4, 3. Att. 20, 2;

или са Abl. comp., illo minus Att. 13, 1. non minus ... quam не мање ... него = исто тако ... као Milt. 2, 2. 3. Them. 1, 4. 9, 4. Alc. 1, 3. Thras. 2, 6. Epam. 5, 1. Att. 13, 1; са допуном адверба quam, minus diebus triginta за мање од 30 дана Them. 5, 2. Без quam употребљава се minus за умањење појма, мање, nullius consilio m. uti volo (sc. quam tuo) Epam. 5, 5; не сасвим, не баш особито, не доста: Them. 1, 2. Con. 5, 3. Pel. 1, 1. minus ex sententia не сасвим по жељи Alc. 7, 1, исто тако minus prospere Alc. 7, 2 и Dat. 6, 1. minus robustus не доста јак Hann. 10, 2; често = non, као minus bene vestitus Cim. 4, 2. non (neque) minus исто тако Alc. 2, 3. 5, 6. Att. 12, 4. neque eo minus нити због тога мање Timol. 4, 1; minus иза quo гл. quo minus.

mīrābĭlis, e (miror) 1) **диван, изванредан:** mir. cupiditas pugnandi Milt. 5, 1. — 2) чудан, чудноват: Eum. 5, 6. mirabiles casus Timol. 5, 1.

mirabilĭter, adv. (mirabilis) **чудновато, на чудноват начин:** Dion 10, 2.

mīror 1. **чудити се,** aliquid нечем, Hann. 11, 3; са acc. c. inf. Ages. 4, 8; са quod, Epam. 4, 3; са si, minime или neque est mirandum si etc., ни најмање се не треба ч., нити се треба чудити, ако Cim. 4, 4. Con. 3, 1; са зав. упитн. реч. (quare), Eum. 11, 3.

mīrus 3. (miror) 1) **диван, изванредан:** communitas Milt. 8, 4. — 2) чудан, чудноват: Iph. 3, 4.

miserandus 3. (miseror) **јадан,** Dion 9. 5.

misceo, miscui, mixtum или **mistum** 2. **мешати;** прен. збркати: plurima miscere чинити врло велику збрку (неред) Paus. 1, 3.

misĕreor, miserĭtus sum 2. **сажаљавати,** alicuius rei нешто: aetatis Phoc. 4, 1.

misericordia, ae, f. (misericors) **сажаљавање:** Dion 10, 2. viri (gen. obiect.) према човеку Them. 8, 7.

missus, ūs, m. (mitto) (само се abl. sing. употребљава) **слање:** missu alicuius по налогу нечијем Ages. 4, 1.

Mithridātes, is, m. **Митридат,** персиски сатрап, син Ариобарзанов Dat. 4, 5. 10, 1 etc. 11, 2 etc.

Mithrobarzānes, is, m. **Митробарзан,** таст Датамов Dat. 6, 3 etc.

mitto, mīsi, missum 3. 1) **слати, послати;** a) уопште, ли-

ца или ствари: alqm Milt. 2, 3. 1. 2. Them. 2, 6. Dion 1, 5. Hann. 11, 1 итд.; alqd Dat. 10, 2; са назначењем куд се неко шаље, alqm Cyprum Paus. 2, 1. in Hispaniam Ham. 3, 1. in Graeciam Ages. 2, 1. Hann. 3, 3. 12, 2. alqd ad alqm послати нешто некоме Dion 4, 2. litteras ad alqm Att. 20, 1. epistulam his verbis (оваког садржаја) Them. 9, 1. epistulas ad Atticum писати писма Атику Att. 16, 3. quin Attico mitteret (= scriberet) а да не би Атику писао (јавио), са зав. упит. реченицом Att. 20, 1. praesidium alicui Att. 10, 4. — Да се смер назначи, стоји уз mitto: *α*) dat. finalis, alqm subsidio некога у помоћ Lys. 3, 4. auxilio Timol. 1, 1; alqd muneri нешто на дар Paus. 2, 3. Att. 8, 6; *β*) sup. I.: alqm Delphos deliberatum некога у Д., да пита пророчиште Milt. 1, 2. consultum Them. 2, 6. Eum. 6, 1. in Asiam bellatum Con. 2, 2. questum Chabr. 3, 1. exploratum Dat. 3, 4; *γ*) ad c. Gerundio, одн. Gerundivo: ad eum deportandum да га донесе Alc. 4, 3. ad Alcibiadem interficiendum Alc. 10, 3; *δ*) gratia c. Gerundio, одн. Gerundivo: huius accusandi gratia Con. 3, 2; *ε*) финална релативна реченица: legatos miserunt, qui vetarent који не би дали Them. 6, 4. qui eum accusarent Them. 8, 2. mittunt (sc. неке од својих људи), qui explorarent који би извидели, да извиде Dat. 11, 2; *ζ*) најпосле alqm ad alqm de aliqua re (због нечега) Them. 6, 4. 8, 2. Athenienses in coloniam да оснују насеобину, као насељенике Cim. 2, 2. b) о стрелама, метати: tela eminus Alc. 10, 6. — 2) Part. perf. pass. у фрази missum facere alqm отпустити, ослободити некога, Eum. 11, 3.

Mnēmon гл. Artaxerxes 2.

mobĭlis, e (moveo) **покретљив;** прен. непостојан, превртљив: populus Timoth. 3, 5.

mobilĭtas, ātis, f. **покретљивост;** прен. непостојанство, променљивост: fortunae Dion 6, 1.

Mocilla, ae, m., L. Iulius Mocilla, савременик Атиков, негдашњи претор Att. 11, 2.

moderāte, adv., (moderatus). **умерено,** о лицима: moderate aliquid ferre мирно сносити нешто Timol. 4, 1.

moderātio, ōnis, f. **умереност:** moderatione uti Att. 14, 2.

moderātus 3. (moderor, упор.

modus) **умерен:** vita Timoth. 4, 2.

modestia, ae, f. 1) **умереност** у својим жељама, скромност, смерност: modestiā florere Milt. 1, 1. — 2) пren. послушност, покорност: tanta modestia alicuius iussis dicto audientem esse Ages. 4, 2.

modestus 3. (modus) **скроман, смеран,** Epam. 3, 1.

modĭcus 3. (modus) **умерен, скроман:** supellex Att. 13, 3.

mŏdius, i, m. **модије,** римска мера житна, од прилике = 9 литара Att. 2, 6.

mŏdo, adv. (modus) 1) ограничавајући, **само,** si modo ако само Alc. 9, 5. Ham. 1, 4; non modo — sed не само — већ још Ages. 8, 2. Cato 2, 4. Att. 9, 3. non modo non — sed не само не — већ још Dion 8, 5. Eum. 3, 4. non modo — sed etiam не само – већ и Epam. 10, 2. non modo — sed ne ... quidem не само — већ ни Phoc. 2, 5. Timol. 3, 6. non modo non — sed ne ... quidem не само не — већ ни Timol. 1, 4. non modo nihil — sed e contrario Att. 9, 3. — 2) темпорално, сада: modo magis сад још већма Paus. 4, 6; modo — modo час — час, сад — сад Att. 10, 2. modo — modo — interdum (а каткад) Att. 20, 2.

mŏdus, i, m. 1) **мера,** којом се мери: modus mensurae количина мере, квантум (sex modii) Att. 2, 6. hastae modum duplicare удвојити дужину копља Iph. 1, 3; такођер прен.: modum adhibere држати се мере, бити умерен Epam. 4, 6. — 2) начин: tali modo на такав начин Milt. 2, 4. Cim. 1, 2. Chabr. 4, 1. Att. 21, 1; pari modo на исти начин, исто тако Them. 5, 3. Dion 5, 5. Dat. 10, 2. Epam. 1, 1. 2, 2. Timol. 1, 5. Hann. 5, 3. Cato 3, 4. Att. 13, 3. 18, 1. nullo modo ни на који начин, никако Dion 8, 2. eodem modo на исти начин, исто тако Hann. 12, 4. eius modi или eiusmodi такав Dion 7, 2. Ages. 8, 4. quem ad modum гл. quemadmodum; multis modis (а и multimodis) на разне начине, различно Them. 10, 4. quodam modo на неки начин, некако Eum. 7, 3. nescio quo modo (не знам како =) некако Alc. 11, 1. Thras. 1, 3.

moenia, ium, plur. n. (moenio т. ј. munio) **зидови,** особ. **градски зидови** (као обрана каквог града): aliquem intra moenia compellere Ages. 5, 3. moenia disicere Timol. 3, 2. moenibus circumdare зидовима

оградити, обзидати Them. 6, 1. moenibus (abl. instr.) se defendere бранити се иза зидова Milt. 4, 4. Them. 2, 6. moenia lignea о лађама Them. 2, 6.

mŏlestus 3. (moles терет) **несносан, досадан:** alicui molestum esse досађивати некоме Att. 7, 3.

mōlĭor 4. (moles терет) **покретати;** прен. радити: nihil aliud moliri quam ut ни на чем другом не радити него да Lys. 1, 4; смерати: hoc Alc. 10, 1, multa Timoth. 3, 1.

Molossi, orum, m. **Молошани** (Молошани беху народ један у Епиру): Molossus rex (као rex Perses) молоски краљ, Them. 8, 3; cf. Acarnana.

momentum, i, n. (управо movimentum од moveo) покретачко средство; прен. **важност, утицај:** nullius momenti (gen. qual.) esse немати никаква утицаја (важности), бити без икаква утицаја, ништа не важити Alc. 8, 4.

mŏnĕo, ŭi, ĭtum 2. 1) **опомињати, световати,** aliquem некога (да нешто чини или не чини), са ut, Them. 8, 5; са ne Alc. 8, 5; без зависне реченице Dat. 2, 4. — 2) напомињати, aliquem некоме, са acc. c. inf. Phoc. 2, 4.

mons, montis m. **брег,** Milt. 5, 3. Колект. гора, планина: Taurus mons Eum. 3, 2.

monumentum, i, n. (moneo, упр. знак за опомињање) 1) **споменик:** Them. 10, 3. monumentum sepulcri надгробни споменик Dion 10, 3. — 2) гроб, гробница, in alicuius monumento sepeliri Att. 22, 4.

mŏra, ae, f. (*μόρα*), **мора,** одељење спартанске пешадије од 400 до 900 људи, Iph. 2, 3.

mŏra, ae, f. (moror) **закашњење, сметња:** nulla mora est нема никакве сметње, ништа не смета Con. 3, 3.

morbus, i, m. **болест:** Timol. 4, 1. Att. 21, 3. morbo mori умрети услед болести, умрети природном смрћу Them. 10, 4. morbo affici Hann. 4, 3. in morbum implicari Cim. 13, 4. Ages. 8, 6. morbum nancisci Att. 21, 2. in morbum incidere Dion 2, 4. morbo conflictari Dion 2, 4. morbus levior est Att. 22, 3. a morbo perire Reg. 3, 3. morbo consumi Reg. 2, 1.

mŏrĭor, mortŭus sum, mŏri **умрети:** Them. 10, 4. Cim. 3, 4. Ages. 1, 4. invictus Epam. 9, 4; Part. praes. moriens умирући, на самрти Ages. 1, 4. Eum. 2, 1. Att. 5, 2. Part. perf. mortuus мртав Alc. 10, 2; умрли, complures pau-

peres mortuos extulit многе је умрле сиромахе сахранио Cim. 4, 3; такође мртво тело Alc. 10, 6. Eumenes mortuus мртви Еумен, Еуменово мртво тело Eum. 13, 4. Subst. mortuus, i, самртник, покојник Paus. 5, 5.

mŏror 1. (mora) **бавити се:** Chabr. 3, 1. Cato 2, 2. Att. 4, 3. 20, 2. morandi tempus non habeo немам времена за чекање (губљење), не могу часа почасити Milt. 1, 6. in montibus morari застати, ухватити позицију на бреговима Hann. 5, 1.

mors, mortis, f. **смрт:** Them. 10, 4 etc. morte decedere e conspectu hominum Timol. 1, 6. morte multare Epam. 7, 5. 8, 3. ad mortem ducere водити на смрт Phoc. 4, 3.

mortālis, e (mors) **смртан;** plur. mortales, ium, m. као subst.: смртни, људи Con. 5, 1.

mortĭfĕr, ĕra, ĕrum (mors и fero) **смртоносан:** vulnus Epam. 9. 3.

mōs, mōris, m. 1) **обичај:** Praef. 2. Paus. 3, 1. Cim. 1, 2. Epam. 1, 1. Ham. 3, 2. 3. Att. 18, 1. mos est ut Ages. 1, 2. more fungi Con. 3, 4. more superioris crudelitatis uti поступати по обичају пређашњег свирепства, п. на пређашњи свирепи начин Thras. 3, 1. more alicuius по обичају нечијем Paus. 3, 2. 3, 4. Alc. 2, 2. Dat. 10, 1. Phoc. 4, 2. Att. 6, 2; исто тако ex more Con. 3, 2; плурал **mores** често: a) понашање, владање: Dion 1, 3. praefectus morum Ham. 3, 2; карактер: Chabr. 3, 4. Epam. 1, 4. Cato 3, 5. Att. 11, 6, 10, 1; b) назори, схватање, мишљење: mores alcs sequi сматрати мишљење нечије за пресудно Praef. 3. nostris moribus по нашем мишљењу Praef. 4. Epam. 1, 2. Alc. 11, 4. Att. 5, 3. 14, 2; но и у синг. more Atheniensium по мишљењу Атињана Alc. 3, 6. — 2) вољa: morem gerere alicui учинити некоме по вољи, послушати некога Them. 7, 3. Dion 3, 1. voluntati alcs morem gerere испунити нечију жељу, нечији захтев Dat. 4, 3.

mōtus, ūs, m. (moveo) **кретање, покрет:** Iph. 1, 3. Eum. 5, 5. m. corporis Eum. 5, 4.

mŏveo, mōvi, mōtum 2. 1) **покренути, кренути:** omnia quae moveri possunt све што се може кренути = све покретно имање Them. 2, 8. Dion 4, 2. castra movere кренути логор, отићи (даље) с војском Dat. 8, 4. Eum. 12, 4. se mo-

vere кренути се, отићи Ages. 3, 2, ex urbe отићи из града Att. 7, 1. војн. se non movere не маћи се, остати мирно Eum. 6, 2. — 2) прен. некога склонити, приволети: aliquem Them. 4, 3. са ut Con. 4, 1; moveri давати се склонити, приволети Dion 1, 3.

mulcta гл. multa.

mulcto гл. multo.

muliēbris e (mulier) **женски:** vestis m. Alc. 10, 6.

mŭlier, ĕris, f. **жена, женска,** Alc. 10, 6. Dion 8, 5.

multa, ae, f. (multo) новчана казна, **глоба:** multae novem partes detrahere Timoth. 4, 1.

multimŏdis, adv. = multis modis **на разне начине,** гл. modus.

multiplĭco 1. (multiplex) **умножити, повећати:** m. usuras Att. 2, 5.

multitūdo, ĭnis, f. (multus) 1) **множина, велики број:** Paus. 3, 6. Eum. 7, 1. Hann. 5, 2. 10, 5. illa multitudine таком силом, код таке силе Ages. 5, 2; sc. hominum Hann. 12, 4; већи број, надмоћна сила: Milt. 5, 3. Them. 3, 2, 4, 5. Dat. 6, 2. 7, 3. Hann. 8, 4. — 2) светина, народ: Milt. 2, 1. 3, 5. Arist. 1, 3. Alc. 3, 3. Dion 10, 1. Phoc. 4, 4.

multo 1. **казнити,** aliquem aliqua re некога нечим: exilio Arist. 1, 2. Pel. 2, 3. pecunia Milt. 7, 6. Paus. 2, 6. Cim. 1, 1. 3, 1. Thraš. 3, 2. morte Epam. 7, 5. 8, 3; апсол. Pel. 1, 3.

multō, abl. од multum **као** adv., **много,** уз компаратив адјективâ и адвербâ: multo plura итд. Them. 9, 3. Alc. 4, 7. multo commodius итд. Them. 10, 1. Ages. 4, 3. Timol. 1, 2. Att. 5, 3; с тога и уз верба са компаративним значењем, н. пр. уз antecedere, Reg. 2, 1. Уза суперлатив **куд и камо,** m. formosissimus Alc. 1, 2. locupletissimus Ages. 3, 1. elegantissimus Att. 12, 4. Иначе уз адвербе: multo aliter много, сасвим другчије Praef. 7. Ham. 2, 1. non multo ante не много пре Eum. 3, 3. neque (ita) multo post и не (баш тако) много касније Reg. 3, 4. Hann. 4. 3. Att. 8, 5; парент. уметнуто: и то не баш тако много касније Pel. 2, 4; необичан ред: post non multo Paus. 3, 1. post, neque ita multo Cim. 3, 4.

multum, adv. (multus), Comp. plus, Superl. plurimum; **много, врло, често:** Milt. 8, 2. Them. 1, 3. Lys. 3, 3. Con. 2, 3. Dion 1, 3. Iph. 1, 2. multum valere много важити, имати велик утицај Con. 2, 1; non

multum не много = мало, слабо Dion 5, 2. Dat. 7. 3. Att. 16, 3. — Comp. **plus, више:** plus valere више важити, имати већи утицај, бити моћнији Milt. 5, 2. 3. Alc. 8, 2. Thras. 1, 4. Ages. 3, 6. Eum. 3, 6. Hann. 10, 3. Att. 5, 3. plus parere Alc. 4, 6. adiuvare Eum. 10, 3. diligere више, већма Ham. 3, 2. Att. 5, 4. — Superl. **plurimum, највише,** уз верба, plurimum credere Con. 5, 4. obesse Alc. 3, 5. prodesse Alc. 3, 5. 4, 6. exerceri Epam. 2, 4. diligere највећма Epam. 4, 1. plurimum valere имати највећи или врло велик утицај, бити најмоћнији или врло моћан Cim. 2, 1; исто тако plurimum posse Thras. 3, 2; темпорално: abesse Chabr. 3, 3. vivere Chabr. 3, 4.

multus 3. **многи,** Comp. plus, Sup. plurimus: multus ager многа земља, много земље Pel. 5, 3. quam minime multa vestigia што мање трагова Timol. 3, 3. neque hi admodum multi и ових нема баш тако много Reg. 1, 1. tam multi anni тако много година Reg. 2, 3. non ita multis diebus и то после не баш тако много дана, и то неколико дана касније Hann. 5, 3; велик: multus labor Con. 2, 1. multa industria et diligentia Cato 3, 4 итд. Кад иза multus стоји још један адјектив, везује се са овим конјункцијом et (que, atque), која се или преводи са „и то“, или — што је још обичније — и не преводи: multi et maxime nobiles многи (и то) најотменији Eum. 4, 3. multae magnaeque pollicitationes Eum. 2, 4. Subst.: multi, orum, m. многи: Milt. 1, 2. Alc. 3, 4. Thras. 1, 2. Dion 4, 2. Eum. 5, 2. multis consciis Dion 8, 4 etc.; multum, i, n. много, велик део: non multum munitionis Them. 7, 2. велика корист Ages. 2, 5. Plur. multa, orum, n. много, много штошта: Them. 10, 2. Alc. 4, 4. Thras. 1, 3. Hann. 2, 3; multa као адверб, врло гл. invehor. — Comp. **plus,** Gen. pluris, **више,** a) као adi.: plura bona Alc. 2, 1. Epam. 3, 1. plures armati више оружаника, велик број ор. Ham. 12, 4. plura verba Att. 21, 5. b) као subst. *α*) plus у неутруму, са gen.: plus virium Epam. 5, 2. clementiae, crudelitatis Timol. 2, 2. salis Att. 13, 2; са изостављеним quam: non plus de triginta suis не више од Thras. 2, 1. Особ. pluris као gen. pretii: pluris facere више ценити (уважавати) Iph. 3, 4. Dat. 5, 2. pluris esse више вредити Epam. 10, 4. *β*) plures њих

више, већина Paus. 5, 5. Alc. 3, 4. Thras. 4, 2. γ) неутрум plura више Praef. 8. Lys. 2, 1. Con. 5, 1. Dion 3, 2. Att. 9, 4. c) као adv. гл. multum. — Superl. **plurimus, највише, врло многи;** a) као adiect: plurimi cives Thras. 1, 5. inimici plurimi врло многобројни Att. 9, 2. plurima domicilia Ages. 3, 1. pl. mala Them. 9, 2; quam plurimi што више: Praef. 4. Eum. 8, 7. Hann. 10, 4. b) као subst., plurimum, i, n., највише, са gen.: studii Epam. 2, 5; plurimi као gen. pretii, plurimi facere највише уважавати Eum. 2, 2. Plur. plurimi врло многи, већина Milt. 3, 6. Them. 4, 2. Неутрум plurima, највише Thras. 1, 4. miscere чинити највећи неред Paus. 1, 3. pl. proferre изнети врло многа факта, врло многе доказе Epam. 4, 6. c) plurimum као adv. гл. multum.

mundĭtĭa, ae, f. (mundus чист) **чистоћа,** Att. 13, 5.

mūnicĭpium, i, n. **муниципија,** сваки град у Италији (осим Рима), који је имао своје законе и власти, али уједно и римско право грађанства, са шта његови грађани могаху у Риму тражити све службе. Тако муниципија био је и Тускулум, место Катонова рођења, Cato 1, 1.

mūnĭo 4. (упор. moenia) 1) (зидовима, шанчевима) **утврдити:** Deceleam Alc. 4, 7. Munychiam Thras. 2, 5. arcem Timol. 3, 3; апсол. idoneum ad muniendum Them. 6, 5. — 2) градити, правити: itinera путеве, друмове Hann. 3, 4. — 3) прен. бранити, заштитити, обезбедити: se munire moenibus бранити се зидовима, иза зидова Them. 2, 6. imperium navibus .. benevolentiā Dion 5, 3. regionem castellis Dat. 4, 2. imperium учврстити престо Reg. 2, 2.

mūnītĭo, ōnis, f. (munio) **утврђење:** non multum munitionis Them. 7, 2; конкр., plur. утврђења, опкопи Eum. 5, 7.

mūnītus 3. (munio) **утврђен, јак:** loca m. Them. 6, 2. loca munitiora Dion 9, 1. urbes munitae Dat. 5, 6. castellum munitissimum Thras. 2, 1.

mūnus, ĕris, n. 1) **служба:** servorum munere fungi вршити ропску службу, ропске послове Paus. 3, 6. militare munus fungi гл. fungi Dat. 1, 2. — 2) **дар:** Thras. 4, 2. Dion 1, 2. Ages. 7, 3. 8, 3. Hann. 7, 3. Att. 3, 3. munera magnae pecuniae a rege (sc. missa) велики новчани дарови од краља Phoc. 1, 3. magnis muneribus

afficere великим даровима обдарити Ages. 3, 3. m. donare Them. 10, 2. Con. 4, 2. У финалном дативу уз dare Thras. 4, 2. Ages. 8, 6, Hann. 12, 3 и уз mittere Paus. 2, 3. Att. 8, 6.

Munychĭa, ae, f. (*Μουνυχία*) **Мунихија,** једно од трију атинских пристаништа, и то најмање, и највише источно, Them. 6, 1. Thras. 2, 4.

mūrus, i, m. **зид:** Milt. 7, 2. Them. 2, 7. 6, 2. 4, 5. 7, 4. Con. 4, 5. Timoth. 4, 1. Ages. 6, 1. Ham. 2, 5.

musĭca, ae, или **musice, es,** f. (*μουσική*) **музика,** Acc. musicam Praef. 1. musicen Epam. 1, 2.

musĭcus, i, m. (*μουσικός*) **музичар,** Epam. 2, 1.

mutātĭo, ōnis, f. (muto) **промена:** mutationes rei publicae државни преврати Att. 16, 4.

Mutĭna, ae, f. **Мутина,** град у горњој Италији, сада Модена, Att. 9, 1.

mūto 1. **мењати, променити:** arma Iph. 1, 3. genus loricarum Iph. 1, 4. mores, vestitum Paus. 3, 1. consilium Eum. 9, 6. voluntas vulgi mutatur Dion 10, 2. nihil de aliqua re ништа не променити у нечем Ages. 7, 3. Att. 14, 2.

mūtŭus 3. **узајамни, међусобни:** beneficia Dat. 10, 3.

Mycălē, ēs, f. (*Μυκάλη*), **Микала,** предгорје на западној обали Мале Азије, према острву Саму, славно са победе грчке на мору над Персијанцима, Cim. 2, 2.

mystērĭa, orum, n. (*μυστήρια*) **мистерије,** тајне религијске науке, скопчане са особитим обичајима и свечаностима. Чувене беху особито мистерије богиње Димитре (лат. Церере, Ceres) у Елеусини, граду близу Атине: facere mysteria светковати мистерије Alc. 3, 6.

Mytilenaeus, i, m. (*Μυτιληναῖος*) **Митилењанин,** становник града Митилене (*Μυτιλήνη*) на острву Лезбу, Thras. 4, 2.

Myūs, ūntis, f. (*Μυοῦς*), Acc. Myunta, **Миунт,** град у Карији на реци Меандру, Thras. 10, 3.

N.

nactus гл. nanciscor.

năm coni., **јер, то јест,** стоји свагда у почетку реченице: Praef. 7. Milt. 1, 2. 3, 4. 8, 3. Them. 1, 3. 2, 2. 7, 5. 8, 5. 9, 3 итд.; тако, на пример: Att. 2, 6. 12, 3.

nămquĕ coni. (nam-que), у по-

четку реченице, и без разлике испред вокалâ и консонантâ, **јер, то јест:** Milt. 1, 2. 5, 3. 6, 3. 8, 1. Them. 6, 2. Arist. 2, 3. Iph. 1, 3. Итд.; на пример: Pel. 4, 2.

nanciscor, nactus sum 3. 1) **задобити, добити:** maius imperium Milt. 6, 4. sorte Hispaniam provinciam (за пров.) Cato 2, 1. morbum добити б., пасти у б. Att. 21, 2. — 2) прен., наћи: idoneam causam Them. 6, 2. naturam maleficam природу као непријатељицу Ages. 8, 1.

narro 1. **приповедати,** Cato 1, 1.

nascor, nātus sum 3. **родити се, бити рођен:** Them. 10, 1. Alc. 1, 2. 11, 1. Epam. 6, 3. Timol. 1, 1. Reg. 2, 3. 3, 5. Att. 3, 3. 4, 1. 13, 4; бити рођен од неког или неке nasci ex alqo или ex alqa: Them. 1, 2. Dion 2, 4. Iph. 3, 4. Att. 19, 4. ex fratre et sorore erant nati беху деца од брата и сестре (и то беше Thuys син братов, a Datames сестрин) Dat. 2, 3. talis ex te natus такав син Epam. 10, 1. ex me natam relinquo pugnam Leuctricam као своју кћер Epam. 10, 2. soror nata ex iisdem parentibus њихова рођена сестра Timol. 1, 4; са самим аблативом: eodem patre nata кћи истог оца, сестра по оцу Cim. 1, 2. patre Camisare, matre Scythissa natus Dat. 1, 1. natus est patre, quo diximus (eum natum esse), genere honesto рођен је од оца .. а породице отмене Epam. 2, 1. natus Drusillā син Друсилин Att. 19, 4; исто тако nobili genere natus син отмене породице Dion 1, 1. Part. natus преводи се и друкчије; рођење: ante Epaminondam natum пре Епаминондина рођења Epam. 10, 4. agnoscere alqm natum при његовом рођењу Ages. 1, 4; кад natus стоји са акуз. годинâ, које је неко од свог рођења проживео, живевши, навршивши: annos quadraginta natus Alc. 10, 6; упор. Dion 10, 3. Уз maior natus и minor natus стоји или acc. са и без quam, или од компаратива зависни аблатив: maior sexaginta annos natus прешавши 60 година Reg. 2, 3. puerulus non amplius novem annos natus дечачић истом од девет година Hann. 2, 3. minor quinque et viginti annis natus немајући још 25 год., коме не беше још 25 г. Hann. 3, 2.

natālis, e (nascor) **који се тиче рођења:** dies natalis рођендан Timol. 5, 1.

nātĭo, ōnis, f. (nascor) 1) **народност, род:** natione Medus

родом Миђанин Paus. 1, 2. natione Car Dat. 1, 1; — 2) народ: cunctae nationes Hann. 1, 1.

natīvus 3. (nascor) **урођен, природни:** lepos Att. 4, 1.

năto 1. (intens. од no) **пливати:** Chabr. 4, 3.

natūra, ae, f. (nascor) **природа,** 1) природна каквоћа: loci Dat. 8, 3; суштина, особина: omnium civitatum Milt. 6, 1. — 2) о људима, природа, карактер, темперамент: Alc. 1, 4. (homo) difficillimā naturā врло ћудљиве природе Att. 5, 1. aliquid naturā facere учинити нешто по својој природи, по свом природном осећању Att. 17, 3. — 3) природа као творачка сила, (мати) природа: Alc. 1, 1. 2, 1. a natura bona habere Dion 1, 2. naturam fautricem habere, maleficam nancisci Ages. 8, 1. naturae debitum reddere Reg. 1, 5, natura cogit Att. 22, 2.

naturālis, e (natura) **природан, урођен:** bonitas Att. 9, 1. naturale quoddam bonum неки природни дар, нека срећна звезда Thras. 1, 3.

nātus, ūs, m. (nascor) **рођење,** особ. у абл. natu за назначење века, magno natu дубоке старости, врло стар Paus. 5, 3. Timoth. 3, 1; natu maiores старији људи Them. 2, 8. Timoth. 3, 4, но Iph. 1, 1 људи ранијег (пређашњег) нараштаја; maximo natu и natu maximus најстарији Dat. 7, 1. Ages. 1, 3.

naufrăgium, i, n. (navis и frango) **бродолом:** naufragio interfici Hann. 8, 2. naufragium facere претрпети бродолом; прен. о предузећима, која несрећно испадају, n. facere = cladem accipere претрпети пораз, бити поражен Them. 7, 5.

nauta, ae, m. (упр. navita од navis) **лађар;** nauta = vector пасажер, путник Them. 8, 6.

nautĭcus 3. (*ναυτικός*) **лађени:** castra nautica логор (на морској обали) за заштиту лађâ (флоте) Alc. 8, 5. Hann. 11, 6.

navālis, e (navis) **лађени:** bellum n. рат на мору Them. 2, 3. pugna n. Arist. 2, 1. Con. 5, 2 и proelium n. Alc. 5, 5 морска битка.

nāvis, is, f. (*ναῦς*) **лађа:** n. longa ратна лађа Them. 2, 5. n. oneraria теретна лађа Them. 2, 5. Dion 5, 3. n. triremis тровесларка, гл. triremis Them. 2, 8. ducis navis адмиралова лађа Hann. 11, 2. navibus на лађи, морем Milt. 1, 5; прен.: naves = људи на лађама Hann.

7, 7. Гл. још agitare, ascendere, capere, conscendere, deprimere, dirigere, egredi, escendere, imponere, ornare, solvere, tenere.

Naxus, i, (*Νάξος*) **Наксос,** највеће кикладско острво у Егејском Мору, Them. 8, 6.

-nĕ, упитна партикула, везана за наглашену реч, a) у простом зав. питању, **да ли:** quaesivit a me, vellemne да л' бих хтео Hann. 2, 4. b) у другом члану зависног дисјунктивног питања (особ., кад се у првом члану самим нагласком питање назначује), **или:** verum falsumne sibi esset relatum да л' истина или лаж Dat. 9, 2. utrum pluris patrem matremne faceret кога више поштује, оца или матер Iph. 3, 4; necne као други члан зависног дисјунктивног питања, или не: conservaret eum necne да л' да га поштеди (помилује) или не Eum. 11, 1.

nē 1) adv. за одрицање нечег, што је замишљено, особито желâ и намерâ, **не,** у прохибитивним реченицама: ne dubitaret venire нека се не устеже доћи Ages. 4, 1. ne qui afficerentur exilio нека се нико не казни изгнанством Thras. 3. 1. Адвербом је ne и у формули ne .. quidem (где се у среду узима она реч или онај реченични део, што ваља да се истакне) **ни:** Paus. 4, 3. Iph. 1, 1. Epam. 3, 1. Pel. 3, 1. Phoc. 2, 5. 4, 2. Timol. 1, 4. Att. 6, 4. 13, 3. 16, 2.

2) coni. са конјунктивом, а значењем a) **да не,** *α*) у негативним финалним реченицама, особ. уз верба, што значе говорити, писати, молити, старати се, саветовати (hortor, oro, peto, suadeo etc.): Milt. 3, 3. 5, 3. Them. 3, 2. 6, 2. Paus. 3, 5. 4, 6. 5, 2. Cim. 4, 1. 2. Lys. 2, 1. Dion 2, 5. Dat. 3, 1. 5, 1. Epam. 1, 1. 10, 1. Eum. 6, 2. Ages. 6, 1. Phoc. 2, 4. Timol. 5, 2. Hann. 9, 4. Att. 11, 6. 18, 5. 21, 6. 22, 2; за тим уз верба и изразе бојазни: timere Milt. 7, 4. Them. 8, 3. pertimescere Alc. 5, 1. timor est iniectus Alc. 3, 3. vereri Them. 5, 1. Con. 3, 4. Dion 4, 1. 8, 5. Pel. 1, 1. Eum. 5, 4. 12, 3. Hann. 9, 1. 12, 3. periculum est Them. 3, 3. Alc. 8, 5. Eum. 8, 2; нипошто не код ut ne (појачано ne finale): ut ne prius dimitterent да нипошто пре не отпусте Them. 7, 3. *β*) **да** уз верба, што значе не дати (obsisto, resisto) и не пристати (recuso): ne res conficeretur, obstitit не дадне, да се изврши план Milt. 3, 5. ne qua sibi statua poneretur, restitit не дадне, да му се подигне каква

статуа Att. 3, 2. illud recusavit, ne id a se fieri postularent, quod на то једно не пристане, да захтевају од њега, да учини оно, што Hann. 12, 3.

За реченицу са ne везује се каткад позитивна реченица конјункцијом et или que, која онда понајвише има адверсативно значење, па се са »в е ћ« преводи: ne se moveret e t (sc. ut) exspectaret да се не макне, већ да чека Eum. 6, 2. ferretq u e opem Eum. 6, 3. sibiq u e dederet Hann. 12, 2. statimq u e ad se veniret Att. 10, 4. e t .. se sibi suisque reservaret Att. 22, 2.

nec гл. neque.

necessārio, a d v. (necessarius) **по нужди,** Alc. 8, 3.

necessārĭus 3. (necesse) 1) **нуждан, потребан:** difficile et non necessarium тешко и непотребно Att. 11, 3. — 2) б л и з а к, c. dat., Paus. 2, 5. homo tam necessarius тако близак сродник Dat. 6, 3.

nĕcesse, indecl. **нужно, потребно:** n e c e s s e e s t п о т р е б н о ј е Chabr. 3, 1; са inf. и dat. лица, в а љ а м и, м о р а м: mihi necesse fuit bellare Them. 9, 2; т р е б а, п о т р е б н о ј е, са inf.: Att. 2, 4. 21, 5, са acc. c. inf. Con. 3, 3. Eum. 1, 5. quantum fuit necesse (sc. intercedere) колико је морало настати (т. ј. гложење међу Цезаром и Антонијем) Att. 20, 5; са самим конјунктивом: quae non modo mihi superstes, sed etiam immortalis sit necesse est која мора ... бити бесмртна Epam. 10, 2.

necessĭtas, ātis, f. (necesse) **нужда, невоља:** necessitate cogi Them. 8, 6.

necessitūdo, ĭnis, f. (necesse) **сродство:** propter necessitudinem због свог сродства (са Дионисијем) Dion 1, 3. coniunctio sancit necessitudinem Att. 19, 4; прен.: pro sortis necessitudine према службеној вези (у коју коцком беху доведени) Cato 1, 3.

necne гл. nĕ.

Nectanăbis или **Nectenĕbis, ĭdis,** m. ($N\epsilon\kappa\tau\acute{\alpha}\nu\alpha\beta\iota\varsigma$), **Нектанабис,** некакав краљ египатски у 1. половини 4. века пре Хр., који се дигао био против власти персијске, и кога су потпомагали Хабрија и Агесилај, Chabr. 2, 1 (Acc. N e c t a n e b i n). Ages. 8, 6 (Abl. Nectanabide).

nĕfas, indecl. subst. n., што је супротно божанским и људским законима, **грех, злочинство:** Praef. 4. Alc. 3, 6. nefas est са acc. c. inf. Epam.

7, 1. nefas puto сматрам за грех, са acc. c. inf. Paus. 4, 4. nefas duco са inf., Att. 17, 2.

neglegenter, adv. (neglegens) **немарно, непажљиво,** facere Alc. 7, 2.

neglĕgo, xi, ctum 3. (nec и lego) **занемарити;** превидети, узети олако нешто Dat. 9, 2; спирити, спискати, rem familiarem Them. 1, 2.

nĕgo 1. (ne и aio рећи не) **одрицати;** 1) intrans., дати неповољан одговор, са dat. лица, Hann. 12, 3. — 2) trans. a) одрицати, alqd, Epam. 8, 2; са acc. c. inf.: neque negat fuisse famam а не одриче, да итд. Them. 10, 4; кад уз nego стоји acc. c. inf., онда се nego преводи понајвише: кажем, (говорим, изјављујем), да не ..., те негација одлази у зависну реченицу, као н. пр. negavit id arbitrium sui consilii esse изјави, да одлука о томе није ствар његовог савета (не зависи од његовог савета) Con. 4, 1. negavit id suae virtuti convenire рекне, да то не доликује његовом достојанству Ages. 5, 3. Phocion huic negavit esse periculum овоме одговори, да нема опасности Phoc. 2, 4; cf. Them. 6, 2. Dion 8, 4. Eum. 12, 3. Ham. 1, 5; по неки пут мора се из претходног nego за какав координовани acc. c. inf. изводити афирмативни глагол dixit или confirmavit: Elpinice negavit se passuram (esse) ... seque Calliae nupturam изјави, да не ће допустити ... и да ће се удати за Калију Cim. 1, 4. b) одбити, alqd, Cim. 4, 2. Alc. 7, 1. alicui negare non possum, quin не могу одбити некоме молбу, да Dion 2, 2.

negōtium, i, n. (nec-otium немировање) 1) **посао:** n. susceptum Att. 15, 2. n. procurare Att. 15, 3. mihi n. est cum aliquo имам посла с неким (sc! не лака) Dat. 7, 1; задатак, налог: negotium alicui dare дати некоме налог, са ut Alc. 10, 4; са самим конјунктивом без ut Dion 9, 3; са финалном релативном реченицом (qui = ut is) Dion 8, 2. id negotii тај део задатка, тај задатак Con. 4, 1. — 2) тегоба, мука: sine negotio Ages. 5, 4. nihil negotii habere немати никакве тегобе Eum. 12, 2.

nēmo gen. nullius, dat. nemini и nulli, acc. neminem, abl. nullo (ne-homo ниједан човек). 1) subst., **нико:** Praef. 5. Paus. 4, 1. Ages. 8, 2. Att. 6, 3. ut n. да нико, те нико Milt. 8, 4. Them. 1, 1. Alc. 1, 2. 6, 4. 9, 3. Att. 1, 4.

6, 4. Hann. 2, 5. 5, 2. — et nemo Eum. 6, 2. — nemo enim Con. 3, 2. Dion 7, 1. Att. 9, 6. — nemo unquam никад нико Dion 1, 5. Hann. 3, 4. — non nemo или nonnemo (не нико =) по неко, гдеко, не један Dat. 3, 3. — nemo non свако Att. 10, 1. 11, 1. — nemo nisi нико осим Praef. 7. Lys. 1, 5. Eum. 1, 5. neminem nisi victum dimisit никога није пустио (од себе) осим оног, ког беше победио Hann. 3, 3. — 2) adiect., нијєдан, уза substantiva personalia и уза субстантивно употребљена adiectiva и participia: nemo iacens нијєдан погинули грађанин Thras. 2, 6. nemo Thebanus Epam. 2, 1. 5, 1. nemo liber нијєдан слободан грађанин Phoc. 4, 4. Perses nemo Reg. 1, 4. nemo civis Att. 19, 3.

Neŏcles, is и **i,** m. (*Νεοκλῆς*) **Неокле,** отац Темистоклов, Them. 1, 1. 2.

Neontichos, n. (*Νέον τεῖχος*, нова тврђава), **Неонтихос,** кастел у Тракији на Пропонтиди, Alc. 7, 4.

Neoptolĕmus, i, m. (*Νεοπτόλεμος*), **Неоптолем,** војвода Александра Великог, Eum. 4, 2.

nĕpos, ōtis, m. **унук,** Timoth. 4, 1. Reg. 2, 3.

neptis, is, f. **унука,** Att. 19, 4.

Neptūnus, i, m. **Нептун,** бог мора, Paus. 4, 4.

nĕque (споредни облик **nĕc** само на 4 места) испред вокалâ и испред консонантâ, **нити, и не, а не;** 1) копулативно: нити: Them. 8, 7. Paus. 4, 3. Alc. 7, 4. Thras 2, 3. Ages. 8, 2. Reg. 2, 3. Att. 14, 3; а ни: Att. 15, 1; и не: Milt. 2. 3. Them. 7, 4. Alc. 1, 4. 6, 2. Con. 3, 1. Dion 7, 2. Eum. 11, 5. Att. 2, 2. neque ignorans (и не незнајући =) и добро знајући Alc. 4, 1; а не, али не: Them. 6, 1. 10, 4. Alc. 5, 6. Con. 3, 1. Chabr. 3, 1. Epam. 4, 4. Ages. 1, 4. Cato 2, 2. Att. 2, 4. 17, 3. — 2) декларативно: и то не: Dion 6, 3. Epam. 5, 1. Eum. 8, 2; особ. у спојењу neque ita Cim. 3, 4. Dion 1, 3, Pel. 2, 4. — 3) у почетку каквог ногог периода а у вези са enim, vero, tamen = non, као н. пр. neque enim јер не Praef. 4. Att. 10, 5; neque vero али не, а не: Alc. 5, 1. Thras. 3, 3. Dion 2, 1. 3. Chabr. 3, 4. Epam. 4, 5. 7, 3. 10, 2. Ages. 4, 7. Eum. 2, 4. Timol. 3, 5. Att. 13, 1. 20, 4; neque tamen (али) ипак не: Alc. 8, 1. Thras. 2, 4. Epam. 9, 2. Eum. 10, 1. Reg. 1, 1. Att. 6, 2. 11, 6. 13, 1. 4. — У спојењу neque non потиру се негације,

па се услед тога појам већма истиче: доиста, дабогме, те према томе neque vero non значи „а дабогме" Thras. 2, 2. „а и доиста" Con. 2, 3. neque tamen non „и ипак доиста" Con. 5, 2. Eum. 1. 3. Att. 13, 1. — 4) уз какав indefinitum преводи се neque двојако: neque quisquam нити ико, и нико Alc. 3, 5. Thras. 2, 6. Timol. 4, 2. Reg 2, 3. Att 11, 5. 13, 4, а кад има још какав subst. personale, онда нити иједан, и нијадан, neque quisquam dux Timoth. 4, 4. neque quisquam iudex Epam. 8, 5; neque quidquam нити ишта, и ништа Dat. 5, 5. Hann. 10, 1; neque ullus нити иједан (икакав), и нијадан (никакав) Dion 4, 4. Timol. 3, 5; neque aliud нити ишта друго, и ништа друго Paus. 1, 4; neque umquam нити икад, и никад Eum. 5, 2. 10, 2. Att. 14, 1. — 5) после какве већ негиране речи нити: cum eam officio, non (а не) timori neque spei tribui viderent Att. 6, 5. nullis casibus agi neque minui Att. 9, 1. — 6) при везивању двеју негативних финалних реченица место neve: ne enuntiaret .. nec se proderet да се не изнапе па да изда њега (Паусанију) Paus. 4. 6. — 7) neque minus гл. minus, neque magis гл. magis, neque eo secius гл. secius.

neque (nec) — neque (nec) нити — нити, ни — ни, на много места, као: Them. 2, 4. Alc. 2, 1. Thras. 4, 3. Att. 2, 4. 5. 6, 3. 11. 5. 15, 1.

Nero гл. Claudius.

nescĭo, īvi и **ii, ītum 4. не знати,** са зав. упитном реч. Dion 8, 1. nescio quo casu не знам каквим случајем, некаквим случајем Milt. 7, 3. nescio quo modo не знам како, некако Alc. 11, 1. Thras. 1, 3. nescio an (не знам да л' не =) може бити, nulli Timol. 1, 1.

neutĕr, tra, trum, gen. neutrīus, dat. neutri (ne и uter) **ни један ни други:** in neutram partem ни на једну ни на другу страну Att. 13, 5. Plur. neutri ни једни ни други Dat. 6, 6.

nēve (или **neu**) coni., **и да не, нити да,** за везивање двеју негативних финалних реченица Thras. 3, 1. 2. Epam. 1, 1.

Nicănor, ŏris, m. (*Νικάνωρ*) **Никанор,** војвода македонског краља Касандра Phoc. 2, 4.

Nīcĭas или **Nīcĭa, ae,** m. (*Νικίας*) **Никија,** славни држав-

ник и војвода атински у време рата пелопонеског Alc. 3, 1.

nĭger, gra, grum црн, Dat. 3, 1.

nĭhil (или **nīl**), indecl., n. **ништа:** Milt. 3, 5. 5, 5. Alc. 1, 1. 8, 1. Thras. 2, 3. Epam. 1, 3. Att. 4, 1; са gen. part.: nihil doli ни мало преваре, никаква превара Them. 4. 5. nihil periculi никаква опасност Dion 8, 5. nihil earum rerum ништа од оних ствари, ништа од оног Alc. 10, 1. nihil humanarum rerum ништа од људских ствари, ништа у људском животу Timol. 4, 4. nihil reliqui facere ништа не пропустити Att. 21, 5. — n i- h i l n i s i н и ш т а о с и м: Praef. 2. nil attigit nisi arma Thras. 2, 6. nihil nisi quae (neutr. plur.) ништа осим оно, што, само оно што Hann. 11, 3. nihil nisi si quid Att. 13, 2. n. p r a e t e r н и ш т а о с и м Epam. 3, 4. — n i h i l a l i u d q u a m н и ш т а д р у г о н е г о Lys. 1, 4. Att. 11, 1; но Ages. 2, 4 nihil aliud (sc. egit) quam bellum comparavit ништа друго није чинио него се спремао за рат (cf. Hann. 10, 1). — n i- h i l n o n с в е, с в е и с в а Alc. 7, 2. Att. 16, 4. 19, 3. — n o n n i h i l или n o n n i h i l н е ш т о, non nihil temporis по нешто од свог времена Hann. 13, 2. — n i h i l u m q u a m н и- к а д н и ш т а Ages. 7, 3. Timol. 4, 2. — Nihil као acc. adverbialis н и ш т а, н и м а л о: n. opus est, n. necesse est Epam. 4, 2. Att. 21, 5.

nihĭlo (abl. mensurae од nihilum), **ништа, ни мало:** nihilo segnius ни мало немарније, исто тако живо Dat. 2, 5. — n i h i l o s e c i u s и п а к, п р и с в е м т о м Con. 2, 4. Dion 8, 5. Hann. 7, 1. Att. 22, 3, но Con. 3, 3 и с т о т а к о д о- б р о; n i h i l o m i n u s п р и с в е м т о м, и п а к Them. 7, 2. Att. 4, 3. — n i h i l o m a g i s и п а к н е Dat. 10, 3.

nil вл. nihil.

Nīlus, i, m. (*Νεῖλος*) **Нил,** река у Египту Eum. 5, 1.

nĭmis, a d v., **одвећ:** remissus Iph. 3, 2. haec Alcibiadi laetitia non nimis fuit diuturna није била одвећ дуготрајна, није трајала врло дуго Alc. 7, 1.

nĭmĭus 3. (nimis) **одвећ велик:** potentia Milt. 8, 1. fiducia Pel. 3, 1. licentia Eum. 8, 2. opinio одвећ високо мишљење Alc. 7, 3.

Nīsaeus, i, m. (*Νισαῖος*) **Нисеј,** син старијег Дионисија Dion 1, 1.

nĭsi (скраћено из nī-sī), c o n i., **ако не, да не, осим;** 1) са конјунктивом, а к о н е: Paus.

3, 4. Cim. 1, 1. Lys. 2, 3. Ham. 1, 5. Hann. 9, 2; да не: Alc. 2, 3. Ages. 6, 1. Hann. 11, 4; quod nisi = quod si non да дакле не Hann. 1, 2. — 2) осим; a) са индикативом после негативних реченица: nisi qui осим онај који Thras. 2, 6. nisi cum Ham. 2, 1. nisi si Att. 13, 2. b) испред какве појединe речи а после негација nemo, nullus, nihil, neque, nusquam etc.: Praef. 7. nil nisi Thras. 2, 6. nisi ... non само Eum. 10, 4. Итд.

nitĭdus 3. (nitēre сјати) **сјајан,** прен., угојен, дебео: iumenta Eum. 5, 6.

nītor, nisus и nixus sum, 3. **одапирати се** на нешто; прен. 1) ослиивати се, aliqua re на нечем: regno Milt. 3, 5. — 2) упети се, прегнути, са inf., Pel. 2, 1. in nitendo у својој тежњи (да испуни обећање) Att. 15, 2; са ut, наваљивати Milt. 4, 5.

no 1. **пливати,** Chabr. 4, 3.

nobĭlis, e (nosco, упр. што се познаје) 1) **познат, одличан, славан:** Milt. 5, 5. 8, 4. Dion 1, 2. Ages. 5, 3. Dat. 3, 4; nobilis ferebatur спомињаше се као одличан, излажаше на глас Att. 1, 3. — 2) о роду и сталежу, племенит, отмен, уважен: vidua Praef. 4. vir Them. 7, 2. genus Dion 1, 1. multa et maxime nobiles многи и то најотменији Eum. 4, 3. Macedones Eum. 7, 1. Subst. nobiles племићи: Paus. 2, 2. Alc. 4, 4; особ. се у Риму зваху тако они, чији су преци отправљали какву вишу службу државну, Cato 2, 3.

nobilĭtas, ātis, f. (nobilis) **слава, прослављање,** Thras. 1, 3.

nobilĭto 1. (nobilis) **прославити,** Pass. nobilitor прославити се, Iph. 1, 1.

nŏcĕo, ui, ĭtum, 2. **шкодити, наудити,** alicui некоме: Alc. 4, 2. Ages. 4, 8. locum nocendi dare Ham. 1, 2.

noctū, adv. (спор. облик уз nocte) **ноћу:** Them. 4, 3. Alc. 10, 4. Thras. 4, 4. Eum. 2, 5 Hann. 5, 2. Att. 10, 4.

nocturnus 3. (nox) **ноћни:** nocturno tempore у ноћно доба, ноћу Milt. 7, 3.

nōlo, nōlui, nolle (non volo) **не хтети:** a) aliquid Thras. 4, 2; b) са inf.: Them. 7, 1. Paus. 3, 3. Alc. 4, 3. 8, 2. Chabr. 4, 3. Att. 3, 1. 6, 4. Особ. императив noli са inf. act. у забрани: nolite mihi dare id немојте ми давати оно Thras. 4, 2. noli adversum eos me velle ducere (или deducere) немој желети да ме водиш, немој ме

водити против оних (Маријеве странке) Att. 4, 2. c) са acc. c. inf.: Phoc. 1, 4. Att. 21, 5.

nōmen, inis, n. 1) **име:** Milt. 8, 4. Paus. 1, 4. Epam. 2, 1. simulatione nominis Alexandri лажним истицањем имена (покојног) Александра, тобоже у име (пок.) Александра Eum. 7, 2. duo eodem nomine (abl. qual.) двојица једног истог имена, два имењака Reg. 1, 5. sine nominibus Cato 3, 4. nomen Romanum име римско, т. ј. све што има име римско = Romani или populus Rom. Hann. 7, 3. — име = титула: carere nomine Milt. 2, 3. nomen regium sumere Eum. 13, 3. — име = реч: crudelissimum nomen tyranni (gen. explic.) тако крвљу попрскано име „тиранин", т. к. попрскану реч „тир." Dion 1, 4. — Abl. **nomine** a) по имену: nomine Elpinice Cim. 1, 2; исто тако Dion 1, 1. Timol. 5, 3. b) по имену (презорно). као супротност према правој истини: reges nomine magis quam imperio Ages. 1, 2. nomine, non potestate rex Reg. 1, 2. c) у име (= по налогу): accusare alqm suo nomine Att. 6, 3. d) под именом: nomine otii (gen. expl.) Epam. 5, 3.

Nomentānus 3. **номентски,** код Номента (Nomentum, град у Сабинској): praedium Att. 14, 3.

nominātim, adv. (nomino) **поименце** т. ј. **додавши име, изреком,** praecipere (о Питији. која иначе неодређене одговоре даваше) Milt. 1, 3.

nomĭno 1. (nomen) **именовати:** duces non nominat војводе не казује по имену, имена војвода̂ не казује Cato 3, 4; Pass. звати се Milt. 2, 5. Pel. 1, 2.

nōn, adv., **не,** на много места; et non „а не" Thras. 4, 1; уза Superl. не баш, regio non apertissima земљиште не баш врло отворено, не сасвим отв., т. ј. доста незгодно Milt. 5, 3 (где је abl. места без in као код locus). homines non beatissimi Ages. 8, 2. Non чини често са идућом речи један појам: non perdere спасти Eum. 10, 2. non parere бити непослушан Alc. 4, 3. non amicus = inimicus непријатељ, с тога после одмах et fautor Alc. 5, 3. non incommodus = commodus Reg. 3, 5. non indiligens = diligens Att. 4, 3. non necessarius непотребан Att. 11, 3. non intemperanter умерено Att. 13, 4. Особ. уз nemo, nihil, nullus, numquam etc. гл. ове речи.

nonaginta, num., **деведесет** Att. 17, 1.

nondum, adv. **још не,** Dat. 5, 1. Eum. 11, 1.

nonnullus 3. **неки, некакав:** nonnulla deformitas Ages. 8, 1; понајвише Plur. **неки, неколико:** Paus. 2, 2. Cim. 2, 4. Att. 9, 7. у асиндетичној супротности према plerique: nonnullas (insulas) vi expugnare, а нека острва Milt. 7, 1. Subst. nonnulli неки, њих неколико, неколицина: Con. 5, 4. Dion 10, 1 (nonnulli pro noxiis неки невини место криваца). Eum. 10, 2. Timol. 1, 5. Ham. 3, 2. Att. 3, 1; неутрум nonnulla нешто, један део заслуге Thras. 1, 4. nonnulla (acc. adv.) invehi Timol. 5, 3.

nonnumquam гл. numquam.

nōnus 3. num., **девети:** annus Ham. 4, 2.

Nōra, ae, f. (*Νῶρα, τά*) **Нора,** тврђава у Кападокији, по Непоту Фригији Eum. 5, 3.

nosco, nōvi, nōtum 3. **познавати;** perf. **novi** (познао сам =) **знам, познајем,** inf. nosse = novisse: Con. 4, 1. Ages. 8, 1.

nosse гл. nosco.

noster, tra, trum, pron. poss. **наш:** Praef. 4, 6. Epam. 1, 2. 5, 6. Ages. 4, 2. Eum. 8, 2. ad nostram memoriam до нашег времена, до данас Them. 10, 3.

notĭtĭa, ae, f. (notus) 1) **познање** нечег: cupiditas notitiae clarorum virorum Att. 18, 4. — 2) пасивно, познанство: propter notitiam због свог познанства, т. ј. за то што беху познати у кући Дионовој, као познаници Дионови Dion 9, 3.

nŏto 1. (nota знак) **назначити, забележити:** loca Dat. 11, 2. res Cato 3, 4. Att. 18, 2. notans назначујући, напомињући, са зав. упит. реч. Att. 18, 3.

nōtus 3. (nosco) **познат:** Pel. 1, 1. Phoc. 1, 1. — огледан, засведочен: virtus Cim. 3, 2.

nŏvem, num., **девет:** Hann. 2, 3. novem partes девет десетина Timoth. 4, 1.

novi гл. nosco.

novĭtas, ātis, f. (nŏvus) **новина:** novitas ornatūs новина одела, необично одело Dat. 3, 3.

nŏvus 3. 1) **нов** (чега пре још није било): novi cives (oppos. veteres) Timol. 3, 2. novi dilectus Hann. 6, 4. nova vectigalia Hann. 7, 5. novae res нови прописи, нове наредбе Cato 2, 3; с тога subst. novum новйна: id novum та нова, неочекивана појава Chabr. 1, 2. multa nova много штошта ново, многе новйне Iph. 1, 2. — 2) необичан, неочекиван:

nova res необична појава Dat. 6, 6. Hann. 11, 6. novum consilium необичан план Eum. 8, 4. — 3) Superl. novissimus најновији, последњи: novissimo tempore Eum. 1, 6.

nox, noctis, f. (νύξ) **ноћ:** prima nocte у почетку ноћи (т. j. између 6 и 9 ч. увече) Eum. 9, 3. una nocte за једну ноћ Alc. 3, 2. posterā n. Eum. 9, 4. biduo et duabus noctibus Hann. 6, 3. diem noctemque Them. 8, 7. dies noctesque дан и ноћ Dat. 4, 4. nocte obducta Hann. 5, 2. nox procedit Pel. 3, 3.

noxius 3. (noceo) **крив:** pro noxiis concidi место криваца Dion 10, 1.

nubīlis, e (nubo) **на удају,** Epam. 3, 5.

nūbo, nupsi, nuptum 3. **удати се,** alicui за некога: Calliae Cim. 1, 4. Servio Att. 2, 1. — filiam nuptum (sup.) dare alicui удати кћер за некога Paus. 2, 3. Dion 1, 1. 4, 2. — nupta sum alicui удата сам за некога Att. 5, 3. cui soror ex eisdem parentibus nata nupta erat за кога њихова рођена сестра беше удата Timol. 1, 4.

nūdo 1. (nudus) **лишити;** прен., telum vaginā nudare извући мач из корица Dat. 11, 4.

nullus 3. (ne-ullus) gen. nullius, dat. nulli, **нијядан, никакав;** понајвише нијядан: Praef. 4. Milt. 5, 1. Them. 1, 3 etc.; никакав: nulla spes Milt. 3, 2. nullam invidiam habere никакве зависти не побуђивати Thras. 4, 1. nullam adhibere memoriam contumeliae (никаква спомињања срамоте не употребити =) ниједном речи не спомињати (поднету) срамоту, заборавити на (подн.) ср. сасвим Epam. 7, 2. nullum detrimentum Cato 2, 4. — Као предикатов номен никакав, сасвим незнатан, једнак нули: pars mea nulla est in aliqua re Alc. 8, 4. huius memoria est nulla Phoc. 1, 1. — nullius, gen. од nemo, ничији Epam. 5, 5. Timol. 3, 6. Reg. 2, 2. nulli, dat. од nemo, никоме Cim. 4, 3. nullo abl. од nemo, ab nullo ни од кога Eum. 10, 3. nullo recusante (abl. abs.) пошто се нико не противљаше, без ичијег противљења Timol. 3, 4. Plur. nullis defendentibus (abl. abs.) пошто га нико не брањаше Them. 4, 1. — nullus nisi или praeter нијядан осим Milt. 5, 1. Dion 5, 3. — nullus non сваки Att. 12, 1. — nullus umquam никад нијядан (никакав) Milt. 5, 5. Iph. 2,

1. Att. 17, 2. nullius umquam никад ничији Timol. 3, 6. Негација после nullus наставља се са neque: nulla lex neque pax neque bellum Att. 18, 2. Зависним падежима од nulla res замењује се Gen., Dat. и Abl. од nihil: nullius rei repulsam ferre ни у чем не бити одбијен Paus. 2, 5. in nulla re ни у чем Chabr. 2, 3. nullius rei ничег Reg. 2, 2. Att. 6, 3.

nŭm, упит. партикула, у зав. питању **да ли,** Hann. 12, 4.

nūmen, ĭnis, n. (nuĕre климати главом) **миг, воља:** sine numine deorum Timol. 4, 4. numen deum (deorum) facit cum aliquo божја је рука уз некога, помаже неком Ages. 2, 5.

numĕro 1. (numerus) **бројити:** alicui pecuniam избројити, исплатити некоме новац Epam. 3, 6. pecunia numerata готов новац Timoth. 1, 3.

numĕrus, i, m. **број:** Milt. 1, 2. 5, 4. 5. Them. 5, 3. Lys. 1, 5. Dion 9, 3. Dat. 8, 2. Ages. 6, 3. numerus est XII milium (gen. qual.) број је од (износи) 12,000 Iph. 2, 4. Ham. 2, 2; списак: in numerum proscriptorum ferre Att. 12, 4. de numero proscriptorum eximere Att. 10, 4. Често се употребљава numerus ради описивања, in hoc numero = in his међу њима Milt. 3, 2. in decem praetorum numero = in d. praetoribus Milt. 6, 3; in militum numero esse eorum спадати у оне војнике Dat. 1, 1. esse in numero amicorum спадати, бројити се у пријатеље Dat. 9, 2. quo in numero међу којима Att. 1, 4; особ. in numero habere рачунати међу, бројити у Thras. 4, 2; исто тако numero са gen. = као, numero militis као прост војник Epam. 7, 1; sacrilegorum numero haberi бити сматран за једнака са светотацима Ages. 4, 8.

Numĭda, ae, m. **Нумиђанин,** становник области Нумидије у северној Африци Hann. 6, 4.

nummus, i, m. **новац:** cum nummis са новцима, са новцем Cim. 4, 2.

numquam (nunquam), adv., **никад:** Them. 7, 6. Cim. 4, 1. Alc. 6, 3. Eum. 11, 5. Hann. 1, 3. 2, 4. 4, 3 etc. numquam nisi никад осим Dat. 8, 4. non numquam каткад, по неки пут Timol. 1, 6.

nunc, adv. (νῦν) **сад, сада,** о времену, у коме неко говори или пише: Milt. 6, 2. Them. 9, 4. Eum. 8, 2. Att. 19, 1. Каткад место tunc или tum: nunc demum сад (онда) истом Timol. 5, 3. etiam nunc и сад још Hann. 7, 3.

nuntĭo 1. (nuntius) **јавити:** Milt. 4, 3. Them. 4, 3. Con. 4, 2. Dat. 3, 3. 9, 2. Hann. 12, 4; уз nuntior nom. c. inf.: quorum ductu res male gestae (esse) nuntientur за које се јави, да је под њиховим предвођењем несрећно војевано Dat. 5, 4.

nuntĭus, i, m. 1) **гласник, гласоноша:** nuntius affert Milt. 3, 3. venit Ages. 4, 1. litteras et nuntios mittere Eum. 6, 1. — 2) глас: Them. 9, 3. Dat. 7, 1. Att. 12, 3; такођер заповест, налог, позив: Paus. 3, 5. mittere Alc. 4, 3. Con. 5, 3. Timoth. 3, 4. Dat. 5, 1. hoc nuntio услед овог позива, на овај позив Chabr. 3, 1.

nuptiae, arum, f. (nubo) **удаја,** Att. 5, 3; **женидба,** alicuius неком: generosarum (filiarum) Att. 12, 1.

nusquam, adv. **нигде:** Iph. 1, 2. nusquam nisi нигде осим Milt. 4, 3. aliquem nusquam a se dimittere некога никуда од себе не пуштати Att. 4, 2.

nūtus, ūs, m. (nuo) **миг:** ipsius nutu по његовој вољи Lys. 2, 1.

O.

ŏ, interi., **ах!** узвик туге или бола, Phoc. 4, 3.

ŏb, praep. са acc., **због,** показује узрок: ob eundem timorem због оне исте бојазни Them. 8, 1; иначе свагда у формулама ob eam rem због тога Timoth. 3, 5. Dat. 3, 3. Epam. 7, 3. Reg. 2, 2. ob quam rem због чега Cato 3, 3. ob eam causam због тога, с тога Cim. 1, 1, или (релат. надовез.) quam ob causam Paus. 2, 6. Dion 5, 2. Dat. 2, 3. 8, 3. quas ab causas с тога Con. 1, 1.

ob-dūco, duxi, ductum 3. **навући:** nocte obductā (sc. caelo) кад се ноћ навуче на небо, т. ј. у ноћној тами Hann. 5, 2.

ŏb-ĕo, ii, ĭtum, īre приступити нечем, aliquid латити се нечег, преузети нешто: legationes Dion 1, 4; особ. често diem supremum obire (навршити последњи дан живота =) умрети, извековати: Milt. 7, 6. Alc. 10, 6. Dion 2, 5. Timol. 5, 4. Reg. 1, 2. само diem Dion 10, 3.

obĭcĭo, iēci, iectum 3. (ob-iacio) **бацити на супрот;** se hosti obicere непријатељу стати на супрот Hann. 5, 1. Pass. obici бити стављен на супрот, указати се, repentinus visus obicitur Hann. 5, 2. — Прен.: alicui aliquid obicere некоме нешто замерати

Epam. 5, 5, где долази реченица са quod.

obiectus, ūs, m. (obicio) **појава,** у неким издањима Hann. 5, 2 м. obiecto visu.

obiĭcĭo гл. obicio.

obĭtus, ūs, m. (obeo умрети) **смрт:** Timoth. 4, 4. Reg. 3. 1. Hann. 3, 1.

oblīvĭo, ōnis, f. (obliviscor) **заборављање,** особ. у политичном погледу. праштање и заборављање свију преступа против државе учињених, амнестија, lex oblivionis, Thras. 3, 2.

obliviscor, oblītus sum 3. **заборавити,** са gen. ствари, omnium iniuriarum Eum. 6, 2; са acc., iniuriam Att. 11, 5. quiddam Dat. 11, 3.

ob-nītor, nixus (nīsus) sum, 3. **одупрети се:** obnixo genu (abl. abs.) scuto (dat.) одупревши се коленом о штит Chabr. 1, 2.

oboedĭo или **obedĭo** 4. (ob-audio) **слушати,** alicui некога, Dat 5, 4; прен., покоравати се, legibus Epam. 8, 1.

ob-ŏrĭor, ortus sum 4. **постати, настати:** obortis tenebris (abl. abs.) кад је настала тама Eum. 9, 5.

obp. гл. opp.

ob-rŭo, rŭi, rŭtum 3. 1) **затрпати:** gladios (sc. terrā у земљу), закопати Dat. 11, 2. — 2) прен.: vino epulisque obrui претоваривати се вином и јелима Dion 4, 4. vitiis obrui пороцима бити засут, помрачен Paus. 1, 1.

obscūrus 3. **таман, мрачан,** прен. obscurior доста непознат Timoth. 4, 6.

obsĕcro 1. (ob-sacro) **преклињати,** са ut, Dion 3, 1. Att. 22, 2.

obsĕquĭum, i, n. (obsequor) **попуштање** (oppos. acerbitas безобзирно поступање) Dion 6, 5.

ob-sĕquor, secūtus sum, 3. **попуштати, угађати;** са dat., studiis suis одати се својим наукама Att. 2, 2.

obsĕro 1. (ob и sera мандал, кључаница) **замандалити, закључати:** fores Dion 9, 4.

observantia, ae, f. (observo) **пажња** Att. 6, 5.

obses, obsĭdis, m. (ob и sedeo) **талац, јемац:** Them. 7, 2. Hann. 7, 2; obses sum alicuius rei стојим добар за нешто Phoc. 2, 4.

obsĭdĕo, sēdi, sessum 2. (ob-sedeo) 1) **опсадити, опколити:** patriam (место рођења) Con. 2, 1. alqm Epam. 7, 1. 12, 4. — 2) прен. „седети некоме на грбини“ о ономе, који је с тврђаве господар од

града: urbem држати у шкрипу Timol. 3, 3. alqm држати у опсадном стању Pel. 1, 3.

obsĭdĭo, ōnis, f. (obsideo) **опсада:** obsidione liberare urbem Timoth. 1, 3. exercitum Epam. 7, 1. in obsidione tenere држати у опсадном стању Alc. 4, 7. in obsidione esse бити опкољен Eum. 5, 6. urbem obsidione claudere затворити град правом опсадом, метнути га у опсадно стање Epam. 8, 5.

ob-sisto, stĭti, stĭtum 3. **стати на супрот, дати отпор,** alicui Ages. 4, 5. consiliis alicuius планове нечије покварити, осујетити Con. 2, 3. Dion. 9, 2; obsistere ne не дати, да Milt. 3, 5.

obsolētus 3. (obsolesco) 1) **изнесен, похабан:** vestitus Ages. 8, 2. — 2) прен. свакидашњи, готово презрен (oppos. gloriosi): honores Milt. 6, 2.

obsōnium или **opsonium, i,** n. (*ὀψώνιον*) **смок,** особ. рибе: Them. 10, 3. Ages. 8, 4.

obstinātio, ōnis, f. **непоколебљивост,** Att. 22, 2.

ob-strŭo, struxi, structum 3. **зазидати,** valvas aedis Paus. 5, 2.

ob-sum, obfŭi, obesse сметати, шкодити, Alc. 3, 5. Dat. 7, 3.

ob-tĕro, trīvi, trītum 3. **растрти;** прен., умањивати: laudem virtutis invidiā (abl. causae) Timol. 1, 5.

obtestātĭo, onis, f. (obtestor) **преклињање,** Ham. 4, 3.

obtĭnĕo, tĭnui, tentum 2. (ob и teneo) **држати** (у својим рукама, у својој власти), **бити господар** од нечег: Dion 5, 6. Eum. 7, 1. Timol. 2, 4; о службама и високим положајима, имати, заузимати, отправљати: maximum magistratum Pel. 3, 2. locum apud aliquem Eum. 13, 1. Att. 6, 4. imperium Milt. 2, 3. principatum in civitate заузимати прво место у држави, бити први (човек) у држави Cato 2, 2. regnum obtinere имати краљевско достојанство, краљевати Timol. 3, 4. provinciam obtinere Sardiniam добити провинцију Сардинију (као намесник), добити управу Сардиније Cato 1, 4; задржати: perpetuam dominationem Milt. 8, 3. dignitatem equestrem a maioribus acceptam Att. 1, 1.

obtingo, tĭgi, 3. (ob-tango) **допасти:** quaestor obtigit P. Africano consuli као квестор допадне коцком бившем консулу П. Сципиону Африканском Cato 1, 3.

obtrectātĭo, ōnis, f. (obtrecto) **сметање, умањивање: non-**

nullorum (gen. subi.) obtrectatio virtutis (gen. obi.) умањивање заслуге његове од стране неких Eum. 10, 2. multorum obtrectatio сметање многих Hann. 1, 2; суревњивост, завист: obtrectatio intercedit Att. 5, 4. 20, 5.

obtrectātor, ōris, m. (obtrecto) **супарник,** Epam. 5, 2.

obtrecto 1. (ob и tracto) **радити против** неког: inter se obtrectabant рађаху један против другог, гложаху се међу собом Arist. 1, 1.

obvĭam, adv., (ob и via) **на сусрет,** 1) у опште, alicui obviam descendere in Piraeum сићи пред некога у Пиреј Alc. 6, 1. — 2) непријатељски, alicui obviam ire ићи некоме на сусрет Milt. 4, 4. alicui obv. venire изићи некоме на сусрет, пресрести некога Hann. 4, 4.

obvĭus 3. (ob и via) **који сусрета;** obvius sum alicui сусретам некога Phoc. 4, 3. mons obvius est itineri alicuius брег је на путу нечијем Eum. 9, 3.

occāsĭo, ōnis, f. (occĭdo) **прилика:** occasione datā (abl. abs.) кад се дала прилика, даном приликом Ham. 1, 2; са gen. gerund.: liberandae Graeciae за ослобођење Грчке Milt. 3, 3. vestri opprimendi exercitus за уништење ваше војске Alc. 8, 5. sui opprimendi за своју погибију Dion 4, 1.

occāsus, ūs, m. (occĭdo) **погибија, смрт,** Eum. 13, 3.

occīdo, cīdi, cīsum 3. (ob-caedo) **убити:** Lys. 3, 4. Reg. 2, 1. Hann. 4, 3. 4. occiso Caesare пошто је Ц. убијен, после убиства Цезарева Att. 8, 1; побити, поубијати: Dion 10, 1. Pel. 3, 3. Особ. pass. погинути: Epam. 9, 1. Reg. 3, 2. Ham. 4, 2. occiso Hamilcare пошто је погинуо Х., после смрти Хамилкарове Ham. 3, 3.

occŭlo, cŭlui, cultum 3. **сакрити, тајити:** ibi facillime suam fortunam occuli posse да се његов положај може сакрити Alc. 9, 1.

occulto 1. (intens. од occulo) **брижљиво тајити:** voluntatem Lys. 2, 3.

occupātio, ōnis, f. (occupo) **занимање, посао,** Att. 20, 2.

occŭpo 1. (ob и capio) 1) **заузети:** Them. 3, 1. Dat. 5, 6. Epam. 10, 3. Pel. 1, 2. 3, 3. Ages. 3, 4. 6, 2. Hann. 4, 3. 12, 5; докопати се: eas res (sc. Macedonicas) ондашњих ствари, власти онде Eum. 6, 1. tyrannidem Timol. 1, 3. — 2) забављати, особ. Part. Perf.. Pass., occupatus забављен, in aliqua re нечим: in apparando оружањем за рат

Hann. 7, 1. in eo occupatus erat, ut беше тиме забављен, то гледаше, да Alc. 8, 1.

oc-curro, curri, cursum 3. (ob-curro) **трчати на сусрет, сусрести**; прен.: utrique rei једној и другој невољи доскочити Pel. 1, 1.

octo, num. (ὀκτώ) **осам,** Dat. 8, 2.

octogēsĭmus 3. num. (octoginta) **осамдесети,** Phoc. 2, 1.

octoginta num., **осамдесет,** Ages. 8, 2. Cato 2, 4.

ocŭlus, i, m. **око:** morbus oculorum окобоља Hann. 4, 3. lumina oculorum очни вид Timol. 4, 1. fructum oculis capere Eum. 11, 2. oculos ad se convertere Alc. 3, 5. oculis cernere Timol. 2, 2. ante oculos alicuius esse Chabr. 3, 2.

ōdi, odisse, v. defect., **мрзити,** aliquem, Att. 9, 7.

odiōsus 3. (odium) **мрзак,** Alc. 2, 3.

ŏdĭum, i, n. (odi) **мржња:** perpetuum Ham. 4, 3. implacabile Dat. 9, 1. commune Dat. 10, 3. paternum Hann. 1, 3. propter odium Eum. 11, 2; са gen subi.: militum Dion 8, 2. Graeciae Lys. 1, 3. civium Phoc, 2, 1. multitudinis Phoc. 4, 4; са gen. obi.: hominis на човека, на његову личност Dion 4, 2. tyranni Dion 5, 3. ingratae civitatis Timoth. 3, 5. tyrannidis Timol. 2, 3; са препоз.: erga aliquem на некога Ham. 4, 3, Hann. 1, 3. in aliquem на некога Dat. 9, 1. Hann. 2, 3. Att. 10, 4. — odio misericordia succedit Dion 10, 1. odium suscipere Dat. 9, 1. in odium alicuius pervenire некоме омрзнути Lys. 1, 3. Phoc. 2, 1. odio ferri in aliquem Att. 10, 4.

Oedĭpus, i и **ŏdis,** m. (*Οἰδίπους*) **Едип,** краљ тивски, син Лаја и Јокасте, који је у незнању свог оца убио па се рођеном матером својом оженио Epam. 6, 2.

offendo, di, sum 3. (ob-fendo) **ударити** (на кога); 1) trans., наићи на некога, затећи некога: alqm imparatum Ages. 2, 2; прен. увредити: alterutram partem Att. 2, 2. ipsum Pompeium Att. 7, 1. Part. Perf. Pass. offensus увређен: offensā in eum militum voluntate (abl. abs.) кад год расположење војника према њему беше непријатељско, кад год би војници против њега ускипели Dion 7, 3. Такођер = invisus: fortunae offensus (мрзак срећи =) кога је несрећа снашла Cim. 4, 2 [у неким издањима offensus fortunā на кога се случајно намерио]. — 2) intrans., погрешити, in aliqua re у не-

чем: in eo, quod погрешити у томе, што; стећи себи непријатеља за то, што Phoc. 2, 2.

offensio, ōnis, f. (offendo) 1) **незадовољство:** magna cum offensione на (уз) велико незадовољство Milt. 7, 4. Att. 7, 2. offensio populi Dion 8, 2. — 2) незгода: sine offensione без икакве незгоде, немавши н. н. Att. 5, 1.

of-fĕro, obtŭli, oblātum, offerre (ob-fero) **пружити, дати:** locum Pel. 2. 1; se offerre изложити се, са dat., periculo Pel. 2, 3.

officīna, ae, f. (упр. opificina од opifex) **радионица:** armorum оружница, арсенал Ages. 3, 2.

offĭcĭum, i, n. **служба, дужност, услуга;** 1) служба, звање: ad officium admittere Eum. 1, 5. — 2) дужност, особ. према владаоцу покорност: ad officium redire Milt. 7, 1. Cim. 2, 4. Ages. 5, 3. ad officium reducere Dat. 2, 3. in officio manere остати покоран, веран Con. 3, 1. Eum. 6, 4; пријатељска дужност Att. 8, 4; осећање дужности, верност Att. 4, 2. — 3) услужност, услуга: Milt. 2, 3. Att. 2, 6. 6, 5. 9, 4. amicis officia urbana praestare чинити пријатељима услуге у граду, у самом Риму Att. 4, 3.

oleagĭnus 3. (olea маслина) **маслинов:** ol. virgula Thras. 4, 1.

ōlim, adv. **некад,** Milt. 6, 2. Epam. 2, 3.

Olympia, ae, f. (Ὀλυμπία) **Олимпија,** место у области Елиди у Пелопонезу, где су се сваке пете године славиле олимпијске игре: victor Olympiae победитељ у Олимпији, поб. у олимпијским играма (Ὀλυμπιονίκης) Praef. 5. Alc. 6, 3.

Olympias, ădis, f. **Олимпијада,** мати Александра Великог Eum. 6, 1. 3.

Olympiodōrus, i, m. (Ὀλυμπιόδωρος) **Олимпиодор,** учитељ Епаминондин, Epam. 2, 1.

Olynthius, i, m. (Ὀλύνθιος) **Олинћанин,** становник града Олинта Timoth. 1, 2.

Olynthus, i, f. (Ὄλυνθος) **Олинт,** град на полуострву Халкидици Pel. 1, 2.

omitto, mīsi, missum 3. (ob-mitto) **изоставити, прећутати** неког (у причању): Philippum omittere не спомињати Филипа Hann. 2, 1.

omnīno, adv., **у опште:** Phoc. 2, 5; уз бројеве, **свега,** Pel. 2, 3.

omnis, e свакн, сав, Plur. **сви,** 1) сваки: Dion 5. 2 и т. ч.

— 2) **сав**: Milt. 7, 2. Them. 10, 1. Arist. 8, 1. Alc. 3, 2. 9, 4. Dat. 8, 3. Ages. 5, 1. Hann. 3. 1. 9, 3. Att. 3, 2. 14, 3. Plur. subst. omnes **сви**, Milt. 3, 6. Alc. 1, 1. Ages. 3, 6. Eum. 12, 1 итд.; omnia све Them. 2, 8. Alc. 7, 2. Att. 11, 2. illa omnia сва така дела ратна, сви таки успеси ратни Thras. 1, 4; плур. omnes кашто **сви могућни**, omnes honores Alc. 7, 1. Ген. плур. omnium уз какав subst. често = **општи**: omnium exspectatio Alc. 6, 1. risus Epam. 8, 5; уз какав Superl. (као gen. part.): omnium maxime највећма између свију Milt. 1, 1. omnium formosissimus Alc. 1, 2. omnium ditissimus Alc. 2, 1.

onerārius 3. (onus) **теретни**: naves onerariae Them. 2, 5. Dion 5, 3.

Onomarchus, i, m. (Ὀνόμαρχος) **Ономарх,** главни надзорник над заробљеницима код Антигона, Eum. 11, 3.

onustus 3. (onus) **оптерећен**: praedā Alc. 5, 7.

opĕra, ae, f. **рад, труд**: opera imperatoris као војводе Epam. 5, 3. **суделовање**: opera alcs magni est суделовање је нечије знатно Con. 1, 1. Dat. 1, 2. op. alcs magni existimatur Cato 1, 2. sine ducis opera Iph. 2, 2; **помоћ, услуга, потпора**: Cim. 4, 3. opera forensis Alc. 3, 4. operam dare ut (дати себи труда, да =) трудити се, настајати да Them. 7, 1. Con. 5, 2. Ages. 2, 3. Timol. 3, 3. Hann. 2, 2. operam dare ne Dat. 3, 1; operam dare alicui rei трудити се око нечег, занимати се нечим: palaestrae ићи марљиво у школу рвања Epam. 2, 4. honoribus тражити звање Cato 1, 1. rei familiari трудити се око управе имањем Att. 4, 3. — Абл. **operā** alicuius радом, суделовањем нечијим, помоћу нечијом Alc. 4, 7. 6, 2. Con. 3, 1. Dat. 2, 1. подстицањем нечијим Alc. 6, 4. Epam. 8, 1. Hann. 7, 3. кривицом Lys. 1, 3.

opĕrĭo, rui, rtum 4. **покрити**: alqd aliqua re, Hann. 9, 3.

ŏpes гл. ops.

opīnĭo, ōnis, f. (opīnor) **мишљење**: omnium opinione по општем мишљењу Ages. 3, 6. praeter opinionem против мишљења, очекивања Milt. 2, 5. pro opinione alcs према очекивању Thras. 2, 4. opinio aliquem fallit Ages. 3, 5. opinio manet са acc. c. inf. Paus. 3, 5. in opinionem adduci бити доведен на мисао Dat. 6, 6. mihi venit in opinionem пада ми на ум, долазим на мисао,

помишљам, са acc. c. inf., Milt. 7, 3. Att. 9, 6. Нарочито лепо мишљење, које неко има о некоме или о нечему: nimia opinio ingenii atque virtutis (gen. obi.) одвећ високо мишљење о његовом духу и врлини Alc. 7, 3. in quo quanta omnium fuerit opinio eorum како је о њему (Еумену) било лепо мишљење свих свију Eum. 13, 2.

opīnor 1. **мислити:** ut opinor Att. 4, 5.

oportēt, uit 2. **треба,** са acc. c. inf., Them. 6, 2. Paus. 3, 7. 5, 5. Thras. 2, 3.

oppĕrĭor, oppertus sum, 4. **чекати,** classem Dion 5, 4; апсол., diem unum зауставити се један дан, преданити Eum. 9, 6.

oppidānus 3. (oppidum) **градски, варошки;** subst. oppidani варошани Milt. 7, 3.

oppĭdum, i, n. **град, варош,** у Непота само о грчким градовима, као: о Атини Milt. 4, 2. Them. 2, 8. 10, 3. Alc. 2, 2. о Тиви Pel. 1, 2. о Сиракузи Dion 5, 5. 9, 1. о Спарти Ages. 6, 1. о Магнесији Them. 10, 3. Као апозиција уз nom. propr., Argi oppidum Reg. 2, 2; но испред апозиције, oppidum Amphipolim Cim. 2, 2. in oppido Citio Cim. 3, 4.

op-plĕo, plēvi, plētum 2. (ob-pleo), **напунити,** aliqua re нечим или нечег: naves serpentibus Hann. 11, 6.

op-pōno, pŏsui, posĭtum 3. **ставити на супрот:** Timoth. 3, 1. Eum. 3, 2. urbem ut propugnaculum oppositum esse barbaris Them. 7, 5.

opportūnus 3. **згодан:** locus opportunissimus hostibus Them. 4, 5.

op-prĭmo, pressi, pressum 3 (ob-premo) **притиснути,** прен., угушити: invidiam acerbitate незадовољство сузбити безобзирним поступком Dion 6, 5; libertatem Alc. 3, 3; о државама и народима покорити: ad Graeciam opprimendam societatem facere Them. 8, 2; cf. Thras. 1, 2. Timol. 1, 1. Athenas servitute oppressas tenere држати Атину ропством притиснуту, у ропском јарму Thras. 1, 5; надвладати, победити: Them. 4, 4. 5, 1. Eum. 3, 1. Ages. 5, 4. Hann. 6, 4. 10, 2. se oppresso (abl. abs. = si oppressus esset) Milt. 3, 2; opprimere bello Them. 10, 2. Dat. 9, 1; о каквом тиранину или његовом љубимцу, оборити, срушити: Dion 4, 1. Dat. 5, 2; — напасти на некога: Alc. 8, 5. Dat. 4, 3. Pel. 2, 2. Eum. 8, 6.

opprobrium, i, n. прекор, Plur. duo, Epam. 6, 3; срамота: patriae opprobrio est отаџбини је на срамоту Con. 3, 4.

oppugnātor, ōris, m. (oppugno) **опсадник,** Milt. 7, 3.

op-pugno 1. (ob-pugno) 1) **напасти,** особ. на градове и земље: imperium quinquaginta annorum Dion 5, 3, Spartam Epam. 8, 4. Pel. 4, 3. Aegyptum Eum. 3, 2. Carthaginem Ham. 2 2; јуришати: Munychiam Thras. 2, 5. Argos oppidum Reg. 2, 2. — 2) опсадити: Parum Milt. 7, 5. Chium Chabr. 4, 1. Samum Timoth. 1, 2. Corinthum Ages. 5, 3. Spartam Ages. 6, 1.

ops, ŏpis, f. (синг. само у gen., acc. и abl.: opis, opem, ope) **помоћ:** opis indigere Cim. 4, 2. sine ope deorum Lys. 3, 1. opem ferre Eum. 6, 3. Att. 10, 2. opem petere ab aliquo Epam. 7, 2. Timol. 2, 1. Plur. **opes,** gen. **opum,** a) благо, богатство: Milt. 7, 2. Alc. 7, 3. 5. Att. 2, 2. 4. b) ратна сила, р. снага: Milt. 5, 5. Thras. 2, 4. Con. 4, 3. Iph. 3, 2. Ages. 5, 2. tyrannis magnarum opum putabatur (sc. esse) мишљаше се, да тиранство има велику ратну силу Dion 5, 2. c) средства, помоћ: Timol. 2, 2. Reg. 3, 4. Hann. 1, 3; d) моћ, утицај државе или појединца: Alc. 5, 3. 10, 3. Con. 5, 2. Epam. 6, 4. Pel. 2, 3. Eum. 10, 3. tantis opibus esse бити толике моћи, бити тако моћан Timol. 3, 4. domesticis opibus robustus Hann. 10, 2.

opsonium гл. obsonium.

optimātes, ium и **um,** m., отмени и имућни грађани у држави, **великаши, аристократе,** у полит. смислу конзервативци (а и optimae partes Att. 6, 1): Alc. 5, 3. Dion 6, 3. Phoc. 3, 1. Att. 9, 7.

optimē гл. bene.

optimus гл. bonus.

opulens, ntis и спор. облик **opulentus** 3. (ops) **имућан, богат:** opulentissimum regnum Ages. 4, 3. Subst., opulentes, ium, m. богаташи (oppos. pauperes) Chabr. 3, 3.

opulentia, ae, f. (opulentus) **богатство:** Cim. 2, 5. Chabr. 3, 3. Timoth. 3, 5.

ŏpus, ĕris, n. **рад, дело, посао:** opus facere радити посао, вршити грађење Them. 6, 5. 7, 2. tanto opere (а и tantopere) с толиким радом, толико, тако Att. 7, 3. Plur. opera опсадне градбе (као што су опкони и шанчеви) Milt. 7, 2. 4.

ŏpus n. indecl. **потребно,** у изразу **opus est потребно је,**

треба; лице коме нешто треба, стоји у дативу, а ствар а) у abl.: celeri consilio opus est потребна је брза помоћ Milt. 4, 3. nihil opus est pecunia ништа није потребан новац Epam. 4, 2; b) у nom.: quae opus erant Them. 1, 3. Att. 7, 1. Eum. 9, 1 quid opus sit facto „шта треба чинити" стоји part. perf. pass. место inf. facere.

ōra, ae, f. (os) **обала,** Alc. 5, 6.

oracŭlum, i, n. (oro) **пророчиште:** oraculum consulere Milt. 1, 2. oraculi responsum Milt. 1, 4; пророчанство, пророштво: ad oracula referre Lys. 3, 1.

orātĭo, ōnis f. (oro) **беседа, говор:** Lys. 3, 5. perpetua Epam. 5, 1. 6, 1. 4. oratione преговором, речима (oppos. сила) Milt. 7, 2. oratione habita пошто је ове речи изговорио Att. 22, 1; говор = начин говора Alc. 1, 2.

orātor, ōris, m. **беседник, говорник,** Cato 3, 1.

orbis, is, m. **круг:** orbis terrarum свет, цео свет Epam. 4, 2. Att. 3, 3. 20, 5.

Orchomenius, i, m. (*Ὀρχομένιος*) **Орхоменац,** становник града Орхомена у Беотији, Lys. 3, 4.

ordĭno 1. (ordo) **уредити:** copias постројити војску Iph. 2, 2; magistratus навести редом велике државне службенике Att. 18, 1.

ordĭor, orsus sum, 4. **започети:** ab initio est ordiendum треба почети од почетка Them. 1, 1. reliquos ordiamur sc. describere Alc. 11, 6.

ordo, ĭnis m. **ред, сталеж;** 1) ред, место: ordine deceptus Dat. 9, 4. ordinem suum retinere одржавати свој ред (у наследству) Ages. 1, 3. ordine редом, по реду Att. 18, 3; — 2) ред или ранг у грађанском животу, сталеж: homines omnium ordinum Att. 13, 6. ordo equester Att. 19, 2.

Orestes, is, m. (*Ὀρέστης*) **Орест,** син Агамемнона и Клитемнестре, убио је матер своју за то, што она беше убила мужа свога а његовог оца, Epam. 6, 2.

orīgo, ĭnis, f. **порекло:** familiarum Att. 18, 2; и са иначе врло ретким значењем породица: ab ultima origine stirpis Romanae generatus Att. 1, 1. Plur. Origines, um, f., Праисторија, натпис једног дела Катона Цепсорија, Cato 3, 3.

ŏrĭor, ortus sum 4. (Coni. Impf. orĕrer Timoth. 3, 3. Eum. 12, 3) 1) **дићи се:** magna tempestas Timoth. 3, 3. ventus ab

septentrionibus oritur ветар се диже од севера, долази са севера Milt. 1, 5; настати: risus Epam. 8, 5; букнути: dissensio Dion 6, 3. seditio Eum. 12, 3. — 2) о људима, бити родом: ortus Tusculo родом из T. Cato 1, 1; бити пореклом: unde quaeque civitas orta sit Italica откуда je пореклом свака (појединa) држава италијска Cato 3, 3; бити син, са самим abl.: ordine equestri ortus erat Att. 19, 2; бити потомак, са a с. abl.: ortus a Pylaemene illo потомак оног Пилемена Dat. 2, 2. qui a quoque ortus ко и од кога рођен, ко и као чији потомак Att. 18, 3.

ornamentum, i, n. (orno) **украс;** прен., понос: ornamento esse бити на понос Dion 2, 1; одликовање: orn. habere Att. 7, 2.

ornātus, ūs, m. (orno) **накит, опрема:** ornatus regius краљевска опрема, кр. сјај Eum. 13, 3. ornatus militaris Dat. 9, 3; цела спољна опрема Ages. 8, 2. novitas ornatus Dat. 3, 3. 4.

Orni, orum, m. **Орни,** кастел у Тракији на Пропонтиди Alc. 7, 4.

orno 1. **опремити, снабдети:** navem armatis ornare Dion 9, 2. alqm divitiis ornare некога обогатити Them. 2, 3. arcem наоружати Cim. 2, 5. quo studiosius armarentur insigniusque ornarentur да би се што ревносније наоружали и што сјајније опремили Ages. 3, 2; украсити, накитити Dat. 3, 1; прен. украсити, подичити: corporis formam virtute belli Reg. 1, 4. Part. ornatus, a, um снабдевен, опремљен за рат: elephantus ornatus (sc. turribus) ел. кулама оптерећен Hann. 3, 4. exercitus ornatissimus најбоље наоружана Ages. 3, 3; прен. богат лепим мислима Epam. 5, 1.

ōro 1. (os, ōris) **молити:** са ne да не Paus. 4, 6. Timol. 5, 2. Att. 22, 2; у директан говор уметнуто Att. 4, 2. Thras. 4, 2.

ōs, ōris, n. **уста:** ex ore exire Timol. 4, 2; о говорнику, изговор, орган Alc. 1, 2. Att. 1, 3.

ŏs, ossis, n. (ὀστέον) **кост,** Plur. ossa кости (умрлих): Them. 10, 5. Eum. 4, 4. 13, 4.

oscŭlor 1. **љубити,** Att. 22, 2.

ostendo, di, tum и **sum** 3. (ob или obs и tendo) **пружати, показивати:** epistulam Hann. 11, 2; se ostendere показати се, inimicum alicui као непријатељ некоме Alc. 6, 4.

— казати, изјавити: causam adventus Epam. 4, 2; са acc. c. inf., Con. 3, 2. Dion 4, 1. јавити Hann. 12, 5. У формули уплетеној у говор: sicut (ut) ostendimus као што смо разложили (напоменули, испричали) Pel. 5, 1. Att. 10, 2. uti supra ostendimus Eum. 13, 1. ut ostendimus supra Ages. 1, 5.

ostentātio, ōnis, f. (ostento често показивати, т. ј. разметати се) **разметање:** ad ostentationem зарад разметања Att. 17, 3.

otiōsus 3. (otium) **беспослен,** особ. који је без службе Alc. 2, 3 (у неким издањима odiosa).

ōtĭum, i, n. **доколица, мир;** особ. нерад: otium sequi Pel. 2, 1; мирно стање у јавном животу, мир: nomine otii Epam. 5, 3. tota Africa tantum otium reddidit Ham. 2, 5. insulae otium conciliare Timol. 3, 2.

P.

P. = Publius, Публије, име (praenomen) римско.

pabŭlum, i, n. (pasco) **храна** за стоку, пића: Eum. 8, 7.

pactio, ōnis, f. (paciscor) **уговор:** in pactione manere остати при уговору, одржати уговор Ages. 2, 4; услов: talibus pactionibus (под оваким условима) pacem facere Dion 5, 6.

pactum, i, n. (paciscor) **уговор:** ex pacto по уговору Milt. 2, 4.

Pactȳē, ēs, f. (*Πακτύη*) **Пактија,** град у трачком Херсонезу на Пропонтиди Alc. 7, 4.

Pădus, i, m. **Пад,** река у горњој Италији, Hann. 4, 1. 6, 1.

paenē adv. **готово, скоро;** уз адјектива: paene inanes Alc. 8, 6. paene omnia Ham. 1, 2; уз верба: paene interiit пропаде готово, мало не пропаде Dat. 2, 3.

paenĭtet, uit, 2., impers.: paenitet me alicuius rei a) **кајем се за нешто или због нечег** Timoth. 4, 1; b) заболи, затишти ме нешто Cim. 3, 2.

palaestra, ae, f. (*παλαίστρα*) 1) **палестра, рвалиште, школа рвања:** palaestra uti ићи на рвалиште, ићи у палестру Epam. 5, 4. — 2) прен. рвање, вештина рвања: palaestrae operam dare настајати око вештине рвања, ићи

у школу рвања, вежбати се у рвању Epam. 2, 4.

pălam adv. 1) **јавно:** palam pronuntiare Ages. 3, 4. — 2) очевидно, јасно, познато: palam facere alicui (некоме јасно учинити =) некоме показати, са зависном упитном реченицом Hann. 11, 1; palam fit aliquid нешто бива познато Hann. 7, 7, такођер безлично: palam fit de aliqua re сазнаје се за нешто Dion 10, 2.

Pamphȳlius 3. (*Παμφύλιος*) **памфилски** (Памфилија беше област на јужној обали Мале Азије између Ликије и Киликије): mare Pamphylium Hann. 8, 4.

Pandantēs, is, m. **Пандант,** благајник персијског краља Артаксеркса II., Dat. 5, 3.

pānis, is, m. **хлеб:** panem praebere Them. 10, 3.

Paphlăgo, ŏnis, m. (*Παφλαγών*) **Пафлагонац,** становник области Пафлагоније, Dat. 2, 3. 4. 8, 2.

pār, gen. **păris,** abl. **pări, једнак** (по каквоћи), **истоветан, онакав исти,** са дативом, felicitas Milt. 2, 5. Paus. 2, 2. fortuna Cim. 2, 3. Att. 11, 2. Eum. 1, 1. magnitudo Lys. 4, 2. periculum Ham. 2, 1. prudentia Hann. 11, 7. imperium Alc. 5, 4. virtus Hann. 5, 3. Dat. 2, 1. 3, 5. par letum Reg. 3, 2. diligentia Hann. 7, 5. Att. 19, 2. dignitas Att. 19, 2. par proelium (битка, у којој је успех на обадвема странама једнак =) нерешена битка Them 3, 3. par fastigium Att. 14, 2. — par sum alicui једнак сам некоме Epam. 5, 1. par putor, habeor сматрам се за једнака Them. 1, 1. par videor изгледам једнак Att. 3, 1. parem ponere Alc. 3, 5. paria horum (sc. paria factis horum) cognoscat наћи ће дела ових (садањих Римљана) једнака Eum. 8, 3; једнак снагом, alicui Them. 4, 2. Alc. 6, 2. Eum. 8, 4. Hann. 10, 4. — par est право је, доликује, са acc. c. inf. Dat. 6, 4. turpius quam par erat (eum diligi) Ham. 3, 2. quid se facere par esset шта је право да он чини Att. 9, 7. — pari modo на исти начин, исто тако Them. 5, 3. Dion 5, 5. Dat. 10, 2. Epam. 1, 1. 2, 2. Timol. 1, 5. Att. 18, 4. — par ac или atque онакав исти као или какав: pari imperio (abl. qual.) esse atque имати онаку исту власт као Dat. 3, 3. magister equitum pari imperio ac dictator заповедник коњице са онаком истом влашћу, с каквом диктатор Hann. 5, 3. pari diligentia se praebere ac Hann. 7, 5.

Paraetăcae, arum и **-ci, orum,** m. (*οἱ Παραιτάκαι*), **Паретаци,** становници области Паретакене у Северној Персији, Eum. 8, 1.

parātus 3. (paro) 1) **готов:** Dat. 9, 4. Epam. 4, 2. — 2) спреман, приправан: Dat. 4, 3. Eum. 8, 7.

parco, peperci (Reg. 2, 2; старији облик parsi Thras. 1, 5), **parsum,** 3. **штедети, поштедети,** alicui некога: Thras. 1, 5. 2, 6. Dat. 6, 6. nullius vitae Reg. 2, 2. non ulli loco Them. 6, 5; ne cui rei parcat да (нека) ништа не поштеди, т. j. да све и сва употреби Paus. 2, 5.

părens, ntis, c. **отац** или **мати;** m. отац: Alc. 2, 2. Dion 6, 2. Att. 9, 4. Plur. parentes, um, m. родитељи: Them. 1, 2. Timol. 1, 4.

pārĕo, ui, ĭtum 2. **покоравати се,** alicui, Con. 5, 3. Dat. 4, 2. Epam. 7, 4. Ages. 4, 3. Att. 17, 3. alieno imperio покоравати се туђој управи, слушати туђу заповест Epam. 10, 4. consiliis parere послушати савете Hann. 8, 3. plus irae quam utilitati communi обзирати се више на своју мржњу (страст) него на општу корист Alc. 4, 6. phalanx non parere se ducibus, sed imperare postulat Eum. 8, 2. Особ. non parere (као један појам) бити непокоран Alc. 4, 3.

părio, pepĕri, partum 3. **родити, произвести,** прен. добавити, стећи, aliquid Lys. 1, 1. suspicionem изазвати, пробудити Dat. 11, 3. pax raritur bello добива се Epam. 5, 3. sibi parere стећи, задобити, amicitiam Alc. 7, 5 tyrannidem Reg. 2, 3.

Parĭus 3. **парски:** crimen Parium злочинство због Пара, Milt. 8, 1. Subst. Parĭi, orum, m. Парци, (становници острва Пара) Milt. 7, 4.

parma, ae, f. **мален округао штит,** Iph. 1, 3.

păro 1. **приправљати,** aliquid, bellum parare спремати се за рат Hann. 2, 6. alicui против некога Alc. 9, 5. copias, exercitus (с)купити војске Dat. 6, 1. 10, 2. 11, 1. Eum. 6, 4; добавити: Att. 13, 4. Са инф.: спремати се, Dat. 4, 1, смерати Att. 9, 2.

Păros и **Părus, i,** f. (*Πάρος*) **Пар,** једно од кикладских острва у Егејском Мору, Milt. 7, 2.

pars, partis, f. 1) **део:** navium Them. 3, 3. Con. 4, 5. muri Timoth. 4, 1. diei Eum. 4, 1. fortunarum Att. 2, 3. regni Dion 2, 4. insulae Cim. 3, 4. Siciliae

Dion 5, 5. Ciliciae Dat. 1, 3. Asiae Eum. 3, 2. interior pars aedium унутрашњи део куће Praef. 7. superior p. aed. горњи део куће Dion 4, 5. Са бројевима: novem partes multae девет десетина глобе (дакле 90 таланата) Timoth. 4, 1. tertia p. трећина Eum. 8, 6. vicesima p. Dat. 8, 3. — 2) удео, учешће: pars mea nulla est in aliqua re суделовање моје у нечем је никакво, сасвим незнатно Alc. 8, 4. partes omnium corripere atque compelecti приграбити и у својим рукама спојити делове свију Eum. 2, 3. — 3) страна: in omnibus partibus aedificii Hann. 12, 3. in neutram partem ни на једну ни на другу страну, ни у ком погледу Att. 13, 5. — 4) странка: Att. 2, 2, особ. у плуралу partes Sullanae, Cinnanae Att. 2, 2. optimarum partium esse et existimari бити присталица странке великашке и за таковог бити сматран Att. 6, 1. Исто тако у плуралу улога глумчева; прен. задатак: Dion 8, 3.

parsimonĭa, ae, f. (parco) **штедљивост, простота:** parsimonia victūs atque cultūs простота хране и одела Alc. 11, 4.

partĭceps, cĭpis (pars и capio) adi., **деоник, учесник,** са ген.: particeps regni sum деоник сам власти краљевске, друг сам у краљевању Timol. 1, 3. particeps sum omnium consiliorum знам за све намере (планове) Eum. 1, 5. omnium rerum habeor particeps узимам се за учесника у свему Eum. 1, 6.

partim, adv., **од чести,** partim — partim које — које, прво6. acc. sing. од pars, с тога као nom. са gen. part.: quorum partim — partim од којих једни — а други, Att. 7, 2; исто тако и као acc. са gen. part.: magnas praedas capit, quarum partim suis dispertit, partim ad Datamem mittit велики плен заплени, од којег део један међу своје раздели, а други Датаму пошље Dat. 10, 2; иначе као adverbium: Praef. 5. Them. 2, 8. Thras. 1, 5. Iph. 1, 2. Pel. 3, 3. Eum. 13, 1; partim — alios које — које, једне — а друге Pel. 1, 4.

partior, partītus sum, 4. **делити:** de partiendo regno о деоби државе Dion 2, 4.

părum, adv. 1) **одвећ мало, не довољно:** in labore parum patiens Iph. 3, 2. parum odisse Att. 9, 7. — 2) не баш: parum splendide Att. 14, 2; non parum врло: Att. 13, 6.

parvŭlus 3. (demin. од parvus)

мајушан, млађан: parvula filia млађана ћерка, Them. 8, 4.

parvus 3. **мали,** Comp. mĭnor, Superl. minĭmus: Them. 5, 3. Dat. 4, 3; незнатан: Dat. 5, 1. munera Thras. 4, 2; parvi (gen. pretii) мало, parvi esse мало вредити Eum. 10, 4. — Comp. **minor** мањи, незнатнији Them. 6, 1. Eum. 7, 2; о веку људском: млађи, уз изостављање речце quam, Hannibal XXV annos natus Хан. коме беше мање од 25 год., коме још не беше 25 г. Hann. 3, 2; minoris (gen. pretii) мање, non minoris aestimare (existimare) не мање ценити, исто тако ц., Cato 1, 4. — Superl. **minimus** 3. најмањи; Neutr. minimum као адверб non minimum не најмање = особито Dion 1, 2.

passus, ūs, m. (pando раширити) **корак,** као мера за дужину: дупли корак = 5 стопа; хиљада корака = једној римској мили, или $1^1/_2$ километру, Milt. 4, 2. Hann. 6, 3.

patefăcio, fēci, factum 3. **отворити:** loca земљиште отворити, учинити приступним Hann. 3, 4; прен.: cogitata открити своје мисли Paus. 3, 1.

păteo, ui, 2. **бити отворен, бити слободан:** aditus Milt. 8, 4; прен.: honores patent alicui некоме је пут къ високим службама отворен, Att. 6, 2.

păter, patris m. **отац:** Them. 1, 1 etc. pater familias отац породице, домаћин Att. 13, 1. patres conscripti гл. conscribo.

paternus 3. (pater) **очин(ски),** од оца наслеђени: provincia Dat. 1, 2. gloria Phoc. 1, 3. odium Hann. 1, 3.

pătĭens, ntis, (patior) 1) **стрпљив:** Epam. 3, 2. 7, 1. — 2) истрајан: parum in labore Iph. 3, 2; апсол. Alc. 1, 3.

patientia, ae, f. (patiens) сношење напора и тегоба, **истрајност** Eum. 1, 3. отврдлост Alc. 11, 4; задовољство Ages. 7, 4.

pătior, passus sum 3. 1) **трпети, подносити:** mendacium Att. 15, 1. са acc. c. inf. Alc. 9, 4. апсол. neque tamen non patiebantur па ипак то сношаху, морађаху сносити Eum. 1, 3. — 2) трпети да нешто буде, Eum. 10, 4; допуштати: quantum facultates patiuntur колико средства допуштају Att. 8, 4; апсол. quam diu fortuna passa est Hann. 13, 3. Са acc. c. inf.: non pati barbaros longius progredi Them. 3, 1. neque quemquam exiri passus est нити је

допустио, да ико изиђе Them. 8, 7. (me) venire patiaris Them. 9, 4; исто тако Cim. 1, 4. Eum. 6, 3. Att. 2, 4. 5.

patria, ae, f. (sc. terra, земља коју су имали преци) 1) **отаџбина, завичај:** Them. 9, 2. Alc. 9, 4. Hann. 6, 1. patriā carĕo изван отаџбине сам, живим далеко од ог. Pel. 1, 4. 5, 1. Con. 2, 1. Timol. 1, 1. 2) место рођења Att. 3, 3.

patrimōnĭum, i, n. (pater) **очевина,** Att. 12, 3.

patrĭus 3. (pater) **отачанствен, домаћи:** dei patrii Them. 7, 4. mores patrii Paus 3, 1.

patrocinĭum, i, n. (patrōnus) **заштита,** plur., Phoc. 3, 1.

Patrŏclus, i, m. (*Πάτροκλος*) **Патрокло,** грчки јунак у рату тројанском, пријатељ Ахилов; убијен је од Хектора, Dat. 2, 2.

patruus, i, m. **стриц,** Ages. 1, 4.

paucĭtas, ātis, f. **мален број:** Dat. 7, 3. Pel. 2, 3.

paucus 3. **мало,** особ. у плуралу pauci, ae, a, неколико: Hann. 8, 4. paucis diebus за неколико дана Milt. 3, 4. Hann. 6, 4. 10, 4. post id factum paucis diebus на неколико дана после овог догађаја Hann. 6, 3; исто тако Milt. 8, 1. Paus. 5, 2; неколицина: Them. 2, 8. Pelop. 1, 2; само неколико њих: Them. 1, 1. Thras. 1, 2. Dion 5, 2; Subst. неколико људи: Dat. 4, 3. Eum. 5, 2.

paulo и paullo, adv., управо abl. sing. од paulus, **мало,** о времену: paulo ante мало пре Alc. 5, 5. Dion 6, 1. 7, 3 Att. 10, 2.

paulum и paullum, adv., управо acc. sing. од paulus, такође **paululum:** paulum modo само мало Ham. 1, 4.

Paulus (Paullus), i, гл. Aemilius.

pauper, ĕris сиромашан: Epam. 2, 1. Phoc. 1, 2. Subst. у плуралу, сиромаси: Cim. 4, 3. Chabr. 3, 3.

paupertas, ātis, f. **сиромаштво:** Arist. 3, 2. Epam. 3, 4. 5. Phoc. 1, 3.

Pausanĭas, ae, m. (*Παυσανίας*) **Паусанија;** 1) син Клеомброта, војводе спартанског код Платеје 479. г. пре Хр., умр'о 467, чији је живот Непот описао Paus. 1 итд., и Arist. 2, 2 итд. — 2) унук првога, краљ спартански (408—394), умр'о у изгнанству 385 г. пре Хр., Thras. 2, 1. — 3) некакав Македонац, који је 336. пре Хр. убио македонског краља Филипа, оца Александра Великог, Reg. 2, 1.

pax, pācis, f. 1) **мир:** Dat. 8, 5. 6. Epam. 5, 3. 4. Ham. 1, 3. Hann. 11, 2. in pace у миру Them. 6, 1. Cim. 4, 1; Att. 18, 2. — pacem conciliare Cim. 3, 3. Ham. 1, 5. reconciliare Thras. 3, 2. constituere Timoth. 2, 2. facere Thras. 3, 1. Dion 5, 6. Hann. 7, 2. petere ab aliquo Alc. 5, 5. 8, 2. Eum. 4, 3. impetrare Eum. 4, 3. — 2) P a x, P ā c i s, f. б о г и њ а м и р а, aras Paci facere Timoth. 2, 2.

pecco 1. **грешити,** Ages. 5, 3.

pecūnĭa, ae, f. новац, Milt. 7, 6 итд.; са адјективима: magna pecunia много новаца Alc. 9, 2. Ages. 7, 2. Hann. 9, 2. munera magnae pecuniae скупоцени дарови Phoc. 1, 3. magnitudo pecuniae мноштво новаца Att. 14, 3. — pecunia publica државни новац = државни приходи Them. 2, 2. pecunia numerata Timoth. 1, 3. pecunia redit Them. 2, 2. pecuniam solvere Milt. 7, 6. Cim. 1, 3. dispensare Con. 4, 1. pendere Hann. 7, 5. conferre Epam. 3, 6. Att. 8, 6. — Plur. p e c u n i a e н о в ч а н е с у м е, p. facere Cim. 1, 3. conferre Att. 8, 3. imperare Att. 7, 3.

pecuniōsus 3. **имућан, богат:** Cim. 1, 3. Att. 13, 1.

pĕdes, ĭtis, m. **пешак:** Milt. 4, 1. Them. 2, 5. Dion 5, 3. Iph. 1, 4.

pedester, stris, stre, (pes) **пешачки:** exercitus p. пешачка војска, пешадија Eum. 4, 3. copiae p. пешадија Ages. 3, 6. arma pedestria = arma peditum оружје пешакâ Iph. 1, 2. Иначе понајвише према classis или naves: copiae pedestres сувоземна војска Alc. 8, 2. Chabr. 2, 3. Hann. 11, 7. exercitus ped. сувоземна војска Con. 1, 1. Dion 6, 3. Ages. 2, 1.

pedisĕquus, i, m. (pes и sequor, који узастопце прати) **слуга,** Cim. 4, 2. Att. 13, 3.

peditātus, ūs, m. (pes) **пешадија,** Eum. 3, 6.

Peducaeus, i, m., Sextus Peducaeus **Секст Педуцеј,** пријатељ Цицеронов и Атиков, Att. 21, 4.

pēius, a d v. (Comp. од male), **горе,** Con. 1, 2.

pellĭcio, lexi, lectum 3. (perlacio) **премамити:** aliquem за се придобити Eum. 2, 3.

pellis, is, f. **кожа,** Ages. 8, 2.

pello, pepŭli, pulsum 3. 1) **гонити, прогнати, отерати:** patriā из отаџбине Arist. 1, 3. Alc. 6, 4. Hann. 1, 3. pulsus patriā careo као изгнаник Pelop. 1, 4. Macedoniā Phoc. 3, 2; praesidium ex arce Pelop. 3, 3. — 2) р а з б и т и, р а с т е р а т и (непријатеље): Dat. 6, 7. Ages. 3, 6. Hann. 4, 1. 6, 3.

11, 7. — 3) нагонити, Ages. 6, 1.

Pelopĭdas, ae, m. **Пелопида,** тивски војвода. Epam. 7, 3. 10, 1. Pel. 1 итд.

Peloponnesii, orum, m. **Пелопонежани,** становници Пелопонеза, Lys. 1, 1. Con. 5, 1.

Peloponnesĭus 3. (Peloponnēsus) **пелопонески,** bellum P., који је од 431—404 г. вођен између Атине и Спарте за првенство у Грчкој, Alc. 3, 1. Thras. 1, 3. Con. 1, 1. 2. Pelop. 1, 3.

Peloponnēsus, i, f. **Пелопонез,** јужно полуострво Јеладе, сада Мореја; своје старо име има он од Пелопса, сина Танталова, који је, као што се прича, дошао у Јеладу из Мале Азије: Them. 6, 2. Dion 4, 3. 8, 1. 10, 3. Timoth. 2, 1. Epam. 7, 3. Ages. 4, 5. Reg. 2, 2.

pelta, ae, f. **штит,** мален и лак, са обликом полумесеца, Iph. 1, 3.

peltasta, ae, m. **пелтаста,** војник **лако оружан,** тако назван по своме лакоме штиту, Iph. 1, 3,

penātes, ium, m. **пенати, кућни богови,** заштитни богови дома и породице, Them. 7, 4.

pendo, pependi, pensum 3. **мерити,** пошто се првобитно мераше новац; прен. **платити, исплатити,** pecuniam alicui, Hann. 7, 5.

pĕnes, praep. са acc. **у** (са gen.), т. ј. у нечијој власти, у нечијим рукама: penes quos summum imperium erat у којих највећа власт беше Them. 7, 2; cf. Eum. 11, 3. Att. 8, 1.

penĕtro 1. (penitus) **ући,** ео онамо Chabr. 4, 2.

penĭtus, adv., **дубоко унутра,** in Thraciam, Alc. 9, 1.

per, praep. са акуз., 1) **кроз:** per fenestras кроз прозор Dion 9, 6. per loca deserta Eum. 8, 5. sola Eum. 8, 6. per Ligüres кроз Лигуране, кроз област лигурску, кроз Лигурију Hann. 4, 2. per Thebas Pel. 1, 2. per lumbos Att. 21, 3. — 2) прен. преко, заузимањем, помоћу, за назначење лица, преко ког нешто бива: per internuntios Alc. 5, 3. per Thrasybulum Alc. 5, 4. per speculatores преко уходâ Alc. 8, 6. Dion 1, 4. Timoth. 3, 2. Epam. 4, 5. Timol. 1, 3. 4. Att. 7, 2. per me преко мене, с мојом помоћу Con. 3, 3. virtus pes se (сама собом, сама за се) ponderanda Thras. 1, 1. — Каткад модално за назначење начина: per litteras Con. 3, 3 и per epistulas Att. 7, 3 преко писма, преко писама,

писмено. — 3) кашто каузално, за назначење узрока, који смета, од: si per suos licitum esset да је од својих било могућно Eum. 10, 3. per senatum efficere non posse од сената Cato 2, 2.

peradulescentŭlus, i, m. **сасвим млад човек, голобрадо момче,** Eum. 1, 3 (о Еумену, коме је било око 20 година).

peraeque, adv., **сасвим једнако,** Att. 13, 6.

per-ăgo, ēgi, actum 3. **извршити:** aliquid ex sententia peragere извршити нешто по (својој) жељи Ham. 3, 1. propositum peragere извршити своју намеру, своју вољу Att. 22, 3. consulatu peracto (abl. abs.) по престанку консулства Cato 2, 2.

per-ăgro 1. **проћи кроз, прегазити,** о војсци: Asiam Eum. 8, 2.

percello, percŭli, perculsum 3. **потрести:** potentiam Pel. 2, 3. maiestatem imperii Pel. 2, 4. imperium alicuius нечију власт покосити Dion 5, 3. proditores p. сатрти, уништити Dat. 6, 8. Part. perculsus погођен, задешен: hāc plāga Eum. 5, 1. pari fortunā Att. 11, 2.

per-cĭpio, cēpi, ceptum 3. (percapio) 1) **примити, добити:** beneficia Att. 11, 5. — 2) прен. сасвим схватити: praecepta principum philosophorum percepta habere науке најзнатнијих философа попримати Att. 17, 3.

per-cŭtio, cussi, cussum 3. (per-quatio) 1) **пробости:** alqm sparo Epam. 9, 1. navem rostro Chabr. 4, 2; — 2) прен., јако потрести, Pel. 2, 3.

Perdiccas, ae, m. (*Περδίκκας*) **Пердика** 1) Пердика III., старији брат македонског краља Филипа, 365—360 пре Хр., Iph. 3, 2. — 2) војвода и пријатељ Александра Великог, Eum. 2, 2. 3. 4. 3, 1. 2; убијен у Египту 321 г. пре Хр., Eum. 5, 1.

perdo, perdĭdi, perdĭtum 3. **упропастити:** omnia Eum. 8, 2; aliquem Eum. 10, 2; изгубити: equos Eum. 5, 4. — Part. perditus као адјектив убитачан: luxuria Dion 6, 2.

per-dūco, duxi, ductum 3. 1) **одвести:** alqm Syracusas Dion 2, 2. — 2) прен. alqm ad dignitatem подићи кога до високог положаја Phoc. 1, 4. rem eo perducere ut довести ствар дотле, да Dion 5, 6. Epam. 8, 4; perducere aliquem eo ut некога дотле довести, да Ham. 4, 3. perducere alqm некога приволети на то Eum. 2, 5; aliquem ad aliquid

некога задобити за нешто: ad voluntatem suam за своје мишљење, на своју страну Epam. 4, 1. Pass. ad societatem periculi perduci давати се придобити за суделовање у опасном предузећу, давати се навести на итд. Dion 5, 2.

peregrinatio, ōnis, f. (peregrīnus странац) **бављење у страноме свету,** Att. 2, 3.

per-eo, ii, ĭtum, īre пропасти, умрети: Them. 4, 2. 8, 6. Paus. 4, 1. Con. 5, 4. Chabr. 4, 1. 3. Epam. 7, 4. Eum. 6, 5. Hann. 1, 5. a morbo Reg. 3, 3.

perexiguus 3. **врло мали:** ignes Eum. 9, 3.

per-fĕro, tŭli, lātum, ferre 1) **однети:** corpus Spartam Ages. 8, 7. epistulam предати; fama perfertur aliquo глас долази некуда, ad aliquem некоме: Them. 2, 6. Dion 2, 2. Ages. 8, 3; а и без субст. fama или nuntius безлично: perfertur ad aliquem јавља се некоме Lys. 4, 1. — 2) прен. подносити, издржати: animi laborem Alc. 1, 4. poenam Arist. 1, 4.

perfĭcio, fēci, fectum 3. (perfacio) **извршити:** Paus. 2, 5. cogitata (или conata) Dion 8, 5. perficere ut израдити, да Epam. 6, 4.

perfidĭa, ae, f. (perfĭdus) **неверство:** Lys. 2, 1. 4, 2. Dat. 11, 5. Eum. 10, 2. 11, 5.

perfŭga, ae, m. **ускок, пребеглица:** Dat. 6, 4. 6.

per-fŭgĭo, fūgi, fugĭtum 3. **побећи, утећи:** eodem Dion 5, 1. ad Thebanos Ages. 6, 2.

per-fungor, functus sum 3. **издржати, претурити,** са аблат., laboribus Hann. 13, 1.

Pergamēnus 3. **пергамски:** Pergamenus rex Eumenes Hann. 10, 2 јесте пергамски краљ Еумен II; његова флота naves Pergamenae Hann. 11, 5. — Као subst. Pergamēnus, i, Пергамац, становник области Пергама у Малој Азији Hann. 11, 7.

Perĭcles, is и i, m. Перикле, славни атински државник, сродник (по Непоту очух) Алкибијадов, умр'о 429. год. пре Хр., Alc. 1, 2.

perīcŭlum, i, n. 1) **опасност:** Them. 9, 3. Paus. 3, 5. Dion 8, 2. 4. Dat. 2, 5. Epam. 8, 1. Pel. 2, 3. Phoc. 2, 3. 4. Att. 2, 1. 4, 4. 6, 2. 7, 3. 12, 2. anceps periculum Them. 3, 3. praecipuo suo periculo са особитом опасношћу по себе Them. 6, 2. nihil periculi est mihi ab aliquo никакве опасности нема за мене од некога, ничега немам да се бојим од некога Dion 8, 5. periculum incidit

Att. 10, 4. in periculo esse Them. 9, 3. Dion 2, 4. 8, 2. Dat. 5, 3. Ham. 2, 1. Hann. 9, 2. Att. 10, 1. 2. Persarum dominatio et periculum господарство Персијанаца и опасност од њих Milt. 3, 4. periculum capitis adire изложити се смртној опасности, погледати смрти у очи Timoth. 4, 3. periculum est, ne опасност је, ваља се бојати, да не Them. 3, 3. Alc. 8, 5. Eum. 8, 2. — 2) опасно предузеће: Con. 2, 1. Dion 5, 2. Pel. 2, 3. 4, 3

У неким издањима Epam. 8, 2 in periculo suo inscriberent место in sepulcro; онда би periculum значило записник, протокол.

perillustris, e врло сјајан, врло јасан: quod perillustre fuit а ово се показало врло јасно Att. 12, 3.

perinde, adv., **баш тако,** у неким издањима место proinde; види ову реч.

perītus 3. **искусан у нечем,** вешт нечем, са gen.: belli peritus Epam. 3, 1. Reg. 2, 2. belli navalis Them. 1, 3. rei militaris Timoth. 1, 1. regionum познавалац пределâ Dat. 8, 4; са ген. герундива: civitatis regendae искусан у управи државној Timoth. 1, 1. Апсол.: p. imperator Iph. 2, 2. p. iuris consultus Cato 3, 1.

periurĭum, i, n. **крива заклетва:** Ages. 2, 5. Eum. 13, 1.

per-mitto, mīsi, missum 3. 1) **допустити,** alicui; са ut: Dat. 10, 1. Epam. 8, 1; са инф.: Con. 4, 1; — 2) оставити, alicui aliquid, rem arbitrio Hamilcaris Ham. 1, 3.

per-movĕo, mōvi, mōtum 2. 1) **побудити, приволети,** Eum. 6, 5. — 2) узнемирити, Milt. 4, 3.

pernicĭes, iēi, f. (per-neco) **пропаст:** Dat. 5, 4. 6, 8. Epam. 7, 5. 9, 1. Eum. 11, 2. perniciēi (dat.) esse бити на пропаст Thras. 2, 2. sibi perniciēi esse бити себи на пр. Chabr. 4, 2.

perniciōsus 3. (pernicies) **убитачан,** од штетних последица, Superl. Ages. 6, 2.

per-nocto 1. (per и nox) **преноћити,** cum aliquo, Alc. 2, 2.

per-ōro 1. (oro) 1) **изјаснити се,** de aliqua re Epam. 6, 3. 2) — изговорити се до краја, довршити говор: ne perorandi quidem facultas ни могућност, да доврши свој говор, Phoc. 4, 2.

perpauci, ae, a врло мало, Pel. 1, 2.

Perpenna, ae, m. M. Perpenna **Марко Перпена,** одличан Римљанин, консул 92. г. пре

Хр., ценсор 86. пре Хр., умр'о 49. г. пре Хр. у својој 98. г., Cato 1, 1.

perpĕtior, pessus sum 3. (perpatior) **подносити, издржати:** paupertatem Epam. 3, 4. indigna Phoc. 4, 3; апс.: luxuriosius quam perpeti possent (раскошније него да би могли мирно гледати =) тако раскошно, да не могаху мирно гледати Paus. 3, 2.

perpĕtŭo, adv., **непрестано, без престанка:** Milt. 2, 3. Epam. 10, 4. Phoc. 1, 2. Att. 1, 4. 11, 1; за свагда Att. 1, 1.

perpĕtŭus 3. **непрекидан:** perpetuum imperium трајна врховна власт Milt. 2, 2. 3, 1. singulare perpetuumque imperium самовласт до смрти Reg. 2, 2. dominatio Milt. 8, 3. potestas Epam. 5, 1; perpetua oratio спојен говор Epam. 5, 1; perp. praesidium стална посада Alc. 4, 7. perp. odium неугасива мржња Ham. 4, 3. perpetua naturalis bonitas непоколебљива урођена ваљаност Att. 9, 1. perpetuā vitā кроз цео живот Cato 1, 3.

Persae гл. Perses.

per-scrībo, scripsi, scriptum 3. **тачно назначити:** omnia de aliqua re Pel. 3, 2. Att. 16, 4. mittit haec perscripta шаље о овоме тачан извештај Dat. 5, 3.

per-sĕquor, secūtus sum 3. **ићи непрестано** за неким; 1) особ. са непријатељском намером, гонити некога: Alc. 10, 1. Thras. 2, 2. Dat. 6, 5. 6. Eum. 5, 2; а нарочито aliquem bello persequi завојштити на некога Milt. 7, 1. Con. 4, 1. Dat. 2, 1. 3. Pel. 5, 2. такође armis persequi alqm ратовати непрекидно против некога Ham. 1, 4. — са ретким значењем: смакнути: Alc. 10, 1. — 2) проћи опширно, набрајати, (ис)причати: plura Praef. 8. Cato 3, 5. omnia Att. 11, 3. reliqua Att. 19, 1. reliqua bella Cato 3, 4.

Perses, ae, Pl. Persae, arum, m. **Персијанац,** становник Персије у ужем смислу, а и целе персијске државе, Milt. 3, 1. 4. 5, 5. Them. 10, 1 итд. За означење земље: in Persas proficisci = in Persidem у Персију Pel. 4, 3. Ages. 4, 2. Као адјектив: rex Perses = rex Persarum персијски краљ Them. 8, 2. Alc. 4, 7. 9, 5. Chabr. 3, 1.

per-sevēro 1. **наставити,** са инф., bellare наставити ратовање, ратовати и даље, Them. 5, 1., апс. Dat. 2, 5.

Persĭcus 3. **персијски:** bellum Persicum (г. ј. други, 480. г.

пре Хр.) Them. 2. 4. Persicae res историја Персије Con. 5, 4.

Persis, ĭdis, f. (*Περσίς*) **Персија** у ужем смислу, главна провинција државе персијске, а и велика персијска држава, која се за свог цветања простирала од Мале Азије па до Северне Индије, Them. 10, 1. Eum. 7, 1. 8, 1.

persōna, ae, f. (persono) 1) образина или улога глумчева, с тога оно, што неко у животу представља, **особа, личност:** principis persona личност једног државника Epam. 1, 2. personae summorum virorum = summi viri одличне особе Praef. 1. — 2) главна особа: altera persona друга главна особа Pel. 4, 3.

per-suādeo, suāsi, suāsum 2. са успехом саветовати; **наговорити,** са дативом лица и уз то 1) са ut, односно ne: Them. 2, 2. Epam. 7, 4. Pel. 5, 2. Ages. 2, 1. Eum. 2, 4. Hann. 8, 1; каткад стоји сам inf.: tyrannidis facere finem Dion 3, 3. — 2) са acc. c. inf.: уверити, да нешто јесте: Them. 2, 7. Dat. 10, 3. Eum. 3, 5; mihi persuasum est ја сам уверен: sic enim populo erat persuasum Alc. 6, 2. — 3) са акуз. ког прономена: id ei persuasit о томе га увери Them. 5, 1. — Anc.: Att. 4, 2.

pertaesum est, Perf. од taedet, **досадно ми је, кајем се,** aliquem alicuius rei: numquam pertaesum est eum negotii suscepti никад се није покајао због каквог посла једном започета Att. 15, 2.

per-terreo, ui, ĭtum 2. **застрашити,** aliquem: Milt. 5, 5. Ham. 2, 3; part. perf. pass. perterritus застрашен Them. 4, 2. Alc. 5, 5. Ages. 6 2. Hann. 11, 6. timore perterritus од стра Dion 8, 4.

per-timesco, timui 3. **поплашити се, забринути се:** Dat. 4, 5. de salute забринути се за своје спасење Epam. 7, 1; са ne Alc. 5, 1.

pertinacĭa, ae, f. **упорност:** Ham, 1, 5.

pertinĕo, ui 2. (per-teneo) **пружати се, допирати** донекле; прен.: 1) односити се на нешто, тицати се нечег, ad aliquid: ad ea, quae convenerant Paus. 4, 2. non ad religionem, sed ad coniurationem Alc. 3, 6. quae non ad privatam sed ad publicam rem pertinet што се тиче не какве приватне ствари, већ државе Alc. 3, 3. — 2) служити за (на) што: quae ad victum pertinent што служи за храну, средства за живљење Thras. 2, 6. ad usum, ad utilitatem Epam. 2, 4. quod

pertinet ad eam (т. j. vitam) declarandam што служи, што се односи на jасно описивање његово Epam. 1, 3. ad eum irridendum Hann. 11, 3. ad me sanandum Att. 21, 5.

per-turbo 1. **узрујати:** civitatem Att. 2, 2. Part. perf. pass. perturbatus узрујан, Paus. 4, 5. 6. Eum. 12, 1.

per-věhor, vectus sum 3. **одвести се:** hāc (triremi) Thurios in Italiam, Alc. 4, 4.

per-venĭo, vēni, ventum 4. **доћи:** ad aliquem Dat. 3, 1. 9, 5. Chersonesum Milt. 1, 6. Athenas Them. 7, 4. Ephesum Them. 8, 7. Corinthum Timol. 2, 2. Thebas Pel. 2, 5. in Asiam Ages. 2, 2. ad Prusiam in Pontum Hann. 10, 1. nando in tutum pervenire спасти се пливањем, срећно испливати Chabr. 4, 3. in locum Dat. 9, 4. ad hiberna Eum. 8, 4; са адвербима места Milt. 2, 4. Them. 8, 6. Dat. 3, 1 итд. perventum est дошло се Phoc. 4, 1. — Прен.: a) о лицима, ad aliquam rem доћи на нешто (у говору) Epam. 6, 3. ad annum octogesimum prosperā fortunā ући срећно у 80. годину живота Phoc. 2, 1. ad principatum доћи до првог места (до највећег утицаја) у држави Cim. 2, 1. prope ad desperationem готово до очајања Ham. 2, 3. ad incolumitatem срећно се спасти Att. 10, 6. in intimam amicitiam (familiaritatem) alicuius постати нечијим најискренијим пријатељем, с неким се најискреније опријатељити Alc. 5, 3. Eum. 1, 4. in affinitatem alicuius сродити се с неким Att. 19, 2. in odium alicuius постати мрзак, омрзнути некоме Lys. 1, 3. Phoc. 2, 1. in suam tutelam доћи до пунолетства, постати пунолетан Eum. 2, 2. — b) о стварима: fama ad regem pervenit глас допире до краља Dat. 3, 1. 6, 1. ad aures Milt. 3, 6. Pel. 3, 1. ea res pervenit ad aliquem та сума допада некоме Epam. 3, 6. ne aliquis dicat id ad me ereptum pervenisse да ми је отимањем допало оно Epam. 4, 4.

per-verto, verti, versum 3. **оборити;** прен.: уништити: civitatem Lys. 2, 2. покварити: mores Ham. 3, 3.

pervulgātus 3. (pervulgo) **познат на све стране,** Epam. 2, 1.

pes, pědis, m. **нога:** Ages. 8, 1. priores pedes предње ноге Eum. 5, 5. pedibus valere Phoc. 4, 1.

pěto, petīvi и **petii, petītum** 3. **гледам да постигнем нешто,** са личним објектом, у

непријатељској намери: напасти: Athenienses petuntur иде се против Атињана, Them. 2, 6. sentit se peti да се иде против њега Hann. 12, 5; са стварним објектом, a) у правом смислу: regionem хтети доћи у област Milt. 2, 1. non castra, sed naves нотражити не стан, већ лађе; похитати не у стан, већ на лађе Milt. 5, 5. Etruriam марширати у E. Hann. 4, 2. b) прен.: гледам да добијем нешто, тежим за нечим, желим нешто: aditum petere искати аудијенцију Paus. 3, 3. amicitiam alicuius тражити пријатељство нечије Them. 9, 4. colloquium alcs тражити разговора с неким Dat. 10, 3. honores petere тражити велике службе Att. 6, 2. pacem молити за мир Alc. 5, 5. 8, 2. fugā salutem тражити спасење у бегству Hann. 11, 4. societatem eius demigrationis молити за учествовање у томе исељењу Milt. 1, 2. neque id, quod petivit, consecutus est а није постигао оно, за чим је тежио Ages. 1, 4. Petere aliquid ab aliquo молити некога за нешто: auxilium Milt. 4, 3. Att. 10, 5. auxilia Ham. 2, 3. inducias Ages. 2, 3. opem Epam. 7, 2. Phoc. 2, 1. pacem Eum. 4, 3. aliquem ducem ab aliquo некога измолити за вођа од некога Iph. 2, 4; особито често са ut или ne молити некога, да нешто учини или да не учини, Lys. 4, 1; Alc. 10, 1. Dion 2, 4. Epam. 8, 2. Eum. 6, 3. Phoc. 3, 2. Hann. 2, 4. 7, 2. 12, 2. Att. 21, 6. (Paus. 2, 5).

petulans, antis, несташан, обестан, Timol. 5, 2.

Peucestes, ae, m. (*Πευκέστης*) **Пеукест,** војвода Александра Великог, заповедник телесне страже Eum. 7, 1.

phalanx, angis, f. (*φάλαγξ*), **фаланга,** свака збијена убојна врста; 1) збијена убојна врста хоплитà (тешко наоружаних војника) у Атињана и Спартанаца, Chabr. 1, 2. Pel. 4, 2. — 2) phalanx Macedonum (у дугом четвороуглу постављена убојна врста тешко наоружане македонске пешадије) македонска војска, Eum. 8, 2; phalanx Alexandri (чета од 3000 одабраних, сребрним штитовима наоружаних људи у војсци Александра Великог) Александрова фаланга, Eum. 7, 1.

Phalēreus (тросложна реч), **ĕi,** Acc. **-rĕum** и **-rea Фалеранин,** (из Фалерона, атинског пристаништа), Milt. 6, 4. Phoc. 3, 1.

Phalerĭcus 3. **фалерски:** portus Phalericus Them. 6, 1.

Pharnabāzus, i, m. (*Φαρνάβαζος*) **Фарнабаз,** персијски сатрап (намесник) у северозападној Малој Азији под Даријем II. и Артаксерксом II.

Phĕrae, arum, f. (*Φεραί*), **Фере,** име двају градова, 1) у Месенији Con. 1, 1; — 2) у Тесалији, отуда адјектив

Pheraeus 3. **Ферски,** надимак Александра, ферског тиранина. Pel. 5, 1.

Phīdĭas, ae, m. (*Φειδίας*), **Фидија,** савременик Атиков Att. 3, 2, човек за Атину заслужан.

Phidippus, i, m. (*Φείδιππος*) **Фидип,** некакав атински улак, Milt. 4, 3 (у неким издањима Phidippĭdes, is Фидипид).

Philippensis, e филипски: proelium Philippense битка филипска, битка код Филипâ (*Φίλιπποι* у Македонији), 42. г. пре Хр., у којој су Брут и Касије потучени, Att. 11, 2.

Philippus, i, m. (*Φίλιππος*) **Филип,** 1) Philippus II., краљ македонски, отац Александра Великог, рођен 382. г., владао 359—336 пре Хр., убијен у Егијама (Aegiae) Iph. 3, 2. Timoth. 3, 1. Eum. 1, 4. 6, 3. 6. 13, 1. Phoc. 1, 3. Reg. 2, 1. — 2) Philippus са надимком Arrhidaeus (*Ἀῤῥιδαῖος*) Аридеј, луцкаст брат по оцу и номинални наследник Александра Великог, 317. године пре Хр. погубљен, Phoc. 3, 3. — 3) Philippus V., македонски краљ 220—179 г. пре Хр., водио је два рата са Римљанима, тако звани први македонски 214. до 205., а други 200—195 г. Hann. 2, 1.

Philistus, i, m. (*Φίλιστος*) **Филист,** славан историчар из Сиракузе, Dion 3, 2.

Phĭlocles, is, m. (*Φιλοκλῆς*), **Филокле,** војвода атински, од Лисандра код Егоспотама побеђен 406. г. пре Хр., Alc. 8, 1. 4.

philosophĭa, ae, f. (*φιλοσοφία*), **Философија,** Epam. 2, 2. 3, 3. Att. 12, 3.

philosŏphus, i, m. **философ,** Att. 17, 3.

Philostrătus, i, m. (*Φιλόστρατος*) **Филострат,** брат Каликратов, убијца Дионов Dion 9, 1.

Phocĭon, ōnis, m. (*Φοκίων*) **Фокион,** славни атински војвода и државник, 318. год. на смрт осуђен; његов је живот 19.

Phoebĭdas, ae, m. (*Φοιβίδας*) **Фебида,** спартански војвода, Pel. 1, 2.

Phoenīces, um, m. (*Φοίνικες*) **Феничани,** са морепловства и трговине чувени становници

приморске области Феникије (*Φοινίκη* земља урмâ); својим флотама потпомагали су Персијанце Cim. 2, 2, Con. 4, 2.

Phrўges, um, m. (Sing. Phryx) **Фригијанци,** Dat. 8, 2.

Phrygia, ae, f. (*Φρυγία*), **Фригија,** област у западној Малој Азији, Alc. 9, 3. 10, 3. Dat. 2, 5. 8, 6. Ages. 3, 2. Eum. 5, 3.

Phўlē, es и **ae,** f. (*Φυλή*) **Фила,** утврђено место у Атици на беотској граници, Thras. 2, 1.

piĕtas, ātis, f. **побожност;** љубав, поштовање према родитељима, детиња љубав, детиња дужност Reg. 1, 4. Att. 17, 1; љубав к брату, братска љубав Timol. 1, 5; љубав ка коме сроднику, оданост Att. 5, 1; љубав к отаџбини, родољубље Con. 5, 2. Ages. 4, 2.

pīla, ae, f. **стуб** Alc. 6, 5. lapidea Alc. 4, 5.

Piraeus, i, m. (*Πειραιεύς*) **Пиреј,** атинско пристаниште, Alc. 6, 1. 3. Thras. 2, 4. Con. 4, 5. Phoc. 2, 4. 3, 4. Делио се на три дéла, на пристаниште Зеју, Мунихију и на прави Пиреј, с тога triplex Piraei portus Them. 6, 1.

Pisander, dri, m. (*Πείσανδρος*), **Писандар,** 1) војвода атински Alc. 5, 3. — 2) спартански адмирал у морској битци код Книда Con. 4, 4.

Pisĭdae, arum, m. (*Πισίδαι*), **Писидијанци,** ратоборан и независан народ у јужној Малој Азији, Dat. 4, 4. 6, 1. 7. 8, 2.

Pisistrătus, i, m. (*Πεισίστρατος*) **Писистрат,** тиранин атински 560—527 г. пре Хр., Milt. 8, 1.

Pittăcus, i, m. (*Πιττακός*) **Питак,** један од седморице грчких мудрацâ, родом из Митилене на Лезбу, родио се 650., а умр'о 569. г. пре Хр., Thras. 4, 2.

pĭus 3. **побожан, веран;** родољубив, ea (његове тежње и жеље) Con. 5, 2.

plăcĕo, ui, ĭtum 2. **свидети се, допадати се;** mihi non placet, quod не свиди ми се, што Arist. 1, 4; безл. placet са инф. налази се за добро, magis placet налази се за боље Them. 3, 1.

plāco 1. **ублажити:** aliquem умирити, утишати некога Paus. 5, 1; nunquam animo placari possum in alqm никад се у души својој не могу измирити с неким, Pel. 5, 2. placatis in se suorum civium animis (утишавши према себи духове својих суграђана =) у

миру са својим суграђанима Iph. 3, 3.

plāga, ae, f. (*πληγή*) **ударац,** Eum. 4, 2; прен. удар судбине, несрећа, Eum. 5, 1.

plāne, adv. **сасвим,** Eum. 5, 5.

Plataeae, arum, f. (*Πλαταιαί*) **Платеја,** град у Беотији, знаменит са пораза и смрти персијског војсковође **Мардонија** у битци 479. г. пре Хр. Arist. 2, 1. Paus. 1, 1. 3.

Plataeensis, is, m. **Платејац,** становник града Платеје, Milt. 5, 1.

Plăto, ōnis, m. (*Πλάτων*) **Платон,** родом из Атине, живео 429—348 год. пре Хр., био је један од најславнијих философа свију времена, ученик Сократов и оснивач академијске школе; долазио је два пут у Сиракузу Dion 2, 2. 3, 3. 1, 3. Дело једно његово зове се Symposium, гозба, Alc. 2, 2.

plebiscītum, i, n. (plebs и scitum од sciscere одлучити) **народна одлука.**

plebs, plebis и **plebes, ĕi** и **plebi,** f. **народ** као сталеж (oppos. према патрицијима и сенату), aedilis plebi, tribunus plebi, Cato 1, 3. Att. 2, 1.

plecto, —, —, 3. **бити, тући,** особ. у пасиву **plecti бити кажњен** Milt. 8, 4. in aliqua re, бити прекорен Att. 11, 6.

plēne, adv. (plenus) **сасвим,** plene terram attingere Eum. 5, 5.

plēnus 3. **пун,** са ген., прен. consilii plenus пун увиђавности, врло увиђаван Paus. 1, 2. Alc. 1, 2.

plerīque, plēraeque, plērăque врло многи: Praef. 1. Milt. 3, 5. 7, 1. Timoth. 4, 2. Ages. 4, 6. 6, 1; plēraque врло много што шта Praef. 6; готово сви: Them. 3, 1. 9, 1. 10, 4. Alc. 11, 1; понајвише Timoth. 4, 6. Dat. 9, 1.

plerumque, adv. **понајвише,** Att. 19, 1.

plumbum, i, n. **олово,** Hann. 9, 3.

plus, plurimus, гл. multus.

Poecĭle, ēs, f. (*ποικίλη*, т. j. *στοά*) **шарени ходник,** галерија слика (пинакотека), на западној страни атинског тржишта, са сликом битке маратонске од славних сликара Полигнота и Панена, Milt. 6, 3.

poēma, ătis, n. (*ποίημα*) **песма,** Att. 4, 1.

poena, ae, f. (*ποινή*) **казна:** Arist. 1, 3. poena legitima Arist. 1, 5, место тога poena legis законита казна Epam. 8, 2. poena decem annorum десетогодишња к. Arist. 1, 3. poenas dare civibus suis бити каж-

њен од својих суграђана Milt. 3, 5. poenam perferre Arist. 2, 1. poenam subire Epam. 8, 2. poenā liberari Arist. 2, 1. poenā afficere aliquem Ages. 4, 8. Hann. 8, 2.

Poenĭcus 3. **пунски,** картагински: Poenicum bellum primum први пунски рат (264—241 г. пре Хр.) Ham. 1, 1. Cato 3, 3. Poenicum bellum secundum други пунски рат (218—201 г. пре Хр.) Ham. 4, 3.

poenitet гл. **paenitet.**

Poenus, обично plur. **Poeni, orum,** m. **Пуњани** (као феничкки насељеници, *Φοίνικες*) = Karthaginienses, Ham. 1, 2. 2, 3. Hann. 7, 7. Сингулар Poenus Пуњанин о Ханибалу (са споредним појмом лукавства и преваре, као какви Пуњани беху извикани), Hann. 10, 1.

poēta, ae, m. (*ποιητής*) **песник,** Cato 1, 4. Att. 12, 4.

poētĭca, ae и по грчкој деклинацији **poetĭcē, ēs,** f. (*ποιητική*), **песништво,** Att. 18, 5.

poētĭcus 3. (*ποιητικός*) **песнички:** quaestio poetica питање о каквом песничком предмету, о каквом месту у песнику којем, Att. 20, 2.

pollicĕor, cĭtus sum 2. **обећати,** alicui aliquid, Them. 8, 6. 10, 2. 4. Paus. 2, 5. Cim. 1, 4. Lys. 4, 2. Thras. 3, 3. Att. 15, 1; са acc. c. inf. fut. Paus. 2, 4. Dat. 10, 1. Phoc. 2, 4. Hann. 10, 6.

pollicitātio, ōnis, f. (pollicitor) **обећање,** Eum. 2, 4.

Polybĭus, i, m. (*Πολύβιος*) **Полибије,** славни грчки историчар у 2. веку пре Христа, који се родио у Мегалопољу у Аркадији, а г. 166. дошао у Рим, па на грчком језику написао историју Рима, од које је сачувано првих пет књига, које обухватају године 264—216, Hann. 13, 1.

Polymnis, ĭdis, m. (*Πολύμνις*, Gen. *ιδος*) **Полимнид,** отац Епаминондин, Epam. 1, 1.

Polyperchōn, ontis, а и **Polysperchon,** m. (*Πολυπέρχων*) **Полиперхон,** војвода Александра Великог; после смрти Александрове регент македонски, а после Антипатрове смрти 318. год. пре Хр. тутор краљевске фамилије, Phoc. 3, 2. 3.

pompa, ae, f. (*πομπή*) **свечан оиход, литија:** pompa funebris свечан спровод, Att. 22, 4.

Pompēius, i, m. Gn. Pompeius **Гнеј Помпеј,** триумвир са Цезаром и Красом, касније противник Цезаров и од овог г. 48. пре Хр. код Фарсала потучен, а за тим убијен у Египи-

ту, камо беше побегао Att. 7, 1, 3.

Pompōnĭus, i, m. T. Pomponius Atticus **Тит Помпоније Атик,** о коме је 25. vita, у римској књижевности познатији под именом Атик, пријатељ славног беседника Цицерона, који му је многа писма писао, од којих је велики део сачуван, и Непотов, који му је у својој биографији вечан споменик подигао. Као богат човек из реда витешког имао је у Риму банкарску радњу, но занимао се и наукама; у раду на пољу јавног живота није никад живо суделовао, и тако му је пошло за руком, те није допао никакве опасности, с којом беше скопчан јавни живот онога доба. Родио се у Риму г. 109., а умр'о 32. г. пре Хр.

pondĕro 1. (pondus) **измерити;** прен.: virtutem ponderare оценити радњу (заслугу), Thras. 1, 1.

pondus, ĕris, n. (pendo) **тежина,** armaturae Iph. 1, 4. magnum pondus auri велико мноштво злата, Epam. 4, 1.

pōno, pŏsui, posĭtum 3. (po, т. ј. post и sino) **ставити, поставити, метнути, наместити,** са in c. abl. 1) у правом смислу: sellam in tabernaculo Eum. 7, 2. exemplum in publico метнути препис на јавно место Alc. 4, 5. Delphis tripodem Paus. 1, 3. statuam подићи Timoth. 2, 3. Chabr. 1, 2. Att. 3, 2. tropaeum подићи Dat. 8, 3. praesidium perpetuum поставити сталну посаду Alc. 4, 7. castra ponere (наместити табор =) утаборити се Dat. 6, 2. 11, 4. Hann. 6, 4. imago alcs prima ponitur in numero imperatorum слика нечија меће се на прво место међу војводама Milt. 6, 3. — 2) преносно: *α*) поставити некога или нешто као, сматрати некога за нешто, у активу са два acc.: aliquem primum некога као првог, некога на прво место Thras. 1, 1. aliquem principem in eo (bello) поставити некога за вођа Hann. 2, 6; у пасиву са два номинатива: aliquis princeps ponitur неко се меће на прво место Alc. 11, 6. aliquis par ponitur неко се сматра за једнака Alc. 3, 5. quae omnia infamia ponuntur све се ово сматра за срамно (бешчасно) Praef. 5. *β*) напоменути, рећи са acc. c. inf., Epam. 6, 2. *γ*) бројити у (међу) нешто, aliquid in vitiis ponitur Epam. 1, 2. *δ*) налазити нешто у нечем: summam virtutem in patientia налазити највећу врлину у истрајности Alc. 11, 4.

spem victoriae positam habere in pernicie alicuius надати се победи после нечије пропасти Eum. 11, 2. ε) = deponere скинути, оставити: vitam deponere (завршити живот, престати живети =) умрети Paus. 5, 5.

pons, pontis, m. **мост**, pontis custodes Milt. 3, 3. pontem facere in flumine начинити мост преко какве реке Milt. 3, 1. Them. 5, 1. 9, 3. pontem rescindere Milt. 3, 4 и p. dissolvere Them. 9, 3 скинути мост.

Pontus, i, m. (*Πόντος*) 1) **Црно Море** (такође Pontus Euxīnus, *Πόντος εὔξεινος*). — 2) малоазијске земље на јужној обали Црног Мора, области на Понту, особ. Битинија: pervenire in Pontum доћи у Битинију, Hann. 10, 1.

populāris, e (popŭlus) **народни,** као subst. у плуралу populares присталоци народне странке, народњаци, Phoc. 3, 1.

populiscītum, i, n., а и populi scitum народна одлука, гл. scitum.

popŭlor 1. **опустошити,** Timoth. 2, 1.

popŭlus, i, m. **народ** 1) као политична целина: Milt. 6, 4. 8, 4. Them. 2, 1. 2. Cim. 1, 1. Alc. 6, 4. Thras. 4, 1. Timoth. 1, 2. 4, 1. 3. concilium populi народна скупштина Timol. 4, 2. contio populi нар. скупштина Them. 1, 3. populi scitum народна одлука Arist. 1, 5. Alc. 5, 4. Epam. 7, 4; с тога populus Romanus као политично означење према другим народима Hann. 1, 1. Att. 18, 2. — 2) према племићима, аристократама: прост народ Alc. 3, 3. 4, 5. 6, 2. Timoth. 3, 5 (где се особине његове набрајају), али и као политична странка према олигархији: народ Thras. 3, 1, према аристократији: народна странка Alc. 5, 3. — 3) према војницима: populus urbanus градско становништво Cim. 2, 1.

porrĭgo, rexi, rectum 3. (pro и rego) **пружити,** manus p. in aliquid пружити руке за нечим (прен.) Dion 7, 2.

porta, ae, f. **врата, капија,** прен. Plur. кланац, portae Ciliciae киликијски кланац Dat. 7, 2.

portĭcus, ūs, f. **ходник на стубове** озго покривен, галерија, Milt. 6, 3.

porto 1. 1) **носити,** aliquid secum p. носити нешто са собом или уза се, pecuniam, statuas Hann. 9, 2. 3. Pass. vehiculo portari возити се на коли, Phoc. 4, 1. — 2) односити:

quae regi portarentur што се краљу (као данак) имађаше однети, Dat. 4, 2.

portus, ūs, m. пристаниште, Dion 9, 2. Chabr. 4, 2. Phalericus portus фалерско пристаниште Them. 6, 1. Piraei p. пирејско прист. Them. 6, 1. Menelai p. Менелајево прист. Ages. 8, 6.

posco, poposci, 3. искати, захтевати, tempus poscit, Alc. 1, 3.

possessio, ōnis, f. (possideo имам) 1) **државина:** possessionem Siciliae tenere држати у својим рукама Сицилију Timol. 2, 4. — 2) конкр., својина, имање, особ. земља, добро, Dion 7, 2. Timol. 3, 2. Att. 12, 2. 3. possessiones Africanae афричка добра, добра у Африци Att. 12, 4. Epiroticae епирска, urbanae градска т. ј. у Риму Att. 14, 3.

possīdo, sēdi, sessum, 3. заузети, loca munita Them. 6, 2. (некима је possiderent од possidēre имати у рукама).

possum, pŏtui, posse 1) **моћи,** са инфинитивом, Milt. 1, 1. 3. Alc. 9, 4. Thras. 1, 2 итд. Често ваља inf. допунити: conquisivit quos potuit (conquirere) Timol. 3, 2. cum primum potuit (deponere) Timol. 3, 4. si possent (comprehendere) Hann. 12, 3. cum me non potueris (corrumpere) Epam. 4, 3. cum id (Delphicum oraculum) non potuisset (corrumpere) Lys. 3, 2. texit quantum potuit (tegere) Att. 9, 3. quantum potuerimus (docere) Att. 19, 1. ut huic omnes honores. quos possent (habere) haberent Att. 3, 1. — После quam, уз претходни компаратив, у конјунктиву: clarius exsplendescebat, quam ferre possent (већма се одликоваше, него да би могли подносити =) тако се врло одликоваше, да не могаху подносити Att. 1, 3; epulabatur luxuriosius. quam perpeti possent Paus. 3, 2. — У хипотетичним реченицама, Dion 9, 6; шта више и у оној хипот. реченици, која стоји без споредне хип. реченице: plurima proferre possumus (ми бисмо могли), sed modus adhibendus est, Epam. 4, 6. — О облицима од possum уз quam и какав суперлатив гл. quam. — 2) бити моћан, имати утицај: tantum auctoritate apud aliquem posse имати толики утицај код некога својим достојанством Dion 3, 3. plurimum in civitate posse имати у држави врло велики утицај, врло векику моћ Thras. 3, 2.

post, 1) praep. са акуз., само о времену **после:** post hoc proelium после ове битке Milt.

7, 1. Paus. 2, 1. post mortem Lys. 3, 5 etc. post calamitatem Att. 9, 5. post Peloponnesium bellum Athenasque devictas после рата пелопонеског и пораза атинског Pel. 1, 3. post haec (после тога =) за тим Eum. 8, 7. post hominum memoriam од памтивека Them. 5, 3. Arist. 1, 2. Reg. 1, 3. Особито са quam: post annum quartum, quam Th. expulsus erat (на четири године пошто Т. беше прогнат =) на четири године после прогнања Темистокова, Arist. 3, 3. Dion 10, 3, исто тако post annum quintum quam Cim. 3, 3. post diem tertium quam Siciliam attigerat на три дана пошто се беше извезао у Сицилију Dion 5, 3. Између pron. и subst.: hanc post rem gestam non ita multis diebus (abl. mens.) после овог догађаја и то после не баш тако много дана, на неколико дана после овог догађаја Hann. 5, 3; одвојено конјункцијом: post autem Alexandri M. mortem, Eum. 13, 1.

2) као adv.: a) локално, одостраг: post verberibus cogere iumentum exsultare, Eum. 5, 5. b) темпорално, за тим: у набрајању после primum, Alc. 5, 4; касније, после, Epam. 6, 4; особито уз abl. mensurae: post aliquanto много касније Alc. 11, 1. post non multo на скоро за тим Paus. 3, 1. post, neque ita multo касније, и то не баш много касније Cim. 3, 4. neque ita multo post, у почетку реченице, а не баш много касније, а на скоро за тим Phoc. 2, 5. Reg. 3, 4; утиснуто у реченицу: quorum imperii maiestas, neque ita multo post и то не баш много касније Pel. 2, 4.

postĕa, adv. **за тим, после, касније** Them. 2, 4. 8, 7. Alc. 3, 2. Thras. 3, 1 итд.

posteăquam, coni., **пошто, кад,** са ind. perf. Milt. 6, 4. Alc. 2, 3. Con. 2, 4. 3, 2. Ham. 4, 1. Hann. 3, 4. Att. 2, 2; уметнутим vero одвојено, postea vero quam, Dion 4, 3. Dat. 3, 5; са ind. plusqpf. Lys. 4, 3.

posterĭus, adv. (posterus) **касније, после,** Paus. 5, 5.

postĕrus 3. (post) **идући,** Comp. posterior, Superl. postremus: postero die идућег дана, сутрадан Milt. 5, 3. Dat. 3, 1. 8, 3. Hann. 12, 2. postera nocte Eum. 9, 4. postero tempore касније, после Arist. 3, 1.

postquam, coni., **пошто, кад,** a) обично са ind. perf., Them. 6, 4. 7, 4. 9, 3. Arist. 1, 5 etc. b) са ind. plusqpf., кад се изближе (по годинама, месецима итд.) назначи време, које је

између двеју радња протекло, anno tertio, die quinto postq. итд., Arist. 1, 5. 3, 3. Dion 5, 3. Ham. 4, 2. Hann. 7, 4. 8, 1. Att. 22, 3. — откако: postquam ... coeperat, Alc. 6, 2.

postrēmo, adv., (postremus, Superl. од posterus) **најпосле, на послетку,** нарочито у набрајањима Epam. 1, 4. Eum. 12, 2. Timol. 2, 2.

postrīdie, adv. (postero die) **сутрадан,** Them. 4, 5.

postulātum, i, n. (postŭlo) **захтев,** postulata facere Alc. 8, 4.

postŭlo 1. **захтевати, искати,** a) са acc., alqm или aliquid: ducem Timol. 2, 1; fidem ab aliquo од некога обећање Hann. 2, 4; b) по правилу са ut: Milt. 2, 4. Alc. 7, 1. Epam. 6, 1. Phoc. 2, 4; са конјунктивом без ut: Milt. 1, 4. Alc. 4, 1; c) одступајући од правила са acc. c. inf.: Hann. 12, 3. non parere se ... postulabat Eum. 8, 2.

pŏtens, ntis, adi. (упр. part. од possum) Comp. potentior, Sup. potentissimus, **моћан,** о лицима: Ages. 1, 5. Timol. 2, 4. Hann. 2, 1. Att. 8, 6. 9, 2; о државама: Cim. 3, 3. Chabr. 3, 4. Alc. 3, 4. Timoth. 4, 2.

potentia, ae, f. (potens) **моћ, утицај,** особито у политичном погледу: civium Milt. 8, 1. Lacedaemoniorum Alc. 9, 3. Pel. 2, 3. eorum Timoth. 3, 5. Caesaris Att. 12, 1. populi власт народа Alc. 5, 3. singularis potestas самовласт Dion 9, 5. Супротно према ius, сила: Cato 2, 2; утицај Paus. 3, 5.

potestas, ātis, f. 1) a) **моћ, сила, власт:** in potestatem alicuius venire доћи под нечију власт Lys. 1, 2. Dat. 3, 4. Eum. 11, 4. Alc. 5, 5. in potestate alicuius esse Eum. 2, 2. Dion 6, 4. in sua potestate esse бити свој господар, бити самосталан Att. 6, 1; особ. власт државе или појединца над другима: potestatem retinere Milt. 8, 3. aliquem potestate expellere Milt. 3, 5. esse potestate perpetua (abl. qual.) имати непрекидну власт Milt. 8, 3. sub potestate alicuius esse Dion 5, 5. aliquem sub potestatem [in potestatem Pel. 5, 1] alicuius redigere некога власти нечијој потчинити Milt. 1, 4. 2, 5. 4, 1. Paus. 2, 4. sub sua potestate tenere Cim. 2, 1. Lys. 1, 4. sub sua p. retinere Milt. 3, 2. nomine, non potestate (својом владалачком моћу) rex Reg. 1, 2. decemviralis potestas власт десеторице људи Lys. 2, 1. b) положај, звање, (служба): in qua potestate у коме положају Con.

1, 1. potestati praeesse вршити звање (службу) Cato 2, 3. **summae potestates** највиша звања, највиши чинови Pel. 1. 4. Phoc. 1, 2; пуномоћство: potestas omnium rerum неограничено пуномоћство Lys. 1, 5. regiam potestatem dissolvere Lys. 3, 5. potestate data (пошто му пуномоћство би дато sc. од ефорâ =) добивши пуномоћство Ages. 2, 2. — 2) могућност, допуштење, прилика, обично са gen. gerund.: potestatem nullius condicionis non habere имати могућност за сваку женидбу, имати слободан избор ма које партије Att. 12, 1. alicui potestatem manendi facere дати некоме прилику за останак Att. 11, 1. potestatem alicuius conveniundi habere имати прилику за састанак с неким Alc. 9, 5. potestas agendi Dion 2, 5. sui potestatem facere упустити се у бој Ages. 3, 6. sui (sc. capiendi) potestatem facere дати прилику за своје заробљење, дати се ухватити Hann. 9, 1.

pŏtior, potītus sum 4. **докопати се** нечег, **заузети** нешто: a) са аблативом: regione Milt. 2, 1. oppido Milt. 7, 3. praeda Cim. 2, 4. Ages. 3, 5. Piraeo Phoc. 2, 5. summa imperii (у неким издањима summae) Eum. 3, 4; b) са генитивом: rerum докопати се највише власти, приграбити државну управу Att. 9, 6. classis Lys. 1, 4. partis Siciliae и urbis Syracusarum Dion 5, 5. imperii Ages. 2, 1. summi imperii Eum. 7, 1. Syracusarum Timol. 2, 1; c) генитив у герундивној конструкцији: fiducia regni Persarum potiundi Ages. 4, 2.

pŏtior, potius (Comp. од застарелог potis) **пречи, важнији:** maiora potiora habere веће ствари сматрати за важније Alc. 2, 3.

potius, adv. (Comp. од potis) **радије, више, пре,** највише са идућим quam, Them. 7, 6. Alc. 4, 1. Con. 3, 4. Epam. 2, 3. 6, 1. Eum. 3, 6. 7, 1. 11, 4. Ham. 1, 5. Att. 9, 7. 13, 4; уз malle додато ради појачања Con. 5, 2. — sive potius или још боље Eum. 2, 2. — Superl. **potissimum,** adv. особито, најпре, пре свију (с обз. на лица): Milt. 1, 2. Them. 9, 1. 10, 4. Ages. 3, 1. Hann. 11, 6; баш: Ages. 8, 5. Timol. 4, 3. Att. 3, 3. 12, 1.

prae, praep. са абл., **према,** Eum. 10, 4.

praebeo, ui, ĭtum 2. (prae и habeo) 1) **дати, пружити:** panem alicui Them. 10, 3. — 2) прен.: a) проузроковати, изазвати, побудити:

suspicionem insidiarum alicui побудити у некоме сумњу о замци (превари) Dat. 10, 3; али praebere suspicionem homines non beatissimos esse побуђивати мисао, да итд. Ages. 8, 2. b) показати, доказати, засведочити: fidem alicui Att. 4, 4; se praebere показати се, са акуз. talem imperatorem као такав војсковођа Ages. 6, 1, или са abl. qual., pari virtute одликовати се једнаком храброшћу Dat. 2, 1. pari diligentia онаком истом обазривошћу Hann. 7, 5.

praeceptor, ōris, m. (praecipio) **учитељ:** aliquem praeceptorem philosophiae habere Epam. 2, 2.

praeceptum, i, n. (praecipio) 1) **пропис, наука, начело:** Thras. 2, 3. Att. 17, 3; — 2) заповест: praecepto по заповести, Dion 8, 4. Hann. 11, 4; налог: praeceptum diligenter curare Eum. 9, 5.

praecĭpio, cēpi, ceptum 3. (prae-capio) 1) **напред напоменути,** Epam. 1, 1, са ne. — 2) **наложити, заповедити,** са ut Milt. 1, 3. Them. 6, 5. Eum. 9, 3. Hann. 10, 5, са зависном упит. реч. Paus. 4, 3.

praecipĭto 1. (prae и caput, напред с главом, стрмоглав) **бацити:** pilas in mare Alc. 6, 5.

praecĭpue, adv. (praecipuus) **особито,** Ages. 7, 2. Att. 16, 2.

praecipŭus 3. (praecipio) **особит, изванредан:** fides Lys. 2, 2. honos Con. 1, 1. laus Reg. 1, 4. Att. 10, 6. praecipuo suo periculo са врло великом својом опасношћу, са в. в. оп. по себе Them. 6, 2.

praeclāre, adv. (praeclarus) **славно, сјајно,** уз партицип: praeclare facta славна дела Timoth. 1, 2.

praeclārus 3. **славан, сјајан,** victoria Timol. 2, 2. factum Timol. 1, 5. Неутрум praeclarum дично дело, сјајна црта: praeclarum hoc quoque Thrasybuli (sc. est) Thras. 3, 2.

prae-curro, oucurri и **curri, cursum** 3. **истрчати напред,** прен.: aliquem некога превазићи, надмашити, претећи, Thras. 1, 3.

praeda, ae, f. 1) **плен:** Paus. 1, 3. Alc. 5, 7. 7, 4. Timoth. 1, 2. 4, 1. Ages. 3, 2. magna p. potiri Cim. 2, 4. У плуралу magnas praedas capere велики плен запленити Dat. 10, 2. — 2) прен. добит: a quibus (Aegyptiis) magnas praedas Agesilaus faciebat од којих Аг. (за своје услуге) велику добит имађаше Chabr. 2, 3.

praedestĭno 1. **напред одлучити,** у неким издањима

Eum. 2, 4 praedestinavit м. destinavit.

prae-dīco 1. a) **јавно казати, отворено изјавити:** aliquid non auditum, sed cognitum изјављивати нешто не по чувењу, већ по своме знању Att. 13, 7; апсол. Alc. 4, 6; са acc. c. inf.: Thras. 1, 4. Ages. 4, 8. Eum. 13, 3. — b) славити, хвалити, с похвалом спомињати: Timol. 4, 3. Att. 9, 1. aliquid de aliquo нешто похвалити у некога, рећи у похвалу нечију Alc. 11, 2; са два акузатива, хвалити некога као нешто, aliquem liberatorem Dion 10, 2.

prae-dīco, dixi, dictum 3. 1) **прорећи, предсказати,** са acc. c. inf., ea futura (esse) Att. 16, 4. — 2) заповедити, дати (у напред) упутство, са ut, Dat. 9, 4, са ut ne »да ни по што« Them. 7, 3.

praedium, i, n. **земља, имање,** Cim. 4, 1; pr. rusticum пољско добро Att. 14, 3.

praedo, ōnis, m. **разбојник,** praedo maritimus гусар Them. 2, 3.

praedor 1. **пљачкати, робити,** exeo praedatum (sup.) идем да пљачкам, идем у пљачку Alc. 8, 6.

praefātio, ōnis, f. (prae-fari) **предговор.**

praefectūra, ae, f. (praeficio) **предстојничка служба, предстојништво, заповедништво:** praefecturae consulum praetorumque заповедништва под консулима и преторима Att. 6, 4; то беху више службе код војске или при управи у којој провинцији римској, које би консули или претори дали својим пријатељима или присталицама пред полазак у своју провинцију, и у којима би се ови понајвише и обогатили.

praefectus, i, m. (praeficio) **предстојник, надзорник,** 1) у опште, custodum Eum. 11, 1. praefectus morum надзорник над владањем, име једне власти у Картагини, која беше то исто што и ценсор у Риму Ham. 3, 2. — 2) у војн. погледу: a) (код неримских народа, као Грка и Персијанаца) заповедник: Reg. 1, 5. praef. classis адмирал Lys. 4, 1. Con. 1, 1. praefectus (као партицип констр.) classi Timoth. 2, 1. без classis Milt. 4, 2. praef. equitum зап. коњице Dion 5, 1. Dat. 6, 3. praef. fabrum заповедник техничке војске (гл. faber) Att. 12, 4. b) о највишим чиновницима, што управљају каквом провинцијом, особ. код Персијанаца, с тога често са додатком regius или

regis Con. 2, 4, особ. сатрап, praef. Lydiae Dat. 2, 5. Chabr. 3, 1. Ages. 2, 3; код Македонаца намесник Eum. 13, 3. Phoc. 2, 4.

prae-fĕro, tŭli, lātum, ferre носити напред; прен. претпостављати, aliquem alicui aliqua ге некога некоме у нечем Thras. 1, 1; апсол. дати првенство Hann. 13, 4.

praefĭcio, fēci, fectum 3. (praefacio) 1) **поставити испред нечег, над нечим,** aliquem alicui поставити некога за заповедника над нечим, предати некоме врховно заповедништво над нечим: classi над флотом Milt. 4, 1. exercitui Iph. 2, 4. Dat. 5, 6. Epam. 7, 1. ei rei, т. j. bello то предузеће (т. j. управу ратну) поверити Dat. 2, 3. parti Asiae управу једним делом Мале Азије Eum. 3, 2; pari imperio (abl. qual.) praefici бити постављен за главног заповедника са једнаком влашћу Alc. 5, 4. — 2) поставити, наместити некога (као чувара), certos људе поуздане Dion 9, 1.

prae-fīnio 4. у напред одредити, прописати: lege praefinitum est Epam. 7, 5.

praemium, i, n. (prae и emo) **награда:** victoriae за победу Milt. 6, 1. praemia proponere обећати награде Ages. 3, 2. magno praemio (dat.) esse alicui бити некоме велика награда Paus. 4, 6. Hann. 10, 6; praemiis (abl. causae) imperatorum услед наградâ од триумвирâ обећаних Att. 11, 1.

prae-nuntio 1. у напред јавити: praenuntiatur de aliqua re јавља се за нешто у напред, распростире се у напред глас о нечем Eum. 9, 4.

praeoccupatio, ōnis, f. (praeoccupo) **раније заузимање:** praeoccupatione locorum тиме што је пределе у напред позаузимао Eum. 3, 6.

prae-occupo 1. 1) раније заузети: saltum Dat. 7, 2. Macedoniam Eum. 2, 4. — 2) претећи, alqm: alteruter alterum praeoccupat један другог куша да изненада обори Dion 4, 1.

prae-opto 1. волети него, претпоставити: filiam (= nuptias filiae) generosarum (filiarum) nuptiis Att. 12, 1.

prae-pono, pŏsui, posĭtum 3. **напред ставити,** прен. a) поставити на управу државну, alqm, Thras. 1, 5. b) волети, претпоставити, aliquid alicui rei, Ages. 4, 3.

praes, praedis, m. **јемац** за нешто: nullius rei praes factus

est ни при каквом послу (ни при каквом издавању под закуп од стране државе) Att. 6, 3.

prae-scrībo, scripsi, scriptum 3. **прописати, наредити** Att. 22, 4.

praesens, entis (Part. praes. од praesum) **садашњи,** као адј. praesentes res secundae Alc. 6, 2. praesens tempus садашње (рђаво) стање Ages. 8, 4. praesenti bello за време тадашњег рата (oppos. reliquo tempore) Them. 2, 1. као Part. у конструкцији апсол. аблатива: praesente vulgo пред народом Alc. 8, 2. his praesentibus пред овима Them. 6, 4. Hann. 9, 3. Part. praes. присутан Alc. 4, 1. Att. 12, 5. de praesente (sc. se) quaestionem habere о њему пред њиме Alc. 4, 1. — Acc. plur. in praesentia за (у) онај мах (упор. in perpetuum за свагда) Milt. 7, 6. Them. 8, 4. Alc. 4, 2. 10, 5. Att. 12, 5; неки узимају, да је ово praesentia субстантив praesentia, ae, садашњост; у многим издањима стоји in praesenti.

praesertim, adv., **особито,** praesertim cum особито пошто Milt. 8, 2. Alc. 5, 2.

praesidium, i, n. (praesideo заштићујем) 1) **заштита, помоћ:** praesidio esse alicui служити некоме за заштиту, заштићивати некога Con. 2, 1. Ages. 7, 2. Att. 10, 5. suis praesidio proficisci отићи својима у помоћ Ages. 3, 5. non satis praesidii est in aliquo у некога нема довољно заштите, т. ј. моћи за заштиту, отпорне снаге Timoth. 3, 1. — 2) конкретно употребљено, пратња, особ. војничка: Them. 8, 5. Timoth. 4, 3. Dat. 2, 3. praes. dare Epam. 4, 5. mittere Att. 10, 4; посада, гарнизон: Milt. 4, 1. Paus. 2, 1. Alc. 4, 7. Epam. 10, 3. Pel. 3, 3. Ages. 3, 4.

praestans, antis, adi. (Part. од praesto) **одличан:** pr. prudentia Alc. 5, 1. vir Timoth. 3, 2. Eum. 3, 3.

praestĭtŭo, ui, ūtum 3. (praestatuo) **унапред одредити:** diem certam Chabr. 3, 1.

prae-sto, stĭti, stĭtum 1. (Part. fut. praestaturus) 1) intrans. **стајати напред,** прен. **надмашити, превазилазити,** alicui некога: ceteris Ages. 3, 3. praestat honesta mors turpi vitae боља је од Chabr. 4, 3; но и aliquem aliqua re: Epam. 6, 1. Reg. 3, 5. Hann. 1, 1. Att. 3, 3. 18, 5. — 2) trans.: учинити, испунити, особ. какво обећање Them. 10, 4. Cim. 1, 4. Thras. 3, 3. Eum. 13, 3.

Att. 15, 1. fidem praestare одржати задану реч Phoc. 2, 2, али Them. 8, 4 дати заштиту; officium praestare испунити своју дужност Milt. 2, 3. (у)чинити услугу Att. 4, 3 8 4. 9, 4.

prae-sum, fui, esse бити напред; прен. заповедати, бити предстојник (заповедник): exercitui Milt. 4, 4. Alc. 6, 1. Con. 1, 1 итд. armatis Phoc. 2, 5. alae equitum Eum. 1, 6. equitatui Hann. 3, 1. regis opibus (краљева ратна сила) Con. 4, 2. classi Dion 6, 3. Chabr. 2, 3. navibus Hann. 8, 4. summae imperii praeesse имати главно заповедништво Them. 4, 2; о грађанској служби, potestati severe praeesse вршити службу строго Cato 2, 3. insulis praeesse бити главни заповедник над острвима Con. 1, 1. Sardibus бити гл. зап. над Сардом, бити сардски намесник Con. 5, 3. Са дативом од res: tantis rebus управљати тако великим предузећима (операцијама) Arist. 3, 2. eisdem rebus бити заповедник при тима догађајима Alc. 6, 3. maioribus rebus управљати већим предузећима Dat. 2, 1. regis rebus вршити краљеве послове Phoc. 3, 3. Апс., qui praesunt заповедници Chabr. 4, 1.

praeter, praep. c. acc. **осим, против, мимо;** 1) осим (= изузевши): Milt. 5, 1. Alc. 3, 2. 8, 1. Thras. 3, 1. Dion 5, 5. Epam. 3, 4. Ages. 8, 4. Reg. 1, 1. Hann. 3, 4. Att. 14, 3; осим (= уз, поред): Dion 1, 2. Att. 1, 3. 2, 4. 16, 3. — 2) против: praeter opinionem Milt. 2, 5. plures praeter consuetudinem више него обично Hann. 12, 4. 3) мимо, о одликовањима: praeter ceteros мимо остале, мимо све остале Arist. 1, 4.

praetĕrĕā, adv., **осим тога:** Alc. 8, 1. 5, 6. Dion 1, 2. 8, 2. Pel. 4, 3. Eum. 8, 7. Reg. 1, 3. 3, 1. Hann. 4. 4. Att. 15, 3.

praetĕr-ĕo, ii, ĭtum, īre проћи, прећи; 1) intrans., проћи, апс., Dat. 4, 3; прен. о времену, Ages. 3, 1. — 2) trans., прећи ћутањем, не споменути, alqm или alqd: Paus. 4, 3. Lys. 4, 1. Reg. 3, 5; са acc. c. inf., Att. 13, 6.

praetĕr-mitto, mīsi, missum 3. 1) **пропустити** чинити нешто, са inf., Cim. 4, 3. — 2) изоставити, прећутети, Epam. 1, 3.

praetĕrquam, adv., **осим,** Att. 21, 3.

praetŏr, ōris, m. (м. praeitor од praeeo) упр. онај што предњачи, с тога 1) **предстојник, управник државни** Thras. 3, 1. — 2) војвода, војсковођа, заповедник, особ

код Атињана као превод речи *στρατηγός*: Milt. 4, 4. 6. 3. Them. 2, 1. Arist. 2, 1. Alc. 5, 3. 4. 8, 1. Thras. 4, 4. Con. 1, 1. Timoth. 3, 2. Epam. 7, 3; једанпут о једном Картагињанину Hann. 7, 4. — 3) **претор,** после консулâ највиши службеник у републиканском Риму; он је управљао судством; а кад би му пак година службовања прошла, он би ишао у мирне провинције (немирне добиваху бивше консуле) као пропретор (pro praetore) или намесник, па би често и онда још задржао прост назив praetor; тако стоји praetor место propraetor Hann. 4, 3. Cato 1, 4.

praetōrĭus, i, m. **бивши претор,** Att. 11, 2.

praetūra, ae, f. **преторство,** Cato 3, 4. Att. 6, 4.

prĕces, prĕcum, f. **молбе** (плур. од неупотр. prex, од кога у синг. има само абл. prĕce, и кашто дат. prĕci), Dion 2, 3. Att. 22, 2.

prĕcor 1. (prex) **молити,** aliquid ab aliquo, ca ut, Timol. 5, 3.

prĕmo, pressi, pressum 3. **притискивати;** прен. притиснути, притеснити, притерати у теснац, alqm: Milt. 2, 3. Them. 3, 3. Timoth. 3, 1. Hann. 11, 5. Pass., premi ancipitibus locis с две стране бити притешњен, доћи у теснац Dat. 7, 3. valetudine premi болешћу бити мучен Hann. 4, 3. — 2) наваљивати непрестаним мољењем на некога, салетати некога, да нешто учини, ad exeundum Ages. 6, 1.

pretiōsus 3. (pretium) **драгоцен,** Att. 12, 3.

prĕtĭum, i, n. **цена, вредност;** прен., новац: pretio aliquid parare Att. 13, 4.

prīdĭe, adv., **један дан пре,** Dat. 8, 3; уочи, pridie Kal. Apriles уочи априлских календâ, уочи првог априла = 31. марта Att. 22, 3.

prīmo, adv. (абл. од primum) **најпре, изнајпре, у почетку:** Them. 6, 5. Thras. 2, 2. Dat. 3, 4. Eum. 12, 1. 2. Phoc. 2, 2. Ham. 2, 2. Hann. 6, 1.

prīmum, adv. (упр. acc.) 1) **прво, најпре** (особ. у набрајањима): Them. 2, 3. 3, 2. Paus. 1, 3. Lys. 3, 1. Alc. 4, 4. 5, 4. Thras. 1, 3. Con. 3, 2. Dion 6, 2. Dat. 1, 1. 2, 3. 6, 6. Epam. 1, 4. Timol. 3, 1. Att. 21, 6. — 2) први пут: Dat. 1, 2. primum imperator Cim. 2, 2. tum primum Timoth. 2, 2. — 3) понајпре, пре свега: Eum. 6, 1. Att. 3, 2. — 4) у вези са quam и cum: quam primum

што пре Eum. 6, 4; cum primum, coni. са ind. perf., чим, како Timol. 3, 4.

prīmus 3. (Superl. од **prior**) **први;** 1) по простору први, предњи: primus locus aedium први простор кућни, предњи део куће (oppos. interior pars § 7) Praef. 6. prima ponitur imago alcs слика се нечија меће прва, на прво место Milt. 6, 3. liber Cato 3, 3. in primis stare стајати међу првима, у првом реду Epam. 10, 3. — 2) први по времену: gradus Them. 2, 1. primis temporibus Dion 3, 1. primo quoque tempore првом приликом, што је могућно пре Milt. 4, 5. prima nocte у првом делу ноћи, прве вигилије (oppos. према secunda и tertia vigilia, пошто су Грци ноћ на три, а Римљани на четири вигилије делили), у почетку ноћи Eum. 9, 3. Као предик. атрибут: Chabr. 4, 2. Pel. 4, 2. Eum. 2, 4; са партитивним ген., primus Graecae civitatis први из грчке државе, као први Грк Alc. 7, 4. — 3) први по рангу, најзнатнији, најодличнији, са gen. part.: alqm primum omnium ponere за првог Thras. 1. 1. primi aetatis suae Iph. 1, 1. in primis omnium Persarum међу првима од свију П., мимо све Персијанце Paus. 1, 2; anc., in primis међу првима, пре свију других Paus. 5, 3. С тога **in primis,** а такође inprimis или imprimis као adv., понајпре, у првој линији, особито: Arist. 2, 2. Alc. 1, 2. Dat. 3, 4. Epam. 3, 2. Ages. 7, 3. Att. 1, 2. 13, 1. 6. 20, 1.

princeps, cĭpis, adi. и subst. (**primus** и **capio**) **први;** 1) као adi., први, о времену, = **primus:** Thras. 1, 5. Ages. 1, 2. Ham. 3, 3. princeps sum **huius** sceleris предњачим при овом злочинству Eum. 13, 3. princeps sum eius rei предњачим у тој ствари Att. 8, 3. **alqm** principem **habere** consilii et in convictu имати некога за свог првог саветника и најискренијег друга Att. 8, 2; по рангу, угледу или утицају први, најодличнији, најзнатнији: cives principes први грађани т. ј. они што државом управљају Them. 8, 3 (у неким изд. само principes). princeps ponor сматрам се, важим за најодличнијег Alc. 11, 6. princeps ducum први међу војводама Dat. 5, 1. — 2) као subst., први грађанин Hann. 9, 3. Att. 3, 1 (oppos. **infimi**); државник, државни управник: Epam. 1, 2. Cim, 3, 1. Chabr. 3, 4; вођ: Epam. 5, 4. Pel. 1,

4. 2, 4; први у држави, поглавар, први човек: Milt. 3, 1. non solum urbis Romae sed etiam orbis terrarum Att. 20, 5; главни заповедник: alqm principem in bello ponere Hann. 2, 6; власник, силник: principes civitatis силници државни Att. 19, 2.

principātus, ūs, m. (princeps) 1) **првенство, прво место, највећи утицај:** principatum eloquentiae tenere заузимати прво место у беседништву или као беседник, бити први беседник Att. 5, 4; особ. у јавном животу: de principatu contendere Arist. 1, 1. ad pr. pervenire Cim. 2, 1. pr. alicui concedere Dion 6, 3. pr. obtinere Cato 2, 2; — 2) прво место међу разним народима, војство, врховна управа, старешинство (*ἡγεμονία*): certamen de principatu est Them. 6, 3. pr. imperii maritimi првенство у заповедништву на мору, старешинство (хегемонија) на мору Timoth. 2, 2.

princĭpĭum, i, n. **почетак;** principia, orum, n., код Грка, у којих не беше одређеног реда логорског, **главни стан** (код Римљана главни пут у логору, на коме војводин шатор, олтари, и скупови беху) Eum. 7, 2.

prĭŏr, prĭus (Superl. prīmus): свагда употребљено о двојици; 1) **предњи:** pedes Eum. 5, 5. — 2) прен., a) **први,** при ређању: prior horum први од ових Reg. 1, 2. prior (filia) .. altera прва .. а друга Dion 1, 1. b) по времену **први:** nisi qui prior impugnare voluit Thras. 2, 6. prior consulatus Cato 2, 1. Dionysius prior Дионисије први, старији Dion 1, 3.

pristĭnus 3. (prior) **пређашњи, негдашњи:** amicitia Eum. 4, 4. imperium Ages. 7, 1. tempus Alc. 6, 3. victus Dion 4, 5. virtutes Hann. 12, 5. — Neutr. subst., alqd in pristinum restituere нешто у пређашње стање повратити Timol. 1, 1.

prĭus, adv. (упр. neutrum од prior) **пре;** prius .. quam пре .. него, Hann. 1, 3, пре .. него што, свагда са темпоралним значењем Dat. 3, 1. Timol. 3, 5. и то a) са coni. imperf.: Them. 8, 4. Chabr. 2, 2. Dat. 6, 1. 11, 5. Ages. 2, 2. 3, 2. Eum. 3, 6. 4, 2 или са coni. plusqpf. Them. 7, 3. Paus. 4, 3. Epam. 3, 3. Eum. 8, 6. Iph. 2, 5. — b) са ind. perf.: Epam. 2, 2. 8, 5. 9, 1, 2.

priŭsquăm, coni., **пре него што;** са ind. praes. Epam. 1, 1; у историјском припове-

дању са coni. impf. Milt. 5, 4. Arist. 2, 1. Alc. 3, 2. Dion 4, 4. Dat. 5, 1. 9, 5. 11, 3. Epam. 3, 6. Hann. 7, 6. 11, 1. Cato 1, 1. Att. 21, 4; са coni. plsqpf. Dion 8, 5.

privātus 3. (упр. part од privo) **појединачни, лични, приватни** (oppos. publicus државни, општи); 1) adi.: iudicium pr. приватна парница Them. 1, 3. locus pr. место које припада човеку приватном, приватна својина Them. 6, 5. pr. res приватна ствар, ствар појединца Alc. 3, 3. Timol. 4, 1. pr. aerarium приватна благајница Att. 8, 3. pr. hospites побратими из реда приватних људи (oppos. према краљу Јасону и државницима) Timoth. 4, 2. suo privato consilio по својој памети Pel. 1, 2. — 2) subst. privatus, i, m. приватан човек: особ., који је без државне службе, који не учествује у управи државној Alc. 3, 4. Ages. 4, 2. 7, 4. Timol. 3, 4. Reg. 1, 2. Cato 2, 2. non videbatur posse esse privatus не могаше, као што се чињаше, бити човек приватан Milt. 8, 2; или онај, који је без ранга (у војсци), без заповедништва Chabr. 4, 1. Epam. 7, 1. Plur. приватни људи, Att. 7, 3.

privignus, i, m. (privus и gigno) **пасторак,** Alc. 2, 1. Att. 19, 4.

prīvo 1. **лишити,** alqm aliqua re некога нечег: Milt. 7, 2. Epam. 6, 7. Phoc. 2, 4. Reg. 3, 4.

pro, praep. са abl. 1) **за;** a) за = у обрану: pro se dicere Milt. 7, 5. pro libertate loqui Thras. 2, 4. b) за = место: pro aliquo pecuniam solvere Cim. 1, 3. c) за = као награду за: pro meritis gratiam referre, coronam dare Them. 8, 7. Thras. 4, 1. — 3) место: Iph. 1, 3. 4. accipere divitias pro caritate patriae примити благо место љубави к от. = заменити љубав к от. благом, дати љубав к от. за благо Epam. 4, 2; место = као: pro noxiis concidi Dion 10, 1; према: pro opinione Thras. 2, 3. pro facultatibus Epam. 3, 5. pro dignitate proque amicitia Eum. 4, 4. Att. 2, 2. pro sortis necessitudine Cato 2, 3. — 4) као: pro perfuga Dat. 6, 4.

probābĭlis, e (probo) који се може одобрити (похвалити), **ваљан, добар:** pr. orator Cato 3, 1.

prŏbo 1. (probus) **признавати (налазити) за добро, одобравати,** alqd: consilium Them. 2, 8. Dion 8, 3. Att. 21, 6. rem Dat. 6, 5. 11, 1. factum

Timol. 1, 5. librum примити повољно Lys. 4, 2; са два acc., alqm potissimum auctorem некога нарочито за сведока признавати, држати се нарочито некога као сведока Them. 10, 4. Pass. probari alicui свиђати се, бити по вољи неком Them. 1, 2. Part. fut. pass. probandus достојан одобрења, похвалан Con. 5, 2.

procacĭtas, ātis, f. (procax) **дрскост, бестидност, безобразлук,** hominis Timol. 5, 2.

pro-cēdo, cessi, cessum 3. **ићи напред,** с тога прен. одмаћи: nox procedit Pel. 3, 3. prospere procedere добро напредовати, ићи од руке Dat. 6, 1.

procella, ae, f. (pro и cello) **бура:** pr. civiles грађански немири Att. 10, 6.

Proclēs, is и **i,** m. (*Προκλῆς*) **Прокле,** потомак Херкулов, син Аристодемов, брат Еуристенов и са овим оснивач лакед. краљевског дома, Ages. 1, 2.

proclīvis, e (pro и clīvus) **напред нагнут;** прен., лак: proclive est alicui, са inf., Timoth. 3, 4.

pro-crĕo 1. **произвести, родити:** liberos Dion 1, 1. ex aliqua с неком Epam. 6, 2. Reg. 2, 3; прен. о држави, cives Epam. 6, 2.

prŏcul, adv., **далеко:** Milt. 7, 3. Them. 8, 7. Paus. 5, 5. Pel. 5, 4. Timol. 1, 4. pr. abesse бити далеко, подалеко Dat. 11, 3. из далека Dat. 4, 5.

procurātĭo, ōnis, f. (procuro) **управа:** pr. rei publicae управа државна Thras. 3, 1. рад за државу Att. 3, 2. државна служба Att. 15, 3.

pro-cūro 1. бринути се за нешто, **вршити, извршивати** нешто: sacra, божју службу Them. 8, 2. negotia alicuius Att. 15, 3.

prōdĕo, ii, ĭtum, īre (pro-d-eo) **изићи:** in scaenam на позорницу (као глумац) Praef. 5. in publicum на јавно место, на сокак Alc. 3, 4. in contionem populi излазити пред народну скупштину као говорник, говорити у народној скупштини Them. 1, 3.

prodĭtĭo, ōnis, f. (prodo) **издаја:** proditionis accusari Milt. 7, 5. Timoth. 3, 5. damnari Them. 8, 2. 10, 5. suspicio proditionis Phoc. 4, 1.

prodītor, ōris, m. (prodo) **издајник,** Dat. 6, 8.

prō-do, dĭdi, dĭtum 3. 1) **предати:** memoriae prodere (предати спомену =) причати, приповедати: aliquid

о нечем Hann. 13, 3; са acc. c. inf., Them. 10, 5. Paus. 2, 2; de aliquo Alc. 1, 1; апсол., Iph. 3, 2; de aliqua re duplex memoria prodita est два предања има о нечем Hann. 8, 2. 2) предати некога или нешто непријатељима, жртвовати, издати: Them. 8, 5. Paus. 4, 6. Phoc. 2, 3. Piraeum Phoc. 3, 4.

pro-dūco, duxi, ductum 3. **извести:** pedites in aciem Milt. 5, 4. aliquem in proelium измамити некога у бој Hann. 5, 3. vitam pr. продуживати живот Att. 21, 6.

proelium, i, n. битка, бој: pr. terrestre битка на суву Alc. 5, 5. pr. navale битка морска Alc. 5, 5. Hann. 11, 3. par proelium битка нерешена Them. 3, 3. magnum pr. Con. 4, 4. signum proelii Iph. 2, 2. proelii concursus бојна врева Thras. 1, 4. proelium apud Salamīna factum битка код Саламине Them. 9, 3. proelium apud Plataeas Paus. 1, 1. in proelio у битци Arist. 2, 1. Thras. 2, 7. Chabr. 1, 1. Dat. 6, 1. Eum. 11, 4; proelio у битци Paus. 1, 2. Ages. 4, 6; proelio (abl. instr.) упр. дакле бојем, но ипак увек у боју, у битци, Con. 4, 4. Ages. 4, 5. Hann. 4, 4. — proelium facere бој бити Them. 9, 3. Chabr. 1, 1. Timol. 5. 1. pr. committere започети бој, побити се Milt. 5, 3. 4. 6, 3. Eum. 3, 6. Hann. 11, 3.

profānus 3. (pro и fanum) упр. што је испред или изван светилишта, **несвет, непосвећен,** locus Them. 6, 5.

profectio, ōnis, f. (proficiscor) **одлазак,** eorum (exulum) Pel. 3, 2.

profecto, adv., **заиста, доиста,** Pel. 2, 2.

prō-fĕro, tŭli, lātum, ferre изнети, ископати, telum Dat. 11, 4; прен. изнети (на видело), testimonia Timoth. 4, 2. Epam. 4, 6; навести, споменути, alqd exempli gratia Lys. 2, 1.

profĭcio, fēci, fectum 3. (profacio) **израдити,** non multum Dat. 5, 2. Eum. 10, 1.

proficiscor, fectus sum, 3. (pro и facio) 1) **кренути се на пут, поћи, отпутовати, отићи:** Them. 6, 5. 7, 3. Cim. 3, 3. Dat. 5, 1. in exsilium Att. 8, 5. ad alqm Att. 7, 1. quo Paus. 5, 1. proficiscens одлазећи, при свом одласку Att. 4, 2. О ратним предузећима на суву и на води. отићи, отпутовати, измаршировати: Con. 4, 4. Dion 5, 3. Timoth. 3, 3. 4. Pel. 5, 3 итд. classe pr. отићи са флотом.

одједрити, navibus pr. отпутовати на лађама, одједрити Milt. 1, 4. 5. 2, 4. 7, 4. Alc. 7, 1. Con. 4, 4. Dion 5, 2. Уједно излазна тачка назначена препозицијом или аблативом: a quibus (sc. Atheniensibus) Milt. 2, 3. Carthagine из К. Con. 3, 4. domo Milt. 2, 4. Смер назначен са и без преноз., или адвербом: in Aegyptum etc. Lys. 3, 3. Hann. 2, 3. такођер само Aegyptum Dat. 4, 1. Romam profectus кренувши се у Рим или на Рим Hann. 5, 1. in Persas у Персију Pel. 4, 3. in bellum Alc. 4, 1. in castra у рат, на бојно поље Hann. 2, 4. adversus, contra alqm Eum. 3, 2. 5. eo (adv.) Pel. 5. 7. Dat. 6, 1. quo Ages. 6, 1; са супином: oppugnatum Aegyptum, imperium да нападне Eum. 3, 2. Dion 5, 3. adiutum alqm Chabr. 2, 1. 3. venatum да лови, у лов Dat. 4, 4; са два датива: alicui subsidio отићи некоме у помоћ Iph. 2. 5. Pel. 5, 2. auxilio Timoth. 1, 3. praesidio Ages. 3, 5. — 2) прен., произићи, бити родом, ex ea (civitate) из онаке (државе) Con. 3, 4; доћи, добивати се, Att. 9, 4.

profĭteor, fessus sum 2. (profateor) **изјавити отворено, признати**, са acc. c. inf., Them. 7, 4. Hann. 11. 2.

proflīgo 1. **савладати, разбити:** hostem Milt. 5, 5. Dat. 2, 1. 6, 8. Epam. 9, 2. Eum. 4, 3. Hann. 4. 2; уништити, сатрти: opes Pel. 2, 3.

pro-fŭgĭo, fūgi, fugĭtum, 3. **побећи:** domo Hann. 8, 1. ex urbe Att. 9, 1. in Syriam ad alqm Hann. 7, 6.

progĕnĭes, ēi, f. (progigno) **потомство, род,** Ages. 1, 2; прен., потомак Cim. 1, 4.

progenĭtor, ōris, m. (progigno) **родитељ;** праотац Ages. 7, 4.

progrĕdĭor, gressus sum, 3. (pro-gradior) **ићи напред,** о војскама Them. 3, 1. Chabr. 1, 2.

progressŭs, ūs, m. (progredior) **напредак,** progressum facere in studiis Cato 3, 2.

prohĭbĕo, ui, ĭtum 2. (pro-habeo) **задржати, спречити, не дати:** Cim. 1, 4. Thras. 3, 3. Att. 3, 2; са inf., Praef. 8; alqm transitu спречити неком прелазак Hann. 3, 4. alqm aedificantem (muros) задржати некога од грађења, не дати неком градити Them. 6. 2.

proĭcĭo, iēci, iectum 3. (pro-iacio) **напред бацити;** hastam pr. копље пружити напред Chabr. 1, 2.

proinde, adv., **исто тако;** proinde ac si, са конјункт.,

(баш) као да Lys. 2. 2. Alc. 6. 1. 4.

pro-lābor, lapsus sum, 3 **рушити се,** Att. 20, 3.

pro-mitto, mīsi, missum 3. 1) **спустити,** promissa barba дугачка спуштена брада Dat. 3, 1. — 2) **обећати,** Att. 15. 1.

promptus 3. (promo) **готов, одлучан,** in aliqua re Them. 1, 4; prompta voluntate esse имати одлучну вољу Dion 9, 6.

pro-nuntĭo 1. **исказати;** објавити, са зав. упит. реч. Ages. 3, 4; казивати Ages. 1. 3. poëmata декламовати Att. 4, 1.

propāgo, gĭnis, f. **пресадница;** прен. о лицима, ограпак, plur. родослови: clarorum virorum Att. 18, 2.

propāgo 1. **расађивати;** прен. проширити, размакнути: fines imperii Ham. 2, 5.

propatŭlum, i, n. (pateo) **двориште, предњи двор** Hann. 9, 3.

prŏpe 1) adv., **готово,** Phoc. 2, 1. Ham. 2, 3. Att. 17, 1; Comp. **propĭus,** о простору, ближе, са acc., propius muros Milt. 7, 2, са dat. propius Tiberi Hann. 8, 3. — 2) praep. са acc., близу, Them. 10, 3.

pro-pello, pŭli, pulsum 3. **гонити пред собом, протерати,** alqm patriā некога из отаџбине Phoc. 3, 2.

propĕre, adv., **хитно, брзо,** Epam. 4, 3. Hann. 12, 4.

propinquĭtas, ātis, f. (propinquus) **близина;** прен. **сродство** Dion 1, 2. Ages. 1, 3.

propinquus 3. **који је близу:** locus Them. 8, 5. tumultus prop. ратни метеж који је (беше) близу, у близини Milt. 4, 3; са dat., propinqui urbi montes Hann. 5, 1. Прен., близак, prop. cognatio Praef. 7; subst. propinquus, i, m. сродник: Praef. 7. Paus. 2, 2. 3. Con. 2. 1. Dat. 2, 3. Eum. 13, 4.

propĭtius 3. **одан:** propitia voluntate Dion 9, 6 (у неким издањима)

pro-pono, pŏsŭi, posĭtum 3. 1) **изложити јавно;** praemia proponere обећати награде Ages. 3, 2. — 2) прен.: a) поставити, quaestionem alicui Att. 20, 2. remedia предлагати, наређивати лекове, alicui rei против нечег, tenesmo remedia celeria Att. 21, 2. b) наумити, res proposita наумљена ствар, план (причања), тема Pel. 3, 1.

Propontis, ĭdis, f. (***Προποντίς***) **Пропонтида,** море између Хелеспонта и Боспора, данашње Мраморско Море, Alc. 9, 1.

propositum, i, n. (propono) **смер, намера, план:** prop. tenere Eum. 3, 6. peragere Att. 22, 3; главна ствар у спису каквом, тема, ad propositum venire Praef. 8.

proprius 3. (prope) **својствен;** са ген., illud magnificentissimum factum proprium est Thrasybuli припада једино (искључиво) Трасибулу, јесте искључива заслуга Трасибулова Thras. 1, 5. haec liberatarum Thebarum propria laus est Pelopidae Pel. 4, 1; о лицима: proprius sum alicuius одан, веран сам некоме Lys. 1, 5; о даровима: трајан, поуздан Thras. 4, 2.

propter, praep. са acc., **због:** Them. 2, 6. Cim. 2, 4. Dion 9, 3. Epam. 3, 5. Eum. 11, 2. Phoc. 1, 2, 4, 1. Hann. 9, 2. propter invidiam због зависти, из зав. Epam. 7, 1. propter se због њега, т. ј. за то, што он ту беше Them. 8, 3.

propugnacŭlum, i, n. (propugno) **тврђа, предзиђе** Them. 7, 5. propugnacula tyrannidis браници т. Timol. 3, 3.

propugnātor, ōris, m. (propugno) **заштитник, бранилац,** Eum. 13, 3.

pro-rumpo, rūpi, ruptum, 3. **избити;** о каквој болести: in alqd уђи у нешто, обузети нешто Att. 21, 3.

pro-scrībo, ssripsi, scriptum 3. **ставити изван закона,** alqm некога (т. ј. прогласити некога за таквог, коме је имање конфисковано, и коме свако може одузети живот) Att. 10, 4; Part. subst. proscripti, orum, m. стављени изван закона Att. 10, 4. 11, 1.

proscriptio, ōnis, f. (proscribo) **стављање изван закона, проскрипција:** Att. 10, 2. sub ipsa proscriptione баш за време проскрипције Att. 12, 3. post proscriptionem equitum по завршетку проскрипционог списка витезâ Att. 12, 4.

pro-sĕquor, secūtus sum, 3. **испричати,** Alc. 6, 3. Att. 4, 5.

Proserpĭna, ae, f. (*Περσεφόνη*) **Просерпина,** кћи Јупитерова и Церерина, жена подземног бога Плутона; имала је храм у Сиракузи Dion 8, 5; код ње су полагане особито свете заклетве.

προσκύνησις, εως, ἡ; овако се звао персијски начин поштовања краља; а тај се у томе састојао, да је онај, који је пуштен пред краља, морао клекнути на земљу пољубити Con. 3, 3.

prospĕr, ĕra, ĕrum, повољан, срећан: prosperae res срећни догађаји Dion 6, 1. pr. for-

tunā у срећним приликама Phoc. 2. 1. aliquid prosperum est нешто испада срећно Milt. 1, 3.

prospĕre, adv., (prosper) **повољно, срећно:** pr. cedere Timoth. 4, 6. Dat. 1, 2. procedere Dat. 6, 1. minus pr. gesta Alc. 7, 2.

prosperĭtas, ātis, f. **срећа:** Att. 19. 3. tanta prosperitas valetudinis тако повољно здравље Att. 21, 1.

prospĭcĭo, spexi, spectum 3. **гледати испред себе, напред видети;** мотрити Hann. 12, 4; прен., са dat., бринути се за Phoc. 1, 3.

pro-sterno, strāvi, strātum 3. **оборити, уништити, сатрти:** opes pugnā Milt. 5, 5. vim barbarorum Cim. 2, 3. phalangem Pel. 4, 2.

prō-sŭm, prōfŭi, prodesse користовати: Alc. 3, 5. 4, 6. Epam. 3, 2.

protĭnus, adv., **одмах**, Them. 4, 1. Thras. 2, 5.

prŏŭt, adv. **као што**, Att. 1, 2.

pro-vĕho, vexi, vectum 3. **водити напред** или **даље;** прен. aetate iam provectus sum (веком сам већ одмакао =) већ сам у дубокој старости Timol. 4, 1.

pro-vĭdĕo, vīdi, vīsum 2. **видети напред;** alqd providere наредити нешто из опрезности Hann. 9, 2; providere ne побринути се, да не Phoc. 2, 4.

provincia, ae, f. 1) **служба, налог:** provinciam bene administrare налог добро извршити Alc. 4, 3. — 2) **провинција** a) земља (покрајина) каква изван Италије, која је била под римском влашћу, и којом је управљао један намесник (проконсул или пропретор) Cato 1, 4. 2, 1. Att. 6, 4. 8, 5. b) једна персијска сатрапија Dat. 1, 1. 2. 10, 2.

proxĭmus 3. (Superl. уз Comp. propior) **најближи;** 1) локално: in proximo litore Hann. 11, 4. Subst. proximum, i, n. најближа близина: ex proximo у најближој близини Pel. 2, 1; — 2) прен.: a) темпорално, с обзиром на будућност и прошлост, pr. aestas идуће лето Con. 4, 2. pr. dies festus Dion 9, 1. proximum triennium последње три године Hann. 3, 2. aetate proximus по времену најближи Them. 9, 1; b) најближи по рангу, по сродству: persona proxima Epaminondae Pel. 4, 3. proximus propinquitate најближи сродник Ages. 1, 3.

prūdens, entis (од providens) **мудар, увиђаван, обазрив:** Con. 4, 3. Epam. 3, 1. Att. 9, 1.

hoc ei videtur prudentissimum ово му се чини најпаметније Eum. 3, 5; са gen., вешт нечем, искусан у нечем, rei militaris Con. 1, 2.

prudentia, ae, f. (prudens) **мудрост, обазривост:** Milt. 2, 2. Them. 5, 3. Alc. 5, 1. Thras. 2, 6. Eum. 11, 3. Timol. 3, 6. Hann. 1, 1. 11, 7. Cato 3, 1. Att. 3, 3. 10, 6. 16, 4; знање нечег, rei militaris Cim. 2, 1.

Prusĭas и **-a, ae,** m. (*Προυσίας*) **Прузија,** битински краљ, који је Ханибала, кад је бежао испред Римљана, примио и по савету његовом г. 181. пре Хр. на Еумена ударио Hann. 10, 1. 12, 3.

Ptolemaeus, i, m. (*Πτολεμαῖος*) **Птолемеј;** 1) Ptolemaeus, син Лагов (Lāgi nom. Lāgus), са надимком Sōtēr (*σωτήρ*, избавитељ), беше један од најзнатнијих војвода Александра Великог, и после његове смрти краљ египатски 323. до 284. г. пре Хр., Eum. 3, 2. 10, 3. 13, 3. Reg. 3, 1. 4. — 2) Ptolemaeus Ceraunus, Пт. Муња (*Πτ. Κεραυνός*), син првога, погинуо 279. год. пре Хр., Reg. 3, 4.

pūbēs, ĕris који је за женидбу Dion 4, 4.

publĭcē, adv. (publicus). 1) **у име, по заповести државе:** Them. 8, 5. Chabr. 2, 2. Timol. 3, 5. Hann. 3, 1; државним једним актом (т. ј. законом о амнестији) Thras. 3, 3; по државним законима Phoc. 4. 2; службено Timoth. 3, 4. — 2) о државном трошку, од стране државе: Arist. 3, 3. Alc. 6, 5. Dion 10, 3. Chabr. 1, 3. Timoth. 2, 2. 3. Timol. 5, 4. Att. 2, 4.

publĭco 1. (publicus) **прогласити за (имање) државно, конфисковати:** bona Alc. 4, 5. Thras. 1, 5. 3, 1. Hann. 7, 7.

publĭcus 3. (старо póblicus или poplicus од populus) 1) adi. **државни, јавни:** vincula државна тавница Milt. 7, 6. pecunia државни приходи Them. 2, 2. locus Them. 6, 5. dii p. народна божанства (која у целој Грчкој беху поштована) Them. 7, 4. publico consilio по одлуци државној Pel. 1, 2. impensā p. о држ. трошку, из држ. касе Timoth. 1, 2. inopia p. новчана неприлика државна Att. 2, 4. Особито res publica држава гл. res; publica res јавна ствар Alc. 3, 3. Timol. 4, 1. hasta publica гл. hasta Att. 6, 3. — 2) subst., publicum, i, n. државна каса Timoth. 1. 2. in publicum prodire изићи на јавност, на јавно место, на сокак Alc. 3, 5. in publico p-

nere метнути на јавно место Alc. 4, 5.

Publius гл. Cornelius.

pŭdēt, ŭit, 2. v. impers. **испуњава стидом;** aliquem pudet неко се стиди, некога је стид, са inf., Praef. 6.

pŭer, ĕri, m. 1) **дечак:** Paus. 4, 1. Dion 4, 3. Iph. 3, 2. Att. 10, 3. а puero од детињства, од малена Cim. 2, 1. — 2) роб: Hann. 12, 4. pueri litteratissimi Att. 13, 3.

puerīlis, e (puer) **дечачки:** p. aetas Att. 1, 2.

puerĭtĭa, ae, f. (puer) **дечаштво, младост:** in pueritia Att. 1. 3.

puerŭlus, i, m. (demin. од puer) **дечачић:** puerulo me (abl. abs.) када још дечак бејах Hann. 2, 3.

pugna, ae, f. бој, битка: Milt. 5, 5 etc. pugna navalis Arist. 2, 1. Con. 5, 2. signum pugnae знак за бој Hann. 11, 1. pugnā excedere Epam. 9, 2. pugnam pugnare гл. pugno.

pugno 1. бити се, војевати: a) intrans., Milt. 5, 1 etc. adversus alqm Hann. 4, 2. cum aliquo pro libertate (сукр. loquor) Thras. 2, 4. b) trans., pugnam бити бој, hāc pugnā pugnatā после ове битке Hann. 5, 1.

pulcher, chra, chrum леп: pulcherrima corporis forma Reg. 1, 4.

pulchrē, adv., (pulcher) **лепо,** Att. 13. 3.

pullŭlo 1. мах преотимати, Cato, 2, 3.

pulvīnăr, āris, n. узглавница, на коју у свечаним приликама беху метани кипови богова̂ и њима донете жртве: pulvinar instituere Paci deae приготовити жртвени пир богињи мира Timoth. 2, 2, где се овај римски обичај преноси на Атину.

pulvīnus, i, m. **јастук** (на коме се за ручком или вечером лежало) Pel. 3, 2.

puppis, is, f. крма, p. vertere Hann. 11, 6.

pūs, pūris n. (πῦον) **гној,** Att. 21, 3.

pŭto 1. 1) **мислити,** са acc. c. inf. Milt. 3, 2. Paus. 3, 7. 4, 3. Dat. 4, 3. 9, 2. Ages. 3, 5. Att. 13, 6. nemo non putarat Atticum (fore) in periculo Att. 10, 1; са inf., Reg. 3, 5. Ham. 1, 3; у Pass. лична констр.: putor мисли се да ја, често са inf. esse који ваља допунити, тако tyrannis magnarum opum (sc. esse) putabatur мишљаше се, да тиранство има велику моћ, да је врло моћно Dion 5, 2. non satis praesidii in eo (sc. esse) putabatur мишљаше се,

да у њега нема довољно отпорне снаге Timoth. 3, 1. — 2) у активу са два acc., сматрати, држати некога или нешто за нешто: nihil rectum Praef. 2. nihil utilius Milt. 3, 5; исто тако Them. 6, 5. Dion 7, 1. Reg. 2, 2. Pass. putor са два nom., сматрати се за нешто: quae turpia putantur што се сматра за срамно Praef. 6. pauci pares putantur Them. 1, 1. regio locupletissima putabatur Ages. 3, 1.

Pydna, ae, f. (*Πύδνα*) **Пидна,** град у Македонији Them. 8, 5.

Pylaeměnes, is, m. (*Πυλαιμένης*) **Пилемен,** краљ Пафлагоније, савезник тројански Dat. 2, 2.

Pyrenaeus saltŭs, m. **Пиренеји,** планина између Француске и Шпањолске, Hann. 3, 3.

Pyrrhus, i, m. (*Πύρρος*) **Пир,** краљ епирски од 297. до 272. г. пре Хр., противник римски од 281. г. пре Хр., Reg. 2, 2.

Pythagorēus, i, m. (*Πυθαγόρειος*) **Питагоринац,** присталац философа Питагоре, који је око 550 год. пре Христа у јужној Италији основао своју философско-политичну школу, Epam. 2, 2.

Pythĭa ae f. (*Πυθία*) **Питија,** свештеница Аполонова у храму у Делфима, која је на троношцу изнад једне земљине пукотине седела па пророштва давала; њене речи сматране су за речи Аполонове, Milt. 1, 3. Them. 2, 6.

Q.

Q. = Quintus, **Квинт,** име римско.

quā, adv. (sc. viā или parte) 1) **куда, којим путем:** Eum. 8, 7. qua ... eādem Them. 5, 2. duae erant viae, qua беху два пута, куда Eum. 8, 4. ea ... qua онуда ... куда Hann. 3, 4; qua = qua parte онде где Cim. 2, 5. — 2) у финалној реченици quā м. ut eā: pontem fecit, qua copias traduceret да туда, да тим путем преведе своју војску Milt. 3, 1.

quă, fem. sing. и neutr. plur. после ne, si м. aliqua; ne qua seditio каква Eum. 12, 3. ne qua statua Att. 3, 2. ne qua repentina vis Att. 3, 3. si qua res maior Att. 4, 4. si qua alia Epam. 1, 4. гл. quī, quae или quă, quŏd, стр. 301.

quacumque, adv., **кудгод:** quacumque iter fecit кудгод

је прошао, промарширао Hann. 3, 3.

quadraginta, num., **четрдесет,** Alc. 10, 6.

quadringēni, ae, a num. distrib., **по четир стотине** Arist. 3. 1.

quadringenti, ae, a num., **четири стотине,** Them. 2, 5.

quaero, quaesīvi, quaesītum 3. 1) **тражити,** alqd нешто: angustias Them. 3, 2. tempus Alc. 5, 1. qui quaerebat sc. pecuniam Epam. 3, 6; alqm тражити некога, питати или разбирати за некога: Agesilaum Ages. 8, 3. regem Hann. 11, 2. — 2) питати. ab aliquo некога, са зав. упитном реч., Arist. 1, 3. Dion 2, 4. Epam. 4, 5. Hann. 2, 4. Ages. 4, 6. (pass. quaeritur ab aliquo неко се пита); апсол. са зав. упит. реч., Con. 2, 1. Dat. 4, 4. Eum. 9, 1. 11, 1. 12, 2. — quaerere de aliqua re распитивати за нешто Pel. 3, 1.

quaestio, ōnis, f. (quaero) 1) **питање:** q. poëtica питање какво из песничке књижевности Att. 20, 2. — 2) истрага: quaestionem habere држати истрагу, de aliquo над неким Alc. 4, 1.

quaestŏr, ōris, m. (упр. quaesitor од quaero) **квестор,** римски чиновник, који је руковао државним новцем у Риму и у провинцијама; квестори су коцком одређивани намесницима појединих провинцијâ (а то беху проконсули и претори), да би им помагали у управљању касама државним: (Cato) quaestor obtigit P. Africano consuli као кв. Cato 1, 3.

quaestus, ūs, m. (quaero) **добитак,** Att. 9, 5.

quālis, e какав; 1) interrog.: quale praemium Milt. 6, 1. qu. cives Epam. 6, 2. hoc quale sit шта то значи Att. 20, 5; qualis esset какав је, како изгледа онај Eum. 11, 2; но о унутрашњим особинама: qualis esset какав је човек Dion 1, 2. — 2) relat. уз talis: Milt. 1, 1.

quăm adv., 1) **како,** уз adi. и adv. у позитиву, у зав. упитн. реченицама: Milt. 4, 3. Lys. 3. 5. Dion 9, 5. Timoth. 4, 2. Dat. 5, 1; или у каквој ексламацији: o quam indigna Phoc. 4, 3. — 2) уза Superl. (који се у нас компаративом преводи) за назначење што вишег ступња, што: quam plurimi што више Praef. 4, Eum. 8, 7. Hann. 10, 4. quam infirmissimi што слабији Them. 6, 4. quam maximi Eum. 9, 3; уз adv. у Superl.: quam longissime што дуже Them. 7, 1. quam diutissime Alc. 8, 1. quam minime Eum.

8, 7. Timol. 3, 3. quam latissime Eum. 9, 3. quam primum што пре, што брже Eum. 6, 4. — 3) после компаратива, него, a) у опште, после magis, Alc. 11, 3. Chabr. 4, 1. после minus Them. 4, 3. Att. 20, 2. после amplius Thras. 4, 2. после pluris Eum. 10, 4. после potius Att. 9, 7. Особито са конјунктивом (без ut), у ком је случају дакле quam = quam ut него да: postulabat potius de praesente quaestio haberetur, quam absens accusaretur Alc. 4, 1. cur non in proelio cecidisti potius, quam in potestatem inimici venires Eum. 11, 4; cf. Ham. 1, 5. Исто тако после компаратива, који одвећ висок ступањ показује (без ut): luxuriosius quam perpeti possent (раскошније него да би могли мирно гледати =) tam luxuriose, ut pati non possent тако раскошно, да мирно гледати не могаху Paus. 3, 2. clarius exsplendescebat, quam ferre possent Att. 1, 3. b) после prius и још неких других речи, које имају компаративно значење, као што су: post, postea, ante, malo; за тим alius са негацијом. Гл. ове речи. — 4) у поређењу, као, као што, после tam: tam ... quam, non (neque) tam ... quam. Гл. tam.

quam diu или **quamdiu,** adv., **догод, доклегод:** Them. 9, 2. Epam. 10, 4. Eum. 5, 7. Hann. 5, 4. 13, 3. Att. 3, 2. 4, 1. колико (sc. времена), докле Att. 20, 2.

quamquam, coni., **и ако, ма да, премда;** са индикативом: Milt. 2, 3 (у неким издањима quamvis). Arist. 1, 2. Alc. 6, 3. Att. 17, 3; са конјунктивом: quamq. ... putem Att. 13, 6; — у почетку главне реченице употребљава се ова конјункција за то, да се каква накнадна исправка надовеже на нешто, што је напред речено (quamquam correctivum), ну, међу тим Att. 16, 2.

quamvis, coni. 1) **и ако, премда,** са индик., Milt. 2, 3 (у неким издањима quamquam). — 2) у почетку главне реченице при накнадном исправљању какве претходне напомене, ну, међу тим, Att. 20, 1 (у неким изд. quamquam). — 3) уз адјектив, ма како: quamvis magnus exercitus Dat. 4, 3.

quantus 3. **колики;** 1) interrog.: у зав. питањима, Them. 2, 4. Lys. 4, 1. Dion 2, 1. Dat. 6, 1. Pel. 3, 1. Eum. 13, 2; колики = како велик, како знатан Pel. 1, 1. Timol. 2, 2. Hann. 5, 4. Att. 20, 5; особито у уметању једног питања у

друго, a quanto bello ad quam parvam rem из како великог рата на како малом предузеhу Dat. 5, 1. quem ex quanto regno ad quam fortunam detulisset каквог је човека и с како моћног престола у таку несрећу бацио Timol. 2, 2. Неутрум синг. quantum колико као subst. са генитивом, quantum pecuniae Arist. 3, 1, без ген. Epam. 3, 5. 6; quanto (abl. diff.) колико Arist. 1. 2. — 2) relat.: tantus ... quantus толики (онолики) ... колики, cum tantis copiis quantas Them. 2, 4; неутрум синг. quantum као subst.: tantum operae dare, quantum Att. 4, 3. tanto ... quanto (abl. diff.) толико (онолико) ... колико Hann. 1, 1; quantum као adv.: tantum abesse, quantum Chabr. 3, 4. quantum in me est колико до мене стоји Iph. 3, 4. quantum potuero Pel. 1, 1, q. potuit Att. 9, 3. q. potuerimus Att. 19, 1. — 3) релативно надовезујући, а са значењем каузалним: quantus sumptus = nam tantus sumptus Milt. 7, 6.

quārē (quā rē), adv., 1) interrog., **за што, због чега:** Arist. 1, 3. Alc. 1, 4. Dat. 6, 6. Eum. 11, 3. Hann. 11, 5. — 2) релативно надовезујући у почетку периода: **за то, с тога:** Praef. 8. Them. 6, 4. 7, 2. 6. Paus. 2, 3. Alc. 3, 5. 10, 1. Thras. 4, 2. Ages. 4, 1. Phoc. 4, 2. Hann. 2, 6. 5, 4. Cato 3, 5. Att. 21, 6. — 3) **qua re** = ut ea re да тиме Cato 2, 3.

quartus 3., num. ord., **четврти,** Arist. 3, 3.

quaterni, ae, a, num. distrib., **по четири,** Att. 18, 6.

quĕ, conі., приденута речи, која се везује с другом којом речи, или првој речи реченице какве, која за претходну реченицу ваља да се веже; стоји 1) копулативно (везујући реченице и реченичне делове), **и, па, те:** Milt. 7, 6. Them. 7, 4. 10, 2. Cim. 2, 3. Итд.; и уз то: eaque aetate Milt. 1, 1. heredemque fecit Att. 5, 2. Итд. — 2) експликативно (објашњујући), **и то:** eoque magis и то тим већма Milt. 5, 4. isque Milt. 6, 3. eaque moenia Them. 6, 1. tresque legati Them. 7, 3. eamque Paus. 5, 3. in magnis liberisque civitatibus Chabr. 3, 3. multae magnaeque pollicitationes Eum. 2, 4 гл. multus. militari honestoque funere Eum. 13, 4. easque nuptias Att. 5, 3. — 3) адверсативно, особито после негација, **већ:** non prodidit monuitque Them. 8, 5. ne pateretur ferretque opem Eum. 6, 3. ne secum haberet

sibique traderet Hann. 12, 2. ne timeret statimque veniret Att. 10, 4. nullos habuit hortos ... omnisque reditus constabat Att. 14, 3 etc.; без ове негације = **а, пак:** quod multi voluerunt paucique potuerunt Thras. 1, 2. ab eaque turpiter repulsi in urbem refugerunt Thras. 2, 5.

Напомена. Ова се конјункција не придева за једносложне препозиције, већ за реч од њих зависну: ad regemque Dat. 7, 1. in Italiamque Hann. 3, 4. in foroque Cato 1, 1. in primisque Att. 1, 2; особ. за какав прономен, in eoque, ab eaque итд. Con. 1, 1. Thras. 2, 5. a quoque м. et a quo Att. 18, 3; cf. Milt. 6, 2. Cim. 1, 1. Dat. 3, 3. Epam. 7, 3. Reg. 2, 2. Hann. 7, 2. Но такође: deque Lys. 4, 1. proque Eum. 4, 4. Cato 2, 1. sineque Att. 9, 5. Најпосле се ова конјункција придева каткад за какву реч споредне реченице место главне: eodemque ut sequerentur, nuntium misit = et nuntium misit, ut sequerentur Timoth. 3, 4. eique ut ipsi numerarent, faciebat = et faciebat, ut ipsi numerarent ei Epam. 3, 6. idemque ut facerent, persuasit collegis = et persuasit collegis, idem ut facerent Epam. 7, 4.

quemadmŏdŭm или **quem ad modum), adv., на који начин, како** 1) interrog.: Dion 2, 1. 8, 1. Pel. 1, 1. Eum. 11, 1. 2) relat: quem ad modum ... sic као што ... тако Iph. 2, 4.

quĕo, quīvi, quītum, quīre моћи, са негацијом и инфин., Att. 19, 3

querimōnĭa, ae, f. (queror) **тужба,** Att. 17, 2.

quĕror, questus sum 3. **тужити се:** Timol. 4, 1; са quod и конјунктивом у индиректном говору, Chabr. 3, 1; са acc. c. inf. Them. 7, 2.

qui, quae, quŏd, pron. relat., **који, која, које; ко, што.** 1) pron. relat. слаже се у роду и броју са оном речју, на коју се односи; но ако у релативној реченици има предикатов субстантив, онда се слаже највише с њиме: Phylē, quod est castellum (м. quae, односећи се на Phyle) Фила, која је кастел Thras. 2, 1. Често се субстантив, на који се односи релатив, узима у релативну реченицу: quos muros avus restituerat, eosdem nepos ... = eosdem muros, quos Timoth. 4, 1; у овом се случају изостави каткад демонстратив: quo loco pugnatum erat = eo loco, quo Dat. 8, 3. quo loco rogarent, futuros = eo loco fu-

turos, quo (ut essent) rogarent Hann. 7, 3. quo tempore = eo tempore, quo Epam. 10, 3. quod iter = id iter, quod Ages. 4, 4. А и иначе изоставља се у латинском демонстратив (у нашем језику понајвише не сме изостати), особито, кад is и qui у једном истом падежу стоје: quae pollicitus esset ... (ea) praestitit Them. 10, 4. quos ceperat, (eos) misit Paus. 2, 3 quam (ii) qui aderant Paus. 3, 2. quam (ii) qui eum sequebantur Paus. 5, 2. ut incendio conficerent (eum), quem Alc. 10, 4. quem ut ... viderunt, (eum) interfecerunt Alc. 10, 6. ut (inter eos), inter quos aemulatio esset, nulla obtrectatio intercederet Att. 5, 4. quibus rebus indiguerunt, (iis) adiuvit Att. 9, 3. cf. Att. 11, 5. Ређе се демонстратив изоставља, кад is и qui у различним падежима стоје: conveniunt (eum), cuius de periculo timebant Dion 8, 4. miseranda est vita (eorum), qui Dion 9, 5. quibus (praemiis) donarentur (ii), quorum Ages. 3, 2. mirabatur non sacrilegorum numero (eos) haberi, qui Ages. 4, 8. quibus imratum erat, (ii) diligenter praeceptum curant Eum. 9, 5. qui ... praestiterunt, (eos или eorum vitam) exposuit Att. 18, 5.

Каткад испада испред релатива и препозиција, кад је већ стајала испред претходног демонстратива: in eandem invidiam, (in) quam Cim. 3, 1.

Каткад се релатив односи на какав nomen sing., који значи више лица, па стоји с тога у плуралу: cursor eius generis (sc. cursorum), qui hemerodromoe vocantur један од онаких тркача, што се зову hemerodromoe Milt. 4, 3.

Neutrum sing. quod што, као subst., стоји са gen.: quod vitae fuit reliquum што је живота било преостало Timol. 3, 4. id quod vestimentorum fuit што се хаљина затекло Alc. 10, 5.

Idem-qui гл. idem.

2) Релатив стоји у лат. врло често, где је у српском какав демонстратив или сам, или са конјункцијама „и, а (пак), јер, дакле, ипак"; у овом другом случају је дакле qui = et is, is autem, is enim, is igitur, tamen is (**релативно надовезивање**): quod multo aliter fit in Graecia ово Praef. 7. cuius generis cum magnus numerus esset када дакле велик број људи ове врсте (или: оваких људи) беше Milt. 1, 2. quae manus ипак сва војска Milt. 5, 1. in qua potestate и у овој

служби Con. 1, 1. cui donavit јер њему Att. 4, 4. qui cavit јер он Att. 11, 6. cf. Praef. 5. Milt. 3, 5. 6. 4, 4. 6, 1. Them. 1, 3. 2, 3. 6. 4, 2. 3. 4. 7, 2. 8, 6 итд.; особито quo fit, quo factum est, quibus sebus fiebat ut с тога, услед тога, quo facto за тим, с тога, услед тога итд.

Овако се abl. comparationis испред компаратива релативно надовезује: qua pugna nihil exstitit nobilius од ове битке није било ничег славнијег Milt. 5, 5. quo (consilio) neque acutius cogitatum neque celerius factum legimus од овог плана Dat. 6, 8. quā (existimatione) nihil habebat carius Att. 15, 2. quibus libris nihil potest esse dulcius Att. 18, 4.

Слично стоји релатив у почетку конструкције acc. c. inf.: quem dissensisse indicio fuit а да овај Timol. 2, 3; иначе се релатив преводи нашим релативом: quem Homerus interfectum esse ait за кога каже Омир, да је убијен; који је, као што О. каже, убијен Dat. 2, 2. quam (sententiam) se habiturum non dubitabat о коме (мишљењу) он не сумњаше, да ће га добити Lys. 3, 5. quem superari posse diffidebant Alc. 10, 4; cf. Dion 7, 1. Eum. 10, 3. Reg. 3, 5.

Pron. relat. употребљава се често у **атракцији** (кад каква релативна реченица уза се непосредно има какву споредну реченицу с којим демонстративом, који се односи на онај исти појам, на који и релатив, онда се овај меће у падеж изостављеног демонстратива): huic corona data est, quam quod (= quae quod eam) amor civium, non vis expresserat, nullam habuit invidiam Thras. 4. 1.

3) Конјунктив стоји у релативним реченицама: a) које показују намеру; qui = ut ego, ut tu, ut is: pontem fecit, quo (= ut eo) copias traduceret да преко њега преведе војску Milt. 3, 1. creant decem praetores, qui (= ut ii) exercitui praeessent Milt. 4, 4. cf. Them. 3, 1. 6, 4. 7, 2. 8, 2. 10, 3. Arist. 3, 1. Paus. 2, 3. 4. Lys. 1, 5. Dion 4, 1. 5. 8, 2. 9, 1. Iph. 2, 4. Chabr. 4, 3. Ages. 3, 2. Hann. 7, 2. 5, 7. quā re да тиме, тим поступком, тим новим одредбама Cato 2, 3. b) које показују последицу или дејство какве каквоће; qui = ut ego, ut tu. ut is; особ. после tam, talis, is, eiusmodi, tantus, но и без ових речи: nulla tam nobilis vidua est, quae non eat а да не иде Praef. 4. nemo tam humilis erat, cui

aditus non pateret Milt. 8, 4. quae possit comparari Them. 5, 3. causam idoneam nacti, quâ negarent oportere због кога могаху тврдити, да није потребно Them. 6, 2. quo argui posset Paus. 3, 7. ex quo posset audiri Paus. 4, 4. quod multi invideant Thras. 4, 2. quae consueverit Con. 3, 4. quae essent illustriores Dion 1, 4. qui agnosceret Thuyn Dat. 3, 3. nihil, quod pertineat Epam. 1, 3. qui se offerrent Pel. 2, 3. quod aperiret што могаше изнети на видело Pel. 3, 2. quod facile intellegi posset Eum. 2, 2. et qui vellent et qui cuperent Eum. 11, 2 qui videantur Reg. 1, 1. quem putaret Reg. 2, 2. ex quo intellegi possit Hann. 5, 4. nihil nisi quae pertinerent ништа осим онаково што, што Hann. 11, 3. nemo venit, cui defuerit Att. 11, 1. quorum mores non abhorrerent Att. 14, 2. quae non sit notata Att. 18, 2. c) које показују узрок; qui = cum (пошто, јер) ego, cum tu, cum is: qui id potius intuerentur Them. 7, 6. qui studuissent Lys. 1, 5. quae libertatem opprimeret Alc. 3, 3. qui quidem negare non potuerit Dion 2, 2. qui vellet patrem imitiari Dion 3, 1. qui relicturus sis Epam. 10, 1. Agesilaus, qui videret Ages. 6, 2. qui potirentur Eum. 3, 4. patres, qui existimarent Hann. 12, 2. qui voluerit ire Att. 6, 4. qui existimaret semperque removisset Att. 8, 4. qui instituerit atque iusserit Att. 11, 2. qui coluerit Att. 11, 4. d) којима се допуњује *α*) каква зависна коњунктивна реченица: ne essent loca munita, quae hostes possiderent Them. 6, 2. ut de eis detrahant, quos eminere videant Chabr. 3, 3. ut (inter eos), inter quos .. esset aemulatio, nulla intercederet oblectatio Att. 5, 4. ne id, quod natura cogeret, ipse sibi acceleraret Att. 22, 2. cf. Them. 6, 5. Paus. 2, 5. Lys. 2, 2. Ages. 1, 3. 3, 2. Att. 5, 1 etc. *β*) какав acc. c. inf.: non dubito fore plerosque, qui iudicent Praef. 1 (у овој релат. реч. и иначе coni. због sunt qui), putavit se Graeca lingua loquentes, qui Asiam incolerent, sub sua retenturum potestate Milt. 3, 2. cf. Milt. 3, 4. 5. Alc. 3, 3. Pel. 5, 1. Ages. 5. 3. Att. 6, 1 etc. *γ*) какав инфинитив: ut, quos amare deberet, irasci eis nefas esset Att. 17, 2 итд. e) кад се нешто исказује као мисао или претпоставка субјекта главне реченице: nisi quod ipsorum moribus conveniat Praef. 2. f) којима се какво тврђење ограничава, особ. после qui qui-

dem: quem quidem audierimus за кога смо ми бар чули Arist. 1, 2. quod satis esset praesidii Them. 8, 5. qui non reliquissent Cim. 4, 3. g) при неодређеном понављању какве радње: quos invocatos vidisset које би год непозване био видео Cim. 4, 3.

quī, quae, quŏd, pron. interrog., 1) adi., **који? какав?** Milt. 7, 3. Eum. 12, 2. Hann. 13, 1. 4. Att. 18, 3. ratio habebatur, qui maximus natu esset ex liberis eius које је најстарије од деце оног Ages. 1, 3. — 2) ретко subst., **ко? шта?** qui (у неким изд. quis) sit, aperit Them. 8, 6. qui a quoque ortus ко и као чији потомак Att. 18, 3.

quī, quae или **quă, quŏd** (neutr. plur. quae и qua), pron. indef., **који, какав** (скраћен облик после si, nisi, ne, num место aliqui, aliqua, aliquod): nisi qua in re осим ако у којој ствари, осим ако у чему Dion 1, 3. ne quam suspicionem Dat. 10, 3. 11, 3. ne qua seditio Eum. 12, 3. ne qua statua Att. 3, 2. ne qua repentina vis Att. 3, 3. si qua res maior Att. 4, 4. ne quod periculum Att. 10, 4. si quam iniuriam Att. 11, 5. ne qua in re да не ма због чега Att. 11, 6; каткад се qui после ne преводи са нијед ан, никоји, никакав: ne cui rei parcat нека ниједне ствари, нека ничег не поштеди Paus. 2, 5. ne qui afficerentur exsilio нека се никоји не казне изгнанством Thras. 3, 1. Neutr. plur. qua: si qua alia digna memoriā erunt ако још што друго Epam. 1, 4.

quī, adv. (упр. стари аблативни облик м. quo) **како, чиме:** vix reliquit, qui efferretur Arist. 3, 2.

quĭa, coni. **јер, пошто:** Milt. 6, 3. Alc. 4, 2.

quicumque (-cunque), quaecumque, quodcumque, pron. indef. rel., **којигод, који му драго:** quibuscumque rebus posset којимагод средствима, чимегод могаше Ages. 7, 1; subst. quodcumque vellet штогод хоће, жели Dat. 10, 1. apud quoscumque esset Alc. 11, 6.

quīdam, quaedam, quoddam и (subst.) **quiddam неки, некакав,** а) у опште, о лицима и стварима, које нећемо или не можемо ближе да означимо: quoddam genus нека врста Paus. 3, 6. cuiusdam ephori неког, једног ефора Paus. 5, 1. cum quibusdam regibus Alc. 7, 5. quidam hospes Alc. 10, 5. adulescentes quosdam Dion 9, 3. quaedam pars muri Timoth. 4, 1. quidam adulescentuli

Ages. 6, 2. contra quosdam barbaros Eum. 3, 5. legitimis quibusdam confectis Phoc. 4, 2. quodam modo на неки начин, некако Epam. 7, 3. Att. 16, 4; особ. уз nomina propria, Cim. 1, 3. Dion 8, 1. 9, 6. Timol. 5, 2; subst. уз какав адјектив или партицип, неко: quidam similis Timol. 5, 3. quendam scribentem некога који писаше Arist. 1, 3. Neutr. quiddam subst. нешто Dat. 11, 3. Плурал неки кашто = неколико: ex ephoris quidam Paus. 4, 4. ex iis Thras. 3, 3. quosdam Dat. 9, 2. a quibusdam Att. 8, 3. — b) ради ублажавања израза: naturali quodam bono Thras. 1, 3. lepor quidam nativus Att. 4, 1.

quĭdem, 1) coni., **додуше, истина,** са идућим sed: Chabr. 3, 4. Epam. 4, 6. Eum. 1, 1. — 2) adv. a) зарад већег истицања претходне речи, особ. какве заменице, **баш, управо:** id quidem Praef. 4. quae quidem res баш ова околност Thras. 2, 2. qui quidem duo баш ова два последња Alc. 11, 1. quod quidem Att. 12, 3. Често се quidem и не преводи, довољно је у српском јаче наглашење заменице: his quidem verbis овим речима Them. 10, 3; cf. Alc. 9, 3. Dion 1, 4. Epam. 2, 2. 4, 4. — b) зарад ограничења тврђења, бар, барем Arist. 1, 2. Eum. 11, 5. — c) при истицању супротности, пак, а, ну: re quidem verā Con. 2, 2. re ipsā quidem Phoc. 3, 3. cum quidem bellum parabis Hann. 2, 6. — d) врло често у почетку какве реченице зарад проширења или потврде нечег, што је већ поменуто, га, еле, особ. qui quidem: qui quidem ... dicitur та он је, као што се прича итд. Arist. 1, 3; cf. Dion 4, 1. Iph. 2, 4. Ages. 6, 2: тако, наводећи какав пример, Timol. 4, 3. са конјунктивом Dion 2, 2. Hann. 1, 3. Att. 11, 4. cum quidem и то када Thras. 2, 7; ма да Cato 2, 2. Att. 22, 2.

quiēs, ētis, f. **мир;** мировање, Att. 7, 3.

quiesco, quiēvi, quiētum 3. (quies) 1) **мировати,** Alc. 4, 2. не маћи се, скрстити руке Ages. 5, 4. — 2) почивати, спавати Alc. 10, 4.

quiētus 3. (quiesco) **миран,** т. ј. не учествујући у политичким борбама Pel. 4, 1.

quilĭbet, quaelĭbet, quodlibet и (subst.) **quidlibet,** pron. indef., **какав му драго, ма какав:** quilibet amplissimus triumphus Cato 1, 4.

quīn (од старог абл. quī и ne), 1) coni. са конјунктивом по-

сле негативних главних реченица: a) = qui non **да не:** nemo tam ferus fuit, quin illacrimarit Alc. 6, 4. b) = ut non, **а да не** Dat. 7, 3. Eum. 11, 5. Timol. 1, 5. Att. 2, 2. 20, 1. c) **да,** после негативних израза сумњања и после non nego: nemo dubitat, quin Hann. 11, 2. nemini dubium est, quin Hann. 2, 5. negare non potuit, quin није могао одбити молбу, да Dion 2, 2. — 2) у главним реченицама adv. a) с тога: quin iuberet (хортативни coniunct. imperf. стоји због индиректног говора, у директном стајао би императив) Eum. 11, 3. b) quin etiam шта више, Att. 9, 5.

quingenti, ae, a, num. (quinque и centum) **пет стотина,** Milt. 1, 4. Dion 5, 3.

quini, ae, a, num. distr., **по пет,** versus Att. 18, 6.

quinquagēni, ae, a (quinquaginta), num. distr., **по педесет,** talenta Alc. 9, 3.

quinquaginta, num., **педесет,** Them. 10, 3. Con. 4, 5. Dion 5, 3. Att. 4, 4.

quinque, num., **пет,** Alc. 5, 5.

quinquies, adv. num., (quinque) **пет пута,** quinquies consul Hann. 5, 3.

quippe, coni. (quia-pe) **јер, пошто,** стоји понајвише испред релатива: quippe qui са коњункт., пошто овај (он), јер овај (он), Dion 2, 3; quippe cum дабогме пошто Praef. 4.

Quirinālis, e Квиринов (Quirinus се звао Ромул, пошто је после смрти био проглашен за бога), **квириналски:** collis Quirinalis квир брежуљак, најсевернији од 7 брежуљака града Рима, Att. 13, 2.

quĭs, quĭd, pron. interrog., **ко? шта?** у директним и индиректним питањима, 1) subst.: quem Romanorum (gen. part.) pudet? Praef 6. cuius non mater familias? чија домаћица не? Praef. 6. quo uterentur duce кога би узели за вођа Milt. 1, 2. quem ex quanto regno ad quantam fortunam detulisset каквог је човека и с како моћног престола у таку несрећу бацио Timol. 2, 2; — non habeo, quid dicam не знам, шта да речем Epam. 8, 1. quid tu (scil. dicis или tibi vis)? шта кажеш ти? шта хоћеш ти? Eum. 11, 4. quid esset шта се збива Hann. 12, 5. quid causae (gen. part.) sit шта (какав) је узрок Paus. 4, 5. — 2) acc. neutr. quid као adv., **шта, на што:** quid plura commemorem Att. 17, 1.

quĭs, quae (quă), quĭd (neutr. plur. quae и qua), pron. in-

def., (скраћен облик после si, nisi, ne, num м. aliquis, aliquid) 1) као subst., ко, што (pehe неко, нешто): si quid Paus. 2, 4. ne quid Timoth. 3, 3. si quid Epam. 7, 5. quodsi quis Eum. 8, 3. si quid amice de Romanis cogitabis ако што по Римљане пријатељско смераш, ако какву пријатељску мисао о Римљанима узимаш Hann. 2, 6. nisi quid providisset Hann. 9, 2. si quid de suis uti voluisset Att. 8, 4; после ne преводи се quis највише са нико: ne quis impediretur Cim. 4, 1. ne quis accusaretur Thras. 3, 2. Са парт. генитивом адјектива у неутруму сингулара (као subst.): si quid secundi што срећно, каква срећа Alc. 8, 4. si quid adversi што несрећно, каква несрећа Alc. 8, 4. Dat. 5, 3. — 2) као adi., какав: ne quis satelles Timol. 1, 4.

quisnam, quidnam, pron. interrog., **ко? шта?** quidnam facerent шта да раде Them. 2, 6.

quis-quăm, quid-quăm или **quic-quăm,** pron. indef., по правилу само у негативним реченицама; 1) као subst., **ико, ишта:** Thras. 4, 3. Timol. 4, 1. neque cuiusquam funus нити ичији погреб Reg. 2, 3; кашто се преводи quisquam са ко: non cum quoquam arma contuli ни с ким се нисам побио Eum. 11, 5. neque cum quoquam Att. 8, 4; врло често са нико: neque ante nec postea quisquam Them. 2, 4. ne de maioribus natu quidem quisquam Iph. 1, 1. nunquam ad suorum (gen. part.) quemquam Att. 20, 1. — neque quisquam нити ико, и нико, neque quidquam нити ишта, и ништа гл. neque. — Само привидно стоји ова заменица у афирмативним реченицама, и онда се преводи такођер са ико, ишта: priusquam quisquam posset succurrere interfecit Dat. 11, 5. si animadversum esset, quemquam ad hostes transfugere conari Ages. 6, 2. vetuit quemquam admitti није дао, да се ико пусти Eum. 12, 3. ut nihil ei non tribuerit fortuna, quod cuiquam ante detulerit Att. 19, 3. — 2) као adi. уза subst. personalia, ијединан, икоји: neque quisquam dux нити иједан вођ, и ниједан вођ Timoth. 4, 4. iudex Epam. 8, 5. pedisequus Att. 13, 3.

quisque, quaeque, quidque и (adi.) **quod-que,** pron. indef., **свако, сваки;** стоји особито 1) иза рефлексива sui, sibi, se и **suus**: **suas quisque copias contrahit** Eum. 9, 2.

sui cuique mores fingunt (conciliant) fortunam Att. 11. 6. — 2) иза релативних и интерогативних речи; у овом случају преводи се quisque често и са ко, који: quantum pecuniae quaeque civitas daret Arist. 3, 1. quibus quisque vellet Cim. 4, 1. quantum quisque daret Epam. 3, 5. quantum cuique deberet Epam. 3, 6. unde quaeque civitas orta sit Cato 3, 3. — 3) иза суперлатива и ординалних бројева: primo quoque tempore (првом приликом =) што пре Milt. 4, 5.

quis-quis, quid-quid или **quicquid,** pron. indef., **когод, штогод:** quidquid rogabatur штогод, за што се год мољаше Att. 15, 1; neutrum ca gen. part.: quidquid cibi sumpsi Att. 21, 6.

qui-vīs, quae-vīs, quod-vīs и (subst.) **quid-vīs,** pron. indef., **који год хоћеш, сваки;** 1) adi.: quivis ephorus Paus. 3, 5. qu. honor Con. 3, 4. qu. inops atque privatus Ages. 7, 4. quodvis genus Ages. 8, 3. — 2) subst.: cuivis facile intellectu est Dion 9, 5. cuivis licet Iph. 3, 1. Timol. 5, 3.

quō, 1) adv., **камо, куда;** a) локално уз верба, што значе мицање: Praef. 7. Milt. 1, 6. Paus. 5, 1. quo ii ad supplicium essent dati Paus. 5, 5. quo manus porrigeret куд, за чим Dion 7, 2. quo ei licebat (sc. abire) Chbr. 3, 3. quo contenderat Timoth. 3, 4. Dat. 6, 2. quo studuerat (sc. venire) Dat. 4, 4. quo erat profectus Dat. 5, 1. quo se deduci vellet Epam. 4, 5. quo studuerant (sc. pervenire) Pel. 2, 5. quo se conferret Hann. 9, 1. quo conveniretur Dat. 11, 1 гл. convenio. Као релат. надовезивање = et eo, eo autem, а тамо, тамо пак: Epam. 6, 4. Ages. 6. 1. Phoc. 3, 3. b) прен. quo valeret куда нишани, на што смера Them. 2, 7. c) релат. надовез. уз компаратив = et eo, eo autem, eo igitur: quo magis а у толико већма, у толико дакле већма Thras. 2, 3. Hann. 10, 2. — 2) coni. са конјунктивом = ut eo **да:** non quo otium sequerentur, sed ut Pel. 2, 1; уз какав компаратив **да што:** Milt. 6. 1. Them. 7, 4. 8, 4. Arist. 3, 1. Paus. 5, 2. Alc. 4, 5. Dat. 6, 4. Pel. 1, 2. 2, 5. Ages. 3, 2. 8, 7. Eum. 6, 4. 9, 6. Ham. 3, 1. Hann. 13, 4. — quo minus гл. quominus.

quŏad, 1) adv., **докле, у колико:** quoad licitum est Alc. 2, 3. — 2) coni., a) темпорална, **док год, докле год:** Dion 9, 6. Pel. 4, 1. Eum. 2, 2. и 12, 2 (конјунктив индиректног

говора). Cato 2, 4. Att. 11, 5; док год не Epam. 9, 3. b) финална, док год не Eum. 6, 2. Epam. 2, 5.

quŏd, coni., **што;** стоји 1) каузално, показујући одређен узрок, што, за то што, с тога што, a) са индик.: Them. 1, 2. 4. 3, 3. Lys. 2, 2. 3, 1. Con. 5, 2. Dion 2, 4. 5, 2. 6, 3. Chabr. 3, 2. Eum. 1, 1. Timol. 3, 1. Att. 10, 4. 11, 4. 5. са претходним eo за то, Eum. 11, 5. in eo est reprehensus, quod etc. за то је прекорен, што итд. Paus. 1, 3. b) са конјунктивом, кад се узрок наводи као мисао субјекта главне реченице (у индиректном говору): Milt. 3, 5. 4, 1. 5, 4. 7, 5. Alc. 4, 3. 6. 8, 2. Dion 8, 2. Eum. 5, 4. Phoc. 3, 4. Att. 6, 2. 9, 7. quod proditionis esset damnatus Them. 10, 5. Такође код глаголá, што значе мислити и говорити, кад оно, што се каже или мисли, ваља сматрати као мисао субјекта главне реченице: quod se patriae irasci nefas esse duceret Epam. 7, 1. quod cum illo se lege agere diceret Timol. 5, 2. — 2) после глагола афекта, као што су laudo, reprehendo, queror, commiseror, placeo, gratias ago, reum facio, accuso; са инд. и са конјункт.; што, за то што, с тога што: Milt. 7, 5. Them. 8. 2. Arist. 1, 4. Alc. 4, 3. Chabr. 3, 1. Epam. 4, 3. Ages. 5, 2. Phoc. 3, 4. Timol. 4, 3. Hann. 7, 2. — 3) ради објашњења каквог претходног демонстратива (hoc, id, illud), што: Thras. 3, 2. Ages. 7, 3. Eum. 13, 2. Phoc. 2, 2. Att. 3, 3. 10, 3; често ради објашњења каквог демонстратива, који ваља допунити, то што: nullum est certius indicium, quam quod etc. него то што Arist. 3, 2; исто тако Ages. 4, 6. Eum. 1, 2. Timol. 2, 3. Reg. 1, 3. Att. 16, 1. — 4) у почетку каквог периода, што (= што се тога тиче, што): quod me Agamemnonem aemulari putas, falleris Epam. 5, 6. у индиректном говору, quod diebus quinque hostis transisse posset Eum. 9, 2.

quodsi, coni., **ако дакле:** Paus. 4, 6. Eum. 8, 3. Att. 10, 6; **quod nisi да дакле не** Hann. 1, 2.

quomĭnus или **quo mĭnus** (= **ut** eo minus), coni. са конјунктивом, **да не;** ако је негиран verbum impediendi, онда се quominus преводи са **да:** Cim. 4, 1. Dat. 6, 2. Epam. 8, 2.

quo modo гл. modus на крају.

quondăm, adv., **некад, једном,** Milt. 6, 2. Iph. 2, 4.

quonĭam, coni. (cum [quum] и iam), **пошто, будући да, за**

навођење нечег познатог, са индикативом: Alc. 8, 5. Epam. 4, 6. Reg. 3, 5. Att. 19, 1. 21, 5; са конјунктивом, у индиректном говору: Them. 10, 5. Cim. 1, 4; исто тако, кад се реченица ваља да сматра као мисао субјекта главне реченице: quoniam ... non posset пошто више не могаше Eum. 9, 6.

quŏquăm, adv., **икамо, икуда,** Att. 7, 1.

quŏquĕ, coni., **и, такођер;** стоји свагда иза наглашене речи: Paus. 3, 6. Lys. 3, 2. Chabr. 1, 1. Hann. 3, 1. Att. 6, 5. 10, 3. 18, 5. 22, 2.

quōquĕ м. et quo = **et ut** eo и да што Pel. 4, 3; a **quoque** = et a quo Att. 18, 3.

quorsum, adv. (quo-versum) **куда, камо;** прен., на што Dion 8, 1. Cf. evado.

quotannis, adv. (quot и annus) **сваке године,** Them. 2, 2. 10, 3. Arist. 3, 1. Hann. 7, 4.

quotidiānus гл. cotidianus.

quotidie гл. cotidie.

quotienscumque или **quotiescunque,** adv., **колико год пута, кад год,** c. ind. perf., Ages. 3, 6. Eum. 5, 7. Hann. 1, 1. c. coniunct., Alc. 3, 5.

quum гл. cum.

R.

rādix, icis, f. **корен;** прен.: plur. radices montis подножје брега Milt. 5, 3.

răpio, răpui, raptum 3. **грабити, отимати;** прен. pass. rapior aliquā cupiditate вуче ме нека жудња Eum. 6, 2.

rārus 3. **редак,** honores Milt. 6, 2; о древетима, оредак, Milt. 5, 3.

rătio, ōnis, f. (reor, rătus sum) **рачунање;** прен. 1) план, мисао, мишљење: ratio valet Milt. 3, 6. rationem inire изабрати план (начин, средство, пут) Hann. 10, 3. — 2) начин: dementi ratione Paus 3, 1. qua ratione на који начин Lys. 1, 1. omni ratione Dion 5, 1. temeraria ratione uti (радити на непромишљен начин =) радити непромишљено Timoth. 3, 4. — 3) обзир: rationem habere имати обзира, узимати у обзир Ages. 1, 3. — 4) разуман смишљај, утврђен план: usum pecuniae ratione metiri Att. 14, 3. — 5) ток, унутрашња веза: **rationem** explicare Timoth. 4, 6.

rătus 3. (упр. part. од reor) **сталан, трајан,** Alc. 10, 1.

re-cēdo, cessi, cessum 3. **узмакнути;** уклонити се: a conspectu alcs некоме испред очију Chabr. 3, 4; прен. оканити се, оставити се, ab aliqua re нечег: a caritate patriae Alc. 8, 1.

rĕcens, entis, нов, statua filii, Timoth. 2, 3.

rĕcĭdo, cĭdi, 3. (re-cado) **наново пасти:** in invidiam recidere наново себи навући мржњу, наново бити жртвом зависти Alc. 7, 1.

rĕcĭpĭo, cēpi, ceptum 3. (re-capio) **узети натраг;** 1) наново добити, добити натраг: legatos Them. 7, 6. illos (legatos) in patriam Them. 7, 6; наново заузети (освојити), наново покорити, Ioniam Alc. 5, 6. — 2) често рефлексивно, se recipere повући се, склонити се, отићи: in Phrygiam Dat. 8, 6. eo, eodem Timoth. 3, 4. Hann. 11, 2. ad Antipatrum Eum. 4, 3. intra praesidia Hann. 11, 4. — 3) **примити,** alqm некога: Alc. 5, 4. 8, 4. Epam. 6, 3. Eum. 10, 4. Reg. 3, 4. receptus ако би био примљен Them. 8, 4. Dat. 6, 4. recepti ако би били примљени Dat. 6, 6. in fidem recipere alqm примити некога под своју заштиту Them. 8, 4.

re-concĭlĭo 1. **наново спојити;** наново задобити: milites Dion 7, 2. Parum insulam oratione Milt. 7, 2; повратити: pacem Thras. 3, 2.

re-crĕo 1. (упр. изнова створити) **наново оживити:** aliquem опоравити, излечити некога Eum. 4, 4; прен., Siciliam наново оживити С., новим животом је задахнути Timol. 4, 3.

rectus 3. (part. од rego) **прав, добар,** Praef. 2.

recumbo, cŭbui 3. **лећи** (ради починка) Dion 9, 1.

recupĕro 1. (recipio) **наново добити,** alqd: amissa Timoth. 3, 2. pristinum imperium Ages. 7, 1. patrimonium Att. 12, 3; о изгнаницима, patriam r. наново се докопати отаџбине Pel. 2, 1; наново освојити, Piraeum Phoc. 2, 5; alqm recuperare некога довести натраг из сужањства, ослободити Pel. 5, 2. наново задобити Ages. 6, 3.

recūso 1. (re и causa) **одбити, противити се:** nullo recusante (abl. abs.) а да се нико не противи, без ичијег противљења Timol. 3, 4. neque recusavit, quominus legis poenam subiret нити се противио, да претрпи закониту казну Epam. 8, 2. illud recusavit, ne id a se fieri postularent само то од-

бије: да не захтевају, да он учини оно Hann. 12, 3.

red-do, dĭdi, dĭtum 3. 1) **дати наново, вратити, повратити:** argentum Epam. 4, 3. arcem Pel. 1, 3. captivos Hann. 7, 2. libertatem civitati Dion 3, 3. leges libertatemque Timol. 3, 2. alicui procurationem rei publicae Thras. 3, 1. alicui salutem reddere поклонити некоме живот Epam. 12, 2. otium reddere повратити, васпоставити мир Ham. 2, 5. naturae debitum вратити природи дуг = умрети Reg. 1, 5. — 2) предати, litteras alicui Paus. 2, 2. — 3) са два acc. (објекта и предик. имена), учинити некога (нешто) нечим или некаквим: civitatem ferociorem Them. 2, 1. mare tutum Them. 2, 3. milites expeditiores Iph. 1, 4. alqm suum некога својим присталицом Alc. 3, 4. deos sibi iratos Ages. 2, 5. ignes perexiguos Eum. 9, 3. aliquem hostem Romanis непријатељем римским Hann. 2, 1. familiaritatem frequentiorem reddere пријатељско друговање учинити чешћим Att. 19, 4.

rĕd-ĕo, ii, ĭtum, īre вратити се: Athenas Milt. 7, 4. Spartam Paus. 3, 3; са прен. in c. acc. Milt. 4, 1. Them. 10, 2. Dion 10, 3 etc. ad exercitum Paus. 3, 1. domum Paus. 3, 5 etc. eodem Dion 2, 3. huc Hann. 7, 4; са sup. показујући циљ: in Mediam hiematum r. вратити се у M. у зимовник Eum. 8, 1. Прен.: ad officium redire вратити се ка послушности, покорити се Milt. 7, 1. Cim. 2, 4. Ages. 5, 3. in gratiam redire cum aliquo измирити се с неким Alc. 5, 1. Thras. 3, 3. Dat. 8, 5. numquam cum matre in gratiam rediit гл. gratia. У причању вратити се, illuc Ages. 4, 3. О новцу: долазити, добивати се, ex metallis Them. 2, 2. ex aliqua regione Them. 10, 3.

redĭgo, ēgi, actum (red т. j. re, и ago) **гонити натраг;** прен.: sub potestatem alicuius aliquem redigere некога власти нечијој потчинити, некога некоме потчинити Milt. 1, 4. 2, 5. Paus. 2, 4. исто тако in potestatem r. Milt. 4, 1. Pel. 5, 1. sub imperium r. Timoth. 2, 1.

redĭmo, ēmi, emptum 3. (red т. j. re, и emo) **искупити:** alqm ab Acherunte sanguine suo Dion 10, 2. Cf. Acheruns.

redĭtus, ūs, m. (redeo) 1) **повратак:** reditu excludi Them. 5, 1; о каквом изгнанику: допуст за повратак у отаџбину Alc. 5, 3. — 2) прен., приходи, pecuniae (у новцу) Att. 14, 3.

re-dūco, duxi, ductum 3. **одвести натраг:** exercitum domum Epam. 7, 2. exercitum Ephesum hiematum (sup.) одвести натраг војску у Ефес у зимовник Ages. 3, 2. alqm Syracusas позвати натраг (из изгнанства) Dion 3, 2. uxorem наново се оженити Dion 6. 2; прен.: alqm ad officium reducere повратити некога ка послушности Dat. 2, 3.

re-fĕro, rettŭli, relātum, referre 1) **однети натраг,** alqm (т. ј. нечије мртво тело) domum Ages. 8, 7. alqd Ages. 8, 4. особ. рефлексивно, se referre повући се, отићи, ad castra Hann. 11, 6; предати, alqd ad alqm нешто некоме Alc. 10, 6. alqd in publicum донети што у државну касу Timoth. 1, 2; прен. gratiam referre alicui некоме вратити љубав, захвалити (делом), показати се захвалним Them. 8, 7. Eum. 6, 5. — 2) изнети, a) у опште, omnia ad oracula све пред пророчишта (на решење) Lys. 3, 1. alqd ad consilium изнети што (на оцену, на решење) пред ратни савет Eum. 12, 1. sermonem ad alqm саопштити некоме разговор Dion 2, 5. b) јавити, саопштити, (ис)причати: alqd Alc. 2, 3. Dat. 9, 2. plura de aliquo Timoth. 4, 6. res gestas Reg. 1, 1. relatum legere читати (наћи) испричано (код каквог писца), са зав. упит. реч. Praef. 1. versum r. навести стих Dion 6, 4, — 3) записати, забележити, in numerum proscriptorum Att. 12, 4. — 4) оцењивати, alienos mores ad suos Epam. 1, 1.

refĭcio, fēci, fectum 3. (re-facio) **наново начинити, наново саградити (подићи):** muros Con. 4, 5. Timoth. 4, 1. moenia disiecta Timol. 3, 2. aedem Att. 20, 3; прен., опоравити: iumenta Eum. 9, 6. se reficere опоравити се Ages. 7, 1. res refectae sunt односи су се поправили Ham. 1, 4.

re-frēno 1. (frenum узда) **зауздати;** прен., спречити, задржати, impetum Eum. 9, 3.

refringo, frēgi, fractum 3. (re-frango) **разбити;** прен., сломити, Atheniensium impotentem dominationem Lys. 1, 4.

re-fŭgĭo, fūgi, fugĭtum 3. **побећи натраг:** Thras. 2, 5. Dat. 8, 1. hinc одавде утећи, спасти се бегством Chabr. 4, 3.

rēgia, ae, f. (sc. domus) **краљевски двор,** Dat. 1, 1.

rĕgio, ōnis, f. (rego, упр. правац) **област, крај, предео:** Milt. 1, 2. 2, 1. 5, 3. Them. 10, 3. Paus. 2, 1. Dat. 4, 2. 8, 4.

Ages. 3, 1. Eum. 8, 4. читаве области Timol. 3, 1.

rēgius 3. **краљевски, краљев;** a) краљевски: dignitas Milt. 2, 3. apparatus блесак Paus. 3, 2. potestas Lys. 3, 5. cultus Dat. 3, 1. consuetudo Dat. 5, 4. ornatus nomenque Eum. 13, 3. b) краљев: praefecti Milt. 4, 2. Ages. 2, 3. classiarii Milt. 7, 3. Them. 3, 2. classis Milt. 7, 4. Them. 7, 5. satrapes Paus. 1, 2. Lys. 4, 1. Ages. 2, 2. opes Con. 4, 3. gaza Dat. 5, 3. principia Eum. 7, 3; тиранинов, деспотов: spiritus обест Dion 5, 5. — Subst. regii, orum, m. краљеви војници, = краљева војска Dat. 2, 1. краљеви људи, краљеви службеници Ages. 8, 3.

regno 1. (rex) **краљевати, владати,** Them. 9, 1. regnans као краљ Ages. 1, 3.

regnum, i, n. (rex) 1) **краљевство, краљевска власт:** Milt. 3, 5. Chabr. 2, 1. Ages. 1, 2. Timol. 1, 3; краљевско достојанство, престо: Dion 1, 1. in regnum restituere Iph. 2, 1. regnum obtinere Timol. 3, 4. r. adipisci Reg. 1, 2. honor regni краљевско достојанство Ages. 1, 4. — 2) краљевина, држава: Dion 2, 4. Ages. 4, 2. Hann. 12, 1. florente regno за цветања краљевине Reg. 2, 3. Plur. државе, о појединим провинцијама македонске монархије Eum. 2, 1.

rĕgo, rexi, rectum 3. **управљати,** civitatem државом Timoth. 1, 1.

relĭgĭo, ōnis, f. (re и ligo, т. ј. lego) **савесност;** maiore religione alqm tueri Them. 8, 4. homo sine ulla religione ac fide Dion 8, 2; страхопоштовање, побожност: religionem irae anteferre Ages. 4, 6. summa religione aras conservare Ages. 4, 7; поштовање богова, религија: Alc. 3, 6; заклетва: Dion 8, 5. Ages. 2, 5.

religiōse, adv. (religiosus) **савесно:** r. promittere alqd уза савесно промишљење обећавати што Att. 15, 1.

relinquo, līqui, lictum 1) **оставити,** a) у опште, какво место: Milt. 3, 6. Them. 2, 8. Ages. 6, 3. Att. 4, 2. navem Lys. 1, 2. Chabr. 4, 3. arma r. оставити, положити оружје Ham. 1, 5. anima alqm relinquit (некога оставља душа =) неко пушта душу Eum. 4, 2. b) у злој намери, оставити на цедилу, изневерити, alqm, Dat. 6, 3. 4, 6. Att. 8, 6, — 2) оставити на ком месту, alqm, Milt. 3, 1; особ. после смрти: historiam Them. 9,

1. vix (non) reliquit, quĭ (unde) efferretur Arist. 3, 2. Cim. 4, 3. famam Lys. 1, 1. liberos Epam. 10, 1. pauper relictus iam a maioribus Epam. 2, 1. virilem sexum Ages. 1, 3. scriptum r. оставити записано, забележити, са acc. c. inf. Con. 5, 4. Hann. 8, 2. Part. relictus наследством остављен, наслеђен, heredium Cato 1, 1. domus Att. 13, 2. прен. hereditate relictum odium Hann. 1, 3. — 3) оставити (на вољу): spatium deliberandi sibi reliquit остави себи времена за промишљање Eum. 12, 3. Pass. relinqui остајати: spes Milt. 3, 2. neque ullum tempus sobrio relinquebatur нити му се и мало времена остављаше, нити му и мало времена остајаше, да се отрезни Dion 4, 4. — 4) оставити што у извесном стању, са два acc.: naves inanes Alc. 8, 6.

relĭquĭae, arum, f. (reliquus) **остаци,** Thras. 5, 1.

relĭquus 3. (relinquo) **остали, преостали:** a) у опште, legati Them. 6, 5. 7, 2. naves Hann. 11, 5. r. oppidum цео остали део града (осим тврђаве) Them. 2, 8. reliqua phalanx фаланга која беше остала на мегдану Chabr. 1, 2. reliquus exercitus преостала војска, остатак војске Dat. 2, 1. omnia tempora Att. 4, 3. quod reliquum vitae fuit што је било преостало живота, остатак живота Timol. 3, 4. nihil reliqui facere ништа не оставити неогледано Att. 21, 5. reliquum est ut преостаје још, да Att. 21, 5. — Subst. у plur. reliqui Alc. 11, 6. Hann. 6, 4. reliqua Att. 19, 1. b) о времену, будући, потоњи, r. tempus будућност Them. 2, 1. Hann. 2, 5.

re-mănĕo, mansi, mansum 2. **остати:** domi Att. 7, 2. in corpore (о стрели) Epam. 9, 3.

remēdium, i, n. (re и medeor) **лек,** Att. 21, 2.

rĕmex, ĭgis, m. (remus весло, и ago) **веслар,** Dion 9, 2.

re-mĭgro 1. **отпутовати натраг, вратити се,** Romam Att. 4, 5.

reminiscor, (Perf. recordatus sum) **reminisci, сећати се,** са ген. или акуз.: famae Phoc. 4, 1. acerbitatem Alc. 6, 3, са acc. c. inf., Con. 3, 1; са зав. упит. реч. Dat. 5, 1.

remissus 3. (remitto) **млитав,** in labore, о лицима, Iph. 3, 2.

re-mitto, mīsi, missum 3. **послати натраг, вратити,** aliquem или aliquid: Them. 7, 3. 6. Paus. 2, 2. 6. Eum. 4, 4. Hann. 7, 3. calces remittere

ритати се Eum. 5, 5; прен., se remittere Alc. 1, 4.

re-mŏvĕo, mōvi, mōtum 2. (упр. покретати натраг) **уклонити,** aliquid: victum alicui некоме храну одузети Eum. 12, 3; aliquem: ceteros Hann. 2, 4. hostes a muris одбити Ham. 2, 4. alqm ab exercitu одазвати Pel. 1, 3; уклонити с овог света, смакнути: Dion ., 1. Hann. 10, 3: se removere клонити се, a talibus consiliis таких партајских маневра Att. 8, 4; исто тако removeri: a conventu se remotum domi tenere изостати од свечаног скупа на се бавити код куће Dion 9, 1. removeri a motu corporis бити задржан од телесног кретања, остати без телесног кретања Eum. 5, 4. Part. remōtus као adi., супротан, ab honestate пристојности Praef. 5.

re-nŏvo 1. **обновити:** bellum Arist. 3, 1. Ham. 1, 4; изнова оживити, memoriam patris Timoth. 2, 3.

re-nuntio 1. 1) **јавити, са** acc. c. inf. Epam. 9, 3. са зав. упит. реч. Hann. 12, 5. — 2) отказати, quae regi cum Lacedaemoniis essent савез краљев са Лакедемонцима Alc. 10, 2.

rĕor, rătus sum 2. **мислити,** са acc. c. inf., Them. 7, 4. Особ. part. perf. rătus мислећи (utilissimum, idoneum итд., sc. esse), Alc. 4, 4. Dion 5, 4. Hann. 7, 6. Att. 2, 2.

re-pello, reppŭli, repulsum 3. **отерати натраг, одбити,** особ. непријатељске нападе: Arist. 3, 1. Thras. 2, 5. Eum. 13, 1; прен.: repelli бити одбијен, добити неповољан одговор Lys. 3, 2.

repentĕ, adv. **изненада,** Hann. 11, 5.

repentīnus 3. (repente) **изненадан, неочекиван:** consilium Paus. 4, 5. vis Alc. 3, 3. obiectus Hann. 5, 2.

repério, reppĕri, repertum 4. **наћи:** Them. 1, 3. Lys. 3, 5. Cato 3, 2. Hann. 11, 3. causam bellandi Ham. 3, 1; са acc. c. inf. наћи, опазити Milt. 6, 2. Pass. reperiri налазити се, quod in tyranno reperitur Reg. 2, 2; о лицима, бити нађен, показати се, са два nom., Alc. 1, 4. Dat. 1, 1.

re-pĕto, īvi или **ii, ītum** 3. **искати** за себе, regnum Eum. 6, 1.

rēpo, psi, ptum 3. **милити** (oppos. ire) Hann. 3, 3.

re-pōno, pŏsui, posĭtum 3. **оставити,** in aerario Hann. 7, 5.

re-prehendo, di, sum 3. **корити, прекоравати:** Dat. 5, 1.

Att. 9, 7. in eo, quod за то, што Praef. 1, 3. Epam. 10, 1.

re-prĭmo, pressi, pressum 3. (re-premo) **потиснути натраг;** прен.: multitudinem утишати Arist. 1, 3. regios spiritus угушити Dion 5, 5. luxuriam сузбити Cato 2, 5.

repŭdio 1. (re и pes) **одбити,** munera Phoc. 1, 3.

re-pugno 1. **војевати против** нечег: repugnantes противници Epam. 9, 2; прен., противим се, victoriae patriae победи отаџбине, гледам да је спречим Alc. 8, 5.

repulsa, ae, f. (repello) **одбијање:** nullius rei repulsam ferre ни у чем не бити одбијен Paus. 2, 5, технички израз за одбијање при тражењу какве службе.

re-pŭto 1. **промишљати,** secum у себи, Alc. 4, 4.

requīro, sīvi, sītum 3. (re-quaero) **тражити наново;** 1) искати, тражити, alqd: amplius Thras. 4, 3. — 2) питати, разбирати: alqd ab aliquo de aliqua re питати штогод некога о нечем Att. 20, 2; са зав. упит. реч., ubinam esset Att. 10, 4.

rēs, rĕi, f. **ствар** у најширем смислу речи; преводи се с тога врло различно:

1) субстантивом: ствар, Milt. 2, 5. Them. 1, 4. 6, 4. 7, 2. 9, 4. Paus. 2, 4. 3, 7. Cim. 4, 1. Alc. 4, 3. Dion 3, 1. Pel. 3, 1. 2. Eum. 7, 2. 3. 9, 2. rē ipsā у самој ствари, управо (oppos. verbo) Phoc. 3, 3. сума новаца Epam. 3, 6. bonae res добри залогаји, слаткиши Ages. 8, 5; највише у плуралу: средства Ages. 7, 1. Eum. 5, 1; особине Att. 12, 1; имаовина Hann. 10, 1, особ. res familiaris; прописи, одредбе Cato 2, 3; одлука, решење Thras. 1, 4; установе, уредбе Alc. 10, 1. странка Pel. 1, 2. Ages. 2, 5; власт Eum. 6, 1. 10, 3; дело, посао, mihi res est cum aliquo имам посла с неким Pel. 1, 3. Att. 6. 3. rem gerere гл. gero, Cato 3, 4; особ. ратна дела Cim. 3, 1. Iph. 1, 1. Epam. 1, 4. Pel. 1. 1. Cato 3, 3; чин, факт Att. 19, 1. Cato 3, 4; догађај Lys. 2, 1. 4, 1. Dion 6, 1. предузеће Milt. 2, 2. Them. 1, 4. Arist. 3, 2. Paus. 2, 2. Alc. 1, 2. 5, 1. 6. 6, 2. 3. 8, 6. 10, 1. Thras. 1, 3. Con. 1, 1. 5, 3. Pel. 3, 3. Eum. 2, 3. 8, 7. Timol. 1, 4. 3, 5. Ham. 3, 1. 3. 4, 1; историја (plur.) Con. 5, 4. Cato 3, 2; борба Eum. 10, 3; околност Chabr. 4, 2; невоља Pel. 1, 1; неприлика Paus. 4, 6; боја-

зан Alc. 8, 6. стање, положај, односи (plur.) Milt. 2, 2. Them. 2, 6. Alc. 5, 5. Con. 2, 1. Epam. 8, 4. Eum. 9, 2. Timol. 4, 3. Ham. 1, 4; стварни односи Att. 11, 4.

2) уз какав прономен, а тако исто уз omnis и nullus каткад се res и не преводи, особ. у зависним падежима: in ea re у томе Them. 7, 2. Lys. 4, 1. Alc. 8, 4. Ages. 3, 2. за то Timol. 4, 3. in ista re Epam. 5, 5. in his rebus Timol. 1, 2. de ea re о томе Lys. 4, 1. Phoc. 3, 2. qua ex re с тога, услед тога Alc. 7, 5. Dat. 2, 1. Cato 2, 2. ob eam rem због тога, с тога Reg. 2, 2. ob quam rem Cato 3, 3. quibus rebus (рел. надовез.) и his rebus тиме, услед тога Milt. 2, 3. Cim. 3, 1. Alc. 5, 1. 7, 3. 11, 6. quare с тога гл. ову реч. omnium rerum у свему Lys. 1, 5. Eum. 1, 6. 8, 5. ad omnes res за сваштa Alc. 1, 2. nullius rei ничег Reg. 2, 2. Att. 6, 3. in nulla re ни у чему Ages. 7, 4.

3) за друга спојења речи res са адјективима и вербима гл. сваки пут дотични адјектив или вербум.

res publica држава Epam. 7, 5. Att. 4, 3. 6, 2. procuratio rei publicae Thras. 3, 1. Att. 3, 2. mutationes rei p. Att. 16, 4. rem p. gerere Dion 6, 4. administrare Epam. 5, 2. Cato 2, 2; отаџбина Cato 2, 4; државна управа Alc. 7, 1. Epam. 3, 3. 8, 1. државна служба capessere r. p. Them. 2, 1. accedere ad r. p. ступити у држ. сл., започети политичну каријеру Con. 1, 1. јавни, државни послови Them. 1, 3. јаван живот Att. 6, 1. државни односи Att. 12, 2. заслуге за државу Epam. 3, 4.

re-săcro 1. **клетву натраг узети,** Alc. 6, 5.

re-scindo, scĭdi, scissum 3. **откинути;** скинути, pontem Milt. 3, 4.

re-scisco, īvi и ĭi, ītum 3. **дознати:** aliquid нешто Paus. 3, 4. Hann. 8, 1. de adventu за дол. Eum. 8, 6; са зав. упит. реч. Dat. 2, 4.

re-servo 1. **сачувати, одржати** (у животу), se sibi suisque Att. 22, 2.

re-sīdo, sēdi, sessum 3. **посадити се, сести,** Dat. 11, 3.

re-sisto, stĭti, stĭtum 3. **стати на супрот, одупрети се, дати отпор, одолети:** alicui Alc. 1, 2. Pel. 1, 2. Eum. 3, 1. 5, 2. Hann. 5, 4; apc., Milt. 2, 5. Dat. 4, 4. 5. 6, 4. 7; nullo resistente (abl. abs.) а нико не даде отпора, без ичијег отпора Hann. 5, 1; adversus

(adv.) resistere давати снажан отпор Pel. 1, 3; прен. говорити противно, одупрети се Them. 4, 2; resistere ne не дати, да Att. 3, 2.

respĭcĭo, spexi, spectum 3. (re и specio) **обзирати се** Dat. 11, 5; прен. узимати на ум Milt. 8, 4.

re-spondeo, spondi, sponsum 2. 1) **одговарати:** са acc. c. inf., Milt. 1, 5. Arist. 1, 4. Att. 8, 4; са ut, пошто се у одговору садржи заповест, Them. 2, 6; respondetur alicui некоме се одговара, неко добива одговор Hann. 7, 3; in brevitate respondendi у краткоћи одговарања, у кратким одговорима Epam. 5, 1. huic in respondendo овоме при одговарању, одговарајући Epam. 6, 3. superbe r. обесне одговоре давати Paus. 3, 3. — 2) бранити се пред судом Epam. 8, 1.

responsum, i, n. (respondeo) **одговор,** Hann. 7, 4. resp. oraculi одг. пророчишта Them. 2, 4. Paus. 5, 5. hoc oraculi responso (abl. causae) услед овог одговора Milt. 1, 4.

restĭtŭo, ŭi, ūtum 3. (re-statuo) 1) **васпоставити, наново подићи:** muros Them. 6, 2. Timoth. 4, 1; прен., Messenam васпоставити (т. j. начинити наново независном државом) Epam. 8, 5. Pel. 4, 3. in pristinum restituere повратити у пређашње стање Timol. 1, 1; alqm in regnum повратити некога на престо Iph. 2, 1; особито о изгнаницима: позвати натраг Alc. 5, 4. Att. 9, 2, са додатком in patriam Arist. 1, 5. — 2) вратити (власнику), alqd alicui: bona Alc. 6, 5. sua Timol. 3, 2; повратити, наново задобити: libertatem Timol. 5, 3. Ioniam et Aeoliam Atheniensibus Con. 5, 2. populo id (т. j. освојени Сам) Timoth. 1, 2. oppida patriae Ham. 2, 4.

re-tardo (tardus, упр. учинити спорим) **задржати:** impetum Iph. 2, 5. alqm Epam. 9, 2. Eum. 9, 2.

rēte, is, n. **мрежа,** Pel. 2, 5.

retĭneo, tinui, tentum 2. (reteneo) 1) **задржати:** alqm obsidem као таоца Them. 7, 2. ferrum in corpore Epam. 9, 3. — 2) прен., задржати, сачувати (себи), одржати: alqm sub sua potestate Milt. 3, 2. potestatem Milt. 8, 3. imperium Epam. 7, 5. ordinem Ages. 1, 3. tyrannidem Reg. 2, 3. vitam diutius Hann. 12, 5. benivolentiam Att. 5, 1. usum benivolentiamque Att. 20, 5.

alqd memoriā сећати се нечег Att. 15, 5.

re-trăho, xi, ctum 3. **натраг вући;** прен., спасти: alqm ab interitu Epam. 8, 3.

reus, i, m. **оптуженик:** reum facere alqm оптужити некога, са quod, Alc. 4, 3. reus fio alicuius rei (од fio Inf. Fut. futurum esse) оптужујем се за нешто, позивам се на одговор због нечег Alc. 8, 4.

revēra или **re vera у истини:** Con. 2, 2. Eum. 1, 5. са уметнутим autem Ages. 2, 3.

re-vertor, Perf. **reverti,** (reversus sum Them. 5, 2) 3. **вратити се:** Lemnum, in Asiam, domum, ex Asia Milt. 2, 4. Them. 5. 2. 9, 3. Paus. 3, 4. 5, 1. Cim. 2, 4. Lys. 2, 2. Alc. 7, 4. Dat. 11, 3. Ages. 8, 6. Hann. 5, 1; прен., у причању на нешто вратити се: illuc Dion 4, 5. ad illos Eum. 8, 3.

re-vŏco 1. **звати** или **позвати натраг:** alqm Dat. 11, 3. milites tubā Chabr. 1, 2. Paus. 2, 6. Con. 2, 4. Timoth. 3, 5. Dat. 3, 5. Hann. 7, 4. defensum (sup.) patriam да брани от. Hann. 6, 1; особ. из изгнанства, alqm in patriam Cim. 3, 3; прен., натраг довести: ad virtutem Dion 6, 2. alqm a bello Epam. 5, 3 (у неким издањима avocas м. revocas).

rex, rēgis, m. (rego) **краљ,** особ. персијски, са и без ген. Persarum: Milt. 3, 1. 4. 6. 4, 2. 7, 3. 5. Them. 3, 1. 4, 2. 3 etc. cum Perse rege Them. 8, 2. Alc. 4, 7. sine rege Perse Alc. 9, 5; о спартанским краљевима Paus. 3, 5. Lys. 3, 1. Ages. 1, 2. 8, 3; о кнезовима у мањим државама Them. 8, 3. Alc. 7, 5. Dat. 3, 4. reges, о силницима, тиранима Timol. 3, 5, о суфетима у Картагини Hann. 7, 4.

rhapsōdĭa, ae, f. (ῥαψῳδία) **рапсодија, песма,** назив поједине књиге и појединог одсека Омирових песама Dion 6, 4.

rhētŏr, ōris, m. (ῥήτωρ) **беседник, говорник;** у презорном смислу: говорљивац Epam. 6, 3.

Rhodănus, i, m. **Родан,** данас **Рона,** река у Галији Hann. 4, 1. 6, 1.

Rhodĭus, i, m. (Ῥόδιος) **Рођанин,** становник острва Рода у Егејском Мору Hann. 8, 4.

rīsus, ūs, m. (rideo) **смеј,** Epam. 8, 5. Hann. 11, 5.

rōbŭr, ŏris, n. **срж** (у дрвета): прен. јачина, главни стуб: libertatis Thras. 2, 1.

robustus 3. (robur) **јак, снажан, моћан:** alqm robustio-

rem facere Thras. 2, 2. opibus robustum esse Hann. 10, 2; прен. robustiorem fieri бити старији Alc. 2, 3.

rogātus, ūs, m. (rogo) **мољење,** употребљава се само у abl. sing.: r o g a t u alicuius на молбу нечију Epam. 4, 1. Cato 3, 5. Att. 18, 3.

rŏgo 1. **молити,** alqm, ca ut Them. 9, 4. Epam. 4, 4. quo loco rogarent (sc. ut essent obsides) Hann. 7, 3. Pass. quidquid rogabatur Att. 15, 1.

Rōma, ae, f. **Рим:** Hann. 5, 1. 7, 2 etc. 12, 1. Cato 1, 1. Att. 4, 5. urbs Roma Att. 20, 5.

Romānus 3. **римски:** populus R. Milt. 6, 2 etc. eques R. Att. 5, 1 etc. nomen R. Hann. 7, 3; subst. R o m a n i, ō r u m m. Р и м љ а н и Hann 1, 3 etc.

Romŭlus, i, m. **Ромул,** оснивате љ и први краљ града Рима, Att. 20, 3.

rostrum, i, n. **кљун,** особ. к љ у н о д л а ђ е, гвозден шиљак на предњем делу какве ратне лађе за пробијање непријатељских лађа Chabr. 4, 2.

rŭber, bra, brum црвен: mare Rubrum Црвено Море (у старо време зваше се овако и арапски и персијски залив) Chabr. 4, 2.

rŭdis, e суров; прен. н е в е ш т, к о ј и н е з н а, са gen.: litterarum Pel. 1, 1.

Rūfus гл. Minucius.

rūmor, ōris, m. **глас:** rumorem differre Dion 10, 1.

rursus, a d v. (од reversus) **наново, опет,** Timol. 2, 1, уз resacrare Alc. 6, 5.

rustĭcus 3. (rus) **пољски,** Att. 14, 3.

S.

Sabīni, orum, m. **Сабињани,** становници једне области у средњој Италији, североисточно од Рима; in Sabinis у Сабинској Cato 1, 1.

sacellum, i, n. (demin. од sacrum) **светилиште, капела,** Them. 6, 5. Timol. 4, 4.

săcer, cra, crum свет, божанству посвећен, oppos. profanus Them. 6, 5; subst. s a c r a, o r u m, n. с в е т и њ е, с в е т и о б р е д и, о мистеријама Alc. 4, 3, иначе понајвише ж р т в е Them. 2, 8.

sacerdos, ōtis, m. (sacer) **свештеник,** Them. 2, 8. 4, 1. Lys. 3, 3. Alc. 4, 5. 6, 5.

sacrārĭum, i, n. (sacer) **капела,** Them. 8, 4.

sacrifĭco 1. (sacrum и facio) **жртвовати,** Hann. 2, 4.

sacrilĕgĭum, i, n. (sacrilegus) **светокрадеж;** прен. повреда светиња, светих обреда (церемонија) Alc. 6, 4.

sacrilĕgus 3. (sacra и lego) **светокрадан, безбожан;** subst. **светокрадица** Ages. 4, 8.

saepe, adv., **често,** Them. 1, 3. Cim. 4, 2. Con. 2, 3 etc. Comp. saepius чешће Epam. 7, 3.

saepĭo, psi, ptum 4. (saepes ограда) **оградити:** deos publicos muris народне богове обзидати Them. 7, 4; опколити: domum custodibus Dion 9, 1.

sagacĭtas, ātis, f. (sagax оштроуман) **оштроумље,** Alc. 5, 2.

Saguntum, i, n. **Сагунт,** град на источној обали Шпањолске, 219. г. пре Хр. освојен од Ханибала, Hann. 3, 2.

sāl, sălis, m. и n. **со;** прен., фини укус, саразмерност, симетрија Att. 13, 2.

Salamīnĭus 3. (Salamis) **саламински:** victoria победа код Саламине Them. 6, 3, 480. г. пре Хр.

Salămis, īnis, f. (*Σαλαμίς*) **Саламина,** острво у сароеском заливу, Them. 2, 8. 3, 4. 5, 8. 9, 3. Arist. 2, 1.

saltem, adv., **бар, барем** Dion 9, 2 у неким издањима м. ad salutem.

salto 1. **играти,** Praef. 1. Epam. 1, 2.

saltuōsus 3. (saltus) **шумовит,** Dat. 4, 2.

saltus, ūs, m. **гора, планина:** s. Pyrenaeus Пиренејске планине Hann. 3, 3. Graius s. Грајски Алпи Hann. 3, 4. Plur. планински кланци Hann. 4, 3.

sălum, i, n. **пучина морска, широко море** Them. 8, 7.

sălūs, ūtis, f. **спасење, срећа:** Eum. 3, 1. saluti esse бити на срећу, бити од користи: Them. 2, 4. Thras. 2, 2. Ages. 6, 2; живот: Timol. 1, 3. salutem reddere alicui некоме поклонити живот Eum. 12, 2; избављење: Milt. 3, 2. Paus. 2, 5. Thras. 2, 1. Epam. 7, 1. 9, 1. Ages. 6, 2. Att. 10, 5. convertere alqd ad s. Dat. 6, 8. aufugere ad s. Dion 9, 2. s. petere Hann. 11, 4; сигурност Dion 4, 2; пребол, оздрава Att. 21, 6.

salutāris, e (salus) **спасоносан, користан,** Att. 2, 5.

salvus 3. **читав, неповређен:** salvum (sc. eum esse) studeo желим да он буде здрав и читав Dion 1, 3. salvus sum здрав сам и читав Epam. 8, 4.

Samothracĭa, ae, f. (*Σαμοθράκη*) **Самотрака,** велико острво у Егејском Мору, јужно од Тракије, Att. 11, 2.

Sămus, i, f. (*Σάμος*) **Сам,** острво у Егејском Мору, на обали Мале Азије, Alc. 5, 3. 4. Timoth. 1, 2. 3, 1.

sancio, nxi, nctum 4. **посветити;** утврдити, necessitudinem Att. 19, 4.

sancte, adv., (sanctus) **савесно:** sanctissime colere alqd највећма поштовати нешто Timol. 4, 4.

sanctĭtas, ātis, f. (sanctus) **светост;** савесност Lys. 4, 1.

sanctus 3. (sancio) **свет, неповредљив:** Timoth. 4, 3. Pel. 5, 1. Ages. 4, 7. loca sanctissima Att. 3, 2.

sanguis, ĭnis, m. **крв,** Dion 10, 2. Epam. 10, 3. Timol. 1, 4.

sānus 3. **здрав,** sana mens Ages. 5, 2.

săpiens, entis, (part. од sapio паметујем) **мудар, паметан:** vita Timoth. 4, 2. — Subst. sapiens мудрац, gen. plur. sapientum; septem sapientes седморица мудраца грчких (Solon, Thales, Pittăcus, Bias, Chilon, Cleobūlus, Periander) Thras. 4, 2.

sapienter, adv. (sapiens) **мудро, паметно,** Epam. 3, 1. Timol. 1, 2.

sapientia, ae, f. **мудрост:** Att. 20, 5; увиђавност Timoth. 3, 2.

Sardēs или **Sardīs, ium,** f. (*Σάρδεις*) **Сард,** главни град Лидије, од 550. г. пре Хр. седиште персијских сатрапа, Milt. 4, 1. Con. 5, 3. Ages. 3, 5.

Sardĭnĭa, ae, f. **Сардинија,** велико острво на западу Италије, Cato 1, 3.

Sardiniensis, e (Sardinia) **сардински:** triumphus Sardiniensis тр. сардински, над Сардинијом Cato 1, 4.

sarmentum, i, n. **танка гранчица;** plur. суво грање Hann. 5, 2.

satelles, ĭtis, m. **пандур,** Paus. 3, 2. Timoth. 4, 3. Timol. 1, 4.

satiĕtas, ātis, f. (satis) **ситост;** равнодушност Pel. 1, 1.

sătis, adv. (Comp. **satius**) **1) доста, довољно:** Them. 6, 5. Thras. 4, 4. Dat. 11, 1. Epam. 9, 4. 10, 4. Pel. 5, 1. Ages. 8, 1. Reg. 3, 5; прилично Epam. 5, 2; non satis не довољно, одвећ мало Praef. 1. Them. 8, 3. Alc. 9, 1; satis est довољно је, quod satis esset praesidii што заштите беше довољно, сматраше за довољно Them. 8, 5; са inf. Lys. 2, 1; sed satis (sc. est) de hoc но доста је о овом човеку Alc. 11, 6; hoc unum s. erit dictum биће довољно рећи Hann. 5, 4. s. dictum putamus Reg. 3, 5. Ca gen. part.: s. auri Epam.

4, 2. s. eloquentiae Cim. 2, 1. s. praesidii Timoth. 3, 1. — 2) satis habere бити задовољан, задовољити се, Epam. 4, 5. ca si Epam. 8, 4. Timol. 2, 4; ca inf. Hann. 10, 5. — 3) **satius боље;** satius est боље je ca inf. Ages. 2, 1; satius putare, ducere, existimare сматрати, налазити за боље, ca acc. c. inf. или ca inf.: Paus. 5, 1. Cim. 3, 3. Pel. 1, 3. Eum. 6, 5. Timol. 1, 3.

satis-făcio, fēci, factum 3. **задовољити;** прен., довољно разложити некоме, убедити некога, ca acc. c. inf., Att. 21, 5.

sătius гл. satis.

satrăpēs, is, m. Plur. satrapae (*σατράπης*, персијска реч, упр. заштитник државни), **сатрап,** намесник и уједно војсковођа у персијским провинцијама Paus. 1, 2. Lys. 4. 1. Alc. 10, 3. Con. 2, 1. Dat. 3, 1. Ages. 2, 2.

saucĭus 3. **рањен,** Hann. 4, 1.

Saufēius, i, m. L. S. **Л. Сауфеј,** савременик и пријатељ Атиков Att. 12, 3.

scaena или **scēna, ae,** f. (*σκηνή*) **позорница:** in scaenam prodire Praef. 5.

scăpha, ae, f. (*σκάφη*) **лађица,** Hann. 11, 1.

scelerātus 3. (scelus) **злочиначки;** subst. злочинац Dion 10, 1.

scĕlus, ĕris, n. **злочинство,** Paus. 5, 3. Epam. 6, 3. Eum. 13, 3. Timol. 1, 3. Reg. 1, 4.

sceptrum, i, n. (*σκῆπτρον*) **скиптар,** као знамење краљевскога достојанства, Eum. 7, 2.

scienter, adv. (sciens од scio) **зналачки, вешто** Praef. 1.

scilĭcet adv. (scire licet) **разуме се, дабогме,** Epam. 5, 2. Hann. 12, 3.

scio, scīvi, scitum 4. **знати,** ca acc. c. inf. Them. 9, 1. Alc. 9, 5. Epam. 1, 2. Ages. 2, 2. Hann. 9, 2; ca зав. упит. реч. Epam. 3, 6. Eum. 3, 6; aliquo sciente (abl. abs.) ca знањем нечијим Con. 5, 4.

Scīpĭo, ōnis, m. **Сципион** гл. Cornelius.

scītum, i, n. (scisco) **одлука,** особ. populi scitum народна одлука код Атињана (*ψήφισμα*) Arist. 1, 5. Alc. 5, 4. Epam. 7, 4. Phoc. 2, 2.

scopulōsus 3. (scopulus) **стеновит,** mare Att. 10, 6.

scortum, i, n. **блудница,** Dion 4, 4.

scrība, ae, m. (scribo) **писар, секретар** каквог владаоца, Eum. 1, 5.

scribo, psi, ptum 3. 1) **урезати** (каквим оштрим инструментом): epigramma inscribere Paus. 1. 3. nomina Paus. 1, 4. alqd in aliqua re нешто у нешто урезати, на чечем записати Alc. 6, 5. — 2) **писати:** Lys. 4. 1. Con. 3. 4. Dat. 5. 5. ad alqm некоме Att. 20, 2; са ut или ne, ако је реч о каквој заповести или забрани Arist. 1, 3. Att. 10, 4, где се за назначење једног факта надовезује acc. c. inf.; orationem scribere саставити говор Lys. 3, 5. historiam или historias scr. написати, саставити Pel. 1, 1. Cato 3, 3. scriptum est написано је, Paus. 2, 3. 3, 4. 4, 1. Hann. 11, 2. О писцима: записати, забележити, причати Them. 9, 1. Alc. 11, 2. Con. 5, 4. Pel. 1, 4. apud plerosque scriptum est код врло многих је писано Them. 10, 4. scriptum relinquere оставити записано Con. 5, 4. Hann. 8, 2.

scriptor, ōris, m. (scribo) **писац,** Epam. 4, 6. Ages. 1, 1.

scriptūra, ae, f. (scribo) **писање,** Praef. 1.

scrūtor 1. **преметати,** ipsos Dat. 11, 2.

scūtum, i, n. (*σκῦτος*) **штит** (дугуљаст, четвероуголан, дрвен, кожом превучен) Chabr. 1, 2,

Scȳrus, i, (*Σκῦρος*) **Скир,** острво у Егејском Мору, североисточно од Еубеје, Cim. 2, 5.

scytăla или **scutala, ae, округао штап** Paus. 3, 4 у неким издањима м. clava, гл. ову **реч.**

Scythae, arum, m. (*Σκύθαι*) **Скити,** велики, ратоборни, највише номадски народ на северу Црног и Касписког Мора Milt. 3, 1 etc.

Scythissa, ae, f. (*Σκυθίσσα*) **Скитиса,** мати Датамова, Dat. 1, 1.

sēcius гл. secus.

secundus 3. (sequor) 1) **други:** Thras. 2, 7. Con. 3, 2. Dion 6, 4. Eum. 4, 1. 9, 3. persona secunda о личности, која у држави каквој другу улогу игра Pel. 4, 3. secunda mensa гл. mensa Ages. 8, 4. — 2) прен. (из језика лађарског о ветру, који брођење прати, потномаже), повољан: secunda fortuna срећа Milt. 2, 5. Alc. 7, 3. Con. 5, 1. Timol. 1, 2. res secundae срећни успеси Alc. 6, 2. secundi casus срећни догађаји Dat. 5, 4. secundā fortunā (у време своје среће =) за својих срећних дана Att. 9, 5, срећно Ham. 4, 1; secundā victoriā (abl. abs.) када победа нагињаше (sc. већ на страну Тивљана) Pel. 5, 4. Neutrum. као subst., secundum, i,

срећа, успех, si quid secundi evenisset Alc. 8, 4.

secūrus 3. (предметак se „без“ и cura) **безбрижан:** vita Cim. 4, 4; сигуран Eum. 12, 2.

sĕcus, adv., **друкчије,** особ. са негацијом, non secus ac или quam не друкчије него, исто тако као Dion 2, 2. Att. 12, 5. Comp. **sēcius** или **sētius мање,** особ. nihilo secius гл. nihilo. neque eo secius па инак, а инак Milt. 2, 3. Eum. 5, 1. Att. 2, 2.

sĕd, coni., 1) после афирмативних реченица и појмова, **но, али,** Praef. 2. Milt. 8, 3. Paus. 1, 1. Lys. 3, 1. Thras. 1, 3. Ham. 1, 4. Hann. 13, 3. Att. 8, 4. sed temporibus extremis но истом Ham. 1, 1. — 2) после негативних реченица и појмова, већ, Milt. 2, 5. 5, 5. Them. 1, 3. 5, 2. Paus. 3, 1 etc. Non solum .. sed (etiam), non modo non .. sed гл. solum, modo. — 3) при прекидању говора и преласку на пређашње или у опште на нешто друго, но, Praef. 8. Them. 1, 2. Alc. 11, 6. Dion 4, 5. Ages. 4, 2. Eum. 8, 3. Hann. 13, 4.

sedĕcim num. (sex и decem), **шеснаест,** Att. 16, 3.

sĕdĕo, sēdi, sessum 2. 1) **седети:** in ara Paus. 4, 5; боравити, in interiore parte aedium Praef. 7. — 2) седети скрштених руку, мировати Dat. 8, 1.

sedĭtĭo, ōnis, f. (sed-itio) **буна, побуна,** Eum. 12, 3.

sēdo 1. **умирити, утишати, ублажити;** пren., учинити крај, haec овим приликама, односима Dion 8, 1. bellum Dat. 8, 6. lassitudinem alicuius (учинити крај нечијем умору =) пустити некога да се одмори Eum. 9, 6.

segnis, e лен, немаран, Thras. 2, 2.

segnĭter, adv. (segnis) **лено, немарно,** nihilo segnius нимало немарније, исто тако живо Dat. 2, 5.

segrĕgo 1. (grex) **одвојити;** искључивати, alqm a consiliis Hann. 2, 2.

seiungo, nxi, nctum 3. **одвојити, раставити:** Italiam ab Gallia Hann. 3, 4. nullam seiunctam sibi ab eo (Cano) vult fortunam он не жели никакве од њега одвојене среће Att. 10, 5. alqd seiunctum est ab re proposita нешто није у вези са темом Pel. 3, 1.

Seleucus, i, m. (***Σέλευκος***, са надимком ***Νικάτωρ***) **Селеук,** један од најваљанијих војвода Александра Великог Eum. 5, 1. 10, 3. 13, 3; после смрти

Александрове он је г. 311. пре Хр. први узео краљевску титулу и основао државу Селеукидâ, која се најпре простирала од Инда па до Средоземнога Мора, а касније ограничила на Сирију; његова смрт год. 281. пре Хр. Reg. 3, 1.

sella, ae, f. (sedeo) **столица, престо,** aurea Eum. 7, 2.

sĕmel, adv. 1) **једанпут, један једини пут:** causam capitis semel dicere Iph. 3, 3. non semel, sed saepius facere Epam. 7, 3. — 2) (ненаглашено) једанпут, једном: quod semel adnuisset Att. 15, 2.

semianĭmis, e (semi полак и anima) **полумртав,** Paus. 5, 4.

semivīvus 3. (semi и vivus) **полумртав,** Eum. 4, 4.

semper, adv., **увек, свагда,** Cim. 4, 2. Lys. 1, 3. Iph. 1, 2. Eum. 3, 4. Hann. 1, 2. 3, 5.

Semprōnĭus, i, m. **Семпроније;** 1) Tib. Sempronius Longus, консул 218. год. од Ханибала на Требији потучен Hann. 4, 2. — 2) Tib. Sempronius Gracchus, консул 213. г. пре Хр. Hann. 5, 3.

Sēna, ae, f. **Сена,** приморски град у северној Италији (Умбрији) на реци Метауру Cato 1, 2.

senātŭs, ūs, m. [Dat. sing. senatu и. senatui Cato 2, 2] (senex) 1) највиша државна власт у Риму, **сенат,** Hann. 12, 2. Cato 2, 2. senatus populusque Romanus Hann. 7, 2. senatus consultum Hann. 7, 3. — 2) прен. о највишим властима других народа, a) савет најстаријих у Спарти (*γερουσία*), Them. 7, 4. b) у Картагини, метон., dare senatum alicui допустити некоме долазак у седницу сената, дати некоме аудијенцију у сенату Hann. 7, 6.

senectus, ūtis, f. (senex) **старост:** in senectute Phoc. 4, 1. ad s. Iph. 3, 3. ad summam, extremam s. до најдубље ст. Att. 5, 1. 21, 1. obire diem supremum senectute (abl. causae) услед старости Reg. 1, 2.

senesco, sĕnui 3. (senex) **старети;** прен., опадати, малаксавати, opes Alc. 5, 3.

sĕnex, gen. **sĕnis,** 1) adi., **стар;** у дубокој старости Cato 3, 3. Comp. senior већ постар, као већ старији човек Cato 3, 2. — 2) subst., старац, Epam. 2, 2. Att. 8, 2.

sēni, ae, a (sex), num. distr., **по шест,** Att. 6, 2.

sensim, adv. **мало по мало,** Att. 9, 7.

sensŭs, ūs, m. (sentio) **мишљење:** esse eodem sensu quo бити онаког истог (политичког) мишљења, каквог Alc. 5, 3. alicui suos sensus aperire Dion 8, 2.

sententia, ae, f. (sentio) **мишљење, мисао:** Milt. 3, 6. Lys. 3, 5. Timol. 3, 5. ex sententia по жељи Alc. 7, 1. Ham. 3, 1; пресуда: Lys. 3, 4. Phoc. 3, 4; садржина, смисао каквог говора, Paus. 1, 3. Dion 6, 4.

sentio, sensi, sensum 4. **осећати;** опазити, приметити, видети, Them. 8, 6. Alc. 9, 2; са acc. c. inf., Dat. 6, 3. Hann. 12, 5. Att. 21, 4. увиђати, са зав. упит. реч., Dion 2, 1. — 2) мислити: alia atque antea Hann. 2, 2. ii qui idem sentiunt једномисленици Pel. 2, 2. quid sentirent Eum. 13, 3. s. cum aliquo држати с неким Phoc. 3, 1. s. adversus alqm дисати непријатељски против неког Dion 7, 1.

separātim, adv., (separo) **одвојено, за себе, посебице:** Epam. 4, 6. Reg. 1, 1. Cato 3, 5. Att. 18, 3; овде онде, Dat. 11, 2.

separātus 3. (part. од separo) **одвојен;** separatis temporibus у разна времена Eum. 10, 2.

sepĕlio, sepelīvi, sepultum 4. **закопати, сахранити:** alqm Them. 10, 3. 5. Paus. 5, 5. Eum. 13, 4. Phoc. 4, 4. Timol. 5, 4. Att. 22, 4.

sēpio гл. saepio.

septem, num. (ἑπτά), **седам,** Thras. 4, 2. Att. 17, 1.

septentrio, ōnis, об. Plur. ōnes, um, m., (упр. septem triōnes седам волова, т. ј. седам звезда на северном полу, влашићи, отуд прен.) **север,** Milt. 1, 5.

septĭmus 3. num., **седми,** Eum. 12, 3.

septingenti, ae, a num. (septem и centum) **седам стотина,** Them. 2, 5.

septuagēsĭmus 3. (septuaginta) **седамдесети,** Hann. 13, 1.

septuaginta, num., **седамдесет,** Milt. 7, 1.

sepulcrum, i, n. (sepelio) **гроб, надгробни споменик:** Them. 10, 3. Dion 10, 3. Epam. 8, 2; Plur. гробно камење Them. 6, 5.

sĕquor, secūtus sum 3. **следовати** некоме, **ићи** за неким, са acc.: aliquem Cim. 4, 2; апс., Chabr. 4, 2. Timoth. 3, 4; бити пратиоцима, чинити пратњу Paus. 3, 2; пратити некога, alqm in provinciam Att. 6, 4. castra alicuius војевати под

неким Cato 1, 2, пратити некога на бојиште, отићи с неким заједно у рат Att. 7, 2; гонити, alqm, Paus. 5, 2; о времену, следовати, бити по том, настати, tempus Att. 8, 1. bellum Att. 9, 1. sequenti tempore у потоње време Thras. 4, 4. Прен., ићи, тежити за нечим, otium Pel. 2, 1; mores alcs sequi мишљење нечије сматрати за пресудно Praef. 3. sententiam усвојити, прихватити Milt. 3, 6. consilium послушати Dat. 6, 3. amicitiam alcs s. удружити се с неким Epam. 6, 1. exemplum угледати се на пример Ages. 4, 2.

Ser. = Servius.

serius 3. **озбиљан** Pel. 3, 2.

sermo, ōnis, m. 1) **говор, језик:** Persarum Them. 10, 1. Graecus Hann. 13, 2. Latinus Att. 4, 1. — 2) разговор: sermonem habere повести р. Epam. 3, 3. sermonem ad alqm referre Dion 2, 5.

sēro, adv. (serus) **одвећ касно,** Ages. 3, 5.

sĕro, sĕrui, sertum 3. **спајати, низати,** lorica serta колутаст оклоп Iph. 1, 4.

serpens, entis, f. (serpo) **змија,** Hann. 10, 4. 5. 11, 6.

Servīlia, ae, f. Сервилија, мати М. Јунија Брута, убице Цезарова, Att. 11, 4.

Servilius, i, m., потп., Gn. Servilius Geminus Гнеј Сервилије Гемин, консул 217. г. пре Хр., Hann. 4, 4.

servio 4. (servus) **служити;** робовати, бити покоран alicui, Alc. 9, 4; прен., temporibus повијати се према приликама Alc. 1, 3. amicis famaeque обзирати се на итд. paci радити за мир Ham. 1. 3. dignitati, tranquillitati бринути се за Att. 6, 5. magnitudini virium гледати да себи прибави Epam. 2, 4.

servĭtus, ūtis, f. (servio) **ропство:** Thras. 1, 2. 5. Epam. 5, 3. Timol. 1, 1. 3, 3.

servo 1. **спасти, сачувати:** navem ex hieme Att. 10, 6. regnum alicui Eum. 13, 3. alqm Dion 9, 6; чувати, надгледати Cim. 4, 1. alqm Eum. 11, 1; прен., одржати iusiurandum Ages. 2, 5.

servŭlus, i, m. (demin. од servus) **ропче** (у презорном смислу), Hann. 8, 2.

servus, i, m. **роб, слуга:** Them. 4, 3. Paus. 3, 6. Ages. 8, 4. Hann. 8, 2; (као oppos. према liberi) Them. 6, 5. Phoc. 4, 4.

sessor, ōris, m. (sedeo) **становник** Cim. 2, 5.

sestertius, i, m. (Gen. plur. sestertiūm), **сестерције,** римски сребрн новац = од прилике 20 пара или 10 новчића. Реч је постала од semis (= semi as, по̂ аса [римски бакрен новац] и tertius полутрећи, дакле = **два и по аса.** Знаци за сестерције јесу L L S, т. ј. libra libra semis (libra фунта = as) или IIS, т. ј. **duo** (asses et) **semis;** одовуд је најпосле постало HS. Дакле: sestertiūm centum milia 100,000 сестерција (20,000 динара) Att. 8, 6; по неки пут се при назначавању хиљада изоставља генитив sestertiūm: terna milia in singulos menses expensum sumptui ferre Att. 13, 6. Код сума од једнога милиона сестерција па на више употребљава се sestertium, i = 100,000 сестерција, као subst. singulare tantum, са бројним адвербима: centies sestertium (м. centies centena milia sestertium) 100 пута по 100,000 сест. = 10 милиона сест. Att. 5, 2. in sestertio vicies код 2 милиона сестерција, код имања од итд., и in sestertio centies (10 мил.), Att. 14, 2.

Sestus, i, m. (*Σηστός*) **Сест,** гра̂д на Хелеспонту у трачком Херсонезу, Timoth. 1, 3.

Seuthes, is, m. (*Σεύθης*) **Сеут,** краљ Тракије, Alc. 8, 3. Iph. 2, 1.

sevēre, adv. (severus) **строго,** Cato 2, 3.

sevērĭtas, ātis, f. (severus) **озбиљност, строгост,** Iph. 2, 1. Att. 15, 1.

sevērus 3. **строг, озбиљан:** senex Epam. 2, 2. res Pel. 3, 2.

sex, num. (ἕξ) **шест,** Them. 5, 2. Att. 2, 6.

sexagēni, ae, a, num. distr., **по шездесет,** Arist. 3, 1.

sexaginta, num. **шездесет,** Att. 17, 1.

sextus 3. num. ord. **шести,** Arist. 1, 5. sextus et vicesimus Lys. 1, 1.

sexŭs, ūs, m. **род:** s. virilis мушко потомство Ages. 1, 2.

sī conі., у предњој реченици кондиционалних реченица, 1) са indicat. свију времена, **ако:** nisi si quid vetustate coactus est etc. Att. 13, 2. si quam iniuriam acceperat Att. 11, 5. si per se virtus ponderanda est Thras. 1, 1. te ipsum frustraberis, si non posueris etc. Hann. 2, 6. si quid amice cogitabis, non imprudenter feceris (Fut. exact.), si me celaris (Fut. exact.) etc. Hann. 2, 6. si quid geri volueris, .. mittas face Paus. 2, 4. id si feceris .. se redacturum (esse) polli-

cetur Paus. 2, 4. По неки пут ако то јест: si divinatio appellanda est etc. Att. 9, 1. — 2) са coni. imperf. или plusquamperf. за означење неистинског случаја: a) ако (особ. у индиректном говору) као н. пр. Milt. 1, 3. 3, 2. 4. 4, 5. Paus. 4, 4. Cim. 1, 3. Alc. 2, 1. Dion 4, 1. 8, 2 etc.; да: Con. 2, 3. Eum. 1, 1 и тако врло често. b) за означење неодређеног понављања какве радње, уза si quis ако ко (= кад год ко): Cim. 4, 2. Epam. 7, 5. c) у зависним (индиректним) упитним реченицама, ако (= да ли): Africam accessit (sc. да покуша или да разабере), si forte Karthaginienses ad bellum inducere posset Hann. 8, 1.

sīc, adv. **тако, на тај начин** на много места.

Sicilia, ae, f. (*Σικελία*) острво **Сицилија,** Alc. 4, 3. 5, 3. 6, 2. Dion 5, 3 etc. Timol. 1, 1 etc. 2, 4.

Sicŭlus, i, m. **Сицилијанац,** становник острва Сицилије Reg. 2, 2. Plur., Timol. 3, 4.

sīcŭt или **sīcŭti,** adv. a) **као,** Reg. 1, 2; **као што,** уз какав вербум: Con. 4, 2. Dion 9, 5. s. supra docuimus Pel. 4, 1. s. ostendimus Pel. 5, 1. sicut sunt Eum. 1, 5. Особ. да се назначи хитња и безбрижност, с којом се нешто чини: epistula sicut erat signata онако као што беше запечаћено Pel. 3, 2. b) при навођењу примера, тако, тако на пример, Alc. 7, 2. Dat. 9, 2. Pel. 4, 3. Att. 4, 4.

sīdo, sīdi и **sēdi, sessum** 3. **сести;** о лађама, потонити се Chabr. 4, 2.

Sigēum, i, n. (*Σιγεῖον*) **Сигеј,** град и предгорје у малоазијској области Троади, Chabr. 3, 4.

signifĭco 1. (signum и facio) **означити:** eum significari murum ligneum то се означује као дрвени зид Them. 2, 7 (cf. is); назначити, са acc. c. inf., Att. 19, 1; са два acc., показивати, одавати, regem neminem никога као краља Ages. 8, 2.

signo 1. (signum) **запечатити,** alqd, Lys. 4, 2. Pel. 3, 2.

signum, i, n. 1) **знак:** libidinis, luxuriae, patientiae, abstinentiae Ages. 7, 4; доказ, continentiae Att. 13, 4. signum est доказ је за то, да, са acc. c. inf., Att. 17, 2. — 2) као војн. израз: a) знак, сигнал, signum dare Milt. 7, 3. signum proelii, pugnae за бој Iph. 2, 2. Hann. 11, 1. b) застава, барјак: signa inferre (sc. in hostes) (носити заставу против

непријатеља =) напасти, учинити напад Dat. 6, 5. — 3) знак, слика на прстену, печат, Paus. 4, 1.

Silēnus, i, m. (*Σειληνός*), **Силен,** грчки историчар у 2. столећу пре Хр., Hann. 13, 3.

sĭmĭlis, e, Superl. simillĭmus, **сличан, налик,** са gen. о спољној и унутрашњој сличности: mei similes мени слични, на ме налик Phoc. 1, 4. sui simillimus себи са свим сличан Dat. 9, 3. свој једномисленик Att. 10, 2; у презорном смислу: tui s. теби равни Epam. 4, 3. Laphystii s. који беше сличан Лафистију, други Л., Timol. 5, 3.

similitūdo, ĭnis, f. **сличност,** Lys. 4, 2. Att. 5, 3.

simplex, ĭcis прост, fortuna non simplex промењлива судбина Timol. 1, 2.

sĭmul, adv. a) **заједно,** т. ј. у друштву: s. venire Alc. 6, 3. s. vivere Hann. 13, 3; simul cum заједно са Arist. 2, 1. Alc. 5, 4. 5. Dion 8, 1. Iph. 3, 3. Pel. 2, 2. Hann. 6, 4. Att. 8, 6. b) за назначење истовремености, заједно, у исти мах Hann. 2, 4. 7, 2. simul cum nuntio на први глас (о томе) Eum. 3, 4.

simulac и **simulatque,** coni., **чим, како,** са ind. perf. Pel. 5, 3. Ages. 2, 1. Eum. 4, 3; са ind. plusqperf. при назначавању понављаних радња, кад год, Alc. 1, 4.

simulācrum, i, n. (simulo) **слика, кип, статуа,** Ages. 4, 7.

simulātio, ōnis, f. (simulo) **претварање, лажно истицање,** Eum. 7, 2. Гл. nomen.

simŭlo 1. (similis) **претварати се, правити се:** deditionem simulo претварам се да хоћу да се предам Eum. 5, 7; претварати се или правити се да, варати да са acc. c. inf., Paus. 2, 2. Lys. 1, 4. Con. 5, 3. Dat. 11, 3. Ages. 2, 3. Hann. 9, 3. qui se (esse) simularet illi inimicum Dion 8, 2. — Part. perf. simulatus претворан: amicitia Dion 3, 1. Dat. 11, 5. laudatio Ages. 6, 3.

simultas, ātis, f. **распра, непријатељство,** са gen., Dionis et Dionysii Dion 3, 1. cum aliquo in simultate esse Att. 17, 1.

sīn, coni., **а ако:** Ages. 1, 3. Eum. 6, 2. 8, 6. Phoc. 1, 4; sin autem а ако Epam. 4, 2.

sĭne, praep. са abl., **без:** Att. 8, 4. 9, 5. 15, 2. s. periculo Att. 6, 2. s. dubio гл. dubius. s. negotio без муке, лако Ages. 5, 4. s. fortuna без среће, без обзира на срећу Thras. 1, 1. s. aliquo без неког т. ј. без по-

моћи нечије, без суделовања нечијег, Alc. 9, 5. Thras. 1, 3. Con. 3, 2. Особ. non sine (јаче од cum), non s. cura са великом брижљивошћу Con. 4, 3; cf. Dion 8, 1. Timoth. 1, 2. 4, 3. Ages. 8, 3. Hann. 5, 2. Att. 21, 3. Уз ullus гл. ову реч.

singulāris, e појединн, засебни: singularis potentia самовласт Dion 9, 5. s. imperium Reg. 2, 2; јединствен, беспримеран, одличан, Cato 3, 1. Att. 4, 4. 10, 6.

singŭli, ae, a, num. distr., **по један, сваки појединн:** Them. 4, 4. Iph. 2, 2. Att. 2, 6. 18, 6. in singulos menses за сваки појединн месец, месечно Att 13, 6. quibus singulis (релат. надовез.: од ових свакоме) suarum urbium perpetua dederat imperia Milt. 3, 1.

sinister, tra, trum, леви: manus Dion 3, 2.

sisto, stĭti 3. ставити: vadimonium s. изићи пред суд Att. 9, 4.

sĭtus 3. (од sino) **положен, постављен;** о градовима, sĭtum esse бити, Alc. 5, 6. Dat. 7, 2; прен. situm esse in aliqua re зависити од нечег Epam. 9, 1.

sīve, coni., **или;** sive potius или шта више Eum. 2, 2; sive — sive било — било Them. 6, 5.

sōbrius 3. (so = se т. j. sine, и ebrius) **трезан,** Dion 4, 4.

sŏcĕr, ĕri, m. **таст,** Alc. 2, 1. Timoth. 3, 2. Dat. 6, 3. Reg. 3, 3. Ham. 3, 2.

sociālis, e (socius) **савезнички,** bellum soc. (рат, што су га водили Атињани против Византије, Хија и Рода 357—355 г. пре Хр.) Iph. 3, 3. Chabr. 4, 1.

sociētas, ātis, f. (socius) **удружење, заједница, савез;** учествовање, alicuius rei у нечем Milt. 1, 2. Dion 5, 2. Timol. 1, 3; особ. полит. савез, alicuius с неким, Hann. 10, 3. cum aliquo Chabr. 2, 3; гл. applico, averto, dissolvo, facio, habeo, maneo.

sŏcĭus, i, m. **друг;** помагач Dion 8, 3; савезник Lys. 4, 1. Iph. 2, 1. Timoth. 2, 1. Epam. 6, 4.

Socrătes, is, m. (*Σωκράτης*) **Сократ,** славни атински философ, један од најмудријих људи свију времена, учитељ Платонов, Ксенофонов, Алкибијадов и многих других славних људи, родио се око 470, а на смрт осуђен 399. год. пре Хр., Alc. 2, 1. 2.

Socratĭcus, i, m. (*Σωκρατικός*) **Сократовац, ученик Сократов,** Ages. 1, 2.

sŏlĕo, solĭtus sum 2. **имати обичај,** са inf., Lys. 2, 2. Thras. 2, 3. Epam. 5, 3. Pel. 3, 1. Phoc. 4, 2. Cato 1, 1. Att. 13, 6. 14, 3.

solitūdo, ĭnis, f. (solus) **усамљеност,** Thras. 2, 2.

sollers, ertis вешт, учен, практичан, agricola Cato 3, 1.

sollicĭto 1. **побунити,** alqm, Paus. 3, 6.

sōlum, adv., **само:** Con. 4, 3. Особ. non solum ... sed etiam не само ... него и Milt. 1, 1 etc. non solum ... sed не само ... већ (шта више) Att. 20, 5. non s. non ... sed etiam не само не ... већ и Epam. 2, 3. Att. 1, 3. 7, 3.

sōlus 3. gen. solīus, dat. sōli, 1) **сам,** т. ј. без других, Them. 6, 5. Alc. 6, 1. Eum. 12, 1; сам, без помоћи других, Thras. 1, 5; solus ille aberat он сам, он једини Chabr. 3, 4. hoc solus fecit он једини Eum. 2, 4. eos esse solos, qui auderent Pel. 1, 3. — 2) усамљен: loca sola пусти предели Eum. 8, 6.

solvo, solvi, solūtum 3. **решити:** epistulam s. отворити Hann. 11, 3. navem s. одрешити лађу, одједрити Hann. 8, 2. votum s. испуњати завет Lys. 3, 2. pecuniam s. исплатити суму новаца Milt. 7, 6. Cim. 1, 1. 3. litem s. Cim. 1, 1.

sonĭtus, ūs, m. (sono) **глас, звук,** s. flammae праскање Alc. 10, 5.

sŏnus, i, m. (sono) **звук,** s. chordarum Epam. 2, 1.

Sophrosўnē, ēs, f. (*Σωφροσύνη*), **Софросина,** кћи Дионисија старијег, Dion 1, 1.

sōpio 4. **успавати,** Dion 2, 5.

sŏpor, ōris, m. **дремак** (напитак што успављује), Dion 2, 5.

sŏror, ōris, f. **сестра:** Dion 1, 1. 8, 4. Att. 5, 2. 17, 1. sororis filius Att. 7, 4. Dion 2, 4. s. germana Praef. 4. Cim. 1, 2. s. ex eisdem parentibus Timol. 1, 4.

sors, sortis, f. 1) **коцка,** Cato 2, 1. — 2) (коцком добивена) служба, Cato 1, 3.

Sōsĭlus, i, m. (*Σώσιλος*) **Сосил,** грчки историчар из Лакедемона, Hann. 13, 3.

Sŏsius, i, m., Caius (Gaius), **Гај Сосије,** консул 32. г. пре Хр., Att. 22, 3.

Sparta, ae, f. (*Σπάρτη*) **Спарта,** главни град Лаконије, на реци Еуроти, Paus. 2, 3 etc. Epam. 6, 4. 8, 4. Ages. 6, 1. Много се чешће употребљава Lacedaemon Спарта.

Spartanus 3. **спартански;** као subst. ретко, Spartanus, i. m. Спартанац Pel. 2, 4. Plur. Спартанци, т. ј. спартански краљеви Reg. 1, 2.

spărus, i, m. (мало искривљено) **копље** Epam. 9, 1.

spătium, i, n. 1) **простор** у дужину и ширину, с тога a) место, sp. agitandi Eum. 5, 4. b) пруга, пут Eum. 9, 1. c) тркалиште Eum. 5, 5. — 2) време, рок, totidem dierum Eum. 9, 2. deliberandi за промишљање Eum. 12, 3.

spĕcĭes, ēi, f. (specio) 1) **спољни изглед, привидност:** specie imperii привидно под врховним заповедништвом Eum. 7, 2. — 2) прен., узор, идеал, haec species libertatis est ово је идеал слободе (cf. hic, h) Timol. 5, 2.

spĕcĭmen, ĭnis, n. (specio) **знак;** доказ, prudentiae Att. 3, 3.

spectacŭlum, i, n. (specto) **поглед, призор** (особ. у позоришту): alicui spectaculo esse бити гледан од некога Praef 5.

specto 1. (intens. од specio) 1) trans., **гледати,** ludos Reg. 2, 1. — 2) intrans., смерати, Them. 6, 3.

speculātor, ōris, m. (speculor) **извидник, ухода, шпион,** Alc. 8, 6.

specŭlor 1. (specio) **извидети,** Dat. 4, 4.

spēro 1. (spes) **надати се:** Ham. 2, 1. Att. 21, 5. bene sperare de aliquo добру се **надати** од некога Milt. 1, 1; **s.** са acc. c. inf. fut., Eum. 8, 6. Att. 9, 2, са inf. posse (да ће моћи) Paus. 3, 5. Alc. 9, 1.

spēs, spĕi, f. **нада, изглед, уздање:** Lys. 3, 3. Alc. 3, 5; са gen. obiect., (н.) на нешто, (у.) у нешто, Milt. 3, 2. Paus. 3, 6. maximarum rerum на највеће успехе, т. ј. на највећу моћ Eum. 10, 4. salutis Att. 21, 6. spes fiduciaque Antiochi врло велико уздање у Ант. Hann. 8, 1; са gen. gerundii и gerundivi: restituendi на повратак Att. 9, 2. s. provinciae bene administrandae Alc. 4, 3; s. consistit in aliquo гл. consisto, s. habere in aliquo гл. habeo, s. positam habere гл. pono; spes est, са acc. c. inf., има наде, да Timoth. 3, 2; апсол., нада на какву корист Att. 6, 5.

spirĭtus, ūs, m. (spiro) **дах, дух;** прен. Plur. охолост, обест, regii, Dion 5, 5.

splendĭde, adv. (splendidus) **сјајно,** parum spl. se gerere живети не баш сјајно, Att. 14, 2.

splendor, ōris, m. (splendeo) **сјај,** Alc. 11, 2.

spŏlio 1. **лишити, отети,** aliquem aliqua re (л.) некога нечег, (о.) некоме нешто: alqm

veste Thras. 2, 6. alqm omnibus rebus Att. 9, 2; опљачкати, fana, Ages. 4, 8.

spondeo, spopondi, sponsum 2. **свечано обећати, јемчити,** са acc. c. inf., Alc. 8, 2 (у неким издањима).

sponsālia, ium, n. (spondeo) **заручење,** Att. 20, 1.

sponsor, ōris, m. (spondeo) **јемац,** omnium rerum за све, Att. 9, 4.

spontĕ, adv. (упр. abl. од неупотр. subst. spons) **од своје воље,** са pron. 3. лица suā (уз прво лице meā, уз друго tuā): Milt. 1, 4. Them. 10, 4. Timoth. 2, 2; на своју руку (oppos. према publice у име државе): Paus. 3, 1. Cim. 3, 3. Chabr. 2, 1. 3.

stătim, adv. (sto, »стојећке«) **с места, одмах:** Them. 4, 4. Paus. 5, 2. Cim. 2, 3. 4, 2. Dat. 3, 4. 8, 1 (у неким изд.). Epam. 9, 3. Pel. 3, 1. Phoc. 3, 2. Ham. 1, 4. Hann. 11, 2. 3. Att. 10, 4.

stătŭa, ae, f. (statuo) **статуа, кип:** Them. 10, 3. Hann. 9, 3; као одликовање заслужних људи Milt. 6, 4. Chabr. 1, 3. Pel. 5, 5. Timol. 2, 3. Att. 3, 2.

stătuo, ui, ūtum 3. **поставити;** подићи, саградити, opera Milt. 7, 4. tabernaculum разапети Eum. 7, 2. — Прен., одлучити, са inf., Dat. 8, 1 (у неким изд.). Ham. 1, 3; са acc. c. inf. gerundivi, Alc. 10, 2. Eum. 8, 4; »решити се, да ли« са зав. упитном реч., Eum. 11, 1.

statūra, ae, f. раст, Dat. 9, 3. Ages. 8, 1.

stătus, ūs, m. (sto) **положај,** Chabr. 1, 3; прен. начин, vitae, Dion 4, 5.

Stesagŏras, ae, m. (*Στησαγόρας*) **Стесагора,** млађи брат Милтијадов, Milt. 7, 5.

stipendĭum, i, n. **ратна плата,** Cato 1, 2, гл. mereo.

stipulātĭo, ōnis f. (stipulor) **уговор, контракт,** Att. 9, 5.

stirps, stirpis, f. **стабло;** прен. a) порекло, род: Eum. 1, 2. Att. 1, 1. 18, 3. — 2) конкр., потомство, подмладак, деца: Epam. 10, 2. Eum. 6, 3; фамилија Reg. 2, 3.

sto, stĕti, stătum, stāre, стајати: Epam. 2, 5. Eum. 5, 4; особ. у боју, in primis stare Epam. 10, 3. stare ab aliquo, cum aliquo стајати уз некога, држати с неким Dat. 6, 6. Eum. 8, 2. cum aliquo adversus aliquem Ages. 5, 4. stare adversus populi commoda Phoc. 4, 1, гл. commodum. — Прен., pari fastigio stare Att. 14, 2, гл. fastigium; stat mihi, ја сам одлучио, са inf., desinere, Att. 21, 6.

stolĭdus 3. **луд, будаласт,** ratio Paus. 3, 1 (у неким изд. м. non callida).

stramentum, i, n. (sterno) **слама,** Ages. 8, 2.

strātum, i, n. (part. од sterno) **простирач, кревет,** Ages. 8, 2.

strĕnŭus 3. **окретан, одлучан:** vir Dat. 1, 1. 7, 1. Epam. 7, 3. animo strenuo Dat. 6, 4.

strepĭtus, ūs, m. (strepo) **вика,** Dion 9, 4.

struo, xi, ctum 3. **градити,** Them. 6, 4.

Strȳmon, ŏnis, m. (Acc. -ona) (**Στρυμών**) **Стримон,** река у Тракији, данашња Струма, Cim. 2, 2.

stŭdĕo, ui, 2. **трудити се, настојати око** нечег, са dat.: rebus alcs потпомагати ствар нечију, држати с неким Lys. 1, 5. Pel. 1, 2; alicui помагати некоме Ages. 2, 5; гледати, желети, са inf., Dion 6, 5. Dat. 7, 2. 9, 1. 10, 3. Eum. 2, 4. 4, 4. 11, 2. Reg. 2, 2. Att. 3, 1; инфинитив ваља често допунити: conficies, quod studes (conficere) Con. 3, 3. eo, quo studuerat (venire), venit Dat. 4, 4. tempore, quo (pervenire) studuerant Pel. 2, 5. И са acc. c. inf., salvum (eum esse) studebat, Dion. 1, 3.

studiōse, adv. (studiosus), **ревносно:** studiosius armare Ages. 3, 2.

studiōsus 3. (studium) **ревностан; жељан** нечег, са gen.: audiendi (друге) да слуша Epam. 3, 2. st. litterarum пријатељ наука Att. 1, 2. st. Catonis Катонов поштоватељ Cato 3, 5.

stŭdĭum, i, n. **ревност, труд:** Dat. 4, 1. Epam. 2, 5. Eum. 2, 3. Att. 1, 4. studia principum партијске тежње првакâ Att. 16, 4; занимање с нечим, litterarum Cato 3, 2. philosophiae Att. 12, 3. Plur. апсол., омиљена занимања Alc. 11, 3. науке Att. 2, 2.

stulte, adv. (stultus) **лудо, на луд начин,** Hann. 8, 3.

stultĭtĭa, ae, f. (stultus) **лудост,** Epam. 6, 3.

suādeo, suāsi, suāsum 2. **саветовати,** са ut или ne, Lys. 3, 5. Eum. 6, 2; са самим конјункт. Con. 4, 1.

suavĭtas, ātis, f. (suavis) **љупкост,** Att. 1, 3. 4, 1. 18, 5.

sŭb, praep., са acc. и abl., **под;** 1) са acc. на питање: куда (камо)? a) локално, sub pulvinum subicere Pel. 3, 2. b) прен., значећи покорност, sub potestatem (imperium) redigere Milt. 1, 4. 2, 5. Paus. 2, 4. Timoth. 2, 1. — 2) са abl. на

питање: где? a) локално, sub terra Paus. 4, 4. sub divo Paus. 5, 2. Eum. 5, 7. sub imaginibus describere Att. 18, 6. sub radicibus montis на подножју брега Milt. 5, 3. b) темпорално, за време, sub ipsa proscriptione Att. 18, 6. c) прен., значећи покорност, под, sub potestate retinere Milt. 3, 2. esse Dion 5. 5. sub imperio esse Con. 4, 4. Epam. 7, 1.

subalāris, e (sub ala) **који је под пазухом,** telum нож, Alc. 10, 5.

sub-dūco, duxi, ductum 3. **потајно одузети,** gladium alicui Alc. 10, 5; прен. clam se a custodibus subducere потајно се украсти од чувара Alc. 4, 4.

sŭb-ĕo, ĭi, ĭtum, īre подићи (подиђем); прен., са acc., подвргнути се нечем, legis poenam Epam. 8, 2.

subf .... гл. suff ....

subĭcĭo, ieci, iectum 3. (subiacio) **подбацити;** метнути под нешто, epistulam sub pulvinum Pel. 3, 2; подметнути (нешто лажно), alterum (librum) signatum (већ запечаћен), Lys. 4, 2.

subĭgo, ēgi, actum 3. (sub-ago) **покорити:** gentes Ham. 4, 1. gentes bello Timoth. 1, 2. Hann. 3, 2.

subĭto, adv. (subitus) **изненада, напрасно** Dion 10, 2. Dat. 4, 1. 7, 2. Att. 10, 1. 21, 3. 22, 3.

subĭtus 3. **изненадан,** Dion 6, 1.

sub-lĕvo 1. (упр. одоздо олакшати) **дићи у висину;** прен. помоћи, потпомоћи, alqm Paus. 4, 6. Epam. 3, 4. patriam pecuniā Ages. 7, 2. fugam alcs pecuniā некоме бегство новчаном потпором олакшати, учинити могућним Att. 2, 2.

subm ... гл. **summ.**

sub-orno 1. **подговарати,** alqm adversus alqm, Phoc. 2, 3.

sub-scrībo, psi, ptum 3. **потписати,** особ. тужбу правог тужитеља (пошто њу не само сам тужитељ потписиваше, него и неколико других грађана): subscribens као потписник, као сатужитељ, Att. 6, 3.

subsĭdĭum, i, n. (sub-sedeo) **помоћ,** особ. у војн. погледу: subsidio (dat. fin.) у помоћ, mittere Lys. 3, 4. Ages. 8, 2. venire Milt. 5, 4. Chabr. 1, 1. proficisci Iph. 2, 5. Pel. 5, 2. adducere Eum. 6, 4.

substĭtŭo, ui, ŭtum 3. (sub-statuo) **поставити, метнути,** alium in locum alcs, Alc. 7, 3.

sub-stringo, strinxi, strictum 3. **подвезати,** caput loro altius, quam ut etc., Eum. 5, 5.

sub-sum, fŭi, esse бити под нечим; прен., a) скривати

се иза нечег, nihil doli Them. 4, 5. b) бити близу, у близини, о флоти, Chabr. 4, 3. c) бити, имати, causa non subest, quare нема узрока, са шта Alc. 1, 4.

sub-texo, texui, textum 3. **поткати;** прен. уткати, уметнути у какав спис, Att. 18, 2.

sub-urbānus 3. који је близу града (Рима), villa Att. 14, 3.

suc-cēdo, cessi, cessum 3. (sub-cedo) **доћи на место** нечије, alicui Cato 2, 2. in locum alcs Epam. 7, 4; прен.: misericordia odio succedit замењује Dion 10, 2.

succendo, ndi, nsum 3. (sub-candeo) **запалити** Alc. 10, 4.

suc-cumbo, cŭbui, cubĭtum 3. (sub-cumbo) **бити надвладан, подлећи,** alicui Them. 5, 3. Eum. 11, 5; апсол. Eum. 5, 1; срушити се, succumbente patriā (abl. abs.) ако би се срушила отаџбина, под рушевинама отаџбине Ham. 1, 5.

suc-curro, curri, cursum 3. (sub-curro) **притрчати;** прискочити у помоћ, alicui Dion 9, 6. Dat. 11, 5, апсол. Timol. 1, 4; помагати, afflictis Att. 11, 4.

sūdor, ōris, m. **зној,** Eum. 5, 5.

suffĭcĭo, fēci, fectum 3. (sub-facio) **поставити (изабрати) на место** кога другог, alqm imperatorem (за војсковођу) Hann. 3, 1.

suffrāgĭum, i, n. (cf. suffringo = sub-frango) одломљен комад, **цреп,** на који стари у народним скупштинама свој глас писаху, с тога гласачка таблица, прен. глас, suffragium ferre дати глас, гласати Epam. 8, 5. exercitu suffragium ferente (abl. abs.) гласањем војске, ратним судом Eum. 5, 1; гласање, testularum или testarum suffragia гласање црепићима, остракизам, Them. 8, 1. Cim. 3, 1.

suffrāgor 1. (suffragium) **гласати** за некога; помагати, suffragante aliquo (abl. abs.) помоћу или заузимањем нечијим, на препоруку нечију Alc. 5, 4. Ages. 1, 5.

sŭi, sĭbi, sē или **sēsē,** pron. reflex. у синг. и плуралу, **себе, себи, себе; њему (му), њој (јој), њега (га)** итд. Употребљава се: 1) односећи се на субјекат исте реченице: barbarus alienissimo sibi loco conflixit Them. 4, 5; исто тако Dion 4, 5. 8, 3. 6 etc. — 2) у зависним реченицама, односећи се на субјекат главне реченице, код acc. c. inf., Milt. 1, 4. 2, 4. 3, 2. Paus.

2, 5. 3, 4. Cim. 1, 3 etc.; у финалним реченицама, postulat, ut sibi urbem tradant Milt. 2, 4. исто тако Them. 8, 3. 4, 5. qui ab rege (sc. Prusia) peterent, ne inimicissimum suum (њиховог) secum (код себе) haberet sibique (им, т. ј. Римљанима) dederet Hann. 12, 2. У зависној упитној реченици, sentiebat, quanto esset sibi ornamento Dion 2, 1. — 3) у споредним реченицама, које садрже мисао субјекта главне реченице, Them. 8, 6. Alc. 4, 1. 5, 2 etc. — 4) односећи се не на граматични, већ на логични субјекат у реченици: spes omnis consistebat Datami (= Datames spem omnem consistebat) in se locique natura Dat. 8, 3. cum ei nuntiatum esset (= cum is comperisset), quosdam sibi insidiari Dat. 9, 2. cum ei in suspicionem venisset (= cum is suspicatus esset) aliquid in epistula de se esse scriptum Paus. 4, 1. — 5) шта више и у независним (директним) споредним реченицама, односећи се на субјекат главне реченице: quantum in se (м. ipso) fuit Iph. 3, 4. quae vivo se (м. eo) acciderunt Att. 16, 4. quos ante se (м. eum) imperatorem nemo Boeotorum ausus sit aspicere in acie Epam. 8, 3.

Sulla, ae, m. гл. Cornelius.

Sullānus 3. (Sulla) **Сулин,** partes S., Att. 2, 4.

Sulpicius, i, m. 1) P. Sulpicius Galba, П. Сулпиције Галба, консул 200. год. пре Хр., Hann. 7, 1. — 2) Sulpicius Blitho Сулп. Блитон, римски летописац, Hann. 13, 1. — 3) P. Sulpicius Rufus П. Сулп. Руф, славни беседник и правник, Сулин противник, народни трибун 88. г. пре Хр., ове исте године убијен, Att. 2, 1. — 4) Servius Sulpicius Rufus Сервије Сулп. Руф, брат П. Сулп. Руфа, Att. 2, 1.

sŭm, fŭi, esse [fŏrem у сложеним темп. облицима м. essem, Lys. 3, 5. Dion 8, 2. Epam. 7, 5. Eum. 12, 1. Att. 9, 7] **бити.**

1) као копула, везујући субјекат са предик. именом. Особито a) са генитивом, и то посесивним, бити нечији, припадати некоме, eiusdem aetatis припадати истоме времену, бити савременик Alc. 11, 1. eiusdem civitatis Them. 9, 1. alienae civitatis Eum. 1, 2. optimarum partium Att. 6, 1. — b) са gen. charact., est alicuius, особина или дужност је нечија, знак или доказ је нечег, доликује итд., non medioris est industriae Att. 13, 4. quantae

sis sapientiae Att. 20, 5. non est mei consilii Con. 4, 1 (гл. nego). non est virtutis не приличи храбрости Ham. 1, 5. — c) са gen. qualitatis, бити, имати, износити итд., classis erat ducentarum navium Them. 2, 5. nullius momenti est Alc. 8, 4. cuius numerus fuit duodecim milium Iph. 2, 4. via dierum erat decem Eum. 8, 5. — d) са gen. pretii, вредити, magni Dat. 1, 2. Cato 1, 1. pluris Epam. 10, 4. parvi Eum. 10, 4, гл. ове речи. — e) са посесивним дативом, имати, итд., на много места. — f) са тако званим релат. дативом, бити = важити: non eadem omnibus sunt honesta atque turpia Praef. 3. quae ipsis leviora sunt Epam. 1, 1. — g) са два датива, лица и ствари, показујући смер, бити на што, служити на што итд., esse alicui auxilio, calamitati, curae, gloriae, indicio, invidiae, laetitiae, malo, ornamento, perniciei, praemio, praesidio, saluti, turpidini, usui, гл. ове речи. — h) са abl. qualitatis, бити, имати, показати итд., corpore magno Eum. 11, 5. capillo longo Dat. 3, 1. quo (peditatu) erat deteriore Eum. 3, 6. magno natu Timoth. 3, 1. tantis opibus Timol. 3, 4. pari imperio Dat. 3, 5. tantā curā Att. 15, 2. praecipuā fide Lys. 2, 2. liberalitate tantā Cim. 4, 1. eā aetate Milt. 1, 1. Итд.

2) као самосталан предикат; у овом случају стоји sum и са адвербима или са пропозиционалним изразима, а значи: a) бити, находити се, стајати итд., magnus numerus est Milt. 1, 2. quod vestimentorum fuit Alc. 10, 5. ut esset pecunia Hann. 7, 5. erant in epistula, quae Paus. 4, 2. in quarto (libro) bellum Punicum est primum Cato 3, 3. via est per loca deserta, је, води Eum. 8, 5. quamdiu hiems fuit Eum. 5, 7. sicut sunt Eum. 1, 5; о лицима: in numero etc. Att. 1, 4. in periculo Att. 10, 2. in discrimine Dat. 5, 4. in timore Milt. 8, 4. in tuto Them. 9, 3. in vinclis Con. 5, 3. Eum. 11, 3. sub или in potestate, sub imperio Dion 5, 5. Cim. 4, 4. Eum. 2, 2. 7, 1. penes alqm Eum. 11, 3, Att. 8, 1. in obsidione бити опкољен Eum. 5, 6. in fuga Them. 4, 3. in colloquio договарати се Dat. 11, 3, in magistratu Chabr. 4, 1. in magna spe имати велику наду Alc. 4, 3. in summa laude Iph. 2, 4. magnis in laudibus спадати у најславније ствари Praef. 5. adversus alqm Ham. 2, 2. Особ. у з. лицу est, sunt

(понајвише стављено напред), има: est genus итд., Paus. 3, 6. Epam. 7, 5. Att. 18, 2; такође код атриб. партиципа, est etiam unus liber Graece confectus Att. 18, 6. aliquot eius libri sunt Hann. 13, 2. earum sunt libri septem Cato 3, 3. — b) бити, бавити се негде: in exsilio cum aliquo Thras. 3, 3. procul Timol. 1, 4. ubinam esset Att. 10, 4. ubi erat rex, venit Dat. 3, 1. Fregellis Hann. 7, 2. locus ubi esset Hann. 12, 3. ante oculos civium Chabr. 3, 1. in foro Cato 1, 1. cum aliquo Alc. 10, 5. Eum. 10, 2. 12, 2. Ham. 3, 2. Hann. 13, 3. — c) бити = ексистовати, постојати, особ. о градовима: Phoc. 2, 5. Spartam non futuram fuisse да Спарте више не би било Ages. 6, 1. о лицима, nisi ille fuisset Ages. 6, 1. — d) est aliquid in aliquo нешто је у некога: in Miltiade erat summa humanitas Milt. 8, 4. cf. Att. 1, 3. 4, 1. quantum in se fuit колико је до њега стајало Iph. 3, 4. tantum est in aliquo у некога је толики утицај, толику важност има неко Eum. 12, 2. opinio est in aliquo Eum. 13, 2 (гл. opinio). odium est in aliquo Phoc. 4, 4 (гл. odium). praeceptum in omnium animis esse debet, са acc. inf., Thras. 2, 3 (гл. animus). — e) безлично in eo est, ut дотле је дошло да: cum iam in eo esset, ut oppido potiretur Arist. 7, 3. cum in eo esset, ut comprehenderetur Paus. 5, 1. (cf. is). — f) futurum esse или fore: *α*) овим обликом са ut' описује се inf. fut. ког глагола: vidit futurum (esse), ut dilaberentur видео је (да ће доћи дотле, да се растркају =) да ће се растркати Lys. 2, 3; исто тако Dat. 6, 3. 4. *β*) futuri sunt јесте futurum coniugationis periphrasticae, суђено им је да буду, Phoc. 4, 1.

summa, ae, f. (summus) 1) **главна ствар, целина** нечег: s. imperii главно заповедништво Them. 4, 2. Dat. 3, 5. Hann. 3, 1; старешинство Eum. 3, 4; власт над целим светом Hann. 8, 3; summa imperii maritimi главно или врховно заповедништво на мору Arist. 2, 2. s. imp. custodiae Eum. 11, 3. Plur. summae imperii с обзиром на њих више Milt. 3, 5. summa belli врховна ратна управа Pel. 5, 3. s. rerum највиша власт, највиша управа државна Eum. 2, 2. 5, 1. — 2) сума: summam facere (скупити) Epam. 8, 6.

summŏvĕo, mōvi, mōtum 2.

(sub-moveo) **уклонити, удаљити,** alqm, Lys. 4, 3.

summus гл. superus.

sūmo, sumpsi, sumptum 3. (од subimo = sub-emo) 1) **узети,** alqd: Timoth. 1, 3. Ages. 8, 5. Att. 21, 6. vinum Them. 10, 3. venenum Them. 10, 4. Hann. 12, 5. soporem Dion 2, 5. regium ornatum nomenque Eum. 13, 3. arma sumere узети оружје, латити се оружја Dat. 4, 5. supplicium sumere de aliquo смртну казну извршити над неким, погубити некога Eum. 12, 1. — 2) узети себи, изабрати, alqm imperatorem некога за војводу Milt. 1, 3. tempus locumque Dat. 11, 1. hiberna Eum. 8, 3.

sumptuōsus 3. (sumptus) 1) о лицима, **раскошан** Att. 13, 5. — 2) о стварима, скупоцен, villa Att. 14, 3.

sumptus, ūs, m. (sumo) **трошак,** Milt. 7, 6. Dion. 7, 2. Ham. 1, 3. Att. 13, 6. suo sumptu о свом трошку Cim. 4, 3; раскош, блесак, Att. 13, 6.

supellex, supellectĭlis, f. **покућанство,** Att. 13, 5.

sŭper 1) adv. **сувише,** erat super = supererat преостајаше Alc. 8, 1. — 2) praep. са abl., збор, Paus. 4, 1.

superbē, adv. (superbus) **обесно, охоло,** s. respondere Paus. 3, 3.

superbia, ae, f. **обест, охолост,** Timol. 4, 2.

supĕrior гл. superus.

supĕro 1. (super) **бити горе;** прен.: 1) intrans., бити надмоћнији, јачи, equitatu Ages. 3, 6. — 2) trans., a) отићи више, обићи, Euboeam Them. 3, 3. b) превазићи, надмашити, alqm aliqua re, некога нечим, urbem utilitate Them. 6, 1. omnes splendore ac dignitate vitae Alc. 11, 2. alqm consilio et copiis Con. 4, 3. aliquem ingenio Dion 4, 1. omnes gentes virtute Hann. 1, 1. Pass., superabatur navium multitudine бројем лађа (превазилажаше се =) беше слабији Hann. 10, 4. in quo cum multitudine adversariorum sui superarentur и ако у овом рату његови итд. Hann. 8, 4. superor ab aliquo ingenio некоме даром надмаша Dion 4, 1. c) надвладати, победити, alqm, Them. 5, 2. Alc. 10, 4. Con. 3, 1. Epam. 8, 3. Ages. 4, 3. Timol. 2, 4. arma Pergamenorum Hann. 11, 7.

superstĕs, stĭtis (supersto) **који преживи,** superstes sum alicui преживети некога, Epam. 10, 4. Att. 19, 1.

sŭper-sŭm, fŭi, esse 1) **преостати,** Them. 7, 2; са ана-

строфом, nihil erat super Alc. 8, 1. pecunia superest још претиче новаца Hann. 7, 5. — 2) преживети, претурити, temporibus (dat.) зле дане болести, муке Att. 22, 2.

superus 3. (super) **који је горе**; I) Comp. **superior, ius,** Gen. **-ōris, горњи**; 1) локално: superior pars aedium Dion 4, 5. — 2) о времену, пређашњи, adversae res Alc. 6, 2. crudelitas, тридесеторице тиранâ, Thras. 3, 1. bellum Timoth. 1, 2. tempus Cato 1, 4. superiore anno пређашње године (т. j. годину дана пре тога) Hann. 4, 4. naves пређе поменуте Them. 2, 8; о лицима, старији, (Dionysius) superior Dion 1, 1. — 3) прен. надмоћнији, јачи, особ. са sum или fio Alc. 4, 7. Phoc. 3, 2. Hann. 8, 4. Att. 8, 5. superior discedo гл. discedo. — II) Superl. A) **supremus** 3. **највиши**; о времену, **последњи**, diem supremum obire гл. obeo. B) **summus** 3. 1) локално, **највиши, најгорњи,** summas (amphoras) operire = summas partes amphorarum ор. врхове ћупâ, ћупе сасвим горе Hann. 9, 3. — 2) прен., а) о времену, најдубљи, summa senectus Att. 5, 1. b) о лицима, највећи, најодличнији, vir Praef. 1. 4. imperator s. главни заповедник Alc. 1, 2. dux s. Chabr. 1, 2, но Chabr. 1, 1 најзнатнији, и Con. 2, 3 s. dux Agesilaus тако знаменит војвода као Агесилај, s. imitator најревноснији Att. 18, 1. — 3) о апстрактним именицама, највиши, највећи, најзнатнији: aequitas, humanitas итд. Milt. 2, 2. 8, 4. Them. 1, 3. 7, 3. 8, 4. Cim. 2, 1. laudes Lys. 4, 2. Alc. 11, 1. laus Alc. 11, 5. summum imperium највиша власт, Them. 7, 2. Lys. 1, 5. Ages. 2, 3. Eum. 7, 1. summum genus врло отмена породица Alc. 1, 2. Eum. 1, 3. summum fastigium, periculum Att. 10, 2. Разна значења има res summae: најважније ствари или догађаји Eum. 7, 1. Pel. 1, 1; спасење, desperare de summis rebus очајавати о спасењу, сматрати све за изгубљено Eum. 9, 2; власт, Eum. 9, 3.

suppedīto 1. **дати, добавити,** pecuniam alicui, Alc. 8, 1.

sup-pĕto, ii, 3. **бити, налазити се,** Dion 7, 2.

supplex, lĭcis (supplico) **који понизно моли**; који (на колени) за заштиту моли, Them. 8, 5. Subst. молилац за заштиту, dei (код бога) Paus. 4, 5. eorum (deorum) Ages. 4, 8.

supplĭcĭum, i, n. (supplico) **смртна казна, погубљење,** alqm ad s. dare Paus. 5, 5. tradere Phoc. 4. 2. s. sumere de aliquo Eum. 12, 1; прен., s. dare alicui бити љуто кажњен од некога Ages. 5, 2.

sup-pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum 3. (sub-pono) (потајно) **подметнути,** Dat. 9, 4.

sup-porto 1. (sub-porto) (потајно) **довести,** Att. 11, 2.

supprĭmo, pressi, pressum 3. (sub-premo) **притиснути;** прен. classem s. флоту зауставити, стати са флотом Timoth. 3, 3.

supra, 1) adv., **горе;** a) о времену, горе, пре (упућујући на које пређашње место у причању), Alc. 11, 2. Dion 6, 2. Epam. 4, 5. Pel. 4, 1. Ages. 1, 5. Eum. 13, 1. Att. 19, 1. b) о мери, више, Att. 4, 1 (cf. addo). — 2) praep. са acc., више, с оне стране, supra Ciliciam Dat. 4, 1. supra Propontidem Alc. 9, 1.

supremus гл. superus.

surgo, surrexi, surrectum 3. (sub-rego, surrigo) **устати,** Alc. 2, 2.

Susamīthrēs, ae и **is,** m. (*Σουσαμίθρης*) **Сусамитар,** некакав Персијанац, Alc. 10, 3.

suscĭpĭo, cēpi, ceptum 3. (sus [= sub] и capio) **латити се, примити се:** legationem Them. 6, 5. negotium Att. 15, 2. vota учинити завет Lys. 3, 2. bellum s. рат започети Dat. 8, 6. 10, 3. 11, 1. Epam. 7, 4. Hann. 7, 3. 8, 3. alqm pecunia corrumpendum suscipio лаћам се, да некога подмитим Epam. 4, 1. inimicitias s. себи навлачити непријатељства Cato 2, 4, susceptis inimicitiis (abl. abs.) навукавши себи (једном) непријатељство Pel. 1, 3. odium in или erga alqm s. бити задахнут мржњом на некога, омрзнути на некога Dat. 9, 1. 10, 3.

suspĭcax, ācis (suspicor) **неискрен,** Timoth. 3, 5.

suspĭcĭo, suspexi, suspectum 3. (sub-specio) **горе гледати;** прен., дивити се, alqm Dion 1, 5; поштовати Chabr. 4, 1. pietatem alicuius Ages. 4, 2.

suspĭcĭo, ōnis, f. **сумња, подазрење:** Pel. 2, 5. falsa Dion 10, 1. са gen. ствари „о“ Dat. 10, 3. Phoc. 4, 1. са gen. лица „код“ Paus. 2, 6. in s. cadere Paus. 2, 6. suspicione carere Paus. 3, 5. s. praebere Dat. 10, 3. Ages. 8, 2. parere Dat. 11, 3. inicere Eum. 9, 4. venit mihi in suspicionem у мени се побуђује сумња, са acc. c. inf. Paus. 4, 1. habere s. adulterii бити под сумњом прељубе-

Epam. 5, 5. alqm in s. adducere alicui некога опасти код некога Hann. 2, 2. — Plur. сумње, Paus. 3, 7. сумња Att. 6, 5.

suspĭcor 1. **сумњати, подазревати,** Lys. 4, 1.

sustĭnĕo, tĭnui, tentum 2. (subteneo) **издржати;** одолети, vim hostium Them. 3, 1. Hann. 11, 4.

sustuli гл. tollo.

sŭus 3. pron. poss., **свој, његов, њихов.** Употребљава се I) као adiect., 1) односећи се на субјекат исте реченице, **свој:** Milt. 3, 2. Them. 4, 3. Lys. 4, 3 итд., са особитим нагласком, suā modestiā Milt. 1, 1. praecipuo suo periculo Them. 6, 2. suus accusator Lys. 4, 3. irae suae Alc. 4, 6. sua mobilitate Dion 6, 1. suae domi Timol. 4, 4. suus ordo Ages. 1, 3. suae res своје приватно имање Hann. 10, 1. suo nomine (гл. nomen), de sua re због своје ствари Att. 6, 3. sua manu Att. 10, 4. уз quisque, гл. ову реч .. — iure suo с потпуним правом Thras. 1, 4. suo tempore у своје време Att. 18, 2. — 2) односећи се на субјекат главне реченице, **његов, њихов:** suis verbis у његово име Them. 4, 3. (se) omnia in sua potestate esse velle да он хоће, да је све у његовој власти Dion 6 4. inimicissimum suum непр. њиховог Hann. 12, 2 итд. — 3) каткад место eius, његов incidit in eandem invidiam, in quam pater suus Cim. 3, 1. quod ad perniciem suam fuerat cogitatum Dat. 6, 8. cum civium suorum aliquis esset captus Epam. 3, 5.
II) као subst., особ. у плуралу; 1) **sui, orum,** m., своји, као чланови породице, сродници Thras. 2, 1. Dion 1, 3; пријатељи, пристаоци Alc. 3, 4. Dion 8, 2. Timoth. 4, 2. Eum. 10, 3. Att. 17, 2. 20, 1; суграђани, земљаци Milt. 8, 3. Chabr. 3, 4. Epam. 10, 3. Ages. 3, 5; војници Chabr. 1, 2. Dat. 5, 6. 6, 1. Pel. 5, 4. Ham. 1, 5. Hann. 11, 1. — 2) **sua, ōrum,** n. своје благо, своја имаовина Them. 2, 7. Epam. 4, 4. Hann. 9, 4. њихова имаовина Timol. 3, 2.

Sympŏsĭum, i, n. (*συμπόσιον*), **Гозба,** натпис једног дијалога философа Платона, Alc. 2, 2.

Syracūsae, arum, f. (*Συράκουσαι*) **Сиракуза,** знаменити грчки град на источној обали Сицилије, основан г. 734. пре Хр. од Коринћана под Архијом, најјача тврђава старога света, Dion 2, 2. 3, 2. 5, 3. 6. 6, 5. Timol. 2, 1. 3, 1. 4, 5.

Syracusānus, i, m. (*Συρακόσιος*) **Сиракузанац,** становник Сиракузе, Alc. 3, 1. Dion 1, 1. 3, 3. 9, 6. Timol. 1, 1. 5, 3. 4.

Sўrĭa, ae, f. (*Συρία*) **Сирија,** земља у предњој Азији између Еуфрата и Средоземног Мора, Hann. 7, 6. 8, 4.

Sysĭnas, ae, m. Сисина, најстарији син Датамов, Dat. 7, 1.

T.

T. = Titus, Тит, име (praenomen) римско.

tabellārĭus, i, m. (tabella писаћа таблица) **писмоноша, гласник** Hann. 11, 1.

tabernācŭlum, i, n. (taberna колиба) **шатор,** Thras. 4, 4. Eum. 7. 2.

tăceo, ui, ĭtum 2. **ћутети** о нечем, **прећутети,** alqd, Dion 2, 5.

Tachus, i, m. (*Ταχώς*) **Тах,** вођ Египћана, што су г. 361. пре Хр. отпали од Персијанаца, Ages. 8. 2.

taciturnus 3. (taceo) **ћутљив,** t. obstinatio (мирна непоколебљивост =) непрекидно ћутање Att. 22, 2.

Taenarus, i, m. и **Taenărum, i,** n. (*Ταίναρος* и *-ον*) **Тенар,** град на истоменом предгорју на југу области Лаконије у Пелопонезу, Paus. 4, 4.

taenĭa, ae, f. (*ταινία*) **врпца** (врпцама се украшиваху венци) Alc. 6, 3.

talentum, i, n. (*τάλαντον*) **таланат,** одређена сума новаца код Грка; атички таланат од 60 минâ или 6000 драхмâ беше од прилике = 6000 динара, Milt. 7, 6. Them. 10, 3. Arist. 3, 1. Alc. 9, 3. Timoth. 1, 2. Epam. 4, 1. Ages. 8, 6.

tālis, e 1) **такав:** Paus. 4, 1. Cim. 1, 4. Alc. 6, 3. Dion 10, 1. Epam. 10, 1. Eum. 13, 1. Att. 8, 4; са ut Milt. 6, 3. Dat. 7, 3. Ages. 8, 2. talis ... qualis такав (óнаки) ... какав Milt. 1, 1. talis ... qui такав (онаки) ... који Timol. 5, 3. — 2) такав = т а к о о д л и ч а н, т а к о з н а м е н и т Them. 10, 1. Paus. 3, 7. Alc. 6, 2. 3. Att. 5, 4; са ut Iph. 1, 1. Ages. 6, 1. — 3) с обзиром на оно што долази, о в а к и Dion 5, 6. Eum. 9, 3. Hann. 9, 3. 10, 3. tali modo на оваки начин, овако Chabr. 4, 1. — 4) често = hic о в а ј, о в а к и, кад је каквоћа већ напред назначена Hann. 11, 1. tali modo Milt. 2, 4. Cim. 2, 1. Att. 21, 1. tali consilio Them. 2, 8. Dion 8, 3. Dat. 6, 8. tale initium fuit Dion 3, 1. talibus litteris Dat. 5, 5.

tăm, adv. 1) уз adi. и adv., **тако:** Milt. 3, 6. 4, 3. 5 итд. Одвојено од речи, којој припада: nulla tam est nobilis, quae non Praef. 4. tam sibi necessariorum Paus. 2, 5. tam ab tenui initio Pel. 2, 3; са консек. реченицом, nemo tam ferus quin Alc. 6, 4. — 2) корелативно: a) tam diu ... quoad дотле ... док не Att. 11, 5. b) tam ... quam исто тако ... као Hann. 8, 3. Особ. често non (neque) tam ... quam не тако ... као, мање ... него или преместивши реченичне делове више ... него: non tam generosus, quam pecuniosus, не тако племенит, као богат; мање плем., него богат; више богат, него пл. Cim. 1, 3; исто тако Alc. 5, 1. Con. 3, 1. Dion 5, 3. Iph. 1, 1. Epam. 2, 4. Eum. 11, 5.

tamdĭu или **tam diu,** adv. **тако дуго, толико** Dat. 8, 1. Eum. 11, 2. tam diu ... quoad гл. tam.

tămen, coni., **инак,** понајвише у стражњој реченици концесивне предње реченице, после etsi, quamquam, cum Milt. 2, 5. 3, 6. 5, 4. 8, 1 итд., после партиципске конструкције Paus. 2, 6. Eum. 12, 3. 13, 4. У почетку какве реченице ваља по неки пут концесивни однос допунити из оног, што је наπред речено, па ипак Them. 8, 1. Timoth. 4, 3. Dat. 7, 1. 10, 1, или ослабљено, но Paus. 3, 5. Eum. 5, 3; sed tamen но ипак Dion 3, 1. Chabr. 3, 4. Pel. 4, 3. Thras. 1, 4. tamen nihilo secius или setius Att. 22, 3; neque tamen и neque tamen non гл. neque.

Tamphiliānus 3. (Tamphilus) **Тамфилов,** domus, Атикова кућа тако названа по свом пређашњем власнику Att. 13, 3.

Tamphĭlus, i, m. гл. Baebius.

tamquam (tanquam), adv. **као да,** t. ab ipsis corruptus као да је од њих самих подмићен Hann. 2, 2.

tanto гл. tantus.

tantopĕre, adv., а и **tanto opere, толико, тако,** Att. 7, 3.

tantum гл. tantus.

tantummŏdo, adv., **само,** Pel. 1, 1.

tantus 3. **толики, тако велик (знатан);** 1) adi.: opes Milt. 5, 5. gloria Them. 6, 3. poena Arist. 1, 3. tantae res тако велика предузећа Arist. 3, 2. merita Thras. 4, 1 итд.; код лица: vir Ages. 8, 1. tantae copiae толика (онолика) војска Them. 2, 4. Dat. 8, 1. — 2) Subst. **tantum, i,** n. толико, онолико, са gen., tantum operae dare онолико труда улагати, онолико се трудити

Att. 4, 3; уз posse, valere гл. ове речи; tantum est in aliquo, ut у некога је толики утицај, неко има толику важност, да Eum. 12, 2. — Као gen. pretii tanti толико Timoth. 4, 3. — Abl. diff. tanto толико, уз компаратив plus Milt. 5, 5, уз antecedere Epam. 2, 2. praestare Hann. 1, 1. — 3) adv. **tantum,** толико Con. 4, 1; tantum ... quantum толико (онолико) ... колико Chabr. 3, 4; особ. aliquis tantum abest ab aliqua re, ut неко је тако далеко (прост, чист) од нечег, да шта више Ages. 5, 2. Timol. 1, 3. Att. 12, 2; само толико Reg. 1, 4; само Thras. 3, 3. Dat. 6, 5. Hann. 10, 5. Att. 9, 1; tantum quod ... cum са ind. plusqpf. само (тек) што ... а Dat. 6, 5.

tardus 3. **спор, неодлучан,** Milt. 4, 5.

Tarentīnus, i, m. (*Ταραντῖνος*) **Тарењанин,** Epam. 2, 2.

Tarentum, i, n. (*Τάρας*) **Тарент,** град у јужној Италији (Калабрији), Dion 2, 2.

Taurus, i, m. (*Ταῦρος*) **Тавор,** планина у Малој Азији Con. 2, 3. Dat. 4, 4. Eum. 3, 2.

tectum, i, n. (tego) **кров,** Paus. 5, 2; прен., кућа Att. 13, 2. sine ullo tecto без икаква крова Ages. 8, 2.

tĕgo, texi, tectum 3. 1) **покрити,** alqd aliqua re нешто нечим: terram stramentis Ages. 8, 2. alqm optimā veste обући некога у најлепше одело, у »државно одело« Dat. 3, 1. telum veste сакрити мач под хаљину Dat. 11, 4. — 2) прен. заштићивати, alqm Att. 9, 3. altitudine montium Milt. 5, 3. tectus iure legationis Pel. 5, 1. corpus (о оклопу) Iph. 1, 4.

tēlum, i, n. (tendo) **оружје** којим се из даљине бије, особ. стрела, Alc. 10, 6. Chabr. 4, 2. Dat. 9, 5. Pel. 5, 4, гл. mittere, conicere; прен. свако оружје којим се напада, мач Dion 9, 6. Dat. 11, 3. 4; нож, t. subalare Alc. 10, 5.

temerārius 3. (temere) **непромишљен, пренагљен, лакоуман,** ratio Timoth. 3, 4.

temĕre, adv. **насумце;** са негацијом: nullus dies temere intercessit тешко је који дан прошао Att. 20, 2.

tempestas, ātis, f. **непогода, бура** Them. 8, 6. Timoth. 3, 3; прен. impendens temp., велика опасност Alc. 4, 4.

templum, i, n. **храм,** Paus. 5, 4. Ages. 4, 6. 7. Hann. 9, 3.

temporārius 3. (tempus) **удешен према приликама** Att. 11, 3.

tempto или **tento** 1. **опипати,** с тога прен., 1) кушати,

искушавати, abstinentiam alcs Epam. 4, 1. alqm Epam. 4, 3; са inf., Att. 4, 2) — 2) нападати, alqm, Cato, 2, 4.

tempŭs, ŏris, n. 1) **време:** Milt. 2, 1. ante id tempus Arist. 2, 3. Timoth. 2, 3. turbidum Pel. 4, 1. tempus et diem dare назначити дан и час Pel. 2, 5; са gen., tempus morandi време за чекање Milt. 1, 6. tempus colloquendi Dat. 11, 1. У abl. на питање: кад? eo t. у то време Paus. 5, 3. Cim. 2, 5. eodem t. у то исто време Alc. 10, 1. brevi t. за кратко време Milt. 2, 1 итд. novissimo t. у последње време Eum. 1, 6. extremo t. Dat. 10, 1. primo quoque t. (у свако време, које се први деси =) што пре Milt. 4, 5. reliqno t. у будућности, за будућност Them. 2, 1. postero t. Arist. 3, 2. sequenti t. Thras. 4, 4. suo tempore Att. 18, 2. tempus ducere, dare гл. ове речи. tempus est са inf. време је Ages. 3, 4. Hann. 13, 4; са acc. c. inf. Dat. 11, 1. — 2) згодно време, прилика: Alc. 4, 2. 8, 6. Pel. 2, 2. tempore ipso баш у згодно време Pel. 2, 5, но и рђаво стање, praesens t. Ages. 8, 4. — 3) опасност, невоља, hoc in tempore Milt. 5, 1. — 4) прилике, temporis causa Att. 9, 6. — 5) Plur. tempora, времена, separatis t. у разна времена Eum. 10, 2; у опште, време, illorum temporum оног времена Them. 9, 1. eisdem t. у исто време Milt. 3, 1. illis t. онда Thras. 2, 4; прилике, околности Alc. 1, 3. Epam. 3, 1. Att. 11, 4; зли дани (болести), муке Att. 22, 2.

tendo, tetendi, tensum и **tentum затезати;** прен., тежити, quo tendebat Milt. 1, 6.

tenĕbrae, arum, f. помрчина, тама, Eum. 9, 5.

tĕneo, tĕnui, tentum 2. 1) **држати:** aram (држати руком олтар =) држати се за олтар Hann. 2, 4. navem in ancoris стајати са спуштеним ленгером Them. 8, 7. alqm eādem custodiā Cim. 1, 1. alqm vivum Dion 9, 6. alqm (sc. in vinclis) Eum. 11, 3. Прен.: alqm или alqd in potestate sua држати, имати у својој власти Cim. 2, 1. Lys. 1, 4. Athenas oppressas servitute Thras. 1, 5. Athenas in obsidione држати у опсадном стању, у шкрипу Alc. 4, 7; possessionem Siciliae имати у својим рукама Сицилију Timol. 2, 4. alqd benevolentiā tenere Timol. 3, 5. — 2) о местима, имати, становати, primum locum aedium Praef. 6. имати у својим рука-

ма, regionem Milt. 1, 2. urbem Thras. 3, 1. Cataoniam Dat. 4, 1. Erycem Ham. 1, 5. — 3) имати, заузимати какав положај, summas imperii Milt. 3, 5. gradum Phoc. 2, 3. secundum gradum Con. 3, 2. Eum. 4, 1. locum amicĭtiae задржати Eum. 1, 6. secundum l. imperii Eum. 4, 1. dominatum одржавати се у власти Reg. 1, 2. principatum eloquentiae Att. 5, 4; заповедати над неким, exercitum Dion 6, 3. cornu alterum Pel. 4, 3; остати при нечем, извршити нешто, propositum Eum. 3, 6. — 4) se tenere бавити се, бити, domi Dion 9, 1. domo Epam. 10, 3. uno loco Eum. 5, 7. Hann. 12, 3.

tenesmos, i, Acc. **-on,** m. (*τεινεσμός*) **натезање,** Att. 21, 2.

tento гл. tempto.

tĕnŭis, e танак; прен., незнатан honores Milt. 6, 2. initium Pel. 2, 3.

tĕnus, praep. са абл., до (стоји свагда иза падежа), Tauro tenus, Con. 2, 3.

ter, num. adv. (tres) **трипут,** Eum. 10, 2.

Terentius, i, нотн. G. Terentius Varro Гај Теренције Варон, консул римски 216. год. пре Хр., потучен од Ханибала 216. г. код Кане, Hann. 4, 4.

terni, ae, a, num. distr. (tres) **по три,** terna milia (sc. sestertiūm) Att. 13, 6.

terra, ae, f. **земља,** на много места; orbis terrarum Epam. 4, 2; (oppos. према мору) суво, копно Them. 3, 1. Alc. 8, 3. 6. terra continens Them. 3, 2. terra marique, et terra et mari гл. mare.

terrester, stris, stre (terra) **сувоземни,** t. exercitus (oppos. classis) Them. 2, 5. proelium t. битка на суву Alc. 5, 5.

terrĭbĭlis, e (terreo) **ужасан, страшан,** facies, Dat. 3, 1.

terrōr, ōris, m. (terreo) **страх, ужас,** t. inicere Hann. 5, 2. Plur. terrores застрашивања, претње свакојаке, Att. 9, 4.

tertĭō, adv. (tertius) **трећи пут,** Hann. 4, 2. 6, 1.

tertĭus 3. num., **трећи,** Eum. 8, 6.

testa, ae, f. **цреп,** особ. земљана таблица (*ὄστρακον*), **којом** се у Атини гласало за прогнање ког грађанина, који иначе заслужан беше за државу: testarum suffragia гласови црепова, суђење цреповима, грч. *ὀστρακισμός*, остракизам Cim. 3, 1. Кад се у Атини чињаше, да је какав грађанин својим великим утицајем и својим политичним правцем

постао опасан по слободу народа, могаше он остракизмом бити прогнат. А то биваше овако. У скупштини народној запитало би се, да ли је нуждан такав поступак. Кад би се потврдило, да јесте, онда би сваки скупштинар написао на црепу име оног, кога жели прогнати. Ко је 6000 гласова имао против себе, морао је на 10 (касније 5) година отићи из Атине. Међу тим овако прогнанство није сматрано ни као казна ни као срамота, већ још пре као одликовање не баш најмилије.

testamentum, i, n. (testor) **тестаменат, последња воља,** Att. 5, 2.

testātus 3. (Part. од testor, са пас. значењем) **посведочен,** memoria testatior боље потврђен Alc. 4, 5.

testimōnium, i, n. (testis) 1) **сведочанство** (писмено) о нечем, dare alicui test. ad alqm дати св. некоме за неког Lys. 4, 1. — 2) сведочанство = доказ, testimonii loco Lys. 4, 3. са gen., t. moderatae vitae proferre Timoth. 4, 2. t. abstinentiae Epam. 4, 6. humanitatis magnum t. afferre Att. 16, 1.

testis, is, m. **сведок,** Att. 21, 5.

testor 1. (testis) **сведочити;** уверавати, доказивати, са acc. c. inf., Them. 4, 2.

testūdo, ĭnis, f. **корњача;** прен. заштитни кров, ратна — као год и vinea (гл. ову р.) конструисана — махина за заштиту војникâ при грађењу опсадних градбâ или при јуришању на зидове града непријатељског, Milt. 7, 2.

testŭla, ae, f. (demin. од testa) **црепић,** testularum suffragiis црепићким суђењем Them. 8, 1. testulā illā оним познатим црепићем, оним црепићким суђењем Arist. 1, 2.

Thăsĭus, i, m. (*Θάσιος*), становник острва Таса, **Ташанин,** Cim. 2, 5. Lys. 2, 3.

Thăsŭs (-ŏs), i, f. (*Θάσος*) **Тасос,** острво у Егејском Мору, јужно од Тракије, Lys. 2, 2.

theātrum, i, n. (*θέατρον*) **позориште, театар,** Reg. 2, 1; као место за народне скупштине Timol. 2, 4.

Thēbae, arum, f. (*Θῆβαι*) **Тива,** најзнатнији град у Беотији, Alc. 4, 4. 11, 3. Chabr. 1, 1. Epam. 4, 1. 7, 5. 8, 4. 10, 4. per Thebas кроз тивску област Pel. 1, 2.

Thebānus, i, m. (Thebae) **Тивљанин,** становник града Тиве, Lys. 3, 4. Epam. 1, 1 итд.

Themistŏclēs, is, m. (*Θεμιστοκλῆς*) [Gen. — cli Them. 4, 5.

Acc. — clen Them. 9, 1], **Темистокле,** славни атински државник и војвода, оснивач атинске силе поморске и победитељ код Саламине, умр'о 450. г. пре Хр., Arist. 1, 1 итд.

Theŏpompus, i, m. (*Θεόπομπος*) **Теопомп,** славни грчки историчар, родио се око 380. год. пре Хр., Iph. 3, 2.

Therāmĕnēs, is, m. (*Θηραμένης*), **Терамен,** атински војвода, један од 30 тиранâ, Alc. 5, 4. 6, 3.

Thermopylae, arum, f. (*Θερμοπύλαι*), **Термопиле,** кланац између планине Ете и мора, који је водио из Тесалије у Локриду и праву Грчку, и који је славан са јуначке борбе спартанског краља Леониде, који је ту год. 480. пре Хр. са 300 Спартанаца и 700 Теспијанаца погинуо за отаџбину, Them. 3, 1. 4, 1. У Термопилама била је и друга једна битка, г. 191. пре Хр., у којој су Римљани потукли сирског краља Антиоха Великог, Hann. 8, 3.

Thessălĭa, ae, f. (*Θεσσαλία*), **Тесалија,** источна област северне Грчке, Pel. 5, 2. 5.

Thrăcĭa или **Thraecia, ae,** f. (*Θρᾴκη*) **Тракија,** област на североистоку Грчке, Alc. 7, 4. 5. 9, 1. Chabr. 3, 4.

Thrassa (Thraessa), ae, f. **Тракијанка,** Iph. 3, 4.

Thrax, ācis или **Thraex, aecis** (*Θρᾷξ*) **Тракијанац,** становник Тракије, Milt. 1, 2. Cim. 2, 2. Alc. 8, 3. 9, 2. 11, 4. Iph. 2, 1. 3, 4.

Thrasybūlus, i, m. (*Θρασύβουλος*), **Трасибул,** знаменит војвода атински, ослободилац Атине од тридесеторице тиранâ 403. г. пре Хр., Alc. 5, 4. 6, 3. 7, 1.

Thucydĭdes, is, m. (*Θουκιδίδης*), **Тукидид,** славни грчки историчар, који је написао историју пелопонеског рата, родио се 472. г. пре Хр., а умр'о 403. г., Them. 1, 4. 9, 1. 10, 4. Paus. 2, 2. Alc. 11, 1.

Thurĭi, orum, m. **Турији,** град у доњој Италији (Луканији), Alc. 4, 4.

Thuys, ȳnis, m. (*Θούυς*, gen. *Θούυνος*, acc. *Θούυνα* и *Θοὺν*), **Туин,** кнез у Пафлагонији, клетвеник персијски, Dat. 2, 2 итд. dat. Thuyni Dat. 2, 5. acc. Thuyn, Thuynem Dat. 2, 5. 3, 1. 2. 3.

Ti. или **Tib.** = Tiberius, гл. Claudius 5) и Longus.

Tibĕris, is, m. **Тибар,** главна река средње Италије, Hann. 8, 3.

tĭbĭa, ae, f. **свирала,** Praef. 1. Epam. 2, 1.

Timaeus, i, m. (*Τίμαιος*), **Тимеј,** грчки историчар из Сицилије, родио се 352. г. пре Хр., а умр'о 256., Alc. 11, 1.

tĭmeo, timui, 2. 1) intrans., **бојати се, страховати,** Att. 10, 4. de periculo alcs Dion 8, 4; са ne Milt. 7, 4. Them. 8, 3; са зав. упит. реч., quorsum etc., забринут сам, Dion 8, 1. — 2) trans., alqm или alqd бојати се неког или нечег Eum. 11, 2. Att. 10, 2. 4. inter se један другог Dion 4. 1. Pass. са личном констр., timebatur, ne бојаху га се, да не итд. Alc. 7, 3.

timĭdus 3. (timeo) **плашљив, обазрив;** subst. плашивица Thras. 2, 3.

Timŏlĕon, ontis, acc. **-onta,** m. (*Τιμολέων*), **Тимолеон,** коринтски војвода, умр'о 337. г. пре Хр., Timoleon 1 etc.

Timoleontēum, i, n. (*Τιμολεόντειον*), **Тимолеонтеум;** овако се у почаст Тимолеонову звала једна гимназија у Сиракузи, Timol. 5, 4.

Timophanes, is, m. (*Τιμοφάνης*) **Тимофан,** брат Тимолеонов, Timol. 1, 3. 4.

tĭmor, ōris, m. (timeo) **страх:** Them. 8, 1. Alc. 5, 1. Att. 6, 5. timore perterritus од стра̂ Dion 8, 4. in summo timore у највећој невољи Att. 10, 5. in t. esse Milt. 8, 4. t. habere погле́дати са страхом Alc. 3, 5. inicere Alc. 3, 3. Dion 7, 1.

Timothēus, i, m. (*Τιμόθεος*) **Тимотеј,** славан војвода атински око 360. г. пре Хр. Iph. 3, 3. Chabr. 3, 4.

Tiribāzus, i, m. (*Τιρίβαζος*) **Тирибаз,** перс. сатрап у Сарду под Артаксерксом II. 392. г. пре Хр., Con. 5, 3. 4.

Tissaphernēs, is, m. (*Τισσαφέρνης*) **Тисаферне,** перс. сатрап у Лидији и Јонији под Даријем II. и Артаксерксом II., Alc. 5, 2. Con. 2, 2. 3, 1. Ages. 2, 3. 4. 5. 3, 2. 5.

Tithraustēs, is, m. (*Τιθραύστης*) **Тидрауст,** перс. војвода и хилиарх, Con. 3, 2. Dat. 3, 5.

titŭbo 1. **љуљати се,** прен. колебати се, бити неодлучан, Eum. 9, 2.

tollo, sustŭli, sublātum 3. 1) **подићи;** узети sua Hann. 9, 4. — 2) прен.: a) укинути, potestatem Lys. 3, 1. reges краљевску власт Lys. 3, 1. b) смакнути, убити Alc. 10, 1. Dion 8, 2. Eum. 13, 3. Hann. 5, 3.

Torquatus гл. Manlius.

torques, is, m. (torqueo) **ланац** (као накит) Dat. 3, 1.

tŏt adi. indecl., **толико,** Paus. 2, 5. Eum. 12, 1. Att. 10, 6.

totĭdem, adi. indecl., **исто толико,** Them. 2, 8. Dion 1, 1. Dat. 8, 2. Eum. 9, 2. totidem atque онолико истоколико Milt. 7, 4.

tōtus 3. gen. totīus, dat. toti (стари облик у dat. fem. »totae« Timol. 3, 2) **сав, цео:** Milt. 2, 1. Them. 1, 3. Timol. 3, 2. Alc. 7, 1. 8, 6. Dion 2, 3. Att. 8, 1. totā Graeciā, Africā etc. у целој Грчкој, Африци итд. (на питање: где? abl. без in) Praef. 5. Iph. 2, 3. Chabr. 1, 3. Ham. 2, 5.

tracto 1. (intens. од traho) **повлачити;** прен. 1) поступати, alqm с неким: socios Lys. 4, 1. — 2) преговарати, de aliqua re Eum. 5, 7.

tractus, ūs, m. (traho) **потез;** ред, arborum Milt. 5, 3.

trādo, dĭdi, dĭtum 3. (trans-do) 1) **предати,** у правом смислу: litteras Paus. 4, 2. librum Lys. 4, 3. quae huic volebat (sc. tradere) scripta tradidit Con. 3. 4. uxorem alicui дати некоме за жену Dion 6, 2. alqm magistratui Epam. 4, 3. (alqm) ad supplicium Phoc. 4, 2. — 2) на обрану, на управу некоме предати, поверити: arcem alicui ad sacra procuranda Them. 2, 8. loca, navem Dion 9, 1. 2. alicui provinciam, summam imperii, complura castella Dat. 1, 2. 3, 5. 10, 2. rem publ. Alc. 7, 1. regnum Reg. 3, 4; особ. с. acc. gerundivi, који се највише преводи реченицом са да: alqm alicui sepeliendum предати некога некоме, да га сахрани Eum. 13, 4. alqm vinctum alicui ad regem ducendum предати некога везана некоме, да га одведе краљу Dat. 4, 5. oppida tuenda, urbem tuendam градове, град на обрану, обрану градова (града) предати или поверити Milt. 3, 2. Dat. 5, 6. summam rerum tuendam Eum. 2, 1. — 3) непријатељу предати: urbem Milt. 2, 4. Phoc. 2, 2. arma Ham. 1, 5; alqm Alc. 10, 2. Epam. 4, 3. — 4) предати (потомству у наследство), оставити: mos traditus est Lacedaemoniis a maioribus Ages. 1, 2. — 5) прен., a) предати, se totum alicui предати се сав Dion 2, 3. b) предавати (= docere), quae tradebantur Att. 1, 3.

tradūco, xi, ctum 3. (trans-duco) **превести,** copias, Milt. 3, 1. Hann. 3, 4.

trăho, xi, ctum 3. **вући;** прен. trahi ad cupiditatem imperii имати неодољиву жудњу за влашћу Milt. 8, 2.

traĭcio, iēci, iectum 3. (trans-iacio) **пребацити;** преве-

сти, exercitum ex Asia in Europam Milt. 4, 1. Hellespontum (преко Хелеспонта) copias Ages. 4, 4; пренети (преко мора), partem fortunarum Att. 2, 3.

tranquillĭtas, ātis, f. (tranquillus) **мир, миран живот,** Att. 6, 5.

tranquillo 1. **умирити,** res Romanas повратити мир у Риму Att. 4, 5.

trans-ĕo, ĭi, ĭtum, īre 1) intrans., **прећи,** in Asiam итд., Them. 9, 1. Thras. 2, 4. ad alqm Alc. 9, 3; прелазак извршити Eum. 9, 2; прећи као пребеглица, ускочити Dat. 6, 6. 7, 1. — 2) trans. прећи преко нечег, Taurum Dat. 4, 4. Hellespontum Eum. 3, 3. mare Ham. 4, 1. saltum, Alpes Hann. 3, 3. 4. per Ligures Apenninum Hann. 4, 2. iter tr. прећи пут Ages. 4, 4 (у неким изд. it. conficere). flammae vim tr. прескочити Alc. 10, 5.

trans-fĕro, tŭli, lātum, ferre пренети некамо, pecuniam Athenas Arist. 3, 1; прен., пренети с некога на другог кога, summam imperii ad alqm Arist. 2, 2. causam in alqm Epam. 8, 1.

trans-fīgo, fixi, fixum 3. **пробости,** alqm ferro, Dat. 11, 5.

trans-fŭgio, fūgi, fugĭtum 3. **пребећи, прећи,** ad hostes Dat. 6, 3. Ages. 6, 2.

transĭgo, ēgi, actum 3. (transago) **извршити;** о времену, transigi проћи: eo (annuo tempore) transacto Them. 9, 4.

transĭtŭs, ūs, m. (transeo) **прелазак,** Hann. 3, 4.

transporto 1. **пренети,** Milt. 3, 4.

Trasumennus, i, m. **Трасуменско Језеро** у источној Етрурији, чувено с Ханибалове победе над консулом Фламинијем 217. г. пре Хр., Hann. 4, 3.

Trĕbĭa, ae, m. **Требија,** река у горњој Италији, чувена с Ханибалове победе 218. год. пре Хр., Hann. 4, 2. 6, 2.

trecenti, ae, a, num. (tres и centum) **три стотине,** Milt. 6, 4. Them. 3, 2. Hann. 6, 3. Att. 8, 6.

tredĕcim num., **тринаест,** Eum. 1, 6.

trēs и **trīs,** neutr. **tria,** num., **три,** Them. 7, 3 итд.

tribūnus, i, m. **трибун:** tr. plebi народни трибун Att. 2, 1; tr. militum ратни трибун (од прилике то што је у нас пуковник) Cato 1, 2.

trĭbŭo, ŭi, ūtum 3. **дати,** praemium Milt. 6, 1. bona Alc. 2, 1. virtutes Ages. 8, 1. nihil non Att. 19, 3; учинити, benefi-

cia Att. 11, 5. ea, ut толико (толике услуге), да Att. 9, 3; указати, одати, honorem Milt. 6, 3; приписивати, casus adversos hominibus Dat. 5, 4. observantia alcs tribuitur officio Att. 6, 5. alqd culpae Alc. 6, 2. 7, 2. alicui alqd superbiae (dat. fin.) уписивати некоме нешто у охолост Timol. 4, 2; tempus tribuere litteris употребити време на науке Hann. 13, 2. Att. 4, 3.

trīdŭum, i, n. (tres и dies) **три дана,** Eum. 12, 4.

triennĭum, i, n. (tres и annus) **три године,** Hann. 2, 3.

triēris, is, f. (*τριήρης*) **тријера** (лађа са три реда весларских клупа), Alc. 4, 3. Cf. triremis.

triginta, num., **тридесет,** Them. 5, 2. Thras. 1, 5.

trimestris или **trimenstris, e** (tres и mensis) **тромесечни, на три месеца,** induciae, Ages. 2, 3.

trĭplex, ĭcis (tres и plico) **трострук,** Them. 6, 1.

tripus, pŏdis, m. (*τρίπους*) **троножац,** врло често као принос у храмовима постављан, за Аполона Paus. 1, 3.

trirēmis, e (tres и remus) **који има три реда весларских клупа,** navis triremis тријера, ратна лађа Them. 2, 8. Alc. 5, 5. Dion 4, 1. 9, 2; triremis као subst. fem. Alc. 4, 3. 6, 1.

tristis, e жалостан, суморан Epam. 2, 2.

tritĭcum, i, n. **пшеница,** Att. 2, 6.

triumphus, i, m. **триумф,** свечани улазак победоносног војводе у Рим, као највеће одликовање од сената дато: tr. Sardiniensis тр. над Сардинијом Cato 1, 4. tr. deportare ex Hispania задобити триумф (победу) над Шп. Cato 2, 1.

triumvir, vĭri, m. (tres и vir) **триумвир,** члан каквог одбора од тројице: triumviri rei publicae (sc. constituendae dat.) триумвири за уређење државе; овако су се назвали Октавијан, Антоније и Лепид, па год. 43. пре Хр. под овим именом управљали републиком римском, Att. 12, 2. 3.

Trōăs, ădis, f. (*Τρωάς*), **Троада, Тројанска,** област на северозападној обали Мале Азије са старом престолницом Тројом, Paus. 3, 3.

Troezēn, ēnis, f. (*Τροιζήν*), **Трезена,** град у Арголиди на северној обали Пелопонеза, Them. 2, 8.

Troĭcus 3. (*Τρωικός*) **тројански,** bellum Tr. (десетогодишњи) тројански рат

(као што се прича од 1194 до 1184. год. пре Хр.) Dat. 2, 2.

tropaeum, i, n. (*τρόπαιον*) **победни споменик,** начињен од заплењеног оружја, као знак одржане победе на бојишту, Dat. 8, 3; прен., победа, Marathonium tr. Them. 5, 3.

tu, pron. pers., **ти,** при јачем истицању лица, sed tu delibera Con. 3, 3. et tu ... redde Epam. 4, 3; cf. Epam. 10, 1. Eum. 11, 4.

tŭba, ae, f. (срод. са tubus цев) **труба,** инструменат којим пешадији беше даван знак за напад, узмицање итд., Chabr. 1, 2.

tŭĕor, tuĭtus sum 2. мотрити; с тога чувати нешто, старати се о нечем, бринути се за нешто, valetudinem Att. 21, 5. summam rerum Eum. 2, 1. paternam gloriam очувати Phoc. 1, 3. in se tuendo (при старању о себи) amicorum facultatibus carere Epam. 3, 4. in tuendo (sc. eo), quod semel adnuisset при одржању (извршењу) оног ... Att. 15, 2; (бранећи) чувати, regiam Dat. 1, 1; бранити, заштићивати, Milt. 3, 2. Them. 6, 5. 8, 4. Con. 4, 2. Iph. 3, 2. Dat. 5, 6. Att. 11, 2.

Tullius гл. Cicero.

tŭm, 1) adv. a) **онда** = iis temporibus: Milt. 1, 2. 2, 5. 3, 2. Them. 4, 2. 8, 6 итд. ut tum erant tempora за ондашње (Атиково) време Att. 1, 2; већ онда (супротн. post истом касније) Epam. 6, 4. iam tum Con. 2, 3. iam tum illis temporibus Thras. 2, 4. С тога каткад с гледишта прошлости сада, Alc. 6, 4. etiam tum и сад још Them. 5, 1. Paus. 3, 5. b) надовезујући на нешто претходно оно, што долази, онда, за тим, Con. 3, 4. Chabr. 3, 1. Epam. 9, 4. Eum. 12, 3. Timol. 4, 3. Hann. 2, 4; у набрајању, primum ... tum Ages. 1, 3. primum ... deinde ... tum ... postremo Epam. 1, 4. c) онда = у том случају: tum ... cum онда истом ... кад Milt. 1, 4. Them. 6, 5. tum quoque и онда, и сад још Att. 22, 2. — 2) coni., гл. cum ... tum.

tumultus, ūs, m. **метеж, узбуна, ратни ужас, рат,** t. propinquus Milt. 4, 3; буна, грађански рат, tumultus Cinnanus Att. 2, 2.

tunc, adv., **онда,** Timoth. 3, 1 (у неким изд. м. tum).

tunĭca, ae, f. **туника,** вунена доља хаљина са кратким рукавима, коју нижи сталежи римски свагда ношаху; а отменији Римљани, кад год би

пошли од куће, обукли би преко тунике тогу, Dat. 3, 2.

turba, ae, f. (*τύρβη*) **врева;** прен., гомила, маса Dat. 6, 3.

turbĭdus 3. (turba) **немиран, буран,** прен., tempus Pel. 4, 1.

turpis, e гадан, сраман, зазоран, Praef. 3. 6. mors Paus. 5, 4. vita (oppos. honesta mors) Chabr. 4, 3. neque Cimoni fuit turpe Кимону није било зазорно, са inf., Praef. 4. Superl., turpissimae cupiditates Dion 4, 3.

turpĭter, adv. (turpis) **срамно, на сраман начин** Thras. 2, 5. Comp. turpius мање пристојно, на начин мање пристојан Ham. 3, 2 (у нек. изд. m. plus).

turpitūdo, ĭnis, f. **срамота,** Praef. 5.

Tuscŭlum, i, n. **Тускулум,** град у Лацији, Cato 1, 1.

tutēla, ae, f. (tueor) **заштита,** особ. туторство, in suam tutelam pervenire (доћи под своје туторство =) постати пунолетан Eum. 2, 2.

tūto, adv. (tutus) **сигурно, безопасно,** Them. 8, 5. Con. 2, 1; са поузданом (сигурном) пратњом Epam. 4, 4. 5. Timol. 2, 2.

tūtus 3. **сигуран,** т. ј. без опасности, Milt. 3, 4. Them. 8, 3. Dion 5. 3. 7, 1. Timol. 4, 3. tutum reddere Them. 2, 3. t. relinquere Ages. 6, 3. — Особ. neutr. sing. као subst., сигурност: in tuto esse Them. 9, 3. nando in tutum pervenire Chabr. 4, 3 гл. pervenio.

tuus 3. pron. poss. (tu), **твој,** Them. 9, 2. 3. Paus. 2, 3. Epam. 5, 3.

tyrannis, ĭdis, f. (*τυραννίς*) **тиранство,** незаконита насилна власт у каквој пређе слободној држави, Milt. 8, 1. Alc. 7, 3. Dion 1, 1. 3, 2. 5, 2. Epam. 6, 4. Timol. 1, 3. 2, 3. 3, 3.

tyrannus, i, m. (*τύραννος*, дор. м. *κοίρανος*) **владалац, господар,** Milt. 8, 3. Timoth. 4, 3. Timol. 1, 1. Reg. 2, 2. Plur. tyranni, Александар Ферски и цела његова породица Pel. 5, 2; нарочито често о ономе, који се у каквој слободној држави против воље народне власти докопао, **тиранин, узурпатор,** Thras. 1, 2. Dion 1, 4. 2, 3. 3, 2. 4, 2. 7, 3. 10, 2; посебице о Дионисију Dion 1, 3; amicus non magis tyranno quam tyrannis т. ј. него тиранима у опште, тиранству Dion 3, 2; triginta tyranni (*οἱ τριάκοντα*) тридесеторица тиранâ, који су по свршетку пелопонеског рата г. 404. највишу власт у Атини приграбили па свирепу управу завели Thras. 1, 5. Alc. 10, 1.

U.

ŭbi 1) adv. **где,** Them. 8, 6. Paus. 5, 5. Con. 2, 1. Dat. 3, 1. 11, 3. Hann. 12, 3. — 2) coni., чим, како, тек што, са ind. perf., Dat. 4, 5. Phoc. 4, 1. Hann. 8, 2. 11, 2.

ubĭnam, adv. **где,** Att. 11, 4.

ulciscor, ultus sum 3. **осветити, казнити,** iniurias patriae Con. 5, 1. iniuriam (oppos. oblivisci) Att. 11, 5.

ullus 3., gen. ullīus, dat. ulli, **икоји, икакав,** само у негативним реченицама Att. 11, 1. Dat. 6, 8. после negare Them. 6, 2. Особ. после sine: ullo без икаквог итд., Dion 8, 1. Timoth. 1, 2. 4, 3. Timol. 4, 1. Hann. 5, 2. Att. 9, 5. 21, 3. 22, 4; neque ullus гл. neque.

ultĭmus 3. (Superl. уз Comp. ulterior) 1) локално, **последњи, најкрајњи, најдаљи,** terrae Att. 20, 4; — 2) темпорално, најстарији, врло стари, origo stirpis Romanae Att. 1, 1.

umquam или **unquam,** adv., **икад,** у негативним реченицама, особ. nemo umquam гл. nemo. nullus umquam гл. nullus. neque umquam гл. neque.

ūnā, (abl. sing. fem. као) adv. (unus) **заједно,** una esse бити уз некога (на истом месту) Eum. 7, 1.

unde, adv. 1) **откуда, одакле,** a) локално, у кореспонсији са eo или eodem, Timoth. 3, 4. Hann. 11, 2. b) у зав. упитној реч., Con. 2, 1. c) у финалним реченицама = ut inde: unde sumeret Them. 10, 3. — 2) прен., показујући порекло Cato 3, 3. у финалној реченици показујући средство, unde efferrentur Cim. 4, 3.

undĕcim, num. (unus и decem) **једанаест,** Att. 16, 3.

undecimvĭri, orum, m. **ундецимвири** (*οἱ ἕνδεκα*), власт у Атини, која се састојала из једанаесторице људи, а која је имала надзор над тавницама и старала се о извршењу смртне казне, Phoc. 4, 2.

undĭque, adv. (unde и que) **са свију страна,** Them. 6, 5. Lys. 1, 5. Timoth. 3, 1. Pel. 3, 3. Hann. 12, 4.

unguentum, i, n. (unguo) **мирисава маст, мелем** Ages. 8, 4.

universus 3. **цео, сав,** Them. 2, 4. 7, 6. Alc. 6, 1. Thras. 1, 3. Dat. 9, 1. Ages. 6, 2. Timol. 5, 1. Att. 2, 3. 4, 5. 6, 1; особ. о лицима, сви скупа или сви заједно (oppos. према

dispersi и singuli) Them. 4, 2. 4. Hann. 11, 4. Att. 2, 3. 6.

unquam гл. umquam.

ūnus 3. gen. unīus, dat. uni, num. 1) **један,** ненаглашено Reg. 2, 2, особ. при изузимању из какве множине Dat. 11, 2, Pel. 3, 2. Ages. 8, 3. Hann. 12, 1; unus ... alter један ... други Phoc. 3, 1. — 2) један, једини, један једини, наглашено Them. 4, 2. 5, 3. Cim. 2, 3. Lys. 2, 1. Alc. 3, 2. 6, 3. 7, 1. 8, 4. 11, 1. Thras. 1, 2. Con. 1, 1. Dion 2, 1. 5, 6. Timoth. 2, 3. 4, 2. Dat. 5, 2. Epam. 4, 6. 5, 6. 8, 4. Ages. 5, 2. Eum. 2, 2. 12, 1. Hann. 1, 2; он један Arist. 1, 2. Epam. 9, 1; тај један, unum само то једно Epam. 8, 2. hoc unum Epam. 10, 4. illud unum Att. 11, 3; један исти Alc. 1, 4. Dat. 6, 8. 8, 1. Eum. 5, 4. 7. Hann. 12, 3. — 3) уза суперлатив, особ. уз maxime, зарад већег истицања лица, unus omnium maxime florebat највећма се између свију одликоваше Milt. 1, 1; cf. Milt 4, 5. Cim. 3, 1. Dion 2, 1. 5, 6. unus carissimus најдражи Att. 3, 3.

unusquisque, unaquaeque, unumquodque, pron. indef., **сваки,** Lys. 1, 5.

urbānus 3. (urbs) **градски,** populus urb. (oppos. exercitus) Cim. 2, 1. possessiones Att. 14, 3. officia у граду (Риму) Att. 4, 3.

urbs, urbis, f. **град,** Milt. 2, 4. Them. 6, 2 итд.; особ. град Рим и Атина: Атина Them. 6, 1. Thras. 2, 5. Рим Hann. 5, 1. Cato 2, 2. Att. 7, 1. 9, 3. 20, 1. urbs Roma Att. 20, 5.

usquam, adv. **игде,** у негативним реченицама Dat. 6, 8. икуда, икамо Ages. 3, 2.

usque, adv. 1) уз препозиције, a) о простору, usque ab **од,** usque a rubro mari Hann. 2, 1. b) о времену, usque ad **до,** Eum. 12, 3. Hann. 2. 5. 7, 1. Cato 2, 4. 3, 4. Att. 16, 3. — 2) уз adv, usque eo (темпорално), quoad дотле, док не Epam. 9, 3. usque eo, ut тако, да Chabr. 1, 3. Pel. 3, 1. usque eo ... non тако не Dion 4, 5.

usūra, ae, f. (utor) **користовање** особ. позајмљеним капиталом; с тога интерес, камата, aes alienum multiplicandis usuris crescit гомилањем интереса (који има да се плати) Att. 2, 4.

ūsŭs, ūs, m. (utor) 1) **употреба:** pecuniae употреба, употребљивост, вредност новца Att. 14, 3; прен. usus alicuius друговање, пријатељовање с неким Att. 20, 5. — 2) (употребом стечено) искуство,

знање, практика, Timoth. 3, 2. belli Eum. 3, 3. — 3) употребљивост, корист, magno usui esse alicui бити некоме на велику корист, бити некоме врло користан Con. 2, 4. Eum. 2, 3. — 4) потреба, belli Epam. 2, 4. Eum. 8, 3. ad athletarum usum pertinere одговарати потреби атлетâ Epam. 2, 4. — 5) usu venit (практиком дотле долази =) доиста се збива Alc. 4, 5. Hann. 12, 3. usu venit alicui допада некоме Alc 6, 3. quod ei usu venit ово (т. ј. contemni да буде презрен) му се десило Ages. 8, 2.

ŭt 1) adv. a) **као,** показујући начин или поређење, ut propugnaculum Them. 7, 5. immerentes ut sceleratos occidunt Dion 10 1. ut ... leonem Eum. 11, 1. ut Thebanum Epam. 5, 2. Cicero .. ut vates Att. 16, 4. ut .. sic као што ... тако Milt. 6, 2. Hann. 7, 4; као што ... тако, и ако или истина ... ипак Paus. 1, 1. Ages. 8, 1: b) као што, у експликативним уметцима са indicat.. Them. 1, 4. Alc. 4, 6. Paus. 5, 1. Iph. 3, 1. Ages. 1, 5. Reg. 1, 2. Cato 1, 1. Att. 10, 2. ut tum erant tempora за ондашње време, према ондашњим приликама Att. 1, 2. c) ut si као да, баш као да, са coniunct., Dion 9, 2. Dat. 3, 2. 11, 3. Ages. 6, 1. 2. d) за навођење каквог примера: тако на пример Att. 18, 3. 2) coni. a) са ind, perf., чим, како Milt. 7, 3. Them. 7, 1. 8, 3. 10, 2. Paus. 3, 5. 4, 5. Alc. 6, 3. 7, 4. 9, 4. Dat. 6, 2. 9, 5. 10, 2. Phoc. 3, 3. Ham. 2, 1. Hann. 7, 4. Cato 1, 2. Att. 10, 1; неправилно са ind. plsqpf. Dion 9, 4. b) са coniunct., *α*) као ut finale показујући намеру, да, нека, не би ли, особ. после глагола, што значе молити, захтевати, опомињати, налагати, световати итд. *β*) као ut consecutivum показујући дејство или последицу, да, те, после свију израза, који садрже једно »тако«, као ita, sic, tam, adeo, is, talis etc.; после accidit, contingit, usu venit, futurum esse etc., после reliquum est Att. 21, 5. verum est Hann. 1, 1. *γ*) ut explicativum да то јест Chabr. 3, 3. honos ut Timoth. 2, 3. consuetudo ut Dat. 5, 4. idem ut Ages. 3, 3. hoc ut Ages. 4, 7. Eum. 3, 5. 11, 3.

ut ne да нипошто Them. 7, 3.

ūter, utris, m. **мешина,** Eum. 8, 7.

ŭter, utra, utrum, gen. utrius, dat. utri, **ко** (од двојице) Iph. 3, 4. Att. 5, 4.

utĕrque, utrăque, utrumque, gen. utriusque, dat. utrique, **један и други, оба,** о лицима и стварима, 1) Sing., Dion. 4, 1. Epam. 6, 2. Pel 1, 1. Hann. 4, 4. Att. 14, 2. 20, 5. u. genus hominum двојака врста људи Eum. 11, 2. utraque tyrannis Dionysiorum (= t. utriusque Dionysii) власт једног и другог Дионисија Dion 1, 1; са парт. ген., quorum uterque Reg. 1, 2. harum utraque Phoc. 1, 3; neutr. sing. subst. обично са сингуларом ког пронoмена у истом падежу, quod utrumque Att. 2, 4. ретко са парт. ген. неутрума плур., horum utrumque једно и друго од овог Att. 13, 3. — 2) Plur. utrique једни и други Milt. 7, 3. Epam. 8, 4, Hann. 11, 1. utrique muri Con. 4, 5; о двојици стоји плурал: opes utrorumque Dionysiorum (м. utriusque Dionysii) Timol. 2, 2. cf. Dat. 11, 2. Hann. 4, 2.

uti = ut, adv., **као што** Eum. 13, 1.

Utĭca, ae, f. **Утика,** град на северној обали Африке Ham. 2, 4.

utĭlis, e (utor) **користан,** Alc. 4, 4.

utilĭtas, ātis, f. (utilis) **корист,** Them. 6, 1. Alc. 4, 6. Epam. 2, 4. Att. 13, 3.

utĭnam, coni., уз coniunctivus optativus, **камо срећа да,** Ages. 4, 2. Eum. 11, 5.

utĭque, adv., **свакако,** Epam. 2, 3.

ūtor, ūsus sum 3. **употребљавати, служити се, користовати се,** са абл.; само једанпут са акуз. неутрума: si quid de suis facultatibus uti voluisset, usurum, quantum etc. ако ма што од његових средстава хтедне употребити, то нека употреби, колико итд. Att. 8, 4.

1) са објектом ствари: dextero oculo Hann. 4, 3. facultatibus alcs Epam. 3, 4. Att. 8. 4. apparatu regio Paus. 3, 2. castris, non palaestrā бити у логору, а не у палестри Epam. 5, 4. clipeis Iph. 1, 3. stationibus Chabr. 1, 3. cibo јести (о животињама) Eum. 5, 4. omnibus optimis rebus уживати све што је најбоље Att. 13, 1. aetatis vacatione Att. 7, 1. more superioris crudelitatis поступати по Thras. 3, 1. hospitio alcs уживати гостопримство нечије Cim. 3, 3. fide (кредитом), beneficio, gratiā alcs користовати се Epam. 3, 4. Att. 3, 1. 12, 1. eodem instituto држати се Praef. 4. consilio или consiliis alcs слушати савет нечији Them. 10, 2. Dion 3, 1. Timoth. 3, 2. Epam. 5, 5. Eum. 6, 4. praecepto Att. 17, 3. temporibus користовати се

приликама Epam. 3, 1. temeraria ratione радити на Timoth. 3, 4. pari fortunā имати једнаку срећу Cim. 2, 3. pari felicitate usus са једнаком срећом Paus. 2, 2. liberalitate вршити издашност, бити издашан Att. 11, 5. clementiā in alqm показати се благим према некоме Alc. 5, 6. acerbiore imperio in alqm одвећ строгу власт употребљавати према некоме Eum. 6, 2. libertate уживати Milt. 8, 3. tanta prosperitate valetudinis науживати се тако повољног здравља Att. 21, 1. patrociniis ослањати се на нешто, налазити потпоре у нечем Phoc. 3, 1. prudentiā, celeritate, moderatione одликовати се, показати Thras. 2, 6. Ages. 2, 2. 4, 4. Att. 14, 2. duro admodum initio adulescentiae имати врло тежак (тужан) почетак младости Cim. 1, 1. — Са два абл., имати у нечем нешто, Phalerico portu neque magno neque bono uti у Фалерском пристаништу немати ни велико ни добро прист. Them. 6, 1. 2) са објектом лица: имати, patre diligente Att. 1, 2. familiā optimā Att. 13, 3. militibus Ham. 2, 2. uti aliquo друговати, живети с неким Att. 8, 2. aliquo familiariter, familiarissime, intime бити с неким у великом, у највећем пријатељству Eum. 4, 4. Phoc. 4, 3. Ages. 1, 1. Att. 5, 4. Особито често са два аблатива, имати некога за нешто, у некоме нешто, aliquo amico некога за пријатеља Eum. 12, 2. aliquo doctore некога за учитеља Hann. 13, 3. aliquo duce узети некога за вођа Milt. 1, 2. Timol. 2, 1.

utpŏte, adv., **то јест,** Hann. 2, 3.

utrobīque, adv. (uter и ubique) **на једној и на другој страни, и овде и тамо** (т. ј. et terra et mari) Hann. 10, 3.

ŭtrum ... an да ли ... или, у дисјунктивном питању. Milt. 4, 4. Con. 5, 4. Att. 12, 5. 15, 1; једанпут изузетно употребљено utrum у простом питању, Eum. 6, 1.

uxor, ōris, f. **жена,** Praef. 6. Cim. 1, 3. Dion 4, 3. 6, 2. Dat. 2, 5. Reg. 1, 4. 2, 3. uxorem ducere Milt. 1, 2. Cim. 1, 2. Epam. 5, 5. 10, 1.

V.

vacātio, ōnis, f. **ослобођење:** v. aetatis осл. услед старости, т. ј. ослобођење од ратне службе, које је код Римљана настајало са 47. годином Att. 7, 1, такођер Ages. 6, 1.

vacuefăcĭo, fēci, factum 3. (vacuus и facio) **испразнити,** Scyrum Cim. 2, 5; Part. vacuefactus опустео, possesiones, Att. 9, 4.

vadimōnĭum, i, n. (vas, vadis) **јемство,** особ. јемством потврђено обећање ког грађанина, да ће у одређен дан доћи у суд; v. alicui imponere Timol. 5, 2, гл. impono. vadimonium sistere доћи у суд Att. 9, 4.

vagīna, ae, f. **корице,** Dat. 11, 4.

valde, adv. (пост. од valide) **врло,** Eum. 11, 2.

vălens, entis (valeo) **здрав, снажан,** с тога, моћан, јак Timoth. 3, 1. Eum. 10, 3. Comp. valentior Hann. 6, 2. Superl. valentissimus Hann. 2, 4.

vălĕo, ui, 2. **бити здрав, бити јак,** pedibus бити јак на ногама Phoc. 4, 1. Понајвише прен.: бити моћан, имати утицаја, multum valere имати велик утицај Con. 2, 1. tantum Iph. 1, 2. Dion 3, 3. plus Milt. 5, 2. Thras. 1, 4. Hann. 10, 3. Att. 5, 3. plus v. више израдити Milt. 5, 5. Ages. 3, 6. minus Dion 6, 3. plurimum Cim. 2, 1. in primis dicendo valere Alc. 1, 2; без назначења ступња: apud aliquem Con. 3, 1; вредити, важити, lex Thras. 3, 3. ratio продире, побеђује Milt. 3, 6. aliquo valere смерати некамо Them. 2, 7. 4, 4.

Valĕrĭus гл. Tlaccus.

valetūdo, ĭnis, f. (valeo) **здравље,** т. ј. стање здравља, Att. 21, 1; у рђавом смислу, болест, Timol. 4, 2. Hann. 4, 3; у добром смислу, здравље, Att. 21, 5.

vallum, i, n. **опкоп,** Dat. 6, 4. Hann. 5, 2.

valvae, arum, f. **двокрилна врата,** Paus. 5, 2.

variĕtas, ātis, f. (varius) **променљивост, превртљивост,** fortunae Timoth. 4, 1. Att. 10, 2.

vărĭus 3. **променљив;** различан Hann. 13, 1; превртљив, бескарактеран Paus. 1, 1.

Varro гл. Terentius.

vās, vāsis, n. (plur. vasa, orum) **суд,** vasa fictilia Hann. 10, 4. 11, 5.

vātes, is, m. **пророк,** Att. 16, 4.

-vĕ, coni. (придепуто каквој речи) **или,** Att. 18, 6.

vectīgăl, ālis, n. (veho) **приходи** државни, с тога данак, пореза, nova vectigalia Hann. 7, 2; приход каквог приватног лица, Alc. 9, 3.

vehicŭlum, i, n. (veho) **кола,** Phoc. 4, 1. Timol. 4, 2.

vĕho, vexi, vectum 3. **возити,** особ. pass. vehor, vectus sum возити се, iumentis iunctis Timol. 4, 2. in nave (navi) Chabr. 4, 3. Hann. 10, 6. equo concitato ad alqm Dat. 4, 5 гл. concito.

vĕl, coni. (упр. imperat. од volo, т. j. узми по вољи) **или;** vel ... vel или ... или, било ... било Milt. 3, 4. Alc. 1, 1. 2, 1. Att. 6, 2. — Уза Superl. без приговора, vel maxima laus Ages. 4, 6.

velocĭtas, ātis, f. **брзина, хитрина,** Epam. 2, 4.

vēlum, i, n. **једро,** vela ventis dare (предати једра ветровима =) одједрити Hann. 8, 2.

vĕlŭt, coni., **као, тако рећи,** Hann. 1, 3.

venatĭcus 3. (venor) **ловачки,** canis venaticus Pel. 2, 5.

venatōrĭus 3. (venator) **ловачки,** galea venatoria Dat. 3, 2.

vendĭto 1. (intens. од vendo) **продавати;** прен., se v. alicui продавати се или улагивати се некоме, нудити некоме своје услуге Att. 9, 2. 11, 4.

vendo, vendĭdi, vendĭtum 3. **продати,** bona alicuius Att. 12, 3.

venenātus 3. (venenum) **отрован,** serpens, Hann. 10, 4.

venēnum, i, n. **отров,** Them. 10, 4. Hann. 12, 5.

venĕrĭus 3. **блудни,** res veneriae блуд Alc. 11, 4. alqm amore venerio diligere Paus. 4, 1 гл. amor.

venĕror 1. **поштовати, поклонити се,** regem Con. 3, 3.

vĕnĭa, ae, f. (срод. са venio) **предусретљивост, допуштење,** особ. veniam dare alicui испунити молбу некоме, Paus. 4, 6. Dion 2, 2. quae (рел. надовез.) venia ова молба Eum. 6, 4; без датива, Them. 10, 1.

vĕnĭo, vēni, ventum 4. **доћи,** код имена градова на питање: камо? са самим акуз., Them. 7, 1. 8, 3. Alc. 5, 7. 11, 3. Timoth. 4, 3. Dion. 6, 5. Hann. 7, 2. Elidem Alc. 4, 4. Cretam Hann. 9, 1; иначе са in c. acc. in Piraeum Alc. 6, 3. in astu Alc. 6, 4. in Siciliam Dion 8, 1. in patriam Con. 4, 5. in theatrum Timol. 4, 2. in circulum Epam. 9, 3. in conspectum alcs venire доћи некоме пред очи, близу некога Con. 3, 3. Dat. 10, 3. in colloquium v. доћи на договор Dat. 11, 1. in iudicium Epam. 8, 2. — ad alqm v. доћи к некоме Them. 9, 1. 2, 4. Alc. 8, 2. 11, 5. Dat. 2, 3. 5, 5. Eum.

11, 2. Att. 10, 4; у непријат. намери, поћи на некога Dion 5, 4. — adversus alqm (доћи против некога =) дочекати некога Hann. 4, 2. — obviam v. alicui пресрести, дочекати некога Hann. 4, 4. — nuntius ei venit domo дође к њему из завичаја Ages. 4, 1. — Са дативом финалним, auxilio, subsidio v. alicui доћи некоме у помоћ, гл. ове речи. — Са sup. за назначење смера, да Eum. 6, 1. Timol. 2, 4. — Преп.: in potestatem alcs v. доћи под власт нечију Lys. 1, 2. Alc. 5, 5. Eum. 11, 4, alicui Dat. 3, 4. in invidiam v. бити омражен Epam. 7, 3; безл.: venit mihi in suspicionem Paus. 4, 1. in opinionem Milt. 7, 3. Att. 9, 6; (у говору) приступити нечем или неком, прећи на нешто или неког, ad propositum Praef. 8. ad fortissimum virum Timoth. 4, 5. — usu venire гл. usus.

vēnor 1. **ловити,** Alc. 11, 5. Pel. 2, 5. venatum (sup.) proficisci Dat. 4, 4.

ventĕr, tris, m. **трбух,** Att, 14, 1.

ventĭto 1. (intens. од venio) **често долазити,** ad comitia Att. 4, 4.

ventus, i, m. **ветар,** Milt. 1, 5. 2, 4.

venŭmdo, dĕdi, dătum 3. **продати,** alqm (као роба), Dion 2, 3.

Venŭsĭa, ae, f. Венузија, град у јужној Италији (Апулији), где је Ханибал 208. год. пре Хр. потукао консула Марцела, Hann. 5, 3.

venustus 3. **љубак, мио,** figura Eum. 11, 5.

vēr, vēris, n. **пролеће,** Eum. 5, 7.

verbĕr, bĕris, n. **ударац,** об. plur. verbera шибе, Eum. 5, 5.

verbōsus 3. (verbum) пун речи, **опширан,** epistula verbosior и опширније, доста опширно Att. 20, 2.

verbum, i, n. 1) **реч,** verba facere говорити Milt. 7, 5. Them. 10, 1. Alc. 6, 4. epistola his verbis п. (са оваким речима =) оваког садржаја Them. 9, 1. suis verbis (његовим рођеним речима =) у његово име Them. 4, 3. regis verbis у име краљево Ages. 8, 4. multis verbis опширан Lys. 4, 2. — 2) као oppos. према делу, празна реч, verbo празном речју Epam. 5, 3. verbo тобоже, бајаги Phoc. 3, 3. verba dare (дати празних речи =) преварити Hann. 5, 2.

vēre, adv. (verus) **истинито,** scribere Dat. 5, 5. quam vere de eo foret iudicatum како је

истинита (иронично = погрешна) пресуда о њему изречена, како је погрешно пресуда о њему испала Lys. 3, 5; истинито, с правом Att. 11, 6. 12, 4. 17, 1.

vĕrĕor, verĭtus sum 2. **бојати се,** aliquid нечег, insidias ab aliquo Dat. 2, 3. invidiam Eum. 7, 1; са не да не гл. ne 2. — поштовати, aliquem, Att. 15, 1. asperitatem alcs пажљиво поступати са Att. 5, 1.

vergo, —, —, 3. **нагињати се** некамо, о местима, quā ad meridiem vergit на јужној страни Cim. 2, 5.

verĭtas, ātis, f. (verus) **истина,** Epam. 3, 1.

vērō, 1) adv., **доиста,** mihi v. non est grave Con. 3, 4. neque vero non и доиста, но дабогме Thras. 2, 2. Con. 2, 3; шта више Epam. 1, 2. Timol. 1, 5. Att. 9, 4. — 2) coni., **а, пак, но,** при каквој супротности или при прелазу на нешто важније, Praef. 5. Arist. 2, 2. Alc. 4, 2. Thras. 1, 4. Dion 4, 3. Iph. 1, 2. Epam. 2, 5. Eum. 3, 4. Reg. 1, 2; а особито Dion 1, 4. neque vero али не, а не, гл. neque.

versor 1. (verto) **кретати се, окретати се;** бити, бавити се, живети, in celebritate бити међу људима Praef. 6. in propinquo loco Them. 8, 5. in Sabinis код Сабињана Cato 1, 1. apud aliquem Con. 2, 4. in exercitibus v. живети међу војницима Cim. 2, 1; са појмом делања или занимања, in iudiciis versari бавити се парницама Them. 1, 3. multum in bello учествовати у многим војнама Iph. 1, 2. sic in Asia водити рат у Азији тако Ages. 3, 6. multum in imperiis magistratibusque вршити често велике војничке и грађанске службе Milt. 8, 2. ita in re publ. тако се понашати у јавном животу Att. 6, 1.

versūra, ae, f. (verto) **зајам,** versuram facere (о приватним лицима) Att. 9, 5; versuram facere publice начинити државни зајам Att. 2, 4.

versus, ūs, m. (verto) **врста** каквог списа, Epam. 4, 6. Att. 18, 6; стих какве песме, Dion 6, 4.

verto, ti, sum 3. **окренути, обрнути;** puppes v. о лађама, као terga v. о војницима, побећи Hann. 11, 6; intr.: anno vertente (abl. abs.) у току једне целе године Ages. 4, 4.

vērus 3. **истинит,** Dat. 9, 2. re verā у истини, тачно узевши, управо, гл. revera; verum est, ut истинит је факт, да Hann.

1, 1. — Neutr. plur. као subst., vera, orum, истина Eum. 3, 5.

vesperasco, —, —, 3. **смркавати се**, caelo vesperascente (abl. abs.) увече, у сумрак, Pel. 2, 5.

vester, tra, trum, pron. poss., **ваш**, Thras. 4, 2.

vestīgĭum, i, n. **траг**, servitutis Timol. 3, 3,

vestimentum, i, n. (vestio) **хаљина**, Alc. 10, 5.

vestĭo 4. **одети**, Cim. 4, 2.

vestis, is, f. **хаљина, одело**, Paus. 3, 2. Alc. 10, 6. Thras. 2, 6. Dat 3, 1. 11, 4.

vestitus, ūs, m. (vestio) **одело, хаљина**, Paus. 3, 1. Dat. 9, 3. Pel. 2, 5. Ages. 7, 3. 8, 2.

veterānus, i, m. (vetus) **стари војник, ветеран**, Eum. 8, 2. 10, 2.

vĕto, ui, ĭtum 1. **забранити**; заповедити да не, не дати да, са acc. c. inf., Them. 6, 4. Thras. 2, 6. Chabr. 1, 2. Ages. 4, 6. Eum. 13, 2. Pass. са личном констр., vetor забрањује ми се, не да ми се, са inf., Ham. 3, 2.

Vettōnes, um, m. **Ветонци**, народ у западној Шпањолској, Ham. 4, 2.

vĕtus, ĕris, стари; досадашњи, пређашњи, sessores Cim. 2, 5. memoria Timoth. 2, 3. amicitia Eum. 11, 2. fama Phoc. 4, 1. cives (oppos. novi) Timol. 3, 2. institutum Att. 7, 3.

vetustas, ātis, f. (vetustus) **старина** какве зграде, Att. 13, 2. 20, 3.

vetustus 3. **стари**, Ham. 3, 3.

vexo 1. (intens. од veho) **вући тамо амо**; узнемиривати, кињити, alqm Eum. 5, 2. alqm terroribus Att. 9, 4. Siciliam bello Timol. 1, 1; пустошити, regiones, provincias Dat. 4, 2. 10, 2.

vĭa, ae, f. **пут** Eum. 8, 4. via Appia Апијев друм Att. 22, 4.

vicesĭmus 3. num. ord., **двадесети**, Lys. 1, 1.

vĭcĭes, adv. num., **двадесет пута**, Att. 14, 2.

vicinitas, ātis, f. (vicinus) **суседство**, прен. суседи Alc. 10, 4.

victor, ōris, m. **победитељ**, victor Olympiae Praef. 5. Alc. 6, 3; предикат., као победитељ Lys. 2, 2. Alc. 5, 5. Ages. 3, 6. Att. 7, 3; адјект., победоносан, victor exercitus Ages. 4, 2.

victōrĭa, ae, f. (victor) **победа**, Milt. 6, 1. Them. 5, 3 etc. v. civilis Epam. 10, 3.

victus, ūs, m. (vivo) **живљење, начин живота**, Alc. 1, 3. Dion 4, 5. Ages. 7, 3; храна

Alc. 11, 4. Eum. 12, 3. quae ad victum pertinent Thras. 2, 6 гл. pertineo.

vĭdĕo, vīdi, vīsum 2. 1) **видети,** својим очима, са acc. c. inf., Epam. 9, 1. Att. 21, 5. quod ipsum (sc. facere) vidissent што буду видели (или: виде), да он чини Dat. 9, 4; са part. praes., alqm sedentem видети некога где седи Paus. 4, 5; са part. perf. pass., alqm minus bene vestitum Cim. 4, 2. Pass. videor, бити виђен, Milt. 7, 3. quae in Italia admiranda videntur (има да се види) Cato 3, 4. — 2) видети = доживеви, funus alcs, Reg. 2, 3. — 3) прен., (умним очима, духом) видети, опазити, увидети, aliquid Dat. 8, 1. Eum. 2, 3. se non tutum Them. 8, 3; са acc. c. inf., Milt. 4, 5. 5, 4. Lys. 2, 3. Alc. 5, 3. 9, 5. 10, 6. Con. 4, 3. Dion 4, 1. Dat. 5, 2. 8, 5. Epam. 5, 3. quod a plurimis (sc. concupisci) videas (coni. pot.) што можеш видети, да врло многи желе Att. 13, 4. Са негацијом, non video не видим = не знам, са зав. унит. реч., Hann. 11, 6. — 4) пазити, чувати се, са ne да не Epam. 10, 1.

vĭdĕor, vīsus sum 2. 1) **изгледати,** Att. 3, 1. volebant videri хоћаху, да изгледа Them. 6, 3. Понајвише се лично конструише, т. ј. са nom. c. inf., н. пр. videor, videris, videtur etc. hoc fecisse изгледа, да сам ја, ти, он итд. ово учинио; ја сам, ти си, он је, као што изгледа, ово учинио: Milt. 6, 1. 8, 2. Them. 6, 5. Cim. 4, 2. Lys. 3, 5. Alc. 1, 2. 3, 4. 6, 2. Dion 5, 3. 6, 4. 9, 3. Iph. 2, 2. 3, 4. Timoth. 3, 3. Dat. 10, 3. Ages. 4, 6. 5, 2. Eum. 5, 6. 7, 2. 11, 4. Ham. 1, 2. 2, 5. Hann. 1, 2. Att. 4, 1. 11, 6. 15, 2; каткад је изостављен inf. esse, н. пр. Milt. 6, 1. Them. 6, 5. Alc. 1, 1 etc. — 2) videor mihi, са inf., мислим, sibi videtur consecutus (esse) belli gloriam Epam. 5, 5; без датива перс. заменице, videmur (nobis) мислимо Epam. 1, 3. videor (mihi) posse contendere Att. 12, 4. — 3) изгледати добро, чинити се згодно, dicebat quae videbantur Timol. 4, 2. — 4) безл. videtur mihi, свиђа ми се, налазим за добро, Dat. 11, 1. si tibi videtur Paus. 2, 3.

vĭdŭa, ae, f. **удовица,** Praef. 4.

vĭgĕo, ui 2. **бити крепак;** прен., victor vigeo као победилац сам моћан Alc. 5, 5.

vigilantia, ae, f. (vigilo) **будноћа,** Eum. 1, 3.

vĭgĭlĭa, ae, f. (vigil) **ноћно бдење, ноћно стражарење,**

vigilias agere држати (чувати) стражу ноћу, бити ноћу на стражи Thras. 4, 4; прен., време ноћне страже (= четвртини ноћи), вигилија, secundā vigiliā (abl. на питање: кад?) у другој вигилији Eum. 9, 3 (код Римљана беше ноћ подељена на 4 вигилије, а код Грка на 3; и то, време од заласка сунца до поноћи чинило је прву и другу вигилију, а време од поноћи до изласка сунца трећу и четврту).

viginti, num., **двадесет,** Paus. 1, 2.

villa, ae, f. **летниковац, вила,** Att. 14, 3.

vincio, nxi, nctum 4. **везати,** Dat. 3, 2. 4, 5.

vinclum или **vinculum, i,** n. (vincio) **узица,** којом су стари обмотавали писма, Paus. 4, 1; у плур. vincla затвор, тавница Con. 5, 3. Pel. 5, 1. Eum. 11, 3. vincla publica државни затвор, држ. тавница Milt. 7, 6. Paus. 2, 2. 3, 5. Cim. 1, 1.

vinco, vīci, victum 3. 1) intrans., **победити, бити победилац, одржати победу,** Epam. 9, 3. Ham. 1, 3. consilio својом мудрошћу Iph. 1, 2. virtute својом храброшћу Ham. 1, 4. — 2) trans.: a) победити, савладати, Paus. 1, 4, Alc. 5, 5. 9, 1. 4. Ages. 4. 5. 9, 1. Eum. 11, 3. pietas vincit dolorem Reg. 1, 4. b) прен., надмашати, превазилазити, alqm aliqua re, некога нечим, Alc. 11, 4. Eum. 1, 3. alqm consilio некога надмудрити Eum. 10, 2. Ages. 3, 5.

vinculum гл. vinclum.

vindĭco 1. (vim dico претити силом) **присвајати,** nonnulla ab imperatore нешто од војводине заслуге Thras. 1, 4; избавити, т. ј. поставити у боље стање, patriam (Graeciam) in servitutem vindicare ослободити отаџбину Thras. 1, 2. Epam. 8, 4.

vīnĕa, ae, f. покретљиви **заштитни кров** од дрвета или плетера (горе бусењем или животињским кожама против ватре осигуран); и ово је — као год и testudo (гл. ову реч) — била опсадна махина, под којом су војници опсадне послове вршили или се зидовима примицали, Milt. 7, 2.

vinolentus 3. (vinum) **пијан,** Pel. 3, 3; одат пићу Alc. 11, 4.

vīnum, i, n. **вино,** Them. 10, 3. Dion 4, 4. Pel. 3, 1.

viŏlo 1. (vis) **злостављати, увредити,** aliquem Thras. 2, 6. Pel. 5, 2. Ages. 4, 6. Att. 9, 3. alqm crudeliter грозно по-

ступати с неким Dion 2, 3. clementiam violare Alc. 10, 3 гл. clementia; обешчастити, обесветити, fanum Paus. 4, 4. sacra Alc. 4, 3.

Vipsanius гл. Agrippa.

vĭr, vĭri, m. човек, муж (с погледом на характер, понашање итд., дакле да се означе мушке особине, као: срчаност, смелост, непоколебљивост итд.), Praef. 1. 4. Them. 4, 2 etc.; Plur. viri, као ἄνδρες, момци, војници, Ham. 4, 1.

vires гл. vis.

virgo, ĭnis, f. девојка; v. nubilis Epam. 3, 5. virgo filia неудата кћи Att. 19, 4.

virgŭla, ae, f. (demin. од virga) **гранчица,** Thras. 4, 1.

virīlis, e, (vir) **мушки,** Ages. 1, 3.

virītim, adv., (vir) **човек по човек, један по један,** Paus. 1, 2.

virtus, ūtis, f. (vir) 1) **врлина,** особ. плурал virtutes врлине: Praef. 1. 3. Paus. 1, 1. Alc. 1, 1. Thras. 1, 3. Epam. 1, 4. 10, 4. Ages. 8, 1. Cato 2, 4. — 2) вредност једног човека, Alc. 11, 4; достојанство Ages. 5, 3. Ham. 1, 5; ваљаност Cim. 3, 2. Alc. 7, 3. Thras. 1, 1. Eum. 1, 2. 4. Reg. 1, 2. 2, 3. virtus bellica Ages. 4, 2. — 3) лепо, примерно владање Dion 6, 2. — 4) храброст, јунаштво Milt. 2, 2. 4, 5. 5, 5. Lys. 1, 1. 2. Thras. 1, 4. Eum. 13, 1. Reg. 1, 4. Ham. 1, 4; Plur. јуначка дела Hann. 12, 5. — 5) заслуга, заслужно дело Them. 1, 1. 8, 2. Timoth. 1, 1. Pel. 1, 1. Timol. 1, 5. Eum. 1, 1.

vīs, Sing. осим nom. само acc. vīm, abl. vī, Plur. vīres, ĭum, f. **снага, сила, мноштво**; особ. телесна снага Alc. 11, 3. Dion 9, 3. Thras. 1, 4. Epam. 2, 4. 5, 2. Eum. 11, 5; сила (Macht) Alc. 3, 3. (Gewalt) vim adhibere Paus. 4, 3; vim exercere показати силу, моћ, свирепство Dion 6, 2; насиље, v. afferre Dion 10, 1. Eum. 12, 3; ратна сила Ham. 3, 2. vi expugnare на јуриш Hann. 3, 2; жестина, morbi Att. 21, 3, навала Hann. 11, 4. — С погледом на број, мноштво, маса Them. 3, 1. Cim. 2 3.

vīso, vīsi, vīsum 3. (intens. од video) **видети, својим очима уверити се,** Alc. 6, 1. Dion 10, 1.

vīsus ūs m. (video) **изглед, појава,** Hann. 5, 2.

vīta, ae, f. (vivo) **живот,** Paus. 1, 1. 5, 5. Cim. 4, 4. Dion 4, 5. 9, 5. Chabr. 4, 3. Epam. 1, 3. Phoc. 1, 1. Timol. 3, 3. Reg. 2,

2; живот, начин живота, живљење Alc. 1, 3. 11, 2. Timoth. 4, 2; живот, животопис Praef. 8. Epam. 4, 6.

vĭtium, i, n. 1) **мана, недостатак,** особ. у моралном погледу, Them. 1, 1. Paus. 1, 1. Alc. 1, 1. Chabr. 3, 3. Epam. 1, 2. — 2) погрешка, кривица, Ages. 5, 2. Att. 16, 4.

vīto 1. **избегавати, клонити се,** alqd, Hann. 11, 6. Att. 6, 5.

vitulīnus 3. (vitulus теле) **телећи,** као subst. vitulina, ae, f. (sc. caro) телећина Ages. 8, 4.

vīvo, xi, ctum 3. **живети,** Paus. 5, 3. Eum. 6, 5. Cato 2, 4. Hann. 13, 3. ad senectutem Iph. 3, 3. satis Epam. 9, 4; са додацима места Chabr. 3, 4. Timol. 3, 4. inter eos Eum. 1, 2, или начина, liberius Them. 1, 2. magna cum dignitate Them. 8, 2. luxuriose Alc. 11, 5. tuto Con. 2, 1. laute Chabr. 3, 2. pro dignitate Att. 2, 2. ita, ut Att. 2, 3. affluentius Att. 14, 2. — дружити се с неким, cum aliquo Alc. 10, 6. Att. 5, 3. 16, 1.

vīvus 3. (vivo) **жив** (oppos. mortuus), Alc. 10, 2. 6. Dion 9, 6. Dat. 2, 5; с тога: за живота Dion 10, 2. Reg. 3, 4, особ. као abl. abs. vivo aliquo за живота нечијег Eum. 4, 4. 13, 3. Hann. 12, 2. Att. 16, 4. 19, 1.

vix, adv. **једва,** Arist. 3, 2. Epam. 5, 6. Ages. 8, 3. Hann. 3, 4. Att. 13, 3. 18, 6. 19, 4.

vocĭto 1. (intens. од voco) **често или обично називати,** alqm tyrannum некога тиранином Dion 10, 2. ille Mercurius Andocidis vocitatus est Alc. 3, 2.

vŏco 1. (vox) **звати;** позвати, Chabr. 2, 3. alqm ad arma, ad libertatem Pel. 3, 3. Phoc. 2, 5. (на ручак) Att. 14, 1; називати, са два acc., Cim. 3, 1. Con 3, 3. Pass., vocor називати се, са два nom., Milt. 4, 3. Paus. 3, 6. 5, 2. Ages. 8, 6. — Прен., alqd in crimen vocare нешто замерати Timoth. 3, 5.

vŏlo, vŏlui, velle, хтети, a) са acc., хтети, желети, alqd, Epam. 4, 2. Eum. 8, 1. volo mihi (за себе) nullam seiunctam ab eo fortunam Att. 10, 5. b) са inf., хтети, желети, смерати, Milt. 1, 1. 4. Them. 7, 6. 9, 3. 4. 10, 2. Alc. 2, 1. Epam. 4, 2. Phoc. 2, 5. Cato 2, 2 etc. Често ваља inf. допунити, minus quam vellet (movere) Them. 4, 3. quibus quisque vellet (frui) Cim. 4, 1. quae voluerat (dicere) Lys. 4, 3. quae huic volebat (tradere) Con. 3, 4. de quo vellet (dicere)

Timol. 5, 3. Уз verba hortandi обично се volo не преводи, appellatus est, ut princeps esse vellet би замољен, (да има вољу предњачити =) да предњачи Att. 8, 3. c) са acc. c. inf., Arist. 3, 1. Paus. 2, 2. 4, 4. Alc. 4, 1. Ages. 4, 6. Eum. 11, 1. Timol. 2, 2. Att. 11, 3. 19, 1. Итд.

volŭmen, ĭnis, n. (volvo) **свитак списа;** с тога a) спис, књига Praef. 8. Epam. 4, 6. Cato 3, 5. b) као део једне целине, **свеска,** undecim volumina epistularum ad Atticum, Att. 16, 3.

Volumnĭus, i, m., потп. P. Volumnius Eutrapĕlus П. Волумније Еутрапел, Антонијев присталица, Att. 9, 4. 10, 2. 12, 4.

voluntas, ātis, f. (volo) **воља;** намера Lys. 2, 3. Dion 3, 3. ad suam v. perducere за своју намеру, за своје мишњење Epam. 4, 1; жеља, захтев Dat. 4, 3. Eum. 8, 1. — одобрење, пристанак Milt. 2, 3. 8, 3. — мишљење, расположење Paus. 2, 6. Dion 7, 3. 9, 6. 10, 2. Eum. 12, 3. Hann. 2, 2; добра воља Thras. 4, 2.

vōtum, i, n. (voveo) **завет,** suscipere, solvere Lys. 3, 2; жеља Timol. 5, 2.

vox, vōcis, f. **глас,** као орган, Att. 1, 3. 22, 1.

vulgō, adv. (vulgus) **у опште, са свију страна,** Alc. 6, 3.

vulgus, i, n. **светина;** народ Alc. 6, 1. Dion 7, 3. 10, 2. Chabr. 3, 2. Pel. 3, 3. Att. 11, 1; велика публика Pel. 1, 1. Att. 16, 3; војска, прости војници (oppos. према duces) Alc. 8, 2. 6. Dat. 6, 4.

vulnĕro 1. (vulnus) **ранити,** alqm, Thras. 2, 6. Eum. 4, 2.

vulnus, ĕris, n. **рана,** v. accipere Milt. 7, 5. Epam. 9, 3. Ages. 4, 6; прен. Dion 6, 2. Dat. 6, 1.

Vulso гл. Manlius.

vultus, ūs, m. **лице,** Paus. 5, 1. Att. 22, 1.

X.

Xenŏphōn, ontis, m. (Ξενοφῶν) **Ксенофон,** Атињанин, Сократов ученик, чувен као историчар, Ages. 1, 1, а и као војвода (рођ. 446. пре Хр., а умр'о 356).

Xerxēs, is и **i,** m. (Ξέρξης) **Ксеркс,** краљ персијски 486 до 465. г. пре Хр., син Дарија Хистаспа; водио је несрећне ратове против Грчке, Them. 2, 4. 5. Arist. 1, 5. Paus. 1, 2. Ages. 4. 4. Reg. 1, 3. 5.

Z.

Zacynthĭus 3. (*Ζακύνθιος*) **закинтски** (са Закинта, острва у Јонском Мору), Zacynthii adulescentes Dion 9, 3.

Zāma, ae, f. (*Ζάμα*) **Зама,** град у области картагинској, код кога је год. 202. пре Хр. П. Корнелије Сципион (гл. Cornelius) победио Ханибала, те довршио 2. пунски рат (218. до 202. пре Хр.).

КАД ЈЕ ШТО БИЛО.

пре Христа.

776 године почетак олимпијских игара.

753 основање Рима; Ромул.

560—527 Писистрат, тиранин атински.

560 старији Милтијад (гл. Milt. 1, 1) води насељенике у Херсонез.

521—485 Дарије I., син персијског краља Хистаспа.

520 млађи Милтијад (маратонски победитељ, којег је животопис у Непота на првом месту) тиранин у Херсонезу.

513 војна против Скита.

510 прогнање Хипијино. — Рим република.

500—494 устанак јонски.

499 Милтијад добива Лемнос.

494 постављање народних трибуна у Риму —. Милтијад се враћа у Атину.

490 битка код Маратона.

489 смрт Милтијадова.

485—465 Ксеркс, краљ персијски.

пре Христа.

483 године Темистокле архонт; Аристид прогнат.

480 битке код Термопила, Артемисије и Саламине.

479 битке код Платеје и Микале.

478 грађење зидова у Атини; војна грчка против Кипра.

477 Паусанија осваја Византију; позивање његово натраг кући. — Грађење Пиреја довршено.

476 Атина добива хегемонију на мору; оснивање делског савеза; Паусанија иде опет у Византију.

470 Темистокле иде у Аргос у изгнанство; Паусанија иде из Византије у Колоне.

468 Кимон покорава Скир.

466 смрт Паусанијина и Аристидова; бегство Темистоклово из Арга.

465 битка на Еуримедону.

465—425 Артаксеркс I., персијски краљ.

464 Темистокле у Сузи.

пре Христа.

463 године Кимон остаја Тасос.
459 смрт Темистоклова; прогнање Кимоново.
454 Кимон натраг позван.
451 Кимон ради на примирју између Спарте и Атине.
449 Кимонова смрт.
431—404 пелопонески рат. — Историчар Тукидид.
429 смрт Периклова; рођење Платоново.
424—404 Дарије II., персијски краљ.
415—413 сицилска војна.
413 Спартанци заузимају Декелеју.
411 Алкибијада војска натраг позвала.
408 Алкибијад у Атини.
407 Алкибијад наново прогнат.
405 битка код Егоспотама. — Дионисије I., сиракуски тиранин.
404 освојење Атине; влада 30 тиранâ; смрт Алкибијадова.
404—359 Артаксеркс II., персијски краљ. — Датам.
403 Трасибул оборио владу 30 тирана.
401 Кир млађи погинуо код Кунаксе. — Ксенофон.
399 Сократова смрт.
397—361 Агесилај, краљ у Спарти.
396 Агесилај у Азији.
395 битка код Халиарта; смрт Лисандрова.
394—387 коринтски рат.

пре Христа.

393 године Конон наново подигао атинске зидове.
392 Ификрат уништио код Коринта једну спартанску мору.
389 смрт Трасибулова.
388 Хабрија потпомаже кипарског владаоца Евагору.
382 Фебида заузима Кадмеју.
379 Тива ослобођена.
378 Хабрија и Агесилај пред Тивом.
376 оснивање новог поморског савеза под предвођењем Атине. — Тимотеј, Хабрија, Ификрат, Калистрат.
375 Тимотеј победилац у Јонском Мору.
371 битка код Леуктре.
369 Епаминонда пред Спартом.
368 Пелопида у Тесалији заробљен; Епаминонда спасава једну тивску војску.
367 Пелопида иде као посланик у Сузу; Дионисије II., тиранин сиракуски.
366 Тимотеј и Агесилај иду у помоћ сатрапу Ариобарзану.
364 смрт Пелопидина; убијен Тимофан, брат Тимолеонов.
362 битка код Мантинеје; Епаминондина смрт.
361 Хабрија (по други пут) и Агесилај у Египту.
359—336 Филип II., краљ македонски.
357—355 савезнички рат против Атине (Хабрија, Ификрат, Тимотеј).

пре Христа.

357 године Дион прогнао Дионисија II. из Сиракузе.
353 Дион убијен.
346 Дионисије II. докопао се опет града Сиракузе.
344 Дионисије II. протеран од Томолеона.
341 битка на Кринису.
337 Тимолеон умр'о.
336—323 Александар Велики.
322 Демостенова смрт.
321 Пердикина смрт.
320 Еумен у Нори опкољен.
318 Фокионова смрт.
316 Еуменова смрт.
301 Антигон погинуо у боју код Ипса.
280 Селеук убијен.
280—272 тарентски рат.
272 Пирова смрт.
264 први пунски рат.
247 Хамилкар Барка на Сицилији.
241 битка код Егатских Острва.
229 Хамилкарова смрт.
221 Ханибал, војвода картагински у Шпањолској.
219 освојење Сагунта.
218—202 други пунски рат. — Песник Еније.

пре Христа.

217 битка на Трасименском Језеру.
216 битка код Кане.
204 Сципион долази у Африку.
202 битка код Заме.
200—197 други рат римски против мак. краља Филипа V.
191 Антиох, сирски краљ, код Термопила потучен.
184 Катон ценсор.
183 смрт Ханибалова и Сципиона Африканца.
149 смрт Катонова.
109 родио се Атик.
88 грађански рат између Марија и Суле; трибун П. Сулпиције убијен.
87 Л. Корнелије Цина консул.
84 свршен први рат против Митридата; Сула у Атини.
63 Цицерон консул.
58 Цицерон прогнат.
49—48 грађански рат између Цезара и Помпеја.
44 Цезар убијен.
44—43 мутински рат.
43 други триумвират; проскрипције (смрт Цицеронова).
42 битка код Филипâ.
32 смрт Атикова.

CORRIGENDA.

(ПРВИ БРОЈ ЗНАЧИ СТРАНУ, ДРУГИ СТУПАЦ, ТРЕЋИ ВРСТУ; *г.* ЗНАЧИ ОД ГОРЕ, *д.* ОД ДОЛЕ).

			место	*читај:*
2	2	14 г.	consilium 4.	consilium 5.
10	1	3 г.	Att. 4, 3.	Att. 4, 1.
11	1	9 д.	Milt. 8, 5.	Milt. 8, 4.
12	1	18 г.	Cato 2, 3	Cato 3, 4.
19	1	4 д.	Pel. 5, 5.	Pel. 5, 3.
24	1	7 д.	не долази	не долази осим Them. 6, 5;
70	1	11 д.	gen. qualit.	gen. partit.
73	2	1 г.	voluit	noluit
75	2	18 г.	Att. 13, 4.	Att. 19, 4.
77	2	11 д.	Eum. 11, 2.	Eum. 11, 1.
78	1	15 г.	Att. 8, 3.	Att. 8, 2.
84	1	6 д.	froficisci	proficisci
114	2	15 г.	Dat. 4, 1.	Dion 4, 1.
125	1	1 г.	Alc. 8, 1.	Alc. 8, 2.
140	1	6 д.	**faenus** гл. foenus	**faenus, ŏris,** n. **камата** Att. 9, 5.
140	1	10 д.	Att. 8, 5.	Att. 8, 4.
144	2	5 г.	Dion 8, 1.	Dion 8, 2.
151	2	8 г.	и сјајну	и то сјајну
152	1	12 г.	Ronanae	Romanae
152	2	2 д.	bominum	hominum
158	1	6 г.	inimicisimos	inimicissimos
167	2	5 г.	qui	quo
194	2	1 д.	како би	како је
214	1	14 д.	трулежи	трулежа
235	2	2 г.	multa	multi
237	2	9 г.	**uoto**	**noto**
239	2	16 г.	светотацима	светокрадицама
244	2	7 г.	Dion 10, 1.	Dion 10, 2.
255	2	1 д.	exiri	exire
256	2	8 г.	aute	ante
266	2	19 г.	Философија	философија
285	2	16 г.	Them. 8, 2.	Them. 2, 8.
313	1	2 г.	se remittere Alc. 1, 4.	se remittere беспосличити Alc. 1, 4.
337	1	18 д.	consistebat	ponebat

3 5556 027 405 489

Oak Grove Library Center
3 5556 027 405489